

Betænkning om skærpet ansvarsvurdering for ledelsesmedlemmer m.v. i finansielle virksomheder

BETÆNKNING NR. 1575

Januar 2021

Betænkning om skærpet ansvarsvurdering for ledelsesmedlemmer m.v. i finansielle virksomheder

Betænkning nr. 1575

Erhvervsministeriet

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning.....	9
1.1 Kommissorium for udvalg om skærpet ansvarsvurdering for ledelsesmedlemmer m.v. i finansielle virksomheder	9
1.2 Udvalgets sammensætning	11
1.3 Udvalgets arbejde	12
Kapitel 2. Sammenfatning.....	14
2.1 Indledning.....	14
2.2 Det strafferetlige ansvar	15
2.3 Det erstatningsretlige ansvar	16
2.4 Fratrædelsesgodtgørelser.....	18
2.5 Udvalgets øvrige overvejelser	18
Kapitel 3. Udvalgets overordnede overvejelser	20
3.1 Finanskrisen og det retlige efterspil	20
3.1.1 Overordnet om finanskrisens betydning	20
3.1.2 Straffesager	21
3.1.3 Erstatningssager	22
3.2 Erstatningsretten og strafferettens anvendelse på ledelsesansvar i finansielle virksomheder..	23
3.2.1 De overordnede formål med strafferetten og erstatningsretten	23
3.2.2 De to juridiske discipliners anvendelsesmuligheder i et ledelsesansvarsperspektiv	25
3.3 Udvikling i retsgrundlaget for ansvarsvurderingen siden finanskrisen.....	26
3.3.1 Behovet for nye initiativer	26
3.3.2 Styring og indretning af finansielle virksomheder og andre governance-temaer.....	27
3.3.3 Krav til ledelsens kollektive kompetencer og de enkelte ledelsesmedlemmers egnethed og hæderlighed.....	31
3.3.4 Initiativer, der kan bidrage til at problemer opdages og efterforskes	33
3.3.5 Ændringer i hvidvaskloven.....	37
3.3.6 Kriseforebyggelse og indgrebsmuligheder	38
3.4 Udvalgets overvejelser og afvejning af hensyn.....	40
3.5 Udvalgets overvejelser om anvendelse af udvalgets forslag på hele den finansielle sektor	41
Kapitel 4. Tværgående emner	43
4.1 Indledning.....	43

4.2	Finansielle virksomheder og personkredsen omfattet af kommissoriet for Ansvarsudvalget..	43
4.2.1	De finansielle virksomheder	43
4.2.2	Den selskabsretlige ledelsesstruktur	44
4.2.3	Ledelsen – bestyrelse og direktion	45
4.2.4	Nøglepersoner.....	45
4.3	Centrale ledelsesregler i den finansielle lovgivning.....	48
4.3.1	§ 64 e – bestyrelsens kollektive kompetence.....	48
4.3.2	§ 70 i lov om finansiell virksomhed	48
4.3.3	§ 71 i lov om finansiell virksomhed	49
4.3.4	Ledelseskendtgørelserne for finansielle virksomheder.....	50
4.4	Regler om egnethed og hæderlighed	51
4.4.1	§ 64 i lov om finansiell virksomhed	51
4.4.2	§ 351 i lov om finansiell virksomhed	52
Kapitel 5.	Gældende ret om strafferetligt ledelsesansvar i finansielle virksomheder.....	53
5.1	Straffebestemmelser i lov om finansiell virksomhed	53
5.1.1	Indledning	53
5.1.2	Strafsankionerede ledelsesregler i lov om finansiell virksomhed	53
5.1.3	Praksis i sager, hvor Finanstilsynet har indgivet politianmeldelse.....	55
5.2	Straffebestemmelser i hvidvaskloven.....	57
5.2.1	Indledning	57
5.2.2	Hvidvasklovens pligter for ledelsen	57
5.2.3	Beskrivelse af praksis	59
5.3	Medvirken til finansiell kriminalitet, herunder hvidvask	62
5.3.1	Særligt om straffelovens § 290 a om hvidvask.....	63
5.3.2	Ledelsesmedlemmers medvirkensansvar ved overtrædelser af straffelovens § 290 a	64
5.4	Strafbar passivitet.....	65
5.4.1	Generelt om strafbar passivitet	65
5.4.2	Strafbar passivitet udvist af ledelsesmedlemmer.....	68
5.5	Juridiske personers strafansvar og valg af ansvarssubjekt m.v.	71
5.5.1	Juridiske personers strafansvar	71
5.5.2	Valg af ansvarssubjekt	74
5.5.3	Beskæring af straffesager m.v.	76

Kapitel 6. Udvalgets overvejelser om skærpede strafferetlige ansvarsnormer	79
6.1 Indledning.....	79
6.2 Mulighederne for at knytte straf til internt fastsatte regler.....	81
6.3 Ledelsens ansvar ved handlinger, undladelser og passivitet	82
6.4 Medvirken til finansiel kriminalitet, herunder hvidvask	84
6.5 Valg af ansvarssubjekt.....	85
6.6 Udvalgets forslag til ændring af § 373	87
6.6.1 Indledende overvejelser	87
6.6.2 Overordnet om udvalgets forslag.....	89
6.6.3 Nøglepersoner.....	91
6.6.4 Groft ledelsessvigt og forsømmelse og skødesløshed	93
6.6.5 Risiko for at virksomheden bliver udsat for eller anvendt som led i kriminalitet	98
6.6.6 Tilregnelserkrav	100
6.6.7 Straf m.v.	100
6.6.8 Eksempler på grove ledelsessvigt.....	102
Kapitel 7. Gældende ret om erstatningsretligt ledelsesansvar i finansielle virksomheder.....	105
7.1 Betingelser for erstatningsansvar	105
7.1.1 Indledning	105
7.1.2 Culpanormen.....	105
7.1.3 Professionsansvar	105
7.1.4 Det objektive ansvar og det objektiverede ansvar	106
7.2 Culpanormens anvendelse på ledelsen af finansielle virksomheder	107
7.2.1 Culpanormen i selskabsloven	107
7.2.2 Culpanormen og ledelsesansvaret i retspraksis	108
7.2.3 Bestyrelsens pligter.....	112
7.2.4 Direktionens pligter	114
7.3 Business judgement rule – reglen om de forretningsmæssige skøn.....	116
7.4 Eksempler på ansvarssituationer	118
7.4.1 Overtrædelse af lovgivningen.....	118
7.4.2 Overtrædelse af interne regler	120
7.4.3 Ledelsens ansvar for enkeltengagementer i pengeinstitutter	122
7.4.4 Prospekter, børsmeddelelser m.v.	124

7.5 Ledelsens ansvar for krise eller nedbrud i en virksomhed	125
7.5.1 Ansvar ved kriseramte virksomheder generelt	125
7.5.2 Særligt om ledelsens ansvar ved kriseramte finansielle virksomheder	126
7.5.3 Retspraksis om ansvar for det samlede nedbrud af pengeinstitutter.....	129
7.6 Sagsanlæg mod ledelsesmedlemmer	132
7.6.1 Sagsanlæg, hvor tab har ramt selskabet.....	132
7.6.2 Sagsanlæg, hvor tab har ramt en enkelt aktionær, en gruppe af aktionærer eller selskabets kreditorer.....	133
7.7 Forældelse af erstatningskrav mod ledelsesmedlemmer	134
7.8 Ansvarsforsikring og skadesløsholdelse	135
Kapitel 8. Udvalgets overvejelser om skærpelse af den erstatningsretlige ansvarsvurdering	137
8.1 Indledning.....	137
8.2 Udvalgets overvejelser om skærpet ansvarsgrundlag	138
8.2.1 Vurdering af culpanormen som ansvarsgrundlag i sager om ledelsesansvar	138
8.2.2 Professionsansvar	141
8.3 Erfaringer fra erstatningsansvarssager om ledelsesansvar i pengeinstitutter	143
8.4 Vurdering af behov for yderligere handlepligter for ledelsen	145
8.5 Vurdering af behov for ændring af bevisbyrde regler	146
8.6 Vurdering af behovet for specielle forældelsesregler.....	147
8.7 Afdækning af personlig risiko.....	147
8.8 Udvalgets konkrete forslag.....	148
8.8.1 Bevisbyrde regler i særlige tilfælde, herunder hvor der foreligger inhabilitet eller interessekonflikt.....	148
8.8.2 Hæftelsesregel i sager, hvor der foreligger inhabilitet.....	150
8.8.3 Sammenskrivning af §§ 76 og 78	151
8.8.4 Betydningen af tilsidesættelse af interne regler i den finansielle virksomhed for ansvarsbedømmelsen	153
Kapitel 9. Gældende ret om fratrædelsesgodtgørelser	158
9.1 Fratrædelsesgodtgørelser i ansættelsesretten.....	158
9.2 Anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse	159
9.3 Regler om fratrædelsesgodtgørelse i finansielle virksomheder	161
9.3.1 Indledning	161
9.3.2 Fratrædelsesgodtgørelse og reglerne om variabel løn	163

9.3.3	Krav til og begrænsninger i tildeling af variabel løn	164
9.3.4	Muligheder for at stoppe udbetaling og kræve udbetalt fratrædelsesgodtgørelse tilbage	165
9.3.5	Offentliggørelse og indberetning	166
9.4	Finanstilsynets praksis.....	167
9.5	Finansiel Stabilitets mulighed for at suspendere, regulere eller omstøde kontrakter.....	167
Kapitel 10.	Udvalgets overvejelser om fratrædelsesgodtgørelser og fratrædelsesordninger.....	169
10.1	Indledning.....	169
10.2	Forslagenes anvendelsesområde.....	170
10.3	Vurdering af behovet for et fast loft for størrelsen af fratrædelsesordninger.....	171
10.4	Løbende bagudbetaling	172
10.5	Udbetalingsstop og tilbagebetalingsmekanismer	172
10.5.1	Indledende overvejelser	172
10.5.2	Begrebet ”alvorligt ledelsesmæssigt svigt”	173
10.6	Udvalgets forslag til regler om fratrædelsesordninger	174
10.6.1	Indledende overvejelser	174
10.6.2	Forslagets sammenhæng med eksisterende misligholdelsesbeføjelser og kontraktbaserede rettigheder	175
10.6.3	Definition af fratrædelsesgodtgørelser	176
10.6.4	Offentliggørelse af aftaler om større fratrædelsesordninger.....	177
10.6.5	Løn i opsigelsesperioden	177
10.6.6	Udbetaling af fratrædelsesgodtgørelser	178
10.6.7	Konkurrenceklausuler m.v.....	180
10.6.8	Strafsanktionering.....	181
10.6.9	Ikrafttrædelse	181
10.7	Videreførelse af transparens om lønoplysninger for alle finansielle virksomheder.....	181
Kapitel 11.	Udvalgets øvrige overvejelser.....	183
11.1	Bestyrelsen som kontrolorgan i en finansiell virksomhed	183
11.1.1	Indledning.....	183
11.1.2	Egnethedsvurdering efter lov om finansiell virksomhed og praksis.....	184
11.1.3	Udvalgets forslag til særlige forhold, der skal indgå i vurderingen af bestyrelsens formand	187
11.2	Anbefalingerne fra fagudvalget om kompetence- og erfaringskrav m.v.....	189
11.2.1	Fagudvalgets anbefaling	190

11.2.2 Udvalgets vurdering af den eventuelle betydning for en ansvarsvurdering	190
Kapitel 12. Udvalgets udkast til lovforslag.....	194

Kapitel 1. Indledning

1.1 Kommissorium for udvalg om skærpet ansvarsvurdering for ledelsesmedlemmer m.v. i finansielle virksomheder

Baggrund

Den finansielle sektor spiller en afgørende samfundskritisk rolle som kredit- og betalingsformidler og dermed for vækst og beskæftigelse i samfundet. Lovgivningen giver desuden pengeinstitutter eneret til at henvende sig til offentligheden med henblik på at modtage indlån. Den finansielle sektor har dermed en betydelig rolle i at tage vare på borgere og virksomheders penge. En sådan samfundskritisk rolle forpligter, og derfor skal finansielle virksomheder ledes med særlig omhu og ansvarlighed.

Det retlige efterspil efter finanskrisen har sat fokus på rækkevidden af erstatningsansvaret for den ansvarlige ledelses dispositioner, når finansielle virksomheder er blevet nødlidende eller er gået konkurs. I de seneste år er spørgsmål om de nærmere rammer for strafansvar for den ansvarlige ledelse, når en finansiell virksomhed har været involveret i finansiell kriminalitet, også blevet rejst.

Det fremgår af den politiske aftale fra 27. marts 2019 om styrket indsats mod finansiell kriminalitet, at den aktuelle retstilstand, som kommer til udtryk i bl.a. Højesterets Capinordic-dom, hvoraf det fremgår, at det ikke kan lægges til grund, at der gælder et udvidet erstatningsretligt ansvar, er utilfredsstillende.

Det er afgørende for retsfølelsen, at den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i en finansiell virksomhed i videre omfang end i dag vil kunne holdes strafferetligt ansvarlig og – i det omfang uforsvarlig ledelse har medført tab – ifalde erstatningsansvar.

På denne baggrund nedsættes et udvalg om skærpet ansvarsvurdering for ledelsesmedlemmer m.v. i finansielle virksomheder, der skal komme med forslag til, hvordan det i højere grad kan sikres, at den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i en finansiell virksomhed kan holdes strafferetligt ansvarlig for overtrædelse af den finansielle lovgivning. Udvalget skal endvidere vurdere, om der er behov for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsvurdering i forhold til ledelsen i finansielle virksomheder.

Udvalgets opgaver

Skærpede strafferetlige ansvarsnormer inden for det finansielle område, herunder hvidvaskområdet

Finanstilsynet og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) har siden 2009 behandlet et antal sager om ledelsesmedlemmers overtrædelser af den finansielle lovgivning i en række nødlidende institutter, der er overtaget af Finansiell Stabilitet. I en række tilfælde har der ikke været grundlag for at gå videre med sagerne i domstolssystemet. Baggrunden herfor har bl.a. været, at den finansielle lovgivning indeholder en række såkaldte retlige standarder, for eksempel i § 71 i lov om finansiell virksomhed, som kan være vanskelige at håndhæve strafferetligt.

I udvalgets arbejde indgår, ud over domme, sager, der har været behandlet af Finanstilsynet og SØIK – navnlig sager, der udspringer af den seneste finansielle krise. Det gælder bl.a. tilfælde, hvor der efter Finanstilsynets opfattelse er en formodning for, at en direktion eller bestyrelse har tilsidesat sine

pligter ved kreditsagsbehandlingen, utilstrækkelig bemanning af en finansiel virksomheds kreditafdeling og undladelse af at etablere forsvarlige rammer på kreditområdet i en finansiel virksomhed. I den sammenhæng vil bestemmelsen i § 71 i lov om finansiel virksomhed – der til dels indeholder såkaldte retlige standarder – også indgå.

Udvalget skal på denne baggrund:

- Klarlægge mulighederne for, at det i højere grad end hidtil sikres, at den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i en finansiel virksomhed kan holdes strafferetligt ansvarlig for overtrædelse af den finansielle lovgivning. Denne klarlægning gælder også mulighederne for at sikre, at de strafsanktionerede regler er egnede til at holde medlemmer af den ansvarlige ledelse, og de enkelte bestyrelsesmedlemmer og nøglepersoner i en finansiel virksomhed, strafferetligt ansvarlige i tilfælde af grove ledelsessvigt, eller at almindelige normer for forsvarlig ledelsesadfærd i en finansiel virksomhed tilsidesættes.
- Overveje, i hvilke konkrete bestemmelser i lov om finansiel virksomhed og hvidvaskloven det skal tydeliggøres, at bestemmelserne kan danne grundlag for strafansvar for direktion eller bestyrelse ved handlinger, undladelser eller passivitet og komme med forslag til, hvordan dette kan ske.
- Undersøge, om strafansvaret for ledelsesmedlemmers medvirken til finansiel kriminalitet, herunder hvidvask, kan skærpes.

Skærpet erstatningsretlig ansvarsnorm for ledelsen af finansiel virksomhed

Højesteret peger i dommen i Capinordic Bank-sagen på, at der efter gældende ret ikke gælder et udvidet erstatningsretligt ansvar for ledelsesmedlemmer i den finansielle sektor. Højesteret anfører således bl.a., at ”Der er ikke i lovgivningen i øvrigt eller efter retspraksis grundlag for at fastslå, at der gælder en skærpet ansvarsnorm for ledelsesmedlemmer i en bank. [...]”

Højesteret anfører i forhold til bestemmelserne i §§ 70 og 71 i lov om finansiel virksomhed, der opstiller krav til indretning og drift af en bank, at bestemmelserne ikke har en sådan karakter, at en tilsidesættelse i sig selv vil være tilstrækkelig til at anse et ledelsesmedlem i en bank for erstatningsansvarlig.

Ud over Højesterets dom i Capinordic Bank-sagen, er der faldet domme vedrørende Roskilde Bank, Eik Bank Danmark og Amagerbanken, hvor ledelsesmedlemmer enten er frifundet eller er dømt til at betale erstatning, der beløbsmæssigt ligger væsentligt under det oprindelige krævede. Det bemærkes, at disse domme alle er under anke.¹

Udvalget skal på baggrund af en analyse af domspraksis i erstatningssagerne fra det retlige efterspil efter den finansielle krise og det heri anvendte retsgrundlag samt efterfølgende ændringer i retsgrundlaget:

---

¹ På tidspunktet for afgivelse af udvalgets betænkning er der indgået forlig i Amagerbank-sagen og Højesteret afsagde den 22. juni 2020 dom i Eik Bank Danmark-sagen. Roskilde Bank-sagen er fortsat under anke. Se mere om erstatningssagerne efter finanskrisen i afsnit 3.1.3.

- klarlægge, om der er behov for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsnorm (ansvarsgrundlaget) for den ansvarlige ledelse og nøglepersoner, så ansvarsvurderingen afspejler sektorens centrale samfundsmæssige betydning.
- beskrive hvordan en sådan skærpelse i givet fald kan gennemføres gennem justeringer af bestemmelser i lov om finansiel virksomhed eller andre retsregler på det finansielle område. Der sigtes ikke efter at indføre et objektivi erstatningsansvar, ligesom der ikke sigtes efter, at bevisbyrden generelt vendes i erstatningssager mod ledelsesmedlemmer eller nøglepersoner i de finansielle virksomheder.

Fratrædelsesgodtgørelse

Det fremgår af den politiske aftale af den 27. marts 2019, at udvalget skal se på spørgsmålet om at fratage fratrædelsesgodtgørelsen, når modtageren er et ledelsesmedlem, der er ansvarlig for, at en bank er nødlidende, eller hvor modtageren har deltaget i ledelsen af en finansiel virksomhed, der er – eller har været – involveret i finansiel kriminalitet, herunder hvidvask, eller andre kritiske forhold.

Udvalget skal derfor kortlægge, om der inden for gældende ret er muligheder for at hindre, at der udbetales fratrædelsesgodtgørelse i særlige situationer. Det kan være, hvor modtageren af fratrædelsesgodtgørelsen er ansvarlig for, at en bank er nødlidende, eller hvor modtageren har deltaget i ledelsen af en finansiel virksomhed, der er – eller har været – involveret i finansiel kriminalitet m.v. På den baggrund skal udvalget overveje, om der er behov for yderligere tiltag for at hindre aftaler om fratrædelsesgodtgørelse i de omtalte situationer.

1.2 Udvalgets sammensætning

Udvalget, der blev nedsat den 20. november 2019, havde på tidspunktet for betænkningens afgivelse følgende sammensætning:

Højesteretsdommer Jan Schans Christensen (formand)

Højesteret

Professor Vibe Garf Ulfbeck

Udpeget som ekspert i erstatningsret fra Københavns Universitet

Fhv. nationalbankdirektør Torben Nielsen

Udpeget som ekspert

Afdelingschef Lennart Houmann

Udpeget fra Justitsministeriet

Juridisk chef Thomas Kloppenburg

Udpeget fra Rigsadvokaten

Politidirektør hos Østjyllands Politi Kirsten Dyrman

(Indtil 1. juni 2020 konstitueret statsadvokat for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet)

Udpeget fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet

Finansdirektør Steen Lohmann Poulsen

Udpeget fra Erhvervsministeriet

Vicedirektør Rikke-Louise Ørum Petersen

Udpeget fra Finanstilsynet

Direktør Marianne Simonsen

Udpeget fra Finansiell Stabilitet

Professor Lasse Lund Madsen (Aarhus Universitet), der var udpeget som ekspert i strafferet, udtrådte af udvalget den 1. oktober 2020. Juridisk chef Thomas Kloppenburg afløste den 1. maj 2020 forhenværende statsadvokat Rasmus Kieffer-Kristensen som repræsentant for Rigsadvokaten.

Udvalgets sekretariat bestod på tidspunktet for betænkningens afgivelse af: Fra Erhvervsministeriet kontorchef Hans Høj, chefkonsulent Karen Leth Jensen, fuldmægtig Frederikke Krogh Rohrberg og student Johannes Reinhold Paludan-Müller. Fra Justitsministeriet kontorchef Mette Johansen, kontorchef Louise Black Mogensen, fuldmægtig Henrik Overgaard Morsing og fuldmægtig Jakob Dalsgaard. Fra Finanstilsynet kontorchef Rigmor Ansdal, chefkonsulent Karen Havers-Andersen, vicekontorchef Thomas Jørn Rasmussen, fuldmægtig Tobias Førriisdahl Fromberg og fuldmægtig Louise Østergaard Pedersen. Fra Finansiell Stabilitet underdirektør Carsten Oppermann og advokat Benedikte Bolvig Lund. Fra Rigsadvokaten Christina Ellegaard Larsen og Jannik Lerche Rasmussen. Fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet specialanklager Jan Henrik Hansen.

1.3 Udvalgets arbejde

Udvalget om skærpet ansvarsvurdering for ledelsesmedlemmer m.v. i finansielle virksomheder (Ansvarsudvalget) har, siden nedsættelsen den 20. november 2019, afholdt i alt 15 møder. Første møde blev afholdt den 9. december 2019, og sidste møde blev afholdt den 16. december 2020.

Udvalget nedsatte to underarbejdsgrupper, der henholdsvis har haft fokus på erstatningsretlige og strafferetlige aspekter. Der er i alt blevet afholdt otte møder i udvalgets underarbejdsgrupper. Deltagerne i den erstatningsretlige arbejdsgruppe har været: Formand Jan Schans Christensen, Vibe Garf Ulfbeck, Rikke-Louise Ørum Petersen og Marianne Simonsen. Deltagerne i den strafferetlige arbejdsgruppe har været: Formand Jan Schans Christensen, Lasse Lund Madsen, Torben Nielsen, Rasmus Kieffer-Kristensen, Thomas Kloppenburg, Kirsten Dyrman og Rikke-Louise Ørum Petersen.

Udvalget har søgt at indhente oplysninger for at belyse retstilstanden i Norge, Sverige, Island, England og Tyskland og har til dette formål udarbejdet fire spørgeskemaer. Spørgeskemaerne blev udsendt til kontakter i de pågældende landes justitsministerier (for så vidt angår England Bank of England). Udvalget udsendte spørgeskemaerne i begyndelsen af juli 2020 med svarfrist den 1. september 2020.

Udvalget har besluttet, at udvalgets betænkning ikke skal indeholde et selvstændigt kapitel vedrørende fremmed ret. Denne beslutning er truffet på baggrund af de modtagne besvarelser fra de adspurgte lande, som i deres besvarelser har givet udtryk for, at der ikke har været foretaget særlige

evalueringer eller ændringer i regelgrundlaget på baggrund af den finansielle krise i 2008. Udvalget har ligeledes fundet, at ingen af de modtagne svar indikerer, at de adspurgte lande har regler på området, der kan anses for at være relevante at indføre i dansk ret.

Udvalget har efterfølgende stillet to yderligere spørgsmål, dels med hensyn til om der skal ske en fornyet vurdering af egnethed og hæderlighed af et menigt medlem af en bestyrelse, som overgår til at blive formand for bestyrelsen, dels om der stilles krav ved egnethedsvurdering af formandskandidater. Udvalget har modtaget svar fra England, Norge og Sverige. Svarene er indgået i udvalgets overvejelser med hensyn til disse spørgsmål.

Kapitel 2. Sammenfatning

2.1 Indledning

Nedbruddene i en række danske pengeinstitutter under den finansielle krise afdækkede kritisable forhold i ledelserne i mange af institutterne. Det er i dag almindeligt antaget, at dårlig ledelse og dårlig styring i en del danske pengeinstitutter var en af flere samvirkende årsager til, at krisen udviklede sig så alvorligt i Danmark. På baggrund af dette har der i årene siden krisen været stor offentlig bevågenhed på placering af et juridisk ansvar for nedbruddene i sektoren. Det gælder både placering af et strafferetligt og erstatningsretligt ansvar.

I lyset af finanskrisens alvorlige økonomiske konsekvenser for Danmark, og det forhold, at dårlig ledelse i en del pengeinstitutter var en medvirkende årsag til, at krisen udviklede sig så alvorligt her i landet, har det givet anledning til undren i offentligheden, at de straffesager og erstatningsansvaresager, der har været anlagt mod tidligere ledelsesmedlemmer i pengeinstitutter, kun i begrænset omfang har ført til, at ledelserne er blevet straffet eller pålagt at betale erstatning.

Ansvarsudvalget er nedsat på denne baggrund og har til opgave at komme med forslag til, hvordan det i højere grad kan sikres, at ledelse og nøglepersoner i finansielle virksomheder kan holdes strafferetligt ansvarlige for overtrædelse af den finansielle lovgivning, samt undersøge, om der er behov for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsvurdering. I udvalgets vurdering af muligheder og behov indgår analyser af den foreliggende retspraksis fra det retlige efterspil, der fulgte i kølvandet på finanskrisen. Det indgår også i vurderingen, at der er gennemført omfattende reguleringsmæssige tiltag i den finansielle lovgivning både som direkte følge af krisen og som konsekvens af de seneste års sager om finansiel kriminalitet i tilknytning til navnlig pengeinstitutter. Udvalget har således kunnet konstatere, at der blandt andet på baggrund af en række politiske aftaler er gennemført markante ændringer i regelgrundlaget af relevans for ansvarsvurderingen af ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder. Samlet set har alle disse tiltag indvirkning på, hvordan ansvarsvurderingen af ledelsesmedlemmer i en finansiel virksomhed vil falde ud i dag.

Ansvarsudvalget har således fundet, at den finansielle regulering, som ledelsesmedlemmers adfærd bedømmes på grundlag af, allerede er styrket væsentligt sammenlignet med retsgrundlaget forud for og under finanskrisen. Ligeledes er straffniveaue for overtrædelser af den finansielle lovgivning generelt blevet markant skærpet.

På den baggrund har udvalget valgt at koncentrere arbejdet til forslag om ændringer af den eksisterende lovgivning, der yderligere kan styrke grundlaget for, at ledelsesmedlemmer kan straffes eller holdes erstatningsansvarlige for handlinger eller undladelser, som skader finansielle virksomheder og dermed også den finansielle sektor i sin helhed.

Udvalget har ved udformningen af sine forslag tillagt det vægt, at et uforholdsmæssigt hårdt ansvarsregime for ledelserne i den finansielle sektor sammenlignet med andre sektorer vil kunne afholde i øvrigt egnede personer fra at påtage sig ledelsesposter i sektoren. Det vil være skadeligt for både samfundets og den finansielle sektors interesser.

Udvalget er opmærksom på, at den retspraksis og de administrative og straffeprocessuelle afgørelser, som udvalget har inddraget i sit arbejde, alt overvejende har vedrørt ledelsen i pengeinstitutter. Udvalget vurderer imidlertid, at der er ledelses- og styringsmæssige forhold og potentielle udfordringer og risici, som også gør sig gældende for de øvrige finansielle virksomheder, ligesom udvalget i sine forslag i vidt omfang har tilstræbt at finde løsninger, som også på et mere generelt plan sigter på at styrke regelgrundlaget med henblik på at understøtte kvaliteten af arbejdet i ledelserne. Udvalgets forslag vil derfor, hvor ikke andet er anført, med de fornødne tilpasninger også finde anvendelse for de øvrige finansielle virksomheder.

2.2 Det strafferetlige ansvar

Ansvarsudvalget har til opgave at komme med forslag til, hvordan det i højere grad kan sikres, at ledelse og nøglepersoner i en finansiell virksomhed kan holdes strafferetligt ansvarlig for overtrædelse af den finansielle lovgivning.

Udvalget har konstateret, at kun et yderst beskedent antal straffesager mod ledelsesmedlemmer er prøvet ved domstolene efter finanskrisen, og at dette må antages blandt andet at være begrundet i, at de gældende regler om ledelsesansvar på det strafferetlige område i lov om finansiell virksomhed² er utilstrækkelige til at danne grundlaget for gennemførelsen af straffesager. Dette finder udvalget utilfredsstillende.

Efter udvalgets opfattelse er den primære årsag til de få straffesager, at den hidtidige regulering ikke med tilstrækkelig klarhed har fastlagt rammerne for, hvilken ledelsesadfærd der kan medføre strafansvar. De gældende straffebestemmelser er i vidt omfang bredt formulerede bestemmelser, der efterlader en betydelig grad af usikkerhed med hensyn til det nærmere indhold af ledelsesmedlemmernes pligter og karakteren af eventuelle strafbare pligtforsømmelser. Endvidere indeholder lovgivningen en række – i strafferetlig sammenhæng – vage og ubestemte retlige standarder.

På dette område foreslår udvalget derfor en nyaffattelse af regelsættet med henblik på at gøre det klarere, hvilke handlinger og undladelser, der er strafbare, og med det sigte, at risikoen for at ifalde et strafansvar ved det, der må betegnes som grove ledesssvigt, fremover både bliver og opleves som reel.

Udvalget foreslår således, at dele af den centrale strafbestemmelse i lov om finansiell virksomhed nyaffattes, og at det tydeligere fremgår, hvilken ledelsesadfærd der er strafbelagt. Strafbestemmelsen gøres blandt andet mere operationel ved, at der til bestemmelsen knyttes en række eksempler på situationer, der kan udgøre strafbare grove ledesssvigt m.v. Eksemplerne er ikke udtømmende, men det er hensigten, at de skal kunne give blandt andet anklagemyndigheden og domstolene et klarere billede af, hvilket niveau af ledessmæssigt svigt, der falder inden for bestemmelsen, og dermed give anklagemyndigheden og domstolene et bedre grundlag for at afgøre, om betingelserne for domfældelse i en given sag er til stede.

---

² Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

Den gældende strafbestemmelse om uforvarlig ledelse er betinget af, at adfærden påfører virksomheden tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse. Udvalget finder imidlertid, at det strafferetlige værn i de foreslåede bestemmelser bør tage højde for, at grove ledelsessvigt kan have andre alvorlige følgevirkninger, der efter omstændighederne også bør udløse et strafansvar. Udvalget foreslår derfor, at blandt andet grove ledelsessvigt, der medfører væsentlig øget risiko for, at virksomheden udsættes for eller anvendes som led i hvidvask eller anden finansiel kriminalitet, også gøres strafbart. En sådan udvidelse af det strafbare område vil samtidig kunne supplere det strafferetlige værn mod eksempelvis hvidvask efter straffelovens § 290 a, herunder i sager hvor der ikke foreligger tilstrækkelige beviser for egentlig medvirken til hvidvask.

Denne del af udvalgets forslag adresserer dermed de problemer, der i dag kan være forbundet med at gennemføre straffesager om finansielle virksomheders medvirken til finansiel kriminalitet. Med forslaget bliver det selvstændigt kriminaliseret for ledelsen groft at forsømme at beskytte den finansielle virksomhed mod at blive misbrugt til finansiel kriminalitet.

Udvalget foreslår, at et ledelsesmedlem kan straffes med fængsel i indtil to år, hvis den pågældende begår et groft ledelsessvigt, der medfører væsentlig øget risiko for, at virksomheden bliver udsat for eller anvendes som led i finansiel kriminalitet, som eksempelvis hvidvask eller groft skattesvigt. Det svarer til strafferammen i den eksisterende bestemmelse om uforvarlig ledelse.

Det er udvalgets forventning, at det klarere retsgrundlag – sammenholdt med de øvrige ændringer, der er gennemført siden finanskrisen – vil føre til, at der i videre omfang end hidtil kan ske domstolsprøvelse af sager i den finansielle sektor om ledelsens strafansvar.

2.3 Det erstatningsretlige ansvar

Ansvarsudvalget har til opgave at vurdere, om der er behov for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsvurdering i forhold til ledelsen i finansielle virksomheder.

Udvalget finder på baggrund af en analyse af alternativer til den gældende ansvarsnorm på det erstatningsretlige område, at culpanormen fortsat er den bedst egnede ansvarsnorm for såvel medlemmer af bestyrelsen som direktionen. For at en person kan blive erstatningsansvarlig efter culpanormen, skal personen have handlet forsætligt eller uagtsomt. Den pågældende skal således have tilsidesat den grad af opmærksomhed og påpasselighed, som man kan forvente af en person, der har påtaget sig den funktion eller opgave, der er tale om. Culpanormen er imidlertid fleksibel i den forstand, at den gør det muligt at tage hensyn til den enkelte persons forudsætninger. Der kan dermed med culpanormen blandt andet tages hensyn til, om en person har særligt gode forudsætninger for at være opmærksom eller påpasselig, og derfor bør vurderes strengere ved udvisning af den samme adfærd end personer med dårligere forudsætninger.

For så vidt angår behov for en alternativ ansvarsnorm – eksempelvis professionsansvar – for direktører, vurderer udvalget, at de mange tiltag, der er gennemført efter krisen, herunder ikke mindst de skærpede krav til kompetencer i forbindelse med egnetheds- og hæderlighedsvurderingen, har medført en betydelig grad af professionalisering. Denne professionalisering vil slå igennem i anvendelsen af culpanormen, idet en direktør, der tilsidesætter den grad af opmærksomhed og påpasselighed, som

man kan kræve af en person, der har påtaget sig en sådan stilling, vil ifalde ansvar. En direktør for en finansiel virksomhed vil dermed allerede efter culpanormen blive vurderet i lyset af de høje krav, der stilles til personer i den stilling. Udvalget vurderer på den baggrund, at indførelse af et egentligt professionsansvar ikke vil skærpe ansvaret væsentligt. Udvalget foreslår derfor, at der ikke indføres et professionsansvar.

Udvalget finder dog anledning til at foreslå visse ændringer på områder, hvor det på grundlag af erfaringerne fra de gennemførte retssager efter finanskrisen har vist sig vanskeligt at bevise og dokumentere et ansvar. Formålet er at styrke mulighederne for at holde ledelsesmedlemmer erstatningsretligt ansvarlige for uforsvarlige beslutninger og uforsvarlig ledelse, som fører til tab for virksomheden.

Kommissoriet for udvalget fastlægger, at det ikke er sigtet at indføre et objektivt erstatningsansvar, det vil sige et erstatningsansvar for tab m.v., som forvoldes, uden at skadevolderen har handlet forsætligt eller uagtsomt, ligesom der ikke sigtes efter, at bevisbyrden generelt vendes i erstatningssager mod ledelsesmedlemmer eller nøglepersoner i de finansielle virksomheder.

Udvalget foreslår imidlertid, at der indføres omvendt bevisbyrde for så vidt angår bestyrelsens ansvar specifikt i forbindelse med erstatningssager om tab på aftaler og engagementer mellem virksomheden og blandt andet medlemmer af ledelsen – det vil sige aftaler med iboende interessekonflikter. Denne type aftaler og engagementer vil i overensstemmelse med den gældende lovgivning være forelagt bestyrelsen til godkendelse. Bestyrelsen vil dermed skulle bevise, at en aftale mellem den finansielle virksomhed og enten en direktør eller et bestyrelsesmedlem, eller for eksempel en virksomhed ejet af et ledelsesmedlem, var forsvarlig at indgå.

En regel om omvendt bevisbyrde kan imidlertid risikere at skabe et forkert incitament til at omgå den i loven foreskrevne procedure om, at sådanne aftaler skal forelægges bestyrelsen. Udvalget foreslår derfor også, at det ledelsesmedlem, i hvis interesse en aftale indgås, skal hæfte objektivt for tab på den indgåede aftale, hvis den foreskrevne procedure ikke følges.

Endelig foreslår udvalget, at tilsidesættelse af interne politikker og interne retningslinjer, der har til formål at forhindre, at den finansielle virksomhed påtager sig risici ud over, hvad der er forsvarligt, eller afviger fra virksomhedens forretningsmodel, og som har væsentlig betydning for den finansielle virksomheds risiko for tab, skal indgå med større vægt i ansvarsvurderingen. Efter retspraksis har tilsidesættelse af interne regler kun i ringe grad påvirket ansvarsvurderingen af ledelsen til trods for, at de hensyn, der ligger bag kravet om interne regler i finansielle virksomheder, ikke adskiller sig principielt fra de hensyn, der ligger bag den regulering af ledelsen og styringen af finansielle virksomheder, som findes i lovgivningen.

Grov eller gentagen tilsidesættelse af de mest kritiske interne regler indgår desuden i eksemplerne på grove ledessvigt i forbindelse med nyaffattelsen af strafbestemmelsen i lov om finansiel virksomhed.

2.4 Fratrædelsesgodtgørelser

Ansvarsudvalget har som sin tredje opgave at kortlægge, om der inden for gældende ret er mulighed for at hindre, at der udbetales fratrædelsesgodtgørelse til ledelsen i særlige situationer. Det kan være, hvis modtageren af fratrædelsesgodtgørelsen er ansvarlig for, at en bank er nødlidende, eller hvor modtageren har deltaget i ledelsen af en finansiel virksomhed, der er – eller har været – involveret i finansiel kriminalitet m.v.

Udvalget har konstateret, at der i de gældende regler om variabel løn for ledelsesmedlemmer og andre væsentlige risikotagere findes visse muligheder herfor, men at fratrædelsesordninger i bred forstand ofte vil være undtaget fra disse regler. På denne baggrund foreslår udvalget, at der indføres særlige regler i lov om finansiel virksomhed om fratrædelsesordninger for direktører i kreditinstitutter.

Udvalget finder, at der i den finansielle sektor som i andre sektorer kan være gode grunde til at kunne indgå aftale om en fratrædelsesgodtgørelse med medlemmer af ledelsen i en finansiel virksomhed. Udvalget foreslår imidlertid, at udbetaling i medfør af en fratrædelsesordning til den registrerede direktør ikke kan ske på én gang i forbindelse med fritstilling af direktøren. Udbetaling skal i stedet foretages løbende månedsvis. Hensigten med disse udbetalingsbegrænsninger er at sikre, at virksomheden har tilstrækkelig tid til at afdække eventuelle kritisable forhold, som kan tilregnes den fratrådte direktør. Konstateres det, at direktørens adfærd ville have begrundet, at aftalen om fratrædelsesordningen bortfaldt, hvis forholdet var afdækket inden udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen, skal eventuel resterende udbetaling indstilles. Udbetalt fratrædelsesgodtgørelse skal desuden kræves tilbage, hvis alvorligt ledelsesmæssige svigt konstateres efterfølgende.

Udvalget foreslår desuden, at alle fratrædelsesordninger, der overstiger den grænse, der anbefales fra Komitéen for god Selskabsledelse, skal offentliggøres i forbindelse med indgåelsen af aftalen herom.

2.5 Udvalgets øvrige overvejelser

Udvalget har under sit arbejde været opmærksom på, at der er en betydelig risiko for, at bestyrelsens kontrolfunktion over for direktionen svækkes, hvis styrkeforholdet mellem direktion og bestyrelse ikke er afbalanceret. I dette styrkeforhold er navnlig bestyrelsesformanden afgørende. Varetagelse af rollen som formand kræver – ud over de rent faglige kvalifikationer – en betydelig integritet, robusthed og personlig gennemslagskraft. Behovet for at sikre, at bestyrelsens rolle fastholdes, har i praksis været særlig udtalt i de tilfælde, hvor direktionen består af stærke personligheder.

I lov om finansiel virksomhed og Finanstilsynets vejledning om egnetheds- og hæderlighedsvurderinger sondres der ikke mellem de krav, der stilles til henholdsvis formænd og menige medlemmer af bestyrelsen. Der er endvidere ikke praksis for at foretage en fornyet egnethedsvurdering, når et menigt bestyrelsesmedlem eller en næstformand overgår til at være bestyrelsesformand.

Det er udvalgets opfattelse, at det altid er væsentligt at vurdere, om en kandidat til posten som bestyrelsesformand – ud over de rent faglige forudsætninger – har den fornødne robusthed og personlige gennemslagskraft og dermed opfylder egnethedskravet i § 64, stk. 1, nr. 1, i lov om finansiel virksomhed. Dette gælder, uanset om vedkommende allerede har fungeret som menigt bestyrelsesmedlem eller næstformand i samme selskab eller koncern. Det følger af forarbejderne til bestemmelsen, at der

skal foretages en vurdering af den pågældendes viden, faglige kompetencer og erfaring i forhold til det konkrete hverv eller den konkrete stilling, som vedkommende skal varetage i virksomheden. Når det lægges til grund, at der er forskel på de erfaringskrav m.v., der kan stilles til et menigt bestyrelsesmedlem og en formand, må et skifte fra menigt medlem til bestyrelsesformand også betragtes som et andet (nyt) hverv.

Udvalget foreslår derfor, at der indføres en lovbestemmelse, der skal sikre, at der foretages en fornyet vurdering af et bestyrelsesmedlem efter § 64, stk. 1, nr. 1, når den pågældende udnævnes som formand for bestyrelsen. Her vil det således særskilt skulle vurderes, om bestyrelsesmedlemmet har tilstrækkelige personlige såvel som faglige kompetencer og den nødvendige robusthed og gennemslagskraft til at lede arbejdet i bestyrelsen og give direktionen det faglige og ledelsesmæssige modspil, som må forventes af en bestyrelsesformand for en finansiel virksomhed. Udvalget finder, at kravet om en fornyet vurdering af bestyrelsesmedlemmets egnethed til posten som bestyrelsesformand bør stilles over for pengeinstitutter, realkreditinstitutter og forsikringsselskaber.

Kapitel 3. Udvalgets overordnede overvejelser

3.1 Finanskrisen og det retlige efterspil

3.1.1 Overordnet om finanskrisens betydning

Uroen på de internationale finansielle markeder udløst af faldende boligpriser og andre problemer på ejendomsmarkedet i USA bredte sig til Danmark i 2008 og medførte solvensproblemer for først bank-Trelleborg og senere Roskilde Bank.

bankTrelleborg blev overtaget af Sydbank i begyndelsen af 2008, og Nationalbanken og Det Private Beredskab til Afvikling af Nødlidende Banker, Sparekasser og Andelskasser overtog i august 2008 Roskilde Bank, der på det tidspunkt var Danmarks 10. største bank.

I oktober 2008 slog den internationale finansielle krise for alvor igennem i Danmark. Fastfrosne pengeinstitutter gjorde det yderst vanskeligt for selv sunde pengeinstitutter at tilvejebringe den nødvendige likviditet. Krisen pressede den finansielle stabilitet i Danmark med alvorlige negative konsekvenser for landets virksomheder, borgere og samfundet generelt.

I de efterfølgende år ændrede landskabet for pengeinstitutter sig markant i Danmark, og 87 pengeinstitutter ophørte i perioden 2008-19.³ Heraf er 14 institutter overdraget til Finansiell Stabilitet, og 11 nåede at få meddelt kapitalkrav fra Finanstilsynet, men blev afviklet uden om Finansiell Stabilitet.⁴

Finansiell Stabilitet blev oprettet i oktober 2008 til at håndtere afviklingen af nødlidende pengeinstitutter. Hver gang Finansiell Stabilitet har overtaget et nødlidende pengeinstitut, er der blevet udarbejdet en advokatundersøgelse med blandt andet det formål at vurdere, om der var belæg for at anlægge erstatningssager mod ledelse og revision i de pågældende institutter.

Placering af juridisk ansvar indgik i de politiske drøftelser om de kriseramte banker allerede fra krisens udbrud og har i vidt omfang også præget den løbende opfølgning på Finansiell Stabilitets virke siden da.⁵ Undersøgelserne af de nødlidende pengeinstitutter peger blandt andet på en række fællestrekk, såsom stor udlånsvækst, svag kreditstyring, store ejendomsnlån m.v., men også problematiske forhold mellem direktion og bestyrelse samt en svag revision har været gennemgående temaer. Resultaterne af advokatundersøgelserne er løbende blevet offentliggjort, og betragtninger om muligt

---

³ I Rangvid-rapporten, ”Den Finansielle krise i Danmark – årsager, konsekvenser og læring”, Erhvervsministeriet 18. september 2013 (Rangvid-rapporten). <https://em.dk/ministeriet/arbejdsomraader/finansiell-sektor-og-vaekstkapital/finansiell-stabilitet/finanskrisens-arsager-rangvid-rapporten/> side 14, fremgår, at 62 pengeinstitutter var ophørt pr. datoen for rapportens udgivelse. Antallet af pengeinstitutter i nærværende afsnit er fundet ved en fremskrivning af den metodik, som blev brugt i Rangvid-udvalgets rapport.

⁴ De øvrige fandt private løsninger – eksempelvis opkøb eller fusioner med andre institutter. Kategorien rummer både pengeinstitutter uden økonomiske udfordringer og institutter, som vil være blevet meddelt et kapitalkrav, hvis ophøret ikke var gennemført.

⁵ Se eksempelvis Rigsrevisionens beretning fra maj 2012, hvor afsnit III.B. behandler opfølgning på mulige lovovertrædelser og medtager en tabel med advokatundersøgelsesnes konklusioner om muligt straffe- eller erstatningsansvar. Se også besvarelse af spørgsmål C fra Frank Aaen i talepapir fra økonomi- og erhvervsministeren til Folketingets Erhvervsudvalg af 26. november 2009 <https://www.ft.dk/samling/20091/almde/ERU/bilag/75/770122.pdf>, Samrådsspørgsmål AD stillet efter ønske fra Orla Hav (S) den 26. juni 2010 <https://www.ft.dk/samling/20091/almde/ERU/samspm/AD/index.htm>, Samrådsspørgsmål U stillet efter ønske fra Frank Aaen (EL) <https://www.ft.dk/samling/20101/almde/ERU/samspm/U/952948.pdf> og Samrådsspørgsmål Y stillet den 19. april 2012 efter ønske fra Hans Christian Skibby (DF) <https://www.ft.dk/samling/20111/almde/ERU/samspm/Y/1106525.pdf>

ansvar, som er kommet til udtryk i disse, er dermed indgået i det billede, som tegnede sig i offentligheden om mulighederne for en ansvarsplacering.

Den 20. januar 2012 blev der nedsat et udvalg, der skulle kortlægge årsagerne til den finansielle krise i Danmark (Rangvid-udvalget). Rangvid-udvalgets arbejde viste, at finanskrisen kostede bankerne tab på 174 mia. kr. og samfundet et produktionstab på omkring 200 mia. kr.

Rangvid-udvalget pegede på, at finanskrisen i Danmark opstod som en konsekvens af et kompliceret samspil mellem en række forudgående forhold, herunder en forholdsvis høj og tilsyneladende holdbar økonomisk vækst, der medførte en udbredt optimisme og deraf følgende generel undervurdering af risiko, procyklisk finanspolitik (en finanspolitik, der forstærker konjunkturerne), procyklisk regulering af den finansielle sektor, lempelige finansielle vilkår, risikosøgende kreditinstitutter og utilstrækkelig selskabsledelse i en række pengeinstitutter. Det var Rangvid-udvalgets vurdering, at årsagen til finanskrisen var en kombination af mange faktorer – både nationale og internationale – der spillede sammen, og at der således ikke kun var én årsag bag den finansielle krise.

Det er almindelig antaget, hvilket også understøttes af Rangvid-udvalgets konklusioner, at dårlig ledelse og dårlig styring i en del danske pengeinstitutter var en af flere medvirkende årsager til, at krisen her i landet blev så alvorlig.

Forventningen hos mange om, at konkrete ledelsesmedlemmer i de nødlidende banker måtte kunne holdes ansvarlige for de konsekvenser, som den finansielle krise fik for bankernes kunder og samfundet som helhed, blev efter udvalgets opfattelse blandt andet formet af konklusionerne i advokatundersøgelserne og Rangvid-udvalgets rapport. Det har derfor givet anledning til undren og medført debat, når en strafferetlig efterforskning er blevet indstillet, eller når en anlagt erstatningssag helt eller delvist tabt. Dette er af nogle blevet betegnet som et manglende retsopgør mod bankledelserne, der kan krænke almindelige borgeres retsfølelse og mindske den præventive effekt af den finansielle lovgivning.

Modsat har andre peget på, at der faktisk er blevet gennemført sager om erstatningsansvar mod tidligere bankledelser, og at det i nogle tilfælde har ført til, at ledelser er blevet dømt til at betale betydelige beløb i erstatning. Hertil kommer, at de meget langvarige processer – ofte gennem flere retsinstanser – har været meget belastende for de sagsøgte ledelsesmedlemmer. De sager, der til dato har fundet deres endelige afgørelse i domstolssystemet, har været undervejs i mellem seks og ti år. Navnlig i de sager, hvor en sagsøgt frifindes i alle (eller langt de fleste) forhold, har dette været fremhævet som urimeligt belastende for den pågældende.

3.1.2 Straffesager

Siden finanskrisen har Finanstilsynet politianmeldt en række pengeinstitutter, medlemmer af ledelsen af disse og selskabernes revision for en række forskellige overtrædelser af den finansielle regulering

– herunder blandt andet markedsmanipulation⁶ og overtrædelser af hvidvaskloven. Særligt med hensyn til overtrædelse af de centrale ledelsesregler i §§ 70 og 71 og § 373, stk. 6 og 7 i lov om finansiel virksomhed⁷, anmeldte Finanstilsynet i perioden fra 2008-2019 i ti sager ledelsesmedlemmer fra i alt syv pengeinstitutter til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. I otte af de ti sager har Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet imidlertid måttet indstille efterforskningen eller opgive påtale efter retsplejelovens regler herom.

Generelt var begrundelsen for at indstille efterforskningen, at der ikke i de sager, som Finanstilsynet anmeldte, var en rimelig formodning for, at der var begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. I nogle af sagerne blev der lagt betydelig vægt på det skøn, som vurderingen af den retlige standard i § 71 i lov om finansiel virksomhed indebar.

For så vidt angår beslutninger om påtaleopgivelse, var begrundelsen blandt andet, at det ikke var muligt at påvise ledelsesmæssige svigt i form af en sådan grad af individuel pligtforsømmelse, at der kunne gøres et strafansvar gældende. Endelig angik en del af begrundelserne, at der i bevismæssig henseende ikke fandtes den fornødne klarhed for, at der har været tale om en handlemåde, der kunne anses for en strafbar lovovertrædelse.

Navnlig fordi de strafferetlige sager med en enkelt undtagelse alle var opgivet eller havde ført til frifindelse med udgangen af 2016, har den offentlige interesse i de seneste år samlet sig om afgørelserne i de erstatningsretlige sager. Se yderligere om straffesager efter krisen i afsnit 5.1.3.

3.1.3 Erstatningssager

I de 14 pengeinstitutter som Finansiell Stabilitet har overtaget, er der udarbejdet advokatundersøgelser. På baggrund af advokatundersøgelserne har Finansiell Stabilitet i samråd med sine eksterne advokater vurderet, om der skulle anlægges erstatningssager mod personer i ledelsen eller revisionen. Finansiell Stabilitets formål med advokatundersøgelserne var og er fortsat således primært at afdække, om der er grundlag for at rejse erstatningskrav mod institutternes tidligere ledelse og revision. Af kommissorierne for advokatundersøgelserne fremgår, at undersøgelserne skal identificere de væsentligste årsager til det økonomiske sammenbrud og vurdere, om der er begrundet mistanke om, at pengeinstituttets tidligere ledelse eller revision har begået ansvarspådragende og/eller strafbare handlinger. Hvis Finansiell Stabilitet via advokaternes undersøgelser eller på anden vis i forbindelse med overtagelsen bliver bekendt med strafferetlige forhold, anmelder Finansiell Stabilitet forholdene til politiet.

Konsekvensen af vurderingen i advokatundersøgelserne i fem af de til dato overtagne pengeinstitutter var, at der ikke blev anlagt erstatningssager.⁸ I de øvrige overtagne institutter er der anlagt retssager om erstatningsansvar mod personer i bestyrelsen, direktionen og eventuelt revisionen.⁹

---

⁶ Ved krisens indtræden kaldet kursmanipulation.

⁷ Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

⁸ Gudme Raaschou Bank A/S, Sparekassen Østjylland, Fjordbank Mors, Fionia Bank og Max Bank.

⁹ Roskilde Bank, Amagerbanken, ebh bank, Capinordic Bank, Eik Bank Danmark, Eik Banki P/F, Løkken Sparekasse, Andelskassen J.A.K. Slagelse og Københavns Andelskasse.

Finansiel Stabilitet anlagde de første ansvarssager i februar 2010 mod tidligere ledelsesmedlemmer og revisorer i Roskilde Bank og ebh bank. Den seneste sag vedrører Københavns Andelskasse og er anlagt i maj 2019.

Finansiel Stabilitet har løbende efter samråd med sine eksterne advokater tilskåret ansvarssagerne og tilpasset påstandene under hensyn til den retspraksis, som løbende har udviklet sig på området. De første sager blev ført med påstande om, at ledelsen generelt havde handlet uforsvarligt og derfor var erstatningsansvarlig for bankens samlede tab. Tabet var således ikke fra sagernes anlæg opgjort som tab knyttet til enkeltdispositioner i konkrete låneengagementer. Fra 2012 er sagerne dog skåret til, således at der fokuseres på de konkrete tab i forbindelse med de mest tabsgivende engagementer i bankerne. Finansiel Stabilitet har forsøgt at påvise tilstedeværelsen af et ansvarsgrundlag for hver enkelt af disse.

På tidspunktet for betænkningens afgivelse er tre af de ni anlagte ansvarssager afsluttet. Højesteret afsagde dom i sagen vedrørende Capinordic Bank den 15. januar 2019¹⁰. Østre Landsret afsagde dom i anden instans i sagen vedrørende Amagerbanken den 26. juni 2019¹¹. Senest afsagde Højesteret dom i sagen vedrørende Eik Bank Danmark den 22. juni 2020¹².

Ansvarssagen vedrørende Københavns Andelskasse verserer ved byretten. Den behandles i retten i marts, april og juni 2021. Ansvarssagerne vedrørende Eik Banki P/F og Andelskassen J.A.K. Slagelse verserer ved landsretten. I førstnævnte sag er der ikke endnu fastsat en dato for hovedforhandling. Sidstnævnte sag skal behandles ved retten i juni 2021. De resterende tre sager vedrørende Roskilde Bank, ebh bank og Løkken Sparekasse verserer alle for Højesteret, og der er ikke endnu fastsat en dato for hovedforhandling af sagerne.

3.2 Erstatningsretten og strafferettens anvendelse på ledelsesansvar i finansielle virksomheder

3.2.1 De overordnede formål med strafferetten og erstatningsretten

Ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder kan ifalde såvel et strafferetligt som et erstatningsretligt ansvar for deres handlinger eller undladelser. I en diskussion om retsopgøret efter finanskrisen bør det imidlertid holdes for øje, at formålene med at føre en strafferetlig eller erstatningsretlig sag mod et ledelsesmedlem er forskellige, ligesom der er en række forskelle i processen for de to typer sager.

Straf betragtes traditionelt som den mest indgribende reaktion på bebrejdelseværdig adfærd, som retssystemet råder over. Det fremhæves ofte, at strafferetlige sanktioner fastsættes dels ud fra hensyn til forebyggelse (general- og specialprævention), dels med et pønt formål som udtryk for samfundets reaktion på den begåede handling/undladelse. Straffen kan således siges at være udtryk for graden af

---

¹⁰ UfR 2019.1907H.

¹¹ ØLB-1390-17 (Amagerbanken) af 26. juni 2019. Efter Østre Landsrets dom blev der ansøgt om 3. instansbevilling. Sagen afsluttedes dog med forlig mellem parterne før bevilling var givet.

¹² UfR 2020.3547H.

samfundets misbilligelse og behov for at afskrække gerningsmanden og andre potentielle gerningsmænd fra at begå tilsvarende overtrædelser.

Hovedformålet med erstatning er derimod genopretning. Erstatningen skal kompensere eller dække det økonomiske tab, som den skadegørende handling eller undladelse har påført de(n) skadelidte. Erstatningsretten skal sikre, at den skadelidte bliver stillet på samme måde økonomisk, som hvis skaden ikke var sket. Herved kan erstatningsreglerne siges at have en tryghedsskabende funktion. Derudover har erstatningsreglerne også en forebyggende funktion, idet risikoen for at ifalde erstatningsansvar for adfærd, som samfundet finder det ønskværdigt at modvirke (den culpøse adfærd), i almindelighed antages at være incitament til at handle ansvarligt. For en institution som Finansiell Stabilitet er det da også et hensyn ved stillingtagen til, om der skal anlægges en erstatningssag, at sagen kan være med til gennem retspraksis at fastslå grænserne mellem forsvarlig og uforsvarlig ledelse af pengeinstitutter. Denne tilgang er valgt uanset ledelsesmedlemmernes betalingsevne.¹³ Der kan dermed blive anlagt sag også i tilfælde, hvor det på baggrund af sagsøgtets økonomiske forhold er usandsynligt, at den pågældende vil være i stand til at betale en eventuel erstatning og dermed genoprette skaden.

De forskellige formål med straf og erstatning afspejler sig også i måden, hvorpå de to typer af sager føres, og i betingelserne for, at der kan idømmes straf eller ifaldes erstatningsansvar.

Dansk strafferetspleje bygger på det fundamentale princip, at spørgsmålet om straf som udgangspunkt er et anliggende mellem staten på den ene side og den tiltalte på den anden side. Dette gælder, uanset om staten umiddelbart har været involveret i det forløb, som en person tiltales for. En straffesag betragtes således i almindelighed ikke som en sag mellem to civile parter, herunder mellem gerningsmanden og den, som gerningsmandens handling er gået udover. Det er anklagemyndigheden, der på statens vegne fører sagen mod den tiltalte, og hvis tiltalte for eksempel idømmes en bøde, tilfalder denne statskassen, jf. straffelovens § 50, stk. 1.

Overordnet har straffeprocessen til formål at sikre, at skyldige mistænkte bringes til ansvar, samt at uskyldige beskyttes mod strafforfølgning. I en straffesag er det således op til domstolene at finde frem til sandheden i sagen. Dette princip kaldes også den materielle sandheds princip, og det medfører blandt andet, at domstolene ikke er bundet af parternes påstande eller den måde, parterne afgrænser sagen på.

I straffesager er det anklagemyndigheden, der har bevisbyrden for, at den tiltalte er skyldig, og rimelig tvivl kommer den tiltalte til gode (in dubio pro reo). En domstol må således ikke domfælde en tiltalt, hvis der er rimelig tvivl om, hvorvidt pågældende var gerningsmanden, uanset om det er det klart mest sandsynlige. Endvidere stiller det såkaldte legalitetsprincip, der kommer til udtryk i straffelovens § 1, strenge krav til klarheden af, at en begået handling udgør et forhold, der af lovgiver er gjort strafbart.

Sager om erstatning føres ved retten som almindelige civile sager, hvor det er den skadelidte, der har bevisbyrden for, at de almindelige betingelser for at ifalde et erstatningsansvar er opfyldt, herunder at

---

¹³ Jf. Finansiell Stabilitets årsrapport 2019, side 5.

skadevolderen har handlet ansvarspådragende, og at betingelserne om årsagssammenhæng, påregnelighed og tab er opfyldt. Se nærmere herom i afsnit 7.1. I modsætning til straffesager kan civile sager føres af borgere eller virksomheder, ligesom offentlige myndigheder kan være part i en erstatningssag som skadelidt eller skadevolder.

I civile sager finder blandt andet forhandlings- og dispositionsprincippet anvendelse. Forhandlingsprincippet indebærer, at retten skal afgøre sagen på grundlag af parternes påstande og anbringender, mens dispositionsprincippet indebærer, at det som udgangspunkt er sagens parter, der har rådigheden over retssagen. Denne rådighed indebærer, at det er sagens parter, der tilrettelægger sagen og bestemmer, hvilke dokumenter de ønsker at fremlægge under sagen. Herefter træffer retten afgørelse på baggrund af de tilvejebragte oplysninger. Dispositionsprincippet indebærer endvidere, at parterne selv bestemmer, om der skal indgås forlig, og dermed om sagen skal hæves.

I civile sager afgør retten på baggrund af parternes fremstillinger og bevisførelser, hvordan sagens faktiske sammenhænge må antages at være. Denne frie bevisbedømmelse indebærer, at bevisbedømmelsen ikke er bundet af lovregler, og at rettens bedømmelse af beviserne er konkret og individuel og baseret på de forhold, der gør sig gældende i den konkrete sag, som retten skal træffe afgørelse i. Retten kan således frit skønne over parternes og bevisernes troværdighed, herunder tillægge enkelte beviser mere vægt end andre. Beviskravet i civile sager varierer alt efter, hvilket retsgrundlag og faktum, som retten skal forholde sig til. I visse sager vil det således være tilstrækkeligt med en sandsynlighedsovervægt, mens beviskravet i andre typer af sager kan være skærpet.

De to ansvarssystemer har dog også fællestræk, og for det enkelte ledelsesmedlem vil risikoen for at blive tiltalt i en straffesag eller at blive mødt med et personligt erstatningskrav ofte kunne opleves som to sider af samme sag. I begge tilfælde vil det være et centralt element at fastslå, om ledelsesmedlemmet har udvist en adfærd, der er bebrejdesværdig i samfundets øjne. Endvidere viser erfaringen, at de krævede erstatningssummer kan være så store, at erstatningspligten i sig selv kan opleves som en straf, ligesom en række erstatningssager er blevet ført, selvom der ikke har været udsigt til, at de enkelte ledelsesmedlemmer har kunnet betale den krævede erstatning.

Også fra et samfundsperspektiv kan formålene med de to ansvarssystemer i en vis grad siges at overlape. Både risikoen for straf og risikoen for erstatningsansvar kan virke forebyggende og adfærdregulerende. Som samfundsmæssigt styringsværktøj supplerer ansvarssystemerne således hinanden. I den forbindelse er det afgørende, at systemerne er effektive, og at både risikoen for at ifalde straf og risikoen for at ifalde erstatningsansvar ved uansvarlig adfærd er og opleves som reel.

3.2.2 De to juridiske discipliners anvendelsesmuligheder i et ledelsesansvarsperspektiv

Det er efter udvalgets opfattelse afgørende at fastholde, at strafferetten og erstatningsretten har forskellige funktioner og formål. Dette slår navnlig igennem i det retlige efterspil, når det er konstateret, at en finansiel virksomhed har været drevet uforsvarligt.

Som nævnt ovenfor er erstatningsrettens primære formål at rette op på den økonomiske skade, som en handling eller undladelse har medført. Det er i sagens natur afgørende for navnlig de skadelidte,

at denne mulighed eksisterer og er effektiv. De potentielle konsekvenser af uforsvarlige og uansvarlige dispositioner i finansielle virksomheder rækker imidlertid videre end det umiddelbare tab, der knytter sig til sådanne dispositioner.

Den finansielle sektor spiller en afgørende rolle i samfundet som kredit- og betalingsformidler og dermed for at sikre vækst og beskæftigelse i samfundet. Lovgivningen giver eksempelvis pengeinstitutter eneret til at henvende sig til offentligheden med henblik på at modtage indlån. Den finansielle sektor har dermed en betroet rolle, og det er derfor af afgørende betydning, at der hos borgere og andre hersker tillid til sektoren.

Det er som følge af det anførte ligeledes afgørende, at den ledelse og de nøglepersoner i en finansiell virksomhed, som har tilsidesat den lovgivning, der blandt andet tjener til at beskytte borgere, andre aktører og tilliden til den finansielle sektor, vil kunne holdes strafferetligt til ansvar for deres handlinger og undladelser. Det er i den forbindelse væsentligt, at samfundet har mulighed for at reagere i disse situationer, også i tilfælde hvor der ikke kan dokumenteres et konkret tab.

Muligheden for at føre straffesager er efter udvalgets opfattelse særlig nødvendig og egnet i de sager, hvor en ledelses dispositioner generelt, det vil sige ”på tværs” af enkelte engagementer, kan siges at være udtryk for grove og generelle ledessvigt. I disse tilfælde er der behov for, at der kan gøres brug af sanktioner, som ikke er betinget af, at det kan bevises, at kravene om kausalitet og adækvans er opfyldt, og at den skadegørende handling eller generelt uforsvarlige adfærd har medført et tab. Hertil kommer, at strafferetten i højere grad end erstatningsretten giver mulighed for at graduere konsekvensen for ledelsesmedlemmet efter grovheden af den udviste adfærd, herunder ved at idømme fængselsstraf for de groveste tilfælde.

I sager, hvor der er behov for en pønalt – og ikke alene en genoprettende – konsekvens af ledelsesmedlemmernes ansvar, er det samtidig vigtigt, at ledelsesmedlemmets retssikkerhed respekteres. Straf udgør som nævnt retssystemets mest indgribende reaktionsmulighed og mest vidtgående markering af, at bestemt adfærd er uacceptabel. Straffeprocessen med de dertil hørende retssikkerhedsgarantier for den tiltalte er egnet til netop denne indgribende reaktion fra samfundets side. Det er derfor efter udvalgets opfattelse afgørende at fastholde, at retssager med pønalt formål føres i strafferetsplejens former.

3.3 Udvikling i retsgrundlaget for ansvarsvurderingen siden finanskrisen

3.3.1 Behovet for nye initiativer

Udvalget skal efter sit kommissorium undersøge behov og muligheder for skærpelse af ansvar for ledelsen i finansielle virksomheder ud fra gældende ret, dvs. de gældende regler og den retspraksis, som foreligger i dag. I lyset af de store omkostninger, som den internationale finanskrisen har haft for den finansielle sektor, de offentlige finanser og samfundsøkonomien som helhed, er der siden 2008 globalt, på EU-niveau og i Danmark gennemført en lang række tiltag.

Det er derfor relevant at redegøre for de dele af den finansielle regulering, hvor der allerede er sket betydelige ændringer, og som udvalget vurderer vil være afgørende for, hvorledes domstole og anklagemyndighed i dag vil behandle sager om ledelsesansvar.

I det følgende redegøres for eksempler på de mange tiltag, der allerede er gennemført. Eksemplerne er kategoriseret under fire temaer. Styring og indretning af finansielle virksomheder og andre governance-temaer, behandles i afsnit 3.3.2. Ledelsens kollektive kompetencer og de enkelte ledelsesmedlemmers egnethed og hæderlighed i afsnit 3.3.3. Forhold, der kan bidrage til at problemer opdages og efterforskes, behandles i afsnit 3.3.4. I afsnit 3.3.5 behandles ændringer gennemført i hvidvasklovgivningen og endelig behandles kriseforebyggelse og indgrebsmuligheder i afsnit 3.3.6.

3.3.2 Styring og indretning af finansielle virksomheder og andre governance-temaer

3.3.2.1 Indledende overvejelser

Grove eller gentagne forsømmelser eller skødesløshed, der kan medføre tab for blandt andet virksomheden, var også før finanskrisen strafbelagt, ligesom uforsvarlig ledelse eller organisering, der medførte tab, ville kunne føre til erstatningsansvar. Det er dog åbenbart, at jo mere præcist krav og pligter er formuleret i lovgivningen, jo lettere vil det være at løfte bevisbyrden for, at en given handling eller undladelse udgør et strafbart ledelsessvigt, eller at almindelige standarder for forsvarlig ledelse er tilsidesat. Der er i tiden efter krisen indført en betydelig mængde konkrete pligter med betydning for en finansiell virksomheds ledelse.

Den finansielle lovgivnings ledelsesbestemmelser vedrører imidlertid ikke kun pligter og forbud, men også governance-bestemmelser, der bidrager til, at selskabets organisationsopbygning og ledelsesstruktur underbygger incitamenter til, at ledelsen træffer rigtige og forsvarlige beslutninger. De gennemførte ændringer på dette område tager dermed også i høj grad sigte på at forebygge fremtidige ledelsessvigt.

3.3.2.2 Bestyrelsens opgaver

Som en reaktion på det øgede fokus på tilsidesættelse af ledelsesmæssige pligter blev §§ 70 og 71 i lov om finansiell virksomhed nyaffattet ved lov nr. 579 af 1. juni 2010. De to bestemmelser er ændret flere gange siden.

Frem til nyaffattelsen i 2010 var bestyrelsens ledelsesmæssige opgaver beskrevet meget kort og overordnet i § 70. I 2010 blev der introduceret en række konkrete pligter for bestyrelsen, såsom løbende stillingtagen til virksomhedens forretningsmæssige aktiviteter, risikoprofil og politikker m.v. Samtidig kom § 70 til at rumme krav til bestyrelsens fastlæggelse af retningslinjer til direktionen og direktionens rapportering til bestyrelsen om virksomhedens risici. Der blev introduceret lovkrav om, at bestyrelsen skal følge op på, om risikoprofil og politikker følges i virksomheden, og at bestyrelsen træffer de fornødne forholdsregler, hvis risikoprofil og politikker ikke længere er forsvarlige for den finansielle virksomhed.

Med vedtagelsen af lov nr. 268 af 25. marts 2014, som implementerede kapitalkravsdirektivet, CRD IV¹⁴, blev der indført yderligere krav til bestyrelsens arbejde, herunder til bestyrelsens overordnede

---

¹⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/36/EU af 26. juni 2013.

og strategiske funktion. Det blev nu et egentligt lovkrav, at bestyrelsen blandt andet løbende skal tage stilling til den finansielle virksomheds forretningsmæssige aktiviteter, risikoprofil og politikker m.v.

I rapporten om årsager og konsekvenser af finanskrisen anbefalede Rangvid-udvalget i september 2013¹⁵, at bestyrelsens forpligtelse til aktivt at forholde sig til instituttets samlede kreditrisikoprofil blev skærpet, herunder for eksempel gennem øgede krav til regelmæssige afrapporteringer fra den daglige ledelse til bestyrelsen, der skal sikre, at bestyrelsen har et overblik over instituttets samlede risikoprofil. Anbefalingen førte til en justering af bilag 1 til ledelsesbekendtgørelsen¹⁶. Af det tidligere bilag 1 fremgik en række konkrete områder, som bestyrelsen skulle modtage rapportering om. Den justering, der blev foretaget med det nye bilag 1 til bekendtgørelsen, indebar, at det specifikke rapporteringskrav blev erstattet af principbaserede krav, så rapporteringen fremover skulle give bestyrelsen et dækkende overblik over virksomhedens samlede kreditrisici og relevante opdelinger heraf samt overblik over udviklingen i kreditrisici over tid.

Rangvid-udvalget fandt desuden, at bestyrelserne i danske pengeinstitutter i for høj grad var involveret i enkeltsager om bevilling af kredit. Involvering af bestyrelsen i bevilling af enkeltkreditter medførte ifølge udvalget en betydelig risiko for, at bestyrelsen overtager den daglige ledelses ansvar for at sikre en ordentlig kreditgivning. På den baggrund anbefalede Rangvid-udvalget, at der blev skabt en øget uafhængighed mellem penge- og realkreditinstitutters daglige ledelse og bestyrelse, således at bestyrelsen i endnu højere grad bevarer sin funktion som kontrolorgan overfor den daglige ledelse.

Som følge af anbefalingen blev der i forbindelse med nyudstedelse af ledelsesbekendtgørelsen i 2014 gennemført en ændring, som medførte, at bestyrelsen kun skal tage stilling til enkeltsager om bevilling af kredit, hvis der er tale om engagementer af usædvanlig art eller af stor betydning, eller hvis instituttet påtager sig betydelig eksponering inden for et nyt forretningsområde. Denne ændring anser udvalget for at være af ganske stor betydning for samspillet mellem bestyrelse og direktion.

3.3.2.3 Ledelsesbekendtgørelserne

Ved ændringen af § 70 i 2010 fik Finanstilsynet adgang til at udstede bekendtgørelser om ledelse og styring af finansielle virksomheder.

Hjemlen blev første gang udnyttet i 2010, hvor bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. trådte i kraft. Siden er der sket en række ændringer m.v., jf. senest bekendtgørelse nr. 1706 af 27. november 2020 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. og bekendtgørelse nr. 1723 af 16. december 2015 om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v. Der er endvidere udstedt bekendtgørelse nr. 865 af 2. juli 2014 om ledelse, styring og administration af danske UCITS, bekendtgørelse nr. 1393 af 24. november 2016 om ledelse og styring af Arbejdsmarkedets Tillægspension samt bekendtgørelse nr. 7 af 4. januar 2019 om ledelse og styring af firmapensionskasser.

Emnerne i bekendtgørelsen var i nogen grad tidligere behandlet i en ikke-bindende vejledning. Med hjemlen kunne Finanstilsynet fastsætte bindende regler med mere detaljerede krav til ledelse og sty-

---

¹⁵ Den Finansielle Krise i Danmark – årsager, konsekvenser og læring, Erhvervsministeriet 18. september 2013.

¹⁶ Bekendtgørelse nr. 297 af 27. marts 2014 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 1706 af 27. november 2020 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.

ring af finansielle virksomheder. Af bemærkningerne til bemyndigelsen i § 70 fremgår, at Finanstilsynet i forbindelse med udnyttelse af hjemlen skulle tage stilling til, om der i lyset af finanskrisen skulle ske skærper eller indføres nye regler i forbindelse med overgangen fra vejledninger til bekendtgørelse. Det samme gælder bemærkningerne til bemyndigelsen i § 71.

Med overgang fra vejledning til bekendtgørelse skete dermed et markant skifte i forskrifternes karakter, som også muliggjorde, at dele af bekendtgørelsens bestemmelser blev strafbelagt.

Som forudsat i bemærkningerne til loven er ledelsesbekendtgørelserne løbende blevet ændret og navnlig udbygget med yderligere pligter for ledelsen, blandt andet med hensyn til de finansielle virksomheders fastlæggelse af risikoprofiler og forretningsmodeller.

3.3.2.4 Aflønning

I flere af de nødlidende banker blev resultatafhængig aflønning af ledelsen i vidt omfang brugt, og anvendelsen heraf var stigende i årene op til krisen. Resultatafhængig aflønning kan motivere ledelsen til at præstere mere, men kan samtidig forstærke en allerede høj risikovillighed hos ledelsen. Blandt andet på denne baggrund er reglerne om aflønning i den finansielle sektor efterfølgende skærpet.

Ved lov nr. 1556 af 21. december 2010 gennemførte man den politiske aftale af 31. august 2010 om forsvarlig aflønningspolitik i den finansielle sektor¹⁷ samt EU-Kommissionens henstilling om aflønningspolitik i finanssektoren (2009/384). Hermed blev der indført en øvre grænse for, hvor stor en andel den variable løn må udgøre af den faste løn til medlemmer af ledelsen og andre væsentlige risikotagere i virksomheden. Der blev derudover indført krav om, at en andel af den variable løn skal udbetales i aktiebaserede instrumenter for at sikre sammenfald mellem ledelsens og kapitalejernes interesser. Endelig blev der indført krav om, at den variable løn ikke må udbetales med det samme, men skal udskydes og udbetales over flere år, samt at betingelserne for udbetalingen fortsat skal være opfyldt på det udskudte udbetalingstidspunkt.

Særligt reglerne om anvendelse af aktieoptionsprogrammer til medlemmer af ledelsen er skærpet med den politiske aftale fra 2010. Sammenlignes aflønning med andre aktiebaserede instrumenter adskiller aktieoptioner sig ved udelukkende at medføre en "upside" for indehaveren. Derfor blev anvendelsen af aktieoptioner til medlemmer af ledelsen i finansielle virksomheder begrænset i forbindelse med aftalen om forsvarlig aflønning i den finansielle sektor. Anvendelsen af aktieoptioner er således begrænset for direktion og bestyrelse til maksimalt at måtte udgøre 12,5 pct. af den faste grundløn eller honoraret, jf. lov om finansiel virksomhed, § 77 a, stk. 2. I aftalen blev anvendelsen af aktieoptioner begrænset til 25 pct. af den variable løn, som maksimalt må udgøre 50 pct. af den faste løn.

Den politiske aftale af den 10. oktober 2013 om regulering af systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI) samt krav til alle banker og realkreditinstitutter om mere og bedre kapital og højere likviditet (Bankpakke 6)¹⁸, og implementeringen af CRD IV udbyggede i 2014 aflønningsreglerne for kredit-

---

¹⁷ Aftale mellem den daværende regering (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Liberal Alliance om forsvarlig aflønningspolitik i den finansielle sektor af 31. august 2010.

¹⁸ Aftale mellem den daværende regering (Socialdemokratiet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti) og Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti om "Regulering af systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI) samt krav til alle banker og realkreditinstitutter om mere og bedre kapital og højere likviditet" (Bankpakke 6) af den 10. oktober 2013.

institutter og fondsmæglerselskaber. Tilsvarende introducerede Solvens II forordningen i 2016 aflønningsregler for ledelsen i forsikringsselskaber, hvilket medførte konsekvensændringer i aflønningsreglerne i lov om finansiel virksomhed, blandt andet fordi forordningen har direkte virkning.

Med det nye direktiv for fondsmæglerselskaber, IFD-direktivet, der har implementeringsfrist den 26. juni 2021, indføres i direktivform specifikke regler for aflønning af ledelsen i fondsmæglerselskaber, der indtil nu har været omfattet af CRD.

Hovedtrækkene i reglerne har dog ligget fast siden indførelsen i 2010. Gennemførelse af direktiverne har derfor alene medført mindre justeringer i regelsættet.

3.3.2.5 *Transparens om aflønning*

De fleste af de nævnte bestemmelser om aflønning i den finansielle sektor er strafbelagte. Siden finanskrisen er der med kapitalkravforordningen, CRR¹⁹, indført krav om øget transparens om aflønning af medlemmer af bestyrelsen, direktionen og væsentlige risikotagere i kreditinstitutter. Disse krav er suppleret af lov om finansiel virksomhed, § 77 d, stk. 4, der blev indsat ved lov nr. 1556 af 21. december 2010, hvorefter det samlede optjente vederlag for hvert enkelt medlem af ledelsen skal offentliggøres i årsrapporten. Kravet udspringer af den politiske aftale fra 2010. Transparens virker ofte disciplinerende, fordi både kapitalejere – eksisterende såvel som potentielle – og offentlighed kan holde sig orienteret om aflønningsforholdene og rimeligheden heraf.

Finansielle virksomheder blev i den politiske aftale af 31. august 2010 om ansvarlig aflønningspolitik i den finansielle sektor opfordret til at anvende anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse, uanset om virksomhederne er børsnoteret eller ej.²⁰ Ifølge anbefalingerne skal virksomhederne offentliggøre deres lønpolitikker på virksomhedens hjemmeside, og de skal i forbindelse med aflægelse af årsrapport også offentliggøre en vederlagsrapport, der redegør for oplysninger om det samlede vederlag, hvert enkelt medlem af bestyrelsen og direktionen modtager fra virksomheden eller virksomheder inden for koncernen. Offentliggørelsespligten omfatter blandt andet oplysninger om det væsentligste indhold af fastholdelses- og fratrædelsesordninger, ligesom der skal redegøres for sammenhængen mellem vederlaget og virksomhedens strategi og relevante mål herfor.

3.3.2.6 *Andre elementer i styrkelsen af finansielle virksomheders governance-strukturer*

Med gennemførelse af CRD IV blev der indført en række yderligere tiltag, der styrker kreditinstitutters governance-strukturer. Kravene i CRD IV gælder ikke for forsikringsselskaber. Visse af governancekravene i lov om finansiel virksomhed, som blev indført på baggrund af direktivkrav i CRD IV, for eksempel § 64 a om, at ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder skal afsætte tilstrækkelig tid til at varetage deres hverv, er dog gældende for alle finansielle virksomheder, inklusive forsikringsselskaber.

---

¹⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringselskaber og om ændring af forordning (EU) nr. 648/2012.

²⁰ Opfordringen blev eksempelvis fulgt op af Finansrådets ledelseskodeks fra 2013 <https://finansdanmark.dk/media/38368/ledelseskodeks.pdf>. Anbefalingerne er senest revideret pr. 2. december 2020. Se mere herom i kapitel 9 og 10.

Der blev i lov om finansiel virksomhed blandt andet indført et loft over, hvor mange bestyrelsesposter og direktionshverv hvert enkelt medlem af ledelsen i et SIFI-institut²¹ kan bestride. Formålet hermed er at sikre, at de enkelte ledelsesmedlemmer ikke allerede på grund af andre opgaver er forhindret i at varetage hvervet på ordentlig vis. Et tilsvarende krav findes hverken i Solvens II-direktivet eller -forordningen, og der er således ikke tale om en harmonisering på tværs af sektorerne.

3.3.3 Krav til ledelsens kollektive kompetencer og de enkelte ledelsesmedlemmers egnethed og hæderlighed

3.3.3.1 Indledende overvejelser

Kompetente og erfarne ledelsesmedlemmer er afgørende for veldrevne finansielle virksomheder og indgår dermed som en del af vænet mod, at finansielle virksomheder bliver nødlidende eller begår henholdsvis bliver misbrugt til finansiel kriminalitet. I 2008 gjaldt reglerne om egnethed og hæderlighed alene for medlemmer af direktion og bestyrelse og var overordnet formuleret navnlig med hensyn til erfaringskrav.

Kravene til de enkelte ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder for så vidt angår personlig egnethed og hæderlighed er skærpet siden den finansielle krise. Kravene er desuden skærpet i forlængelse af de senere års sager om pengeinstitutternes involvering i hvidvasksager.

Samtidig er der indført krav til den samlede bestyrelses egnethed.

Formålet med skærpelserne har været at øge kompetencerne i ledelserne af de finansielle virksomheder for derigennem at forebygge gentagelse af de ledelsesmæssige problemer, der har været konstateret, og derigennem medvirke til at genoprette og styrke tilliden til den finansielle sektor.

3.3.3.2 Kollektive kompetencer

Ved ændring af § 70, stk. 4, i lov om finansiel virksomhed i 2014²², der i dag er indeholdt i § 64 e i lov om finansiel virksomhed²³, implementerede Folketinget CRD IV's krav om, at bestyrelsen løbende skal vurdere, om den samlede bestyrelse besidder den nødvendige viden og erfaring til at sikre en forsvarlig drift af virksomheden og håndtering af dens risici. Dette indebærer også, at bestyrelsen løbende skal vurdere, om ændringer i virksomhedens forretningsmodel eller risikoprofil giver anledning til at supplere bestyrelsens samlede kompetencer. Formålet er at sikre, at der til stadighed er sammenhæng mellem forretningsmodel hhv. risikoprofil og kompetencerne i bestyrelsen.

---

²¹ Et SIFI-institut er systemisk vigtige finansielle virksomheder. Finanstilsynet udpeger en gang årligt systemisk vigtige finansielle virksomheder i Danmark, på Færøerne og i Grønland.

²² Jf. lov nr. 268 af 25. marts 2014.

²³ I forbindelse med implementering af CRD V er kravet overført til § 64. Dette er sket med lov nr. 2110 af 22. december 2020 og er trådt i kraft per 28. december 2020

3.3.3.3 Udvidelse af personkredsen, der skal egnetheds- og hæderlighedsvurderes

Oprindeligt var det alene medlemmer af direktionen og bestyrelsen, der skulle opfylde egnetheds- og hæderlighedskravene. Personkredsen er siden 2015 blevet udvidet flere gange.

Med virkning fra 1. januar 2016 blev personkredsen omfattet af egnetheds- og hæderlighedskravene udvidet, således at også nøglepersoner i gruppe 1-forsikringsselskaber skal opfylde kravene om egnethed og hæderlighed. Udvidelsen af personkredsen skete som følge af implementeringen af Solvens II-direktivet²⁴.

Med virkning fra 1. januar 2017 blev personkredsen omfattet af egnetheds- og hæderlighedskravene yderligere udvidet, således at også nøglepersoner i SIFI-institutter skal opfylde kravene om egnethed og hæderlighed. Baggrunden for udvidelsen af personkredsen var den politiske aftale af 10. oktober 2013 (Bankpakke 6).

I aftalen er anført, at kravene til SIFI-institutter generelt har til formål at reducere risikoen for, at et SIFI-institut bliver nødlidende, da dette kan have vidtrækkende negative konsekvenser for blandt andet samfundsøkonomien generelt. De skærpede krav vurderedes således at bidrage til at styrke en ansvarlig og effektiv drift af SIFI-institutter.

Med virkning fra 1. juli 2019 blev personkredsen omfattet af egnetheds- og hæderlighedskravene udvidet²⁵, således at nøglepersoner i alle pengeinstitutter skal opfylde kravene om egnethed og hæderlighed. Baggrunden for udvidelsen af personkredsen var den politiske aftale af 19. september 2018 om yderligere initiativer til styrkelse af indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering.²⁶

3.3.3.4 Skærpede krav til ledelsens individuelle kompetencer og hæderlighed

I 2010 blev det vedtaget, at egnetheds- og hæderlighedsvurderingen skal knyttes til den konkrete stilling og den konkrete virksomhed. Ændringen førte til, at Finanstilsynet skal vurdere nye ledelsesmedlemmer som egnede til at varetage den konkrete ledelsespost i den finansielle virksomhed. Det er dermed ikke muligt for et ledelsesmedlem at "tage sin vurdering med sig" fra en finansiell stilling til en anden. Ledelsesmedlemmer blev med ændringen desuden underlagt en løbende forpligtelse til at være egnede og hæderlige.

Finanstilsynet offentliggjorde i juli 2012 vejledninger med krav til viden og erfaring i bestyrelserne i finansielle virksomheder. I den forbindelse blev der givet en række eksempler på konkrete områder, hvor virksomhedernes kompleksitet, omfang eller forretningsmodel stiller større krav til specifik viden og erfaring. Derudover skal der i større finansielle virksomheder altid være mindst ét medlem af bestyrelsen, der har ledelseserfaring fra en anden relevant finansiell virksomhed. Dette fremgik indtil

---

²⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/138/EF af 25. november 2009 om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II).

²⁵ Med lov nr. 552 af 7. maj 2019 om ændring af lov om finansiell virksomhed og forskellige andre love og om ophævelse af lov om statsligt kapitalindskud i kreditinstitutter.

²⁶ Aftale mellem den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti om yderligere initiativer til styrkelse af indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering af 19. september 2018.

1. januar 2021 af Finanstilsynets vejledning om bestyrelsens evaluering af dens kollektive egnethed i pengeinstitutter og realkreditinstitutter m.fl.²⁷, men er med vedtagelse af lov nr. 2110 af 22. december 2020 et lovkrav, jf. lov om finansiel virksomhed, § 64 e.

Rangvid-udvalget anbefalede, at man indførte et obligatorisk kursus for nye bestyrelsesmedlemmer med en introduktion til de væsentligste forpligtelser og funktioner, der skal varetages af et bestyrelsesmedlem i en finansiel virksomhed. På baggrund af anbefalingen blev der med virkning fra den 1. januar 2017 i § 64 b i lov om finansiel virksomhed indført et krav herom for bestyrelsesmedlemmer i pengeinstitutter, realkreditinstitutter og forsikringsselskaber.²⁸

På grund af den ovenfor omtalte udvidelse af personkredsen opstod et behov hos såvel myndigheder som virksomheder for at få præciseret, hvilke kompetence- og erfaringskrav der bør stilles til de forskellige grupper af personer, der skal gennemgå en egnetheds-vurdering i Finanstilsynet. Blandt andet med dette formål nedsattes i regi af Finanstilsynet ”Fagudvalget om kompetence- og erfaringskrav samt ansvarsområder for direktionsmedlemmer og nøglepersoner i pengeinstitutter m.fl.”. Dette udvalg har opstillet en række kompetence- og erfaringskrav, som i kombination med anvendelse af en formodningsregel indebærer, at der, hvis den pågældende ansøger til en stilling som ledelsesmedlem eller nøgleperson i eksempelvis et pengeinstitut opfylder de foreslåede krav, vil der være en formodning for, at den pågældende vurderes at være egnede i henhold til § 64, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed til at varetage den stilling, som vedkommende ansøger om at blive godkendt til.

Det er dog muligt for en ansøger ud fra en konkret vurdering at blive godkendt til en stilling, selvom pågældende ikke opfylder de foreslåede kompetence- og erfaringskrav for den relevante stilling. Se nærmere om Fagudvalgets anbefalinger i afsnit 11.2.

Udvalgets anbefalinger forelå medio 2020 og overvejelser om den videre implementering pågår, men beskrivelsen kan tages som udtryk for at være det kompetence- og erfaringsniveau, der allerede i dag må forventes at kunne medføre, at en ansøger opfylder egnethedskravet. Fagudvalget oplyste en række kriterier, som skal indgå i egnethedsvurderingen. De oplyste kriterier illustrerer, at kompetence- og erfaringskrav har udviklet sig markant i årene efter krisen.

3.3.4 Initiativer, der kan bidrage til at problemer opdages og efterforskes

3.3.4.1 Indledende overvejelser

Der er siden krisen gennemført en række regelændringer, som har betydning for, om sager bliver efterforsket, og om det er muligt at opdage og påbegynde retsforfølgning inden for lovgivningens forældelsesfrister.

Tilgængeligheden af oplysninger om virksomhedens forhold er afgørende for, om virksomhedens potentielle problemer kan gøres til genstand for myndighedernes tilsyn. Sammen med Finanstilsynets

---

²⁷ Vejledning nr. 9172 af 30. marts 2020 om bestyrelsens evaluering af dens kollektive egnethed i pengeinstitutter og realkreditinstitutter m.fl.

²⁸ Indsat ved § 1, nr. 7, i lov nr. 1490 af 23. december 2014 om ændring af lov om finansiel virksomhed, lov om værdipapirhandel m.v., lov om betalings tjenester og elektroniske penge og forskellige andre love, som sat i kraft ved bekendtgørelse nr. 1420 af 22. november 2016.

inspektioner og virksomhedernes egne indberetninger til Finanstilsynet indgår også den eksterne revision som en del af indsatsen for at identificere og afdække potentielle problemer i virksomheden på et tidligt tidspunkt. Den eksterne revisors mål er blandt andet at identificere og vurdere risiciene for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet gennem en forståelse af virksomhedens forhold og dens omgivelser, herunder dens interne kontrol.

Strafferammer er en direkte måde for lovgiver at tilkendegive over for både virksomheder og borgere blandt andet om, hvor samfundsvigtigt det er, at et bestemt regelsæt overholdes, og hvilke konsekvenser det kan have, hvis reglerne overtrædes. Lovgivers tilkendegivelser om et sagsområdes samfundsmæssige vigtighed har endvidere betydning for prioriteringen af ressourcer hos anklagemyndigheden.

3.3.4.2 Udvidelse af finansielle virksomheders oplysningspligt

Med lov nr. 1563 fra 13. november 2019 gennemførte man en større del af initiativerne i hvidvaskaftalen fra 27. marts 2019²⁹, hvilket blandt andet førte til en udvidelse af de finansielle virksomheders oplysningspligt over for Finanstilsynet. Hensigten med den udvidede oplysningsforpligtelse var blandt andet at imødegå risikoen for, at finansielle virksomheder skulle være tilbageholdende med at oplyse Finanstilsynet om mulige problematiske forhold. Pligten har dermed til formål at give Finanstilsynet større indsigt i oplysninger, der er relevante for tilsynsvirksomheden og ikke mindst indsigt på et tidligere tidspunkt.

3.3.4.3 Styrkelse af revisors rolle

En finansiell virksomheds revisorer befinder sig i en position, som giver indsigt i virksomhedens forhold. Hvis en ekstern revisor finder væsentlige mangler eller svagheder, rapporteres disse til bestyrelsen og et eventuelt revisionsudvalg. Bestyrelsen vil få disse oplysninger via revisionsprotokollen og kunne reagere på forholdene. Finanstilsynet modtager en kopi af ekstern revisions årsprotokollater, som indeholder en opsummering af bemærkninger fra regnskabsåret. Af disse grunde er der gennemført tiltag med henblik på at styrke revisionens rolle og kvalifikationer samt øge revisors uafhængighed.

Med bekendtgørelse fra 2013 om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder³⁰ blev der indført en række præciseringer af revisors arbejde, herunder med hensyn til den regnskabsmæssige forudsætning om fortsat drift (going concern), som betød, at flere revisorhandlinger i relation til solvensopgørelsen nu kom til at fremgå udtrykkeligt af bekendtgørelsen. Der blev desuden med den nye bekendtgørelse lagt op til, at revisors arbejde med forretningsgange og interne kontroller skulle knyttes op på de krav, der med de ovenfor under afsnit 3.3.2.3 beskrevne ændringer var indført til ledelsen og virksomhederne i de nye ledelsesbekendtgørelser.

---

²⁹ Aftale mellem den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti om styrkelse af indsatsen mod finansiell kriminalitet af 27. marts 2019.

³⁰ Bekendtgørelse nr. 1024 af 21. august 2013, som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 1548 af 17. december 2019 om ændring af bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder m.v. samt finansielle koncerner.

Der blev i 2014 indført en certificeringsordning for statsautoriserede revisorer på det finansielle område. Certificeringsordningen skal sikre, at revisorerne besidder et vist minimumsniveau af erfaring med og viden om kreditinstitutter, henholdsvis forsikringsselskaber, og derved øge kvaliteten af revisionen af disse virksomheder.³¹

Finanstilsynet udstedte i 2015 en ny revisionsbekendtgørelse³². Blandt de væsentligste ændringer, der kom med den nye revisionsbekendtgørelse, var et udtrykkeligt krav om, at intern revision skal omfatte alle væsentlige og risikofyldte områder i virksomheden. Finansielle virksomheder med mere end 125 ansatte, skal have en intern revision, jf. § 17, stk. 3, i bekendtgørelsen. Hvis virksomhed har en intern revision, modtager Finanstilsynet også kopi af den interne revisions årsprotokollat.

Med revisorforordningens ikrafttræden i 2016³³ blev der indført en række skærpede uafhængighedskrav for eksterne revisorer for kreditinstitutter, forsikringsvirksomheder og børsnoterede virksomheder, eksempelvis i form af krav om revisionsfirmarotation og begrænsning på levering af andre ydelser end revision. Rotationsordningen skal sikre en højere grad af uafhængighed mellem revisor og virksomhed.

3.3.4.4 Bødesanktionsudvalgets betænkning

Erhvervs- og Vækstministeriet nedsatte på baggrund af Bankpakke 6 den 2. juni 2014 et udvalg, der på grundlag af blandt andet de gennemførte ændringer og skærpselser af den finansielle lovgivning og for at sikre en effektiv håndhævelse og efterlevelse af den finansielle regulering skulle vurdere, om der var behov for at skærpe bødeniveauet på det finansielle område i Danmark.

Udvalget anbefalede en forhøjelse af bødeniveauet for overtrædelse af lov om finansiell virksomhed for at skabe en bedre sammenhæng mellem strafudmålingen og dels grovheden af overtrædelsen, dels størrelsen af den finansielle virksomhed, der har begået overtrædelsen.

Udvalgets anbefalinger blev gennemført ved lov nr. 1549 af 13. december 2016, som indførte en ny bødemodel. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår følgende om baggrunden for lovforslaget:

”Den finansielle krise har understreget et stort samfundsmæssigt behov for en velreguleret, sund og robust finansiell sektor, der er underlagt et effektivt tilsyn. I et effektivt tilsyn indgår et sanktionssystem, som føleligt og proportionalt kan anvendes over for overtrædelser af lovgivningen, således at det sikres, at de grundlæggende regler for finansiell virksomhed overholdes. I tilknytning hertil har den generelle samfundsmæssige opfattelse af overtrædelser af den finansielle lovgivning ændret sig i forlængelse af den finansielle krise. Det har medført, at overtrædelser af lov om finansiell virksomhed i dag må betragtes med større alvor end tidligere, og derfor bør kunne sanktioneres med højere bøder

---

³¹ Kravene til timetal og erfaringskravene er senere lempet ved den gældende bekendtgørelse nr. 284 af 18. april 2018.

³² Bekendtgørelse nr. 1912 af 22. december 2015 om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder m.v. samt finansielle koncerner ændret ved bekendtgørelse nr. 1451 af 29. november 2016 og bekendtgørelse nr. 1548 af 17. december 2019.

³³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 537/2014 af 16. april 2014 om specifikke krav til lovpligtig revision af virksomheder af interesse for offentligheden og om ophævelse af EU-Kommissionens afgørelse 2005/909/EF.

end som praksis er i dag, hvor bødeniveauet ligger på omkring 25.000-30.000 kr. for en enkelt førstegangsovertrædelse af lov om finansiel virksomhed.”

Som eksempel på, at overtrædelser af den finansielle lovgivning i dag betragtes med større alvor end hidtil, og at de skærpede, der blev indført på baggrund af anbefalingerne fra udvalget, er slået igennem i praksis, kan nævnes, at en finansiel virksomhed i efteråret 2020 har accepteret et bødeforlæg på 9 mio. kr. i forbindelse med en alvorlig overtrædelse på god skik-området. Selv om der er tale om en god skik-sag, og bøden derfor gives for tilsidesættelse af et påbud, følger principperne for udmåling af en bødestraf de samme, som vil gælde for udmåling af bødestraf til juridiske personer for overtrædelse andre dele af lov om finansiel virksomhed eller regler udstedt i medfør heraf.

3.3.4.5 Væsentligt forhøjede strafferammer for overtrædelse af lov om finansiel virksomhed § 373, stk. 6 og 7

Med lov nr. 1563 af 27. december 2019 blev strafferammen for overtrædelser af § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed hævet fra fire måneder til to års fængsel. De to bestemmelser straffer henholdsvis passivitet fra direktionens eller bestyrelsens side i tilfælde af tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse, afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger fra finansielle virksomheder og personer, der er tilknyttet en finansiel virksomhed samt grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab.

Ved samme lov blev der med straffelovens § 290 b, stk. 1, indført en særlig forhøjet strafferamme med mulighed for fængsel i op til tre år for ledelsen i SIFI-institutter, der overtræder bestemmelserne i § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed.

Strafferammen for visse særligt grove overtrædelser eller omfattende forsætlige overtrædelser af bestemmelserne nævnt i hvidvasklovens § 78, stk. 2, blev forhøjet tilsvarende i samme lovforslag.

Det fremgår af de specielle bemærkninger til bestemmelsen, at den foreslåede forhøjelse af strafferammen, udover at have betydning for den maksimalt udmålte straf for overtrædelse af de bestemmelser, der er omfattet af strafbestemmelsen, også vil kunne give politi og anklagemyndighed adgang til at foretage flere efterforskningskridt i forbindelse med en efterforskning af et eventuelt strafbart forhold, end hvad der hidtil var muligt.

Ændringerne fulgte af den politiske aftale fra 27. marts 2019 om styrkelse af indsatsen mod finansiel kriminalitet.

3.3.4.6 Forlængelse af forældelsesfrister

Med lov nr. 1563 af 27. december 2019 blev forældelsesfristen i lov om finansiel virksomhed § 373, stk. 9, forlænget fra fem til ti år for overtrædelser af visse bestemmelser i lov om finansiel virksomhed og straffelovens § 290 b. Forlængelsen skete med henblik på at undgå, at forældelsesregler bliver årsagen til, at strafansvar kan undgå ved grove overtrædelser af den finansielle lovgivning.

Forlængelsen udsprang også af den politiske aftale fra 27. marts 2019 om styrkelse af indsatsen mod finansiel kriminalitet.

3.3.5 Ændringer i hvidvaskloven

Hvidvaskloven implementerer fjerde og femte hvidvaskdirektiv. Loven indeholder derudover bestemmelser, der udspringer af politiske aftaler, blandt andet den politiske aftale af 21. juni 2017 om styrket indsats mod hvidvask m.v. i den finansielle sektor³⁴, den politiske aftale af 19. september 2018 om yderligere initiativer til styrkelse af indsatsen mod hvidvask og terrorfinansiering og den politiske aftale af 27. marts 2019 om yderligere initiativer til styrkelse af indsatsen mod finansiell kriminalitet.

Nedenfor beskrives de dele af hvidvaskloven fra 2017 (lov nr. 651 af 8. juni 2017) og de ændringer af loven, der efterfølgende er vedtaget, og som kan have betydning for et eventuelt ledelsesansvar.

3.3.5.1 Lov nr. 706 af 8. juni 2018

Ved lov nr. 706 af 8. juni 2018 blev der gennemført flere skærper af hvidvaskloven.

Skærperne bestod blandt andet i, at der blev indført krav til den hvidvaskansvarliges omdømme og adfærd. Derudover fik Finanstilsynet bedre mulighed for at gribe ind over for ledelsesmedlemmer og hvidvaskansvarlige, der ikke lever op til deres ansvar, og Finanstilsynet fik ved særligt grove overtrædelser af hvidvaskreglerne mulighed for at inddrage en virksomheds tilladelse.

Ud over skærper af hvidvaskloven blev der indført en selvstændig bestemmelse om hvidvask i straffelovens § 290 a og en forøgelse af strafferammen for fængselsstraf fra seks til otte år.

Loven trådte i kraft den 1. juli 2018 og gennemførte dele af den politiske aftale af 21. juni 2017 om styrket indsats mod hvidvask m.v. i den finansielle sektor.

3.3.5.2 Lov nr. 1535 af 18. december 2018

Ved lov nr. 1535 af 18. december 2018 blev der indført en markant skærpelse af bødeniveauet for overtrædelser af hvidvaskloven og overtrædelser af regler i to forordninger³⁵.

Inden vedtagelsen af loven indeholdt hvidvaskloven ikke bestemte kriterier for udmåling af straf, og lovens forarbejder indeholdt ikke bemærkninger om bødeniveauet. Ændringen betød, at der ved udmåling af bøder ud over overtrædelsens grovhed og omfang skulle lægges vægt på gerningsmandens økonomiske forhold.

Loven trådte i kraft den 1. januar 2019.

---

³⁴ Aftale mellem den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti) og Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti om styrket indsats mod hvidvask m.v. i den finansielle sektor af 21. juni 2017.

³⁵ Rådets forordning 2015/847/EU af 20. maj 2015 om oplysninger, der skal medsendes ved pengeoverførsler, samt Rådets forordning 2001/1338/EF af 28. juni 2001 om fastlæggelse af de foranstaltninger, der er nødvendige for at beskytte euroen mod falskmøntneri med senere ændringer.

3.3.5.3 Lov nr. 553 af 7. maj 2019

Ved lov nr. 553 af 7. maj 2019 blev der indført en rapporteringsforpligtelse til det øverste ledelsesorgan vedrørende advarsler om hvidvask eller finansiering af terrorisme for blandt andet at sikre, at der bliver fulgt op på mistænkelige indrapporteringer, og at alle indberetninger behandles behørigt.

Loven trådte i kraft den 10. januar 2020 og gennemførte dele af 5. hvidvaskdirektiv og præciserede hvidvaskloven med henblik på en mere direktivnær implementering af 4. hvidvaskdirektiv. Derudover gennemførte loven dele af den politiske aftale af 19. september 2018.

3.3.6 Kriseforebyggelse og indgrebsmuligheder

3.3.6.1 Indledende bemærkninger

Hvis finansielle virksomheder ikke opfylder kapitalkravene, skal Finanstilsynet, henholdsvis virksomheden, reagere efter de relevante bestemmelser herom i lov om finansiell virksomhed, særligt §§ 224-226 og 246-248. Finansielle virksomheder har derudover en pligt til straks at meddele Finanstilsynet om oplysninger, der er af afgørende betydning for den finansielle virksomheds fortsatte drift, jf. § 75, stk. 1, 1. pkt. En tilsvarende pligt påhviler den eksterne revisor og en eventuel intern revisionschef efter § 200.

I situationen, hvor kapitalkravet er opfyldt, men hvor virksomhedens økonomiske situation er væsentligt forringet, kan Finanstilsynet påbyde den finansielle virksomhed at foretage de nødvendige foranstaltninger.

Sammenlignet med tiden forud for finanskrisen betyder de nye regler, at Finanstilsynet har bedre mulighed for på et tidligere tidspunkt at reagere over for et institut.

Kombinationen af, at der siden finanskrisen er fastsat regler, der giver adgang til tidligere indgriben over for finansielle virksomheder, og skærpede krav til virksomhedernes kapital, kan i praksis have betydning for, om en finansiell virksomhed skal afvikles, og hvor dårlig den økonomiske situation i virksomheden i en sådan situation vil være.

3.3.6.2 Finanstilsynets generelle indgrebsmuligheder

Adgangen efter § 350, stk. 1, nr. 2, i lov om finansiell virksomhed til at gribe ind fra Finanstilsynets side blev ved lov nr. 579 af 1. juni 2010 ændret fra, at der skulle være en betydelig risiko, til at der nu blot skal være en ikke uvæsentlig risiko for, at virksomhedens økonomiske stilling udvikler sig således, at instituttet vil miste sin tilladelse, før Finanstilsynet har mulighed for at gribe ind.

Finanstilsynet kan således i dag gribe ind, hvis Finanstilsynet vurderer, at der er en ikke uvæsentlig risiko for, at et institut inden for 2-3 år ikke vil kunne opfylde kapitalkravene og hermed miste sin tilladelse.

Finanstilsynet kan kræve, at virksomheden foretager nødvendige organisatoriske og ledelsesmæssige ændringer, fastsætte en frist for indsendelse af en genoprettelsesplan med en beskrivelse af de tiltag, som virksomheden vil gennemføre for at opfylde kapitalkravet, og give påbud om, at virksomheden

ikke påtager sig væsentlige nye risici. Det afgørende er, at foranstaltningen skal nedbringe den særlige risiko, som selskabet i den konkrete situation vurderes at have.

Formålet er, at ledelsen i den finansielle virksomhed reelt har mulighed for at reagere og opfylde de ledelsesmæssige krav til virksomhedsstyring, for eksempel i situationen, hvor virksomhedens kapitalberedskab ikke vurderes tilstrækkeligt i forhold til virksomhedens fastlagte risikoprofil.

Hvis et pengeinstitut eksempelvis har en høj eksponering på ejendomsmarkedet eller en høj udlånsvækst, vil Finanstilsynet i dag kunne påbyde instituttet at foretage nærmere foranstaltninger, hvis Finanstilsynet på baggrund af sin erfaring og sit kendskab til markedsforholdene og til det konkrete institut vurderer, at der er en ikke uvæsentlig risiko for, at instituttet inden for 2-3 år ikke vil kunne opfylde kapitalkravene.

Bestemmelsen i § 344 b i lov om finansiell virksomhed giver Finanstilsynet mulighed for at gribe ind inden der er sket en overtrædelse af de tilsynsmæssige krav i lov om finansiell virksomhed og CRR forordningen³⁶. Hvis det er sandsynligt, at et pengeinstitut, et realkreditinstitut eller et fondsmæglerselskab I inden for de følgende 12 måneder vil overtræde kapitalkravene, kan Finanstilsynet påbyde instituttet inden for en nærmere fastsat frist at foretage de nødvendige foranstaltninger, det vil sige foranstaltninger, som er nødvendige for virksomhedens ledelse at få gennemført med henblik på at virksomheden ikke inden for de følgende 12 måneder kommer til at overtræde kravene.

Adgangen til indgriben efter § 344 b omfatter sager, der ikke er omfattet af § 350, som giver Finanstilsynet adgang til at gribe ind overfor alle typer af finansielle virksomheder på et endnu tidligere tidspunkt end efter § 344 b. Indgriben efter § 350 kræver en ikke uvæsentlig risiko for, at virksomheden som følge af sin økonomiske stilling kan miste tilladelsen.

3.3.6.3 Særligt om tidlig indgriben

På baggrund af BRRD-direktivet³⁷ blev kapitel 15 a indsat i lov om finansiell virksomhed. Kapitlet indeholder regler om, at Finanstilsynet blandt andet kan påbyde et pengeinstitut, et realkreditinstitut og fondsmæglerselskaber I at iværksætte eller opdatere sin genopretningsplan, hvilket supplerer Finanstilsynets øvrige indgrebsbeføjelser.

Efter §§ 71 a-71 c i lov om finansiell virksomhed skal pengeinstitutter, realkreditinstitutter og fondsmæglerselskaber I udarbejde en genopretningsplan. Genopretningsplanen skal indeholde en række tiltag, som virksomheden kan anvende i en stresset situation, og virksomheden opstiller samtidig en række indikatorer, som gennem løbende overvågning skal varsle virksomheden om en stresset situation. Virksomhederne skal opdatere virksomhedens genopretningsplan.

Formålet med genopretningsplanen er, at virksomheden kan nå at modvirke en begyndende krisesituation, før situationen bliver så alvorlig, at Finanstilsynet reagerer. Bestemmelsen i § 125 c i lov om

---

³⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning 575/2013/EU af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringselskaber og om ændring af forordning (EU) nr. 648/2012.

³⁷ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/59/EU af 15. maj 2014 om et regelsæt for genopretning og afvikling af kreditinstitutter og investeringselskaber.

finansiel virksomhed regulerer det tilfælde, hvor pengeinstitutter, realkreditinstitutter og fondsmæglerselskaber ikke opfylder det kombinerede kapitalbufferkrav, som er opgjort efter § 125 a, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed, og regulerer, hvad der i givet fald skal ske. Det kombinerede kapitalbufferkrav er et ekstra værn med hensyn til virksomhedens opfyldelse af kravene til kapitalgrundlaget. I tilfælde af, at virksomhedens opfyldelse af det kombinerede kapitalbufferkrav er truet, skal virksomheden udarbejde en kapitalbevaringsplan, som skal godkendes af Finanstilsynet. En kapitalbevaringsplan skal indeholde virksomhedens plan for at sætte virksomheden i stand til at opfylde det kombinerede kapitalbufferkrav, og beskrive de foranstaltninger, for eksempel tegning af ny kapital, der iværksættes af virksomheden. Hvis kapitalbevaringsplanen ikke kan godkendes af Finanstilsynet, kan Finanstilsynet blandt andet påbyde virksomheden at rejse yderligere kapital.

3.3.6.4 Kapitalkrav

Kapitalkravsdirektivet (CRD IV) skærpede fra 1. januar 2014 kravene til størrelsen og kvaliteten af kreditinstitutternes kapital, begrænsninger på udlånsgearing og indførte strammere krav til likviditet.

Loven³⁸, der gennemførte direktivet, og som blandt andet førte til ændringer af lov om finansiel virksomhed, indeholdt samtidig ændringer, der var nødvendige for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets kapitalkravsforordning (CRR), som fastsatte regler om kapitalgrundlag og kapitalgrundlagselementer. Med CRR overgik reglerne om kapitalgrundlag og kapitalgrundlagselementer fra national ret til forordningen.

Kapitalkravene, herunder kravene til kapitalgrundlaget, er endvidere netop ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020³⁹, der implementerer det nye kapitalkravsdirektiv, CRD V⁴⁰. Direktivet sigter blandt andet mod at gennemføre internationale standarder⁴¹ i europæisk ret. Loven ændrer blandt andet kapitalkravsreglerne for kreditinstitutter for at styrke de finansielle virksomheders modstandsdygtighed ved fremtidige finansielle kriser.

3.4 Udvalgets overvejelser og afvejning af hensyn

Udvalget finder, at det er væsentligt at sikre, at straffebestemmelser og risikoen for straf virker forebyggende og adfærdregulerende. Det er afgørende, at pligter og forbud er klare, og at straffebestemmelserne er operationelle, så risikoen for at ifalde en sanktion ved tilsidesættelse af strafbelagte regler er reel og opleves som sådan.

Det er efter udvalgets opfattelse også væsentligt, at erstatningsrettens betydning som genoprettende funktion understøttes for fortsat at motivere til overholdelse af regler. Der vil dog uanset gennemførelse af udvalgets forslag fortsat være situationer i forbindelse med nedbrud af pengeinstitutter, hvor det vil være svært at fastslå et erstatningsansvar ved domstolene, eksempelvis fordi det er vanskeligt

---

³⁸ Lov nr. 268 af 25. marts 2014 om ændring af lov om finansiel virksomhed og forskellige andre love.

³⁹ Lov om ændring af lov om finansiel virksomhed, lov om restrukturering og afvikling af visse finansielle virksomheder og lov om kapitalmarkeder og om ophævelse af lov om finansiel stabilitet. (Ændringer som følge af revisioner af kapitalkravsdirektivet (CRD V) og krisehåndteringsdirektivet (BRRD II) m.v.).

⁴⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/878 af 20. maj 2019.

⁴¹ CRD V og CRR II ændrer de eksisterende kapitalkravsregler og gennemfører blandt andet en række standarder fra Basel-Komiteén.

at knytte den nødvendige forbindelse mellem generel ledelsesadfærd og de tab, der på et mere aggregeret plan afledes af nedbruddet. Også af denne grund er det væsentligt, at det strafferetlige system er velfungerende for så vidt angår ledelsesansvar.

Det er med hensyn til begge områder væsentligt at sikre klarhed om handlepligterne for virksomheder og medlemmer af ledelsen. Som det er redegjort for i afsnit 3.3, er der i årene efter den finansielle krise, både på EU-niveau og på baggrund af nationale initiativer, gennemført en lang række tiltag med hensyn til reguleringen af den danske finansielle sektor. Udvalget har således konstateret, at både strafferetlige og erstatningsretlige ansvarsvurderinger ikke vil skulle foretages på det samme retsgrundlag, hvis en krise med et sammenligneligt faktisk forløb som under krisen i 2008-2013 udspil- lede sig i dag.

Et andet vigtigt element i denne sammenhæng er, at strafferammerne for overtrædelser af den finansielle lovgivning ligeledes er blevet skærpet som oven for beskrevet. Det må forventes at bidrage til, at efterforskning og retsforfølgning af denne type sager prioriteres højere af anklagemyndigheden, end før strafferammerne blev hævet, og at en strafferetlig sanktionstrussel ved tilsidesættelse af lovgivningen opleves som mere reel.

Disse centrale ændringer af regelgrundlaget har alt i alt betydning for udvalgets vurdering af behovet for yderligere tiltag og betydning for, hvilke eventuelt nye tiltag der i dag vil kunne bidrage til at sikre, at uønsket adfærd undgås eller sanktioneres.

Udvalget har derfor i forbindelse med sin gennemgang af eksempler på hændelsesforløb eller typiske problemstillinger fra årene forud for og i starten af finanskrisen løbende forholdt sig til, om der allerede er indført regler og tilsynsværktøjer/indgrebsmuligheder, der enten forhindrer eller mindsker sandsynligheden for, at en tilsvarende situation kan opstå igen.

Udvalget har ligeledes drøftet det forhold, at det er afgørende for den finansielle stabilitet og tilliden til sektoren, at de finansielle virksomheder ledes af kvalificerede og hæderlige personer, og at et uforholdsmæssigt hårdt ansvarsregime for ledelse i den finansielle sektor, sammenholdt med andre sektorer, vil kunne afholde i øvrigt egnede personer fra at vælge ledelsesposter i sektoren. Dette vil være skadeligt for både samfundet og den finansielle sektor. Udvalget har derfor lagt vægt på at inddrage dette hensyn i sine anbefalinger og forslag.

3.5 Udvalgets overvejelser om anvendelse af udvalgets forslag på hele den finansielle sektor

Udvalget skal ifølge sit kommissorium klarlægge, om der er behov for at skærpe dels den erstatningsretlige, dels den strafferetlige ansvarsnorm for den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i finansielle virksomheder, således at ansvarsvurderingen afspejler den finansielle sektors centrale samfundsmæssige betydning. Der skelnes således ikke i kommissoriet mellem de forskellige delsektorer i den finansielle sektor.

Udvalgets arbejde med at kortlægge behovet for stramninger har haft et naturligt udgangspunkt i den tilgængelige retspraksis om ledelsens erstatningsansvar efter finanskrisen og i de administrative og straffeprocessuelle afgørelser, der er truffet i forbindelse med de politianmeldelser, som Finanstilsynet har indgivet til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. Disse sager

har alle drejet sig om pengeinstitutter. Det er således først inden for de seneste år, at der er sket nedbrud i forsikringsselskaber, der eventuelt kan give anledning til retspraksis vedrørende ansvaret for ledelsen af forsikringsselskaber.

En konsekvens heraf er, at udvalgets overvejelser på flere punkter centrerer sig om pengeinstitutter og eksemplificeres med ledelses- og styringsmæssige forhold, der gør sig gældende for pengeinstitutter.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at der både på det erstatningsretlige og strafferetlige område er ledelses- og styringsmæssige forhold og potentielle udfordringer og risici, som også vil gøre sig gældende for andre finansielle virksomheder end pengeinstitutter. Dette er tilfældet både med hensyn til for eksempel forsikringsselskaber, der har stor samfundsmæssig betydning for blandt andet privatpersoners økonomiske tryghed og velfærd, og for eksempelvis investeringsforvaltningsselskaber og fondsmæglerselskaber. Hertil kommer, at udvalget i sine forslag og anbefalinger i vidt omfang har tilstræbt at finde løsninger, som også på et mere generelt plan sigter på at styrke regelgrundlaget med henblik på at understøtte kvaliteten af arbejdet i ledelserne. Det er efter udvalgets opfattelse naturligt, at den store samfundsmæssige betydning, som de finansielle virksomheder generelt har, afspejles i de ansvarsregler, som gælder for ledelsen i disse selskaber. I lyset heraf vil udvalgets forslag og anbefalinger, hvor ikke andet er anført, også finde anvendelse for de øvrige finansielle virksomheder med de fornødne tilpasninger.

Kapitel 4. Tværgående emner

4.1 Indledning

Ansvarsudvalget skal i følge sit kommissorium vurdere, om der er behov for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsvurdering i forhold til den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i finansielle virksomheder. Udvalget skal endvidere klarlægge mulighederne for, at både den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i en finansiell virksomhed kan holdes strafferetligt ansvarlig for overtrædelse af den finansielle lovgivning. Derudover skal udvalget kortlægge, om der inden for gældende ret er mulighed for at fratage fratrædelsesgodtgørelsen, når modtageren er et ledelsesmedlem, der er ansvarlig for, at et pengeinstitut er nødlidende, eller hvor modtageren har deltaget i ledelsen af en finansiell virksomhed, der er – eller har været – involveret i finansiell kriminalitet, herunder hvidvask, eller andre kritiske forhold.

Udvalgets arbejde er for så vidt angår spørgsmål om erstatningsansvar og fratrædelsesgodtgørelse begrænset til ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder, mens spørgsmål om strafferetligt ansvar også vedrører nøglepersoner i finansielle virksomheder. Udvalget har derfor fundet anledning til at beskrive disse personkredse nærmere.

På den baggrund redegøres der i dette kapitel i hovedtræk for gældende ret på en række områder, som er relevante for alle kommissoriets tre områder herunder i helt overordnede hovedtræk den almindelige selskabsrets principper for ledelsens forskellige opgaver.

Der redegøres for de persongrupper, som på forskellig vis omfattes af udvalgets forslag som del af de finansielle virksomheders ledelsesorganer, samt de bestemmelser, som regulerer gruppernes forskellige ansvarsområder. Endelig beskrives de omfattende krav, der stilles til egnethed og hæderlighed for medlemmer af ledelsen og nøglepersoner i finansielle virksomheder.

Kapitlet kan i vidt omfang benyttes som et referencekapitel.

4.2 Finansielle virksomheder og personkredsen omfattet af kommissoriet for Ansvarsudvalget

4.2.1 De finansielle virksomheder

Begrebet ”finansielle virksomheder” er defineret som pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltningsselskaber og forsikringsselskaber i § 5 i lov om finansiell virksomhed.⁴² Definitionen af begreberne ”ansvarlig ledelse” og ”nøglepersoner” knytter sig til reguleringen af de selskabsformer, som i vidt omfang udgør de retlige rammer for finansielle virksomheder.

”Pengeinstitutter” omfatter banker, sparekasser og andelskasser. Pengeinstitutters virksomhedsområde er defineret i § 7 i lov om finansiell virksomhed og i bilag 1 til loven. Realkreditinstitutters virksomhedsområde

---

⁴² Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

er defineret i § 8 og i lovens bilag 3. Betegnelsen ”kreditinstitutter” dækker over pengeinstitutter og realkreditinstitutter.

”Fondsmæglerselskaber” omfatter børs- og fondsmæglerselskaber, og virksomhedsområdet for disse selskaber er defineret i § 9 og i lovens bilag 4 og 5. Visse fondsmæglerselskaber defineres som ”fondsmægler-selskab I”. Disse har enten tilladelse til at udøve en eller flere af de i bilag 4, afsnit A, nr. 3 og 6-10, nævnte aktiviteter eller til at opbevare kunders midler eller værdipapirer, jf. § 5, stk. 1, nr. 35, i lov om finansiel virksomhed.

Investeringsforvaltningsselskabers virksomhedsområde er defineret i lovens § 10 og i lovens bilag 6.

”Forsikringsselskaber” omfatter forsikringsselskaber, gensidige forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser. Forsikringsselskabers virksomhedsområde er defineret i § 11 og i lovens bilag 7 og 8. Forsikringsselskaber er opdelt i Gruppe 1-forsikringsselskaber og Gruppe 2-forsikringsselskaber. Således er ikke alle forsikringsselskaber omfattet af samtlige krav, der følger af gennemførelsen af Solvens II-direktivet. De små og mindre komplekse forsikringsselskaber er undtaget fra direktivets anvendelsesområde og betegnes som gruppe 2-forsikringsselskaber. Øvrige forsikringsselskaber betegnes som gruppe 1-forsikringsselskaber.

Det følger af § 12, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed, at banker, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber og investeringsforvaltningsselskaber skal være aktieselskaber, mens sparekasser som udgangspunkt skal være selvejende institutioner. Andelskasser skal være andelselskaber. Forsikringsselskaber skal være aktieselskaber, gensidige selskaber eller tværgående pensionskasser og captivenforsikringsselskaber skal være aktieselskaber.

4.2.2 Den selskabsretlige ledelsesstruktur

Ifølge § 111 i selskabsloven⁴³ kan danske aktieselskaber vælge mellem forskellige ledelsesstrukturer. De finansielle virksomheder, der er omfattet af § 12 i lov om finansiel virksomhed, har imidlertid ikke adgang til at vælge mellem de forskellige typer af ledelsesorganer, da det følger af bestemmelsens stk. 2, at de finansielle virksomheder skal have en bestyrelse og direktion. Den ansvarlige ledelse i en finansiel virksomhed er virksomhedens bestyrelse og direktion, jf. § 12, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed. De nævnte finansielle virksomheder har således ikke mulighed for at erstatte bestyrelsen med et såkaldt tilsynsråd.

Derimod er muligheden for, at finansielle virksomheder kan vælge at have et repræsentantskab, jf. § 69, 1. pkt., i lov om finansiel virksomhed, bevaret, selvom de tidligere gældende regler om repræsentantskab i aktieselskabsloven er ophævet ved selskabsloven.

Et repræsentantskabs medlemmer er med hensyn til varetagelsen af deres hverv undergivet samme ansvar som bestyrelsen, jf. § 69, 2. pkt. Repræsentantskabet vælges som udgangspunkt af generalforsamlingen, og repræsentantskabet vælger bestyrelsen. Repræsentantskabet kan ikke tillægges beføjelser, der i henhold til lovgivningen skal varetages af bestyrelsen.

---

⁴³ Lovbekendtgørelse nr. 763 af 23. juli 2019 om aktie- og anpartsselskaber som ændret ved lov nr. 1374 af 13. december 2019, lov nr. 642 af 19. maj 2020 og lov nr. 2199 af 29. december 2020.

Bestemmelsen i § 69 finder ikke anvendelse på sparekasser, jf. § 69, 3. pkt. Repræsentantskabet i en sparekasse er sparekassens øverste myndighed, jf. Folketingstidende 2002-03, 1. samling, tillæg A, side 4812. Repræsentantskabet i en sparekasse svarer således til generalforsamlingen. Betegnelsen repræsentantskab stammer fra den tidligere bank- og sparekasselov § 11, der erstattede sparekasselovens § 7, stk. 1.

4.2.3 Ledelsen – bestyrelse og direktion

En finansiel virksomhed ledes af en bestyrelse, som blandt andet organiserer virksomheden og forestår den overordnede og strategiske ledelse, og som ansætter en direktion, der forestår den daglige ledelse af virksomheden. Bestyrelsen fører tilsyn med direktionen. Både medlemmer af bestyrelsen og direktionen registreres i Erhvervsstyrelsen.

I aktieselskaber, der har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked, er praksis, at selskabets direktionsmedlemmer ikke samtidig er i bestyrelsen, men deltager i bestyrelsens møder uden stemmeret, jf. § 123 i selskabsloven.

Efter § 73, stk. 1, 1. pkt., i lov om finansiel virksomhed kan en direktør i en finansiel virksomhed ikke være bestyrelsesmedlem i den pågældende virksomhed og heller ikke være medlem af et eventuelt repræsentantskab i andre finansielle virksomheder end sparekasser. Bestemmelsen fraviger dermed selskabslovens § 111, stk. 1, hvorefter direktører kan vælges blandt selskabets bestyrelsesmedlemmer. En direktør kan dog godt være medlem af repræsentantskabet i en sparekasse, som ikke har en tilsvarende kontrolfunktion som andre finansielle virksomheders repræsentantskaber samt i tilfælde omfattet af § 73, stk. 1, 2. pkt.

For aktieselskabers vedkommende følger direktionens opgaver blandt andet af §§ 117 og 118 i selskabsloven.

I ledelsen af finansielle virksomheder kan indgå personer, som er direktører af titel, eventuelt med ansvar for et specifikt område, og som ikke er registreret som direktører i Erhvervsstyrelsen.

4.2.4 Nøglepersoner

For pengeinstitutter (herunder SIFI-institutter), G-SIFI-institutter (globalt systemisk vigtige finansielle institutter) og Gruppe 1-forsikringsselskaber er der krav om udpegning af virksomhedens nøglepersoner, ligesom der gælder et fast egnetheds- og hæderlighedskrav for disse personer.

På den baggrund redegøres der nedenfor for nøglepersonsbegreberne for henholdsvis pengeinstitutter og gruppe 1-forsikringsselskaber.

4.2.4.1 Nøglepersoner i pengeinstitutter

For så vidt angår pengeinstitutter defineres nøglepersoner som ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, og ansatte, der er ansvarlige for en nøglefunktion, jf. § 64 c i lov om finansiel virksomhed. Nøglefunktioner er funktioner, der er vigtige og afgørende for instituttets drift. Risikostyringsfunktionen, compliancefunktionen, kreditområdet, den interne revision og hvidvaskfunktionen er obligatoriske nøglefunktioner, jf. § 64 c, stk. 2, nr. 1-5.

Bestemmelsen i § 64 c blev indsat ved lov nr. 552 af 7. maj 2019. Det følger af forarbejderne til § 64 c, stk. 2, at en ansat skal identificeres som nøgleperson i kraft af sin stilling enten som en del af den faktiske ledelse eller som ansvarlig for en nøglefunktion.⁴⁴

Det fremgår herudover af bemærkningerne til stk. 2, at direktører, der er registreret hos Erhvervsstyrelsen, ikke skal identificeres som nøglepersoner.⁴⁵ Det skyldes, at registrerede direktører indgår i direktionen.

4.2.4.1.1 Ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse

Det afgørende for vurderingen af, om en ansat i et pengeinstitut anses for at være en del af den faktiske ledelse, er, om den ansatte indgår i ledelsen af pengeinstituttet, herunder medvirker til at træffe beslutninger af forretningsmæssig og strategisk karakter, der har en væsentlig betydning for instituttets drift.

En ansat med ansvar for et væsentligt forretningsområde eller for et område af væsentlig betydning for virksomhedens drift, eksempelvis en økonomidirektør, anses som et medlem af den faktiske ledelse. Herudover er eksempelvis en ansat, der på ledelsesniveau medvirker til at træffe beslutninger på baggrund af bestyrelsens strategiske mål eller på ledelsesniveau medvirker til at sikre, at bestyrelsens vedtagne politikker og retningslinjer implementeres i instituttets daglige drift, også del af den faktiske ledelse. Personaleansvar bevirker ikke i sig selv, at en ansat skal anses for at være del af den faktiske ledelse, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 189 som fremsat, side 62.

Det følger endvidere af bemærkningerne til § 64 c, stk. 2, at det er op til pengeinstituttet at identificere de ansatte, der udgør den faktiske ledelse af instituttet. Hvilke ledende medarbejdere, som skal anses for nøglepersoner, vil blandt andet afhænge af pengeinstituttets organisation og forretningsmodel.

4.2.4.1.2 Ansvarlige for en nøglefunktion

Ansatte, der er ansvarlige for en nøglefunktion i pengeinstituttet, skal også identificeres som nøglepersoner.

Risikostyringsfunktionen, compliancefunktionen, kreditområdet, hvidvaskområdet og den interne revision vil som nævnt til enhver tid være nøglefunktioner, og den ansvarlige for en af disse funktioner er derfor nøgleperson, jf. § 64 c, stk. 2, nr. 1-5.

Derudover vil også andre funktioner i et pengeinstitut kunne anses for nøglefunktioner, eksempelvis funktioner inden for markedsrisikoområdet og it-funktionen. Pengeinstituttet er forpligtet til at identificere de ansvarlige for øvrige nøglefunktioner. Det er det enkelte pengeinstitut, som skal definere eventuelle andre nøglefunktioner og identificere den ansvarlige for funktionen som nøgleperson. Det beror på en konkret vurdering på baggrund af blandt andet pengeinstituttets organisation og forretningsmodel, hvilke øvrige ansatte som i kraft af deres stilling i pengeinstituttet er ansvarlige for en nøglefunktion.

---

⁴⁴ Jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 189 som fremsat, side 62.

⁴⁵ Jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 189 som fremsat, side 62.

Det fremgår af forarbejderne til 64 c, stk. 2, nr. 6, at medlemmer af den faktiske ledelse, der er ansvarlige for compliancefunktionen eller hvidvaskforebyggelse i pengeinstitutter, men som ikke er udpeget af direktionen som ansvarlig for compliancefunktionen, jf. § 17, stk. 4, nr. 2, i bekendtgørelse nr. 1706 af 27. november 2020 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., eller den ansvarlige for hvidvaskforebyggelse, jf. § 7, stk. 2, i hvidvaskloven, også er nøglepersoner.

Det er imidlertid kun de medlemmer af den faktiske ledelse, der er ansvarlige for compliancefunktionen eller hvidvaskforebyggelse, som er omfattet af stk. 2, nr. 6.

Hvis ingen af medlemmerne af den faktiske ledelse er ansvarlig for compliancefunktionen eller hvidvaskforebyggelse, skal der ikke identificeres en nøgleperson i medfør af stk. 2, nr. 6, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 189 som fremsat, side 63.

Efter § 64 c, stk. 3, skal et pengeinstitut uden unødigt ophold underrette Finanstilsynet om, hvilke ansatte der er identificeret som nøglepersoner i medfør af stk. 1, herunder hvilke stillinger de pågældende varetager, og hvilke områder eller funktioner de pågældende er ansvarlige for. Et pengeinstitut skal desuden uden unødigt ophold underrette Finanstilsynet, hvis der sker væsentlige ændringer af områder eller funktioner, som den pågældende nøgleperson er ansvarlig for, eller når en ansat ikke længere anses for at være en nøgleperson.

§ 64 c, stk. 2, nr. 1-4, og stk. 3, finder tilsvarende anvendelse for et systemisk vigtigt finansielt institut og et globalt systemisk vigtigt finansielt institut, som ikke er et pengeinstitut, jf. stk. 5.

4.2.4.2 Nøglepersoner i forsikringsselskaber

Efter lov om finansiel virksomhed, § 64 d, stk. 1, skal et gruppe 1-forsikringsselskab som led i sin virksomhedsstyring, jf. § 71, stk. 1, identificere selskabets nøglepersoner.

Bestemmelsen blev oprindeligt indsat i § 71, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed ved lov nr. 1563 af 15. december 2015, der implementerede Solvens II-direktivets art. 42 og 43⁴⁶.

Det fremgår af bemærkningerne til den dagældende § 71, stk. 2, at de personer, som skal identificeres som nøglepersoner, for det første er de af gruppe 1-forsikringsselskabets ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse af selskabet. Dette vil blandt andet omfatte ansatte, der faktisk udgør en del af den daglige ledelse, men som ikke er registreret som direktører i Erhvervsstyrelsen. Dette kan eksempelvis være en skadesforsikringsdirektør med ansvar for antagelse af forsikringer, herunder fastsættelse af præmier og særlige vilkår (direktør for underwriting). Det er op til det enkelte gruppe 1-forsikringsselskab at identificere og udpege de ansatte, der udgør den faktiske ledelse af selskabet. Hvilke ledende medarbejdere, som vil skulle anses for nøglepersoner, vil blandt andet afhænge af selskabets organisation og forretningsmodel og kan ud over skadesforsikringsdirektører alt efter selskabets organisering for eksempel også være økonomidirektøren eller chefen for it-området.

---

⁴⁶ Europa-Parlamentets og rådets direktiv 2009/138/EF af 25. november 2009 om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II). Artikel 42 og 43 vedrører henholdsvis egnetheds- og hæderlighedskravene til personer, der driver selskabet eller indtager andre nøgleposter, og bevis for hæderlighed.

For det andet skal ansatte, der er ansvarlige for en nøglefunktion i gruppe 1-forsikrings-selskabet, identificeres som nøglepersoner. Som nøglefunktioner anses funktioner, der er vigtige og afgørende for gruppe 1-forsikrings-selskabets drift. Det følger af Solvens II-direktivet, at et gruppe 1-forsikrings-selskabs organisation, ud over en bestyrelse og en direktion, skal omfatte en risikostyringsfunktion, en compliancefunktion, en aktuarfunktion og en intern auditfunktion. Disse funktioner anses i henhold til direktivet altid for nøglefunktioner, der er afgørende for selskabets drift.

Hvilke andre funktioner, der vil skulle anses for nøglefunktioner, vil blandt andet afhænge af selskabets forretningsmodel. Vurderingen af, hvem der er selskabets nøglepersoner, skal foretages løbende.

Det følger af forarbejderne, at hvis den ansvarlige for risikostyringsfunktionen, compliancefunktionen eller aktuarfunktionen har andre opgaver, end hvad der følger af den funktion, som den pågældende er ansvarlig for, skal gruppe 1-forsikrings-selskabet sikre, at mulige interessekonflikter mellem opgaver knyttet til funktionen og øvrige opgaver håndteres betryggende. Et medlem af selskabets direktion kan således efter en konkret vurdering på baggrund af blandt andet selskabets størrelse og kompleksitet varetage én af de anførte stillinger. Det kræver dog, at organiseringen af funktionen sikrer, at der ikke opstår interessekonflikter, som medfører, at vedkommende ikke vil kunne varetage sin opgave på forsvarlig vis, eller at der på anden måde foretages betryggende kompenserende foranstaltninger, jf. Folketingstidende 2015-16, 1. samling, tillæg A, L 37 som fremsat, side 39.

Bestemmelsen i § 71, stk. 2, blev nyaffattet i et nyt § 64 d, stk.1, i lov om finansiel virksomhed, der blev indsat ved lov nr. 552 af 7. maj 2019, hvor det tilsvarende fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at et medlem af selskabets direktion efter en konkret vurdering på baggrund af blandt andet selskabets størrelse og kompleksitet kan varetage én af de anførte stillinger, forudsat at der ikke opstår interessekonflikter, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 189 som fremsat, side 69.

4.3 Centrale ledelsesregler i den finansielle lovgivning

4.3.1 § 64 e – bestyrelsens kollektive kompetence

Bestyrelsen har efter § 64 e, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed en pligt til løbende at vurdere, om den samlede bestyrelse har tilstrækkelig kollektiv viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne forstå virksomhedens aktiviteter og de hermed forbundne risici. Reglen supplerer de individuelle krav, som reglerne om egnethed og hæderlighed stiller til det enkelte bestyrelsesmedlem. Formålet med bestemmelsen er blandt andet at understrege, at bestyrelsen har pligt til løbende at vurdere, om bestyrelsen har tilstrækkelig kollektiv viden, faglige kompetence og erfaring til at kunne forstå virksomhedens aktiviteter og de hermed forbundne risici. Bestyrelsens sammensætning skal afspejle en tilstrækkelig bred erfaring.

4.3.2 § 70 i lov om finansiel virksomhed

Bestemmelsen i § 70 i lov om finansiel virksomhed indeholder krav til bestyrelsens overordnede og strategiske funktion, herunder forretningsmæssige aktiviteter, risikoprofil og politikker.

Efter § 70, stk. 1, skal bestyrelsen fastlægge de forretningsmæssige aktiviteter og beslutte, hvilken forretningsmodel virksomheden skal anvende. Bestyrelsen skal herudover i en risikoprofil fastlægge, hvilke og hvor store risici virksomheden må påtage sig og træffe beslutning om virksomhedens politikker. Dette indebærer, at bestyrelsen skal fastlægge den overordnede risikoprofil forstået som en ramme for, hvilke og hvor store risici virksomheden må påtage sig i forbindelse med sine aktiviteter. Bestyrelsen skal derudover fastlægge principper for, hvordan de fastlagte kreditrisici holdes inden for de fastlagte rammer, for eksempel ved opfølgning på, hvordan kreditten udvikler sig.

Efter § 70, stk. 2, skal bestyrelsen på grundlag af risikoprofilen og politikkerne give direktionen skriftlige retningslinjer, der skal indeholde kontrollerbare rammer for, hvor store risici direktionen må påføre virksomheden, principper for opgørelse af de enkelte risikotyper samt regler om arbejdsdeling mellem bestyrelse og direktion og regler for direktionens rapportering af risici til bestyrelsen.

Efter § 70, stk. 3, skal bestyrelsen løbende tage stilling til, om virksomhedens risikoprofil, politikker og retningslinjer for direktionen er forsvarlige.

Efter § 70, stk. 4, skal bestyrelsen løbende vurdere, om direktionen varetager sine opgaver i overensstemmelse med den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker samt retningslinjerne for direktionen. Bestyrelsen skal træffe passende foranstaltninger, hvis dette ikke er tilfældet.

Herudover er finansielle virksomheder pålagt at sikre, at der afsættes de fornødne personalemæssige og økonomiske ressourcer til introduktions- og efteruddannelseskurser til medlemmer af bestyrelsen og direktionen. Formålet er at understøtte bestyrelsens arbejde med at sikre, at bestyrelsens medlemmer samlet set har en tilstrækkelig kollektiv viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne forstå virksomhedens aktiviteter, og at direktionen har den fornødne viden og erfaring til at varetage sit hverv med den daglige ledelse.

4.3.3 § 71 i lov om finansiel virksomhed

Kravet om effektive former for virksomhedsstyring udgør hovedkravet i § 71 i lov om finansiel virksomhed. Bestemmelsens § 71, stk. 1, nr. 1-9, indeholder de enkelte krav til, hvad der skal til for at opfylde hovedkravet.

Bestemmelsen gennemfører artikel 91, stk. 9, (krav om tilstrækkelige ressourcer) og dele af artikel 92 (krav om skriftlig lønpolitik) i CRD IV, for så vidt angår kreditinstitutter samt Solvens II-direktivets artikel 33 (risikostyring), for så vidt angår forsikringsselskaber.

Effektive former for risikostyring indebærer en klar organisatorisk struktur med en veldefineret, gennemskuelig og konsekvent ansvarsfordeling og effektive procedurer til at identificere, forvalte, overvåge og rapportere om de risici, virksomhederne er udsat for, samt hensigtsmæssige interne kontrolmekanismer, herunder en god administrativ og regnskabsmæssig praksis og fyldestgørende interne kontrolprocedurer.

4.3.4 Ledelsesbekendtgørelserne for finansielle virksomheder

Ledelsesbekendtgørelsen for pengeinstitutter⁴⁷ udmønter Finanstilsynets bemyndigelse i § 70, stk. 6, og § 71, stk. 3, til at fastsætte regler om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.

Finanstilsynet har med samme hjemler udstedt en tilsvarende bekendtgørelse om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v.⁴⁸.

Tilsammen omtales bekendtgørelserne ofte som ledelsesbekendtgørelserne.

Den oprindelige ledelsesbekendtgørelse for pengeinstitutter⁴⁹ og den tilsvarende bekendtgørelse for forsikringsselskaber⁵⁰ trådte i kraft den 1. januar 2011. Bekendtgørelserne udmøntede de rammer for ledelse og styring, der følger af lov om finansiel virksomhed, og som indtil da alene fulgte af kravene efter §§ 70 og 71 i lov om finansiel virksomhed suppleret med en vejledning for pengeinstitutter⁵¹. Ved ledelsesbekendtgørelsens ikrafttræden blev vejledningen for pengeinstitutter ophævet og erstattet med bilag til bekendtgørelsen. Bilagene til bekendtgørelsen uddyber teksten i bekendtgørelsen på en række risikoområder (kredit, markedsrisiko m.fl.) og udmønter bekendtgørelsens proportionalitetsprincip.

Formålet med, at Finanstilsynet fik hjemmel til at udstede bekendtgørelserne, var at give Finanstilsynet mulighed for at fastsætte bindende regler om de foranstaltninger, en finansiel virksomhed skal træffe for at have effektive former for virksomhedsstyring og for løbende at kunne tilpasse bestemmelsens indhold til de krav, som omverdenen stiller til ledelserne i den finansielle sektor. Herudover medfører udstedelse af krav og pligter i bekendtgørelsesform også mulighed for strafsanktionering.

Ledelsesbekendtgørelserne indeholder regler om, at ledelsen skal træffe foranstaltninger, der er tilstrækkelige til, at virksomheden drives betryggende. Vurderingen heraf skal foretages på grundlag af virksomhedens forretningsmodel, som bestyrelsen skal fastsætte som led i varetagelsen af den overordnede og strategiske ledelse af virksomheden. På grundlag af forretningsmodellen skal bestyrelsen træffe beslutning om virksomhedens politikker, herunder risikopolitikker.

Bestyrelsen skal løbende, dog mindst én gang årligt, foretage en vurdering af virksomhedens enkelte og samlede risici, herunder tage stilling til, om risiciene er acceptable, ligesom bestyrelsen løbende skal vurdere, om virksomhedens politikker samt retningslinjerne til direktionen er betryggende set i forhold til virksomhedens forretningsmæssige aktiviteter, organisation og ressourcer samt de markedsforhold, som virksomhedens aktiviteter drives under.

Herudover indeholder ledelsesbekendtgørelserne regler om direktionens opgaver og ansvar i forbindelse med den daglige ledelse.

---

⁴⁷ Bekendtgørelse nr. 1706 af 27. november 2020 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.

⁴⁸ Bekendtgørelse nr. 1723 af 16. december 2015 om ledelse og styring af forsikringsselskaber m.v. som ændret ved bekendtgørelse nr. 637 af 1. juni 2017, bekendtgørelse nr. 1169 af 31. oktober 2017 og bekendtgørelse nr. 894 af 27. august 2019.

⁴⁹ Bekendtgørelse nr. 1325 af 1. december 2010 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.

⁵⁰ Bekendtgørelse nr. 1575 af 15. december 2010 om ledelse og styring af forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser.

⁵¹ Vejledning nr. 10114 af 22. december 2006 for pengeinstitutter i henhold til § 71, stk. 1, nr. 1-8, i lov om finansiel virksomhed.

Direktionen skal blandt andet sikre, at de af bestyrelsen vedtagne politikker og retningslinjer implementeres i virksomhedens daglige drift. Direktionen er endvidere forpligtet til at videregive information til bestyrelsen, som bestyrelsen har anmodet om, samt information, som direktionen vurderer, kan være af betydning for bestyrelsens arbejde. Direktionen er desuden forpligtet til at videregive de informationer til de ansvarlige for nøglefunktionerne, som direktionen vurderer, kan være af betydning for disses arbejde.

Endelig indeholder bekendtgørelserne blandt andet regler om funktionsadskillelse, interessekonflikter, risikostyring og compliance.

4.4 Regler om egnethed og hæderlighed

Finanstilsynet er efter en række EU-direktiver⁵² forpligtet til løbende at påse, at medlemmer af ledelsen i finansielle virksomheder lever op til kravene om egnethed og hæderlighed. Formålet med egnetheds- og hæderlighedskravene er at sikre, at finansielle virksomheder ledes af tilstrækkeligt egnede og hæderlige personer og at give Finanstilsynet mulighed for at gribe ind over for ledelsespersoner, der handler til skade for virksomheden.

Kravene betyder, at Finanstilsynet foretager en egnetheds- og hæderlighedsvurdering af personer, der indtræder i ledelsen for en finansiell virksomhed. Det indebærer dels en vurdering af personens kompetencer og erfaring, dels en vurdering af personens omdømme og adfærd udvist i forbindelse med eventuelle andre hverv og stillinger. Disse krav er nærmere beskrevet nedenfor.

Finanstilsynet kan påbyde en finansiell virksomhed at afsætte en direktør eller påbyde et bestyrelsesmedlem at nedlægge sit hverv i en finansiell virksomhed. Det gælder for eksempel, hvis ledelsesmedlemmet ved straffedom bliver fundet skyldig i overtrædelse af den finansielle lovgivning eller udviser en adfærd, der giver grund til at antage, at ledelsesmedlemmet ikke vil varetage stillingen på forsvarlig måde. Det kan eksempelvis være tilfældet ved grove ledelsessvigt.

Kravene til ledelsespersoner i finansielle virksomheder er skærpet siden den seneste finansielle krise og i forlængelse af de senere års sager, der har involveret pengeinstitutter. Der redegøres for de væsentligste skærpelser i afsnit 3.3.3.

4.4.1 § 64 i lov om finansiell virksomhed

Egnetheds- og hæderlighedskravene følger af § 64, stk. 1, i lov om finansiell virksomhed. Kravene finder anvendelse for medlemmer af bestyrelsen og direktionen og nøglepersoner i alle pengeinstitutter og også i SIFI-institutter, som ikke er pengeinstitutter, jf. § 64 c, stk. 4-5, i lov om finansiell virksomhed. Desuden er nøglepersoner i gruppe 1-forsikringsselskaber omfattet af egnetheds- og hæderlighedskravene, jf. § 64 d, stk. 3, i lov om finansiell virksomhed.

---

⁵² Blandt andet artikel 9 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/36 af 26. juni 2013 om adgang til at udøve virksomhed som kreditinstitut og om tilsyn med kreditinstitutter og investeringsselskaber, om ændring af direktiv 2002/87/EF og om ophævelse af direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF (CRD IV).

Det er pengeinstituttet, som skal identificere instituttets nøglepersoner. Det følger af § 64 c i lov om finansiel virksomhed, at nedenstående personkreds altid skal identificeres som nøglepersoner i et pengeinstitut:

- Den ansvarlige for risikostyringsfunktionen
- Den ansvarlige for compliancefunktionen
- Den ansvarlige for kreditområdet
- Den ansvarlige for den interne revision
- Den ansvarlige for hvidvaskforebyggelse
- Medlemmer af den faktiske ledelse, der er ansvarlige for compliancefunktionen eller hvidvaskforebyggelse, men som ikke er den ansvarlige for compliancefunktionen, eller den ansvarlige for hvidvaskforebyggelse.

Der henvises til afsnit 4.2.4.

De individuelle krav findes i § 64 i form af kravene til ledelsesmedlemmernes (bestyrelsesmedlemmers og direktørers) egnethed og hæderlighed. De kollektive krav til bestyrelsens viden og erfaring er blandt andet fastlagt i ledelsesbekendtgørelserne.

Finanstilsynet skal i sin egnetheds- og hæderlighedsvurdering inddrage hensynet til at opretholde tilliden til den finansielle sektor. Ligeledes skal Finanstilsynet inddrage manglende efterlevelse af reglerne på hvidvaskområdet i egnetheds- og hæderlighedsvurderingen af ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder.

4.4.2 § 351 i lov om finansiel virksomhed

Efter § 351 i lov om finansiel virksomhed kan Finanstilsynet påbyde en finansiel virksomhed at afsætte en direktør eller pålægge et bestyrelsesmedlem at nedlægge sit hverv i situationer, hvor en direktør eller et bestyrelsesmedlem ikke længere opfylder kravene til egnethed og hæderlighed i § 64, stk. 1. Dette kan være begrundet med, at vedkommende er blevet pålagt strafansvar for overtrædelse af straffeloven eller den finansielle lovgivning, og der som følge heraf er risiko for, at vedkommende ikke længere kan varetage sit hverv eller sin stilling på forsvarlig vis, eller fordi vedkommende tages under insolvensbehandling eller gældssanering. Tilsvarende gælder, hvis den pågældende eller selskaber, som vedkommende ejer, har påført den finansielle virksomhed tab eller risiko for tab. Det samme gælder situationer, hvor personen har udvist en adfærd, hvorefter det må antages, at den pågældende ikke kan varetage sit hverv eller sin stilling på forsvarlig vis.

Kapitel 5. Gældende ret om strafferetligt ledelsesansvar i finansielle virksomheder

5.1 Straffebestemmelser i lov om finansiell virksomhed

5.1.1 Indledning

Udvalget skal ifølge sit kommissorium overveje, hvilke konkrete bestemmelser i blandt andet lov om finansiell virksomhed⁵³, der eventuelt skal tydeliggøres, så bestemmelserne i nødvendigt omfang kan danne grundlag for strafansvar for direktion eller bestyrelse ved handlinger, undladelser eller passivitet og komme med forslag til, hvordan dette kan ske.

Dette afsnit indeholder en redegørelse for de centrale bestemmelser i lov om finansiell virksomhed, der i lyset af praksis i Finanstilsynet og hos Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet vurderes væsentlige for ledelsesmedlemmers strafansvar. Det drejer sig om ledelsesbestemmelserne §§ 70, 71 og 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiell virksomhed. De to sidstnævnte er materielle straffebestemmelser.

5.1.2 Strafsanktionerede ledelsesregler i lov om finansiell virksomhed

5.1.2.1 §§ 70 og 71 i lov om finansiell virksomhed samt ledelsesbekendtgørelserne

§§ 70 og 71 i lov om finansiell virksomhed indeholder en detaljeret regulering af ledelsens pligter, herunder krav til indretning og styring af virksomheden. Bestemmelserne supplerer de bestemmelser, der findes i selskabsloven⁵⁴ om bestyrelsens arbejde, arbejdsdelingen mellem bestyrelse og direktion og risikostyring i et kapitalsselskab. Se nærmere om §§ 70 og 71 i afsnit 4.3.

Det er en forudsætning for bedømmelse af et strafferetligt ansvar, at der kan ske en konkretisering af den påtalte lovovertrædelse. Det er således nødvendigt at foretage en konkret vurdering af det enkelte direktions- eller bestyrelsesmedlems viden og handlinger for at føre det nødvendig bevis. Det skal være muligt at påvise ledelsesmæssige svigt af en sådan grad, herunder i form af individuel pligtforømmelse, at der kan gøres et strafansvar gældende. Der skal således tilvejebringes et strafferetligt ansvarsgrundlag for det enkelte medlem af direktionen eller det enkelte medlem af bestyrelsen.

Overtrædelse af bestemmelserne i § 70, stk. 1-4, og § 71, stk. 1 og 2, straffes med bøde, jf. § 373, stk. 2, i lov om finansiell virksomhed.

Efter § 70, stk. 6, og § 71, stk. 3, i lov om finansiell virksomhed har Finanstilsynet bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler. Bemyndigelserne er udnyttet til at udstede ledelsesbekendtgørelserne, se nærmere herom i afsnit 4.3.4.

Overtrædelse af visse bestemmelser i bekendtgørelserne samt tilhørende bilag kan straffes med bøde.

---

⁵³ Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

⁵⁴ Lovbekendtgørelse nr. 763 af 23. juli 2019 om aktie- og anpartsselskaber som ændret ved lov nr. 1374 af 13. december 2019, lov nr. 642 af 19. maj 2020 og lov nr. 2199 af 29. december 2020.

5.1.2.2 § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed

§ 373, stk. 6 og 7, er materielle strafbestemmelser og indgår begge i lovens kapitel 24, der indeholder lovens strafbestemmelser.

§ 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed indeholder gerningsindhold og strafferammer for henholdsvis passivitet fra direktionens eller bestyrelsens side i tilfælde af tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse, afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger fra finansielle virksomheder og personer, der er tilknyttet en finansiel virksomhed, samt grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab.

§ 373, stk. 6, vedrører straf for passivitet fra ledelsens side, der påfører virksomheden tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse. § 373, stk. 7, vedrører straf for afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger til blandt andet offentlige myndigheder og offentligheden samt grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab for virksomheden m.v.

Afgørende for, om der foreligger en overtrædelse af § 373, stk. 6, i lov om finansiel virksomhed, er, 1) om der er lidt et tab eller er nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse, og 2) om bestyrelsen eller direktionen har truffet nødvendige foranstaltninger for at undgå dette tab eller modvirke faren for tab af væsentlig størrelse.

Forarbejderne angiver ikke nærmere, hvad der skal forstås ved ”nødvendige foranstaltninger” eller ”tab af væsentlig størrelse”, ligesom der ikke i øvrigt foreligger fortolkningsbidrag i forarbejderne om den nærmere rækkevidde af bestemmelsens anvendelsesområde.

Overtrædelse af § 373, stk. 7, i lov om finansiel virksomhed vil ofte ske i forbindelse med andre overtrædelser af lov om finansiel virksomhed, andre bestemmelser i særlovgivningen samt regler i straffeloven om urigtige og vildledende oplysninger til offentlige myndigheder og til offentligheden, herunder straffelovens § 296, der blandt andet vedrører afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger om juridiske personers forhold.

Afgørende for, om der foreligger en overtrædelse af § 373, stk. 7, i lov om finansiel virksomhed, er, 1) om der er givet urigtige eller vildledende oplysninger, eller 2) om der er tale om grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab.

Ansvarsnormen i § 373, stk. 7, 2. led, i lov om finansiel virksomhed er grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed. Grov forsømmelse eller skødesløshed må antages at kræve tilregnelighed i form af i hvert fald grov uagtsomhed. Det beror på en konkret retlig vurdering, om der foreligger den fornødne strafbare adfærd samt tilregnelighed.

Der er endvidere i bestemmelsen krav om, at handlingen kan medføre tab for virksomheden m.v. Der stilles hverken krav om, at risikoen skal være væsentlig eller nærliggende. Det er således tilstrækkeligt, at der blot er risiko for, at handlingen medfører tab for virksomheden.

Overtrædelse af § 373, stk. 6 og 7, straffes med bøde eller fængsel indtil to år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter den øvrige lovgivning, herunder straffelovens § 290 b, stk. 1.

5.1.3 Praksis i sager, hvor Finanstilsynet har indgivet politianmeldelse

Når Finanstilsynet konstaterer overtrædelser af den finansielle lovgivning, har Finanstilsynet forskellige reaktionsmuligheder, herunder påbud, påtaler og politianmeldelser. Beslutninger om at indgive politianmeldelse anses af Finanstilsynet normalt som en indgribende tilsynsreaktioner og overvejes af den grund kun, hvis der er sket grove eller gentagne lovovertrædelser. Finanstilsynet indgiver politianmeldelse, hvis det vurderes sandsynligt, at anmeldelse vil føre til domfældelse eller vedtagelse af bødeforelæg.

Finanstilsynet har i perioden 2008-2019 politianmeldt tidligere ledelsesmedlemmer i en række nødlidende institutter, der er overtaget af Finansiell Stabilitet for overtrædelser af enten § 70, § 71 eller § 373, stk. 6 og 7, eller flere af bestemmelserne. I perioden har der været ti sager i alt.

Én af disse politianmeldelser førte til domsfældelse. Der var tale om en tilståelsessag, og dommen indeholder derfor hverken en udførlig bevisførelse eller detaljerede præmisser. Der har yderligere været en sag, der har ført til frifindelse for overtrædelse af § 373, stk. 7, i lov om finansiell virksomhed.

I otte sager er efterforskningen dels indstillet, og sagerne henlagt, jf. § 749, stk. 2, i retsplejeloven, og dels er der meddelt påtaleopgivelse, jf. § 721, stk. 1, nr. 2, i retsplejeloven. Generelt har begrundelsen for at indstille efterforskningen været, at der ikke har været rimelig formodning for, at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige. I nogle af sagerne er der lagt betydelig vægt på det skøn, som vurderingen af den retlige standard i § 71 indebærer.

Det følger af § 749, stk. 2, i retsplejeloven, at hvis der ikke er grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan beslutningen om at indstille efterforskningen træffes af politiet, såfremt der ikke har været rejst sigtelse. Er sigtelse rejst, finder bestemmelserne i §§ 721 og 722 i retsplejeloven anvendelse, det vil sige de almindelige regler om påtaleopgivelse og tiltalefrafald.

Efter § 721, stk. 1, nr. 2, kan påtale i en sag helt eller delvis opgives, i tilfælde hvor videre forfølgning ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig. Dette kan for eksempel være tilfældet på grund af svage beviser.

Sagerne har blandt andet drejet sig om ledelsesmæssige forhold vedrørende tilsidesættelse af bestyrelsens pligter ved kreditsagsbehandlingen, utilstrækkelig bemanning af kreditafdelingen og undladelse af at etablere forsvarlige rammer på kreditområdet. Endvidere har sagerne vedrørt afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger til Finanstilsynet.

Det har generelt været kendetegnende for anmeldelserne, hvor det pågældende institut er overtaget af Finansiell Stabilitet, at institutterne ved finanskrisens indtræden og forværringen på boligmarkedet og de finansielle markeder i 2007 og 2008 havde en række store nødlidende ejendomsengagementer. Disse nødlidende engagementer førte til, at institutterne blev overtaget af Finansiell Stabilitet.

For så vidt angår beslutninger om påtaleopgivelse har begrundelsen herfor typisk været, at det ikke har været muligt at påvise ledelsesmæssige svigt i form af en sådan grad af individuel pligtforsømmelse, at der kan gøres et strafansvar gældende. Herudover har begrundelsen været, at der ikke, med de beviskrav, der stilles i en straffesag, har været fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at de

sigtede har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende instituttet til offentlige myndigheder eller offentligheden.

5.1.3.1 § 71 i lov om finansiel virksomhed

Kendetegnende for politianmeldelser vedrørende overtrædelse af § 71 i lov om finansiel virksomhed har været, at sagerne har vedrørt en række ledelsesmæssige forsømmelser. Det har blandt andet været i relation til forsvarlige rammer på kreditområdet, organisering af kreditaafdelingen, en vækststrategi, der medførte afvigelser fra de fastlagte retningslinjer for kreditsagsbehandling, en høj risikoprofil og konkrete overskridelser af engagementsgrænser ved bevilling af lån.

Finanstilsynet har i sagerne vurderet, at konsekvenserne af overtrædelserne af bestemmelsen var tydelige. Der har således været tale om pengeinstitutter, som er blevet nødlidende som følge af alvorlige ledelsesmæssige svigt.

I en enkelt af sagerne blev det i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, besluttet at opgive påtale, idet der i bevismæssig henseende ikke blev fundet den fornødne klarhed for, at der var tale om en handlemåde, der kunne anses for en strafbar lovovertrædelse.

I andre sager er efterforskningen som ovenfor nævnt indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2. Der har således ikke været det fornødne grundlag for nærmere efterforskning.

5.1.3.2 § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed

For så vidt angår politianmeldte overtrædelser af § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed har sagerne drejet sig om en række ledelsesmæssige forsømmelser vedrørende blandt andet tilsidesættelse af bestyrelsens pligter ved kreditsagsbehandlingen og afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger.

I disse sager er der truffet afgørelse om enten at opgive påtale eller indstille efterforskningen, idet der ikke har været grundlag for at fastslå, at der har foreligget et strafbart forhold, herunder at der var afgivet urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende virksomheden til en offentlig myndighed eller til offentligheden.

Med hensyn til baggrunden for at indstille efterforskningen, jf. retsplejelovens § 749, stk. 2, har det således været vurderingen, at der ikke med de beviskrav, der stilles i en straffesag, har været fuldt tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at der er afgivet urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende instituttet til offentlige myndigheder eller offentligheden.

5.2 Straffebestemmelser i hvidvaskloven

5.2.1 Indledning

Udvalget skal ifølge kommissoriet overveje, hvilke konkrete bestemmelser i blandt andet hvidvaskloven⁵⁵ der eventuelt skal tydeliggøres, så bestemmelserne kan danne grundlag for strafansvar for direktion eller bestyrelse ved handlinger, undladelser eller passivitet og komme med forslag til, hvordan dette kan ske. Dernæst skal udvalget undersøge, om strafansvaret for ledelsesmedlemmers medvirken til finansiell kriminalitet, herunder hvidvask, kan skærpes.

Dette afsnit om hvidvasklovgivningen indeholder en redegørelse for de pligter i hvidvaskloven, der vurderes væsentlige for ledelsesmedlemmers strafansvar og for retspraksis for overtrædelser af hvidvaskloven.

5.2.2 Hvidvasklovens pligter for ledelsen

Hvidvasklovens regler gælder for de typer af virksomheder, der er anført i hvidvasklovens § 1, nr. 1-24, herunder for pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, livsforsikringselskaber og tværgående pensionskasser.

Hvidvaskloven gælder også for mange andre typer af virksomheder end finansielle virksomheder. Af overskuelighedshensyn refereres i denne betænkning alene til finansielle virksomheder, finansielle virksomheders direktion, bestyrelse og nøglepersoner.

Neden for under afsnit 5.2.2.1 og 5.2.2.2 beskrives de regler i hvidvaskloven, der indeholder særskilte strafsanktionerede pligter for henholdsvis medlemmer af bestyrelsen og direktionen samt nøglepersoner i finansielle virksomheder. Under afsnit 5.2.2.3 beskrives strafsanktionerede pligter i hvidvaskloven, hvor ledelsen og den finansielle virksomhed begge er pligtsubjekt.

5.2.2.1 Pligter for bestyrelsen og direktion i finansielle virksomheder

Bestyrelsen i finansielle virksomheder skal sikre, at den interne revision eller interne audit vurderer, hvorvidt virksomhedens politikker, forretningsgange og kontroller er tilrettelagt og fungerer på betryggende vis i lyset af kravene i hvidvaskloven og regler udstedt i medfør af loven, jf. § 8, stk. 4, i hvidvaskloven.

Bestyrelsesmedlemmer kan straffes med bøde ved forsætlig eller grov uagtsom tilsidesættelse af den nævnte pligt, medmindre højere straf er forskyldt efter straffelovens regler, jf. § 78, stk. 1, 2. pkt., i hvidvaskloven.

Direktionen i finansielle virksomheder er desuden underlagt en pligt til at udpege en hvidvaskansvarlig, jf. § 7, stk. 2, i hvidvaskloven, og en complianceansvarlig på ledelsesniveau, jf. § 8, stk. 3, i hvidvaskloven.

---

⁵⁵ Lovbekendtgørelse nr. 380 af 2. februar 2020 af lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven).

Den hvidvaskansvarlige kan være et medlem af virksomhedens daglige ledelse.

Direktionen i finansielle virksomheder er underlagt en pligt til at rapportere til virksomhedens bestyrelse, hvis virksomheden modtager advarsler om hvidvask eller terrorfinansiering modtaget fra andre, herunder fra udenlandske myndigheder, eksterne revisorer og konsulenter samt whistleblowers, jf. § 36 a, stk. 1, i hvidvaskloven. Det samme gælder i tilfælde, hvor den daglige ledelse modtager en rapportering om en modtaget advarsel fra medarbejdere, jf. § 36 a, stk. 2, 2. pkt. Rapporteringen skal ske uden unødigt ophold.

Direktionen kan straffes med bøde ved forsætlig eller grov uagtsom tilsidesættelse af de nævnte pligter i hvidvaskloven, medmindre højere straf er forskyldt efter straffelovens regler, jf. § 78, stk. 1, 2. pkt., i hvidvaskloven.

5.2.2.2 Særlige pligter for nøglepersoner i finansielle virksomheder (rapporteringspligt)

Nøglepersoner i finansielle virksomheder er underlagt en pligt til at rapportere til virksomhedens direktion eller øverste ledelsesorgan, hvis virksomheden modtager advarsler om hvidvask eller terrorfinansiering fra andre, herunder fra udenlandske myndigheder, eksterne revisorer og konsulenter samt whistleblowers, jf. § 36 a, stk. 2, 1. pkt., i hvidvaskloven.

Nøglepersonen kan straffes med bøde ved forsætlig eller grov uagtsom tilsidesættelse af den nævnte pligt, medmindre højere straf er forskyldt efter straffelovens regler. Strafsanktioneringen er fastsat i § 78, stk. 1, 2. pkt., i hvidvaskloven.

5.2.2.3 Pligter for finansielle virksomheder og virksomhedens ledelsesmedlemmer

En række pligter i hvidvaskloven er rettet mod virksomheden som sådan. Ledelsesmedlemmer kan dog straffes med bøde ved forsætlig eller groft uagtsom tilsidesættelse af de nævnte pligter, medmindre højere straf er forskyldt efter straffelovens regler. Ved særligt grove eller omfattende forsætlige overtrædelser kan straffen stige til fængsel indtil to år. Strafsanktioneringen er fastsat i § 78, stk. 1, 2. pkt., i hvidvaskloven.

Virksomhederne skal leve op til hvidvasklovens krav til risikovurdering, politikker, kontroller og procedurer, jf. § 7, stk. 1, og § 8, stk. 1, i hvidvaskloven. Kravene skal sikre, at virksomhederne kender kunderne og overvåger kundernes transaktioner. Manglende eller utilstrækkelige skriftlige politikker, procedurer og kontroller kan udløse et strafansvar.

Finansielle virksomheder har i flere tilfælde pligt til at gennemføre kundekendingsprocedurer, herunder i forbindelse med etablering af nye forretningsforbindelser, og når virksomheden udfører transaktioner af en vis størrelsesorden, jf. § 10, stk. 1, i hvidvaskloven. Kundekendskabet skal ske på et risikobaseret grundlag, sådan at virksomhederne har et noget mere indgående kendskab til højrisikokunder end til lavrisikokunder. Kundekendskab indebærer også, at virksomhederne skal kende de reelle ejere bag deres virksomhedskunder.

Finansielle virksomheder er i visse tilfælde forpligtede til at gennemføre skærpede kundekendingsprocedurer i de tilfælde, hvor der vurderes at være øget risiko for hvidvask eller finansiering af terro-

risme, jf. § 17, stk. 1, i hvidvaskloven. Ved vurderingen af, om der er en sådan risiko, skal virksomheden tage højde for de højrisikofaktorer, som fremgår af bilag 3 til hvidvaskloven, og andre højrisikofaktorer, som virksomheden skønner relevante.

Manglende eller helt utilstrækkelig gennemførelse af skærpede kundekendingsprocedurer kan udløse strafansvar for virksomheden og ledelsen.

Har en virksomhed grænseoverskridende korrespondentforbindelser skal virksomheden indhente oplysninger om disse for at sikre sig, at det er betryggende for virksomheden at gennemføre forretninger med dem.

Manglende eller helt utilstrækkelig undersøgelse af korrespondentbankforbindelser kan udløse et strafansvar for virksomheden og ledelsen.

Finansielle virksomheder skal overvåge kundernes transaktioner. Virksomhederne skal i henhold til hvidvaskloves § 25, stk. 1, undersøge baggrunden for og formålet med alle transaktioner, der:

1. er komplekse
2. er usædvanlig store
3. foretages i et usædvanligt mønster eller
4. ikke har et åbenbart økonomisk eller lovligt formål.

Virksomheder og personer skal, hvor det er relevant, udvide overvågningen af kunden med det formål at afgøre, om transaktionerne eller aktiviteterne forekommer mistænkelige, jf. hvidvasklovens § 25, stk. 2.

Overvågningen kan ske på et risikobaseret grundlag, således at virksomhederne har mere fokus på højrisikokunder end på lavrisikokunder.

Manglende eller helt utilstrækkelig iagttagelse af undersøgelsespligten i forbindelse med mistænkelige transaktioner kan udløse et strafansvar for virksomheden og ledelsen.

Hvis en finansiel virksomhed konstaterer mistænkelige transaktioner, skal virksomheden underrette Hvidvasksekretariatet i Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet. jf. § 26 i hvidvaskloven.

Det kan udløse strafansvar for den finansielle virksomhed og dens ledelse, hvis virksomheden ikke har iagttaget underretningspligten.

5.2.3 Beskrivelse af praksis

Nedenfor beskrives eksempler fra domspraksis, hvor ledelsesmedlemmer er ifaldet strafansvar for overtrædelse af hvidvaskloven.

Det skal bemærkes, at bødeniveauet for overtrædelser af hvidvaskloven blev skærpet markant ved lov nr. 1535 af 18. december 2018, der trådte i kraft den 1. januar 2019. Der er ikke fundet eksempler på domspraksis angående forhold begået efter strafskærpelsen. De nedenfor beskrevne overtrædelser kunne derfor have ført til et markant højere bødeniveau, hvis de var sket i dag.

5.2.3.1 Trykt praksis

Højesterets dom af 24. april 2019 (UfR.2019.2445 H)

Et anpartsselskab (brugtvognsforhandler) blev ved Retten i Århus den 13. september 2017 idømt en bøde på 3.503.000 kr. for i perioden fra den 5. januar 2015 til den 31. marts 2016 i 189 tilfælde at have modtaget kontantbetaling i forbindelse med salg af biler på 50.000 kr. eller derover ved engangsbetalinger eller som flere betalinger, der så ud til at være indbyrdes forbundne. Selskabets direktør blev idømt en bøde på 19.000 kr. for i perioden fra den 18. februar 2015 til den 31. marts 2016 som direktør at have haft ansvaret for, at ansatte i selskabet i 19 tilfælde modtog kontantbetalinger på 50.000 kr. eller derover ved engangsbetalinger eller som flere betalinger, der så ud til at være indbyrdes forbundne, idet overtrædelser af kontantforbuddet måtte tilregnes direktøren som forsætlige eller groft uagtsomme.

Vestre Landsret frifandt anpartsselskabet for 170 ud af de 189 forhold og idømte selskabet en bøde på 190.000 kr. Direktøren blev tillige i landsretten dømt for i 19 tilfælde at have haft ansvaret for, at ansatte i selskabet modtog kontantbetalinger på 50.000 kr. eller derover ved engangsbetalinger eller som flere betalinger, der så ud til at være indbyrdes forbundne, idet overtrædelser af kontantforbuddet måtte tilregnes direktøren som forsætlige eller groft uagtsomme.

Sagen blev indbragt for Højesteret, der alene skulle tage stilling de forhold, hvori anpartsselskabet var blevet frifundet. Højesteret fandt selskabet skyldig i yderligere ni forhold (det vil sige i alt 28 forhold) og idømte selskabet en bøde på 90.000 kr. for disse forhold. Højesteret stadfæstede herefter landsrettens dom med den ændring, at bødestraffen til selskabet blev forhøjet med 90.000 kr. til i alt 280.000 kr.

Østre Landsrets dom af 28. marts 2019 (TfK2019.797)

Et IVS-selskab og en direktør blev idømt en bøde på henholdsvis 30.000 kr. og 3.000 kr. for i perioden fra den 15. august til den 7. november 2014 at have udøvet virksomhed ved at bistå kunder med oprettelse af 56 andre selskaber, inden selskabet var registreret i Erhvervsstyrelsen. Både byretten og landsretten fandt, at undladelsen kunne tilskrives både selskabet og direktøren som i hvert fald groft uagtsomt.

Såvel byretten som landsretten lagde ved strafudmålingen i skærpende retning vægt på, at det af hvidvaskdirektivet fremgår, at sanktionerne for overtrædelse af loven skal være effektive, forholdsmæssige og have afskrækkende virkning, hvorfor bøden skal være følelig. I strafformildende retning lagde både byretten og landsretten vægt på, at selskabet indgav ansøgningen til Erhvervsstyrelsen den 16. oktober 2014, og at der kun havde været tale om overtrædelser i en kortere periode.

Østre Landsrets dom af 21. august 2015 (TfK2015.1110)

Et vekselbureau og en direktør var tiltalt for i en periode fra december 2012 til april 2013 forsætligt eller groft uagtsomt at have undladt at udarbejde tilstrækkelige interne regler om kundelegitimation, opmærksomheds-, undersøgelses- samt noteringspligt, indberetning, opbevaring af registreringer, intern kontrol, risikovurdering og risikostyring, undladt at indhente legitimationsoplysninger og oplysninger om kunders formål med forretningsforbindelsen og det tilsigtede omfang heraf samt undladt

at foretage overvågning af kundeforhold. Tiltalen vedrørte derudover forsættelig eller groft uagtsom undladelse af at undersøge formålet med udførte transaktioner og have undladt at notere og opbevare oplysninger om sådanne undersøgelser, undladelse af at underrette Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet om transaktioner, uanset at transaktionerne på grund af deres størrelse og karakter gav anledning til mistanke om tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme og undladt at sætte disse i bero, indtil underretningen var foretaget.

Virksomheden og direktøren blev fundet skyldige i den rejste tiltale og straffet med bøder på henholdsvis 1 mio. kr. og 100.000 kr.

5.2.3.2 Utrykt praksis

Københavns Byrets dom af 17. juli 2018

Et anpartsselskab (vekselkontor) og dets direktør var tiltalt for i perioden fra den 2. juli 2013 til 22. december 2014 at have optaget forretningsmæssig forbindelse til fire kunder og udført transaktioner til en samlet værdi af i alt 341.158,80 kr. uden at have tilstrækkeligt kendskab til kunderne, idet der ikke var indhentet oplysninger om formålet med forretningsforbindelsen og det tilsigtede omfang heraf samt oplysninger om midlernes oprindelse. Endvidere var der rejst tiltale for i perioden fra den 2. juli 2013 til 22. december 2014 at have udført transaktioner for kunderne uden at have undersøgt formålet med transaktionerne, selvom transaktionerne på grund af antal, størrelse og karakter kunne have tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme samt ved ikke at have noteret og opbevaret resultatet af sådanne undersøgelser, og den 17. december 2014 ikke at have foretaget indberetning til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet om transaktion til en værdi af 149.800 kr. foretaget for en kunde og ikke sat transaktionerne i bero, selvom størrelsen og karakteren af disse gav anledning til mistanke om tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme. Endelig var der rejst tiltale for i perioden fra den 27. september 2012 til den 12. marts 2015 ikke at have udarbejdet tilstrækkelige interne regler om navnlig kundelegitimation, opmærksomheds-, undersøgelses- samt noteringspligt, indberetning, opbevaring af registreringer, intern kontrol, risikovurdering, risikostyring, ledelseskontrol og kommunikation samt uddannelses- og instruktionsprogrammer for medarbejderne for at forebygge og forhindre hvidvask og terrorfinansiering.

Virksomheden og direktøren blev fundet skyldige i den rejste tiltale og idømt bøder på henholdsvis 100.000 kr. og 10.000 kr.

Retten lagde for så vidt angår anpartsselskabet til grund, at bødeniveauet for manglende interne retningslinjer efter den foreliggende retspraksis er på 40.000 kr., og at bødeniveauet for øvrige overtrædelser af hvidvaskloven ligger på niveauet 25 pct. af det samlede transaktionsniveau, der i denne sag var på 341.158 kr. Retten lagde endvidere vægt på, at kontrolbesøget, der lå til grund for tiltalerejsningen, blev udført i foråret 2015.

Yderligere lagde retten for så vidt angår selskabets direktør til grund, at bødeniveauet for den ansvarlige direktør og ejer af selskabet for overtrædelse af hvidvaskloven ligger på niveauet 10 pct. af bøden pålagt virksomheden, ligesom retten henså til, at kontrolbesøget, der lå til grund for tiltalerejsningen, blev udført i foråret 2015.

Københavns Byrets dom af 28. april 2015

Et vekselbureau og en direktør blev fundet skyldige i forsættligt eller groft uagtsomt ikke at have udarbejdet tilstrækkelige interne regler om kundelegitimation, opmærksomheds-, undersøgelses- samt noteringspligt, indberetning, opbevaring af registreringer, intern kontrol, risikovurdering og risikostyring, ledelseskontrol og kommunikation, at have optaget forretningsforbindelse og udført 37 vekslinger for seks kunder uden at have tilstrækkeligt kendskab til kunderne eller i tilstrækkeligt omfang at have sikret sig oplysninger om formålet med forretningsforbindelserne og det tilsigtede omfang, ikke at have undersøgt formålene med de 37 mistænkelige vekslinger, ikke at have indberettet 11 af vekslingerne til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet og stillet vekslingerne i bero.

Straffen blev fastsat til bøder for henholdsvis virksomheden og direktøren til 2 mio. kr. og 200.000 kr.

5.3 Medvirken til finansiell kriminalitet, herunder hvidvask

Efter straffelovens § 23, stk. 1, 1. pkt., omfatter strafansvaret for en lovovertrædelse alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til overtrædelsen. Der forudsættes i praksis en vis forbindelse mellem den konkrete handling og forbrydelsen, men det kan ikke kræves, at den pågældende handling eller undladelse har været afgørende for, at forbrydelsen blev begået.

Under medvirkensansvaret ("ved tilskyndelse, råd eller dåd") hører både bistand, som skal forøge muligheden for at gennemføre lovovertrædelsen ("fysisk meddelagtighed"), og bistand, som skal forøge viljen dertil ("psykisk meddelagtighed", herunder "anstiftelse"). Det afgørende er alene, at personen virker sammen med andre eller en anden om et handlingsforløb, som tilsigtes afsluttet eller afsluttes med en fuldbyrdet forbrydelse.

Ansvar for medvirken forudsætter, at den, der skal straffes, har den fornødne tilregnelser (forsæt eller uagtsomhed, afhængigt af lovovertrædelsen) til alle led i den fuldbyrdede forbrydelses gerningsindhold, jf. straffelovens § 19.

Det bemærkes, at der retligt ikke sondres mellem deltagerne i en strafbar gerning alt efter deres rolle. Efter straffelovens § 23, stk. 1, 2. pkt., tages der imidlertid hensyn til den enkeltes indsats, herunder graden af medvirken, som led i strafudmålingen. Bestemmelsen finder endvidere anvendelse, når ansvarssubjektet er en juridisk person, jf. for eksempel UfR 1996.209H og UfR 2014.1540H.

Bestemmelsen i straffelovens § 23 indebærer, at fysiske og juridiske personer, herunder finansielle virksomheder og disses ledelsesmedlemmer, vil kunne straffes for at have medvirket til finansiell kriminalitet, uanset at de pågældende ikke selv har fuldbyrdet et strafbart gerningsindhold, men alene har medvirket hertil og i øvrigt har haft den fornødne tilregnelser.

Eksempelvis vil der kunne straffes for medvirken til skattesvig, uanset at den pågældende ikke selv har indberettet oplysninger til skattemyndighederne. Efter skattekontrollovens § 82, stk. 1, straffes for skattesvig den, der med forsæt til at unddrage det offentlige skat afgiver urigtige, vildledende eller ufuldstændige oplysninger til told- og skatteforvaltningens brug for afgørelse af skattepligt eller skatteansættelse, med bøde eller fængsel indtil et år og seks måneder, medmindre højere straf er forskyldt

efter straffelovens § 289. Det fremgår af bestemmelsens stk. 3, at groft uagtsomme overtrædelser straffes med bøde.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at medvirkensansvaret for skattesvig, jf. straffelovens § 23, ikke er begrænset til tilfælde, hvor bistanden har haft en særlig nær tilknytning til skattesvigen (afgivelsen af de urigtige oplysninger til skatteforvaltningen), men at det også omfatter andre tilfælde, hvor den pågældende ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til skattesvigen. Det betyder blandt andet, at handlinger, der består i at udarbejde opgørelser (for eksempel om omsætning, lagerbeholdning m.v.), der senere anvendes som grundlag for angivelser over for skatteforvaltningen, vil falde inden for området for medvirken. Udstedelse af urigtige fakturaer vil også være omfattet, når dokumentet både er egnet til og sandsynligvis vil blive anvendt til skattesvig af modtageren. Der henvises til lovforslag nr. L 13 af 4. oktober 2017, Folketingstidende 2017/18, tillæg A.

Tilsvarende vil der eksempelvis kunne straffes for medvirken til bedrageri efter straffelovens § 279, hvis en bank – med det fornødne forsæt – bistår med at udfærdige et dokumentspor, der viser, at en række fiktive aktiehandler har fundet sted, og som kan anvendes til uberettiget udbetaling af udbytteskat.

Et særligt og praktisk relevant eksempel på potentielt strafansvar for medvirken til finansiel kriminalitet foreligger i de tilfælde, hvor en finansiel virksomheds kunder anvender den finansielle virksomheds tjenester til at begå hvidvask i strid med straffelovens § 290 a, jf. straks nedenfor.

5.3.1 Særligt om straffelovens § 290 a om hvidvask

Det følger af straffelovens § 290 a, at for hvidvask straffes med bøde eller fængsel indtil et år og seks måneder den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en strafbar lovovertrædelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse. Efter stk. 2 kan straffen stige til fængsel i otte år, når hvidvasken er af særlig grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

§ 290 a blev indsat ved lov nr. 711 af 6. august 2018 om ændring af straffeloven med henblik på at udskille en del af straffelovens hæleribestemmelse til en selvstændig bestemmelse om hvidvask. Det følger af forarbejderne, jf. Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 12, at bestemmelsen kriminaliserer visse handlinger med hensyn til udbytte af en strafbar lovovertrædelse (førforbrydelsen). Det er alene handlinger, der foretages, efter at førforbrydelsen er begået, som er omfattet.

Det fremgår endvidere af forarbejderne, at lovændringen som udgangspunkt ikke medførte, at nye forhold blev kriminaliseret. En række forhold, som tidligere var omfattet af hæleribestemmelsen, skulle fremover i stedet omfattes af den selvstændige hvidvaskbestemmelse. I modsætning til den dagældende hæleribestemmelse omfatter den selvstændige hvidvaskbestemmelse i straffelovens § 290 a dog også handlinger, som gerningsmanden til førforbrydelsen foretager. I relation til gerningsmanden til førforbrydelsen er lovændringen således udtryk for en nykriminalisering.

Bestemmelsen omfatter eksempelvis veksling af udbyttet til en anden valuta og overførsel af udbyttet til en anden person, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Den blotte indsættelse af udbyttet på en bankkonto eller overførsel mellem to almindelige konti, eksempelvis lønkonto, budgetkonto eller opsparingskonto, som tilhører samme person, er ikke omfattet af bestemmelsen. En overførsel til en konto, som tilhører en anden person, eller til en konto i et andet land vil imidlertid være omfattet, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Investering af pengene, være sig i værdipapirer, fast ejendom eller andet, vil også være en konvertering, der er omfattet af bestemmelsen, når det sker for at skjule eller tilsløre udbyttets ulovlige oprindelse. Dette gælder også ved investering i (køb af) virtuel valuta (for eksempel bitcoin).

Det kræves ikke, at nogen er dømt eller kan dømmes for forforydelsen. Det er heller ikke et krav, at det kan påvises, hvilken forforydelse udbyttet stammer fra. Det er således tilstrækkeligt til at dømme nogen for hvidvask, at det bevises, at udbyttet stammer fra en eller flere ikke nærmere konkretiserede strafbare lovovertrædelser. Bestemmelsen omfatter også hvidvask af udbytte af en strafbar lovovertrædelse, der er begået i udlandet, herunder tilfælde, hvor forforydelsen ikke er undergivet dansk straffemyndighed. Det kræver alene i sådanne tilfælde, at forforydelsen ville have været strafbar efter dansk ret, hvis en tilsvarende handling var foretaget i Danmark.

5.3.2 Ledelsesmedlemmers medvirkensansvar ved overtrædelser af straffelovens § 290 a

Som det er fremgået, blev straffelovens § 290 a indsat ved lov nr. 711 af 6. august 2018 om ændring af straffeloven med henblik på at udskille en del af straffelovens hæleribestemmelse til en selvstændig bestemmelse om hvidvask.

Det følger af forarbejderne til straffelovens § 290 a, Folketingstidende 2017-18, tillæg A, L 147 som fremsat, side 13, at personer, der i forbindelse med eller med henblik på konvertering eller overførsel af penge skjuler eller tilslører udbyttets karakter, oprindelse, placering eller bevægelser, rådigheden eller rettigheder over udbyttet eller ejendomsretten til det, vil kunne straffes for medvirken til hvidvask. Som eksempler nævnes fremstilling af dokumenter, der angiver en urigtig lovlig oprindelse til udbyttet, eksempelvis i form af lån, tilbagebetaling af lån, salgssum eller overskud af erhvervsvirksomhed.

Handlinger, der udgør hvidvask efter straffelovens § 290 a, vil ofte involvere virksomheder i form af finansielle virksomheder eller vekselforretninger. Det kan typisk være tilfældet, når disse stiller tjenester til rådighed, som af andre anvendes til at konvertere eller overføre penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en strafbar overtrædelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse, og som dermed begår hvidvask i strid med straffelovens § 290 a.

Her er det naturligvis i første omgang virksomhedens kunder, der benytter sig af de udbudte tjenester, der skal drages til ansvar for eventuelle ulovligheder.

Det kan kun komme på tale at gøre et strafansvar gældende mod personer, herunder et ledelsesmedlem, tilknyttet virksomheden, der stiller tjenesten til rådighed, såfremt de pågældende individuelt har overtrådt den pågældende straffelovsbestemmelse.

Det betyder, at ledelsesmedlemmet individuelt skal have medvirket til gerningen ved tilskyndelse, råd eller dåd og derudover have den fornødne tilregnelser i form af forsæt.

Medvirken ved dåd indebærer, at der er foretaget en handling eller en gerning, som består i at foretage forberedende eller iværksættende handlinger, og sådan medvirken må derfor antages at dække den type af handlinger, hvor man bistår ved at stille tjenesten til rådighed, som gør det muligt at konvertere eller overføre penge i strid med straffelovens § 290 a.

Imidlertid kan en undladelse af at gribe ind strafferetligt udgøre passiv medvirken, og ved bedømmelsen af passivitet kan det være nødvendigt at afgøre, om der af det enkelte ledelsesmedlem med rimelighed kunne forventes en aktiv handling og eventuelt hvilken. En pligt til aktiv handling kan understreges af selve den omstændighed, at man er vidende om eller burde forstå, at en anden er i gang med et strafbart forhold.

Det bemærkes, at tilregnelsen som udgangspunkt også kan foreligge i form af et *dolus eventualis* forsæt, eventuelt i den særlige variant af den positive indvilligelsesteori, hvorefter ledelsesmedlemmet holder sig i bevidst uvidenhed om et faktum, idet den pågældende ikke ønsker vished om det, som vedkommende blot anser for muligt. Det må antages at kunne have relevans i forbindelse med bevisvurderingen i erhvervsager, herunder i forbindelse med et eventuelt ansvar for mangelfuldt tilsyn, hvis et ledelsesmedlem i en given situation har ladet stå til eller forholdt sig accepterende.

Et ledelsesmedlem må således kunne blive straffet for medvirken, hvis den pågældende er involveret i for eksempel at lade et forretningsområde udvikle sig, selvom meget tyder på, at transaktionerne er suspekte, såfremt der foreligger det fornødne forsæt, eventuelt i form af *dolus eventualis*, og det kan fastslås, at der i situationen kunne forventes en aktiv handling fra den pågældende rettet mod at forhindre forbrydelsen eller bringe den til ophør.

5.4 Strafbart passivitet

5.4.1 Generelt om strafbart passivitet

Strafbart passivitet (undladelsesforbrydelser) kan karakteriseres som tilfælde, hvor en person straffes for noget, som vedkommende ikke har, men burde have gjort. Det følger i den forbindelse af legalitetsprincippet i straffelovens § 1, at der alene kan straffes for en aktiv handling eller passivitet i en given situation, såfremt adfærden kan henføres under en straffebestemmelse. Strafansvar for passivitet forudsætter således, at der er en strafbelagt pligt til at handle.

Der sondres sædvanligvis mellem henholdsvis ægte/egentlige og uægte/uegentlige undladelsesforbrydelser.

Ved *ægte* undladelsesforbrydelser forstås de bestemmelser i lovgivningen, hvor undladelse/passivitet er direkte kriminaliseret. Et eksempel herpå er straffelovens § 253, hvorefter det er strafbart at undlade at hjælpe nogen, der er i øjensynlig livsfare, eller træffe foranstaltninger til redning af tilsyneladende livløse m.v. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at den aktive handling, der kræves for at undgå strafansvar, er at hjælpe de pågældende personer efter evne, såfremt dette er muligt og kan ske uden særlig fare eller opofrelse for en selv eller andre. Andre eksempler er for eksempel straffelovens §§

141, 142, 156, 164 a og 185. Særlovgivningen er tilsvarende ofte karakteriseret ved opstillingen af nærmere specificerede handlepligter, men med den lovtekniske forskel, at selve straffehjemlen ofte er udformet som opsamlingsbestemmelser, der angiver straffen for overtrædelse af de i loven nærmere specificerede handlepligter. Dette er for eksempel netop tilfældet, for så vidt angår lov om finansiel virksomhed.

Ved *uægte* undladelsesforbrydelser forstås de tilfælde, hvor lovgivningen beskriver overtrædelsen som en aktiv handling, men hvor man gennem en fortolkning når frem til, at også undladelse/passivitet kan være strafbart. Som eksempler herpå kan nævnes straffelovens §§ 237-239 om forsætligt drab og straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab. Bestemmelserne kriminaliserer efter deres ordlyd aktive handlinger, men passivitet vil efter omstændighederne kunne sidestilles hermed.

Det er almindeligt anerkendt, at en sådan udvidende fortolkning af straffebestemmelser kan være tilladelig. Det følger dog samtidig af legalitetsprincippet i straffelovens § 1, at passivitet ikke generelt kan sidestilles med aktivitet. Dette indebærer, at der må foretages en afgrænsning af den personkreds, der konkret kan ifalde strafansvar for passivitet. Overordnet beror pligtforholdet på en særlig forbindelse mellem den passive person og interessekrænkelsen, således at der derigennem skabes en pligt til at handle. Forbindelsen kan for eksempel have karakter af en særlig tilknytning til offeret eller til den skadevoldende faktor, eller følge af et ansættelses- eller kontraktforhold. Strafansvar for uægte undladelsesforbrydelser omfatter således kun personer, der har en særligt begrundet anledning til at handle aktivt i en bestemt situation. Der kan for eksempel være tale om forældres omsorgspligt over for deres børn, jf. forældreansvarslovens § 2. I andre sammenhænge kan pligtforholdet følge af de faktiske omstændigheder. Hvis en person har skabt en risikabel og farlig situation, kan der således opstå en pligt til at afværge denne. I erhvervsvirksomheder vil pligten for overordnede ansatte typisk kunne udledes af selve ledelsesforholdet.

Konstateringen af et bestående pligtmæssigt forhold (af retlig eller faktisk karakter) er imidlertid i sig selv ikke nok til at konstituere et strafansvar. Det er alene en nødvendig, men ikke tilstrækkelig forudsætning. Som udgangspunkt kræves endvidere, at undladelsen af at handle – i strafværdighed – kan ligestilles med en aktiv overtrædelse af den relevante bestemmelse. Rækkevidden af strafbar passivitet er derfor ikke nødvendigvis ens for alle forbrydelsestyper, men beror på en konkret fortolkning af forholdets karakter og omstændighederne i øvrigt. Strafansvaret må samtidig afgrænses til tilfælde, hvor handlepligtens opfyldelse ikke vil medføre fare eller represalier for personen selv.

Strafbar passivitet forudsætter efter gængs opfattelse, at: 1) det skal være muligt for gerningsmanden at handle, 2) der skal være en forventning om handlen fra netop gerningsmandens side, og 3) det skal være konkret rimeligt at sidestille passiviteten med en aktiv handling.

Spørgsmålet om strafbar passivitet har størst praktisk betydning inden for medvirksområdet og angår derfor spørgsmålet om en tiltalt, der har forholdt sig mere eller mindre passivt, kan drages til ansvar for de forbrydelser, en anden begår. I erhvervsmæssige sammenhænge er spørgsmålet derfor ofte, om der er grundlag for at drage en leder til ansvar for de overtrædelser, de underordnede ansatte måtte have begået. I retspraksis ses dette ofte formuleret som et spørgsmål om manglende tilsyn fra

lederens side, men det overordnede hjemmelsmæssige grundlag beror på en fortolkning af rækkevidden af straffelovens § 23 i erhvervsmæssige sammenhænge. Der findes imidlertid kun begrænset retspraksis til belysning af spørgsmålet om udstrækningen af et sådant strafferetligt ledelses- eller tilsynsansvar. Dette har formentlig sammenhæng med, at udgangspunktet efter Rigsadvokatens meddelelse om valg af ansvarssubjekt⁵⁶ er, at alene den juridiske person skal tiltales. Det fremgår således af meddelelsens pkt. 3.1.2, litra a, at der tillige kun skal rejses tiltale mod ledelsen af den juridiske person eller en overordnet ansat, herunder direktøren, hvis der er handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed. Se hertil nærmere under afsnit 5.5.2.

Højesteret har i dom af 20. januar 2014 (UfR 2014.1150H) taget stilling til strafansvar for medvirken ved passivitet. I den konkrete sag var fem personer tiltalt for medvirken til overtrædelse af straffelovens § 245 om grov vold, idet de undlod at sige fra over volden, der blev begået mod en anden indsat i en arrestgård under en gåtur. Højesteret frifandt de pågældende og lagde herved vægt på, at der ikke kunne fastslås en særlig forbindelse mellem de enkelte tiltalte og hændelsesforløbet, at de tiltalte ikke havde mulighed for at forlade gården, og at de tiltalte risikerede repressalier i form af tilsvarende vold, såfremt de havde tilkaldt vagten med henblik på at bringe volden til ophør.

Mere generelt fremgår det af Højesterets præmisser i dommen, at det afgørende for spørgsmålet om medvirken ved passivitet vil være, om der kan siges at være en sådan forventning om aktiv handling fra den passive person i den konkrete situation, at undladelse heraf kan anses som en form for tilskyndelse til forbrydelsen. Et strafansvar forudsætter således, at der er grundlag for at sidestille passiviteten med en aktiv medvirkenshandling. Dette vil være opfyldt, hvor der er en så særlig forbindelse mellem den passive person og det kriminelle hændelsesforløb, at der i en sådan grad med rimelighed kunne forventes en (nærmere bestemt) aktiv handling fra den pågældende, at en undladelse heraf kan anses som udtryk for en tilslutning til eller understøttelse af forbrydelsen. Endvidere må et ansvar for passiv medvirken forudsætte, at personen havde handlingsalternativer, og at den aktive handling ikke ville udsætte personen for alvorlig fare eller repressalier.

Den nævnte afgørelse fra Højesteret er efterfølgende blevet anvendt i en mere erhvervsmæssig sammenhæng af Vestre Landsret i dom af 18. juni 2014.⁵⁷ I sagen var en afdelingschef på et uddannelsescenter blandt andet tiltalt for medvirken til tilskudssvig efter straffelovens § 289 a, stk. 4, jf. stk. 1, jf. § 23, ved i flere tilfælde at have opfordret til eller ved som uddannelseschef med viden herom at have ladet passere, at ansatte på uddannelsescentret afgav urigtige oplysninger til Undervisningsministeriet for derved at få udbetalt tilskud til centret. Dette skete blandt andet ved at oprette fiktive kursushold. Vestre Landsret tog direkte udgangspunkt i Højesterets generelle bemærkninger om ansvar for passiv medvirken og fandt i den konkrete sag, at tiltalte i forbindelse med en efterfølgende orientering fra en underordnet medarbejder om beslutningen og iværksættelsen af oprettelsen af de fiktive kursushold havde givet ”udtryk for, at han ikke brød sig om forholdet”. Landsretten frifandt herefter tiltalte under henvisning til, at det ikke var bevist, at ”der var en sådan særlig forbindelse mellem tiltalte og det kriminelle hændelsesforløb, at der med rimelighed kunne forventes en aktiv

---

⁵⁶ Rigsadvokatens meddelelse af 17. april 2015.

⁵⁷ Utrykt afgørelse V.L. S-2357-13.

handling fra tiltalte med den følge, at tiltaltes passivitet ellers kunne tages som udtryk for tilslutning til eller understøttelse af forbrydelsen”.

Det er i teorien blevet anført, at landsretsdommen er uforenelig med de generelle bemærkninger om ansvar i UfR 2014.1150H. Det er i den forbindelse blevet peget på, at landsretsdommen handlede om en overordnet, der af en underordnet medarbejder på forhånd var blevet informeret om de påtænkte tilskudssvig, og at den tiltalte – på baggrund af Højesterets præmisser – umiddelbart kan siges at have haft en klar tilknytning til hændelsesforløbet. Det må således antages, at en chef har en klar professionel pligt til at søge at hindre en underordneds lovovertrædelse i arbejdsøjemed, hvilket er en tilsynsforpligtelse, der følger af selve ledelsesforholdet.

5.4.2 Strafbar passivitet udvist af ledelsesmedlemmer

Hvor en leder selv har udført et strafbart gerningsindhold, bliver der tale om en almindelig individu-
alansvarsvurdering, der hovedsageligt vil bestå i en vurdering af tilregnelsen.

I den anden ende af spektret er det ligeledes klart, at der ikke vil være et ansvarsgrundlag for en leder, der ikke har udført nogen del af gerningsindholdet og hverken har viden eller burde-viden herom.

Instruerer en leder direkte en eller flere medarbejdere i at udføre en strafbar handling, vil der være basis for et medvirkensansvar i form af tilskyndelse efter straffelovens medvirkensregel. Giver lederen instrukser, der alene kan gennemføres på strafbar vis, vil der tilsvarende være basis for et medvirkensansvar, men her må tilregnelserbedømmelsen forventes at blive afgørende. Disse tilfælde er således retligt set relativt problematiske.

Hvor lederens eventuelle ansvar skal baseres på dennes passivitet, bliver vurderingen vanskeligere. Spørgsmålet om passiv medvirken i denne sammenhæng handler som nævnt ovenfor om, i hvilket omfang lederen – inden for rammerne af hjemlen i straffelovens § 23 – kan gøres ansvarlig for handlinger, der er begået af dennes underordnede ansatte, og vil i praksis ofte udmønte sig som et spørgsmål om, hvorvidt lederen har forsømt at føre det fornødne tilsyn med sine ansatte. Som det nærmere fremgår af afsnit 5.4.1, skal der foreligge forhold, der giver anledning til en handlepligt for den pågældende leder. Retspraksis er begrænset og giver dermed ikke faste holdepunkter for, hvilke forhold der udløser en sådan handle- eller tilsynspligt og herunder den nærmere rækkevidde heraf. Dette må således bero på en konkret vurdering af forholdene på gerningstidspunktet, og en række faktorer må antages at være relevante, herunder den pågældende leders burde-viden i juridisk forstand i den konkrete situation. Det bemærkes, at uagtsomhed som udgangspunkt vil være kriminaliseret inden for særlovgivningen, jf. herved straffelovens § 19.

Domme fra søfartsområdet giver et fast holdepunkt for, at der består en vidtgående handlepligt, når det drejer sig om forhold af direkte betydning for menneskers liv og helbred, jf. UfR 1994.62H (Scandinavian Star) og UfR 2014.687Ø (Dragebådsulykken). Dette kan formentlig udstrækkes til farlig virksomhed mere generelt, hvor der må stilles betydelige krav til, at lederen fører tilsyn med og instruerer medarbejderne om sikkerhedsforhold.

Det må endvidere anses for relevant, hvor central en del af virksomheden, overtrædelsen er begået indenfor. Er der tale om materialisering af risici, der er særligt nærliggende for den pågældende type virksomhed, må dette ligeledes anses for at være relevant. I begge tilfælde må kravene til, hvad en

leder fører kontrol eller tilsyn med eller burde have viden om, være relativt høje, og vurderingen kan være forskellig afhængig af, om der er tale om en handlepligt eller en tilsynspligt.

Tilstedeværelsen af disse faktorer må både have betydning for, hvornår der opstår en handlepligt, og hvad indholdet af denne er. Er der tale om helt centrale forhold, må der således kunne argumenteres for, at en leder har pligt til både at træffe beslutninger til at imødegå overtrædelser og at sikre sig, at beslutningerne gennemføres i virksomheden.

Andre relevante faktorer må inkludere, hvad der er praksis i branchen, og om der er særligt fokus på problemstillingen i branchen, for eksempel som følge af presseomtale, oplysningskampagne fra myndigheder, regel- eller praksisændringer.

Har myndighederne eksempelvis ført en kampagne om risici ved bestemte forretningsgange eller produkter, må det kunne skabe en pligt for ledere i virksomheder inden for forretningsområdet til at vurdere, om tiltag er nødvendige i deres virksomhed. Det samme må gælde, såfremt der under intens mediebevågenhed åbnes en sag mod eller afsiges dom over en konkurrent i branchen, eller en konkurrent offentliggør, at den ophører med en bestemt type forretning, fordi denne anses for juridisk risikabel. Det vil således være relevant at foretage en vurdering af det generelle vidensniveau i branchen vedrørende den konkrete problemstilling på det konkrete gerningstidspunkt, når det vurderes, om der kan anses at eksistere en handlepligt for den pågældende leder.

Et eksempel på ovenstående kunne være brugen af 500 €-sedler i lovgivningen om bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering. I hvert fald siden 2010 har der været en række advarselssignaler, blandt andet fra udlandet, om brugen af 500 €-sedler til netop hvidvaskning og terrorfinansiering. Dette medførte, at Hvidvasksekretariatet og Sporinggruppen i sin årsberetning for 2010⁵⁸ anførte brugen af 500 €-sedler som et nyt fokusområde for underretningspligtige, ligesom det i årsberetningen for 2011 anførtes, at det var en indikator på hvidvask, at kunder efterspørger 500 €-sedler. Skulle der opstå en sag mod en underretningspligtig, vil det derfor være relevant med hensyn til vurderingen af, om der kan gøres et ledelsesansvar gældende at inddrage disse omstændigheder ved bedømmelsen af, om der bestod en handlepligt for den pågældende leder.

Det må anses som særligt relevant, om der er konkrete advarsler om pågående eller forestående overtrædelser fra medarbejdere, whistleblowers, samarbejdspartner eller myndigheder. Sådanne advarsler må forventes at udløse en handlepligt for ledelsen. Har en samarbejdspartner eksempelvis opsagt samarbejdet, fordi partneren ikke kan stå inde for eller vil associeres med virksomhedens forretningsførelse på et bestemt punkt, må dette kunne vække en undersøgelses- eller handlepligt hos virksomhedens ledelse.

Med hensyn til, hvilke ledere der kan ifalde strafansvaret, er det i teorien uafklaret, om en opdeling af funktioner også har en strafferetlig spejlvirkning, således at strafansvaret følger ansvaret for opgaven/funktionen internt i virksomheden. Vurderingen tager afsæt i straffelovens § 23, og de ansvarsmæssige principper, der kan udledes herfra. Det skal understreges, at et strafferetligt ansvar ikke er

---

⁵⁸ Hvidvasksekretariatet & Sporinggruppen – Danmarks finansielle efterretnings- og efterforskningsenhed. Årsberetning 2010. Link: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/Documents/hvidvask-beretning-2010.pdf>

noget, man kan have, men derimod noget, man efter omstændighederne kan pådrage sig gennem sin (bebrejdelsemæssige) adfærd. Det kan formentlig generelt anføres, at det for en leder som udgangspunkt er muligt frit at uddelegere en nærmere afgrænset pligt til en ansat. Men om den pågældende leder må anses for ansvarsfri for eventuelle lovovertrædelser, som den ansatte måtte begå i den forbindelse, beror på en konkret strafferetlig vurdering af en række forhold, herunder om delegationen af pligten efter omstændighederne har været fornuftig, og om lederen i forlængelse heraf har ført det fornødne tilsyn. Karakteren af den pågældende pligtdelegation har således betydning for den strafferetlige spejlvirkning. Det må antages, at der er grænser for, hvilke opgaver en leder kan give fra sig eller uddelegere med strafansvarsfritagende virkning. Det må således antages, at en administrerende direktør ikke kan uddelegere hele kerneforretningen, ligesom det formentlig kan anføres, at helt centrale problemer ikke kan overlades fuldstændig til andre uden nogen form for tilsyn eller kontrol.

Vejledende for grænsedragningen må formentlig være, om opgavefordelingen er naturlig og legitim. Derudover må det være en forudsætning, at den, til hvem opgaven overdrages, får den fornødne kompetence til at sørge for, at de relevante regler overholdes. Ved denne vurdering vil de ovenstående faktorer vedrørende handlepligtens opståen også være relevante.

En væsentlig faktor i denne sammenhæng vil være virksomhedens størrelse og karakter.

Det må således antages, at hvis der er tale om en virksomhed med for eksempel flere tusinde ansatte, er det som udgangspunkt både naturligt og strafferetligt helt legitimt at have en niveaudelt direktion med mange ledelseslag herunder og at have foretaget en opgavefordeling mellem disse niveauer. Her kan den øverste leder ikke forventes at holde sig orienteret om ethvert forhold i virksomheden. Opgaven bliver således at identificere det niveau, hvorpå en viden og dertilhørende handlepligt må anses for at hvile. Modsat må der i en mindre virksomhed kunne stilles betydelige krav til direktørens kendskab til alle væsentlige dele af virksomheden.

Andre væsentlige faktorer er, hvor central for virksomheden den delegerede opgave er, og hvordan kendskabet til risici ved den pågældende forretningsførelse er på enten generelt eller konkret plan. Hvad en delegerende leder kan delegerere med strafansvarsfritagende virkning, afhænger således i vidt omfang af de samme faktorer som vurderingen af, om den relevante gerning er ansvarspådragende.

Hvis det konstateres, at der er opstået en handlepligt for lederen, vil det næste spørgsmål, der skal undersøges, være, hvilke aktive handlinger lederen er pligtig at foretage. Dette må vurderes konkret. Afgørende vil i denne forbindelse være, hvad der er en tilstrækkelig og proportional handling til at imødegå de omstændigheder, der har givet anledning til handlepligten. I nogle tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at lederen har ført et overordnet tilsyn eller har pålagt en anden at gøre dette. I andre tilfælde vil det være påkrævet, at lederen træffer beslutning om foranstaltninger til at undgå overtrædelser, og i atter andre tilfælde vil det være nødvendigt, at lederen både træffer beslutninger om foranstaltninger og fører kontrol med, at disse gennemføres i virksomheden.

Sammenfattende kan det således anføres, at spørgsmål vedrørende ledelsesansvar i praksis særligt opstår, hvor lederen alene medvirker til den relevante overtrædelse, og særligt når denne medvirken består i passivitet. I sidstnævnte tilfælde vil spørgsmålet være, om der må anses for at have eksisteret en handlepligt for den pågældende, og i så fald hvad denne handlepligt bestod i. Om en leder har

pådraget sig et strafansvar, vil altid være en konkret vurdering, men en række faktorer forekommer særligt relevante og sætter således rammen for den konkrete vurdering. Disse består af: om lederen selvstændigt har været involveret i lovovertrædelsen eller alene har medvirket hertil, om denne medvirken består i aktiv deltagelse eller passivitet, om overtrædelsen er sket inden for en central del af virksomhedens forretning, om virksomheden driver farlig virksomhed eller virksomhed baseret på en tilladelse, og overtrædelsen er en materialisering af en hermed forbundet risiko, om overtrædelsen vedrører risici, hvorom der generelt i branchen eller specifikt i virksomheden er en høj grad af kendskab som følge af medieeksponering, oplysningskampagner, årsrapporter, myndighedsvejledning, regel- eller praksisændringer, konkrete advarsler, whistleblowing eller lignende, om opgaven eller funktionen er delegeret, og i så fald om dette er legitimt, om lederen er den daglige leder for den pågældende aktivitet eller er en overordnet leder, og om der er tale om en stor, mellemstor eller lille virksomhed.

5.5 Juridiske personers strafansvar og valg af ansvarssubjekt m.v.

5.5.1 Juridiske personers strafansvar

Reglerne om juridiske personers strafansvar findes i straffelovens 5. kapitel, der blev indsat ved lov nr. 474 af 12. juni 1996 om ændring af straffeloven. Loven bygger på Straffelovrådets betænkning nr. 1289/1995 om juridiske personers bødeansvar.

Straffelovens § 25 fastslår den generelle regel, at juridiske personer kan straffes, når der er særlig hjemmel hertil. Bestemmelsen indeholder ikke i sig selv hjemmel til et sådant ansvar, men forudsætter, at det i eller i medfør af den pågældende lov er fastsat, at der skal være strafansvar for juridiske personer.

5.5.1.1 Ansvarssubjekter

Straffelovens § 26 afgrænser kredsen af de ansvarssubjekter, der er omfattet af bestemmelser om strafansvar for selskaber m.v.

Efter straffelovens § 26, stk. 1, omfatter bestemmelser om strafansvar for juridiske personer, medmindre andet er bestemt, enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner og statslige myndigheder. Der er ikke tale om nogen udtømmende opregning. Betegnelsen ”juridisk person” omfatter således alle organisationsformer m.v., der kan optræde i retsforhold, uanset om de driver kommerciel virksomhed eller er ikke-erhvervsdrivende.

Medmindre andet er bestemt, er også kommuner og statslige myndigheder omfattet. Kommunale fællesskaber, jf. kommunestyrelseslovens § 60, er ligeledes omfattet, uanset om fællesskabet betegner sig som interessentskab, andelsselskab eller lignende, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1289/1995 om juridiske personers bødeansvar, afsnit 5.5.3.

Efter straffelovens § 26, stk. 2, omfatter bestemmelser om strafansvar for juridiske personer endvidere enkeltmandsvirksomheder, for så vidt disse navnlig under hensyn til deres størrelse og organisation kan sidestilles med de selskaber, der er nævnt i stk. 1. Det er ifølge forarbejderne en forudsætning for et sådant ansvar, at enkeltmandsvirksomheden med hensyn til kompetence- og ansvarsfordeling er organiseret på en

sådan måde, at det findes naturligt at sidestille virksomheden med en juridisk person, og at enkeltmandsvirksomheden (på gerningstidspunktet) beskæftiger omkring 10-20 ansatte, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 4059f.

I visse tilfælde kan der i tiden efter, at det strafbare forhold blev begået, være sket ændringer af den juridiske persons forhold, som gør det nødvendigt at overveje, om den juridiske person strafferetligt har bevaret sin identitet og således fortsat er det rette ansvarssubjekt.

Som udgangspunkt er det uden betydning, om ledelsen eller andre ansatte udskiftes, eller om aktionærkredsen ændres. Det har som udgangspunkt heller ikke betydning for strafansvaret, at et selskab omdannes fra for eksempel et interessentskab eller et anpartsselskab til et aktieselskab, ligesom det er uden betydning for selskabets strafansvar, at man efter overtrædelsen er ophørt med den aktivitet, der gav anledning til overtrædelsen.

I tilfælde af fusion gælder der som udgangspunkt universalsuccession, hvilket formentlig indebærer, at et eventuelt strafansvar, der ellers ville kunne rettes mod det indskydende selskab, må anses for overført til det modtagende selskab.

I tilfælde, hvor den juridiske person efter overtrædelsen er blevet spaltet, således at den virksomhed, der har givet anledning til det strafbare forhold, er blevet skilt ud fra det oprindelige selskab, afhænger spørgsmålet om valg af ansvarssubjekt af en konkret vurdering af, hvorvidt det ene selskab efter opdelingen med hensyn til drift, ejerkreds, ledelse m.v. kan siges at fortsætte den del af selskabets virksomhed, der er relevant for straffesagen.

Hvis den juridiske person er opløst ved konkurs, likvidation m.v., kan strafansvar ikke komme på tale. Hvis den juridiske person er opløst som solvent, vil der dog eventuelt være mulighed for konfiskation af udbyttet hos ejerne, jf. straffelovens § 76, stk. 4.

I tilfælde, hvor den juridiske person er overtaget af Finansiell Stabilitet i medfør af de tidligere bankpakker, hvor Finansiell Stabilitets opgave blandt andet er at afvikle selskabets resterende aktiviteter, og hvor den juridiske person ikke er undergivet konkursbehandling, har et strafansvar i praksis været overvejet rettet mod tidligere medlemmer af direktionen og/eller bestyrelsen som ansvarssubjekt.

5.5.1.2 Betingelser for strafansvar

Straffelovens § 27 indeholder de nærmere betingelser for juridiske personers strafansvar. Efter bestemmelsen forudsætter strafansvar for en juridisk person, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere personer knyttet til den juridiske person eller den juridiske person som sådan.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at overtrædelser, der begås af ansatte i forbindelse med arbejdets udførelse, som hovedregel må anses for begået inden for virksomheden, men at der på den anden side kan forekomme overtrædelser begået af ansatte, som må anses for så fremmede eller uvedkommende for den juridiske person, at overtrædelserne objektivt ikke kan henføres til den juridiske persons virkefelt, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 4053f.

Det fremgår endvidere af bemærkningerne, at det er en betingelse, at overtrædelsen subjektivt kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan, og at bedømmelsen enten kan angå enkeltpersoners forhold (1. led) eller den juridiske person som sådan (2. led).

Det anføres i den forbindelse, at en overtrædelse, der er begået inden for rammerne af en juridisk person, i almindelighed vil kunne tilregnes ledelsen og/eller ansatte og dermed være omfattet af 1. led. Det anføres endvidere, at 2. led formentlig navnlig vil have selvstændig betydning ved kumulerede fejl, hvor overtrædelsen ikke kan tilregnes enkeltpersoner som følge af de pågældendes ringe andel eller ringe uagtsomhed i relation til overtrædelsen.

Spørgsmålet om, hvilken tilregnelser kræves (uagtsomhed, eventuelt som grov uagtsomhed, eller forsæt), beror efter forarbejderne på de subjektive krav i relation til den pågældende straffebestemmelse. Hvis strafansvar for eksempel er betinget af forsæt, vil strafansvar for den juridiske person således forudsætte, at overtrædelsen kan tilregnes enkeltpersoner som forsætlig.

Endelig vil ikke enhver person med den fornødne tilregnelser i relation til en overtrædelse inden for den juridiske person kunne pådrage den juridiske person strafansvar. Det kræves, at den pågældende skal være ”knyttet til” den juridiske person. Denne betingelse er efter forarbejderne klart opfyldt, når der er tale om ledelse og ansatte.

Overtrædelser, der begås i forbindelse med rent private skridt fra den ansattes side, medfører ikke strafansvar for virksomheden, idet overtrædelsen i almindelighed ikke har den fornødne funktionelle tilknytning til den aktivitet, virksomheden udøver. Uden for strafansvaret falder endvidere tilfælde, hvor den strafbare handling eller undladelse er foretaget som et led i udførelsen af det pålagte arbejde, men hvor det pågældende forhold må betegnes som et helt abnormt skridt fra den ansattes side. Det kan ikke anses for et abnormt skridt, hvis den ansatte som led i arbejdsprocessen vælger en helt inadækvat fremgangsmåde, som ingen anden ville have fulgt. Det er endvidere uden betydning, om den ansatte er gået uden for sin kompetence eller har handlet i strid med givne instruktioner, når det begåede forhold kan betragtes som et led i den juridiske persons virksomhed, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1289/1995 om juridiske personers bødeansvar, afsnit 6.6.2.

5.5.1.3 Overtrædelse af straffeloven – straffelovens § 306

Straffelovens § 306 om strafansvar for juridiske personer ved overtrædelse af straffeloven fik sin nuværende affattelse ved lov nr. 378 af 6. juni 2002 om ændring af straffeloven m.v. Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår blandt andet, at strafansvaret for juridiske personer i relation til straffelovsovertrædelser generelt bør være undergivet de almindelige betingelser, der efter straffelovens § 27 gælder for denne ansvarsform, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 835.

Det betyder, at det er en forudsætning for strafansvar, at overtrædelsen er begået inden for den juridiske persons virksomhed, og at overtrædelsen kan tilregnes en eller flere til den juridiske person knyttede personer eller den juridiske person som sådan. I den forbindelse nævnes i bemærkningerne afgivelse af urigtige erklæringer på virksomhedens vegne, aktiv bestikkelse, bedrageri, skatte- og momssvig, EU-svig osv. som eksempler på overtrædelser, der kan begås inden for virksomheden, og som derfor kan pådrage den juridiske person strafansvar, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 835. Det antages på denne baggrund, at det fortsat vil være de straffelovsovertrædelser,

der begås for at skaffe den juridiske person vinding, som i praksis navnlig vil aktualisere spørgsmålet om straf for den juridiske person.

Samtidig anføres det i forarbejderne, at en lang række straffelovsovertrædelser, der tager sigte på at beskrive enkeltpersoners skadegørende, farlige eller på anden måde forkastelige handlinger, såsom drab, vold, voldtægt, hærværk osv., i almindelighed må anses for så fremmede og atypiske for den aktivitet, som den juridiske person udøver, at de ikke kan anses for begået ”inden for dens virksomhed”.

Det afhænger af den konkrete straffebestemmelse, om strafansvaret for den juridiske person alene indtræder, når en enkeltperson har handlet med forsæt, eller om også uagtsomme overtrædelser kan medføre strafansvar for den juridiske person. Kræves der forsæt, kan strafansvar for den juridiske person kun komme på tale, hvis en eller flere personer inden for virksomheden har overtrådt den pågældende straffelovsbestemmelse med forsæt. Kræves der alene uagtsomhed for individualansvar, gælder samme tilregnelseskraav for den juridiske person.

Det vil afhænge af de konkrete omstændigheder, om forudsætningerne for at pålægge en juridisk person strafansvar er opfyldt.

5.5.2 Valg af ansvarssubjekt

5.5.2.1 Virksomhedsansvar i særlovgivningen

Udgangspunktet ved valg af ansvarssubjekt i særlovgivningen er, at tiltalen rejses mod den juridiske person. Det er i forarbejderne til straffelovens 5. kapitel således forudsat, at den juridiske persons strafansvar på mange områder må være det primære. Det gælder især, når en lovovertrædelse er motiveret af økonomiske grunde, men også, hvis den udviste uagtsomhed ikke er graverende, eller hvis forholdet er begået af underordnet personale i virksomheden, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 4058.

5.5.2.2 Tilfælde, hvor der eventuelt tillige rejses tiltale mod en fysisk person

Der kan i en række tilfælde dog være anledning til – ud over tiltalen mod den juridiske person – tillige at rejse tiltale mod en eller flere fysiske personer, såfremt den eller de pågældende har handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed.

Har ledelsen af den juridiske person, herunder også en direktør eller en anden overordnet ansat, således handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed, skal tiltalen foruden imod den juridiske person som udgangspunkt rejses mod den eller de personligt ansvarlige.

Tiltale mod underordnede ansatte skal i almindelighed ikke rejses, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Dette kan for eksempel være tilfældet, såfremt der er tale om en grov overtrædelse, som den underordnede ansatte har begået forsætligt og eventuelt tillige på eget initiativ.

Såfremt det strafbare forhold er af en sådan karakter, at der er grundlag for at nedlægge påstand om fængselsstraf, må dette nødvendigvis ske over for en fysisk person.

5.5.2.3 Særligt om moder-/datterselskaber

Hvis der begås en overtrædelse i et datterselskab, skal et eventuelt ansvar som udgangspunkt gøres gældende over for dette selskab og ikke moderselskabet, ligesom ansvar for moderselskabets overtrædelser må gøres gældende over for dette og ikke datterselskabet.

Det må dog i alle sager af denne karakter overvejes, om der er tale om en koncern, hvor ansvaret for visse aktiviteter er placeret hos datterselskabet, men hvor de reelle beslutninger træffes på koncernniveau, det vil sige i moderselskabet, og således har virkning for de aktiviteter, der ligger hos datterselskabet. I sådanne tilfælde rejses tiltalen mod såvel moderselskabet som datterselskabet.

Hvis der ikke kan føres bevis for, at de reelle beslutninger er truffet i moderselskabet, må det overvejes, om moderselskabet kan anses for medvirkende til datterselskabets overtrædelser ved tilskyndelse, råd eller dåd, jf. straffelovens § 23. Dette kan for eksempel efter omstændighederne være tilfældet, hvis moderselskabet opfordrer datterselskabet til at handle ulovligt, eller hvis moderselskabet undlader at forhindre en strafbar overtrædelse, som det har en formodning for, at datterselskabet vil begå.

Fra praksis kan for eksempel nævnes dommen gengivet i UfR 2001.777H, hvor Telia A/S var tiltalt for i november-december 1998 at have overtrådt markedsføringslovens § 6, stk. 1, ved at have reklameret med ulovlig tilgift i julekalendere, der blev uddelt ved selskabets butikker. Den markedsføring, der var beskrevet i anklageskriftet, var dog ikke foretaget af Telia A/S, men af datterselskabet Telia Telecom A/S. Højesteret fandt ikke, at der var grundlag for at identificere Telia A/S med Telia Telecom A/S eller for at pålægge Telia A/S et ansvar for medvirken. Der var herefter ikke grundlag for at anse markedsføringen for begået inden for Telia A/S' virksomhed, jf. straffelovens § 27. Da tiltalen ifølge anklageskriftet ikke i øvrigt omfattede spørgsmålet om Telia A/S' undladelse af at føre tilsyn med Telia Telecom A/S eller af at fastsætte retningslinjer for dette selskabs markedsføring, kunne der ikke domfældes for dette forhold, jf. dagældende § 908, stk. 3 og 4, i retsplejeloven (i dag retsplejelovens § 883, stk. 3 og 4). Telia A/S blev herefter frifundet.

5.5.2.4 Særligt om overtrædelser af straffeloven

Efter straffelovens § 306 er der hjemmel til at straffe juridiske personer for alle overtrædelser af straffeloven. I forarbejderne til bestemmelsen er det imidlertid antaget, at det navnlig vil være de straffelovsovertrædelser, der begås for at skaffe den juridiske person vinding, som i praksis vil give anledning til et strafansvar for den juridiske person, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 835. Som eksempler på sådanne overtrædelser, der kan begås inden for virksomheden, og som derfor kan pådrage den juridiske person strafansvar, nævnes i forarbejderne afgivelse af urigtige erklæringer på virksomhedens vegne, aktiv bestikkelse, bedrageri samt skatte- og momssvig.

I de tilfælde, hvor der kan være grundlag for at gøre et strafansvar gældende over for en juridisk person for overtrædelse af straffeloven, skal der – ud over tiltale mod den juridiske person – som udgangspunkt også rejses tiltale mod den eller de fysiske personer, der har overtrådt den pågældende straffelovsbestemmelse.

Af forarbejderne fremgår det således, at strafansvar for den juridiske person ikke udelukker et individuelt strafansvar for den person, der forsætligt har overtrådt de pågældende straffelovsbestemmelser. Det forudsættes, at der i almindelighed også gøres strafansvar gældende mod de pågældende enkeltpersoner, jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 836.

Den fornødne tilregnelsergrad afhænger af den enkelte strafbestemmelse. Kræves der forsæt, kan strafansvar for den juridiske person kun komme på tale, hvis en eller flere inden for virksomheden beviseligt har overtrådt den pågældende straffelovsbestemmelse med forsæt. Kræves der alene uagtsomhed for individualansvar, gælder samme tilregnelserkrav for den juridiske person.

5.5.3 Beskæring af straffesager m.v.

5.5.3.1 Legalitets- og opportunitetsprincippet

I beskrivelsen af, efter hvilke principper anklagemyndigheden skal udøve sin virksomhed, anvendes ofte udtrykket "legalitetsprincip" som udtryk for en retstilstand, hvor det i loven er angivet, i hvilke tilfælde tiltale skal rejses eller undlades. Hvis de fornødne bevismæssige og retlige omstændigheder foreligger, har anklagemyndigheden efter legalitetsprincippet pligt til at rejse tiltale, medmindre loven foreskriver, at påtale skal undlades.

Er der derimod tillagt anklagemyndigheden en adgang til i større eller mindre omfang at udøve et skøn over hensigtsmæssigheden eller rimeligheden af strafforfølgning, og i det omfang disse hensyn ikke skønnes at være til stede, da at undlade strafforfølgning, tales normalt om et "opportunitetsprincip".

Opportunitetsprincippet følges i vidt omfang i dansk strafferetspleje. Anklagemyndigheden er i retsplejeloven således tillagt skønsmæssige beføjelser til helt eller delvis at frafalde tiltalen, uanset at anklagemyndigheden måtte mene, at sagen ville kunne føre til domfældelse, jf. også afsnit 5.5.3.2. Det kan for eksempel være i tilfælde af bagatelagtig kriminalitet, i situationer hvor en anden reaktion end straf allerede er iværksat (for eksempel anbringelse på hospital for sindslidende), eller i situationer hvor humanitære forhold spiller ind, for eksempel for den sigtede i forbindelse med strafbare færdselsuheld, som forvolder nært pårørendes død eller alvorlig legemsbeskadigelse, eller hvor sigtede selv er kommet alvorligt til skade.

For legalitetsprincippet taler hensynet til ensartetheden i påtalepraksis. Omvendt giver opportunitetsprincippet mulighed for at opnå en individualisering i reaktionssystemet, idet man gennem anvendelse af tiltalefrafald har mulighed for at undgå at gennemføre retssager, hvor samfundsmæssige hensyn ikke kræver dette.

Mod en udstrakt anvendelse af opportunitetsprincippet kan det anføres, at det kan medføre en kompetenceforskydning fra domstolene til anklagemyndigheden, ligesom det hindrer, at sigtede får skyldsspørgsmålet afgjort ved domstolene. I visse sager, som for eksempel sædelighedssager, voldsager og lignende, har forurettede endvidere en særlig interesse i, at strafskylden fastslås, og at retfærdigheden således sker fyldest.

Til opportunitetsprincippets fordele må også medregnes procesøkonomien. Den omstændighed, at der tillægges anklagemyndigheden et skøn over, hvilke sager der skal indbringes for domstolene, giver anklagemyndigheden mulighed for at udskille bagatelagte sager og sager om lovovertrædelser, som ikke ville få (væsentlig) indflydelse på den sanktion, der idømmes for andre lovovertrædelser. Ressourcerne kan bedre anvendes på mere alvorlige overtrædelser og nedsætte behandlingstiden af disse, ligesom flere sager vil kunne gennemføres.

5.5.3.2 Påtaleundladelse - påtaleopgivelse, tiltalefrafald, og henlæggelse

Undladelse af påtale kan enten forekomme som en påtaleopgivelse eller som tiltalefrafald. Påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, foreligger, når en beslutning om, at sagen ikke skal gennemføres til dom, skyldes, at der ikke kan forventes at ske domfældelse, eksempelvis fordi sigtelsen viser sig at være grundløs, beviserne er utilstrækkelige, eller strafansvaret er forældet. Tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722 foreligger derimod i de tilfælde, hvor sagen forventes at kunne gennemføres til fældende dom, men hvor man af hensyn til den sigtede eller af andre grunde undlader at rejse tiltale.

Tiltalefrafald kan ske, når den forventede sanktion er beskeden. I disse tilfælde kan der således være mindre behov for at straffe og i højere grad behov for at tilkendegive samfundets misbilligelse af den påsigtede adfærd. Retsplejelovens § 722, stk. 1, opregner nogle tilfældegrupper, hvor tiltalefrafald kan ske, som suppleres af bekendtgørelse nr. 792 af 18. juni 2018 om politidirektørerne og statsadvokaternes adgang til at frafalde tiltale. Bortset fra en opsamlingsbestemmelse i § 722, stk. 2, sker der her en udtømmende opregning af de situationer, hvor tiltalefrafald kan ske.

De hensyn, der efter bestemmelserne taler for et tiltalefrafald, er blandt andet gerningsmandens alder, at yderligere straf ikke kan forventes udmålt, at retsfølelsen ikke lider skade, og at gerningsmanden – eller nærtstående – er kommet alvorligt til skade.

Er der ikke rejst sigtelse i en sag, kan påtaleundladelse foreligge i form af en beslutning om ikke at foretage videre i sagen. En påbegyndt efterforskning indstilles efter politiets beslutning, hvis der ikke er rejst sigtelse, og der ikke ses at være grundlag for at fortsætte efterforskningen, jf. retsplejelovens § 749, stk. 2.

Påtaleundladelse kan dernæst foreligge i form af en direkte meddelelse til sigtede om, at sagen slutes uden tiltale, eller som en indirekte meddelelse i og med, at anklageskriftet begrænses til en del af de påsigtede forhold.

Siden den 1. juli 1987 har der desuden været hjemmel til at henlægge eller beskære sager af ressourcemæssige årsager, jf. retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 5, og § 721, stk. 1, nr. 3. Dette vil kunne ske som alternativ til både en påtaleopgivelse og et tiltalefrafald.

Beskæring kan forekomme både på efterforskningsstadiet, i det omfang man undlader at efterforske dele af en sag, og på tiltalestadiet, hvor man undlader at rejse tiltale for nogle af de forhold, der har været genstand for efterforskning.

Beskæring forekommer i flere former. Eksempelvis kan nævnes en begrænsning i efterforskning og/eller tiltale til en del af en række ensartede forhold, eksempelvis en række forhold om elektronisk afluring af nem-ID og optagelse af kviklån i de besvegne personers navne. Beskæring forekommer også i sager vedrørende uensartede forhold, hvor efterforskningen og tiltalen koncentrerer sig om et enkelt forhold eller begrænses til ensartede forhold. Endelig forekommer der sager med flere sigtede, hvor en begrænsning af sagen til kun at omfatte hovedmændene anses for hensigtsmæssig.

Behovet for at kunne begrænse straffesager af ressourcemæssige grunde gør sig ikke mindst gældende i sager om økonomisk kriminalitet, hvor man må søge at modvirke den situation, at sagerne gen-

nemførelse på grund af efterforskningens komplicerede beskaffenhed tager årevis, således at de sigtede og eventuelt tiltalte i meget lang tid må leve med den uvished og det pres, som efterforskningen og pådømmelsen af en straffesag indebærer.

I betænkning nr. 1066/1986 om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, som bestemmelserne i retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 5, og § 721, stk. 1, nr. 3, bygger på, blev det forudsat, at reglen blandt andet vil kunne anvendes i sager, hvor et eller flere forhold kræver omfattende efterforskning, for eksempel i form af rekonstruktion af et bogholderi, afhøring af et stort antal vidner, vanskeligt gennemførlige kontakter til udenlandske myndigheder eller lignende, og hvor efterforskning i disse forhold vil være både tids- og mandskabskrævende, mens resten af sagen vil kunne gennemføres hurtigt.

I disse tilfælde vil man naturligvis ikke på forhånd kunne sige, om fortsat efterforskning i givet fald kunne give grundlag for en fældende dom. Bestemmelsen i retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, giver derfor anklagemyndigheden mulighed for at opgive disse forhold, således at resten af sagen kan fremmes så hurtigt som muligt. I sager med flere sigtede giver bestemmelsen mulighed for at begrænse sagen til kun at omfatte sagens hovedpersoner. Dette vil navnlig kunne komme på tale, hvor en gennemførelse af sagen mod personer, hvis medvirken skønnes at have været af mere underordnet karakter, urimeligt vil forlænge eller vanskeliggøre hele sagens gennemførelse.

Selv om retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 5, og § 721, stk. 1, nr. 3, formelt giver hjemmel til at frafalde hele tiltalen, vil den typiske situation i praksis være den, at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet ikke omfatter hele sagen, men kun nogle af flere forhold i et større sagskompleks eller en del af et forhold. I praksis kan det også forekomme, at der sker en påtalebegrænsning ved, at der rejses sigtelse eller tiltale for en trinlavere bestemmelse, for eksempel for overtrædelse af særlov frem for straffelov. Endelig giver bestemmelserne mulighed for at begrænse tiltalen til bestemmelser, som efter deres indhold er subsidiære, for eksempel mandatsvig i forhold til bedrageri.

Det forudsættes i betænkning nr. 1066/1986, at sager ikke skal kunne beskæres i et sådant omfang, at en forventet flerårig frihedsstraf reduceres til en bøde. Derimod vil det, ifølge betænkningen, ikke være udelukket at foretage beskæring af en sag, selv om dette indebærer, at den forventede straf reduceres fra for eksempel fire års fængsel til 1-2 års fængsel.

Det bemærkes i øvrigt, at da tiltalefrafald er en sanktion, er det forudsætning for at meddele det, at den sigtede er skyldig i den sigtelse, der danner grundlag for tiltalefrafaldet. Denne sikkerhed for skyld kan opnås ved sigtedes tilståelse, men også på anden vis. Der bør dog i så fald nok stilles krav om, at de faktiske forhold er erkendt. Behovet for den utvivlsomme skyld hænger sammen med, at der ikke er mulighed for domstolsprøvelse af anklagemyndighedens vurdering og dermed for frifindelse. Der vil i praksis derfor normalt næppe blive meddelt tiltalefrafald, medmindre sigtede selv er indforstået hermed.

Tiltalefrafald har negativ retskraftsvirkning, således at der ikke efterfølgende kan dømmes for forhold, der er omfattet af tiltalefrafaldet, jf. UfR 2006.1013V, medmindre sagen genoptages på grund af vilkårsovertrædelser, jf. retsplejelovens § 723, stk. 4.

Kapitel 6. Udvalgets overvejelser om skærpede strafferetlige ansvarsnormer

6.1 Indledning

Udvalget har ifølge sit kommissorium til opgave at klarlægge mulighederne for, at det i højere grad end hidtil sikres, at den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i en finansiel virksomhed kan holdes strafferetligt ansvarlig for overtrædelse af den finansielle lovgivning, herunder at det sikres, at de strafsanktionerede regler er egnet til at holde medlemmer af den ansvarlige ledelse og de enkelte bestyrelsesmedlemmer og nøglepersoner i en finansiel virksomhed strafferetligt ansvarlige i tilfælde af grove ledelsessvigt eller i tilfælde af, at almindelige normer for forsvarlig ledelsesadfærd i en finansiel virksomhed tilsidesættes. Endvidere har udvalget til opgave at overveje, i hvilke konkrete bestemmelser i lov om finansiel virksomhed og hvidvaskloven det skal tydeliggøres, at bestemmelserne kan danne grundlag for strafansvar for direktion eller bestyrelse ved handlinger, undladelser eller passivitet og komme med forslag til, hvordan dette kan ske.

Som det fremgår af afsnit 5.1.3 har Finanstilsynet siden 2008 politianmeldt ti sager om tidligere ledelsesmedlemmers overtrædelser af den finansielle lovgivning i nødlidende institutter, der er overtaget af Finansiell Stabilitet. I flertallet af tilfældene har der ikke været grundlag for at gå videre med sagerne i domstolssystemet. En enkelt sag har ført til frifindelse i byretten, mens én sag har ført til domfældelse, dog som tilståelsessag uden bevisførelse.

Anmeldelserne har i det væsentligste drejet sig om forhold som Finanstilsynet anså for at være overtrædelser af § 71 og § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed⁵⁹.

Som det fremgår af afsnit 4.3.3, indeholder bestemmelsen i § 71 krav til effektive former for virksomhedsstyring. Bestemmelsen knæsetter en række retlige standarder for virksomhedsstyring, eksempelvis at finansielle virksomheder m.v. skal have ”en klar organisatorisk struktur med en veldefineret, gennemskelig og konsekvent ansvarsfordeling”, ”en god, administrativ og regnskabsmæssig praksis” og ”de ressourcer, der er nødvendige for den rette gennemførelse af dens virksomhed, og hensigtsmæssig anvendelse af disse”. Overtrædelser af § 71 straffes med bøde, jf. § 373, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed.

Politianmeldelserne vedrørende bestemmelsen har handlet om en række påståede ledelsesmæssige forsømmelser, herunder i relation til forsvarlige rammer på kreditområdet, organisering af kreditafdelingen, en vækststrategi, der medførte afvigelse fra de fastlagte retningslinjer for creditsagsbehandling, en høj risikoprofil og konkrete overskridelser af engagementsgrænser ved bevilling af lån.

Udvalget har konstateret, at det i en række af sagerne har været vurderet, at der i bevismæssig henseende ikke er fundet den fornødne klarhed for, at der har været tale om en handlemåde, der kan anses for en strafbar lovovertrædelse. Endvidere har det været vurderingen, at der blandt andet henset til det skøn, som skal foretages efter den retlige standard i § 71, ikke hidtil i de sager, som Finanstilsynet

---

⁵⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

har anmeldt, har været en rimelig formodning for, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået.

Som det endvidere fremgår af afsnit 5.1.2.2, vedrører bestemmelserne i § 373, stk. 6 og 7, henholdsvis passivitet fra ledelsens side, der påfører virksomheden tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse, afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger til blandt andet offentlige myndigheder og offentligheden samt grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab. Overtrædelse af § 373, stk. 6 og 7, straffes med bøde eller fængsel indtil to år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning.

Afgørende for, om der foreligger en overtrædelse af § 373, stk. 6, i lov om finansiel virksomhed, er, 1) om der er lidt et tab eller er nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse, og 2) om bestyrelsen eller direktionen har truffet nødvendige foranstaltninger for at undgå dette tab/fjerne faren for tab af væsentlig størrelse. Forarbejderne angiver ikke nærmere, hvad der skal forstås ved ”nødvendige foranstaltninger” eller ”tab af væsentlig størrelse”, ligesom der ikke i øvrigt foreligger fortolkningsbidrag i forarbejderne om den nærmere rækkevidde af bestemmelsens anvendelsesområde.

Overtrædelse af § 373, stk. 7, i lov om finansiel virksomhed vil ofte ske i forbindelse med andre overtrædelser af lov om finansiel virksomhed eller andre bestemmelser i særlovgivningen. Det beror på en konkret retlig vurdering, om en given adfærd for eksempel kan karakteriseres som grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed.

Udvalget har konstateret, at det i en række af sagerne har været vurderet, at der ikke var en rimelig formodning for, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, var begået, eller at en domstol ikke ville finde de pågældende skyldige i en overtrædelse. I vurderingerne er det blandt andet indgået, at det ikke har været muligt at påvise ledelsesmæssige svigt i form af en sådan grad af individuel pligtforsømmelse, at der kunne gøres et strafansvar gældende.

Udvalget har drøftet årsagerne til, at en så stor del af politianmeldelserne ikke har ført til, at de tidligere ledelsesmedlemmer i nødlidende institutter har kunnet holdes strafferetligt ansvarlige.

Bevisførelsen i sager om strafferetligt ledelsesansvar vil ofte være omfattende, og både efterforskning og strafforfølgning kræver betydelige ressourcer. Sagerne indebærer ofte komplekse vurderinger af komplicerede sagsforløb, hvor det kan være vanskeligt at konkretisere den påtalte overtrædelse i tilstrækkelig grad og at løfte bevisbyrden for, at et ledelsesmedlem individuelt, både objektivt og subjektivt, har opfyldt det strafbare gerningsindhold.

I de tilfælde, hvor der ikke har foreligget klare individuelle overtrædelser af den finansielle lovgivning, kan kompleksiteten af sagerne og de vanskeligheder, de omkostninger og den tid, det ville kræve at gennemføre dem – sammenholdt med den straf, som det forventedes, at de pågældende personer eventuelt ville blive idømt – efter udvalgets opfattelse have påvirket antallet af sager, der har fundet vej til domstolene.

Dette tydeliggør efter udvalgets opfattelse behovet for, at både strafbestemmelser og den underliggende regulering af det finansielle område er indrettet på en måde, der egner sig til at danne grundlag for at gøre et strafferetligt ansvar gældende i forbindelse med ledelsesmæssige pligtforsømmelser.

Som det fremgår ovenfor, knytter et eventuelt ledelsesmæssigt strafansvar sig i vidt omfang til bredt formulerede bestemmelser, der efterlader en betydelig grad af usikkerhed med hensyn til det nærmere indhold af ledelsesmedlemmernes pligter og karakteren af eventuelle strafbare pligtforsømmelser. Endvidere indeholder lovgivningen en række – i strafferetlig sammenhæng – vage og ubestemte retlige standarder. Dette skal ses i lyset af, at der må stilles store krav til klarheden af regulering på det strafferetlige område, hvor behovet for at kunne afgøre, om der er begået en overtrædelse med de følger dette kan få, er særligt udtalt. En sådan klarhed kan eksempelvis foreligge gennem mangeårig retspraksis, eller ved at forarbejderne til bestemmelsen nærmere redegør for eller eksemplificerer gerningsindholdet i bestemmelsen. Foreligger sådanne udfyldende bidrag til forståelsen af bestemmelsen ikke, kan det forventede udfald af en retssag være forbundet med betydelig usikkerhed. Dette må efter udvalgets opfattelse antages at være indgået i anklagemyndighedens beslutning om, hvorvidt sagerne har skullet gennemføres.

Henset til det finansielle områdes kompleksitet og til de mange og forskelligartede potentielle pligtforsømmelser, som reguleringen skal omfatte, må ordlyden af de bestemmelser, der regulerer ledelsesmedlemmers eventuelle strafansvar, nødvendigvis være bred og indeholde en vis grad af skøn.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at der hidtil har været tvivl om strafbestemmelsernes rækkevidde. Således har forarbejderne til de relevante strafbestemmelser i lov om finansiell virksomhed, herunder § 373, stk. 6 og 7, ikke i tilstrækkelig grad indeholdt retningslinjer, bidrag eller eksempler på den adfærd, der skulle kunne danne grundlag for et strafferetligt ledelsesansvar. I praksis har denne mangel på relevante fortolkningsbidrag til strafbestemmelserne efter udvalgets opfattelse gjort det vanskeligt i konkrete sager at definere en tilstrækkeligt præcis handlenorm, som de enkelte ledelsesmedlemmers adfærd kunne holdes op imod.

Disse vanskeligheder giver udvalget anledning til at foreslå justeringer og styrkelser af det strafferetlige værn på området, jf. afsnit 6.6. Udvalgets overvejelser om eventuelle tiltag for at styrke mulighederne for at holde ledelsesmedlemmer ansvarlige ved handlinger såvel som ved undladelse og passivitet fremgår i afsnit 6.3. I afsnit 6.4 redegør udvalget for overvejelserne om mulighederne for at holde ledelsesmedlemmer og nøglepersoner strafferetligt ansvarlige for medvirken til finansiell kriminalitet, herunder hvidvask. Endelig fremgår udvalgets overvejelser om valg af ansvarssubjekt af afsnit 6.5.

6.2 Mulighederne for at knytte straf til internt fastsatte regler

Udvalget har overvejet muligheden for at strafsanktionere direktionens og nøglepersoners overtrædelse af de interne regler og retningslinjer, som det efter §§ 70 og 71 i lov om finansiell virksomhed og ledelsesbekendtgørelserne udstedt i medfør af blandt andet disse bestemmelser påhviler finansielle virksomheder at fastsætte.

Som anført under afsnit 4.3.2 er der i medfør af § 70, stk. 1, nr. 3, krav om, at blandt andet bestyrelsen for en finansiell virksomhed fastlægger politikker for, hvorledes virksomheden skal styre hver af virksomhedens væsentligste aktiviteter og de risici, der er knyttet hertil. Derudover har Finanstilsynet i medfør af § 70, stk. 6, i lov om finansiell virksomhed bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om de forpligtelser, der påhviler bestyrelsen for en finansiell virksomhed, en finansiell holdingvirksomhed

og en forsikringsholdingvirksomhed efter stk. 1-5. Finanstilsynet har endvidere efter § 71, stk. 3, bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om de foranstaltninger, som en finansiel virksomhed, en finansiel holdingvirksomhed og en forsikringsholdingvirksomhed skal træffe for at have effektive former for virksomhedsstyring.

Formålet med bemyndigelserne er at give Finanstilsynet mulighed for at fastsætte mere specifikke krav, der løbende kan tilpasses de krav, som omverdenen stiller til ledelserne i den finansielle sektor. Bemyndigelserne er anvendt til at udstede ledelsesbekendtgørelserne.⁶⁰

Ledelsesbekendtgørelserne indeholder blandt andet regler om, at bestyrelsen på grundlag af virksomhedens forretningsmodel skal træffe beslutning om virksomhedens politikker, herunder risikopolitikker. Bestyrelsen skal løbende, dog mindst én gang årligt, foretage en vurdering af virksomhedens enkelte og samlede risici, herunder tage stilling til, om risiciene er acceptable, ligesom bestyrelsen løbende skal vurdere, om virksomhedens politikker samt retningslinjerne til direktionen, er betryggende set i forhold til virksomhedens forretningsmæssige aktiviteter, organisation og ressourcer samt de markedsforhold, som virksomhedens aktiviteter drives under.

Samlet set foreligger en stor andel af de adfærdsregulerende regler for navnlig direktionen i finansielle virksomheder i form af politikker og retningslinjer, der er fastsat af virksomheden selv (internt fastsatte).

Udvalget finder det imidlertid ikke hensigtsmæssigt at foreslå indførelse af strafansvar for manglende overholdelse af internt fastsatte regler. Udvalget har i den forbindelse lagt vægt på, at det principielt bør være lovgivningsmagten, der fastlægger, hvilken adfærd der kan medføre strafansvar, og at interne regler og retningslinjer ofte må antages at savne den klarhed og forudsigelighed, der af retssikkerhedsmæssige hensyn må kræves af strafbelagte regler. Herudover finder udvalget, at risikoen for at ifalde strafansvar vil kunne føre til, at reglerne formuleres så vagt og uambitiøst, at de heller ikke vil være egnet som internt styringsværktøj.

6.3 Ledelsens ansvar ved handlinger, undladelser og passivitet

Udvalget har til opgave at overveje, i hvilke konkrete bestemmelser i lov om finansiel virksomhed og hvidvaskloven det skal tydeliggøres, at bestemmelserne kan danne grundlag for strafansvar for medlemmer af direktionen eller bestyrelsen ved handlinger, undladelser eller passivitet og komme med forslag til, hvordan dette kan ske.

Udvalget har til brug for vurderingen heraf undersøgt omfanget og indholdet af pligter rettet mod medlemmer af bestyrelsen eller direktionen i en finansiel virksomhed i henholdsvis lov om finansiel virksomhed og hvidvaskloven.

Som det fremgår af gennemgangen af de udvalgte bestemmelser i lov om finansiel virksomhed i afsnit 5.1 og hvidvaskloven under afsnit 5.2, indeholder lov om finansiel virksomhed og hvidvaskloven en

---

⁶⁰ Bekendtgørelse nr. 1706 af 27. november 2020 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. og bekendtgørelse nr. 710 af 8. juli 2019 og bekendtgørelse nr. 1723 af 16. december 2015 om ledelse og styring af forsikringsselskab m.v., som ændret ved bekendtgørelse nr. 637 af 1. juni 2017, bekendtgørelse nr. 1169 af 31. oktober 2017 og bekendtgørelse nr. 894 af 27. august 2019.

række bestemmelser, der medfører handlepligter for ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder. Der er fastsat hjemmel til straf for overtrædelser af bestemmelserne, og et strafansvar vil derfor efter omstændighederne kunne pålægges ved enkeltmedlemmers undladelse af at rette sig efter pligten, eller undladelse af at føre et ledelsesmæssigt tilsyn med overholdelsen af pligten.

Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke nyere retspraksis vedrørende ledelsesmedlemmers overtrædelse af §§ 70 og 71 og § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiell virksomhed og dermed om grundlaget for at pålægge ledelsesmedlemmer strafansvar for overtrædelser af de mest centrale ledelsesbestemmelser i loven. Dette foreligger imidlertid for overtrædelser af hvidvaskloven. Retspraksis viser, at der i praksis i vidt omfang rejses tiltale mod direktøren samtidig med tiltale mod virksomheden, og at direktøren idømmes en bødestraf svarende til 10 pct. af den bødestraf, virksomheden idømmes. Det bemærkes i den forbindelse, at der er flere tilfælde, hvor et ledelsesmedlem sammen med virksomheden er blevet gjort ansvarlig for overtrædelse af bestemmelser i hvidvaskloven, selvom det ikke fremgår af bestemmelseens ordlyd, at direktøren skal anses som ansvarssubjekt. Dette gælder eksempelvis Østre Landsrets dom af 21. august 2015 (TfK2015.1110), hvor et vekselbureau og en direktør blev idømt en bøde på henholdsvis 1 mio. kr. og 100.000 kr. for forsætlige eller grove overtrædelser af hvidvaskloven, herunder for at have undladt at underrette Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet om transaktioner, uanset at transaktionerne på grund af deres størrelse og karakter gav anledning til mistanke om tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme og undladt at sætte disse i bero, indtil underretningen var foretaget.

Bestemmelserne i lov om finansiell virksomhed og hvidvaskloven er oprindeligt affattet med fokus på at sikre klarhed om, hvad virksomhederne, herunder ledelsesmedlemmerne, henholdsvis har pligt til at foretage eller undlade at foretage sig. Pligter og forbud skal understøtte de underliggende formål med bestemmelserne, eksempelvis en robust finansiell sektor, finansiell stabilitet og forebyggelse af finansiell kriminalitet, herunder hvidvask. Større klarhed om, hvilke krav der stilles til ledelsens adfærd, i kombination med angivelse af eksempler i forarbejderne, kan fjerne eller reducere tvivl med hensyn til, hvad der vil kunne straffes efter bestemmelsen.

Udvalget har overvejet, om det forhold, at direktivnær implementering af EU-direktiver mere generelt indebærer en risiko for, at lovbestemmelser formuleres på en sådan måde, at det strafferetlige gerningsindhold i bestemmelserne i et vist omfang bliver uklart, gør sig gældende ved de relevante bestemmelser i lov om finansiell virksomhed og hvidvaskloven. Udvalget har dog ikke fundet, at de bestemmelser, der indeholder pligter m.v. for ledelsesmedlemmer i lov om finansiell virksomhed eller hvidvaskloven, der først og fremmest skal varetage andre vigtige, samfundsmæssige hensyn end hensynet til mulig strafforfølgning, er formuleret på en – i strafferetlig kontekst – uhensigtsmæssig måde, der indebærer, at det i praksis ikke vil være muligt at sikre domfældelse i en straffesag.

Lov om finansiell virksomhed indeholder sammen med ledelsesbekendtgørelserne mange, detaljerede krav til den ledelsesmæssige styring af en finansiell virksomhed, herunder tilvejebringelse af dokumentation for væsentlige beslutninger og drøftelser i direktion og bestyrelse, når der sammenlignes med kravene hertil i anden erhvervsrettet lovgivning. Udvalget har derfor ikke fundet grundlag for at foreslå flere og nye dokumentationskrav for det arbejde, som ledelsesmedlemmerne eller nøglepersonerne udfører i de finansielle virksomheder. Udvalget finder, at det i praksis i mindre omfang vil

være udformningen og ordlyden af de pågældende handlepligter, som udgør en hindring for at pålægge strafansvar, men i højere grad eventuelt manglende fortolkningsbidrag til, hvad der efter omstændighederne må anses for at udgøre pligtens gerningsindhold.

Formålet med de enkelte bestemmelser i henholdsvis lov om finansiel virksomhed og hvidvaskloven er først og fremmest forebyggende adfærdsregulering, der skal varetage andre hensyn end strafforfølgning. Udvalget har på den baggrund fundet blandt andet, at der mest hensigtsmæssigt kan foretages ændringer i de materielle strafbestemmelser i § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed, og at der i den forbindelse angives flere og mere udførlige fortolkningsbidrag til bestemmelsernes gerningsindhold. Der henvises herom til afsnit 6.6, herunder 6.6.8.

6.4 Medvirken til finansiel kriminalitet, herunder hvidvask

Udvalget har undersøgt, om strafansvaret for ledelsesmedlemmers medvirken til finansiel kriminalitet, herunder hvidvask, kan skærpes.

Det bemærkes indledningsvis, at hvidvaskloven gennem de seneste fem år er ændret og udvidet betragteligt, navnlig således at den samlede volumen af regler er steget, og at lovens pligter og konsekvenserne ved manglende overholdelse heraf er skærpet. Dette gælder både lovgivning fra EU-direktiver og lovgivning, der i Danmark i vidt omfang udspringer af politiske aftaler på hvidvaskområdet.

Strafansvaret for en kriminel gerning omfatter alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til den strafbare handling, jf. straffelovens § 23. Strafbart medvirkensansvar forudsætter, at den pågældende har den fornødne tilregnelser, det vil sige på straffelovens område som udgangspunkt forsæt, jf. nærmere straffelovens § 19.

Der sondres ikke retligt mellem deltagerne i en strafbar gerning alt efter deres rolle. Kriminalitet kan straffes lige hårdt, uanset om den, der pådrager sig det strafferetlige ansvar, selv har realiseret det konkrete gerningsindhold eller har medvirket hertil ved tilskyndelse, råd eller dåd. Med straffelovens § 23, stk. 1, 2. pkt., kan der dog ved strafudmålingen tages hensyn til den enkeltes indsats, herunder graden af medvirken.

Strafbar medvirken til eksempelvis hvidvask må antages at kunne omfatte den type handlinger, hvor man bistår ved at stille en tjeneste til rådighed, som gør det muligt i strid med straffelovens § 290 a at konvertere eller overføre penge, der direkte eller indirekte er udbytte af en strafbar lovovertrædelse, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse.

Det kan i den forbindelse komme på tale at gøre et strafansvar gældende over for et ledelsesmedlem, hvis ledelsesmedlemmet individuelt har medvirket til eksempelvis hvidvask ved tilskyndelse, råd eller dåd og har den fornødne tilregnelser i form af forsæt.

Som det endvidere fremgår af afsnit 5.3, kan et ledelsesmedlems unladelse af at gribe ind i tilfælde, hvor den finansielle virksomheds tjenester udnyttes til at begå finansiel kriminalitet, efter omstændighederne strafferetligt udgøre passiv medvirken. Således må et ledelsesmedlem kunne blive straffet for medvirken, hvis medlemmet for eksempel lader et forretningsområde udvikle sig, selvom meget tyder på, at det omfatter suspekte transaktioner, såfremt der foreligger det nødvendige forsæt, og det

kan fastslås, at der i situationen kunne forventes en aktiv handling fra den pågældende rettet mod at forhindre forbrydelsen eller bringe den til ophør.

Ledelsesmedlemmer i en finansiel virksomhed, der individuelt, aktivt eller passivt medvirker til hvidvask eller anden finansiel kriminalitet, kan således efter de gældende regler straffes på lige fod med den person, der realiserer gerningsindholdet i den relevante straffebestemmelse.

Udvalget har på den baggrund, og idet udførlige medvirkenregler i specialstrafferetten risikerer at skabe uklarhed om forholdet mellem de særlige og de almindelige regler, ikke fundet det hensigtsmæssigt at foreslå særlige medvirkenregler for ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at det eksisterende strafferetlige værn i praksis ikke i tilstrækkelig grad dækker de tilfælde, hvor finansielle virksomheders og deres ledelsesmedlemmers adfærd, herunder navnlig passivitet, gør det muligt eller lettere for andre at begå finansiel kriminalitet, men hvor der ikke kan siges at foreligge det fornødne forsæt, eller hvor det er vanskeligt at bevise, at forsættet foreligger.

Udvalget foreslår på den baggrund, at blandt andet grove ledessvigt og nøglepersoners grove eller oftere gentagne forsømmelser, der fører til risiko for, at virksomheden bliver udsat for eller anvendt som led i kriminalitet, gøres særskilt strafbare, jf. nærmere afsnit 6.6.5 og forslaget til ændring af § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed. En sådan udvidelse af det strafbare område i bestemmelsen vil således blandt andet kunne supplere og styrke det strafferetlige værn mod hvidvask efter straffelovens § 290 a, herunder i sager, hvor der ikke foreligger tilstrækkelige beviser for medvirken til hvidvask.

6.5 Valg af ansvarssubjekt

Som det fremgår af afsnit 5.5.2, er det forudsat i forarbejderne til straffelovens 5. kapitel, at strafansvaret for en juridisk person på mange områder må være det primære. Det gælder især, når en lovovertrædelse er motiveret af økonomiske grunde, men også hvis den udviste uagtsomhed ikke er graverende, eller hvis forholdet er begået af underordnet personale.

På det finansielle område, hvor overtrædelserne netop ofte vil være motiveret af økonomiske grunde, vil udgangspunktet i dag således være, at tiltale rejses mod den juridiske person. Dette bør efter udvalgets opfattelse også fremover være udgangspunktet. Udvalget bemærker i den forbindelse, at det ofte vil være lettere at løfte bevisbyrden i en sag mod den juridiske person frem for mod en fysisk person, da strafansvaret for den juridiske person kun kræver, at der inden for den juridiske persons virksomhed er begået en overtrædelse, der enten kan tilregnes en eller flere personer, der er knyttet til den juridiske person, eller den juridiske person som sådan. Det sidste betyder, at for eksempel manglende procedurer til sikring af kontrol, anonyme fejl eller ophobning af fejl, hvor hver enkelt fejl ikke i sig selv er nok til at statuere uagtsomhed, vil kunne tilregnes virksomheden. Dermed er det således heller ikke et krav, at den eller de personer, der faktisk har begået forholdet, skal kunne identificeres.

Udvalget bemærker endvidere, at den bøde, der udmåles over for den juridiske person, i almindelighed må antages at være tilstrækkelig ud fra et præventivt hensyn. Det ville derfor i en række tilfælde

kunne anses for overflødig strafanvendelse, hvis der i anledning af den samme overtrædelse skulle gøres strafansvar gældende både mod den juridiske person og mod en eller flere ansvarlige enkeltpersoner.

Selv om ansvaret for den juridiske person efter udvalgets opfattelse således må være det primære, finder udvalget det samtidig vigtigt, at der også fremover fastholdes et ansvar for personer, som i kraft af deres ledelsesfunktioner – og undertiden deres passivitet – har haft en afgørende indflydelse på, om regler bliver overholdt. Har ledelsen af den juridiske person eller en overordnet ansat eller en ansat med en funktion, der er afgørende for virksomheden, herunder medlemmer af direktionen og nøglepersoner, handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed, bør der således – som det er tilfældet i dag – gøres et ansvar gældende imod både den juridiske person og den eller de personligt ansvarlige.

Derimod bør der i almindelighed fortsat ikke rejses tiltale mod underordnede ansatte, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Det kan for eksempel være tilfældet, hvis der er tale om en grov overtrædelse, som den underordnede ansatte har begået forsætligt og eventuelt tillige på eget initiativ. I det tilfælde vil der som i dag desuden skulle rejses tiltale mod den juridiske person.

Er det strafbare forhold af en sådan karakter, at der er grundlag for at nedlægge påstand om fængselsstraf, må dette som i dag nødvendigvis ske over for en fysisk person. Det gælder også, selvom der er tale om en underordnet ansat. En økonomisk gevinst for virksomheden må i så fald inddrages ved konfiskation eller ved over for virksomheden at nedlægge påstand om bøde, der står i forhold til den opnåede eller tilsigtede gevinst.

Udvalget er opmærksom på, at ovenstående vil betyde, at der også fremover vil kunne opstå sager i praksis, hvor reglerne i for eksempel lov om finansiel virksomhed er overtrådt, men hvor der ikke vil være grundlag for at rejse tiltale mod nogen. Det vil således som udgangspunkt være tilfældet, hvis den finansielle virksomhed er erklæret konkurs eller er overtaget af Finansiell Stabilitet, og selskabet efterfølgende er blevet opløst, og der ikke kan identificeres medlemmer af ledelsen eller andre overordnede ansatte, som har handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed. I det tilfælde vil det således ikke være muligt at straffe den juridiske person, og der vil umiddelbart heller ikke være grundlag for at rejse tiltale mod en fysisk person.

Det forhold, at der i praksis vil kunne opstå sådanne sager, kan dog efter udvalgets opfattelse ikke i sig selv begrunde en fravigelse af det anførte udgangspunkt for valg af ansvarssubjekt.

Udvalget finder således, at det med hensyn til valget af den juridiske person som ansvarssubjekt ikke bør tillægges selvstændig betydning, om den juridiske person er erklæret konkurs eller er overtaget af Finansiell Stabilitet. I stedet må det afgørende for den juridiske person være, om der er et retssubjekt, der kan strafforfølges. Det vil dog kunne tillægges vægt ved anklagemyndighedens vurdering af, om en straffesag skal føres mod en juridisk person, der er insolvent, at krav på bøder har en meget yderlig placering i konkursordenen, jf. konkurslovens⁶¹ § 98, nr. 2.

---

⁶¹ Lovbekendtgørelse nr. 11 af 6. januar 2014 som ændret ved lov nr. 84 af 28. januar 2014, lov nr. 737 af 25. juni 2014, lov nr. 573 af 4. maj 2015, lov nr. 550 af 30. maj 2017, lov nr. 1555 af 19. december 2017 og lov nr. 58 af 30. januar 2018.

Den juridiske persons fortsatte eksistens bør heller ikke være afgørende for, om der sker strafforfølgning af en eller flere fysiske personer. Dette bør efter udvalgets opfattelse således alene bestemmes af, hvad der konkret kan bebrejdes den eller de personligt ansvarlige. Er den juridiske person erklæret konkurs, og har dette sammenhæng med et strafbart forhold, vil konkursen dog efter omstændighederne kunne udgøre en skærpene omstændighed, i det omfang der i øvrigt er grundlag for at rejse tiltale mod den eller de personligt ansvarlige, jf. herved straffelovens § 80, stk. 2.

6.6 Udvalgets forslag til ændring af § 373

6.6.1 Indledende overvejelser

Udvalget har overvejet, hvordan det sikres, at de strafsanktionerede regler er egnet til at holde medlemmer af den ansvarlige ledelse og de enkelte bestyrelsesmedlemmer og nøglepersoner i en finansiell virksomhed strafferetligt ansvarlige i tilfælde af grove ledelsessvigt eller i tilfælde af, at almindelige normer for forsvarlig ledelsesadfærd i en finansiell virksomhed tilsidesættes ved handlinger, undladelser eller passivitet.

Udvalget har indledningsvis konstateret, at der i § 373, stk. 1 og 2, er hjemmel til at pålægge straf for overtrædelse af en lang række bestemmelser i lov om finansiell virksomhed og af bestemmelser i EU-forordninger på det finansielle område. Endvidere er der fastsat strafansvar for manglende efterkommelse af et påbud udstedt i medfør af visse af lovens regler eller i medfør af bestemmelser fastsat i EU-forordninger. Disse to meget omfattende strafbestemmelser er suppleret af to materielle strafbestemmelser i § 373, stk. 6 og 7, der samlet set indeholder tre forskellige gerningsindhold.

Efter det nugældende stk. 6, 1. pkt., kan et medlem af en finansiell virksomheds, en finansiell holdingvirksomheds eller en forsikringsholdingvirksomheds bestyrelse eller direktion straffes med bøde eller fængsel indtil to år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter den øvrige lovgivning, hvis vedkommende undlader at træffe nødvendige foranstaltninger i tilfælde af tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse. Tilsvarende gælder efter 2. pkt. et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiell virksomhed.

Efter § 373, stk. 7, 1. pkt., 2. led, i lov om finansiell virksomhed straffes personer, der er knyttet til en finansiell virksomhed, som gør sig skyldig i grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, med bøde eller fængsel indtil to år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning.

Der er således en række fællestræk mellem § 373, stk. 6, og stk. 7, 1. pkt., 2. led, idet begge bestemmelser forudsætter adfærd, der relaterer sig til en potentiel tabsgivende situation eller forudsætter et tabsgivende element eller en fare herfor. Personkredsen i de to bestemmelser er dog ikke den samme, ligesom betingelsen om tab eller fare herfor i de to bestemmelser knytter an til forskellige personkredse af skadelidte.

Efter § 373, stk. 7, 1. pkt., 1. led, kan finansielle virksomheder og personer, der er knyttet til en finansiell virksomhed, som giver urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende virksomheden til offentlige myndigheder, til offentligheden, til noget selskabsorgan eller til indskydere, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil to år.

Udvalget finder, at der i lov om finansiell virksomhed allerede i dag foreligger meget omfattende strafbestemmelser, der vil kunne bringes i anvendelse ved overtrædelser af bestemmelser i loven eller i forordninger på det finansielle område. Det strafferetlige værn indeholder også – ulig hvad der normalt er tilfældet i andre love end straffeloven – to strafbestemmelser i § 373, stk. 6 og 7, der er egentlige materielle strafbestemmelser og således ikke har som det primære formål at fastsætte retlige pligter eller forbud for den finansielle sektor samt personer i ledelsen eller personer tilknyttet virksomheden på anden vis.

På baggrund af erfaringerne med de anmeldelser, som Finanstilsynet har foretaget til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, og de domme, der er afsagt om overtrædelse af bestemmelserne i § 373, stk. 6 og 7, er det udvalgets vurdering, at ordlyden i de gældende bestemmelser ikke i sig selv har forhindret, at flere sager mod ledelsesmedlemmer har kunnet føre til domfældelse, selvom de indeholder begreber af en vis skønmæssig karakter. Det, der har vanskeliggjort vurderingen af, om der i de konkrete tilfælde har været begået strafbare overtrædelser af bestemmelserne, har derimod været de meget sparsomme fortolkningsbidrag til strafbestemmelserne, der har medført en uvished om det strafbare anvendelsesområde og de relevante bevistemaer.

Udvalget har vurderet, at den bedste mulighed for i tilfælde af grove ledesssvigt eller tilsidesættelse af almindelige normer for forsvarlig ledelsesadfærd at sikre, at medlemmer af bestyrelsen og direktionen og nøglepersoner i en finansiell virksomhed i højere grad vil kunne holdes strafferetligt ansvarlig for overtrædelse af § 373, stk. 6 og 7, vil være at nyaffatte disse bestemmelser og i den forbindelse anvende muligheden for i større omfang at angive flere og mere udførlige fortolkningsbidrag i lov-bemærkningerne.

Udvalget har taget udgangspunkt i de eksisterende strafbestemmelser, men har dog samtidig fundet anledning til at foreslå enkelte justeringer, navnlig i relation til de følgevirkninger, som udvist adfærd skal give anledning til, før der kan pålægges et strafansvar.

De nugældende strafbestemmelser i stk. 6, 1. pkt., og stk. 7, 1. pkt., 2. led har omdrejningspunkt i tabsgivende adfærd. Efter bestemmelserne er strafansvar betinget af, at et ledelsesmedlem undlader at træffe nødvendige foranstaltninger i tilfælde af tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse (jf. stk. 6), eller at der udvises grov eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab (jf. stk. 7, 1. pkt., 2. led).

Udvalget finder i den forbindelse anledning til at foreslå en forenkling og ensretning af den rolle, som tab og tabsrisiko skal spille i vurderingen af, om der er udvist adfærd, der er strafbar efter den foreslåede stk. 6, 1. pkt., og stk. 7, 1. pkt. Udvalget finder således, at det bør være en fælles betingelse for strafansvar efter de to bestemmelser, at den bebrejdelssværdige adfærd medfører et tab eller risiko

for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed.

Udvalget lægger vægt på, at strafansvar kun bør pålægges, hvor den udviste adfærd har været egnet til at kunne påføre de ovennævnte personer tab, medmindre adfærden har ført til en væsentligt forøget risiko for, at virksomheden bliver udsat for eller anvendt som led i kriminalitet, jf. nedenfor. Udvalget lægger dog samtidig vægt på, at det ikke bør være afgørende for et strafansvar, om et sådant tab faktisk realiseres, eller om en fare herfor har været nærliggende. En retstilstand, hvorefter det var afgørende, om der var realiseret et tab eller fare herfor, ville kunne tilgodese personer, der begår grove ledelsessvigt eller udviser grov eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed under omstændigheder, hvor held eller andre udefrakommende forhold, som den pågældende ikke har nogen indflydelse på, medfører, at der ikke realiseres et tab, eller at faren herfor ikke bliver nærliggende.

Udvalget finder endvidere, at det strafferetlige værn i de foreslåede bestemmelser bør tage højde for, at grove ledelsessvigt m.v. kan have andre alvorlige følgevirkninger, der også efter omstændighederne bør udløse et strafansvar. Udvalget foreslår derfor, at blandt andet grove ledelsessvigt, der fører til en væsentligt forøget risiko for, at virksomheden bliver udsat for eller anvendt som led i kriminalitet også bør gøres strafbart. En sådan udvidelse af det strafbare anvendelsesområde vil samtidig kunne supplere det strafferetlige værn mod eksempelvis hvidvask efter straffelovens § 290 a, herunder i sager hvor der ikke foreligger tilstrækkelige beviser for egentlig medvirken til hvidvask.

Udvalget har afgrænset personkredsen for den foreslåede udvidelse til medlemmer af bestyrelsen og direktionen og nøglepersoner. Årsagen hertil skal findes i, at det er denne kreds af centrale personer i en finansiell virksomhed, som vurderes at have et ansvar for, at virksomheden ikke bliver udsat for eller anvendt som led i kriminalitet. Endvidere ligger det uden for udvalgets kommissorium at komme med anbefalinger til ændringer i strafansvaret for andre ansatte i en finansiell virksomhed.

6.6.2 Overordnet om udvalgets forslag

Udvalget foreslår at nyaffatte § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiell virksomhed. I den forbindelse foreslås det at opdele de to bestemmelser, der tilsammen rummer tre selvstændige gerningsindhold, i tre bestemmelser i stk. 6-8.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 6 vil kriminalisere grove eller oftere gentagne ledelsessvigt, der medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligations-ejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, begået af et medlem af en finansiell virksomheds, en finansiell holdingvirksomheds eller en forsikringsholdingvirksomheds bestyrelse eller direktion eller en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse. Strafferammen er efter forslaget bøde eller fængsel indtil to år, hvis højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning. Det foreslås i stk. 6, 2. pkt., at det samme gælder, hvis ledelsessvigtet medfører væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet. Endvidere foreslås det i 3. pkt., at 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at skabe klar hjemmel til at straffe en direktør, et bestyrelsesmedlem eller en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, hvis adfærd anses for at være udtryk for grove eller oftere gentagne ledelsessvigt. Dermed skabes et hjemmelmæssigt mere sikkert grundlag for anklagemyndigheden at føre sager på.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 7 vil kriminalisere grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, begået af personer, der er knyttet til en finansiell virksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen eller en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse. Strafferammen er efter forslaget bøde eller fængsel indtil to år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Det foreslås i stk. 7, 2. pkt., at det samme gælder for ansatte med ansvar for en nøglefunktion, hvis forsømmelsen eller skødesløsheden medfører væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet. Endvidere foreslås det i 3. pkt., at 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for personer, der er knyttet til en sparevirksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen eller i det daglige er en del af den faktiske ledelse, og administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at skabe tilsvarende klar hjemmel til at straffe personer, der er knyttet til en finansiell virksomhed uden at være direktør, et bestyrelsesmedlem eller en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, hvis adfærd anses for at være udtryk for grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed.

Det er ikke hensigten med afgrænsningen af de foreslåede personkredse at foretage en indskrænkning af, hvem der efter den almindelige regel om medvirkensansvar i straffelovens § 23 kan gøres ansvarlig som medvirkende til grove eller oftere gentagne ledelsessvigt, jf. i øvrigt herved straffelovens § 2. Efter omstændighederne vil andre personer således kunne straffes for medvirken til overtrædelse af bestemmelserne.

Nedenfor redegøres der for udvalgets overvejelser om de foreslåede bestemmelser i stk. 6 og 7 inden for nogle afgrænsede temaer. I afsnit 6.6.3 beskrives overvejelserne om afgrænsningen af nøglepersoner i finansielle virksomheder, der foreslås omfattet af henholdsvis det foreslåede stk. 6 og 7. Den valgte terminologi om den adfærd, der foreslås kriminaliseret, beskrives i afsnit 6.6.4. Den følgervirkning, som adfærden skal have givet anledning til eller indebåret fare for, beskrives nærmere i afsnit 6.6.4.4. Den foreslåede grad af tilregnelser beskrives nærmere i afsnit 6.6.6, og endelig beskrives udvalgets overvejelser om bødeniveauet i afsnit 6.6.7.

Det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse i § 373, stk. 8, er en videreførelse af den eksisterende strafbestemmelse i § 373, stk. 7, 1. pkt., 1. led, om afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger, og der foreslås ikke materielle ændringer i bestemmelsen, hvorfor denne ikke behandles nærmere nedenfor.

6.6.3 Nøglepersoner

Udvalget skal i henhold til kommissoriet klarlægge mulighederne for, at både den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i en finansiel virksomhed kan holdes strafferetligt ansvarlig for overtrædelse af den finansielle lovgivning.

Der sondres, som anført i afsnit 4.2.4 mellem nøglepersoner, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, og nøglepersoner, der som ansatte har ansvar for en nøglefunktion. Udvalgets forslag til strafbestemmelserne i § 373, stk. 6 og 7, har taget afsæt i denne sondring, idet det foreslås, at ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 6, mens de øvrige nøglepersoner, der som ansatte har ansvar for en nøglefunktion, skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 7.

6.6.3.1 Nøglepersoner, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse

Det afgørende for vurderingen af, om en ansat i en finansiel virksomhed vil skulle anses for at være en del af den faktiske ledelse, er, om den ansatte træffer beslutninger eller medvirker til at træffe beslutninger af forretningsmæssig og strategisk karakter, der har en væsentlig betydning for virksomhedens drift.

En ansat med ansvar for et væsentligt forretningsområde eller for et område af væsentlig betydning for virksomhedens drift, eksempelvis en økonomidirektør, vil skulle anses som et medlem af den faktiske ledelse. Herudover vil eksempelvis en ansat, der på ledelsesniveau medvirker til at træffe beslutninger på baggrund af bestyrelsens strategiske mål eller på ledelsesniveau medvirker til at sikre, at bestyrelsens vedtagne politikker og retningslinjer implementeres i virksomhedens daglige drift, skulle anses som et medlem af den faktiske ledelse.

På den baggrund, og da disse nøglepersoner er en del af ledelsen i blandt andet finansielle virksomheder og dermed træffer ledelses- og styringsmæssige beslutninger, finder udvalget, at nøglepersoner, der i egenskab af nøgleperson som følge af, at vedkommende i det daglige er en del af den daglige ledelse, bør omfattes af den foreslåede bestemmelse om grove eller oftere gentagne ledelsessvigt i det foreslåede stk. 6.

Det bemærkes i den forbindelse, at også ansatte, der fejlagtigt ikke er identificeret som nøglepersoner eller ikke er omfattet af begrebet nøgleperson i § 64 c, vil være omfattet af det foreslåede stk. 6, hvis vedkommende indgår i den faktiske ledelse. Ansatte i finansielle virksomheder, som ikke har pligt til at identificere nøglepersoner, er således omfattet, hvis de er en del af den faktiske ledelse af virksomheden, herunder eksempelvis medlemmer af den faktiske ledelse i et gruppe-2 forsikringsselskab.

6.6.3.2 Nøglepersoner, der som ansatte har ansvar for en nøglefunktion

Ansatte, der er nøglepersoner, fordi de er ansvarlige for en nøglefunktion, men ikke er en del af den faktiske ledelse, vil ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 6, idet de som led i deres arbejde ikke udøver ledelse og styring. Disse ansatte vil efter omstændighederne kunne ifalde strafansvar efter den foreslåede bestemmelse i stk. 7 om personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed.

Udvalget foreslår denne sondring mellem de to forskellige typer af nøglepersoner, idet det fælles kendetegn for ansatte, der er nøglepersoner, fordi de er ansvarlige for en nøglefunktion, er, at de arbejder under ledelse af medlemmer af direktionen eller den faktiske ledelse. De udøver således ikke ledelse og styring af virksomheden som sådan og vil derfor i mindre grad træffe beslutninger af forretningsmæssig og strategisk karakter. Der vil eksempelvis kunne være tale om en sådan nøgleperson, der udviser grov forsømmelse ved at undlade at rapportere til et direktionsmedlem eller en ansat, der er en del af den faktiske ledelse.

Den foreslåede bestemmelse i § 373, stk. 7, finder anvendelse for personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed, og vil derfor også finde anvendelse for ansatte, der er ansvarlige for en nøglefunktion.

6.6.3.3 Sammenfald af nøglefunktioner

Som det følger af forarbejderne til den tidligere § 71, stk. 2, og til nyaffattelsen i § 64 d, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed, vil et medlem af selskabets direktion efter en konkret vurdering på baggrund af blandt andet selskabets størrelse og kompleksitet kunne varetage én af de anførte nøglefunktionsstillinger, hvis organiseringen af funktionen tilsikrer, at der ikke opstår interessekonflikter, som medfører, at vedkommende ikke vil kunne varetage sin opgave på forsvarlig vis, eller der på anden måde foretages betryggende kompenserende foranstaltninger, jf. Folketingstidende 2015-16, 1. samling, tillæg A, L 37 som fremsat, side 39, og Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 189 som fremsat, side 69.

Udvalget har noteret sig, at et sådant personsammenfald forekommer i mindre danske finansielle virksomheder. Udvalget har derfor overvejet, hvilken af de to foreslåede strafbestemmelser i § 373, stk. 6 og 7, et forhold begået af en person i en finansiel virksomhed, der eksempelvis både er medlem af direktionen og samtidig er ansvarlig for en nøglefunktion, skal henføres under.

Udvalget finder i den forbindelse, at det bør være den pågældende persons øverste funktion i virksomheden, der skal være afgørende for, hvilke af de to bestemmelser der efter omstændighederne skal finde anvendelse. Det indebærer, at forhold af grove ledelsessvigt eller grov forsømmelse eller skødesløshed i et tilfælde af personsammenfald altid vil skulle henføres under det foreslåede stk. 6 om grove ledelsessvigt.

Der er herved lagt vægt på, at en sådan person i sin egenskab af ansvarlig for en nøglefunktion ikke vil kunne rapportere til direktionen, da vedkommende samtidig er direktør. Den pågældende besidder dermed allerede den nødvendige viden, der indebærer, at vedkommende i sin stilling som ansvarlig i direktionen vil kunne udøve den styring og ledelse af det relevante forretningsområde, som situationen kræver. Det bemærkes i forlængelse heraf, at det med de to forskellige betegnelser for den kriminaliserede adfærd – henholdsvis grove ledelsessvigt og forsømmelse og skødesløshed – ikke er tilsigtet, at der i realiteten skal være forskel i den udviste adfærd, ud over hvad der naturligvis følger af, at medlemmer af bestyrelsen og direktionen og ansatte, der er i det daglige er en del af den faktiske ledelse, vil udøve ledelse, mens øvrige ansatte almindeligvis vil handle efter ordre, mandat eller stillingsfuldmagt. Der henvises for nærmere herom til afsnit 6.6.4.

Den foreslåede ordning ved sammenfald af funktioner kan illustreres med et eksempel, hvor der er tale om en person, der er medlem af direktionen i et pengeinstitut, og samtidig er ansvarlig for kreditområdet som nøglefunktion, jf. § 64 c, stk. 2, nr. 3, i lov om finansiel virksomhed. Den pågældende, som også i direktionen har ansvaret for kreditområdet, har som led i sin nøglefunktion på kreditområdet fået oplysninger om, at pengeinstitutets samlede eksponering mod ejendomsmarkedet er vækstet betydeligt, samtidig med at De Økonomiske Vismænd har fremlagt en meget negativ prognose for udviklingen i ejendomspriserne.

Her vil den pågældende i givet fald kunne ifalde ansvar for groft eller oftere gentaget ledelsessvigt efter den foreslåede § 373, stk. 6, i sin egenskab af direktionsmedlem med overordnet ansvar for kreditområdet. Den pågældende vil som nøgleperson ikke kunne rapportere til sig selv som direktionsansvarlig for kreditområdet. Det må lægges til grund, at den pågældende besidder den nødvendige viden, der indebærer, at vedkommende i sin stilling som ansvarlig i direktionen vil kunne udøve den styring og ledelse af kreditområdet, som situationen kræver, herunder eksempelvis at tage skridt til, at der foretages en nedbringelse af risikoeksponeringen eller nedskrivninger på udlånene.

6.6.4 Groft ledelsessvigt og forsømmelse og skødesløshed

I dag består den kriminaliserede adfærd for et medlem af en finansiel virksomheds, en finansiel holdingvirksomheds eller en forsikringsholdingvirksomheds bestyrelse og direktion efter § 373, stk. 6, 1. pkt., i undladelse af at træffe nødvendige foranstaltninger i tilfælde af tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse. Efter stk. 7, 1. pkt., 2. led, består den kriminaliserede adfærd for personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed, i grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed.

6.6.4.1 Grove ledelsessvigt – § 373, stk. 6

Udvalget har overvejet, om der med fordel fremover vil kunne anvendes en anden betegnelse for ledelsesmedlemmers og nøglepersoners adfærd, der er mere dækkende for den adfærd, der skal være kriminaliseret, end undladelse af at træffe nødvendige foranstaltninger. Udvalget bemærker i den forbindelse, at udvalget efter kommissoriet har til opgave at klarlægge mulighederne for, at det sikres, at de strafsanktionerede regler er egnet til at holde medlemmer af den ansvarlige ledelse og de enkelte bestyrelsesmedlemmer og nøglepersoner i en finansiel virksomhed strafferetligt ansvarlige i tilfælde af grove ledelsessvigt eller i tilfælde af, at almindelige normer for forsvarlig ledelsesadfærd i en finansiel virksomhed tilsidesættes.

Udvalget har på denne baggrund overvejet, om betegnelsen ”ledelsessvigt” er egnet til at beskrive den uønskede adfærd, der ønskes strafbelagt for så vidt angår ledelsen og visse nøglepersoner.

Udvalget finder, at selve betegnelsen ”ledelsessvigt” er en passende og dækkende betegnelse med hensyn til medlemmer af bestyrelsen og direktionen og ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse. Disse personer udøver i kraft af valget eller ansættelsen af dem og deres funktion ledelse og styring af forskellige dele af en finansiel virksomhed eller holdingvirksomhed. I deres ledelsesfunktion vil de således træffe – eller undlade at træffe – ledelsesmæssige beslutninger, her-

under af forretningsmæssig og strategisk karakter. En sådan ledelsesmæssig adfærd vil i nogle tilfælde for eksempel kunne være af mangelfuld karakter, hvorved der vil kunne foreligge et ledelsessvigt.

Det bemærkes i den forbindelse, at det foreslåede begreb ”ledelsessvigt” vil kunne finde anvendelse både i tilfælde, hvor et ledelsesmedlem foretager en aktiv handling, der indebærer et ledelsessvigt, og i tilfælde, hvor et ledelsesmedlem undlader at handle i en situation, hvor handling er påkrævet.

Med den foreslåede betegnelse ”grove eller oftere gentagne” ledelsessvigt sigtes der til en kvalifikation af den karakter, som et ledelsessvigt skal have, før den vil være strafværdig. Ved ”grove” ledelsessvigt forstås ledelsessvigt, der er af en betydelig alvorlighed, eller hvor adfærden i øvrigt må vurderes som grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed. Her vil størrelsen af det tab, som er opstået, eller som der forelå en risiko for, kunne inddrages. Var det konkrete tab, som der forelå risiko for, af mindre størrelse, vil ledelsessvigtet alligevel efter omstændighederne kunne bedømmes som groft, hvis virksomheden som resultat af ledelsessvigtet for eksempel vil kunne risikere at lide et betydeligt tab af omdømme, og som afledt konsekvens heraf tab af fremtidig indtjening. Manglende opfølgning på væsentlige tilsynsreaktioner vil også efter omstændighederne kunne indebære et groft ledelsessvigt.

Er der begået en overtrædelse af lovgivningen, som efter § 373, stk. 1 eller 2, selvstændigt er forbundet med strafansvar, vil dette kunne indgå som et skærpende moment i vurderingen af, om ledelsessvigtet i det konkrete tilfælde er groft. Det vil dog ikke være en betingelse herfor. Indgår det i vurderingen af ledelsessvigrets karakter, bør der efter udvalgets opfattelse dog ikke fastsættes straf for både overtrædelse af den bestemmelse, der er forbundet med strafansvar efter stk. 1 eller 2 og den foreslåede bestemmelse om grove ledelsessvigt i stk. 6.

Der vil ved bevisvurderingen af, om et forhold skal bedømmes som et groft ledelsessvigt efter den foreslåede bestemmelse, endvidere kunne lægges vægt på, om der tidligere er udstedt påbud eller givet påtale over for virksomheden. Påbuddet eller påtalen skal være givet på et tidspunkt, hvor den pågældende havde ledelsesansvar for det område, som påtalen vedrører, og påbuddet eller påtalen skal angå et forhold, som kan sammenlignes med det eller de forhold, som det konkrete ledelsessvigt til pådømmelse vedrører.

Ved gentagne svigt skal forstås ledelsessvigt, som hver for sig vurderes ikke at være grove, men hvor ledelsessvigt af samme type forekommer flere gange, eller hvor der begås flere ledelsessvigt af forskellig, men sammenlignelig karakter.

Også gentagne ledelsessvigt vil efter omstændighederne kunne foreligge både som aktive handlinger, eller undladelse af at handle i en situation, hvor handling er påkrævet, jf. ovenfor.

Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke med begrebet ”ledelsessvigt” er hensigten at udvide det strafbare anvendelsesområde for medlemmer af bestyrelsen eller direktionen eller ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, sammenholdt med hvad der er strafbart efter de nugældende

bestemmelser i § 373, stk. 6 og 7. Det har derimod været formålet at foreslå en mere dækkende betegnelse for den adfærd – og dermed gerningsindholdet – som bestyrelsen, direktionen eller ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, vil kunne udvise som led i deres funktion og stilling.

Betegnelsen skal i øvrigt ses i sammenhæng med det lempede krav til den situation, adfærden skal foreligge i forbindelse med, samt den foreslåede følgevirkning af ledelsessvigtet, der beskrives nærmere under afsnit 6.6.4.4.

6.6.4.2 Forsømmelse og skødesløshed – § 373, stk. 7

For øvrige ansatte i en finansiel virksomhed finder udvalget, at de nugældende betegnelser for den kriminaliserede adfærd ved ”forsømmelse eller skødesløshed” er dækkende for personkredsen, idet de ansatte arbejder under ledelse af medlemmer af direktionen eller den faktiske ledelse i den finansielle virksomhed. De udøver således ikke ledelse og styring af virksomheden som sådan og vil derfor i mindre grad træffe beslutninger af forretningsmæssig og strategisk karakter.

De ansatte omfattet af stk. 7 kan have en anden form for ledelsesansvar, for eksempel personaleansvar. De opgavetyper, som personkredsen udfører, vil imidlertid være under organisatorisk og ledelsesmæssigt ansvar hos andre i virksomheden, og personerne vil derfor handle efter ordre, mandat eller stillingsfuldmagt.

Den adfærd, der efter hensigten i grove eller gentagne tilfælde skal være omfattet af den foreslåede bestemmelse, vil derfor ikke have karakter af ledelsessvigt i den forstand, at svigtet relaterer sig til styringen eller ledelsen af virksomheden. Derimod vil adfærden bestå af manglende eller meget utilstrækkelig udførelse af de opgaver, der er forbundet med varetagelse af den konkrete stilling, og som i mange tilfælde vil blive pålagt virksomheden at udføre i medfør af den finansielle lovgivning.

Denne adfærd kan efter udvalget opfattelse passende karakteriseres som forsømmelse eller skødesløshed, som tilfældet allerede er i dag efter § 373, stk. 7. Det bemærkes i den forbindelse, at grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed eksempelvis også anvendes som betegnelse for den adfærd, der efter straffelovens § 157 efter omstændighederne er strafbar for personer, som virker i offentlig tjeneste eller hverv.

Med den foreslåede betegnelse ”grov eller oftere gentaget” forsømmelse eller skødesløshed sigtes der til en kvalifikation af den karakter, som forsømmelsen eller skødesløsheden skal have, før den vil være strafværdig.

På samme måde som ved vurderingen af, om der foreligger en tilstrækkelig grovhed i overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i stk. 6, vil det kunne indgå som et skærpende moment i vurderingen af, om forsømmelsen eller skødesløsheden i det konkrete tilfælde er grov, at der er begået en overtrædelse af lovgivningen, som efter § 373, stk. 1 eller 2, selvstændigt er forbundet med strafansvar. Det vil dog heller ikke ved stk. 7 være en betingelse for, at adfærden til pådømmelse er tilstrækkelig kvalificeret. Indgår det i vurderingen af forsømmelsens eller skødesløshedens karakter, bør der efter udvalgets opfattelse dog ikke fastsættes straf for både overtrædelse af de bestemmelser, der er forbundet med strafansvar efter stk. 1 eller 2 og den foreslåede bestemmelse i stk. 7.

Gentagne forsømmelser eller gentagen skødesløshed, som hver for sig ikke vurderes som grov, vil på grund af antallet af forhold kunne medføre, at forholdene samlet set skal vurderes som grove og dermed omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 7. Også den omstændighed, at vedkommende tidligere er dømt for grove forsømmelser eller lignende, vil kunne indgå i bedømmelsen og medføre, at forholdet anses for groft.

Adfærden vil efter omstændighederne kunne foreligge både i tilfælde, hvor en person knyttet til den finansielle virksomhed foretager en aktiv handling, der indebærer eksempelvis en forsømmelse eller tilsidesættelse af vedkommendes pligter, og i tilfælde, hvor samme person undlader at handle i en situation, hvor handling er påkrævet.

6.6.4.3 Forholdet mellem adfærden omfattet af forslaget til henholdsvis stk. 6 og 7

Som det fremgår ovenfor, er der for henholdsvis medlemmer af bestyrelsen og direktionen og ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, valgt udtrykket ”ledelsessvigt” som betegnelse for adfærden i det foreslåede stk. 6, mens der for personer, der er knyttet til den finansielle virksomhed, og som ikke i det daglige er en del af den faktiske ledelse, er fastholdt den nugældende betegnelse ”forsømmelse eller skødesløshed”.

Det er ikke med det foreslåede begreb ”ledelsessvigt” hensigten at udvide det strafbare anvendelsesområde sammenholdt med den adfærd, der i dag er strafbar efter stk. 6, 1. pkt. Det har derimod været formålet at foreslå en mere dækkende betegnelse for den adfærd – og dermed gerningsindholdet – som de omfattede personkredse vil kunne udvise som led i deres funktion og stilling.

Tilsvarende er det med betegnelsen ”forsømmelse og skødesløshed” ikke hensigten at indsnævre det strafbare anvendelsesområde i det foreslåede stk. 7, 1. pkt., 2. led, sammenholdt med, hvad der er strafbart efter den foreslåede bestemmelse i stk. 6.

Endvidere er det ikke hensigten med de foreslåede begreber, at anvendelsesområdet for bestemmelserne – som følge af forskellen i betegnelserne for adfærden – skal være forskellig.

6.6.4.4 Adfærdens konsekvenser – tab eller risiko for tab

Den kriminaliserede adfærd for et medlem af en finansiell virksomheds, en finansiell holdingvirksomheds eller en forsikringsholdingvirksomheds bestyrelse og direktion efter § 373, stk. 6, 1. pkt., skal i dag foreligge i tilfælde af tab eller nærliggende risiko for tab af væsentlig størrelse. Ledelsen har således en strafsanktioneret pligt til aktivt at handle, hvis der foreligger tab eller foreligger en konkret risiko for tab af væsentlig størrelse.

Det fremgår ikke af bestemmelsen i stk. 6, hvem der skal have lidt et tab eller været i nærliggende fare for at have lidt et tab af væsentlig størrelse.

Efter stk. 7, 1. pkt., 1. led, er det derimod en betingelse for strafansvar, at adfærden fra de personer, der er knyttet til en finansiell virksomhed, skal kunne forårsage tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed.

Der er således i dag forskel på, hvilke situationer de to strafbestemmelser finder anvendelse på. Udvalget har overvejet, om bestemmelserne med fordel kan harmoniseres, således at den situation, som den ønskede kriminaliserede adfærd skal medføre eller fremkalde fare for, fremover bør være den samme for de foreslåede bestemmelser både i stk. 6 og 7.

Udvalget finder, at strafbestemmelserne fremover med fordel kan kriminalisere de situationer, hvor den konkrete strafværdige adfærd medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed.

Den foreslåede afgrænsning af den skadeeffekt, som den strafværdige adfærd forårsager eller kan forårsage risiko for, er relativt bred, blandt andet fordi der i situationer med tab eller risiko for tab ikke efter den foreslåede ordlyd skal være tale om tab af væsentlig størrelse. Samtidig foreslås det kvalificerende begreb ”nærliggende” ikke videreført. I strafferetlig kontekst indebærer et krav om ”nærliggende fare”, at risikoen eller faren konkret skal have været til stede. Det vil således fremover alene være et krav, at den udviste adfærd førte til et tab eller førte til en vis sandsynlighed for, at der kunne opstå et tab, jf. herved udtrykket ”risiko for tab”.

Udvalget har i sin vurdering af, hvilke konsekvenser der bør være knyttet til den strafværdige adfærd, lagt vægt på, at det er udvalgets opgave at foreslå ændringer, der kan sikre, at de relevante strafsanktionerede regler er egnet til at holde medlemmer af den ansvarlige ledelse og de enkelte bestyrelsesmedlemmer og nøglepersoner i en finansiell virksomhed strafferetligt ansvarlige. I den forbindelse har udvalget vurderet, at det strafværdige element i de konkrete strafbestemmelser er de situationer, hvor grove ledelsessvigt eller grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed.

Som redegjort nærmere for i afsnit 6.6.6, lægger udvalget vægt på, at de foreslåede bestemmelser ikke må virke handlingslammende og derfor ikke bør omfatte adfærd eller svigt, som ikke er strafværdig, hvilket blandt andet er baggrunden for, at udvalget foreslår, at tilregnelserkravet i bestemmelserne skal være grov uagtsomhed.

Det bemærkes i den forbindelse, at risiko for tab på konkrete engagementer, forsikringsprodukter eller investeringer er en uundgåelig og naturlig konsekvens af driften af en finansiell virksomhed. Risiko for tab er uvægerligt forbundet med det at drive forretning, herunder ikke mindst på det finansielle område. Det gælder uanset om, der er tale om tab på en enkelt forsikringstager, en kreditor eller en investering. Det er selvsagt ikke hensigten med de foreslåede strafbestemmelser, at der fremover ikke skal kunne tages risici eller udvikles forretningsmodeller, som vil kunne indebære tab. Det er derimod hensigten, at det kan være forbundet med strafansvar, hvis der i finansielle virksomheder tages risici, der klart går ud over, hvad der er forsvarligt set i forhold til den risiko, der ligger i den forretningsmodel, som virksomheden drives efter, jf. herved blandt andet § 70, stk. 1, nr. 1.

Det skal understreges, at størrelsen af et tab eller graden af risiko for tab kan indgå som moment i vurderingen af, om der har fundet et strafbart forhold sted, men at tab eller risiko for tab alene er en nødvendig og ikke en tilstrækkelig betingelse for at ifalde strafansvar efter § 373, stk. 6, 1. pkt. og § 373, stk. 7, 1. pkt.

Den foreslåede betingelse skal således også ses i lyset af, at det samtidig foreslås, at der skal foreligge en adfærd, der kan betegnes som grov eller oftere gentagen i både § 373, stk. 6 og 7. Der henvises til afsnit 6.6.4.1 for nærmere herom.

6.6.5 Risiko for at virksomheden bliver udsat for eller anvendt som led i kriminalitet

Udvalget har i forbindelse med sine overvejelser med hensyn til betingelsen om, at den strafværdige adfærd skal forårsage tab eller risiko herfor, overvejet, om det strafferetlige værn mod blandt andet grove ledelsessvigt er tilstrækkeligt, hvis det i alle tilfælde skal være en betingelse, at adfærden har givet anledning til tab eller en risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed.

Ved drift af finansiell virksomhed foreligger der en risiko for at virksomheden kan blive udsat for eller blive anvendt som led i hvidvask eller anden økonomisk kriminalitet. Konkrete tilfælde heraf vil ikke nødvendigvis indebære et økonomisk tab for virksomheden selv, indskyderne, forsikringstagerne, obligationsejerne eller andre investorer. Grove ledelsessvigt, der indebærer væsentlig risiko for, at virksomheden bliver udsat for eller anvendes som led i hvidvask eller anden kriminalitet, vil imidlertid ikke desto mindre kunne forårsage et tab af omdømme, som, afhængigt af den finansielle virksomheds størrelse og placering i den danske finansielle sektor og det internationale finansielle system, også vil kunne medføre tab af tillid til det danske finansielle system som sektor.

Udvalget finder på den baggrund, at det strafferetlige værn mod grove ledelsessvigt bør udvides til også at omfatte tilfælde, hvor ledelsessvigten medfører væsentlig øget risiko for, at virksomheden bliver udsat for eller anvendt til kriminalitet.

Dette bør dog ikke alene gælde for grove ledelsessvigt begået af medlemmer af bestyrelsen eller direktionen eller ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse efter det foreslåede stk. 6, men også for de nøglepersoner, der i henhold til §§ 64 c og 64 d i lov om finansiell virksomhed har ansvar for en nøglefunktion, uden at de er en del af den faktiske ledelse, hvis de pågældende samtidig udviser grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed efter det foreslåede stk. 7.

Disse nøglepersoner er blandt andet den hvidvaskansvarlige og den complianceansvarlige i et pengeinstitut, som begge har et væsentligt ansvar for at sikre, at instituttet er rustet til at modstå at blive udsat for eller anvendt som led i kriminalitet, herunder hvidvask, og i tilfælde af, at det konstateres, at virksomheden har været udsat for kriminalitet, at orientere den ansvarlige ledelse samt foreslå og iværksætte foranstaltninger, der er egnet til at forebygge fremtidige forsøg på kriminalitet.

6.6.5.1 Begrebet "kriminalitet"

Udvalget har overvejet, om der ville være grundlag for nærmere at kvalificere, hvilken form for kriminalitet der skal foreligge væsentlig risiko for, at virksomheden udsættes for eller anvendes som led i. Udvalget finder dog, at det vil være uhensigtsmæssigt at foretage en nærmere afgrænsning til eksempelvis "økonomisk kriminalitet", idet også andre former for kriminalitet vil kunne indebære tab af tillid til den finansielle sektor i Danmark.

Som eksempel kan fremhæves omfattende driftsnedbrud hos et fondsmæglerselskab som følge af et hackerangreb, der kunne have været forhindret ved tilstrækkelig prioritering af ressourcer til vedligeholdelsen af selskabets it-sikkerhed og systemer. Driftsforstyrrelserne vil potentielt kunne medføre samfundsskadelige virkninger og skade tilliden til det finansielle system, herunder eksempelvis kundernes vished for sikkerhed om deres data.

6.6.5.2 Strafsanktioneret pligt til at beskytte virksomheden

De foreslåede bestemmelser i stk. 6, 2. pkt., og stk. 7, 2. pkt., om strafferetligt ansvar ved adfærd, der medfører væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet, er udtryk for, at ledelsen af en finansiell virksomhed har en strafferetlig sanktioneret pligt til at beskytte virksomheden dels mod selv at blive udsat for kriminalitet, dels mod at blive anvendt som et redskab i forbindelse med udenforstående aktørers kriminalitet.

Udvalget bemærker, at forslaget indebærer, at ledelsen og nøglepersoner har en forpligtelse til at udgøre et bolværk mod kriminalitet, og at undladelse af dette vil kunne straffes. Bestemmelsens 1. led om risiko for udsættelse for kriminalitet må antages at være indeholdt i den traditionelle forståelse af ledelsesansvaret, men indeholder dog en præcisering heraf og et klarere hjemmelsmæssigt grundlag herfor. Derimod er bestemmelsens 2. led om udsættelse for væsentlig øget risiko for kriminalitet en udvidelse af grundlaget for strafansvar og dermed efter udvalgets opfattelse en afvigelse fra, hvad der almindeligvis vil være omfattet af et strafferetligt ledelsesansvar i dansk ret.

De foreslåede bestemmelser vil indebære, at grove eller oftere gentagne svigt, der væsentligt øger risikoen for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet, efter omstændighederne vil være forbundet med strafansvar.

Uanset at der med bestemmelserne foreslås en lovfæstelse af en positiv strafsanktioneret handlepligt for ledelsen til at beskytte virksomheden mod at blive udsat for kriminalitet eller mod at blive anvendt som led i kriminalitet, bør det i sammenhæng hermed altid indgå i vurderingerne af konkrete tilfælde, hvilke konkrete modforanstaltninger ledelsen eller nøglepersoner efter omstændighederne med rimelighed burde have foretaget.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at det med hensyn til kriminalitet, der begås over for virksomheden, i praksis vil være naturligt, at ledelsen skrider til politianmeldelse, eller som minimum tager konkrete skridt til at imødegå og bringe kriminaliteten til ophør, så snart ledelsen bliver bekendt hermed. Der foreligger dog ikke og foreslås heller ikke med bestemmelserne en pligt til at foretage politianmeldelse.

Straffrihed efter de foreslåede bestemmelser vil ofte forudsætte, at ledelsen eller nøglepersoner iværksætter eller foretager foranstaltninger, der sikrer, at virksomheden konkret ikke fortsat faciliterer og understøtter det pågældende kriminelle forhold, herunder for eksempel ved at bringe relevante kundeforhold til ophør. Sådanne foranstaltninger skal naturligvis foretages i nær tidsmæssig sammenhæng med det tidspunkt, hvor den eller de pågældende bliver orienteret om eller konstaterer de kriminelle forhold.

6.6.6 Tilregnelserkrav

Udvalget har overvejet, hvilken grad af tilregnelser der skal være udvist, hvis den pågældende adfærd skal være strafbar efter de foreslåede bestemmelser i § 373, stk. 6 og 7.

Der er efter den nuværende bestemmelse i stk. 6 krav om simpel uagtsomhed, hvorimod der i bestemmelsen i stk. 7, 2. led, må antages at være krav om grov uagtsomhed, jf. herved anvendelsen af betegnelsen grov forsømmelse eller skødesløshed.

Det må imidlertid antages, at der også ved overtrædelser af den nuværende bestemmelse i stk. 6 vil skulle foreligge forhold af en vis grovhed, og at det dermed i praksis også vil være sager om tilside-sættelse af normer og handlepligter begået ved grov uagtsomhed, der vil blive strafforfulgt. Strafforfølgning af forhold begået ved simpel uagtsomhed vil i den forbindelse også kunne rejse spørgsmål om, hvorvidt den udviste adfærd er strafværdig. Desuden vil dette til dels også understøtte den tilgang til politianmeldelse, der følges af Finanstilsynet som tilsynsmyndighed på området. Der er således i Finanstilsynet en praksis for, at forhold, der ikke vurderes at være grove eller begået groft uagtsomt, ikke fører til politianmeldelser, men påtales eller på anden vis håndteres gennem forvaltningsretlige reaktionsmidler.

Udvalget finder blandt andet på den baggrund, at der som minimum bør stilles krav om, at der foreligger grov uagtsomhed. Der er herved lagt vægt på, at det vil være naturligt at stille krav om grov uagtsomhed for adfærd, der også i sig selv skal indebære en vis grovhed.

Udvalget har endvidere lagt vægt på, at der med de foreslåede krav til de konsekvenser, som ledelsessvigtet, forsømmelsen eller skødesløsheden skal have medført eller medført risiko for, vil være en fare for, at ikke-strafværdige ledelsessvigt m.v. risikerer at blive strafbare, hvis tilregnelserkravet blot er simpel uagtsomhed. Dette vil kunne føre til, at bestemmelserne stiller sig i vejen for sædvanlig ledelse og drift af finansielle virksomheder og dermed kommer til at virke handlingslammende. Udvalget finder derfor, at tilregnelserkravet bør være grov uagtsomhed, og at dette eksplicit bør fremgå af bemærkningerne til bestemmelserne. Nye strafbestemmelser for blandt andet det øverste ledelse-slag må forventes at få en vis opmærksomhed og give anledning til drøftelser, og det er vigtigt, at det i den forbindelse fremgår tydeligt, at simpel uagtsomhed ikke er omfattet af bestemmelsen.

Det bemærkes, at der med det foreslåede tilregnelserkrav vil være kongruens mellem det lovfastsatte tilregnelserkrav og den praksis, som anklagemyndigheden har for tiltalerejsning mod fysiske personer, når en strafbar lovovertrædelse på særlovsområdet er begået inden for en juridisk person.

6.6.7 Straf m.v.

Bøder til fysiske personer for overtrædelse af lov om finansiell virksomhed udmåles som udgangspunkt i et interval fra 10.000 kr. og indtil en nettomånedsløn. Dog skal der i visse tilfælde udmåles en skærpet bøde, eksempelvis når overtrædelsen indebærer en risiko for en finansiell virksomheds fortsatte drift. Skærpede bøder skal udmåles, så de svarer til 1-2 nettomånedslønninger. Hertil kommer mulighederne for at idømme fængselsstraf på indtil 2 år.

Udvalget har som tidligere anført til opgave blandt andet at sikre, at de strafsanktionerede regler er egnet til at holde medlemmer af den ansvarlige ledelse og de enkelte bestyrelsesmedlemmer og nøglepersoner i en finansiel virksomhed strafferetligt ansvarlige. Egnetheden af de strafsanktionerede regler kan delvist bero på den forventede straf for overtrædelse af reglen (individualprævention).

Udvalget har på den baggrund overvejet, om der er grundlag for at foreslå en skærpelse af straffen for ledelsesmedlemmers overtrædelse af navnlig de foreslåede bestemmelser i § 373, stk. 6 og 7.

Det nugældende bødestrafniveau bygger på et forslag fra Udvalget om bødesanktioner på det finansielle område fra 2016 og blev indført med en ændring af lov om finansiel virksomhed, der trådte i kraft den 1. januar 2017.⁶² Forslaget om et interval fra 10.000 kr. til en nettomånedsløn var en skærpelse af det tidligere bødeniveau og var blandt andet begrundet i den i praksis forekommende betydelige forskel på lønninger hos navnlig ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder.⁶³ Bødeniveauet vil, selvom det er fastsat som et interval, fortsat bero på domstolenes konkrete bedømmelse i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpene eller formildende omstændigheder i overensstemmelse med de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Udvalget finder, at det nugældende interval for bødestrafniveauet for fysiske personers overtrædelse af bestemmelser omfattet af § 373, stk. 1-3, og overtrædelse af de foreslåede bestemmelser i § 373, stk. 6 og 7, er egnet til at virke afskrækkende. Der er herved lagt vægt på, at bødestrafniveauet ligger i et interval, der tager højde for de betydelige forskelle, der i praksis forekommer for lønninger i den finansielle sektor, og samtidig indeholder den fornødne fleksibilitet i domstolenes mulighed for at fastsættende en passende og individualpræventiv bødestraf, blandt andet som følge af, at bødestrafniveauet i eksempelvis særligt grove tilfælde vil kunne fraviges i opadgående retning. Udvalget finder på den baggrund ikke grundlag for at foreslå ændringer i det nugældende normalstrafniveau for bøder til fysiske personer.

Der foreligger ikke domme for overtrædelser af bestemmelserne, hvor der er idømt fængselsstraf til fysiske personer. Udvalget finder derfor ikke grundlag for at foreslå ændringer eller udtale sig om niveauet for fængselsstraf i de konkrete sager.

6.6.7.1 Tillægsbøde

På visse områder – særligt det skatte- og afgiftsstrafferetlige område – har der udviklet sig en fast praksis for at anvende tillægsbøde ved siden af frihedsstraf, hvis gerningsmanden har tilsigtet en økonomisk vinding for sig selv eller andre, jf. herved straffelovens § 50, stk. 2.

---

⁶² Lov nr. 1549 af 31. december 2016 om ændring af lov om finansiel virksomhed, lov om investeringsforeninger m.v., lov om værdipapirhandel m.v. og forskellige andre love.

⁶³ Betænkning 1561/2016 om bødesanktioner på det finansielle område, side 156f.

Udvalget bemærker i tilknytning hertil, at der i de helt grove tilfælde af ledelsessvigt eller forsømmelse eller skødesløshed, hvor der for ledelsesmedlemmerne vil skulle fastsættes en frihedsstraf, til lige vil være mulighed for at fastsætte en tillægsbøde, hvis den pågældende har opnået eller tilsigtet at opnå økonomisk vinding for sig selv eller andre.

Hvorvidt der i de særligt grove tilfælde af overtrædelse af de foreslåede bestemmelser i § 373, stk. 6 og 7, bør fastsættes tillægsbøde, finder udvalget bør bero på domstolenes vurdering i den enkelte sag.

6.6.8 Eksempler på grove ledelsessvigt

6.6.8.1 Behovet for eksempler

Eftersom begrundelsen for at indstille efterforskning eller undlade at påtale ledelsesmedlemmer i flere af de sager om overtrædelse af § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed, hvor Finanstilsynet i årene efter finanskrisen indgav anmeldelse til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, dels var usikkerhed om det strafbare anvendelsesområde, dels beviskravet herfor, har udvalget overvejet, hvordan disse udfordringer fremover vil kunne afhjælpes.

Udvalget finder, at det ikke er muligt at undgå at anvende nogle begreber ved beskrivelsen af gerningsindholdet, som indeholder elementer af skøn og dermed giver et fortolkningsrum. Dette gælder eksempelvis begrebet ledelsessvigt. Det ville derudover ikke være overensstemmende med dansk retstradition på specialstraffelovsområdet, endsiige hensigtsmæssigt, at have en strafbestemmelse med et helt kategorisk gerningsindhold uden skønsmæssige elementer, og som ikke tager højde for den forskellighed, der for det første kan foreligge på det mere generelle plan, herunder en hensyntagen til virksomhedstype og forretningsmodel, og for det andet afhænger af de konkrete omstændigheder i de situationer, som det pågældende ledelsesmedlem eller den ansatte befinder sig i.

Udvalget finder imidlertid, at en mulighed for fremover at afhjælpe nogle af de udfordringer, anklagemyndigheden og til dels Finanstilsynet som den tilsynsmyndighed, der i praksis ofte indledningsvis skal overveje grundlaget for at foretage en anmeldelse til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet, har haft, er en tydeliggørelse i lovbemærkningerne af, hvad der skal forstås ved de valgte skønsmæssige begreber i de foreslåede bestemmelser i § 373, stk. 6 og 7, samt angivelse af en række eksempler på, hvad der efter hensigten vil være omfattet af begreberne. Det bemærkes i den forbindelse, at de angivne eksempler også vil kunne understøtte domstolenes vurdering i de konkrete tilfælde.

På den baggrund indgår der i lovbemærkningerne til de foreslåede strafbestemmelser blandt andet en række eksempler på, hvornår der vil kunne foreligge grove ledelsessvigt. Det bemærkes, at de angivne eksempler er formuleret mere generelt inden for eksempelvis et bestemt forretningsområde og dermed – på trods af de historiske vanskeligheder ved fortolkning af strafbestemmelserne i de nugældende § 373, stk. 6, og stk. 7, 1. pkt., 2. led – udtrykker et vist abstraktionsniveau. Dette har til formål at sikre domstolene et rum for fortolkning i de konkrete tilfælde samtidig med, at det er hensigten, at eksemplerne skal være retningsgivende for fortolkningen af begreberne. De angivne eksempler skal ikke anses for en udtømmende angivelse af, hvad der efter udvalgets opfattelse skal forstås som eksempelvis ledelsessvigt.

6.6.8.2 Eksempler på grove ledelsessvigt efter den foreslåede § 373, stk. 6

Nedenfor gengives en række af de eksempler, som udvalget foreslår skal indgå i lovbemærkningerne til den foreslåede § 373, stk. 6.

Bestyrelsen eller direktionens bevilling af klart uforsvarlige eksponeringer

Bevilling af en byggekredit til finansiering af et byggeprojekt (opførelse af bolig-/erhvervsjendom til videresalg eller udlejning), hvor kunden uden begrænsninger og på egen hånd kan foretage betalinger fra konti i pengeinstituttet. En sådan byggekredit vil typisk være ydet med sikkerhed i et forventet færdiggjort byggeri, og instituttet bør derfor løbende føre tilsyn med fremdriften af byggeriet inden frigivelse af rater under kreditten og i forbindelse med betaling af regninger fra leverandører, håndværkere m.v. på vegne af kunden. Ved at stille den samlede kreditramme til rådighed for kunden og dermed give fri adgang til at trække på denne, vil instituttet ingen kontrol have med, om der faktisk bliver bygget den ejendom, som udgør sikkerheden for instituttets lån. Risikoen for instituttet er, at kunden har trukket det fulde beløb inden færdiggørelse af byggeriet.

Et bestyrelsesmedlems inhabilitet

Et bestyrelsesmedlem i en finansiel virksomhed deltager i drøftelse af sager, hvor vedkommende er vidende om, at han eller hun er inhabil, uden at gøre den øvrige del af bestyrelsen opmærksom på dette.

En bestyrelsesformand undlader løbende at forholde sig til interessekonflikter blandt bestyrelsesmedlemmerne.

Direktionens åbenbart utilstrækkelige opfølgning på eksponeringer

Direktionen undlader at realisere sikkerheder på nødlidende eksponeringer, hvor realisering er påkrævet og væsentlig, følger ikke Finanstilsynets advarsler om manglende bonitets- og nedskrivningsvurderinger og mangler generelt bevågenhed over for overtræk og kunders samlede gæld i forhold til indtjeningsevne eller tilsidesætter løbende ajourføring af vurderingen af noterede sikkerheder.

Manglende opfølgning på oplysninger om væsentlig underbemanding eller andre store problemer i virksomhedens centrale afdelinger

Bestyrelsen og direktionen følger i en længere periode ikke op på oplysninger om klart uforsvarlig organisering af for eksempel bankens kreditafdeling. Ved vurderingen af, om der er grundlag for et strafansvar, kan blandt andet indgå, om direktionen har sikret den fornødne ressourcemæssige kapacitet til at løse kreditafdelingens opgaver, og om kreditafdelingen er bemandet med tilstrækkeligt kompetente medarbejdere, der er i stand til at udføre sædvanlig bankmæssig risikostyring eller til at føre sædvanlig kontrol med bankens lånesager. Er situationen forventeligt forbigående, og har ledelsen taget skridt til at imødegå gennem rekruttering eller uddannelse af medarbejdere, vil der ikke foreligge grove ledelsessvigt.

Direktionens utilstrækkelige orientering af bestyrelsen om væsentlige forhold for et pengeinstituts drift eller balance

Direktionen undlader konsekvent over en længere periode at orientere bestyrelsen om en betydelig negativ udvikling i mulighederne for løbende at sikre refinansiering af bankens kapital eller anden væsentlig finansiering.

Markedsføring af produkter:

Ledelsen i en finansiel virksomhed er bevidst om, men accepterer stiltiende, at virksomheden markedsfører et produkt med ukorrekte oplysninger eller undlader at give kunderne væsentlige oplysninger om produktet, hvorved kunderne ender med at købe produktet under forkerte forudsætninger og derved risikerer at lide tab.

Utilstrækkelige skridt til at imødegå åbenlyse operationelle risici

Ledelsen eller en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, er blevet bekendt med, at virksomheden ikke har en beredskabsplan for væsentlige it-systemer, selvom virksomhedens drift i høj grad baserer sig på en sikker og robust it-infrastruktur. Ledelsen eller den ansatte foretager sig ikke noget i den anledning.

Manglende opfølgning på mistanke om hvidvask

Direktionen bliver forelagt oplysninger om, at bestemte kundetyper i virksomheden anvender virksomhedens produkter til transaktioner, der med stor sandsynlighed udgør hvidvask, men foretager sig ikke noget i den anledning eller iværksætter klart utilstrækkelige foranstaltninger.

Undladelse af due diligence

Ledelsens undladelse af at foranstalte en tilstrækkelig due diligence i forbindelse med investering i et andet selskab, for eksempel et forsikringsselskabs investering i et andet selskab af en vis kompleksitet, og den manglende undersøgelse medfører væsentligt tab på investeringen eller afledte økonomiske problemer.

6.6.8.3 Eksempel på grov forsømmelse eller skødesløshed efter den foreslåede § 373, stk. 7

Nedenfor er et eksempel, som udvalget foreslår skal indgå i lovbemærkningerne til den foreslåede § 373, stk. 7.

Manglende rapportering til ledelsen

Den ansvarlige for risikostyringsfunktionen undlader at rapportere nødvendige advarsler til bestyrelsen og direktionen om betydelige risici for virksomheden, som der ikke er taget højde for i virksomhedens risikostyring.

Kapitel 7. Gældende ret om erstatningsretligt ledelsesansvar i finansielle virksomheder

7.1 Betingelser for erstatningsansvar

7.1.1 Indledning

Et ledelsesmedlem i en finansiell virksomhed kan blive erstatningsansvarlig for handlinger eller undladelser, hvis dansk rets almindelige erstatningsbetingelser er opfyldt.

For at der kan pålægges et erstatningsansvar, kræver det således, at der er en ansvarlig skadevolder (og dermed et ansvarsgrundlag), at skadelidte har lidt et tab (det vil sige er blevet påført en økonomisk skade), og at tabet er forårsaget af den skadegørende handling eller undladelse, det vil sige der skal være en årsagssammenhæng (kausalitet), og at tabet er en påregnelig (adækvat) følge af den skadegørende handling eller undladelse.

Betingelserne om tab, kausalitet og adækvans gælder i alle erstatningssager. Derimod varierer ansvarsgrundlaget, afhængigt af hvilket område der er tale om. Erstatningsansvar for skadevolderen kræver så at sige forskellig grader af skyld hos skadevolderen. I det følgende beskrives tre ansvarsnormer, der adskiller sig med hensyn til skyldgrad.

7.1.2 Culpanormen

Dansk rets erstatningsretlige udgangspunkt er culpanormen. Hvis ikke andet er bestemt ved lov eller fastslået i retspraksis, anvendes culpanormen som ansvarsgrundlag.

Culpanormen er en juridisk standard, som tager afsæt i, hvad der må anses for forsvarlig adfærd i den givne situation, men som ikke i sig selv siger noget om, hvad der er forsvarligt eller uforsvarligt, det vil sige under hvilke omstændigheder en person ifalder et erstatningsansvar.

For at en person kan blive erstatningsansvarlig, skal personen have handlet forsætligt eller uagtsomt. Den pågældende skal således have tilsidesat den grad af opmærksomhed og påpasselighed, som man kan forvente af en person, der har påtaget sig den funktion eller opgave, der er tale om. Culpanormen er imidlertid fleksibel i den forstand, at der kan tages hensyn til den enkelte persons forudsætninger. Der kan dermed med culpanormen tages hensyn til, om en person har særlige undskyldningsgrunde for at have handlet eller undladt at handle, ligesom en person med særligt gode forudsætninger for at være opmærksom eller påpasselig kan blive vurderet hårdere ved udvisning af den samme adfærd end personer med ringere forudsætninger.

7.1.3 Professionsansvar

Professionsansvaret indebærer, at ansvar ifaldes ved tilsidesættelse af de normer og standarder, der gælder for det pågældende fag (professionen). Professionsansvaret er en variant af culpaansvaret. Der skal således også efter denne standard påvises uforsvarlig adfærd eller skyld, for at et erstatningsansvar kan pålægges. Professionsansvaret hviler på en forudsætning om, at der på det pågældende fagområde gælder (klare) normer og standarder for udøvelsen af faget – ofte blandt andet baseret på aktørernes fælles uddannelsesmæssige baggrund – og indebærer dermed også, at professionelle inden

for et bestemt fagområde bedømmes ud fra samme standard (en professionsmålestok). Der tages ikke hensyn til individuelle undskyldningsgrunde, og ansvaret kan i den forstand betegnes som skærpet i forhold til den almindelige culpastandard, hvor individuelle forhold kan spille ind.

Professionsansvaret anvendes som grundlag for ansvarsbedømmelsen med hensyn til professionelle (fagpersoner), der handler inden for deres fagområde, hvilket eksempelvis vil være tilfældet med advokater, revisorer, ejendomsmæglere og læger. Professionsansvaret anvendes kun, når den ansvars-pådragende adfærd udøves som del af den pågældendes fagprofessionelle virke. En advokat, der indgår i et kapitalselskabs bestyrelse, kan være valgt til bestyrelsen på grund af sin faglige baggrund og professionelle erfaring, men bestyrelsesarbejde anses ikke for at være advokatvirksomhed i snæver forstand. Den relevante ansvarsnorm i forbindelse med handlinger og undladelser i bestyrelsessammenhæng vil derfor også for advokatens vedkommende være den almindelige culpanorm. Da culpaa-normen imidlertid indebærer, at der kan tages hensyn til den enkeltes forudsætninger, kan advokatbestyrelsesmedlemmets baggrund alligevel få betydning for, om en handling eller undladelse anses for at være ansvars-pådragende eller ikke.

På de områder, hvor der gælder et professionsansvar, er dette fastslået i retspraksis og ikke indført ved lov.

7.1.4 Det objektive ansvar og det objektiverede ansvar

Objektivt ansvar er dansk rets strengeste ansvarsnorm og indebærer, at en person kan ifalde erstatningsansvar, uanset om der er noget at bebrejde vedkommende, det vil sige, selvom den pågældende ikke har handlet uagtsomt eller forsætligt. Det objektive ansvar kendes fra retsområder, hvor der er fundet særligt behov for et strengt ansvarsgrundlag, for eksempel fordi der på området er stor risiko for skade, eller fordi en skade typisk vil være omfattende.

Med et objektivt ansvar er det som anført ikke nødvendigt at påvise, at en person har handlet ufor-svarligt i de tilfælde, hvor der er sket en skade eller lidt et tab. Uanset om den pågældende har handlet fagligt korrekt, vil der således i disse tilfælde kunne ifaldes et erstatningsansvar.

Det objektive ansvar kendes blandt andet fra færdselslovens § 101 om skader, som motorkøretøjer forvolder ved færdselsuheld. På områder, hvor ansvaret er objektivt, vil der typisk være lovkrav om tegning af ansvarsforsikring.

Forskellig fra et egentligt objektivt ansvar er anvendelsen af en objektiveret ansvarsform, som blandt andet findes i forbindelse med lovbestemmelser om hæftelsesansvar. I selskabslovens⁶⁴ § 215, stk. 2, anføres det eksempelvis, at ”de personer, der har truffet aftale om eller opretholdt dispositioner i strid med §§ 206 og 210, [indestår] for det tab, som kapitalselskabet måtte blive påført”. De pågældende hæfter dermed for kapitalselskabets tab som følge af, at beløb, der er stillet til rådighed for selvfinansiering eller for eksempel ulovlige lån til aktionærer m.v., ikke kan tilbagebetales. Det forhold, at

---

⁶⁴ Lovbekendtgørelse nr. 763 af 23. juli 2019 om aktie- og anpartsselskaber som ændret ved lov nr. 1374 af 13. december 2019, lov nr. 642 af 19. maj 2020 og lov nr. 2199 af 29. december 2020.

dispositionen er i strid med §§ 206 eller 210, er tilstrækkeligt til at udløse hæftelsen. Når hæftelsesansvaret nævnes i tilknytning til en beskrivelse af det objektive ansvar, skyldes det, at betalingspligten ikke afhænger af, om dispositionen som sådan har været udtryk for fornuftig forretningsmæssig adfærd, men alene afhænger af en objektiv konstatering af, at dispositionerne er i strid med §§ 206 eller 210. Når hæftelsesansvaret alligevel adskiller sig fra det egentlige objektive ansvar, skyldes det, at der under alle omstændigheder forud for hæftelsen indgår et element af retsstridighed – nemlig tilsidesættelse af regelsættet om selvfinansiering og økonomisk bistand til aktionærer m.v. Selskabslovens §§ 206 og 210 finder ikke anvendelse på pengeinstitutter eller på realkreditlån ydet af et realkreditinstitut, jf. lovens § 213.

7.2 Culpanormens anvendelse på ledelsen af finansielle virksomheder

7.2.1 Culpanormen i selskabsloven

Finansielle virksomheder er i § 5 lov om finansiel virksomhed⁶⁵ defineret som pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltningsselskaber og forsikringsselskaber.

Det følger af lov om finansiel virksomhed § 12, stk. 1, at banker, realkreditinstitutter, fondsmægler-selskaber og investeringsforvaltningsselskaber skal være aktieselskaber, mens sparekasser som udgangspunkt skal være selvejende institutioner. Andelskasser skal være andelselskaber. Forsikrings-selskaber skal være aktieselskaber, gensidige selskaber eller tværgående pensionskasser og capti-vegenforsikringsselskaber skal være aktieselskaber. Se yderligere om de forskellige finansielle virksomheder i afsnit 4.2.1.

For aktieselskabers vedkommende er ansvaret for medlemmer af ledelsen (bestyrelse og direktion), hvor ikke andet er særligt hjemlet, reguleret af selskabslovens § 361, stk. 1. Dette gælder for både skade tilføjet selskabet og skade tilføjet aktionærer eller tredjemand. Selskabslovens § 361, stk. 1, gengiver den almindelige ansvarsnorm, culpanormen, der gælder i dansk ret, og som også omfatter ansvaret for ledelser i sparekasser, andelskasser og forsikringsselskaber. Indholdet af culpanormen eller -reglen er fastlagt gennem domstolenes praksis.

Som nævnt tager culpanormen afsæt i, hvad der må anses for forsvarlig adfærd i den givne situation, men siger ikke i sig selv noget om, hvad der er forsvarligt eller uforsvarligt, og dermed heller ikke noget om, under hvilke omstændigheder medlemmer af et selskabs ledelse ifalder erstatningsansvar. For at tage stilling til dette må det fastlægges, hvilke regler og normer ledelsen skulle have iagttaget, hvis ledelsen havde optrådt forsvarligt.

Det vil blandt andet være relevant at inddrage de pligter, der påhviler ledelsen, efter den lovgivning, der gælder for selskabet, ligesom det kan være relevant at se på de normer for god adfærd, der har udviklet sig blandt virksomheder i den pågældende branche.

For at et ledelsesmedlem kan blive erstatningsansvarlig, skal ledelsesmedlemmet have handlet forsætligt eller uagtsomt. Den pågældende skal således have tilsidesat den grad af opmærksomhed og

---

⁶⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

påpasselighed, som man kan forvente af en person, der har påtaget sig den funktion eller opgave, som der er tale om.

Den omstændighed, at der foreligger en ansvarspådragende handling eller undladelse, er ikke ensbetydende med, at den eller de, der har handlet eller undladt at handle, er erstatningspligtige. Der henvises til afsnit 7.1.1 om dansk rets almindelige erstatningsbetingelser.

Det er som udgangspunkt den erstatningssøgende, der skal godtgøre, at alle betingelserne for erstatning er til stede, herunder at der er handlet ansvarspådragende. I betænkning 1498/2008 (Modernisering af Selskabsretten)⁶⁶, side 42, er det anført, at ønsket om at kunne holde ledelsen ansvarlig skal ses i sammenhæng med ønsket om ikke at gøre ansvaret så byrdefuldt, at det vil afholde i øvrigt egnede personer fra at påtage sig ledelsesposter, hvilket var baggrunden for, at man ikke fandt en regel om omvendt bevisbyrde ønskelig, men fastholdt, at udgangspunktet fortsat bør være, at bevisbyrden er ligefrem.

Et erstatningskrav kan efter de almindelige regler være afskåret på grund af forældelse, ligesom det under en erstatningssag kan få betydning, om den erstatningssøgende har udvist egen skyld eller retsfortabende passivitet. Det kan også spille en rolle for størrelsen af det tab, der kan kræves erstattet, om skadelidte har iagttaget sin tabsbegrænsningspligt.

Den nærmere udmøntning af culpanormen i forbindelse med ledelsesansvar kan blandt andet udledes af domstolenes praksis.

7.2.2 Culpanormen og ledelsesansvaret i retspraksis

Det er fastslået i retspraksis, at ledelsesansvar i finansielle virksomheder skal bedømmes efter den almindelige culpanorm, jf. for eksempel Højesterets dom om Capinordic Bank⁶⁷ i og i Højesterets dom om Eik Bank Danmark⁶⁸. Der er således ikke tale om et professionsansvar, jf. afsnit 7.1.3, som for eksempel gælder for advokater og revisorer. Noget andet er, at den, der har særlige faglige forudsætninger, efter culpanormen kan blive bedømt strengere på felter, hvor den særlige viden er relevant, jf. herom nedenfor.

Ansvaret for både direktions- og bestyrelsesmedlemmer er individuelt. Med hensyn til bestyrelsen gælder dette, uanset at der sædvanligvis er tale om beslutninger truffet af medlemmerne som et kollektiv. Der vil således blive foretaget en bedømmelse af den enkeltes forhold.

Et medlem af ledelsen kan ikke holdes ansvarlig for dispositioner, der er truffet før medlemmets indtræden. Hvis et ledelsesmedlem reelt er tiltrådt, vil det derimod ikke være afgørende for ansvarsbedømmelsen, at det pågældende ledelsesmedlem ikke er blevet anmeldt til Erhvervsstyrelsen, jf. UfR 2004.2253H.

---

⁶⁶ Modernisering af Selskabsretten, Betænkning nr. 1498, Erhvervsministeriet november 2008.

⁶⁷ UfR 2019.1907H.

⁶⁸ UfR 2020.3547H.

Der må sædvanligvis gives et nytiltrådt ledelsesmedlem rimelig mulighed for at forholde sig til løbende diskussioner eller drøftelser, som forudsætter nærmere kendskab til selskabets forhold, førend manglende indgriben vil føre til ansvar, jf. UfR 1925.49H.

I Østre Landsrets dom i Amagerbank-sagen⁶⁹ var tre af bestyrelsesmedlemmerne indtrådt i bestyrelsen ni måneder før, den ansvarspådragende genbevilling af den på det tidspunkt eksisterende valuta-ramme fandt sted. Landsretten lagde blandt andet vægt på, den måde bestyrelsesarbejdet var tilrettelagt, og på at der havde fundet drøftelser vedrørende engagementet sted på bestyrelsesmøderne, og fandt, at disse tre bestyrelsesmedlemmers ansvar ikke var mere begrænset end de øvrige bestyrelsesmedlemmers ansvar.

Et ledelsesmedlem kan på grund af sygdom eller anden grund være forhindret i at deltage i ledelsesbeslutninger i selskabet. Udgangspunktet må i sådanne situationer antages at være, at den pågældende ikke er ansvarlig for beslutninger, som vedkommende ikke har deltaget i. Der kan dog efter omstændighederne være en pligt til at søge beslutningen standset, omgjort eller ”repareret”, hvis der er tale om ansvarspådragende forhold, og beslutningen endnu ikke er ført ud i livet. Også hvis ledelsesmedlemmet forhåndsorienteres om for eksempel en ulovlig beslutning, vil vedkommende efter omstændighederne kunne ifalde ansvar ved manglende reaktion. Bevidst fravær fra for eksempel bestyrelsesmøder med henblik på at undgå deltagelse i ubehagelige beslutninger kan ikke forenes med et bestyrelsesmedlems pligt til at deltage i tilrettelæggelsen og kontrollen med selskabets virksomhed.

Hvis et medlem af bestyrelsen i et aktieselskab bliver nedstemt, kan den pågældende efter selskabslovens § 128, stk. 2, kræve at få sin dissens indført i forhandlingsprotokollen. Indførelse i protokollen ændrer dog ikke på det forhold, at medlemmet efter omstændighederne har en pligt til at reagere, jf. det ovenfor anførte. Hvis der er tale om væsentlige problemer, for eksempel uregelmæssigheder i forbindelse med selskabets regnskabsaflæggelse, som den øvrige ledelse ikke agter at bringe i orden, kan det være nødvendigt for at undgå ansvar, at den pågældende udtræder af ledelsen. Heller ikke dette vil dog altid være tilstrækkeligt, hvis det for eksempel af omstændighederne er klart, at den tilbageværende ledelse vil misbruge sin stilling med nærliggende tab for aktionærer eller andre til følge, jf. UfR 1997.283H. Der kan således være situationer, hvor der påhviler et ledelsesmedlem en pligt til at informere for eksempel aktionærerne eller relevante myndigheder. Efter § 75, stk. 2, jf. stk. 1, i lov om finansiell virksomhed har både direktion og bestyrelsesmedlemmer i en finansiell virksomhed pligt til straks at meddele Finanstilsynet om forhold, der er af afgørende betydning for den finansielle virksomheds fortsatte drift.

I UfR 1997.283H ifaldt en bestyrelsesformand, der udtrådte af bestyrelsen for et investeringsselskab uden at underrette investorerne, erstatningsansvar for tab som følge af dispositioner truffet af en direktør, der kunne tegne selskabet på egen hånd, idet risikoen for, at den pågældende ville misbruge sin dispositionsadgang, måtte anses for nærliggende. I UfR 2004.2253H havde et bestyrelsesmedlem, som tillige var selskabets advokat, undladt at orientere den øvrige bestyrelse om et væsentligt forhold og fandtes erstatningsansvarlig for selskabskreditorenes tab også efter sin fratreden.

---

⁶⁹ ØLB-1390-17 (Amagerbanken) af 26. juni 2019.

Det forhold, at for eksempel et bestyrelsesmedlem ikke modtager honorar eller kun modtager et beskedent honorar, påvirker som udgangspunkt ikke ansvarsbedømmelsen, jf. UfR 1925.49H samt UfR 1998.1137H.

Det er almindeligt antaget, at der gælder visse minimumskrav til et selskabs ledelses viden og indsigt. Alle medlemmer af et selskabs bestyrelse forudsættes således at være bekendt med de opgaver og det ansvar, som følger af den lovgivning, der regulerer selskabet og dets virksomhed, ligesom det forventes, at de i nødvendigt omfang sætter sig ind i virksomhedens forhold. Et ledelsesmedlem har efter omstændighederne en pligt til at fremskaffe yderligere oplysninger om forhold, som er af væsentlig betydning for de beslutninger, der træffes, jf. UfR 2001.873H (bo efter et bestyrelsesmedlem blev pålagt ansvar i forbindelse med et kriseramts selskabs salg af en fast ejendom til et andet selskab med samme ejerkreds. Der forelå ingen vurdering af ejendommens værdi).

I Capinordic Bank-sagen udtalte Højesteret, at det har betydning for ansvarsvurderingen, om bankens ledelse har sørget for, hvis der var anledning til det, at nødvendige yderligere oplysninger blev tilvejebragt, før et lån blev bevilget. I Eik Bank Danmark-dommen bemærkede Højesteret, at der må udvises forsigtighed med at tilsidesætte bankens ledelses vurdering af, om de foreliggende oplysninger udgør tilstrækkeligt grundlag for kreditvurderingen, eller om der er behov for at indhente for eksempel en eksternt sagkyndig vurdering.

For så vidt angår finansielle virksomheder er det ikke et krav, at hvert enkelt medlem af bestyrelsen i for eksempel en bank har indgående kendskab til bankforhold. Ethvert bestyrelsesmedlem skal imidlertid efter lov om finansiell virksomhed § 64, stk. 1, nr. 1, i dag have tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne varetage sit hverv. Hertil kommer, at bestyrelsen for en finansiell virksomhed efter § 64 e, i lov om finansiell virksomhed skal sikre, at dens medlemmer har tilstrækkelig kollektiv viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne forstå virksomhedens aktiviteter og de dermed forbundne risici.

I forbindelse med bestyrelsesansvar er udgangspunktet ved culpabedømmelsen, at der gælder den samme standard for alle bestyrelsesmedlemmer, uanset den enkeltes baggrund, uddannelse og forudsætninger. Generelt har domstolene således ikke ønsket at lempe ansvarsnormen ved bedømmelse af eksempelvis familiemedlemmers, medarbejdervalgte medlemmers eller andre ikke-professionelle bestyrelsesmedlemmers dispositioner.

I stedet er der efter omstændighederne gjort brug af lempelsesreglen i selskabslovens § 363, stk. 1 (eller de tilsvarende bestemmelser i de tidligere selskabslove) eller i erstatningsansvarslovens § 24, som betyder, at selve erstatningen kan nedsættes, når dette findes rimeligt under hensyn til skyldgraden, skadens størrelse og omstændighederne i øvrigt. Ikke mindst karakteren og graden af uagtsomhed kan dog efter omstændighederne medføre, at lempelse nægtes. I dommen om Capinordic Bank var der, ifølge Højesteret, ikke grundlag for at lempe erstatningsansvaret for nogen af de dømte, og der blev herved lagt vægt på, at de ansvarspådragende handlinger var foretaget som led i udførelsen af deres hverv i banken, og på graden af den udviste uagtsomhed.

Østre Landsret lempede i Amagerbank-sagen erstatningsansvaret for de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i henhold til erstatningsansvarslovens § 24 stk. 1, med henvisning til, at den uagtsomhed, de havde udvist, var mere begrænset end den af andre ledelsesmedlemmer udviste uagtsomhed, og at størrelsen og virkningen af erstatningskravet var uden rimelig sammenhæng med graden af den udviste uagtsomhed.

Se også UfR 2007.497H (Højesteret fandt ikke grundlag for at lempe ansvaret, idet bestyrelsen, ifølge Højesteret, "i det hele" havde forsømt sin tilsynsforpligtelse og udvist "en betydelig" uagtsomhed), UfR 2010.190H (der var tale om forsæt og illoyalitet, og lempelse blev nægtet), UfR 2011.1290H (lempelse blev nægtet med henvisning til karakteren af den ansvarspådragende adfærd), UfR 2012.2102H (efter karakteren af det ansvarspådragende forhold og skadevoldernes økonomiske forhold var der ikke grundlag for at lempe erstatningsansvaret) og UfR 2011.2815V (ikke tilstrækkeligt grundlag for at lempe erstatningsansvaret for en mand, der ved sin indtræden som direktør i et anpartsselskab var 89 år). Se på den anden side UfR 2001.873H (et dødsbo efter et familiebestyrelsesmedlem var ansvarligt for tab, men erstatningen blev nedsat) og UfR 1979.777V (tre familiemedlemmer, der var indvalgt i et selskabs bestyrelse, kunne drages til ansvar for et tab, som var foranlediget af optagelsen af et ulovligt aktionærlån, men erstatningen blev nedsat).

Selv om der som udgangspunkt gælder samme ansvarsnorm (culpanormen) ved bedømmelsen af de enkelte ledelsesmedlemmers ansvar, må den, der har særlige faglige forudsætninger, forvente at blive bedømt strengere på områder, hvor den særlige viden er relevant. Dette skal ses i sammenhæng med culpanormens fleksibilitet, og at domstolene i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der foreligger et ansvarsgrundlag, blandt andet ser på, hvad det enkelte ledelsesmedlem indså eller med rimelighed burde indse. Hvis der således er tale om en handling eller undladelse, som ligger inden for et område, hvor et ledelsesmedlem er i besiddelse af en særlig viden, kan dette medføre, at det pågældende ledelsesmedlem undergives en skærpet bedømmelse med hensyn til, om vedkommende har handlet ansvarspådragende.

Eksempelvis kan en advokat, økonom eller professionel virksomhedsrådgiver i et selskabs bestyrelse blive undergivet en skærpet bedømmelse, når den pågældende deltager i beslutninger i bestyrelsen om anliggender, som vedkommende må antages at have særlige forudsætninger for at forholde sig til, jf. Højesterets dom i UfR 2004.2253H.

I Højesterets dom i Capinordic Bank-sagen og i Østre Landsrets Amagerbank-dom var der en advokat blandt de tidligere bestyrelsesmedlemmer. Advokaterne blev dog ikke konkret undergivet en skærpet bedømmelse i forhold til de øvrige bestyrelsesmedlemmer. I Capinordic Bank havde det tidligere bestyrelsesmedlem omvendt gjort gældende til støtte for en lempelse af ansvaret, at domsfældelse ville berøre vedkommendes muligheder for at drive virksomhed som advokat. Højesteret tog ikke særskilt stilling til synspunktet, men ansvaret blev ikke lempet.

I flere af de domme, der er afsagt i sager mod ledelsesmedlemmer i nødlidende banker overtaget af Finansiell Stabilitet, fremgår det, at ansvaret for det enkelte ledelsesmedlem skal vurderes i lyset af den særlige indsigt, den pågældende måtte have. Der kan for eksempel henvises til Østre Landsrets

dom i Roskilde Bank-sagen⁷⁰. Ingen af dommene omtaler dog et ledelsesmedlems særlige indsigt, eller mangel herpå, som et moment til støtte for domfældelse eller frifindelse. I Østre Landsrets dom i Amagerbank-sagen⁷¹ afviste retten de medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmers indsigelse om, at det havde krævet en ganske særlig forretningsmæssig indsigt at indse, at genbevillingen af valuta-rammen var uforsvarlig.

Uanset at ansvaret er individuelt, hæfter flere ledelsesmedlemmer, der er erstatningspligtige samtidig, solidarisk for erstatningen, jf. herved selskabslovens § 363, stk. 2. Den, hvis erstatningsansvar er lempet efter reglerne i § 363, stk. 1, er dog kun ansvarlig med det nedsatte beløb. Har en af de erstatningspligtige betalt erstatningen, kan den pågældende afkræve hver enkelt af de medansvarlige deres del under hensyntagen til størrelsen af den skyld, der måtte påhvile hver enkelt, samt omstændighederne i øvrigt. I det indbyrdes forhold mellem flere skadevoldere fordeles erstatningsbyrden mellem de ansvarlige efter, hvad der under hensyntagen til den enkeltes skyld og omstændighederne i øvrigt må anses for rimeligt, jf. den nævnte bestemmelse samt erstatningsansvarsloven § 25, stk. 1.

I mangel af særlige holdepunkter vil udgangspunktet være en lighedeling mellem de ansvarlige, jf. UfR 2000.365/2H (Thrane-sagen, om ulovlig selvfinansiering og ansvar ved salg af overskudsselskab) og UfR 2004.3027H (ligeledes ansvar ved salg af overskudsselskab). De konkrete omstændigheder spiller imidlertid en væsentlig rolle, hvilket blandt andet illustreres af UfR 1998.1137H (bestyrelsesmedlemmer for en professionel fodboldklub var erstatningsansvarlige over for en kreditor. I det indbyrdes forhold blev bestyrelsesformanden, en advokat, som havde en ansvarsforsikring, pålagt at betale hele beløbet). Se på den anden side UfR 2000.1013/2H (hvor en bestyrelse fandtes erstatningspligtig over for en kreditor i forbindelse med overdragelse af selskabets virksomhed, og hvor en advokat, der var medlem af bestyrelsen, ikke fandtes regrespligtig over for de øvrige medlemmer) og UfR 2015.2219H (hvor en advokat, der var medlem af bestyrelsen i et af de ansvarlige selskaber, skulle friholdes i det indbyrdes forhold, da bestyrelsesformanden i både det sælgende og købende selskab fik den økonomiske fordel af den ansvarspådragende overdragelse, og i øvrigt havde spillet den mest aktive rolle i forbindelse med beslutningen om og gennemførelsen af overdragelsen).

Ved Østre Landsrets dom i Amagerbank-sagen blev de dømte bestyrelses- og direktionsmedlemmer fundet solidarisk ansvarlige. Østre Landsret fandt imidlertid, at en advokat, der var medlem af bestyrelsen og havde tegnet en ansvarsforsikring, i det indbyrdes forhold mellem de dømte skulle friholde de øvrige, i det omfang erstatningskravet var dækket af ansvarsforsikringen, jf. erstatningsansvarslovens § 25, stk. 2. Se herom i afsnit 7.8.

7.2.3 Bestyrelsens pligter

Bestyrelsens overordnede pligter følger for aktieselskabers vedkommende af selskabslovens § 115. Efter denne bestemmelse skal bestyrelsen i kapital-selskaber varetage den overordnede og strategiske ledelse og sikre en forsvarlig organisation af selskabets virksomhed. Bestyrelsen skal endvidere blandt andet føre tilsyn med selskabets økonomi, føre tilsyn med selskabets direktion samt foretage

---

⁷⁰ ØLB-1291-10 og ØLB-1851-10 (Roskilde Bank-sagen) af 7. november 2017.

⁷¹ ØLB-1390-17 (Amagerbanken) af 26. juni 2019.

den nødvendige risikostyring. Efter § 127 i selskabsloven må ledelsesmedlemmer i kapital-selskaber ikke disponere således, at dispositionen er åbenbart egnet til at skaffe visse kapitalejere eller andre en utilbørlig fordel på andre kapitalejeres eller kapital-selskabets bekostning. Medlemmer af kapital-selskabets ledelse må endvidere ikke efterkomme generalforsamlingsbeslutninger eller beslutninger truffet af andre selskabsorganer, hvis beslutningen måtte være ugyldig som stridende mod lovgivningen eller kapital-selskabets vedtægter.

De opgaver, som bestyrelsen i et almindeligt aktieselskab beskæftiger sig med, omfatter blandt andet ansættelse (og afskedigelse) af direktionen, organisering og tilrettelæggelse af selskabets virksomhed, fastlæggelse af virksomhedens strategi, vedtagelse af handlingsplaner, politikker, procedurer og budgetter, stillingtagen til væsentlige anliggender samt tilsyn med direktionens varetagelse af den daglige drift. Bestyrelsen for en finansiell virksomhed vil også beskæftige sig med disse opgaver, men vil dog som følge af den mere detaljerede regulering af finansielle virksomheder typisk anvende relativt mere tid på politikker og procedurer. For nogle finansielle virksomheders vedkommende – herunder banker – vil bestyrelsen tillige være beskæftiget med visse driftsrelaterede beslutninger i form af for eksempel større kreditbevillinger, hvilket indebærer, at ansvaret for disse driftsmæssige beslutninger både kommer til at ligge hos den daglige ledelse (direktionen) og i bestyrelsen.

For finansielle virksomheder er kravene til bestyrelsens overordnede og strategiske funktion, herunder virksomhedens forretningsmæssige aktiviteter, risikoprofil og politikker m.v. fastsat i § 70 i lov om finansiell virksomhed. Bestyrelsen skal træffe beslutning om virksomhedens risikoprofil, der er den overordnede ramme for, hvilke og hvor store risici virksomheden ønsker at påtage sig. Det følger heraf, at bestyrelsen i eksempelvis et pengeinstitut skal fastlægge, hvilke kreditrisici pengeinstituttet kan påtage sig ved kreditgivning, for eksempel i form af grænser for eksponeringer mod bestemte brancher eller mod bestemte geografiske områder. For et pengeinstitut skal bestyrelsen fastsætte de overordnede principper for, hvordan kreditrisici holdes inden for de fastlagte rammer. I et forsikrings-selskab skal bestyrelsen for eksempel fastlægge, hvilke og hvor store forsikrings- og markedsrisici selskabet må påtage sig.

De bestyrelsesopgaver, der er anført i § 70, skal ses i sammenhæng med det forhold, at bestyrelsen i kreditinstitutter er involveret i driftsmæssige beslutninger i virksomheden, for eksempel i tilfælde hvor bevillingskompetencen ved kreditgivning tilkommer bestyrelsen og ikke er delegeret til direktionen qua bestyrelsens instruks til direktionen.⁷²

Bestyrelsen har som anført pligt til at føre tilsyn med direktionen. Undladelse heraf kan føre til ansvar. I UfR 2011.1290H havde en bestyrelsesformand med Højesterets ord forholdt sig ”fuldstændig passiv” i en periode, hvor selskabet, uden at han var orienteret herom, blev drevet uden forsvarlig tilrettelæggelse af selskabets virksomhed, økonomi, bogføring og budgetopfølgning og uden afregning af moms og A-skat. Højesteret fandt, at bestyrelsesformanden havde handlet ansvarspådragende ved at

---

⁷² Bestyrelsen kan ikke i kreditinstruksen henlægge bevilling af usædvanlige eller betydende eksponeringer eller bevillinger omfattet af lov om finansiell virksomhed § 78 til direktionen, jf. bekendtgørelse nr. 1706 af 27. november 2020 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. § 6, stk. 3, nr. 2.

tilsidesætte sine pligter som bestyrelsesformand, herunder ved ikke at sikre tilsyn med selskabets økonomi.

I UfR 2007.497H medførte manglende iagttagelse af tilsynspligten og manglende opfølgning erstatningsansvar. Sagen angik et rejseselskab, hvor finansieringen af driften ifølge den forretningsplan og det budget, der udgjorde grundlaget for beslutningen om at påbegynde rejsebureauvirksomheden, skulle ske gennem kundernes forudbetalinger. En løbende og effektiv kontrol med udviklingen i selskabets økonomi var på denne baggrund af særlig betydning. På trods heraf blev der ikke af selskabets bestyrelse fastsat retningslinjer for, på hvilken måde bestyrelsen skulle holdes orienteret om udviklingen i selskabets økonomiske forhold, og en sådan løbende orientering fandt ikke sted. Der blev ikke udarbejdet perioderegnskaber, budgetopfølgninger eller lignende materiale på grundlag af selskabets bogføring, som var mangelfuld. Der blev i den periode, virksomheden var i drift, ikke afholdt noget egentligt bestyrelsesmøde, til hvilket alle bestyrelsesmedlemmer var indkaldt. Højesteret fandt, at bestyrelsen i det hele havde forsømt sin forpligtelse til at føre tilsyn med selskabets økonomi og forhold i øvrigt, jf. den dagældende aktieselskabslovs § 54, stk. 3 (nu selskabslovens § 115), og at hvert medlem af bestyrelsen derved havde udvist en betydelig uagtsomhed.

I Vestre Landsrets dom om ebh bank⁷³ havde direktøren i strid med sin bemyndigelse stillet pantebrevsgarantier for 130 mio. kr., uden at det var forelagt bestyrelsen til bevilling. Landsretten fandt, at bestyrelsen ikke var medansvarlig for tab på garantiene, idet der blandt andet var en klar instruks til direktøren om hans bemyndigelser, der var forretningsgange på pantebrevsområdet, og pantebrevsområdet blev revideret af intern revision. Landsretten fandt videre, at banken allerede var forpligtet af garantiaftalerne på det tidspunkt, hvor bestyrelsen burde være blevet bekendt hermed, at banken ikke ensidigt kunne have bragt garantiforpligtelserne til ophør, og at tabet på garantiene ikke var forårsaget af, at bestyrelsen ikke greb ind tidligere. Dommen er anket, dog kun over for direktøren.

7.2.4 Direktionens pligter

Direktionen forestår den daglige ledelse inden for rammerne af den generelle selskabslovgivning, lov om finansiell virksomhed og regler udstedt i medfør heraf samt bestyrelsens instruks til direktionen. Det omfatter blandt andet driftsmæssige beslutninger samt forberedelse og gennemførelse af de beslutninger, som bestyrelsen træffer. Som allerede berørt træffes en del driftsmæssige beslutninger for blandt andet bankers vedkommende af bestyrelsen på grundlag af direktionens indstillinger til bestyrelsen. Det gælder blandt andet større lånesager.

I Capinordic Bank-sagen havde bestyrelsen blandt andet bevilliget en kredit til en udenlandsk person bosiddende uden for Danmark. Til sikkerhed for lånet blev der givet sikkerhed i en aktiebeholdning. Låneaftalen indeholdt en stop loss-bestemmelse om tvangsrealisation af aktierne, hvis aktiekursen faldt til under en bestemt fastsat kurs (medmindre låntager indskød yderligere sikkerheder). Bestyrelsen havde ved bevillingen indskærpet over for direktøren, at der skulle være tæt opfølgning på stop loss-bestemmelsen, og tvangsrealisation skulle ske omgående ved kursfald til under den fastsatte

---

⁷³ VLB-0427-11 (ebh bank) af 31. januar 2020.

kurs. Efter kursen var faldet til under den fastsatte kurs i stop loss-bestemmelsen, gik der mere end seks måneder, før banken påbegyndte tvangsrealisation af aktierne.

Højesteret fandt, at direktøren var erstatningsansvarlig for den manglende opfølgning på stop-loss-bestemmelsen og lagde til grund, at der ikke var sikre oplysninger om, at direktøren havde overladt opfølgningen til bankens kreditchef. Højesteret lagde vægt på, at der var gået mere end seks måneder fra det tidspunkt, hvor realisationen burde have været iværksat, til realisationen blev påbegyndt, og at overholdelse af stop loss-bestemmelsen var blevet særligt indskærpet af bestyrelsen ved lånets bevilling. Endvidere lagde Højesteret vægt på, at direktøren i overensstemmelse med bankens forretningsgange hver måned fik lister over bankens engagementer over 1 mio. kr. med angivelse af eventuelle sikkerheder. Højesteret bemærkede endelig, at direktøren havde særlig anledning til og mulighed for at følge lånet tæt og sikre efterlevelsen af bestyrelsens tilkendegivelse vedrørende stop loss-bestemmelsen.

I sagen om Eik Bank Danmark havde bestyrelsen bevilliget lån til et ejendomsselskab. Der var bevilliget lån til første etape af et byggeri, og der var indsat en stopklods, hvorefter der ikke måtte bevilliges yderligere finansiering, medmindre ejendomsselskabet nåede aftalte ”milestones” om for eksempel indgåelse af lejekontrakter på byggeriet. På trods heraf blev der alligevel udbetalt yderligere. Højesteret fandt, at bestyrelsen ikke var ansvarlig herfor, da det ikke var godtgjort, at der i banken har været generelt uforsvarlige forhold, som i givet fald har ført til hævn timer i strid med stopklodsen. Højesteret udtalte videre, at et eventuelt erstatningskrav mod direktørerne under alle omstændigheder var forældet.

I Vestre Landsrets dom i Løkken Sparekasse-sagen⁷⁴ fungerede sparekassens direktør også som dens kreditchef. Sparekassens erhvervsafdeling havde derudover en erhvervs-kundechef. I forbindelse med to engagementer vedrørende ejendomsfinansiering havde Finansiell Stabilitet gjort gældende, at direktøren var erstatningsansvarlig som følge af mangelfuld kreditopfølgning, idet lånene blev udbetalt, uden at ejerskiftet blev berigtiget, eller de forudsatte sikkerheder blev etableret. Landsretten udtalte vedrørende det ene engagement, at det forekom nærliggende, at kreditopfølgningen havde været utilstrækkelig med hensyn til at påse, at handlen blev gennemført, og at de forudsatte sikkerheder straks blev etableret. Ansvar for at sikre en forsvarlig kreditopfølgning påhvilede i første omgang kundechefen, og selvom han havde begået væsentlige fejl i forbindelse med kreditopfølgningen, fandt landsretten ikke grundlag for at statuere et erstatningsansvar for direktøren, selvom han også fungerede som kreditchef.

Vedrørende det andet engagement udtalte landsretten, at det var kritisabelt, at sparekassen udbetalte lånet og stillede beløbet til sælgers disposition, før ejendomshandlen var berigtiget med et endeligt og anmærkningsfrist skøde. Om direktøren var erstatningsansvarlig herfor, beroede på, om han burde have opdaget dette forhold. Der var i sparekassens retningslinjer for kreditopfølgning og dokumenthåndtering med en indbygget kontrolfunktion. Disse retningslinjer blev ikke fulgt ved berigtigelsen af ejendomshandlen. Ansvar for at sikre en forsvarlig kreditopfølgning og dokumenthåndtering på

---

⁷⁴ VLB-0426-11 (Løkken Sparekasse) af 28. februar 2020.

hvilede i første omgang blandt andet kundechefen, og der var ikke tilstrækkeligt grundlag for at statuere et erstatningsansvar for direktøren, selvom han som nævnt også fungerede som kreditchef. Udvalget forstår dette på den måde, at landsretten ikke vurderer, at direktøren burde have opdaget den manglende kreditopfølgning, selvom han var kreditchef. Dommen er alene anket over for direktøren. Begge engagementer er omfattet af anken.

7.3 Business judgement rule – reglen om de forretningsmæssige skøn

Mange beslutninger, som en bestyrelse eller direktion træffer, er forbundet med risici af forskellig art og betydning og træffes inden for relativt snævre tidsmæssige rammer. Derimod finder domstolene efterfølgende vurdering af, om beslutningen var forsvarlig eller ikke, ofte sted flere år efter, uden særligt tidspres, og når det i øvrigt gennem bevisførelse er klart, hvilke konsekvenser beslutningen har haft, og hvilke alternativer som (måske med fordel) kunne være valgt. Hertil kommer, at mange beslutninger er udtryk for faglige eller forretningsmæssige vurderinger eller skøn, som kan efterprøves af domstolene, men hvor de ledelsesmedlemmer, der i første omgang har foretaget vurderingen eller udøvet skønnet, på forhånd må formodes at have haft gode forudsætninger for at gøre det.

For at statuere erstatningsansvar skal der som anført være tale om et uforsvarligt forhold. Beslutninger kan efterfølgende vise sig forkerte eller tabsgivende, uden at forholdet kan betegnes som uforsvarligt. Domstolene skal i deres praksis ved fastlæggelsen af, hvornår en handling eller undladelse er ansvarspådragende, afveje ønsket om så vidt muligt at sikre blandt andet kreditorer, kapitalejere, kunder og samfundet som sådant mod urimelige tab, over for ønsket om at give bestyrelse og direktion den nødvendige bevægelsesfrihed til at træffe de forretningsmæssige beslutninger, som er nødvendige for at opnå selskabets vedtægtsmæssige formål.

Disse forskellige hensyn har ført til, at domstolene udviser tilbageholdenhed – eller med Højesterets ord forsigtighed – med at pålægge erstatningsansvar for forretningsmæssige skøn eller vurderinger, hvis visse betingelser er opfyldt. Tilbageholdenheden, der med et udtryk fra amerikansk ret kendes som "the business judgement rule", er parallel til den praksis, der kendes fra andre retsområder, hvor culpanormen finder anvendelse, og hvor der er tale om domstolsprøvelse af faglige skøn eller vurderinger. En selskabsledelse har dog intet retskrav på, at der udvises tilbageholdenhed, idet det er domstolene, som i den enkelte sag vurderer, hvor indgående eller intensiv prøvelsen skal være.

Ved domstolenes prøvelse efter business judgement rule kan det vise sig, at en vurdering eller et skøn, ledelsen har foretaget, hviler på et uforsvarligt grundlag. En beslutning kan umiddelbart fremstå forretningsmæssig velbegrunder, men for eksempel hvile på en utilstrækkelig undersøgelse af de faktiske forhold. I disse tilfælde vil domstolene foretage en mere indgående prøvelse, og i praksis vil et erstatningsansvar være mere nærliggende, jf. for eksempel UfR 2001.873H (boet efter et bestyrelsesmedlem blev pålagt ansvar i forbindelse med et kriseramts selskabs salg af en fast ejendom til et andet selskab med den samme ejerkreds, uden at der var indhentet vurdering af ejendommens værdi). Højesteret har dog i Eik Bank Danmark-dommen udtalt, at der ligeledes må udvises forsigtighed med at tilsidesætte ledelsens vurdering af, om de foreliggende oplysninger udgør et tilstrækkeligt grundlag for at kunne foretage kreditvurderingen.

Business judgement rule og tankegangen bag denne regel er ikke ny. Den er udtrykt klart i Højesterets dom om Capinordic Bank, der angik henholdsvis en banks bestyrelsesformands, et bestyrelsesmedlems og en direktørs erstatningsansvar for blandt andet en række låneengagementer. Højesteret udtaler blandt andet:

”En beslutning om at yde et lån beror i vidt omfang på et forretningsmæssigt skøn navnlig på grundlag af en kreditvurdering af låntager. Skønnet skal foretages på et forsvarligt grundlag. I kreditvurderingen må bl.a. indgå formålet med lånet, låntagers økonomiske forhold, den stillede sikkerhed og kundens evne til at drive sin virksomhed, herunder i lyset af den almindelige økonomiske konjunktur. Hvilke krav der skal stilles, for at en bevilling kan anses for at være forsvarlig, vil bero på en samlet vurdering i det enkelte tilfælde. Højesteret finder, at der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte det forretningsmæssige skøn, der er udøvet af bankens bestyrelse og direktion ved bevillingen af et lån.”

Højesteret lægger i Capinordic Bank-sagen endvidere vægt på, om der alene har været taget hensyn til bankens – og ikke andres – interesser:

”Samme forsigtighed skal ikke udvises, hvis det må antages, at en bevilling af et lån eller en anden disposition knyttet hertil ikke alene er foretaget ud fra forretningsmæssige hensyn til banken, men også ud fra andre – og banken uvedkommende – hensyn.”

Hvis ledelsen har forfulgt andre hensyn end bankens, ændres vurderingen i skærpende retning:

”Højesteret finder, at der i en sådan situation må stilles skærpede krav til, at det er blevet sikret, at bankens interesser ikke er tilsidesat. Det bemærkes i den forbindelse, at der i lov om finansiel virksomhed § 78 er fastsat regler, der har til formål at forhindre interessekonflikter i forhold til bestyrelsesmedlemmer og direktører.”

Princippet i business judgement rule findes eksempelvis også i jf. UfR 1981.973H (Røde Vejmølle). I denne sag havde en direktør solgt selskabets produkter til nedsatte priser, herunder til et selskab, hvori han var hovedaktionær. Højesteret fandt, at det nok havde været rigtigst, om han havde holdt bestyrelsen løbende underrettet i højere grad, end det måtte antages at være sket, men at han havde foretaget nedsættelserne ud fra et "loyalt forretningsmæssigt skøn". Direktøren blev frifundet for ansvar. Det samme var tilfældet i UfR 2012.2533H, hvor en direktør i et aktieselskab havde foretaget bonusudbetalinger til medarbejdere i selskabet.

I situationer, hvor der viser sig at have været "falske lodder i vægtskålen", vil domstolene være særligt opmærksomme på, om selskabets interesser har været varetaget. Her må ledelsen forvente, at der vil blive foretaget en indgående prøvelse.

I sagen om ebh bank tilbagekøbte banken et nødlidende pantebrev fra direktørens hustrus selskab, hvorved der var risiko for, at banken ville lide et tab, der ellers ville have ramt hustruens selskab. Banken havde ikke en forretningsmæssig interesse i at tilbagekøbe pantebrevet fra hustruens selskab, og landsretten fandt, at det påhvilede direktøren at varetage bankens interesser fremfor sin hustru. Landsretten fandt derfor, at direktøren var erstatningsansvarlig for bankens tab herved.

I samme sag havde banken bevilliget en kredit til aktiekøb med det formål, at en kunde skulle besidde bankens aktier, således at banken kunne undgå at skulle offentliggøre en ejerandel af egne aktier på mere

end 5 pct., og dermed omgik banken flagningsreglen i den dagældende værdipapirhandelslovs § 28. Landsretten fandt, at denne omgåelse ikke i sig selv var erstatningsansvarspådragende, fordi formålet med værdipapirhandelslovens § 28 ikke var at sikre banken mod risikable udlån. Landsretten anså det tilsyneladende ikke for afgørende for ansvaret, at der var tale om en omgåelse.

I Roskilde Bank-sagen havde banken uden forudgående kreditvurdering givet aktiekreditter til kunder anvendt til opkøb af Roskilde Bank-aktier. Det skete for at forbedre bankens solvens, hvilket Finanstilsynet havde krævet. Landsretten fandt, at fremgangsmåden som udgangspunkt var uforsvarlig, men ikke konkret ansvarspådragende, hvilket ifølge landsretten måtte afgøres efter de almindelige erstatningsregler. Landsretten udtalte, at det efter dagældende lovgivning ikke var ulovligt at forbedre solvensen ved at sælge ud af egne aktier, og at det ikke var ansvarspådragende at have pustet solvensen kunstigt op i forbindelse hermed.

I Eik Bank Danmark-sagen var det et spørgsmål, om hvorvidt banken havde varetaget uvedkommende hensyn i en række erhvervsengagementer, hvor der var indgået aftaler om ”upsides” (resultatbaseret vederlag). Højesteret udtalte i sagen, at der er grund til særlig opmærksomhed på kreditvurderingen i engagementer, hvor der er aftalt ”upsides”, men at anvendelsen heraf ikke generelt kan anses for ansvarspådragende. En ”upside” er et vederlag til banken og er således ikke et bankens uvedkommende hensyn, der i sig selv kan begrunde fravigelse af udgangspunktet om, at der bør udvises forsigtighed med at tilsidesætte bankens forretningsmæssige skøn.

7.4 Eksempler på ansvarssituationer

7.4.1 Overtrædelse af lovgivningen

I forbindelse med vurderingen af, om en person har handlet forsvarligt, kan det få betydning, at der er lovregler eller andre normer, som en person i en given situation skal iagttage. I den erstatningsretlige teori er det blevet anført, at en overtrædelse af en offentligretlig norm som udgangspunkt vil skabe formodning for, at der er handlet culpøst. Overtrædelse af en offentligretlig regel eller norm vil imidlertid ikke i sig selv udløse et erstatningsansvar, hvis det i situationen ikke var uforsvarligt at overtræde reglen eller normen. Reglen eller normen skal have til formål at fremme en bestemt adfærd (og dermed undgå en uønsket adfærd), og den skal også efter sit indhold være udtryk for et egnet middel til at opnå den tilsigtede adfærd.

Overtrædelse af bestemmelser i den lovgivning, der gælder for et selskab, vil kunne føre til erstatningsansvar for medlemmerne af ledelsen. Med hensyn til finansielle virksomheder vil blandt andet lov om finansiel virksomhed samt regler udstedt i medfør heraf og god skik blandt virksomheder af den pågældende type (for eksempel pengeinstitutter) kunne spille en rolle ved fastlæggelsen af, om ledelsen har optrådt forsvarligt.

I Capinordic Bank-dommen, som angik ansvar for en række låneengagementer, bemærkede Højesteret blandt andet, at selv om banker er undergivet en omfattende regulering efter lov om finansiel virksomhed, indeholder loven kun i begrænset omfang krav til bankers långivning og kreditvurdering. Det er i lovens § 70 fastsat, at bestyrelsen, for så vidt angår bankens væsentligste aktivitetsområder, skal udfærdige skriftlige retningslinjer, hvori arbejdsdelingen mellem bestyrelse og direktion fastlægges. I § 71 er fastsat krav til bestyrelsens overordnede og strategiske funktioner samt krav til effektive former for virksomhedsstyring. Efter § 71 må der for hver enkelt finansiel virksomhed tages stilling til, hvilke foranstaltninger der skal træffes, for at reglerne er opfyldt.

Højesteret fandt herefter, at bestemmelserne i §§ 70 og 71 i lov om finansiel virksomhed, som opstiller krav til indretning og drift af en bank, ”ikke har en sådan karakter, at en tilsidesættelse i sig selv vil være tilstrækkelig til at anse et ledelsesmedlem i en bank for erstatningsansvarlig”.

For så vidt angår andre bestemmelser i den finansielle lovgivning, må det ifølge Højesteret bero på de hensyn, der ligger bag den enkelte bestemmelse, om en overtrædelse vil kunne indebære erstatningsansvar for et ledelsesmedlem i en bank.

I Finansiell Stabilitets erstatningssag mod den tidligere ledelse i ebh bank havde direktøren og to bestyrelsesmedlemmer deltaget i bevilling af lån til selskabet C som led i en overdragelse af anparterne i C fra bl.a. selskaber med tilknytning til direktørens hustru og de to bestyrelsesmedlemmer og til et selskab i en koncern tilhørende en af bankens store kunder. Direktøren og de to bestyrelsesmedlemmer deltog i bevillingen af lånet, selvom de personligt havde kautioneret for C’s gæld til Jyske Bank, som de derved blev frigjort for. De var således inhabile. Direktøren var i en forudgående straffesag blevet idømt en bøde på 10.000 kr. for overtrædelse af § 76 i lov om finansiel virksomhed vedrørende netop denne sag. C ejede kapitalandelene i et spansk selskab, som ejede en ejendom i Spanien.

Landsretten udtalte, at den omstændighed, at de var inhabile, ikke i sig selv medførte, at de var erstatningsansvarlige, idet det må bero på en samlet vurdering af, om det var uforsvarligt at yde lånene til C. Landsretten udtalte videre, at der ikke var grundlag for at antage, at bestyrelsen ville have afslået at yde lånene, såfremt bestyrelsen havde været bekendt med de pågældende ledelsesmedlemmers interesser i sagen. Landsretten fandt, at det ikke var uforsvarligt at bevillige lånet, hvilket blandt andet var begrundet i den daværende vurdering af ejendommen i Spanien, låntagers økonomi, at bankens interne revision havde vurderet, at engagementerne med koncernen var uden særlig risiko, og at Finanstilsynets havde givet engagementerne med koncernen karakteren 2a (svarende til engagementer med normal risiko). Landsretten lagde også vægt på, at tabet på ca. 1,5 mio. kr. var forholdsmæssigt lille i forhold til lånets størrelse ca. 35 mio. kr. Endvidere udtalte landsretten, at tabet på engagementet blandt andet hang sammen med et betydeligt fald i ejendomsværdien, der blev konstateret ved salg af ejendommen i 2010, og som ledelsesmedlemmerne ved modtagelse af vurdering i foråret 2008 ikke burde have forudset.

Ved stillingtagen til betydningen af den enkelte bestemmelse er det afgørende, hvilket beskyttelsesformål bestemmelsen tjener, og om bestemmelsen efter sit indhold er egnet til at beskytte dette formål. I sagen mod ebh bank fandt landsretten eksempelvis, at overtrædelse af værdipapirhandelslovens flagningsregler ikke var erstatningsansvarspådragende, fordi formålet med flagningsreglerne ikke var at sikre mod tab. Dommen er omtalt nærmere under afsnit 7.3.

Det må antages, at overtrædelse af lovgivningen om finansielle virksomheder kan få betydning ved ansvarsbedømmelsen, og at dette i det konkrete tilfælde afhænger af den pågældende bestemmelses indhold og formål. Højesterets ordvalg ”ikke... i sig selv... tilstrækkelig” i Capinordic Bank-dommen er en sædvanlig måde at udtrykke culpabedømmelsen på, hvorefter der foretages en samlet bedømmelse af omstændighederne i sagen, og heri kan en eventuel tilsidesættelse af lovbestemmelser indgå.

I Eik Bank Danmark-sagen havde bestyrelsen bevilliget forøgelse af et låneengagement, som medførte, at banken overskred 25 pct.-grænsen i § 145, stk. 1, i den dagældende lov om finansiel virksomhed. Finansiell Stabilitet havde gjort gældende, at forøgelsen havde været uforvarselig, idet bestemmelsen i § 145, stk. 1, netop havde til formål at sikre pengeinstitutter mod den særlige risiko, der udløses, hvis instituttet risikomæssigt eksponeres over for enkelte meget store kunder, således som det skete for Eik Bank Danmark. To ledelsesmedlemmer fra banken var ved en straffesag i byretten dømt for uagtsom overtrædelse af § 145, stk. 1, og idømt en bøde på 30.000 kr., hvilket efterfølgende blev stadfæstet af landsretten. Af erstatningssagen fremgår imidlertid, at overtrædelse af § 145, stk. 1, ikke kunne føre til, at bevillingerne var ansvarspådragende i erstatningsretlig sammenhæng, hvilket Højesteret tilsluttede sig med den begrundelse, som landsretten havde anført.

Selv om tilsidesættelse af lovgivningen ofte vil skabe en formodning for, at der er handlet culpøst, vil tilsidesættelse af lovgivningen således ikke i alle tilfælde være ansvarspådragende. Omvendt er den omstændighed, at lovgivningen er overholdt, ikke ensbetydende med, at ansvar undgås, jf. UfR 2006.3050H (Skjold Burne, hvor medlemmer af en bestyrelse fandtes erstatningsansvarlige for udlodning af selskabets midler som led i kapitalnedsættelse og udbyttebetaling i overensstemmelse med aktieselskabslovens bestemmelser, men i strid med ”redelig handlemåde”).

Medlemmer af en bestyrelse, der afgiver forkerte oplysninger til en myndighed, kan efter omstændighederne ifalde ansvar. I UfR1940.24H var der tale om ansvar for forkert oplysning om, at aktiekapitalen var indbetalt, og om at selskabet ikke skulle overtage formuegenstande. I UfR 1958.515V var en advokat ansvarlig for urigtigt at have angivet, at selskabets aktiekapital var fuldt indbetalt.

Med hensyn til visse dele af selskabslovgivningen, for eksempel reglerne om selvfinansiering og økonomisk bistand til for eksempel aktionærer og ledelsesmedlemmer, findes som anført under 7.1.4 særlige regler, jf. selskabslovens §§ 206 og 210 samt UfR 2000.365/2H og UfR 2004.3027H. Der gælder efter selskabslovens § 215, stk. 2, et objektiveret ansvar for ledelsesmedlemmer, der har truffet aftale om eller opretholdt selvfinansiering (i strid med selskabslovens § 206) eller økonomisk bistand til for eksempel aktionærer eller ledelsesmedlemmer (i strid med selskabslovens § 210), for det tab, selskabet måtte blive påført, ved at tilbagebetaling ikke kan finde sted eller aftaler om anden økonomisk bistand ikke kan bringes til ophør. Selskabslovens §§ 206 og 210 finder dog ikke anvendelse på pengeinstitutter eller på realkreditlån ydet af et realkreditinstitut, jf. lovens § 213.

Afhængigt af indholdet af lovreguleringen vil både bestyrelse og direktion kunne ifalde ansvar for en overtrædelse af de regler, der gælder for den pågældende virksomhedstype. Derimod vil overholdelse af særlovgivning af relevans for den daglige drift typisk henhøre under direktionen. Det gælder for eksempel den ansættelsesretlige regulering og arbejdsmiljøregler.

7.4.2 Overtrædelse af interne regler

Fravigelse af interne retningslinjer og fast praksis kan efter omstændighederne have betydning for ansvarsbedømmelsen i erstatningssager.

Fra retspraksis kan blandt andet nævnes UfR 2009.1835H, hvor pårørende fik ret til erstatning efter selvmord begået under indlæggelse på et psykiatrisk center. Højesteret udtalte i sin begrundelse

blandt andet, at den skete tilsidesættelse af retningslinjerne for tilsyn indebar, at behandlingen af patienten ikke havde levet op til de krav, der måtte stilles efter den dagældende patientforsikringslov, og at forsømmelsen også efter almindelige erstatningsretlige regler måtte anses for en ansvarspådragende fejl.

Inden for mange professionsområder gælder – ofte ifølge lovgivningen – et princip om, at udøverne af den pågældende virksomhed skal iagttage ”god skik” på området. Et tilsvarende princip kan følge af branchenormer og sædvaner fastlagt af branchens egne aktører. Sådanne regler anses ofte for udtryk for, hvilke krav der stilles til forsvarlig professionsudøvelse på det pågældende område med den konsekvens, at overtrædelse af for eksempel en norm for god skik eller en branchesædvane kan føre til, at der er handlet culpøst.

Der kan næppe siges noget meget håndfast om, hvilken rolle en virksomheds interne regler spiller ved bedømmelsen af ledelsens erstatningsansvar. Dette beror antagelig ikke alene på sigtet med og indholdet af reglerne, men også på, om reglerne er forankret i lovgivning.

Om handlinger i strid med selskabets interne regler anfører Højesteret i dom om Capinordic Bank indledningsvis, at bevillingsbeføjelserne i en bank tilkommer bestyrelsen, som helt eller delvist inden for nærmere angivne rammer kan delegerer sin bevillingsret til direktionen, jf. lov om finansiel virksomhed § 70. Bestyrelsen fastlægger de nærmere retningslinjer for denne delegation i kreditinstruksen og fastsætter i kreditpolitikken retningslinjer for bankens ansattes kreditgivning. Hvis bankens direktion handler i strid med kreditinstruksen eller kreditpolitikken, står det enkelte direktionsmedlem til ansvar over for bestyrelsen. Bestyrelsen kan fravige eller tillade fravigelse af sine egne retningslinjer i det omfang, en sådan fravigelse ikke er i strid med lovgivningen eller i øvrigt må anses for uforsvarlig.

Ifølge Højesteret kan den omstændighed, at bestyrelsen fraviger egne retningslinjer eller accepterer, at bankens direktion fraviger disse, ikke i sig selv anses for ansvarspådragende. Et ansvar må således forudsætte, at det ”efter en konkret vurdering i det enkelte tilfælde har været uforsvarligt at fravige egne retningslinjer eller acceptere en sådan fravigelse”. Af Capinordic Banks kreditpolitik fremgik det eksempelvis, at bevilling af kreditfaciliteter til privatkunder skulle baseres på en grundig analyse af kundens årsopgørelse, eventuel indkomst- og formueopgørelse og relevante budgetoplysninger. Dette var ikke sket ved bevilling til en privatperson, hvorved banken led et tab på engagementet. Landsretten fandt, at værdien af en stillet sikkerhed oversteg det bevilligede lånebeløb, hvorfor bevilling ikke indebar en sådan risiko for tab, at det var erstatningspådragende. Det forhold, at kreditpolitikken ikke var blevet fulgt, kunne ikke føre til et andet resultat. Højesteret tilsluttede sig dette.

Af Roskilde Bank-dommen fremgår, at bankens kreditpolitik indeholdt bestemmelser om, at der ved bevilling af ejendomsprojektfinansieringer skulle stilles krav om forsalg af ejendomme i projektet og krav om en vis egenfinansiering. Disse krav var fraveget ved bevillingen af et engagement med en erhvervskundekoncern. Landsretten udtalte, at der var tale om et engagement forbundet med en vis forøget risiko, hvor banken alligevel havde valgt at fravige sin almindelige kreditpolitik, men fandt imidlertid, at der ikke var grundlag for at tilsidesætte de skøn, som ledelsesmedlemmerne havde udøvet i forbindelse med håndteringen af engagementet, hvorfor de blev frifundet.

7.4.3 Ledelsens ansvar for enkeltengagementer i pengeinstitutter

Den centrale dom for så vidt angår ledelsens ansvar for enkeltengagementer i pengeinstitutter er Højesterets dom om Capinordic Bank. I denne dom er låneengagementer blevet vurderet efter culpanormen og, hvor forudsætningerne herfor var til stede, ved anvendelse af business judgement rule. Bemærkningerne nedenfor tager udgangspunkt i Højesterets præmisser i Capinordic Bank-dommen.

Østre Landsret tager i sin dom om Amagerbanken ligesom Vestre Landsret i ebh bank-dommen og Løkken Sparekasse-dommen og Højesteret selv i Eik Bank Danmark-sagen afsæt i Højesterets præmisser i Capinordic Bank-dommen.

Vurderingen af, om en lånebevilling, som en direktion eller bestyrelse i en bank har besluttet, har været forsvarlig, må foretages på baggrund af de oplysninger, som forelå på bevillingstidspunktet. Der må lægges vægt på den viden, som det enkelte ledelsesmedlem på dette tidspunkt havde eller havde adgang til. Det må endvidere tillægges betydning, om direktionen eller bestyrelsen – hvis der har været anledning hertil – har sørget for, at nødvendige yderligere oplysninger blev tilvejebragt, før lånet blev bevilget. Dog bemærker Højesteret i Eik Bank Danmark-sagen, at der skal udvises forsigtighed med at tilsidesætte ledelsens skøn over, om de nødvendige oplysninger var tilvejebragt.

I sin gennemgang af de enkelte låneengagementer bemærker Højesteret i Capinordic Bank-sagen indledningsvis blandt andet, at Finanstilsynet som led i sit tilsyn foretager en gennemgang af udvalgte låneengagementer og i den forbindelse vurderer det enkelte låns bonitet med henblik på opgørelse af bankens solvensbehov. Der er derimod ikke tale om, at tilsynet vurderer, hvorvidt det var forsvarligt at bevilge lånet. Det kan imidlertid ifølge Højesteret efter omstændighederne indgå ved vurderingen af, om en bankledelse har pådraget sig erstatningsansvar, at Finanstilsynet har foretaget en bedømmelse af lånets bonitet. Der må i den forbindelse lægges vægt på, hvilket oplysningsgrundlag Finanstilsynet havde, og hvor tæt bedømmelsen tidsmæssigt er foretaget på lånets bevilling.

Det, som Højesteret anfører med hensyn til Finanstilsynets rolle og funktion, fører ikke til, at ansvaret for vurderingen overgår fra bankens ledelse til tilsynet, men en af tilsynet (nyligt) foretaget vurdering af et låneengagement kan give et indtryk af lånets bonitet og dermed indgå i den samlede bevisførelse, med hensyn til, om bevillingen af lånet var ansvarspådragende.

Advarsler fra Finanstilsynets side om for eksempel risikoen for omfattende ejendomseksposering eller manglende nedbringelse af udlån på trods af forringet bonitet, vil indgå ved vurderingen af ledelsens ansvar, når det er relevant. Ved Højesterets bedømmelse af to af engagementerne i Capinordic Bank blev Finanstilsynets advarsler således tillagt betydning.

Af dommen fremgår også, at bankens revisions vurdering af et låneengagement og behov for (regnskabsmæssig) nedskrivning ifølge Højesteret kan indgå i bedømmelsen af, om bevillingen af et lån har været forsvarlig. Ved Højesterets vurdering af Capinordic Banks engagementer med tre af bankens kunder indgik det således i bedømmelsen, at bankens revisor havde erklæret sig enig i ledelsens vurdering af, at engagementerne udgjorde sædvanlige forretningsmæssige risici.

Der var for nogle af engagementernes vedkommende tale om efterbevillinger, det vil sige, at lånebehold, som skulle bevilges af bestyrelsen, helt eller delvist blev udbetalt forud for bestyrelsens godkendelse af bevillingen. To af de sagsøgte, bestyrelsesformanden og et menigt bestyrelsesmedlem, havde ikke påtalt eller søgt at forhindre denne praksis, og de måtte derfor ifølge Højesteret anses for at have accepteret fremgangsmåden, hvilket indebar, at de fandtes erstatningsansvarlige for tabet på hele lånet. Det havde således ikke betydning, om lånet eller en del heraf var udbetalt, da de deltog i bestyrelsens beslutning om efterbevilling af lånet.

Den omstændighed, at et lån er udbetalt forud for bestyrelsens bevilling, medfører ikke i sig selv erstatningsansvar for de, der forhåndsbevilger lånet, idet det afgørende er, om bevillingen ud fra de oplysninger, der forelå på tidspunktet, hvor de traf beslutning om forhåndsbevilling, må anses for forsvarlig.

I tilfælde, hvor direktøren for banken har indstillet til bestyrelsen at bevilge et lån, og kreditindstillingen er uforsvarlig, fritager det ikke den pågældende direktør for erstatningsansvar, at bestyrelsen har bevilget lånet.

Hvis et lån, som må anses for uforsvarligt, er bevilget af direktøren som en direktionsbevilling, kan bestyrelsesformanden og det menige bestyrelsesmedlem være ansvarlige herfor, hvis det er godtgjort, at de har involveret sig ved lånebeslutningen.

Det var i Capinordic Bank-sagen godtgjort, at det sagsøgte menige bestyrelsesmedlem i flere tilfælde havde spillet en meget aktiv rolle i forbindelse med forhandlingen med kunden om låneengagementer og vilkårene herfor, at han i flere tilfælde havde givet besked til bankens ansatte om bevilling af lån på en måde, der af de ansatte måtte forstås som en ordre om, at et lån skulle bevilges på bestemte vilkår, og at det var meget vanskeligt at sige ham imod. Det forhold, at en beslutning om at bevilge et lån reelt må anses for truffet af bestyrelsesmedlemmet, eller det forhold, at denne på anden måde havde påvirket beslutningsprocessen, kunne ikke anses for i sig selv at være ansvarspådragende. Det afgørende er, om det på grundlag af de oplysninger, der forelå på tidspunktet for bevillingen, var forsvarligt at bevilge lånet.

I Eik Bank Danmark-sagen havde banken blandt andet ydet lån til en koncerns køb af en ejendom i forbindelse med koncernens overtagelse af en andens kundes nødlidende engagement, ligesom banken havde ydet et tillægslån til brug for forbedring af koncernens likviditet. Finansiell Stabilitet havde gjort gældende, at bevilling af tillægslånet havde været uforsvarligt og havde fået medhold i landsretten. Landsretten havde lagt vægt på, at bevillingsbeslutningen var truffet på et ufuldstændigt grundlag, uden vurdering af en pantsat ejendoms værdi og udlejningsmuligheder, selvom banken vidste, at ejendommen ikke genererede cash flow. Landsretten havde også lagt vægt på, at låntageren og de koncernforbundne selskaber, som havde kautioneret, manglede likviditet, og at deres fremtid var beskrevet som usikker. Endelig lagde landsretten vægt på, at lånet blev bevilliget efter, at finanskrisen var indtrådt.

Højesteret frifandt ledelsesmedlemmerne for erstatningsansvar vedrørende tillægslånet. Højesteret lagde til grund, at formålet med tillægslånet var at begrænse tabet på det eksisterende nødlidende engagement, som den nye kunde ellers ikke ville have overtaget. I vurderingen af forsvarligheden af

en sådan tabsbegrænsende beslutning skulle indgå en afvejning af risikoen ved det eksisterende, nødlidende engagement og risikoen ved det nye engagement, og om banken derved opnåede en mere fordelagtig position. Bevillingen var sket på grundlag af en kreditindstilling, som indeholdt oplysninger om blandt andet formålet med lånet, låntagers økonomiske forhold, den stillede sikkerhed og koncernens evne til at drive virksomhed. Højesteret fandt ikke grundlag for at tilsidesætte bankens ledelses forretningsmæssige skøn vedrørende bevillingen, herunder ledelsens vurdering af, at lånet var egnet til at afværge eller formindske risikoen for tab på det nødlidende engagement, og at risikoen for, at banken ville lide et større tab, ud fra en samlet vurdering var forsvarlig.

7.4.4 Prospekter, børsmeddelelser m.v.

Et selskabs ledelse kan blive erstatningsansvarlig, hvis et (børs)prospekt, som ledelsen har underskrevet, for eksempel i forbindelse med en aktieemission, viser sig mangelfuldt eller utilstrækkeligt.

En af de centrale domme på dette felt er højesteretsdommen vedrørende Hafnia Holdings kapitalrejsning ved en emission, UfR 2002.2067H. Hafnia Holding var på grund af betydelige investeringer i Baltica Holding og Skandia kommet i økonomiske vanskeligheder, og en kapitaltilførsel var nødvendig. Det blev besluttet at gennemføre en emission via fondsbørsen. Kort efter gik Hafnia Holding i betalingsstandsning og blev efterfølgende erklæret konkurs. To aktionærer anlagde herefter sag mod medlemmer af selskabets bestyrelse og direktion samt revisor og emissionsbank. Højesteret frifandt de sagsøgte, selvom prospektet var behæftet med mangler og derfor med rimelighed kunne kritiseres. Højesteret lagde blandt andet vægt på, at baseret på oplysningerne måtte en investor "være klar over, at Hafnia Holding var i alvorlige økonomiske vanskeligheder, at aktieemissionen var led i et forsøg på at genoprette selskabets økonomi, og at yderligere væsentlige kursfald på aktiemarkedet, herunder specielt på Baltica- og Skandia-aktier, ville indebære en ikke ubetydelig risiko for, at selskabet – uanset den kapitaltilførsel, som blev opnået ved emissionen – ikke kunne overleve." Den kritik, som kunne rettes mod forskellige dele af prospektet, kunne efter Højesterets opfattelse ikke bevirke, at prospektet efter en samlet vurdering led af sådanne mangler, at der var grundlag for at pålægge erstatningsansvar. Det var da heller ikke disse specifikke kritikpunkter, men fortsatte væsentlige kursfald, som førte til Hafnia Holdings betalingsstandsning og senere konkurs.

I Hafnia-sagen vurderede Højesteret ansvaret for prospektet efter den almindelige culpanorm. Samme tilgang ses i sagen i UfR 2001.398H, hvor en emissionsbank blev frifundet for ansvar i forbindelse med fejl i et prospekt vedrørende Nordisk Fjers udbud af konvertible obligationer.

Praksis på området er beskeden, men der tegner sig fortsat et billede af, at ansvarsreglerne på dette område præges af de almindelige erstatningsretlige principper, snarere end særlige regler rettet mod prospekter, jf. UfR 2013.1107H (hvor en bank, der ikke tidligere havde udarbejdet et børsprospekt og fravalgte verifikation, havde handlet ansvarspådragende ved at udstede prospektet uden oplysning om nogle håndpantstætninger og deres konsekvens for nogle seniorlån).

I nyere retspraksis kan der i øvrigt på dette område spores en villighed hos domstolene til at slække på kravene til den nødvendige årsagssammenhæng, i hvert fald når der er tale om grovere forhold og skadelidte i situationen ville kunne få vanskeligheder med at påvise årsagssammenhængen, jf. UfR

2000.2176H (Commercial, om en banks erstatningsansvar for urigtig børsmeddelelse i tilknytning til emission).

I UfR 2013.1107H fandt Højesteret, at når aktietegning er sket på grundlag af et prospekt med mangler i form af urigtige og manglende oplysninger, som ud fra en samlet bedømmelse var af væsentlig betydning for bedømmelsen af selskabet, er der en formodning for, at tegning ikke var sket, hvis prospektet havde indeholdt rigtige og fuldstændige oplysninger.

En børsmeddelelse kan imidlertid spille en så ringe rolle, at der ikke statueres årsagsforbindelse mellem meddelelsen og det tab, som købere af aktier i det pågældende selskab lider, jf. UfR 2000.595H.

7.5 Ledelsens ansvar for krise eller nedbrud i en virksomhed

7.5.1 Ansvar ved kriseramte virksomheder generelt

En række domme i ansvarssager angår tilfælde, hvor spørgsmålet var, om det i lyset af selskabets økonomiske situation var forsvarligt at fortsætte selskabets drift.

Ifølge Højesterets dom i UfR 2015.2075H (Memory Card Technology) er det afgørende kriterium, om selskabets virksomhed er blevet fortsat efter det tidspunkt, hvor den burde have været indstillet eller tilpasset. Hvis ledelsen ved ansvarspådragende adfærd har forårsaget, at virksomheden ikke blev indstillet eller tilpasset, og selskabet lider tab som følge heraf, kan selskabet (eller eventuelt dets konkursbo) kræve erstatning af personer i ledelsen. Også individuelle kreditorer kan efter omstændighederne kræve erstatning.

UfR 1998.1137H fastslår på linje hermed, at bestyrelsesmedlemmer i et selskab var ansvarlige for at have videreført selskabet, selvom det burde have stået dem klart, at en videreførelse uden yderligere tab ikke var mulig. Har ledelsen rimelig grund til at gå ud fra, at selskabets problemer er af forbigående karakter, vil den som udgangspunkt ikke blive draget til ansvar, selvom selskabet senere erklæres konkurs, jf. UfR 2000.188H samt UfR 1993.789V. I UfR 2003.317H fandtes et bestyrelsesmedlem ikke ansvarlig over for en långiver, selvom lånoptagelsen skete kort før selskabets økonomiske sammenbrud, idet det ikke var godtgjort, at bestyrelsesmedlemmet indså eller burde have indset situationens alvor. I UfR 2006.243H (Mindship Fonden) blev et bestyrelsesmedlem og en direktør fundet erstatningsansvarlige for at videreføre en fonds virksomhed, selvom det betød, at gammel gæld ikke blev nedbragt, og ny gæld stiftet.

Som det fremgår, bliver det ofte centralt i ansvarsvurderingen at fastlægge, hvornår ledelsen burde have indset, at selv en beskeden chance for, at virksomhedens alvorlige situation kan vendes, er forpasset. Dette tidspunkt kaldes til tider "håbløshedstidspunktet".

Der foreligger en særlig situation, hvis ledelsen forsøger at redde selskabet, for eksempel ved gennem en rekonstruktion at tilvejebringe frisk kapital eller på anden måde sikre fortsat finansiering af virksomheden. Kendetegnende for disse tilfælde er, at der ikke på forhånd er nogen sikkerhed for, at redningsbestrebelse lykkes, men at der er et almindeligt ønske om, at mulighederne for at gennemføre en redningsaktion med succes afprøves. Domstolene er på dette område indstillet på at give

selskabsledelsen en vis ”manøvre frihed”, så længe der eksisterer en, om end beskedent, chance for, at vanskelighederne kan overvindes.

Den centrale dom på dette område er fortsat UfR 1977.274H (Havemann-sagen), hvor Højesteret lagde vægt på, at der helt frem til sidste øjeblik blev ført seriøse forhandlinger med blandt andet bankerne for at finde en løsning, uanset at mulighederne for at videreføre selskabet var yderst ringe.

I UfR 2015.257V blev ledelsen af et selskab, på trods af en særdeles vanskelig økonomisk situation, og uanset at mulighederne for selskabets videreførelse måtte anses for ringe, ikke fundet erstatningsansvarlig, idet der pågik ikke urealistiske forsøg på at fusionere eller opnå en samarbejdsaftale, ligesom banken var fuldt ud informeret om den anstrengte økonomiske situation.

Domstolene er imidlertid kritisk indstillet over for redningsbestrebelse, hvis ledelsen tilgodeser visse kreditorer som led i bestrebelse på at opnå en løsning, jf. UfR 1989.812H (i forbindelse med salg af et insolvent selskabs aktiver blev alene nogle, men ikke alle kreditorer, sikret, hvorfor selskabets ledelse ifaldt erstatningsansvar). Se tilsvarende UfR 2005.2235H. I UfR 2011.963H fandt Højesteret en anpartshaver, der samtidig var direktør i selskabet, erstatningsansvarlig over for kreditorerne for salg af selskabets aktiver til underpris. Manglende varetagelse af kreditorernes interesser førte ligeledes til erstatningsansvar for direktøren i et selskab i UfR 2013.1273V.

Det er ofte set, at selskaber i vanskeligheder vælger at lade selskabets offentlige kreditorer "tilvejebringe" likviditet gennem at undlade at afregne indeholdt A-skat og moms. Dette vil dog let kunne føre til ledelsesansvar, jf. på den ene side UfR 1995.43H (direktør og eneanpartshaver blev fundet erstatningspligtig for manglende afregning af A-skat) og på den anden side UfR 1985.377H (hvor to direktører ikke var erstatningspligtige for manglende betaling af A-skat).

7.5.2 Særligt om ledelsens ansvar ved kriseramte finansielle virksomheder

7.5.2.1 Virksomhedernes pligter

Som udgangspunkt er de opgaver og det ansvar, der påhviler ledelsen af kriseramte finansielle virksomheder de samme, som dem, der gælder for andre kriseramte virksomheder. Herudover gælder der for de finansielle virksomheder en række særregler.

Når den økonomiske situation i en finansiell virksomhed forværres, vil de konkrete pligter for virksomhedens ledelse og reaktioner fra Finanstilsynet selvsagt afhænge af den konkrete situation. Der er således både regler, der fastlægger, hvordan virksomheden – og dermed virksomhedens ledelse – skal reagere, eller hvilke forberedelser virksomheden skal have gjort, så den er forberedt på en krisesituation, og beføjelser for Finanstilsynet til at påbyde virksomheden at foretage eller begrænse visse aktiviteter og dermed pålægge virksomhedens ledelse at handle på en given måde.

Pengeinstitutter, realkreditinstitutter og fondsmæglerselskaber I skal også i gode tider i medfør af § 71 a i lov om finansiell virksomhed udarbejde og løbende vedligeholde en genopretningsplan. Genopretningsplanen skal godkendes af virksomhedens bestyrelse og har først og fremmest til formål at forebygge, at virksomheden kommer i så alvorlige vanskeligheder, at det bliver nødvendigt at afvikle den. En genopretningsplan skal være med til at sikre, at virksomheden identificerer problemer og

sætter de nødvendige tiltag i værk med henblik på at sikre virksomhedens levedygtighed på længere sigt. I genopretningsplanen fastsætter virksomheden nogle indikatorer, som skal få virksomheden til at iværksætte tiltag, inden virksomheden kommer i strid med lovkrav – primært kapital- og likviditetskrav.

En virksomhed skal, hvis situation forværres, selv have vurderet, hvilke foranstaltninger der skal iværksættes, og iværksætte dem, når situationen opstår. Finansielle virksomheder har derudover en pligt til straks at meddele Finanstilsynet om oplysninger, der er af afgørende betydning for den finansielle virksomheds fortsatte drift, jf. § 75, stk. 1, 1. pkt. Derudover vil Finanstilsynet typisk øge sin opmærksomhed på et sådant institut ved at sætte det under skærpet tilsyn. Dette indebærer sædvanligvis, at der er flere inspektioner i virksomheden end normalt, ligesom der også kan være krav om flere eller hyppigere indberetninger.

7.5.2.2 Finanstilsynets beføjelser

Hvis virksomhedens genopretningstiltag ikke løser virksomhedens problemer, eller virksomheden bryder med lovkrav på det finansielle område, vil Finanstilsynet normalt reagere. Reaktionen afhænger af den konkrete situation, men kan være påbud om at udarbejde plan for genoprettelse af det pågældende forhold (for eksempel kapitalgenoprettelsesplan), frist til opfyldelse af kravet, begrænsning af visse aktiviteter, for eksempel forbud mod nye eksponeringer samt sikring af de nødvendige kompetencer, både i ledelse og blandt medarbejdere m.v.

Finanstilsynet har desuden i medfør af kapitel 15 a i lov om finansiell virksomhed beføjelser til at foretage såkaldt tidlig indgriben i et pengeinstitut, realkreditinstitut eller fondsmæglerselskab I, når virksomhedens finansielle situation er i betydelig eller hastig forværring. Anvendelsen af beføjelserne kræver, at der er tale om alvorlige overtrædelser af lovgivningen, og at foranstaltningen i øvrigt vurderes at kunne rette op på forholdet. Af foranstaltninger kan nævnes påbud om at afsætte et eller flere medlemmer af direktionen eller bestyrelsen, ændre forretningsstrategi samt ændre retlig eller operationel struktur.

Derudover kan Finanstilsynet indsætte en eller flere midlertidige administratorer, når virksomhedens finansielle situation forværres betydeligt, eller der foreligger en eller flere alvorlige overtrædelser af den finansielle lovgivning, og hvor de øvrige foranstaltninger i kapitlet ikke vurderes tilstrækkelige. Den midlertidige administrator kan enten træde i den samlede bestyrelses sted eller bistå bestyrelsen i dennes arbejde.

Endvidere har ledelsen i et pengeinstitut, realkreditinstitut eller fondsmæglerselskab I pligt til at meddele Finanstilsynet, hvis ledelsen vurderer, at virksomheden er nødlidende eller forventeligt nødlidende, jf. § 75 i lov om finansiell virksomhed.

Det følger af § 224 a, stk. 3, i lov om finansiell virksomhed, at Finanstilsynet, efter høring af Finansiell Stabilitet, træffer afgørelse om, at et pengeinstitut, et realkreditinstitut, et fondsmæglerselskab I eller en koncern anses for nødlidende eller forventeligt nødlidende. Vurderingen af, om en virksomhed er nødlidende eller forventeligt nødlidende, er relevant ved vurderingen af, om der kan ske afvikling

eller restrukturering i henhold til lov om restrukturering og afvikling af visse finansielle virksomheder.⁷⁵

7.5.2.3 Afvikling ved Finansiell Stabilitet

Finansiell Stabilitet iværksætter afviklingsforanstaltninger over for en virksomhed, hvis Finansiell Stabilitet vurderer, at følgende betingelser for afvikling er opfyldt:

1. Finanstilsynet har efter høring af Finansiell Stabilitet meddelt Finansiell Stabilitet, at virksomheden er nødlidende eller forventeligt nødlidende, jf. § 224 a i lov om finansiell virksomhed.
2. Finanstilsynet har meddelt Finansiell Stabilitet, at der ikke er udsigt til, at andre tiltag, herunder tiltag iværksat af den private sektor eller Finanstilsynet, inden for en passende tidshorizont vil kunne forhindre, at virksomheden må afvikles.
3. Offentlighedens interesse nødvendiggør iværksættelse af en eller flere afviklingsforanstaltninger. En afvikling er i offentlighedens interesse, når Finansiell Stabilitet vurderer, at afviklingen er nødvendig af hensyn til opfyldelse af en række nærmere angivne afviklingsmål. Det er herudover en betingelse, at de pågældende afviklingsmål ikke kan opfyldes i samme omfang ved en likvidation eller konkursbehandling.

Hvis Finansiell Stabilitet vurderer, at betingelserne for afvikling er opfyldt, overtager Finansiell Stabilitet kontrollen med den nødlidende eller forventeligt nødlidende virksomhed og iværksætter den eller de afviklingsforanstaltninger, der i den konkrete situation vurderes at være bedst egnede til at opfylde afviklingsmålene.

I forbindelse med Finansiell Stabilitets restrukturering eller afvikling af virksomheden kan Finansiell Stabilitet for eksempel udskifte ledelsen, gennemføre et virksomhedssalg, adskille aktiver, anvende bail-in samt stifte et broinstitut og overdrage alle eller dele af ejerskabsinstrumenter, aktiver, rettigheder eller forpligtelser.

Hvis Finanstilsynet inddrager et instituts tilladelse, uden at det opfylder betingelserne for afvikling gennem Finansiell Stabilitet, vil instituttet skulle afvikles ved likvidation, konkurs, sammenlægning eller på anden måde, jf. § 227 i lov om finansiell virksomhed.

7.5.2.4 Reguleringens betydning for finansielle virksomheders situation i krisetider

Kriser i finansielle virksomheder udvikler sig som det fremgår typisk anderledes end kriser i virksomheder i andre sektorer. Finanstilsynet træffer afgørelse om, hvorvidt pengeinstituttet er nødlidende eller forventeligt nødlidende, og kriser og sammenbrud i finansielle virksomheder påvirkes ved, at myndighederne kan i værksætte skærpet tilsyn og gribe ind, når visse økonomiske betingelser er indtrådt.

---

⁷⁵ Lovbekendtgørelse nr. 24 af 4. januar 2019 som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020.

Pengeinstitutter har dermed ikke mulighed for på samme måde som andre virksomheder at fortsætte driften uden myndighedernes beivring og indgrebsret, når driften af virksomhed nærmer sig håbløshedstidspunktet. I praksis vil et nødlidende pengeinstitut som udgangspunkt være overtaget af Finansiell Stabilitet, inden det erklæres konkurs, hvis det er i offentlighedens interesse.

Når et nødlidende eller forventeligt nødlidende institut tages under afvikling, iværksætter Finansiell Stabilitet som nævnt den eller de afviklingsforanstaltninger, der i den konkrete situation vurderes at være bedst egnet til at opfylde afviklingsmålene. Finansiell Stabilitet anvender således afviklingsværktøjer samt øvrige foranstaltninger og beføjelser efter lov om restrukturering og afvikling af visse finansielle virksomheder⁷⁶, kapitel 4-8, jf. § 2, nr. 2. Når Finansiell Stabilitet har overtaget kontrollen, ledes den finansielle virksomhed dermed som udgangspunkt af en anden personkreds end den, der er ansat/valgt efter de almindelige procedurer i selskabsretten.

Som nævnt i afsnit 7.5.1 vil det ofte i erstatningsansvarsager mod ledelsen i en virksomhed være afgørende, om driften er fortsat efter håbløshedstidspunktet med økonomiske konsekvenser for kreditorer og ejere. For pengeinstitutter vil Finansiell Stabilitets overtagelse udgøre et meget håndfast og definitivt håbløshedstidspunkt, men det udelukker ikke, at fortsat drift af virksomheden allerede på et tidspunkt forud herfor kan være ansvarspådragende.

Hvis Finansiell Stabilitet efter overtagelse af kontrollen med et pengeinstitut anlægger sag mod pengeinstitutets tidligere ledelsesmedlemmer, er det i sig selv uden betydning for ansvarsvurderingen af den tidligere ledelse, at Finansiell Stabilitet har måttet overtage kontrollen. Hvis ledelsesmedlemmerne på et tidspunkt før overtagelsen af kontrollen har handlet ansvarspådragende, og det har medført et tab for pengeinstitutet, kan Finansiell Stabilitet anlægge en ledelsesansvarssag med påstand om erstatning for det pågældende tab. Samme sag ville i et pengeinstitut, som ikke er blevet overtaget af Finansiell Stabilitet, kunne anlægges af selskabet eller af et eventuelt konkursbo. Det økonomiske sammenbrud er således ikke i sig selv udslagsgivende for ansvaret i de førte ansvarssager. Afgørende er, om ledelsesmedlemmerne har handlet uforsvarligt.

7.5.3 Retspraksis om ansvar for det samlede nedbrud af pengeinstitutter

Finansiell Stabilitet havde i sagen mod den tidligere ledelse i Capinordic Bank⁷⁷ for Østre Landsret gjort gældende, at bankens ledelse var ansvarlig for det samlede økonomiske tab, som banken var blevet påført ved ledelsens handlinger og undladelser, herunder for generelt uforsvarlige forhold ved driften af banken.

I sagen havde Finansiell Stabilitet anført, at ledelsesmedlemmerne var erstatningsansvarlige for ethvert tab, der var lidt som følge af bankens konkurs. Tabet blev opgjort på baggrund af den samlede tabte indskudte egenkapital i banken med tillæg af "underbalancen" (forskellen mellem aktiver og passiver/nettopassiverne i bankens konkursbo). For landsretten var påstanden dog af processuelle årsager begrænset til 400 mio. kr.

---

⁷⁶ Lovbekendtgørelse nr. 24 af 4. januar 2019 som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020.

⁷⁷ Ufr 2019.1907H.

Finansiel Stabilitet gjorde gældende, at ledelsesmedlemmerne systematisk havde ageret generelt uforvarligt og ansvarspådragende i relation til tilrettelæggelsen og eksekveringen af bankens forretningsmodel, organisation og drift. I forlængelse heraf anførte Finansiell Stabilitet, at den generelle uforvarlighed var udvist i forbindelse med udlånsvirksomhed, der i øvrigt havde ført til gentagne påbud, advarsler og kritik fra Finanstilsynet, og at den uforvarlige udlånsvirksomhed havde nær sammenhæng med blandt andet en uforvarlig kreditororganisation. Herudover blev det gjort gældende, at en række usædvanlige og ulovlige dispositioner relateret til tredjemands interesser afspejlede den udviste generelle uforvarlighed.

Landsretten udtalte, at bankens forretningsmodel med store lån til forholdsvis få kunder var risikabel og gjorde banken særligt sårbar for konjunkturændringer, men at modellen, der tillige indebar et betydeligt indtjeningspotentiale for banken, ikke i sig selv var ansvarspådragende. Landsretten fandt endvidere, at bankens organisering, opgavefordeling og generelle virkemåde heller ikke i sig selv var ansvarspådragende for ledelsesmedlemmerne. Der var også engagementer, hvorpå der ikke var lidt tab, og ledelsesmedlemmerne havde med hensyn til en række engagementer ikke handlet ansvarspådragende. Kun en mindre del af bankens samlede tab var forårsaget af de konkret ansvarspådragende handlinger (90 mio. kr. ud af et samlet tab på 574 mio. kr.). Sammenholdt med bankens kapitalgrundlag samt løfter om yderligere kapitaltilførsel til banken fandt landsretten, at det erstatningspådragende tab således ikke kunne have medført bankens konkurs. Landsretten tog derfor ikke Finansiell Stabilitets principale påstand om et erstatningsansvar for bankens sammenbrud og konkurs til følge.

Finansiel Stabilitet gentog ikke i anken for Højesteret sit anbringende om erstatningsansvar for det samlede tab som følge af bankens konkurs. Højesteret bemærkede i dommen, at det ikke var godtgjort, at banken havde været indrettet og drevet på en måde, der i sig selv kunne begrunde et erstatningsansvar.

I to andre retssager vedrørende henholdsvis Eik Bank Danmark og Roskilde Bank havde Finansiell Stabilitet for landsretten gjort gældende, at bankledelserne var erstatningsansvarlige for tab, der var lidt som følge af generelt uforvarlige forhold i banken. Disse generelt uforvarlige forhold var i store træk sammenfaldende med det påberåbte i sagen vedrørende Capinordic Bank, men omfattede alene et nærmere afgrænset tab på bankernes udlån og ikke den tabte egenkapital eller den samlede underbalance.

I sagen vedrørende Eik Bank Danmark havde Finansiell Stabilitet gjort gældende, at ledelsesmedlemmerne var erstatningsansvarlige for tabene på alle bankens engagementer til erhverv som følge af de generelt uforvarlige forhold i relation til bankens organisation og drift. Finansiell Stabilitet indtalte det samlede tab på alle bankens engagementer til erhverv, der udgjorde ca. 2,9 mia. kr., men påstanden var for landsretten af processuelle årsager begrænset til 250 mio. kr.

Landsretten fandt efter en samlet bedømmelse, at der ikke var grundlag for at fastslå et erstatningsansvar for bankens ledelsesmedlemmer for bankens generelle drift og organisatoriske indretning i den periode, som sagen angik. Landsretten fandt således, at summen af de forhold, der var fundet anledning til at fremhæve af landsretten – herunder blandt andet at banken havde en høj risikoprofil,

at bankens udlånsvækst var bemærkelsesværdig høj, og at banken således var særligt sårbar for konjunkturændringer – ikke havde en sådan karakter, at de ved en samlet bedømmelse indebar, at det allerede på denne baggrund kunne fastslås, at ledelsesmedlemmerne ved ethvert erhvervsengagement i banken havde handlet ansvarspådragende, ligesom at der ikke var ført bevis for, at disse generelle forhold hverken enkeltvis eller samlet havde ført til et påregneligt tab for banken.

Finansiel Stabilitet gentog ikke i anken for Højesteret sit anbringende om det generelle erstatningsansvar for driften af Eik Bank Danmark.

I sagen vedrørende Roskilde Bank havde Finansiel Stabilitet gjort gældende, at banken generelt blev drevet uforsvarligt, og at ledelsesmedlemmerne derved havde pådraget sig et erstatningsansvar som følge af handlinger og undladelser i relation til den generelle drift af banken i den for sagen omhandlede periode. Finansiel Stabilitet indtalte et tab på 2,9 mia. kr. for de i sagen ti konkrete indtalte engagementer, mens der for en række aktielån til 27 store kunder var indtalt et samlet krav på 668 mio. kr. (syv af kunderne var tillige omfattet af de i sagen ti konkrete indtalte engagementer). Tabet vedrørende 20 af disse aktielån var således alene baseret på generelt uforsvarlige forhold. Påstanden var af processuelle årsager begrænset til 1 mia. kr.

Bortset fra manglende kreditvurdering ved udlån til køb af aktier til bankens store kunder fandt landsretten ikke, at der ved en enkeltstående vurdering af de generelle forhold var udvist ansvarspådragende adfærd af ledelsesmedlemmerne. Landsretten fandt heller ikke efter en samlet bedømmelse af de generelle forhold grundlag for at fastslå et erstatningsansvar for de tidligere ledelsesmedlemmer. Summen af de generelle forhold havde således ikke en sådan karakter, at de ved en samlet bedømmelse indebar, at ledelsesmedlemmerne havde handlet ansvarspådragende, ligesom der ikke var ført bevis for, at summen heraf havde ført til et tab for banken. Sammenfattende var det således landsrettens opfattelse, at der hverken enkeltvis eller samlet var grundlag for at konstatere, at ledelsesmedlemmerne havde udvist ansvarspådragende adfærd som led i opgavevaretagelsen ved den generelle drift af banken. Sagen vedrørende Roskilde Bank er under anke. Finansiel Stabilitet har ikke i anken til Højesteret gentaget sit anbringende om et generelt erstatningsansvar for driften af banken.

Finansiel Stabilitet har ikke i de øvrige sager mod tidligere bankledelser fastholdt et krav om ledelsesernes erstatningsansvar for bankens konkurs eller et isoleret ansvar for den generelle drift.

Finansiel Stabilitet har således ikke fået medhold i erstatningsansvar for tab, der alene var baseret på generelle forhold, herunder erstatningsansvar for en banks sammenbrud. Landsretterne har på baggrund af de erstatningsretlige betingelser om ansvarsgrundlag, årsagssammenhæng, adækvans og tab ikke fundet ledelsesmedlemmerne erstatningsansvarlige.

Omfanget af Finansiel Stabilitets retssager, både hvad angår forberedelsen og selve domstolsbehandlingen, herunder bevisførelsen, har været betydeligt og blandt dansk retshistories største. Dette på trods af at Finansiel Stabilitet har foretaget processuelle tilskæringer samt forsøgt at fokusere navnlig bevisførelsen på udvalgte konkrete engagementer. Den endnu mere omfattende bevisførelse, der ville skulle gennemføres i sager vedrørende eksempelvis erstatningsansvar for en banks samlede nedbrud, vil frembyde tilsvarende endnu større udfordringer.

7.6 Sagsanlæg mod ledelsesmedlemmer

I forbindelse med anlæg af sag om erstatning mod ledelsen i en virksomhed må der sondres mellem tilfælde, hvor et tab rammer selskabet (og dermed kun indirekte de enkelte aktionærer eller deltagere og eventuelt kreditorer) og tilfælde, hvor tabet særligt rammer for eksempel en enkelt eller visse aktionærer eller en enkelt eller visse kreditorer. De følgende bemærkninger knytter sig til erstatnings-sager mod ledelsen i virksomheder, som er organiseret i kapital-selskabsform.

Medlemmer af et selskabs ledelse kan endvidere efter omstændighederne ifalde personligt erstatningsansvar ved krænkelse af tredjemands rettigheder, jf. for eksempel UfR 2015.869H (hvor et selskab og dets direktør blandt andet blev fundet erstatningsansvarlige for varemærkekrænkelser ved salg af jakker) og UfR 2017.1613V (hvor landsretten fandt et anpartsselskabs direktør ansvarlig for krænkelse af et retsforlig indgået mellem selskabet og en konkurrent) samt 2005.1019V (hvor en direktør og anpartshaver var ansvarlige for selskabets overtrædelse af ophavsretsloven og blev pålagt at betale erstatning og godtgørelse).

7.6.1 Sagsanlæg, hvor tab har ramt selskabet

Hvis selskabet som sådant har lidt et tab, kan det sagsøge medlemmer af bestyrelse og direktion med henblik på at få erstatning. Dette kan for eksempel være relevant, hvor selskabet er blevet påført tab, fordi ledelsen har ydet store, usikrede lån i en situation, hvor dette var uforsvarligt. I sådanne tilfælde lider selskabet et tab, som indirekte rammer alle aktionærer forholdsmæssigt. Som udgangspunkt kan den enkelte aktionær/kreditor ikke forfølge et sådant krav på egen hånd, jf. UfR 2005.1577H.

Beslutning om sagsanlæg træffes af et aktieselskabs generalforsamling, jf. selskabslovens § 364, stk. 1. Hvis sagen vindes, tilfalder de indvundne midler selskabet (eller eventuelt dets konkursbo, jf. nedenfor). Aktionærerne, som i disse tilfælde bliver tilgodeset indirekte, er normalt bundet af den dom eller det forlig, selskabet måtte opnå, ligesom de må acceptere den opgørelse af tabet, som ligger til grund for sagen (de vil dog efter omstændighederne kunne gøre ansvar gældende mod de ansvarlige, hvis sagen ikke er blevet håndteret forsvarligt eller opgørelsen af tabet er forkert).

I en del aktieselskaber er det fortsat praksis at meddele selskabets ledelse decharge, det vil sige ansvarsfrihed, på den generalforsamling, hvor årsrapporten godkendes. En sådan beslutning, der kan træffes med simpelt flertal efter selskabslovens § 105, vil normalt betyde, at selskabet ikke kan rejse erstatningssag, hvis det forhold, som sagen angår, er bekendt for generalforsamlingen. Meddelelsen af decharge binder derimod ikke de enkelte aktionærer, hvis de måtte have et selvstændigt krav mod skadevolder, jf. nedenfor. Beslutning om decharge er ikke til hinder for sagsanlæg mod medlemmer af ledelsen, hvis decharge er blevet meddelt på et forkert eller ufuldstændigt grundlag, jf. selskabslovens § 364, stk. 2, og UfR 2015.2075H.

Hvis der på et aktieselskabs generalforsamling træffes beslutning om ikke at anlægge sag, og aktionærer, der repræsenterer mindst 1/10 af selskabskapitalen, har modsat sig en beslutning om decharge eller om afkald på retssag, kan enhver aktionær anlægge sag med påstand om, at de ansvarlige skal betale selskabet erstatning, jf. selskabslovens § 364, stk. 3. Den eller de sagsøgende aktionærer er ansvarlig for sagsomkostningerne, men har dog ret til at få dækket disse, hvis sagen fører til, at der tilgår selskabet midler. Denne bestemmelse er ikke særlig fordelagtig set fra aktionærens side, og der gøres da også kun sjældent brug af den i praksis. Bestemmelsen er en undtagelse fra den almindelige regel om, at en aktionær ikke kan anlægge sag for selskabet, men alene for det tab den pågældende

selv måtte være blevet påført, og som ikke er dækket af det tab, selskabet gør gældende. Fristen for søgsmål efter § 364, stk. 3, er seks måneder efter generalforsamlingsbeslutningen, jf. § 365, stk. 1.

Erstatningskrav, som selskabet måtte have mod for eksempel medlemmer af selskabets ledelse, overgår i tilfælde af konkurs til konkursboet, jf. UfR 2001.873H. I medfør af selskabslovens § 364, stk. 4, kan konkursboet anlægge erstatningssag uden hensyn til, om generalforsamlingen eventuelt har meddelt decharge eller afkald på sag, hvis fristdagen i forbindelse med selskabets konkurs indtræder senest 24 måneder efter afholdelsen af den pågældende generalforsamling. I disse tilfælde er fristen for søgsmål tre måneder efter, at selskabet er erklæret konkurs, jf. § 365, stk. 2. Er der ikke meddelt decharge eller givet afkald på sag, gælder de almindelige forældelsesregler. Hvis konkursboet vælger ikke at anlægge sag, kan enhver af kreditorerne (for egen regning) anlægge sag, jf. konkurslovens § 137, stk. 1.

Højesteret fastslog i dommen om Capinordic Bank, at den overdragelsesaftale, som Capinordic Banks konkursbo havde indgået med Finansiell Stabilitet, og som omfattede samtlige bankens aktiver, herunder eventualaktiver, gav Finansiell Stabilitet kompetence til at indtale bankens erstatningskrav mod tidligere medlemmer af bankens bestyrelse og direktion.

Efter indførelsen af reglerne i lov om restrukturering og afvikling af visse finansielle virksomheder i 2015⁷⁸ vil Finansiell Stabilitet i praksis som udgangspunkt overtage kontrollen med eksempelvis et pengeinstitut, inden det går konkurs. Erstatningskrav, som pengeinstituttet måtte have mod pengeinstituttets direktør eller bestyrelsesmedlemmer kan derefter gøres gældende af Finansiell Stabilitet på vegne af pengeinstituttet under kontrol.

Det er derfor Finansiell Stabilitets praksis, at der iværksættes en ekstern advokatundersøgelse, når et pengeinstitut overtages. Advokatundersøgelsen munder ud i en redegørelse om, hvorvidt der vurderes at være belæg for at føre en erstatningssag mod pengeinstituttets tidligere ledelsesmedlemmer, der kan forventes at blive vundet. Såfremt Finansiell Stabilitet finder tegn på strafbare forhold, indgiver Finansiell Stabilitet politianmeldelse på vegne af instituttet under kontrol.

7.6.2 Sagsanlæg, hvor tab har ramt en enkelt aktionær, en gruppe af aktionærer eller selskabets kreditorer

En aktionær kan meget vel lide et tab, som rammer vedkommende, men ikke selskabet (og dermed de øvrige aktionærer). Et eksempel herpå er tab lidt på grund af en forkert børsmeddelelse afgivet af et børsnoteret selskabs bestyrelse med den virkning, at kursen på selskabets aktier er steget (uden at der reelt var grundlag herfor). Den eller de aktionærer, som har købt aktier i selskabet på grundlag af den forkerte børsmeddelelse, har betalt for meget for aktierne, hvilket vil vise sig, når det bliver klart, at meddelelsen var forkert, og kursen på selskabets aktier falder.

Det kan ligeledes tænkes, at en aktionær i tilfælde, hvor selskabet kan gøre krav gældende efter § 364, stk. 1, og vælger at gøre dette (eller adgangen i § 364, stk. 3, til at anlægge sag udnyttes), på grund af

---

⁷⁸ Lov nr. 333 af 31. marts 2015 om restrukturering og afvikling af visse finansielle virksomheder.

særlige omstændigheder lider et tab, som overstiger aktionærens forholdsmæssige andel af det krav, selskabet rejser (eller det krav, som rejses på vegne af selskabet). Et sådant krav må aktionæren også kunne rejse selvstændigt og uafhængigt af bestemmelsen i § 364, stk. 3.

Også kreditorer kan efter omstændighederne lide individuelle tab, som kan gøres gældende mod ledelsen.

7.7 Forældelse af erstatningskrav mod ledelsesmedlemmer

Den almindelige forældelsesfrist for fordringer er tre år, jf. forældelsesloven § 3, stk. 1, og regnes fra det tidligste tidspunkt, hvor fordringshaveren kunne kræve fordringen opfyldt, jf. forældelseslovens § 2, stk. 1. Ifølge forældelsesloven § 2, stk. 4, regnes forældelsesfristen for erstatning eller godtgørelse for skade forvoldt uden for kontraktforhold fra tidspunktet for skadens indtræden. I disse tilfælde løber fristen fra det tidspunkt, hvor de følger, der kræves erstatning for, har vist sig på en sådan måde, at skadelidte havde rimelig anledning til og mulighed for at rejse et – eventuelt foreløbigt – erstatningskrav, jf. Betænkning nr. 1460/2005 om revision af forældelseslovgivningen, side 441.

Den absolutte forældelsesfrist for fordringer på erstatning uden for kontrakt er ti år, jf. forældelsesloven § 3, stk. 3, nr. 2. Der gælder dog en særlig regel med hensyn til tiårsfristen for fordringer, som tilkommer et selskab mod et bestyrelsesmedlem eller en direktør i selskabet m.v., og som udspringer af den pågældendes tilsidesættelse af sine forpligtelser ved hvervets udførelse. I disse tilfælde indtræder forældelse tidligst, når der er forløbet tre år efter hvervets ophør eller efter det tidligere tidspunkt, da fordringshaveren eller den, der i øvrigt kan gøre fordringen gældende på dennes vegne, er eller burde være blevet bekendt med de omstændigheder, hvorpå kravet støttes, jf. forældelsesloven § 10.

I Betænkning 1460/2005, side 235, anføres om forældelsesloven § 10, at forældelsesudvalget fandt behov for at indføre regler om udskudt begyndelsestidspunkt/tillægsfrist i tilfælde, hvor der består et særligt pligtforhold mellem fordringshaveren og skyldneren, og hvor kravet udspringer af skyldnerens tilsidesættelse af sine forpligtelser over for fordringshaveren. Det anføres videre, at baggrunden for forslaget om, at tillægsfristen i hvert fald skal begynde at løbe fra det tidspunkt, da fordringshaveren m.v. er eller burde være blevet bekendt med de relevante omstændigheder, er hensynet til skyldneren. I modsat fald ville der kunne rejses erstatningskrav mod for eksempel en direktør i et selskab i indtil tre år efter dennes fratreden for et ansvarspådragende forhold, der måtte have fundet sted længe forinden, uanset at selskabet (dettes bestyrelse) allerede dengang var bekendt med forholdet. Det fremgår tillige af side 461 i betænkningen, at der med formuleringen ”den, der i øvrigt kan gøre fordringen gældende på fordringshaverens vegne” navnlig sigtes til andre (ikke medansvarlige) bestyrelsesmedlemmer eller direktører i selskabet, og at det i tilfælde, hvor de almindelige forældelsesregler fører til et senere forældelsestidspunkt, er de almindelige forældelsesregler, der finder anvendelse, jf. at forældelse tidligst indtræder tre år efter hvervets ophør m.v.

Spørgsmål om forældelse i ledelsesansvarssager har blandt andet været under pådømmelse i de retssager, som Finansiell Stabilitet har anlagt mod tidligere bankledelser.

I sagen mod tidligere ledelsesmedlemmer i Eik Bank Danmark fandt Højesteret, at Finansiell Stabilitet var indtrådt i bankens retstilling også med hensyn til forældelse, idet det indtalte erstatningskrav, der oprindeligt tilkom banken, var overdraget til Finansiell Stabilitet. Med henvisning til forældelsesloven § 2, stk. 4, anførte Højesteret endvidere, at begyndelsestidspunktet for et eventuelt krav mod bankens tidligere direktører beroede på, hvornår følgerne af de påståede ansvarspådragende fejl havde manifesteret sig på en sådan måde, at banken havde rimelig anledning til og mulighed for at rejse erstatningskrav mod dem. Idet et af (del)kravene i sagen var baseret på påståede fejl begået af bankens direktører, som bankens bestyrelse ikke var (med)ansvarlig for, fastslog Højesteret, at forældelsesfristen regnes fra det tidspunkt, hvor følgerne heraf havde vist sig for bestyrelsen, jf. herved forarbejderne til forældelseslovens § 10. Højesteret fandt herefter, at dette tidspunkt konkret var indtrådt efter bestyrelsesformanden havde modtaget et notat den 18. november 2008, hvori de påståede fejl var foreløbigt beskrevet. Det pågældende krav var derfor forældet, da sagen blev anlagt den 30. december 2011. Højesteret afviste dermed, at forældelsesfristen tidligst kunne regnes fra det tidspunkt, hvor banken blev overdraget til Finansiell Stabilitet, således som Finansiell Stabilitet havde gjort gældende.

I sagen mod tidligere ledelsesmedlemmer i Amagerbanken, hvor ledelsesmedlemmer var udtrådt af ledelsen på en række forskellige tidspunkter (de første ledelsesmedlemmer udtrådte 22. marts 2010), udtalte Østre Landsret, at stævningen var indleveret den 22. marts 2013, og derfor for alle ledelsesmedlemmernes vedkommende var udtaget inden for fristen i forældelseslovens § 10, 1. led, på tre år efter hvervets ophør. Østre Landsret fandt endvidere, at sagsøgeren, FS Finans III A/S, ikke skulle identificeres med moderselskabet, Finansiell Stabilitet, og at Finansiell Stabilitet i øvrigt ikke før 22. marts 2010 havde opnået en sådan viden, at Finansiell Stabilitet derigennem måtte anses for at have været bekendt med det mulige erstatningskrav mod ledelsen. Østre Landsret bemærkede i den forbindelse, at det først var efter et møde den 23. marts 2010, at Finansiell Stabilitet iværksatte en undersøgelse af det indtalte engagement. Østre Landsret fandt således, at FS Finans III's erstatningskrav ikke var forældet, da stævningen blev udtaget den 22. marts 2013, jf. forældelseslovens § 10, jf. § 2, stk. 4, jf. stk. 1.

7.8 Ansvarsforsikring og skadesløsholdelse

Det er i dag almindeligt, at selskaber tegner og betaler for en ansvarsforsikring til dækning af det ansvar, som medlemmer af selskabets ledelse måtte ifalde ved uagtsomhed i forbindelse med udførelsen af deres hverv. Også i finansielle virksomheder er det ikke ualmindeligt, at en ansvarsforsikring indgår i aftalegrundlaget mellem ledelsesmedlemmet og virksomheden. Forsikringsvilkårene og præmien vil afspejle de risici, der er knyttet til de begivenheder, der er forsikret. Det kan eksempelvis spille en rolle, hvilken sektor selskabet driver virksomhed indenfor, og hvilke risici selskabet historisk har været udsat for. Det vil bl.a. være aftalt, hvor stor forsikringsdækningen skal være, ligesom konkrete begivenheder/risici kan være undtaget dækning.

Den omstændighed, at et ledelsesmedlem er dækket af en forsikring, vil ikke sjældent føre til, at den pågældende er mere udsat for ansvarssager end dem, der ikke er forsikret, ligesom vedkommende i det indbyrdes regresopgør oftere må bære størstedelen af tabet, jf. UfR 1998.1137H. Ved Østre Landsrets dom i Amagerbank-sagen blev de dømte bestyrelses- og direktionsmedlemmer fundet solidarisk ansvarlige. Østre Landsret fandt imidlertid, at en advokat, der var medlem af bestyrelsen og

havde tegnet ansvarsforsikring, i det indbyrdes forhold mellem de dømte skulle friholde de øvrige, i det omfang erstatningskravet var dækket af ansvarsforsikringen, jf. erstatningsansvarslovens § 25, stk. 2.

Forsikring af ledelsesmedlemmers erstatningsansvar reducerer den personlige risiko, som et ledelsesmedlem potentielt udsætter sig for ved at påtage sig det pågældende ledelseshverv.

De senere år er det forekommet, at blandt andet finansielle virksomheder med afsæt i enten aftale eller vedtægtsbestemmelse har påtaget sig at afdække (skadesløsholde) deres ledelsesmedlemmer med hensyn til eventuelle erstatningskrav, som ledelsesmedlemmerne måtte blive idømt at betale. En sådan ordning kan for eksempel være motiveret af, at det ikke er muligt at forsikre ledelsesmedlemmerne i det ønskede omfang og til en præmie, som virksomheden finder rimelig. Bestemmelser om skadesløsholdelse kan for eksempel være begrænset til bestemte typer af krav, ligesom der kan være fastsat en øvre beløbsgrænse for skadesløsholdelsen.

Der findes så vidt ses endnu ikke trykt domstolspraksis, der tager stilling til, om eller på hvilke betingelser en virksomhed gyldigt kan påtage sig at skadesløsholde sine ledelsesmedlemmer som anført.

Kapitel 8. Udvalgets overvejelser om skærpelse af den erstatningsretlige ansvarsvurdering

8.1 Indledning

Udvalget skal ifølge sit kommissorium vurdere, om der er behov for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsvurdering i relation til ledelsen i finansielle virksomheder. Dette indebærer blandt andet, at udvalget skal undersøge og klarlægge, om der er behov for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsnorm (ansvarsgrundlaget) for den ansvarlige ledelse og nøglepersoner.

Udvalget skal herudover overveje, hvordan en skærpelse i givet fald kan gennemføres gennem justeringer af bestemmelser i lov om finansiell virksomhed⁷⁹ eller andre retsregler på det finansielle område.

Udvalget har i kapitel 7 til brug for overvejelserne om behovet for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsvurdering redegjort for gældende ret med hensyn til ledelsesansvar, herunder anvendelsen af culpanormen. Ligeledes har udvalget i kapitel 3 gennemgået og beskrevet de reguleringsmæssige tiltag, der er gennemført siden de hændelsesforløb, som affødte de erstatningsansvarssager, der har været ført de seneste år. Udvalget finder det væsentligt at henlede opmærksomheden på, at udvalgets vurdering af behovet for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsvurdering foretages ud fra det regelgrundlag, der er gældende for finansielle virksomheder i dag. Den retspraksis, som udvalget har gennemgået, afspejler regelgrundlaget, som det så ud i den periode, hvor de pådømte hændelsesforløb udspillede sig. Dommene kan anvendes til at fastslå de generelle principper, som domstolene anvender ved vurdering af ledelsesansvar, men afspejler ikke nødvendigvis, hvordan et tilsvarende hændelsesforløb vil blive bedømt, og dermed hvilken adfærd, domstolene forventer udvist af ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder, hvis et tilsvarende scenarie udspillede sig i 2021 som op til finanskrisen.

Som beskrevet nærmere i afsnit 7.2 bedømmes ansvaret for ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder efter den almindelige culpanorm, der gælder i dansk ret.

Udvalget har overvejet, om der er behov for at skærpe ansvaret for ledelsen.

Ansvaret ville kunne skærpes ved, at der gennem ændring af ansvarsgrundlaget indføres et objektivt ansvar, det vil sige et ansvar, der ikke er afhængigt af, at ledelsen kan bebrejdes noget. Det fremgår af udvalgets kommissorium, at der ikke sigtes efter at indføre et objektivt ansvar for ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder. Udvalget har på den baggrund ikke fundet anledning til eller behov for at drøfte objektivt ansvar som en alternativ ansvarsnorm til den gældende, men har dog drøftet eventuelle fordele og ulemper ved et objektivt hæftelsesansvar på enkelte afgrænsede områder med særlig risiko for finansielle virksomheder.

---

⁷⁹ Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

Der kan for eksempel drages paralleller til en bestemmelse om hæftelsesansvar i selskabslovens⁸⁰ § 215, hvorefter personer, der i strid med reglerne har truffet beslutning om for eksempel at yde eller opretholde lån til selskabets ledelse eller kapitalejere, jf. selskabslovens § 210, eller for eksempel at yde lån til finansiering af køb af selskabets kapitalandele, jf. selskabslovens § 206, hæfter personligt for indfrielse af lånet. På baggrund af sine drøftelser foreslår udvalget, at der indføres et hæftelsesansvar for ledelsesmedlemmer, til hvis fordel der indgås en aftale med den finansielle virksomhed, hvis beslutningen ikke forelægges bestyrelsen efter reglerne herom i lov om finansiell virksomhed. Et sådant objektiveret hæftelsesansvar er drøftet i afsnit 8.8.2.

Ansvarsgrundlaget for ledelsesmedlemmer kan endvidere tænkes skærpet, ved at den almindelige culpanorm erstattes af et professionsansvar for alle eller nogle ledelsesmedlemmer. Dette har udvalget ligeledes drøftet, jf. afsnit 8.2.2.

Der er i udvalgets kommissorium konkret taget stilling til, at der med udvalgets arbejde ikke sigtes efter, at bevisbyrden for, om der er handlet ansvarspådragende, generelt skal vendes i erstatningssager mod ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder. Udvalget har imidlertid drøftet, om der kan være ganske særlige situationer eller områder, hvor det efter en samlet bedømmelse bør være det sagsøgte ledelsesmedlem, der er nærmest til at fremlægge beviser for, at eksempelvis konkret foreskrevne fremgangsmåder og procedurer er overholdt, jf. afsnit 8.8.1.

Udvalget foreslår på baggrund af overvejelserne i afsnit 8.8.1, at der indføres omvendt bevisbyrde ved erstatningssager mod bestyrelsen i de situationer, hvor der kan være en interessekonflikt mellem den finansielle virksomhed og et ledelsesmedlem, herunder aftaler, som bestyrelsen har godkendt, og som er indgået mellem virksomheden og et bestyrelsesmedlem eller en direktør.

Udvalget har desuden overvejet andre tiltag, der kan tænkes gennemført for at imødekomme ønsket i kommissoriet om en ansvarsvurdering, der i højere grad afspejler sektorens centrale samfundsmæssige betydning.

8.2 Udvalgets overvejelser om skærpet ansvarsgrundlag

8.2.1 Vurdering af culpanormen som ansvarsgrundlag i sager om ledelsesansvar

Som beskrevet i afsnit 7.2 er ansvarsgrundlaget for ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder culpanormen.

Bestyrelsen og direktionen i en finansiell virksomhed har efter lov om finansiell virksomhed og selskabsloven forskellige opgaver, og det vil derfor ved ansvarsbedømmelsen blandt andet være relevant at inddrage de pligter, der påhviler bestyrelsen henholdsvis direktionen efter denne lovgivning. Det kan endvidere være relevant at se på de adfærdsnormer, der har udviklet sig blandt virksomheder i den pågældende branche.

---

⁸⁰ Lovbekendtgørelse nr. 763 af 23. juli 2019 om aktie- og anpartsselskaber, som ændret ved lov nr. 1374 af 13. december 2019, lov nr. 642 af 19. maj 2020 og lov nr. 2199 af 29. december 2020.

For at et ledelsesmedlem kan blive erstatningsansvarligt, skal ledelsesmedlemmet have handlet forsægtligt eller uagtsomt. Den pågældende skal således have tilsidesat den grad af opmærksomhed og påpasselighed, som man kan forvente af en person, der har påtaget sig den funktion eller opgave, som der er tale om.

Culpanormen indebærer imidlertid ikke, at alle underkastes samme ansvarsbedømmelse, idet normen har den indbyggede fleksibilitet, at domstolene kan foretage en konkret vurdering af, om den enkelte i situationen må antages at have handlet ansvarspådragende.

Ved fastlæggelsen af normen for, hvornår en handling eller undladelse er ansvarspådragende, indgår blandt andet ønsket om så vidt muligt at sikre blandt andet kreditorer, kunder, kapitalejere og samfundet som sådant mod urimelige tab, over for ønsket om at give bestyrelse og direktion den bevægelsesfrihed til at træffe de forretningsmæssige beslutninger, som er nødvendig for at opnå selskabets vedtægtsmæssige formål. Ved afvejningen af disse hensyn er der i retspraksis udviklet den såkaldte business judgement rule, som finder anvendelse ved domstolenes bedømmelse af erstatningsansvar for ledelsen i finansielle virksomheder. Efter the business judgement rule er domstolene forsigtige med at tilsidesætte de forretningsmæssige skøn og vurderinger, som virksomhedernes ledelser udøver i forbindelse med udførelsen af deres opgaver. Retspraksis vedrørende business judgement rule er gennemgået i afsnit 7.3.

Højesteret har fastslået, at den nævnte forsigtighed også omfatter grundlaget for ledelsens beslutning. I Eik Bank Danmark-sagen (UfR 2020.3547H) bemærkede Højesteret således, at der må udvises forsigtighed med at tilsidesætte bankens ledelses vurdering af, om de foreliggende oplysninger udgør tilstrækkeligt grundlag for kreditvurderingen, eller om der er behov for at indhente for eksempel en eksternt sagkyndig vurdering. Medlemmer af ledelsen har imidlertid efter omstændighederne en pligt til at fremskaffe yderligere oplysninger om forhold, som er af væsentlig betydning for de beslutninger, der træffes, jf. UfR 2001.873H (bo efter et bestyrelsesmedlem blev pålagt ansvar i forbindelse med et kriseramts selskabs salg af en fast ejendom til et andet selskab med samme ejerkreds. Der forelå ingen vurdering af ejendommens værdi). De konkrete omstændigheder kan således betyde, at domstolene går tættere på grundlaget for beslutningen. I Højesterets dom om Capinordic Bank (UfR 2019.1907H) udtalte retten, at det har betydning for ansvarsvurderingen, om bankens ledelse har sørget for, hvis der var anledning til det, at nødvendige yderligere oplysninger blev tilvejebragt, før et lån blev bevilget.

Der gælder i kraft af blandt andet reglerne om krav til egnethed og hæderlighed minimumskrav med hensyn til de faglige kompetencer, som et ledelsesmedlem skal være i besiddelse af. Kompetencekravene er forskellige, afhængigt af hvilken stilling et ledelsesmedlem skal varetage i den finansielle virksomhed. Navnlig er de faglige kompetencekrav høje til direktører. Som det fremgår af afsnit 3.3.3 om udviklingen i regelsættet om egnethed og hæderlighed siden finanskrisen, er kompetencekravene til direktionen i finansielle virksomheder løbende blevet skærpet og præciseret. Det er udvalgets vurdering, at de krav, der i dag stilles med hensyn til kompetencer for at kunne blive godkendt som direktør i en finansiell virksomhed, er betydeligt større end forud for finanskrisen.

Ved culpabedømmelsen kan der i skærpende retning lægges vægt på, om den enkelte i kraft af for eksempel sin uddannelse og erfaring har særligt gode forudsætninger for at bestride sit hverv. Hvis et medlem af direktion eller bestyrelse må forventes at have særlige forudsætninger og indsigt, vil vedkommende typisk blive bedømt hårdere end et medlem uden samme forudsætninger og indsigt.

Udvalget har drøftet, om ledelsesmedlemmer i de såkaldte SIFI-institutter bør undergives en strengere ansvarsbedømmelse end ledelsesmedlemmer i andre finansielle virksomheder. Det må imidlertid antages, at der allerede i dag ved bedømmelsen tages hensyn til, at der generelt stilles større krav til ledelsesmedlemmer, der beklæder poster i komplekse og samfundsmæssigt meget betydningsfulde finansielle virksomheder.

At der stilles højere krav til ledelsesmedlemmer i SIFI-institutter afspejles blandt andet i de kriterier, som kandidater til blandt andet direktionen i kreditinstitutter vurderes efter i forbindelse med Finanstilsynets egnetheds- og hæderlighedsvurdering. I denne vurdering stilles markant højere krav til faglige kompetencer og erfaring end ved vurdering af kandidater til poster i ikke-SIFI-institutter.

Differentieringen i forventningskrav mellem henholdsvis SIFI- og ikke-SIFI-institutter kommer blandt andet tydeligt til udtryk i de erfarings- og kompetencekrav, der er opstillet skematisk, i en rapport fra april 2020⁸¹ fra Fagudvalget for fastlæggelse af erfarings- og kompetencekrav. Oplistningen af erfarings- og kompetencekrav for kandidater til henholdsvis SIFI-institutter og øvrige institutter er udtryk for de kriterier, Finanstilsynet allerede i dag lægger til grund i sin vurdering af en kandidats egnethed. I fagudvalgets anbefalinger indgår de opstillede kriterier som basis for anbefaling om en forudsætningsregel, hvorefter en kandidat kan forventes at blive godkendt såfremt kriterierne er opfyldt. Også kandidater med andre kompetencer og eventuelt færre års erfaring kan godkendes efter en konkret vurdering. Niveauspringet i kriterierne fra SIFI-institut til øvrige institutter signalerer helt generelt en langt højere forventning til kandidater til SIFI-institutter. Der forventes eksempelvis ca. det dobbelte antal års relevant erfaring, hvis man ansøger om godkendelse som administrerende direktør af et SIFI-institut sammenlignet med en ansøgning om godkendelse som administrerende direktør i et ikke-SIFI-institut.

Efter almindelige erstatningsretlige regler må det antages, at ansvaret for medlemmer af ledelsen i et SIFI-institut reelt vil blive vurderet strengere, både fordi der i regelgrundlaget for SIFI-institutter stilles højere krav, men også fordi de personer, der beklæder ledelsesposter i SIFI-institutter, generelt har højere faglige kompetencer og mere erfaring. Det foreligger dog endnu ikke trykt retspraksis, hvor denne forskel er kommet til udtryk.

Den almindelige culpanorm er efter udvalgets opfattelse velegnet som ansvarsgrundlag, netop fordi den på den ene side tager afsæt i de mindstekrav, der stilles til en person, der varetager den pågældende funktion eller opgave, samtidig med at den kan tage rimeligt hensyn både til de individuelle

---

⁸¹ Fagudvalget rapport er offentliggjort på Finanstilsynets hjemmeside. [https://www.finanstilsynet.dk/-/media/Nyhedscenter/2020/Rapport Anbefalinger til kompetence og erfaringskrav samt ansvarsomrder april2020-pdf.pdf?la=da](https://www.finanstilsynet.dk/-/media/Nyhedscenter/2020/Rapport%20Anbefalinger%20til%20kompetence%20og%20erfaringskrav%20samt%20ansvarsomrder%20april2020-pdf.pdf?la=da)

omstændigheder i sagen og det enkelte ledelsesmedlems forhold. Et ledelsesmedlem med for eksempel særligt gode faglige forudsætninger må forvente at blive undergivet en strengere ansvarsbedømmelse end andre medlemmer.

Udvalget finder på den baggrund, at den almindelige culpanorm bør fastholdes som ansvarsgrundlag for bedømmelsen af ledelsesmedlemmers ansvar i samspil med den business judgement rule, der er udviklet i retspraksis.

8.2.2 Professionsansvar

8.2.2.1 Indledende overvejelser

Udvalget har overvejet, om det generelt vil være hensigtsmæssigt at anskue ansvaret for personer i enten direktionen eller bestyrelsen eller begge i finansielle virksomheder som et professionsansvar.

Professionsansvaret, som er omtalt i afsnit 7.1.3, er en variant af culpaansvaret, som indebærer, at ansvar ifaldes ved tilsidesættelse af de normer og standarder, der gælder for det pågældende fag (professionen). Der er stadig tale om et culpaansvar, da der, i modsætning til hvad der gælder ved et objektivt ansvar, skal påvises uforsvarlig adfærd eller skyld for, at der kan ifaldes erstatningsansvar, men ansvaret kan betegnes som skærpet, fordi der ikke ved en professionsansvarsstandard tages hensyn til individuelle undskyldningsgrunde.

Professionsansvar som grundlag for erstatningsansvar er fastslået og udviklet i retspraksis. Det vil derfor være systemfremmed at fastsætte regler om et professionsansvar ved lov. Der er dog eksempler på skærpet ansvarsnorm for specielle faggrupper i lovgivningen, eksempelvis et ”optimus ansvar” i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, § 20, stk. 1, nr. 1. Udvalget har derfor overvejet, hvilke konsekvenser det ville have, hvis ledelsen af finansielle virksomheder blev undergivet et lovfæstet professionsansvar.

8.2.2.2 Særligt om professionsansvar for bestyrelsesmedlemmer

For bestyrelsen i en finansiell virksomhed vil indførelse af professionsansvar indebære, at alle medlemmer vil blive bedømt efter den samme faglige målestok, idet domstolene ikke kan forventes at tage hensyn til det enkelte ledelsesmedlems individuelle kompetencer, erfaring, baggrund og konkrete forhold i beslutningssituationen. Der vil med andre ord blive stillet de samme faglige krav til alle medlemmer af bestyrelsen.

Indførelsen af et professionsansvar vil skærpe ansvarsbedømmelsen betydeligt, for så vidt angår mindre erfarne og ikke-professionelle bestyrelsesmedlemmer i finansielle virksomheder, herunder for personer, der er valgt ind i en bestyrelse af en faglig organisation samt medarbejderrepræsentanter.

Det er udvalgets opfattelse, at indførelse af professionsansvar for bestyrelser i finansielle virksomheder vil gøre det risikabelt for personer uden højt specialiseret baggrund at indtræde i bestyrelserne. En ændring af standarden må også antages at påvirke sammensætningen af bestyrelserne, således at færre – i øvrigt egnede personer – uden sektorfaglig baggrund vil lade sig vælge til hvervet. Det er

udvalgets opfattelse, at der allerede i dag, hvor der i kølvandet på finanskrisen er gennemført omfattende stramninger af regelgrundlaget for ledelsen af finansielle virksomheder, og hvor der endnu venter en række erstatningssager mod tidligere bestyrelsesmedlemmer i banker, er en del mulige kandidater, både med og uden sektorfaglig baggrund, som afholder sig fra at indtræde i finansielle virksomheders bestyrelser.

Indførelse af et professionsansvar vil formentlig kun få begrænset betydning for domstolenes bedømmelse af de bestyrelsesmedlemmer, som er specialiserede og har erfaring med og indsigt i arbejdet med ledelsen af finansielle virksomheder. Disse ledelsesmedlemmer kan allerede efter den almindelige culpanorm undergives en strengere bedømmelse end mindre specialiserede ledelsesmedlemmer, jf. ovenfor.

Som eksempel på en sag, hvor et specialiseret bestyrelsesmedlem blev underlagt en strengere bedømmelse, kan nævnes UfR 2004.2253H. Et konkursbo for et bankaktieselskab havde anlagt en erstatningssag mod selskabets direktør, selskabets revisor og tre af selskabets bestyrelsesmedlemmer, hvoraf et af medlemmerne tillige var selskabets advokat. Om advokatbestyrelsesmedlemmet udtalte landsretten blandt andet, at denne ”som professionelt bestyrelsesmedlem allerede på et langt tidligere tidspunkt burde have foranstaltet undersøgelser ...”.

Landsretten nåede i sagen frem til, at revisoren og de tre bestyrelsesmedlemmer var erstatningsansvarlige, og revisoren og advokatbestyrelsesmedlemmet blev dømt til at friholde de to andre bestyrelsesmedlemmer. Advokatbestyrelsesmedlemmet ankede dommen til Højesteret over for konkursboet samt over for revisoren og de to andre bestyrelsesmedlemmer, for så vidt angår ansvarsfordelingen. Højesteret stadfæstede landsrettens afgørelse i henhold til de grunde, som landsretten havde anført.

Efter udvalgets opfattelse er det væsentligt, at domstolene ved bedømmelse af det enkelte bestyrelsesmedlems ansvar fortsat gives mulighed for at tage hensyn til, at nogle er højt specialiserede og erfarne, mens andre bestyrelsesmedlemmer ikke er eksperter eller professionelle, og at der fortsat kan være behov for at tage hensyn til undskyldningsgrunde hos den enkelte.

Ansvarsudvalget finder på den baggrund, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at anskue ansvarsgrundlag for bestyrelsesmedlemmer i finansielle virksomheder som et professionsansvar eller at indføre et sådan ansvarsgrundlag.

8.2.2.3 Særligt om professionsansvar for direktører

For direktører i finansielle virksomheder vil indførelse af et professionsansvar indebære, at de enkelte direktører vil blive bedømt efter en faglig målestok, der gælder for direktører i finansielle virksomheder af den pågældende type, og at der ikke vil blive taget hensyn til individuelle undskyldningsgrunde. Direktører i en finansiell virksomhed er imidlertid ofte specialister, hvilket indebærer, at de allerede efter den almindelige culpanorm typisk er undergivet en strengere bedømmelse end direktører i sektorer, der ikke kræver samme grad af specialisering, således som det også er beskrevet i afsnit 7.1.3. Udvalget har på denne baggrund drøftet, om indførelse af et professionsansvar for direktører vil medføre en væsentlig ændring i ansvarsbedømmelsen.

Udvalget har gennemgået de ændringer, der i kølvandet på finanskrisen og i årene frem til i dag er gennemført i reglerne om ledelsesmedlemmers egnet og hæderlighed. Det er, som beskrevet i afsnit 8.2.1, udvalgets opfattelse, at der blandt andet er sket et betydeligt løft med hensyn til de kvalifikationer en direktør i en finansiell virksomhed skal besidde, for at kunne blive godkendt af Finanstilsynet. Dette har blandt andet ført til en øget professionalisering på direktionens niveau, og det må derfor forventes, at en direktørs adfærd i dag vil blive målt op mod en højere standard for indsigt og opmærksomhed end tidligere. Standarden vil efter udvalgets opfattelse ikke afvige væsentligt fra den standard, der vil kunne blive anlagt ved et lovfæstet professionsansvar.

Indførelse af et professionsansvar ville således, udover at være systemfremmed, formentlig kun få en begrænset skærpende betydning for domstolenes ansvarsbedømmelse af direktører i finansielle virksomheder. Samtidig vil anvendelsen af en professionsstandard indebære, at domstolene, når der bortses fra adgangen til at nedsætte erstatningen, jf. herved selskabslovens § 363, stk. 1, ikke kan forventes at tage hensyn til eventuelle konkrete og rimelige undskyldningsgrunde i denne type sager. Det er efter udvalgets opfattelse vigtigt, at kvalifikationskravene til direktionsmedlemmer i finansielle virksomheder modsvarer den øgede kompleksitet, som præger denne type virksomheder. Samtidig er det imidlertid vigtigt at sikre, at de, der er kvalificerede til arbejdet, ikke afholder sig fra at påtage sig direktionposter i finansielle virksomheder, fordi ansvarsreglerne vurderes at være for byrdefulde. Udvalget finder, at det er væsentligt, at domstolene også ved ansvarsvurderingen af medlemmerne af direktionen fortsat gives mulighed for at tage hensyn til eventuelle undskyldningsgrunde hos den enkelte.

På den baggrund anser udvalget det ikke for hensigtsmæssigt at indføre et professionsansvar for direktører i finansielle virksomheder.

8.3 Erfaringer fra erstatningsansvarssager om ledelsesansvar i pengeinstitutter

Som det fremgår af afsnit 8.2.1, finder udvalget, at den almindelige culpanorm fortsat er den rigtige at anvende for så vidt angår erstatningsansvar for medlemmer af ledelsen i finansielle virksomheder. Det er udvalgets opfattelse, at culpanormen er egnet både ved vurdering af ledelsens ansvar for enkeltstående tabsudløsende dispositioner og ved vurderingen af ledelsens ansvar for, at en finansiell virksomhed bliver kriseramet eller nødlidende og derved påfører kreditorer, aktionærer eller staten tab.

Udvalget har imidlertid overvejet, om erfaringerne fra de erstatningssager, der er ført efter finanskrisen, giver anledning til at iværksætte andre tiltag, som kan få betydning i forbindelse med eventuelle fremtidige erstatningssager.

Størstedelen af de sager, som har været ført vedrørende ledelsesansvar i de pengeinstitutter, der er overtaget af Finansiell Stabilitet, har koncentreret sig om ansvar for konkrete dispositioner foretaget af ledelsesmedlemmerne, eksempelvis konkrete bevillinger af kreditter og lån. Udfordringerne for sagsøgeren (Finansiell Stabilitet) i flere af disse sager har været at løfte bevisbyrden for, at ledelsesmedlemmerne konkret handlede uforvarsomt i forbindelse med den enkelte disposition. Bevisførelsen er navnlig vanskelig, hvis det skriftlige materiale fra behandlingen af de enkelte engagementer er sparsomt, ufuldstændigt eller helt mangler på tidspunktet for Finansiell Stabilitets overtagelse. Erfaringerne fra førelsen af ledelsesansvarssagerne er refereret i afsnit 7.2.2, 7.2.3, 7.2.4, 7.3, 7.4 og 7.5.

I nogle af ansvarssagerne har Finansiell Stabilitet gjort gældende, at det er generelle forhold eller områder i de overtagne banker, som ledelsen var erstatningsansvarlig for, og ikke blot de konkrete underliggende enkeltengagementer. Et eksempel er ansvar for bevilling af aktiekreditter i Roskilde Bank uden forudgående kreditbehandling. Det blev i sagen anført af Finansiell Stabilitet, at dette var et generelt uforsvarligt forhold på det område, men det følger af landsrettens dom, at det er en betingelse for ansvar, at der også føres bevis for, at den enkelte bevilling til den enkelte kunde var uforsvarlig. Finansiell Stabilitet har anket dele af dommen til Højesteret. En række konkrete aktiekreditter er omfattet af ankesagen.

Anbringenderne vedrørende generelt uforsvarlige forhold har i nogle af sagerne i stedet været gjort gældende til støtte for erstatningsansvar for konkrete enkeltengagementer, jf. afsnit 7.4.3, og til støtte for erstatningsansvar for det samlede nedbrud, jf. afsnit 7.5.3.

Det er juridisk muligt at pålægge et ledelsesmedlem erstatningsansvar for et pengeinstituts økonomiske nedbrud. En af udfordringerne ved at gennemføre sådanne ansvarssager er imidlertid, at det er vanskeligt at løfte bevisbyrden for årsagssammenhæng (kausalitet) mellem ledelsesmedlemmernes handlinger eller undladelser og pengeinstituttets økonomiske sammenbrud. Hertil kommer, at eksisterende retspraksis om uforsvarlig videreførelse af virksomhed efter håbløshedstidspunktet vanskeligt kan overføres på finansielle virksomheder, da eksempelvis et pengeinstitut inden dette tidspunkt indtræder, som udgangspunkt vil være omfattet af regler, der vil have medført indgreb fra myndighederne. Se om reguleringens betydning for finansielle virksomheders situation i krisetider i afsnit 7.5.2.4.

Bevisførelsen vil være meget omfattende, og omkostningerne til førelse af sagerne vil typisk være høje.

Udvalget har overvejet, om der bør foreslås ændring af bevisreglerne i sager om ledelsens erstatningsansvar. I dansk civil retspleje råder sagens parter over sagen, og bevisførelsen er fri, ligesom domstolens bevisbedømmelse er fri. Det vil efter udvalgets opfattelse være usædvanligt og uhensigtsmæssigt at lovgive om bevisførelsen og bevisbedømmelsen i sådanne sager, fordi det griber ind i parternes mulighed for at føre den konkrete sag, som de finder bedst, ligesom at det fratager eller begrænser domstolene muligheden for på sædvanlig vis at vægte beviser under hensyn til de konkrete omstændigheder i den enkelte sag. Udvalget finder derfor på linje med betænkning nr. 1498/2008 (Modernisering af Selskabsretten)⁸², at en generel regel om omvendt bevisbyrde ikke er ønskelig på det finansielle område.

Udvalget har endvidere overvejet, om der kan opstilles formodningsregler, som kan lette bevisførelsen. Højesteret har i Capinordic Bank-dommen fastslået, at domstolene er forsigtige med at tilside-sætte ledelsens forretningsmæssige skøn, medmindre der er varetaget uvedkommende hensyn. Med afsæt heri kunne en formodningsregel eksempelvis tænkes at være, at hvis sagsøger kan godtgøre, at der er varetaget uvedkommende hensyn, så er der formodning for uforsvarlighed (culpa), hvorved ledelsesmedlemmerne derfor omvendt vil skulle bevise, at der ikke konkret er udvist uforsvarlighed.

---

⁸² Modernisering af Selskabsretten, Betænkning nr. 1498, Erhvervsministeriet november 2008.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at det vil være for vidtgående generelt at indføre regler om formodning for ansvar for det samlede økonomiske nedbrud, og at reglerne om bevisførelse i sager om ledelsers erstatningsansvar i finansielle virksomheder som udgangspunkt bør svare til reglerne i sager om ledelsesansvar i andre sektorer. Se dog udvalgets overvejelser i afsnit 8.5 om specielle bevisregler for så vidt angår en afgrænset type af engagementer og aftaler.

8.4 Vurdering af behov for yderligere handlepligter for ledelsen

For så vidt der i lov om finansiell virksomhed (og regler udstedt i medfør heraf) er fastsat konkrete normer og handlepligter, som det påhviler ledelsen at iagttage, vil overtrædelser af disse kunne påvirke ansvarsbedømmelsen, se afsnit 7.4.1.

I det omfang det vurderes, at der på områder bør ske skærpelse af ansvarsbedømmelsen, kan en fremgangsmåde efter udvalgets opfattelse være at definere og fastsætte konkrete pligter for de finansielle virksomheders ledelsesmedlemmer. Det er således muligt at skærpe selve ansvarsbedømmelsen for ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder ved at fastsætte yderligere konkrete normer og handlepligter i særlovgivningen. Derimod er det udvalgets opfattelse, at det ikke er formålstjenligt at indføre mere generelle bestemmelser, herunder generalklausuler, hvis indhold, det kan være vanskeligt at arbejde med i praksis. Både hensynet til håndhævelsen og hensynet til ledelserne i de finansielle virksomheder taler for, at eventuelle nye regler i videst muligt omfang gøres klare og forudsigelige.

Fastsættelse af eventuelle nye pligter, der tjener til at afværge tab for den finansielle virksomhed, kan enten ske ved, at der indføres nye pligter for ledelsesmedlemmer i almindelighed (for eksempel bestyrelsesmedlemmer eller medlemmer af direktionen), eller ved at der indføres pligter for enkeltpersoner med særligt ansvarsfulde poster i virksomheden, herunder bestyrelsens formand og næstformand.

Udvalget har gennemgået ændringer i den finansielle regulering siden 2009. I denne periode er der ad flere omgange sket en øget regulering og krisestyring, for så vidt angår finansielle virksomheder. Som konsekvens af den finansielle krise og med henblik på at imødegå fremtidige kriser er der gennemført en række lovændringer, der har til hensigt at skærpe fokus på væsentlige risikofaktorer og tilsidesættelse af ledelsesmæssige pligter og give Finanstilsynet adgang til hurtigere at gribe ind over for institutter med uholdbare forretningsmodeller og sikre kompetente ledelser samt øge åbenheden og gennemsigtigheden i den finansielle sektor.

Folketinget har således vedtaget en række lovændringer, der blandt andet har givet Finanstilsynet mulighed for at gribe tidligere ind over for finansielle virksomheder, der udviser risikabel adfærd og at afsætte direktører eller bestyrelsesmedlemmer i finansielle virksomheder. Finanstilsynet har derudover taget en række konkrete tilsynsmæssige initiativer, herunder tilsynsdiamanten for pengeinstitutter og skærpede krav til viden og erfaring i bestyrelser.

De mange stramninger af lovgivningen igennem det seneste årti, hvoraf nogle indeholder nye tilsynsbeføjelser, men som også består af ganske mange nye krav og pligter for virksomhederne, vil efter udvalgets vurdering bidrage til, at risikoen for nedbrud er mindre end tidligere, og at konsekvenserne

af nedbrud for indskyderne, samfundsøkonomien, den finansielle sektor m.v. vil blive mindre alvorlige.

Udvalget har overvejet, om der er konkrete områder, hvor der er behov for yderligere normer eller handlepligter, hvis overtrædelse vil være udtryk for uforsvarlig adfærd og kunne påføre virksomheden væsentlige tab. Det er imidlertid udvalgets vurdering, at de mange normer og handlepligter, som allerede er indført siden finanskrisen enten i lov eller bekendtgørelse – herunder som regulering, der skal indarbejdes i de finansielle virksomheders interne retningslinjer – på nuværende tidspunkt er tilstrækkelige. Der henvises til afsnit 3.3. og 4.3 om de centrale ledelsesregler og de væsentligste skærper og ændringer i disse.

På denne baggrund har udvalget ikke fundet anledning til at fastsætte yderligere konkrete normer og handlepligter i særlovgivningen for ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder.

8.5 Vurdering af behov for ændring af bevisbyrderegler

Udvalget har overvejet, om de gældende bevisbyrderegler i erstatningssager mod ledelsesmedlemmer er hensigtsmæssige.

Efter de gældende bevisbyrderegler påhviler det som udgangspunkt den erstatningssøgende at godtgøre, at et ledelsesmedlem har handlet ansvarspådragende, og at den pågældende handling (eller undladelse) er årsag til skaden (tabet).

Domstolene foretager efter retsplejelovens § 344 en fri vurdering af de beviser, parterne lægger frem i sagen, og foretager en bevisvurdering under hensyntagen til de krav, der med rimelighed må stilles med hensyn til beviset. Retten kan herved tage hensyn til, hvem af parterne der har de bedste muligheder for at sikre sig bevis. Selve bevisvurderingen er ikke styret af bestemte lovregler.

Ikke mindst beviset for årsagssammenhæng mellem den skadegørende handling og skaden (tabet) har i nogle erstatningssager givet anledning til udfordringer for sagsøgeren. I nyere retspraksis kan der da også spores en villighed hos domstolene til, i hvert fald når der er tale om grovere forhold, og den erstatningssøgende i situationen ville kunne få vanskeligheder med at påvise den fornødne årsagssammenhæng, at slække på kravene til denne, jf. UfR 2000.2176H (Commercial-sagen, om en banks erstatningsansvar for urigtig børsmeddelelse i tilknytning til emission). I UfR 2013.1107H fandt Højesteret, at når aktietegning er sket på grundlag af et prospekt med mangler i form af urigtige og manglende oplysninger, som ud fra en samlet bedømmelse var af væsentlig betydning for bedømmelsen af selskabet, er der en formodning for, at tegning ikke var sket, hvis prospektet havde indeholdt rigtige og fuldstændige oplysninger.

I erstatningssager, som føres af Finansiell Stabilitet mod de tidligere medlemmer af ledelsen i pengeinstitutter, er der identificeret en særlig problemstilling. Finansiell Stabilitet overtager sammen med det nødlidende pengeinstitut alle arkiver, både fysiske og elektroniske. Det er således sagsøger (Finansiell Stabilitet), der som udgangspunkt råder over det materiale, der potentielt kan dokumentere, hvad der er foregået i banken frem mod det tidspunkt, hvor banken er blevet overtaget. Dette giver udfordringer, hvis der opstår uenighed om, hvorvidt foreskrevne procedurer er blevet fulgt af ledelsen. Det har vist sig vanskeligt at føre bevis for, at specifikke dokumenter og vurderinger *ikke* har

været indhentet i forbindelse med kreditvurderinger i de konkrete engagementer under pådømmelse, hvis de sagsøgte har oplyst, at dokumenter m.v. altid blev indhentet.

Udvalget har overvejet, hvorvidt denne problemstilling kræver særlig opmærksomhed og eventuelt indførelse af en lempelse af de almindelige bevisregler i disse situationer. Udvalget finder dog, at der ikke foreligger sådanne helt særlige omstændigheder i erstatningssager anlagt af Finansiell Stabilitet mod tidligere ledelsesmedlemmer af overtagne pengeinstitutter, at det kan begrunde en fravigelse af de almindelige bevisregler. Eftersom Finansiell Stabilitet ved overtagelsen af et pengeinstitut tillige kommer i besiddelse af bankens samlede arkiver, vil det ikke være rimeligt generelt at vende bevisbyrden, således at det er det enkelte bestyrelsesmedlem, der skal bevise, at det fornødne grundlag for en kreditvurdering eller en vurdering af en sikkerhedsstilling var tilvejebragt.

Udvalget vurderer, at den identificerede problemstilling umiddelbart er mest udtalt i de situationer, hvor pengeinstitutets arkiver primært har været papirbaserede, således at systematisk søgning i disse skal foretages manuelt og derfor er forbundet med et meget stort ressourceforbrug. På denne baggrund har udvalget en forventning om, at den generelle teknologiske udvikling vil gøre problemstillingen mindre i årene, der kommer.

Udvalget finder dog, at der kan være særlig grund til at adressere bevisproblemstillingen i situationer, hvor der indgår et element af interessekonflikt i et konkret engagement. På den baggrund foreslår udvalget en ændring af bevisbyrdereglerne i forbindelse med vurderingen af forsvarligheden af engagementer omfattet af §§ 76 og 78 i lov om finansiell virksomhed. Se afsnit 8.8.1.

8.6 Vurdering af behovet for specielle forældelsesregler

Udvalget har overvejet, hvorvidt der er behov for specielle forældelsesregler på området for ledelsesansvar i finansielle virksomheder. De gældende regler og den retstilstand, der finder udtryk i navnlig Eik Bank Danmark-dommen, er refereret i afsnit 7.7. Det er udvalgets opfattelse, at de eksisterende regler, herunder reglen i forældelseslovens § 10 for fordringer på erstatning uden for kontrakt, som tilkommer et selskab mod dets direktør eller bestyrelsesmedlem, er tilstrækkelige, og udvalget finder ikke behov for foreslå specielle forældelsesregler for finansielle virksomheder.

8.7 Afdækning af personlig risiko

Som beskrevet i afsnit 7.8 er det ikke ualmindeligt, at medlemmer af en finansiell virksomheds ledelse afdækker risikoen for erstatningskrav helt eller delvist gennem tegning af en ansvarsforsikring. Forsikringspræmien vil ofte være betalt af den finansielle virksomhed. Det er en almindelig opfattelse, at ansvarsforsikringer på rimelige vilkår kan tjene et fornuftigt formål, idet de dels giver mulighed for, at den, der har lidt tab på grund af ledelsens erstatningspådragende adfærd, har en bedre mulighed for at få dækket sit tab, dels at de ledelsesmedlemmer, der måtte blive sagsøgt, har en reduceret risiko for at blive erklæret personligt konkurs med de følger, dette medfører. En ansvarsforsikring ændrer ikke på, at det er forbundet med et omfattende tidsforbrug, en karrieremæssig usikkerhed samt eventuelt prestigetab for et ledelsesmedlem at blive sagsøgt og eventuelt dømt, og der er ikke grundlag for at antage, at eksistensen af en ansvarsforsikring på sædvanlige vilkår medfører, at ledelsesmedlemmer generelt bliver tilbøjelige til at løbe større risici.

Som omtalt ovenfor og i den juridiske litteratur er der i de senere år fremkommet en anden form for forsøg på afdækning af ledelsesmedlemmernes personlige økonomiske ansvar, således at selskabet med afsæt i vedtægtsbestemmelse eller aftale forpligter sig til at skadesløsholde ledelsesmedlemmerne for eventuelle erstatningskrav forbundet med udøvelsen af deres hverv. Der findes som nævnt så vidt ses endnu ikke trykt retspraksis, der tager stilling til gyldigheden, herunder rækkevidden, af sådanne tiltag.

Det falder uden for rammerne for udvalgets arbejde at undersøge og tage stilling til den retlige bedømmelse af vilkår, hvorefter en finansiel virksomhed skadesløsholde sin ledelse. Det er imidlertid væsentligt for udvalget at pege på, at den retlige bedømmelse og håndtering i øvrigt af denne form for vilkår kan have stor betydning for det grundlag, som væsentlige dele af udvalgets arbejde og anbefalinger, hviler på.

Udvalgets anbefalinger på det erstatningsretlige område tager i vidt omfang afsæt i og bygger på den almindelige culpanorm, der gælder for erstatningsansvar, herunder ledelsesansvar, i dansk ret. Culpanormen og de følger i form af personligt ansvar, som manglende iagttagelse af normen kan medføre, er typisk med til at motivere virksomhedsledelser til en forsvarlig adfærd, herunder undgå overdreven risikotagning. I mangel af nærmere undersøgelser af spørgsmålet, har udvalget ikke grundlag for at antage, at vilkår om skadesløsholdelse nødvendigvis modarbejder denne motivation, men det kan på den anden side ikke udelukkes, at vilkår, som afskærmer ledelsen fra erstatningsansvar, vil kunne svække den disciplinerende virkning af culpanormen. Det kan ligeledes ikke udelukkes, at vilkår om skadesløsholdelse vil svække virkningen eller gennemslagskraften af de anbefalinger og forslag, som udvalget fremkommer med på de områder, hvor udvalget konkret sigter på at skærpe erstatningsansvaret. Dette ville efter udvalgets opfattelse ikke være ønskeligt. I den situation, hvor et tab er påført selskabet som sådan, kan vilkår om skadesløsholdelse blandt andet tænkes at medføre, at selskabet reelt afskæres fra at rejse krav mod ledelsen, som dermed ikke drages til ansvar for sine handlinger eller undladelser, hvilket heller ikke forekommer hensigtsmæssigt.

8.8 Udvalgets konkrete forslag

8.8.1 Bevisbyreregler i særlige tilfælde, herunder hvor der foreligger inhabilitet eller interessekonflikt

Som nævnt i afsnit 8.5 har udvalget drøftet, om der kan forekomme særlige situationer, hvor det vil være hensigtsmæssigt at vende bevisbyrden med hensyn til, om en beslutning har været forsvarlig.

Erfaringerne fra finanskrisen har vist, at det i forbindelse med nogle erstatningssager mod en finansiel virksomheds tidligere ledelse har været vanskeligt at tilvejebringe det nødvendige grundlag med henblik på at efterprøve forsvarligheden af de enkelte eksponeringer, der har været mod den finansielle virksomheds ledelsesmedlemmer, og som har medført et tab for virksomheden. Det ses blandt andet i Finansiell Stabilitets erstatningssag mod den tidligere ledelse i ebh bank⁸³, hvor landsretten blandt andet udtalte, at den omstændighed, at ledelsesmedlemmerne var inhabile (blandt andet efter § 76 i

---

⁸³ VLB-0427-11 (ebh bank) af 31. januar 2020.

lov om finansiel virksomhed), ikke i sig selv medførte, at de var erstatningsansvarlige, idet det må bero på en samlet vurdering af, om det var uforsvarligt at yde lånene. Landsretten udtalte videre, at der ikke var grundlag for at antage, at bestyrelsen ville have afslået at yde lånene, såfremt bestyrelsen havde været bekendt med de pågældende ledelsesmedlemmers interesser i sagen.

Bestemmelserne i §§ 76 og 78 i lov om finansiel virksomhed har til formål at imødegå interessekonflikter mellem den finansielle virksomhed og dens ledelsesmedlemmer, der tegner virksomheden og træffer beslutning om bevilling eller udvidelse af eksponering. Formålet er således at undgå, at der ved bevilling af eksponeringer eller ved senere udvidelse af allerede bevilligede eksponeringer indgår uvedkommende hensyn i beslutningen, for eksempel en for velvillig bedømmelse af den pågældende som debitor, pantsætter eller kautionist, og at bestyrelsesmedlemmer eller direktører påfører den finansielle virksomhed risici, som virksomheden ellers ikke ville have taget.

Udvalget vurderer, at det vil være hensigtsmæssigt, at der skabes bedre grundlag for at efterprøve forsvarligheden af beslutninger om at indgå aftale mellem den finansielle virksomhed og dens ledelsesmedlemmer. Dette kan være relevant i forbindelse med senere erstatningssager og kan ske ved, at grundlaget for bestyrelsens beslutning om bevillingen eller udvidelsen af bevillingen i videre omfang end i dag dokumenteres.

De eksisterende bestemmelsers formål er at sikre, at der ikke indgår uvedkommende hensyn i bevillingsbeslutningen. Udvalget finder, at kravet om, at bestyrelsen skal godkende aftaler, eksponeringer eller sikkerhedsstillelser efter §§ 76 og 78 må indebære, at bestyrelsen ved bevillingen af en eksponering eller ved en udvidelse af en eksisterende eksponering efter bestemmelserne udviser den agtpågivenhed og omhu, som ledelsen af den finansielle virksomhed tilsiger, herunder navnlig med hensyn til forsvarligheden af de pågældende aftaler, eksponeringer eller sikkerhedsstillelse. Dette bør efter udvalgets opfattelse blandt andet medføre, at medlemmerne af bestyrelsen bør kunne godtgøre, at selve indgåelsen og en eventuel udvidelse af en sådan aftale var forsvarlig, hvis den efterfølgende viser sig at lede til et tab for den finansielle virksomhed. Derfor finder udvalget også, at det vil være rimeligt, at det i forbindelse med eventuelle erstatningssager vil påhvile bestyrelsesmedlemmerne at godtgøre, at der ikke er handlet ansvarspådragende i forbindelse med beslutningen om at bevillige eksponeringen mod et ledelsesmedlem, idet sådanne bevillinger eller udvidelse af eksponeringer må kræve en særlig agtpågivenhed og omhu med hensyn til forsvarligheden.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke vil foreligge erstatningsansvar for ethvert givent tab på eksempelvis en eksponering, idet de almindelige betingelser for erstatningsansvar (kausalitet og adækvans) fortsat vil skulle være opfyldt.

Reglen om omvendt bevisbyrde omfatter ikke den situation, hvor bestyrelsen træffer beslutning om en eksponering, sikkerhedsstillelse eller aftale uden at have kendskab til – og uden at burde have kendskab til – de omstændigheder, der medfører, at dispositionen omfattes af den foreslåede § 78, stk. 1. Et eksempel herpå kan være en aftale mellem den finansielle virksomhed og tredjemand, som en af direktørens søskende har en væsentlig interesse i, der strider mod den finansielle virksomheds interesse, jf. forslaget til § 78, stk. 7, men hvorom oplysning om slægtskab ikke er tilgængelig for bestyrelsen.

Udvalget har ikke fundet grundlag for at foreslå en omvendt bevisbyrde med hensyn til bestyrelsens overvågning af og eventuel opfølgning på aftaler, eksponeringer eller sikkerhedsstillelse omfattet af §§ 76 og 78. Det bemærkes i den forbindelse, at grovere tilfælde af manglende overvågning og opfølgning på aftaler, eksponeringer eller sikkerhedsstillelse omfattet af §§ 76 og 78 efter omstændighederne vil kunne føre til strafansvar efter den foreslåede bestemmelse om grove ledelsessvigt i § 373, stk. 6, i lov om finansiel virksomhed.

Udvalget har overvejet, om det vil være hensigtsmæssigt at vende bevisbyrden for de øvrige erstatningsbetingelser, herunder kausalitet og adækvans. Udvalget finder imidlertid, at det er mest nærliggende, at sagsøgeren skal godtgøre, at der er lidt et påregneligt tab, som er en følge af den påståede ansvarspådragende handling. Med en ændring af bevisbyrden for samtlige erstatningsbetingelser risikeres blandt andet også, at ledelsesmedlemmer i finansielle virksomheder i for høj grad vil kunne blive genstand for søgsmål, eftersom sagsøgeren ikke selv vil skulle løfte en del af bevisbyrden.

8.8.2 Hæftelsesregel i sager, hvor der foreligger inhabilitet

Bestyrelsesmedlemmer skal ikke pålægges bevisbyrden for, at et engagement, som efter reglerne burde være forelagt bestyrelsen, var forsvarligt at indgå, hvis bestyrelsen aldrig har fået forelagt engagementet til vurdering. Dette kan imidlertid medføre et uhensigtsmæssigt incitament til ikke at følge de foreskrevne procedurer i loven om godkendelse af engagementer, da bevisbyrden for, at engagementet var forsvarligt, i erstatningssager over for direktionsmedlemmer er ligefrem.

Incitamentet til ikke at følge procedurerne i §§ 76 og 78 kan eventuelt forstærkes af, at det efter retspraksis ikke i sig selv vurderes som ansvarspådragende, at en regel eller retningslinje, der foreskriver en bestemt procedure for en bevilling, er overtrådt.

Reglerne i §§ 76 og 78 har til formål at beskytte den finansielle virksomhed mod de iboende interessekonflikter, der opstår, når et ledelsesmedlem i den finansielle virksomhed også har direkte eller indirekte interesser knyttet til kundesiden i en aftale. Aftaler, hvor en sådan interessekonflikt kan opstå, skal efter de gældende regler forelægges bestyrelsen. Procedurene skal sikre, at interessekonflikten ikke medfører, at den finansielle virksomheds interesser tilsidesættes på grund af ledelsesmedlemmets position i virksomheden. Indgås aftalen med et bestyrelsesmedlem eller dennes nærtstående, medfører § 78 desuden, at det pågældende bestyrelsesmedlem ikke kan deltage i at træffe beslutningen om engagementet, når det forelægges bestyrelsen.

Udvalget vurderer derfor, at der er behov for en værnregel, der skal sikre, at de foreslåede regler om omvendt bevisbyrde ikke skaber et incitament til at undlade at forelægge beslutningerne om sådanne aftaler for bestyrelsen. Udvalget foreslår på den baggrund at indføre en hæftelse på objektivi grundlag for aftaler, der i strid med §§ 76 eller 78 indgås uden at være forelagt for bestyrelsen. Hæftelsen skal påhvile det ledelsesmedlem, i hvis interesse aftalen indgås, men skal også omfatte aftaler, der indgås med ledelsesmedlemmets nærtstående m.v., som i dag også er omfattet af § 78, jf. § 78, stk. 4.

Forslaget vil medføre, at en direktør hæfter for tab på aftaler, der er indgået mellem den finansielle virksomhed og en tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse, hvis aftalen ikke er blevet forelagt bestyrelsen efter procedurerne i § 76. Tilsvarende vil en direktør eller et bestyrelsesmedlem

hæfte for aftaler indgået med virksomheder, hvor direktøren eller bestyrelsesmedlemmet besidder en kvalificeret ejerandel, er bestyrelsesmedlem eller direktør eller med bestyrelsesmedlemmet eller direktørens nærtstående m.v., hvis aftalen ikke er godkendt af bestyrelsen efter procedurerne i § 78.

Hæftelsesreglen gælder ikke i den situation, hvor direktøren eller bestyrelsesmedlemmet ikke har kendskab til eller burde have kendskab til de omstændigheder, der medfører, at forholdet er omfattet af kravet om forelæggelse for bestyrelsen.

Indgås aftalen direkte med direktøren eller bestyrelsesmedlemmet, hæfter den pågældende i sagens natur allerede som part i aftalen for engagementets indfrielse.

Udvalget har i sin vurdering af, at en regel om hæftelse på objektivt grundlag – og dermed hæftelse uanset om aftalen faktisk har været inden for rammerne af det ansvarlige ved indgåelsen – ikke er urimelig for de pågældende ledelsesmedlemmer lagt vægt på, at det foreslåede hæftelsesansvar kan undgås ved at få godkendt det konkrete engagement i bestyrelsen, hvilket netop skal sikre en uvildig vurdering af engagementets forsvarlighed. Bestyrelsen får dermed den tiltænkte anledning til at tage stilling til, om det er forsvarligt at indgå aftalen, under særlig hensyntagen til den iboende interessekonflikt, som det forventes, at den foreslåede bestemmelse om omvendt bevisbyrde vil medføre, jf. afsnit 8.8.1.

Udvalget har desuden overvejet, om den foreslåede hæftelsesregel ville kunne øge antallet af unødige sager på bestyrelsens dagsorden og dermed belaste bestyrelsens arbejde urimeligt med eksempelvis sager om eksponeringer uden større strategisk betydning. Hæftelsesbestemmelsen kan imidlertid ikke i sig selv antages at påvirke antallet af sager, der efter reglerne skal forelægges bestyrelsen. Bestemmelsen vil imidlertid kunne bringe sager i bestyrelsen, som allerede efter de gældende regler hører til i dette forum. Derudover kan sådanne kreditbevillinger ikke karakteriseres som trivielle bevillinger netop på grund af den indbyggede risiko for interessekonflikt.

§§ 76 og 78 gælder i dag for alle finansielle virksomheder. For finansielle virksomheder, der er kapital-selskaber, men ikke er penge- eller realkreditinstitutter, vil ledelsesmedlemmer, der træffer beslutning om økonomisk bistand til eller sikkerhedsstillelse for ledelsesmedlemmer eller nærtstående, desuden være omfattet af hæftelsesreglen i selskabslovens § 215, stk. 2. Det er alene pengeinstitutter og realkreditinstitutter (for så vidt angår realkreditlån), der efter selskabslovens § 213 er undtaget fra forbuddet i selskabslovens § 210 om økonomisk bistand til blandt andet ledelsesmedlemmer eller deres nærtstående. For at foregribe situationer, hvor en direktør i en finansiell virksomhed, der drives i kapital-selskabsform og som ikke er et penge- eller realkreditinstitut, både vil hæfte efter den foreslåede hæftelsesregel i §§ 76 og 78 og selskabslovens § 215, stk. 2, foreslår udvalget, at hæftelsesreglen for overtrædelse af reglerne i de nugældende bestemmelser i §§ 76 og 78 gøres subsidiær til selskabslovens hæftelsesregel i § 215, stk. 2.

8.8.3 Sammenskrivning af §§ 76 og 78

Udvalget har ved gennemgangen af bestemmelserne i §§ 76 og 78 i lov om finansiell virksomhed konstateret, at der et vist overlap i bestemmelsernes formål og anvendelsesområde, herunder navnlig kravet om bestyrelsens behandling og godkendelse af eksponeringer, som den finansielle virksomhed

indgår med en direktør, når eksponeringen er mod direktøren eller tredjepart, som direktøren har en interesse i.

Begge bestemmelser har til formål at imødegå interessekonflikter mellem den finansielle virksomhed og de ledelsesmedlemmer, der indgår aftaler på virksomhedens vegne eller træffer beslutning om bevilling og udvidelse af eksponering. Formålet er således at undgå, at der ved indgåelse af aftaler og bevilling af eksponeringer eller ved senere udvidelse af allerede bevilligede eksponeringer, indgår uvedkommende hensyn i beslutningen, for eksempel en for velvillig bedømmelse af den pågældende som debitor, pantsætter eller kautionist, og at bestyrelsesmedlemmer eller direktører ikke påfører den finansielle virksomhed risici, som virksomheden ellers ikke ville have accepteret.

Begge bestemmelser har dermed til formål at forebygge økonomiske tab for den finansielle virksomhed som følge af interessekonflikter og inhabilitet ved virksomhedens indgåelse af aftaler med ledelsesmedlemmer. Bestemmelsen i § 78 indeholder dog flere krav til aftaler om eksponering eller sikkerhedsstillelse, end der opstilles i § 76. Det kræves i § 78, stk. 2, 1. pkt., blandt andet, at eksponeringer skal bevilges i henhold til den finansielle virksomheds sædvanlige forretningsbetingelser og på markedsbaserede vilkår.

Samtidig indeholder bestemmelsen i § 76 efter praksis en bagatelgrænse, idet det fremgår af forarbejderne, at der skal være tale om større dispositioner i forhold til direktørens økonomiske forhold, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 4815.

Udvalget finder det uhensigtsmæssigt, at der ikke foreligger større klarhed med hensyn til, hvad der efter bestemmelsen i § 76 kræver bestyrelsens godkendelse, navnlig henset til at udvalget foreslår, at bestyrelsen pålægges omvendt bevisbyrde med hensyn til sin godkendelse af en aftales forsvarlighed, og at direktøren pålægges et hæftelsesansvar, hvis beslutningen ikke er forelagt bestyrelsen til godkendelse. Når der indføres så betydelige afvigelser fra almindelige bevisbyrderegler og ansvarsprincipper, bør der være klarhed om anvendelsesområdet for den konkrete handlepligt.

Udvalget finder det på den baggrund hensigtsmæssigt, at §§ 76 og 78 skrives sammen, da der som nævnt ovenfor er ligheder og et vist overlap mellem de to bestemmelser, og at der i den forbindelse gives yderligere fortolkningsbidrag og eksempler på, hvilke former for aftaler der ikke kræver bestyrelsens godkendelse. Udvalget foreslår derfor, at de gældende bestemmelser i § 78, stk. 1, nr. 1 og 2, bliver sammenskrevet til et nyt § 78, stk. 1, nr. 1, og at den gældende § 76 videreføres som ny § 78, stk. 1, nr. 2.

Efter den gældende § 76 er det alene direktøren, der er pligtsubjekt og dermed omfattet af forbuddet mod at indgå aftaler omfattet af bestemmelsen uden bestyrelsens godkendelse. En konsekvens af sammenskrivningen er, at den finansielle virksomhed fremover bliver pligtsubjekt med hensyn til aftaler omfattet af bestemmelsen, det vil sige at både den finansielle virksomhed og direktøren har pligt til at sikre, at aftaler omfattet af den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 2, ikke indgås uden bestyrelsens godkendelse.

Udvalget finder det hensigtsmæssigt, at den finansielle virksomhed pålægges pligter med hensyn til virksomhedens aftaler med blandt andet virksomhedens direktør, hvor direktøren har en interesse, der

kan være stridende mod den finansielle virksomheds, med henblik på at sikre, at aftaler af denne type ikke indgås uden bestyrelsens godkendelse. Ændringen indebærer, at finansielle virksomheder pålægges et forbud mod at indgå aftaler omfattet af § 76 uden bestyrelsens godkendelse i lighed med det forbud, der i dag gælder for virksomhedernes eksponeringer og sikkerhedsstillelse rettet mod en direktør efter den gældende § 78, stk. 1.

Sammenskrivningen giver samtidig mulighed for, at det fremover vil fremgå af lovbestemmelsen og ikke kun af lovbemærkningerne, at kravet om bestyrelsens godkendelse alene gælder for større dispositioner i forhold til direktørens økonomi, når en aftale indgås mellem den finansielle virksomhed og direktøren.

Herudover foreslår udvalget, at de pligter, der følger af de nugældende bestemmelser i § 78, stk. 2-4, også skal gælde for aftaler omfattet af den nugældende § 76. I dag gælder bestemmelserne i § 78, stk. 2-4, alene eksponeringer omfattet af § 78, stk. 1, og dermed ikke aftaler omfattet af § 76.

Udvidelsen af anvendelsesområdet for de nugældende bestemmelser i § 78, stk. 2-4, vil blandt andet indebære, at aftaler omfattet af den nugældende § 76 skal bevilges i henhold til den finansielle virksomheds sædvanlige forretningsbetingelser og på markedsbaserede vilkår, og at der skal afgives revisionserklæring herom. Udvalget har herved lagt vægt på, at dette vil kunne forebygge eksempelvis et kontantsalg af en ejendom til en direktør til en pris, der ikke svarer til markedsprisen, og i det omfang, at der foretages en sådan handel, at det vil fremgå af en revisionserklæring.

Derudover skal direktionen og bestyrelsen overvåge forsvarligheden og forløbet af aftaler omfattet af den gældende § 76. Dette vil dog kun gælde, hvor der efter aftalens indhold er forhold, der kan overvåges. Eksempelvis vil en enkeltstående ejendomshandel, hvor et pengeinstituts direktør køber en fast ejendom kontant af pengeinstituttet, som forud herfor har købt ejendommen på tvangsauktion, ikke medføre behov for overvågning.

Endelig vil de nævnte krav til godkendelse og revision også gælde eksponeringer mod og aftaler med personer, der er knyttet til direktører ved ægteskab, samliv i mindst to år eller slægtskab i op- eller nedstigende linje eller som søskende, og med virksomheder, for hvilke sådanne personer er direktører eller har en kvalificeret andel på 10 pct. eller mere af kapitalen eller stemmerettighederne, eller i hvilke disse personer kan udøve betydelig indflydelse eller er medlemmer af bestyrelsen. Dette vil i vidt omfang svare til den eksisterende praksis for, hvad der efter den nuværende bestemmelse i § 76 forstås ved "tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse".

8.8.4 Betydningen af tilsidesættelse af interne regler i den finansielle virksomhed for ansvarsbedømmelsen

Efter § 70 i lov om finansiel virksomhed skal bestyrelsen udarbejde skriftlige retningslinjer til direktionen. Dette skal ske på grundlag af bestyrelsens overvejelser og beslutninger om forretningsmæssige aktiviteter, risikoprofil og politikker. Beslutningen om retningslinjerne til direktionen skal blandt andet indeholde de kvantitative og kvalitative rammer, inden for hvilke direktionen kan disponere. Samtidig skal bestyrelsen beslutte, hvilke typer af dispositioner, direktionen kan træffe på egen hånd,

og hvilke dispositioner der kræver bestyrelsens godkendelse. Dette skal sikre, at væsentlige dispositioner, der efter den finansielle virksomheds forhold er af usædvanlig art eller af stor betydning, vurderes eksplicit af bestyrelsen i forhold til den finansielle virksomheds risikoprofil og politikker. Også § 71 i lov om finansiel virksomhed og ledelsesbekendtgørelserne indeholder krav om udarbejdelse af politikker og interne retningslinjer, med det overordnede formål at den finansielle virksomhed drives på en betryggende måde.

Udvalget har overvejet, hvilken betydning fravigelse af en finansiell virksomheds interne regler, herunder politikker og skriftlige retningslinjer, har for vurderingen af et eventuelt erstatningsansvar for ledelsen af den finansielle virksomhed.

Højesterets dom om Capinordic Bank er på linje med den retsopfattelse, der har været udtrykt i forbindelse med betydningen af fravigelser af forretningsordenen for aktieselskabsbestyrelser. I den tidligere gældende aktieselskabslov blev der ved lov nr. 1060 af 23. december 1992 med § 56, stk. 5, indført en række specifikke minimumskrav til forretningsordenen for bestyrelsen i selskaber med aktier optaget til notering på Københavns Fondsbørs. Forretningsordenen skulle således blandt andet fastlægge, med hvilket interval der skulle afholdes møder, retningslinjer for arbejdsdelingen, herunder forretningsgange, bemyndigelser og instrukser mellem bestyrelsen og direktionen eller andre etablerede organer, samt hvorledes bestyrelsen ville føre tilsyn med direktionens ledelse af selskabets virksomhed og med datterselskaber. Der var blandt andet også krav om bestemmelser, hvorefter bestyrelsen skulle tage stilling til selskabets organisation, herunder regnskabsfunktion, intern kontrol, edb-organisation og budgettering, ligesom der skulle være bestemmelser, hvorefter bestyrelsen skulle skaffe sig de oplysninger, der var nødvendige til opfyldelse af dens opgaver, følge op på planer, budgetter og lignende samt tage stilling til rapporter om selskabets likviditet, ordrebeholdning, væsentlige dispositioner, overordnede forsikringsforhold, finansieringsforhold, pengestrømme og særlige risici.

I forbindelse med vedtagelsen i 2009 af selskabsloven⁸⁴, der blandt andet afløste aktieselskabsloven, blev tilgangen ændret, og de anførte mindstekrav til forretningsordenen udgik. Aktieselskabslovens bestemmelser nævnes imidlertid her, fordi der i kølvandet på 1992-lovændringen var en diskussion i den juridiske teori om betydningen af forretningsordenen for bedømmelsen af bestyrelsens eventuelle erstatningsansvar. Den herskende opfattelse med hensyn til dette er udtrykt af Bernhard Gomard i UfR1993B.145, hvor det blandt andet hedder: ”En bestemmelse i en forretningsorden kan ikke fortolkes på samme måde som en lovregel. Bestyrelsen er inden for vide rammer herre over, hvad bestemmelsen skal gå ud på og må også kunne fravige reglen i særlige tilfælde, hvor den finder grund dertil. Undladelse af at følge et program, en instruks eller forretningsordenen, man selv har vedtaget, er ikke et retsbrud.”

Udvalget er generelt enig i, at der kan være gode grunde til at fravige retningslinjer vedtaget af en bestyrelse, og at bestemmelserne i forretningsordenen for en bestyrelse overvejende er et internt arbejdsredskab, hvilket da også afspejles i den gældende bestemmelse om forretningsordenen for besty-

---

⁸⁴ Lov nr. 470 af 12. juni 2009, som blev fremsat på baggrund af betænkning nr. 1498, Modernisering af Selskabsretten, Erhvervsministeriet november 2008.

relse og tilsynsråd i kapital selskaber i selskabslovens § 130, der ikke indeholder specifikke minimumskrav til forretningsordener. Af lovbemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at de tidligere gældende regler blandt andet blev anset for at være for ufleksible, og at det i forbindelse med udformningen af forretningsordenen understreges, at det er det enkelte kapital selskabs ønsker og behov, der er afgørende, jf. Folketingstidende 2008-09, tillæg A, side 5478. Den samme fleksibilitet findes ikke i forbindelse med reguleringen af finansielle virksomheders interne regler. Lov om finansiell virksomhed stiller således specifikke krav om, at finansielle virksomheder på forskellige områder skal vedtage og påse overholdelsen af interne regler.

Reguleringen af ledelsen og styringen af finansielle virksomheder adskiller sig desuden fra den sædvanlige udformning af pligter for borgere og virksomheder, hvor lovgiver i almindelighed vil fastsætte pligter gennem lovgivningen. Retsgrundlaget for adfærdsnormeringen og det dertil hørende ansvar vil således i almindelighed bestå af pligter i loven, som kan suppleres af bekendtgørelser, der nærmere udmønter disse pligter, og eventuelt cirkulærer, der retter sig mod myndighedernes praksis. Borgere og virksomheder vil således i almindelighed ikke selv skulle udfylde eller udforme en del af de regler, det i kraft af lovgivningen påhviler dem at efterleve.

Denne tilgang til reguleringen af ledelsen og styringen af finansielle virksomheder, som altså betyder, at kravene i lovgivningen suppleres af krav om, at den enkelte finansielle virksomhed selv skal fastsætte og påse overholdelsen af interne regler, adskiller sig både fra de almindelige krav til forretningsordenen for kapital selskabers bestyrelse og fra den klassiske tilgang til regulering af virksomheder generelt. De hensyn, der ligger bag kravet om interne regler i finansielle virksomheder, adskiller sig principielt ikke fra de hensyn, der ligger bag den regulering af ledelsen og styringen af finansielle virksomheder, der findes i lovgivningen. Interne regler kan tjene mange forskellige formål og have meget forskelligt indhold, men der er i hvert fald en del af de interne regler, hvis overholdelse således er lige så væsentlig som overholdelsen af de regler, der er fastsat i den finansielle lovgivning.

De hensyn, der nødvendiggør regulering i almindelighed, og de hensyn, der nødvendiggør regulering af ledelsen og styringen af finansielle virksomheder, er for en væsentlig dels vedkommende sammenfaldende. Det kan således ikke antages at være mindre nødvendigt at regulere de finansielle virksomheder, ligesom overholdelsen af en del af de regler, der i dag findes i politikker og interne retningslinjer er lige så central som overholdelsen af regler på andre områder, selvom reguleringen i et vist omfang afviger fra den almindelige lovgivningsmodel, hvor kravene til den enkelte virksomhed eller fysiske person fremgår af lov eller bekendtgørelse. Finansielle virksomheder har en meget central samfundsmæssig betydning, hvorfor det er væsentligt, at virksomhederne drives på en forsvarlig måde – ikke bare af hensyn til den enkelte virksomhed, men også af hensyn til kapitalejere, kreditorer, kunder og samfundet som sådant.

Efter udvalgets opfattelse er det på den baggrund hensigtsmæssigt, at der tages stilling til de kategorier af interne regler, som i hvert fald i de i praksis forekommende typetilfælde må anses for relevante ved ansvarsbedømmelsen, og hvis tilsidesættelse i typetilfældene må antages at ville kunne få betydning. Den omstændighed, at en eller flere af disse kategorier af regler er tilsidesat, bør i lyset af det anførte efter udvalgets opfattelse tillægges større vægt ved ansvarsbedømmelsen i erstatningssager, der anlægges mod ledelsen. Med udtrykkene ”tilsidesættelse” og ”tilsidesat” sigter udvalget dels på

tilfælde, hvor direktionen på egen hånd fraviger interne regler, som bestyrelsen har fastsat, dels på tilfælde, hvor bestyrelsen fraviger eller accepterer en fravigelse af interne regler, i begge tilfælde uden at dette i det konkrete tilfælde er velbegrunderet.

Udvalget har vurderet, at det eksisterende regelsæt om blandt andet direktionens overholdelse af politikker og skriftlige retningslinjer, bestyrelsens tilsynsforpligtelse og forpligtelse til at dokumentere sine overvejelser og drøftelser er tilstrækkelige. Dette skal navnlig ses i lyset af de ændringer og justeringer, der er foretaget af § 70 i lov om finansiel virksomhed, og i særdeleshed de mange pligter, der blev pålagt både direktion og bestyrelsen ved udstedelsen af bekendtgørelsen om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. i 2010 med de efterfølgende ændringer, der er foretaget heri.

I lyset af de mange krav, lovgivningen stiller i dag, finder udvalget, at der ikke foreligger behov for at supplere de eksisterende regler med nye lovkrav eller pligter. Udvalget finder imidlertid, at det gældende regelsæt om fravigelse af egne politikker og interne retningslinjer fremstår fragmenteret, idet reglerne ikke alene findes flere steder i lov om finansiel virksomhed, men også i ledelsesbekendtgørelserne, herunder i bilagene til ledelsesbekendtgørelserne. På den baggrund finder udvalget det hensigtsmæssigt, at de eksisterende regler tydeliggøres ved at fremhæve ledelsens pligter med hensyn til fravigelse af interne politikker og retningslinjer i lov om finansiel virksomhed i forbindelse med, at det i bemærkningerne anføres, at det fremover bør tillægges større vægt ved ansvarsbedømmelsen i erstatningssager i forbindelse med tab, som den finansielle virksomhed har lidt på eksponeringer, hvis visse af virksomhedens politikker eller retningslinjer er tilsidesat.

§§ 70 og 71 i lov om finansiel virksomhed og ledelsesbekendtgørelserne indeholder som nævnt krav om udarbejdelse af politikker og interne retningslinjer. Nogle af disse krav angår mere ordensmæssige emner, herunder dele af kravene til bestyrelsens forretningsorden, mens andre for eksempel har til formål at forhindre, at den finansielle virksomhed påtager sig risici, ud over hvad der er forsvarligt, eller risici, som ikke afspejler virksomhedens forretningsmodel eller risikoappetit, og som vil indebære en forøget risiko for tab for virksomheden.

Fælles for de nedenfor anførte politikker og de hertil knyttede retningslinjer er, at de har til formål at sikre, at finansielle virksomheder drives på en forsvarlig måde, navnlig med henblik på at imødegå overdreven risikotagning, som kan lede til betydelige tab for virksomhederne, hvis risikoen materialiserer sig. Det er på den baggrund udvalgets opfattelse, at blandt andet disse politikker og tilknyttede retningslinjer kan være relevante i forbindelse med vurdering af et erstatningsansvar for ledelsen:

- Kreditpolitikken
- Markedsrisikopolitikken
- Politikken for operationelle risici
- Politikken for forsikringsmæssig afdækning af risici
- Likviditetspolitikken
- Politikken for risiko for overdreven gearing
- It-sikkerhedspolitikken og it-risikostyringspolitikken

- Hvidvaskpolitikken.

Kravene om politikker og interne retningslinjer har kun til formål at forhindre uforsvarlig risikotagning, da driften af en virksomhed, herunder også finansielle virksomheder, notorisk indebærer, at der træffes risikofyldte beslutninger, som kan medføre tab, uden at det i sig selv er ansvarspådragende. En række af politikkerne er kendetegnet ved, at de tjener til at sikre, at den finansielle virksomhed forholder sig til de risici, der er forbundet med dens virksomhed, herunder eksempelvis likviditetsrisikoen eller risikoen for overdreven gearing. Tilsvarende vil en tilsidesættelse af politikken for markedsrisikoen kunne øge tabsrisikoen, for eksempel hvis retningslinjerne for, hvilke typer af finansielle instrumenter der må handles eller tages positioner i, fraviges i forbindelse med enkelteksponeringer.

Det er udvalgets opfattelse, at kreditpolitikken i pengeinstitutter må anses for særlig relevant i relation til tabsgivende dispositioner, idet kreditpolitikken hovedformål er at sikre, at virksomheden ikke påtager sig uforsvarlige risici på kreditområdet, herunder hvad angår virksomhedens risikoappetit. Det følger af ledelsesbekendtgørelsens bilag 1, pkt. 1, at kreditpolitikken skal vedtages efter et princip om forsigtighed. Kreditpolitikken skal indeholde stillingtagen til, hvilken kreditrisikoprofil, bestyrelsen ønsker, at virksomheden skal have, herunder principper for klassifikation af kunder ud fra den skønnede risiko, konsolidering af eksponeringer mod indbyrdes forbundne kunder, de typer af sikkerheder, virksomheden vil lade indgå i sine kreditbeslutninger, omfanget af koncentrationsrisiko og geografiske eksponeringer. Kreditpolitikken har således både til formål at sikre, at de enkelte eksponeringer er foretaget på et betryggende grundlag, og at virksomhedens samlede kreditrisiko er forsvarlig. Tilsidesættelse af kreditpolitikken vil således kunne føre til eksponering på et uforsvarligt grundlag.

Tilsvarende vil kunne være tilfældet for tilsidesættelse af for eksempel virksomhedens hvidvaskpolitik eller tilsidesættelse af politikken for forsikringsmæssige risici i skades- eller livsforsikringsselskaber, hvor overdreven risikotagning kan indebære en øget tabsrisiko.

Kapitel 9. Gældende ret om fratrædelsesgodtgørelser

9.1 Fratrædelsesgodtgørelser i ansættelsesretten

I ansættelsesretten defineres fratrædelsesgodtgørelse typisk som en betaling fra arbejdsgiveren til den ansatte ved ansættelsens ophør, der ikke modsvares af en arbejdsforpligtelse for den ansatte.

Funktionærlovens §§ 2 a og 2 b vedrører den særlige situation, hvor en funktionær har krav på fratrædelsesgodtgørelse. Funktionærloven finder dog ikke anvendelse på den øverste ledelse i en virksomhed, jf. funktionærlovens § 1, stk. 2, modsætningsvis. Direktører i finansielle virksomheder er ansat på individuelle kontrakter, og vilkårene kan derfor fastsættes uden hensyntagen til de beskyttelsespræceptive bestemmelser i funktionærloven.

Dette afsnit belyser gældende ret, for så vidt angår fratrædelsesgodtgørelser til direktører, men eksempelvis ikke fratrædelsesgodtgørelser fastsat i medfør af funktionærlovens § 2 a eller overenskomst.

Ansættelseskontrakter for direktører er ikke underlagt præceptiv lønmodtagerlovgivning, men er blandt andet reguleret af den almindelige aftaleret. Hertil kommer, at virksomheder, som har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked, skal forholde sig til anbefalinger fra Komitéen for god Selskabsledelse⁸⁵ – herunder regler om ledelsens vederlag – ud fra et følg eller forklar-princip.⁸⁶ Endelig indeholder den finansielle regulering en række detaljerede krav til aflønningsformer og transparens om vederlagsforhold for så vidt angår ledelse og andre væsentlige risikotagere. Aftaler mellem finansielle virksomheder og deres direktører skal afspejle disse krav.

De særlige krav, der gælder til fratrædelsesgodtgørelse i den finansielle sektor, beskrives senere, mens de mere generelle regler for fratrædelsesgodtgørelse for direktører gennemgås indledningsvis.

Fratrædelsesgodtgørelse kan være aftalt allerede i ansættelsesaftalen og være betinget af, at ansættelsen på fratrædelsestidspunktet har varet i en vis periode. En aftale om fratrædelsesgodtgørelse indgået i forbindelse med ansættelsen vil typisk indeholde en forudsætning om, at opsigelsen af direktøren ikke skyldes misligholdelse af ansættelsesaftalen fra direktørens side.

Der er ikke noget til hinder for, at ansættelsesaftalens vilkår i forbindelse med fratræden fraviges efter gensidig enighed, eller at der først aftales en fratrædelsesgodtgørelse i forbindelse med fratrædelsen, fordi ansættelsesaftalen ikke indeholdt et sådant vilkår.

Uden for begrebet fratrædelsesgodtgørelse falder den løn, som en direktør har krav på i en opsigelsesperiode. Løn i opsigelsesperioden modsvares som udgangspunkt af en arbejdsforpligtelse for den ansatte i opsigelsesperioden. Den ansatte vil desuden være underlagt en almindelig loyalitetsforpligtelse i hele opsigelsesperioden. Opsigelsesperiodens længde vil typisk være fastlagt i ansættelsesaftalen. Det er ikke usædvanligt, at en direktør fritstilles i løbet af opsigelsesperioden. Hvis direktøren fritstilles, kan virksomheden modregne lønindtægt fra en ny arbejdsgiver, som direktøren opnår i

---

⁸⁵ Komitéens anbefalinger kan findes på: <https://corporategovernance.dk/>.

⁸⁶ Årsregnskabslovens § 107b samt NASDAQ OMX Copenhagens ”Regler for udstedere af aktier”.

opsigelsesperioden, i kravet på løn i opsigelsesperioden. Undertiden er det aftalt i direktørens ansættelseskontrakt, at virksomheden på forhånd frafalder modregningsadgangen i tilfælde af direktørens fritstilling i en opsigelsesperiode. Modsat hvad der gælder med hensyn til opsigelseslønnen, kan anden indtægt ikke modregnes i fratrædelsesgodtgørelse, med mindre der konkret er aftalt en sådan mulighed.

Hvis en direktør i sin opsigelsesperiode misligholder ansættelsesaftalen væsentligt, kan vedkommende bortvises af virksomheden. Se eksempelvis UfR1978.461H, om en salgsdirektør, som begyndte konkurrerende virksomhed i opsigelsesperioden, hvor direktøren var fritstillet. Bortvisning af direktøren var berettiget. Ved bortvisning bortfalder krav på løn i resten af opsigelsesperioden. Misligholdelsen kan også være foregået tidligere og blot først kommet til kendskab efter direktørens fratrædelse. Også i disse tilfælde vil krav på løn i den resterende opsigelsesperiode efter bortvisningen bortfalde, jf. UfR1986.190 H, hvor en ansat havde igangsat konkurrerende virksomhed og udvist illoyal adfærd forud for arbejdsgiverens opsigelse. Da forholdet blev kendt, blev den pågældende bortvist, og lønudbetalingerne stoppet. Medarbejderen blev tilpligtet at tilbagebetale løn, fra han fratrådte sin stilling. Højesteret anfører imidlertid i sin afgørelse, at den ansatte ikke havde gjort indsigelse mod tilbagebetalingskravet. Har ledelsen kendt til forholdet i forbindelse med direktørens fratrædelse, kan ledelsen ikke på et senere tidspunkt bortvise med henvisning til samme forhold.

Det er ikke ualmindeligt, at alle fratrædelsesvilkår forhandles samlet i forbindelse med opsigelsen af en direktør. Den samlede pakke kan bestå både af økonomiske elementer (egentlig fratrædelsesgodtgørelse og løn i opsigelsesperioden, herunder aftale om at virksomheden i hele eller en del af opsigelsesperioden ikke har krav på modregning af anden lønindtægt) og af andre typer vilkår, som eksempelvis ”cool off-periode” (som er udtryk for en periode, hvor direktøren ikke må tage nyt arbejde i sektoren) samt eventuelle vilkår om, hvem der udtaler sig om direktørens fratrædelse og detaljerne omkring denne.

Både direktør og virksomhed kan have legitime interesser i, at et direktørskifte ikke fremstår konfliktfyldt. Derfor tillægges det i forbindelse med forhandling af en sådan pakke ikke altid betydning for længden af den periode, som direktøren har med løn, om det første initiativ til ansættelsens ophør er taget af virksomheden eller direktøren. Kommunikationen udadtil signalerer ofte, at samarbejdets ophør sker efter fælles forståelse.

9.2 Anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse

Aflønning af ledelse, herunder anvendelse af fratrædelsesgodtgørelse, er et emne, der har investorernes interesse. Vederlag er en central faktor i forbindelse med rekruttering af ledelsen, og en lønpakke, inklusive en gennemtænkt incitamentsaflønningsdel kan bidrage til virksomhedens værdiskabelse. Aflønningsstrukturer for de personer, der kan træffe strategiske og kvantitativt store beslutninger for virksomheden, kan også have betydning for virksomhedens risici. Derfor er det relevant for markedet at have adgang til oplysninger om aflønning i virksomhedernes øverste ledelseslag.

Selskaber, der har aktier optaget til handel på et reguleret marked i Danmark, er ud fra et ”følg eller forklar”-princip underlagt anbefalinger fra Komitéen for god Selskabsledelse, jf. årsregnskabslovens

§ 107b og NASDAQ OMX Copenhagens ”Regler for udstedere af aktier”. Også finansielle virksomheder, der har aktier optaget til handel på et reguleret marked, er således omfattet af disse regler.

Den 2. december 2020 kom der nye anbefalinger fra Komitéen for god Selskabsledelse, som træder i kraft for regnskabsår, der begynder den 1. januar 2021 eller senere. Både de nye og de tidligere anbefalinger indeholder i afsnit 4 anbefalinger om ledelsens vederlag.

Konkret med hensyn til vederlag ved ophør af ansættelse indeholder anbefalingerne fra komitéen en anbefaling nr. 4.1.4⁸⁷ om, at værdien af vederlag for opsigelsesperiode, inkl. fratrædelsesgodtgørelse, ikke bør overstige to års vederlag (inklusive alle vederlagsandele).

Anbefalingerne indeholder herudover, for så vidt angår vederlag til ledelsen blandt andet anbefalinger om at aktiebaserede incitamentsprogrammer har periodisk tildeling og primært er langsigtede, at den variable del af vederlaget har et loft på tildelingstidspunktet, og at der er gennemsigtighed om den potentielle værdi på udnyttelsestidspunktet. Endelig anbefales det, at ledelsen ikke aflønnes med aktieoptioner eller tegningsoptioner.

Det tidligere sæt af anbefalinger indeholdt et afsnit ”4.2 Oplysning om vederlag”. Anbefalingerne i dette afsnit lagde op til omfattende transparens med hensyn til ledelsens vederlag i selskaber med aktier optaget til handel på et reguleret marked. De nye anbefalinger fra komitéen viderefører ikke de tidligere anbefalinger 4.2.1- 4.2.3, som indeholdt blandt andet anbefalinger om udarbejdelse af vederlagspolitik og -rapport samt anbefalinger om disses indhold, revidering, godkendelse og offentliggørelse.

Anbefalingerne er efter det oplyste ikke videreført, fordi der med ikrafttræden af aktionærrettighedsdirektivet⁸⁸ er indført tilsvarende transparenskrav i forbindelse med pligt til udarbejdelse af vederlagspolitik og -rapport og krav til disses indhold, revidering, godkendelse og offentliggørelse i selskabslovens⁸⁹ § 139 og § 139 b. Selskabslovens regler har således erstattet komitéens anbefalinger på området. Selskabslovens bestemmelser gælder ligesom komitéens anbefalinger kun for selskaber, der har aktier optaget til handel på et reguleret marked, der er beliggende eller aktivt i et EU-/EØS-land.

Anbefalingerne og nu selskabslovens regler om transparens er relevante også for fratrædelsesgodtgørelse, da virksomheden skal forholde sig til eventuel fratrædelsesgodtgørelse i sin lønpolitik, og da beløb udbetalt som sådan skal fremgå af vederlagsrapporten til årsregnskabet.

---

⁸⁷ Anbefaling nr. 4.1.5 i de tidligere anbefalinger.

⁸⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) nr. 2017/828 af 17. maj 2017 om ændring af direktiv 2007/36/EF, for så vidt angår tilskyndelse til langsigtet aktivt ejerskab.

⁸⁹ Lovbekendtgørelse nr. 763 af 23. juli 2019 om aktie- og anpartsselskaber som ændret ved lov nr. 1374 af 13. december 2019, lov nr. 642 af 19. maj 2020 og lov nr. 2199 af 29. december 2020.

9.3 Regler om fratrædelsesgodtgørelse i finansielle virksomheder

9.3.1 Indledning

Reglerne om fratrædelsesgodtgørelser til medlemmer af ledelsen og væsentlige risikotagere i finansielle virksomheder udgør en del af aflønningsreglerne i den finansielle regulering, der blandt andet udspringer af direktiv 2013/36/EU (kapitalkravsdirektivet (CRD IV)),⁹⁰ og som i vid udstrækning finder tilsvarende anvendelse for alle finansielle virksomheder som følge af den politiske aftale af 31. august 2010 om forsvarlige aflønningspolitik i den finansielle sektor⁹¹ og den politiske aftale af 10. oktober 2013 om regulering af systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI-institut) samt krav til alle banker og realkreditinstitutter om mere og bedre kapital og højere likviditet (Bankpakke 6).⁹²

Aflønningsreglerne i den finansielle sektor er reguleret i flere forskellige retskilder, herunder lov om finansiel virksomhed⁹³, bekendtgørelser om aflønning inddelt efter virksomhedstype,⁹⁴ forordninger⁹⁵ og anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse. Henset til det omfattende regelsæt vil den nedenstående redegørelse af aflønningsreglerne i den finansielle sektor være fokuseret på direktionsmedlemmer i pengeinstitutter.

Et pengeinstitut skal have en skriftlig lønpolitik, der er i overensstemmelse med og fremmer en sund og effektiv risikostyring, jf. § 77 d, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed. Bestyrelsen skal fastlægge lønpolitikken, der blandt andet skal angive virksomhedens retningslinjer for tildeling af variabel løn og fratrædelsesgodtgørelser, jf. aflønningsbekendtgørelsens § 7, stk. 2. Virksomhedens generalforsamling skal godkende virksomhedens lønpolitik, herunder retningslinjerne for tildeling af variabel løn og retningslinjerne for tildeling af fratrædelsesgodtgørelser, jf. § 77 d, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed.

---

⁹⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2013/36/EU af 26. juni 2013 om adgang til at udøve virksomhed som kreditinstitut og tilsyn med kreditinstitutter og investeringselskaber, om ændring af direktiv 2002/87/EF og om ophævelse af direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF.

⁹¹ Aftale mellem den daværende regering (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Liberal Alliance om forsvarlig aflønningspolitik i den finansielle sektor af 31. august 2010.

⁹² Aftale mellem den daværende regering (Socialdemokratiet, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti) og Venstre, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti om "Regulering af systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI) samt krav til alle banker og realkreditinstitutter om mere og bedre kapital og højere likviditet" af den 10. oktober 2013.

⁹³ Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

⁹⁴ Bekendtgørelse nr. 2169 af 22. december 2020 om lønpolitik og aflønning i pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltningsselskaber, finansielle holdingvirksomheder og investeringsforeninger, bekendtgørelse nr. 16 af 4. januar 2019 om lønpolitik og aflønning i forsikringselskaber, forsikringsholdingvirksomheder og firmapensionskasser og bekendtgørelse nr. 1151 af 24. oktober 2017 om lønpolitik og aflønning i forvaltere af alternative investeringsfonde.

⁹⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 876/2019 af 20. maj 2019 om ændring af forordning nr. (EU) 575/2013 for så vidt angår gearingsgrad, net stable funding ratio, krav til kapitalgrundlag og nedskrivningsrelevante passiver, modparts-kreditrisiko, markedsrisiko, eksponeringer mod centrale modparter, eksponeringer med kollektive investeringsordninger, store eksponeringer og indberetnings- og oplysningskrav, og forordning (EU) nr. 648/2012 (CRR II) og EU-Kommissionens delegerede forordning (EU) 2015/35 af 10. oktober 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/138/EF om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II).

Virksomhedens lønpolitik skal som nævnt indeholde retningslinjer for tildelingen af fratrædelsesgodtgørelse, herunder det maksimale beløb eller kriterierne for fastlæggelsen af fratrædelsesgodtgørelser størrelse. Virksomheden bør fastsætte en ramme, inden for hvilken fratrædelsesgodtgørelser beregnes og godkendes.

Reglerne i den finansielle regulering om aflønning m.v. er en implementering af artikel 92-96 i kapitalkravsdirektivet (CRD IV, som ændret ved CRD V)⁹⁶, og artikel 450 i CRR II indeholder krav om offentliggørelse af oplysninger om aflønning, herunder oplysninger om fratrædelsesgodtgørelse. Implementeringen af CRD IV og CRD V er suppleret af skærpede danske krav til aflønning, der er indført med den politiske aftale af den 31. august 2010, herunder forholdet mellem variabel løn og fast løn for medlemmer af ledelsen, hvorefter den variable løndel ikke må udgøre mere end 50 pct. af den faste løn.

Fratrædelsesgodtgørelser er desuden omtalt i den Europæiske Banktilsynsmyndigheds (EBA) retningslinjer, pkt. 9.3. Disse retningslinjer kan indgå som fortolkningsbidrag til de nationale regler om fratrædelsesgodtgørelser.

Aflønningsbekendtgørelsens § 12, stk. 1 og 2, fastlægger, hvornår en fratrædelsesgodtgørelse (eller en del af denne) bliver omfattet af de meget omfattende regler om variabel løn i § 77 a i lov om finansiel virksomhed, jf. afsnit 9.3.2.

Der fremgår af aflønningsbekendtgørelsens § 12, stk. 3 og 4, at fratrædelsesgodtgørelser, der ikke er omfattet af undtagelsesbetingelserne i stk. 1 og 2, skal afspejle de resultater, der er opnået ved varetagelse af stillingen over en periode, og at fratrædelsesgodtgørelse ikke må belønne manglende resultater eller forseelser.⁹⁷

Ifølge EBA's retningslinjer anvendes fratrædelsesgodtgørelser som compensation, hvor en virksomhed afskediger en medarbejder eller på anden måde opsiger en medarbejders ansættelseskontrakt før tid (retningslinje nr. 146). Løn, der modtages i opsigelsesperioden, anses ikke som en fratrædelsesgodtgørelse (retningslinje nr. 144).

Det følger af EBA's retningslinje nr. 148, at fratrædelsesgodtgørelser ikke må tildeles, hvis en medarbejder frivilligt fratræder en stilling med henblik på at påtage sig en stilling i en anden juridisk enhed, medmindre fratrædelsesgodtgørelse er påkrævet i henhold til national arbejdsret. I Danmark vil det afhænge af den enkelte ansættelseskontrakt, hvorvidt et direktionsmedlem har ret til fratrædelsesgodtgørelse ved den pågældendes frivillige fratrædelse.

Ifølge EBA's retningslinje nr. 146 bør en fratrædelsesgodtgørelse ikke give medarbejderen en uforholdsmæssig belønning, men en passende compensation, hvis kontrakten opsiges før tid. Efter retningslinje nr. 147 må fratrædelsesgodtgørelse ikke tildeles, hvis der er tale om indlysende manglende

---

⁹⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/36/EU af 26. juni 2013 om adgang til at udøve virksomhed som kreditinstitut og om tilsyn med kreditinstitutter og investeringsselskaber, om ændring af direktiv 2002/87/EU og om ophævelse af direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF (CRD IV) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/878 af 20. maj 2019 om ændring af direktiv 2013/36/EU, for så vidt angår fritagne enheder, finansielle holdingvirksomheder, blandede finansielle holdingselskaber, aflønning, tilsynsforanstaltninger og -beføjelser og kapitalbevaringsforanstaltninger (CRD V).

⁹⁷ Bestemmelsen gennemfører artikel 94, stk. 1, litra h, i direktiv 2013/36/EU (kapitalkravsdirektivet (CRD IV)).

resultater, som kan lægges til grund for omgående opsigelse af kontrakten eller afskedigelse af medarbejderen. Det må lægges til grund, at dette efter danske ansættelsesretlige termer handler om situationer, hvor direktøren ville kunne bortvise

Når virksomheden fastlægger fratrædelsesgodtgørelsens størrelse, bør den tage hensyn til de resultater, der er opnået over en periode og i relevante tilfælde vurdere omfanget af eventuelle manglende resultater. En fratrædelsesgodtgørelse må ikke belønne forseelser eller manglende resultater, jf. aflønningsbekendtgørelsens § 12, stk. 4, og manglende resultater bør føre til en hel eller delvis reduktion af fratrædelsesgodtgørelsen.

Det fremgår af EBA's retningslinje nr. 153, at væsentlige risikotageres – herunder direktørers – manglende resultater bør vurderes konkret, men omfatter følgende situationer:

- Når direktøren ikke længere efterlever kravene til egnethed og hæderlighed
- Når vedkommende har deltaget i eller er ansvarlig for handlinger, der har påført virksomheden væsentlige tab
- Når vedkommende forsætligt eller som følge af grov uagtsomhed handler i strid med instituttets interne regler, værdier og procedurer.

Der bør således eksempelvis ikke udbetales fratrædelsesgodtgørelse til en direktør, der fratræder i forbindelse med et forløb, hvor vedkommende ikke længere kan leve op til kravene om egnethed og hæderlighed i § 64 i lov om finansiel virksomhed.

Det er virksomhedernes ansvar at vurdere, om en fratrædelsesgodtgørelse skal reduceres eller helt bortfalde som følge af en direktørs manglende resultater. Finanstilsynet kan anmode virksomheden om en redegørelse for vurderingen med henblik på at kontrollere om reglerne overholdes.

For så vidt angår fratrædelsesgodtgørelsens størrelse, skal de børsnoterede finansielle virksomheder tillige forholde sig til anbefalingen fra Komitéen for god Selskabsledelse nr. 4.1.4., hvorefter den samlede værdi af vederlag for opsigelsesperioden, inklusive fratrædelsesgodtgørelse, ved en direktørs fratræden ikke bør overstige to års vederlag (inklusive alle vederlagsandele), jf. afsnit 9.2.

I den politiske aftale af 2010 om forsvarlig aflønningspolitik i den finansielle sektor indgik en opfordring fra aftaleparterne om, at alle finansielle virksomheder følger anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse, uanset om virksomheden er børsnoteret eller ej efter et følg eller forklar-princip. Dette er efterfølgende blevet fulgt op af blandt andet Finansrådets (nu Finans Danmark) ledelseskodeks fra 2013, hvori det i anbefaling nr. 2 anbefales, at alle medlemsvirksomhederne forholder sig til samtlige anbefalinger fra Komitéen for god Selskabsledelse.

9.3.2 Fratrædelsesgodtgørelse og reglerne om variabel løn

Fratrædelsesgodtgørelse anses som udgangspunkt for en variabel løndel, jf. EBA's retningslinje nr. 154. Der opstilles dog i EBA's retningslinjer en række undtagelser for fratrædelsesgodtgørelser, der betyder, at denne type godtgørelse ikke omfattes af kravene til variabel løn.

I Danmark kan en fratrædelsesgodtgørelse undtages for aflønningsreglerne for variabel løn i lov om finansiel virksomhed § 77 a, stk. 1-6, jf. aflønningsbekendtgørelsens § 12, stk. 1, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- Aftalen om fratrædelsesgodtgørelse er indgået i forbindelse med ansættelsen
- Den aftalte fratrædelsesgodtgørelse er ikke afhængig af resultater opnået ved varetagelse af stillingen
- Den aftalte fratrædelsesgodtgørelse på tidspunktet for fratrædelse udgør maksimalt en værdi svarende til de sidste to års samlede vederlag, inklusive pension.

Muligheden for at undtage en fratrædelsesgodtgørelse fra aflønningsreglerne blev indsat ved bekendtgørelse nr. 122 af 7. februar 2012 om lønpolitik samt oplysningsforpligtelser om aflønning i finansielle virksomheder og finansielle holdingvirksomheder. Undtagelsen blev indsat, da en fratrædelse, der opfylder undtagelseskriterierne, ikke anses som værende resultatafhængig og generelt ikke tilskynder en medarbejder til at påføre virksomheden unødigt risiko.

Aftales fratrædelsesgodtgørelsen først i forbindelse med fratrædelsen, kan et beløb på maksimalt det seneste års samlede vederlag inklusive pension undtages fra aflønningsreglerne i lov om finansiel virksomhed § 77 a, stk. 1-6, jf. aflønningsbekendtgørelsens § 12, stk. 2. Denne undtagelse giver virksomhederne mulighed for at forhandle om fratrædelsesbeløb for blandt andet at kompensere for påtagelse af konkurrenceklausuler.

Den sidste undtagelse findes i bekendtgørelsens § 12, stk. 6, som medfører, at fratrædelsesgodtgørelse i medfør af lov (eksempelvis funktionærloven eller ligebehandlingsloven) ikke er omfattet af reglerne om variabel løn.

9.3.3 Krav til og begrænsninger i tildeling af variabel løn

Fratrædelsesgodtgørelse, der ikke kan rummes i en af de tre undtagelser, skal opfylde kravene i § 77 a, stk. 1-6, i lov om finansiel virksomhed.

De gældende aflønningsregler i finansielle virksomheder forsøger primært at begrænse overdreven risikoadfærd ved at regulere anvendelsen af variabel løn til bestyrelsen, direktionen og andre væsentlige risikotagere.

For at begrænse incitamentet til risikobetonet adfærd i ledelsen i pengeinstitutter er der i reglerne indsat et loft over, hvor meget variabel løn blandt andet direktører kan modtage samt krav om, hvordan den variable løn skal tildeles og udbetales. Variable løndelev til direktionen må højst udgøre 50 pct. af den faste grundløn, inklusive pension, jf. lov om finansiel virksomhed § 77 a, stk. 1, nr. 1.

For virksomheder, der modtager eller har fået tilsagn om statsstøtte, herunder statsligt kapitalindskud, eller er datterselskab af Finansiell Stabilitet A/S, udgør loftet dog 20 pct., jf. jf. § 77 b, stk. 1.

Mindst 50 pct. af en variabel løndel til direktionen skal bestå af aktier eller tilsvarende instrumenter, der afspejler virksomhedens kreditværdighed, jf. § 77 a, stk. 1, nr. 4. Direktionen må dog kun modtage aktieoptioner svarende til 12,5 pct. af den faste løn, jf. § 77 a, stk. 2.

Endvidere skal virksomheden udskyde udbetalingen af mindst 40 pct. af en variabel løndel (dog mindst 60 pct. ved større beløb), således at udbetalingen sker over en periode på mindst fire år med påbegyndelse et år efter beregningstidspunktet, med en ligelig fordeling over årene eller med en voksende andel i slutningen af perioden, jf. § 77 a, stk. 1, nr. 5.

Virksomheden skal herudover sikre, at alle aktier og tilsvarende instrumenter, der overdrages til bestyrelsen og direktionen som en del af en variabel løndel, ikke må afhændes i en ”passende periode”, jf. § 77 a, stk. 3.

9.3.4 Muligheder for at stoppe udbetaling og kræve udbetalt fratrædelsesgodtgørelse tilbage

Fratrædelsesgodtgørelser, der ikke er undtaget fra reglerne i lov om finansiel virksomhed § 77 a, stk. 1-6, efter aflønningsbekendtgørelsens § 12, er underlagt yderligere betingelser, der kan medføre, at allerede aftalt godtgørelse ikke udbetales eller kan kræves tilbagebetalt.

Et pengeinstitut kan på udbetalingstidspunktet helt eller delvist reducere en udskudt variabel løndel, jf. § 77 a, stk. 1, nr. 5, der er tildelt et ledelsesmedlem, hvis forudsætningerne for tildelingen heraf er ændret på udbetalingstidspunktet.

Virksomheden kan reducere en udskudt variabel løndel, hvis de kriterier, der dannede grundlag for beregningen af den variable løn, ikke længere er opfyldt på udbetalingstidspunktet. Det er en betingelse for udbetaling af en udskudt variabel løndel, at ledelsesmedlemmet ikke har deltaget i eller været ansvarlig for en adfærd, der har resulteret i betydelige tab for virksomheden, og at den pågældende har efterlevet passende krav til egnethed og hæderlighed. Det er i øvrigt en betingelse for udbetalingen af en variabel løndel, at virksomhedens økonomiske situation ikke er væsentligt forringet i forhold til beregningstidspunktet. Udbetalingsbegrænsningen af et ledelsesmedlems udskudte variable løndel følger af § 77 a, stk. 4.

Et pengeinstitut kan endvidere undlade at udbetale variable løndele helt eller delvis, hvis virksomheden på udbetalingstidspunktet ikke overholder kapitalkravet eller solvenskravet, eller hvis Finanstilsynet vurderer, at der er nærliggende risiko herfor. På tilsvarende måde må virksomheden ikke udbetale variabel løn til medlemmer af bestyrelsen eller direktionen, hvis virksomheden har fået en frist fra Finanstilsynet til opfyldelse af solvenskravet, jf. § 77 a, stk. 1, nr. 6 og 7.

Et pengeinstitut skal sikre sig, at medlemmer af bestyrelsen og direktionen, der modtager variabel løn, tilbagebetaler den variable løn helt eller delvis, hvis den variable løn er udbetalt på grundlag af oplysninger om resultater, som kan dokumenteres at være fejlagtige, og hvis modtageren er i ond tro, jf. § 77 a, stk. 5. Mulighed for hel eller delvis tilbagebetaling af variabel løn indgår også i Komitéen for god Selskabsledelses anbefalinger.

Se anbefaling 4.1.6. hvori komitéen anbefaler, at selskabet har mulighed for at kræve hel eller delvis tilbagebetaling af variable vederlag for såvel direktion som bestyrelse, hvis vederlaget er tildelt, optjent eller udbetalt på grundlag af oplysninger, der efterfølgende viser sig at være fejlagtige, eller hvis modtageren var i ond tro om andre forhold, som har medført udbetaling af et for højt variabelt vederlag.

For så vidt angår fratrædelsesgodtgørelser, der er undtaget fra aflønningsreglerne om variabel løn, vil virksomhedens mulighed for at kræve allerede udbetalt fratrædelsesgodtgørelse tilbagebetalt i første

omgang afhænge af aftalen mellem virksomheden og den pågældende direktør. Det synes ikke afklaret i praksis, hvilke konsekvenser det har, hvis en aftalt fratrædelsesgodtgørelse udbetales i strid med reglerne om variabel løn i lov om finansiel virksomhed.

9.3.5 Offentliggørelse og indberetning

Et pengeinstitut skal offentliggøre en række forhold vedrørende virksomhedens lønpolitik og -praksis, herunder de samlede beløb tildelt i fast og variabel løn fordelt på henholdsvis bestyrelse, direktion og andre væsentlige risikotagere samt oplysninger om fratrædelsesgodtgørelser, der er blevet tildelt i foregående perioder og udbetalt i regnskabsåret, jf. aflønningsbekendtgørelsens § 17, stk. 1. Hvis virksomheden har en hjemmeside, skal virksomheden offentliggøre oplysninger om aflønning her.

For virksomheder omfattet af CRR II⁹⁸ er de oplysninger om aflønning, som virksomheden skal offentliggøre i henhold til aflønningsbekendtgørelsens § 17, stk. 1, reguleret i CRR II artikel 450, stk. 1. Herefter skal virksomheden blandt andet oplyse om fratrædelsesgodtgørelser, der er udbetalt i løbet af regnskabsåret, størrelsen af disse, antallet af modtagere af sådanne udbetalinger og det højeste beløb, der er udbetalt til en enkelt person. Finansielle virksomheder, der ikke er omfattet af CRR II, skal oplyse om forhold, der er nævnt i aflønningsbekendtgørelsen for den pågældende virksomhedstype.

I umiddelbar forlængelse af årsregnskabets afslutning skal virksomheden indsende de offentliggjorte oplysninger til Finanstilsynet, jf. aflønningsbekendtgørelsens § 17, stk. 1.

Virksomheden skal i øvrigt i årsrapporten oplyse om det samlede vederlag, som hvert enkelt medlem af bestyrelsen og direktionen (ved navns nævnelser) har optjent i virksomheden og i en virksomhed inden for samme koncern i det pågældende regnskabsår, jf. lov om finansiel virksomhed, § 77 d, stk. 4. Det samlede optjente vederlag omfatter både fast og variabel løn eller honorar, inklusive pension. Variabel løn optjent i regnskabsåret omfatter både den del, der udbetales i umiddelbar forlængelse af beregningstidspunktet, og den del, der udskydes. Ligeledes medregnes både den del, der udbetales i instrumenter, og den del, der udbetales i kontanter som optjent i regnskabsåret. Fratrædelsesgodtgørelser bør medregnes i det samlede vederlag i det regnskabsår, hvor fratrædelsesgodtgørelsen udløses. Løn udbetalt i fritstillingsperioden anses for optjent i den periode, som lønnen vedrører, uanset om den pågældende ikke udfører arbejde i perioden.

Formanden for bestyrelsen skal desuden i sin beretning på generalforsamlingen redegøre for aflønningen af virksomhedens bestyrelse og direktion, jf. § 77 d, stk. 3. En sådan redegørelse skal indeholde oplysninger om den forventede aflønning i indeværende og det kommende regnskabsår. Be-

---

⁹⁸ Pengeinstitutter, realkreditinstitutter og fondsmæglerselskaber I omfattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 876/2019 af 20. maj om ændring af forordning (EU) 575/2013 for så vidt angår gearingsgrad, net stable funding ratio, krav til kapitalgrundlag og nedskrivningsrelevante passiver, modparts-kreditrisiko, markedsrisiko, eksponeringer mod centrale modparter, eksponeringer mod kollektive investeringsordninger, store eksponeringer og indberetnings- og oplysningskrav, og forordning (EU) 648/2012 (kapitalkravforordningen ("CRR II")).

stemmelserne har til formål at sikre, at virksomhedens interessenter får et indblik i, hvordan virksomheden aflønner de personer, der står for virksomhedens daglige ledelse, og de personer, der har det overordnede ansvar for virksomheden og dens overlevelse på længere sigt.

9.4 Finanstilsynets praksis

Finanstilsynet fører tilsyn med virksomhedernes overholdelse af aflønningsreglerne gennem virksomhedernes indberetning i henhold til aflønningsbekendtgørelsens § 17, stk. 1, hvorefter virksomheder blandt andet skal oplyse om forhold vedrørende ledelsens variable løn og fratrædelsesgodtgørelse. Indberetningspligtige virksomheder skal endvidere indberette, hvor stort et beløb virksomheden eventuelt har reduceret eller krævet tilbagebetalt i henhold til lov om finansiel virksomhed, § 77 a, stk. 4 og 5.

Finanstilsynet påser, om virksomhederne iagttager reglerne om udbetalingsbegrænsning og tilbagebetaling. Finanstilsynet vil i konkrete tilfælde anmode virksomhederne om at redegøre for virksomhedens overvejelser om udbetalingsbegrænsning og tilbagebetaling. Finanstilsynet vil efterfølgende påse, om virksomheden har foretaget en vurdering i overensstemmelse med aflønningsreglerne.

Finanstilsynet fører desuden løbende tilsyn med, at virksomhederne efterlever kravene til disses lønpolitik og årsrapport, jf. § 77 d, stk. 1 og 4.

Ud fra erfaringerne med indberetninger fra virksomhederne, tilsynsbesøg og dialog med virksomhederne er det Finanstilsynets opfattelse, at aftaler om fratrædelsesgodtgørelser i den finansielle sektor ofte kan undtages fra aflønningsreglerne i § 77 a i lov om finansiel virksomhed, da aftalerne opfylder undtagelseskriterierne i aflønningsbekendtgørelsens § 12.

9.5 Finansiell Stabilitets mulighed for at suspendere, regulere eller omstøde kontrakter

Når Finansiell Stabilitet tager kontrol med et institut som led i dets afvikling i medfør af lov om restrukturering og afvikling af visse finansielle virksomheder⁹⁹, fortsætter alle instituttets kontrakter, inklusive ansættelseskontrakter. Finansiell Stabilitet udskifter som udgangspunkt den eksisterende bestyrelse og direktion, og direktionen vil dermed blive opsagt i henhold til sin kontrakt.

Finansiell Stabilitet kan i medfør af lov om restrukturering og afvikling af visse finansielle virksomheder § 30 ophæve eller ændre vilkår i kontrakter i instituttet, når det er nødvendigt for at sikre gennemførelsen af afviklingsforanstaltninger. Det er en forudsætning, at Finansiell Stabilitet iagttager afviklingsprincipperne. Det betyder blandt andet, at de berørte aftaleparter eller kreditorer ikke må påføres større tab, end hvis virksomheden eller enheden var taget under konkursbehandling ("no creditor worse off").

Når Finansiell Stabilitet afvikler et nødlidende institut, udarbejdes en værdiansættelse af instituttet, som blandt andet viser størrelsen af tabene i instituttet. Tabene bæres som udgangspunkt af kreditorerne i instituttet ved nedskrivning af kreditorernes krav i henhold til konkursordenen (bail-in). En direktørs krav er som udgangspunkt omfattet af § 97 i konkursloven (simpelt krav), og afhængigt af

---

⁹⁹ Lovbekendtgørelse nr. 24 af 4. januar 2019 som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020.

størrelsen af tabene i instituttet, kan Finansiell Stabilitet således foretage bail-in (nedskrivning) af direktørens krav.

Derudover foretager Finansiell Stabilitet altid en vurdering af, om der på anden vis er grundlag for at nedsætte en direktørs krav, for eksempel som følge af, at direktøren ikke har opfyldt sine forpligtelser i henhold til kontrakten eller som følge af ansvarspådragende forhold.

Kapitel 10. Udvalgets overvejelser om fratrædelsesgodtgørelser og fratrædelsesordninger

10.1 Indledning

Ifølge kommissoriet skal udvalget kortlægge, om der inden for gældende ret er muligheder for at hindre, at der udbetales fratrædelsesgodtgørelse i situationer, hvor modtageren er ansvarlig for, at den finansielle virksomhed er nødlidende eller har deltaget i ledelsen af en finansiell virksomhed, der er – eller har været – involveret i finansiell kriminalitet, herunder hvidvask, eller andre kritiske forhold. Udvalget har på den baggrund gennemgået de eksisterende aflønningsregler. Mandatet til at behandle muligheden for at fratage fratrædelsesgodtgørelser i de nævnte situationer skal ses i sammenhæng med kommissoriets to emner om henholdsvis ledelsens personlige erstatningsansvar og strafferetligt ansvar for overtrædelser af den finansielle lovgivning. Det kan forekomme stødende, hvis et direktionsmedlem, der bærer ansvaret for, at en virksomhed er endt i enten økonomiske vanskeligheder eller bærer et ansvar for, at virksomheden har været impliceret i overtrædelser af lovgivningen, modtager et ”gyldent håndtryk” i forbindelse med sin fratrædelse.

Hvis et direktionsmedlem er fratrådt sin stilling kort efter, at sådanne forhold er kommet frem i lyset, men inden sagerne er endelig afdækket eller afgjort ved domstolene, er virksomheden ofte afskåret fra at foretage ansættelsesretlige indgreb, hvis det på et senere tidspunkt skulle vise sig, at direktøren var mere involveret i de kritisable forhold end først antaget.

Fratrædelsesgodtgørelser er ikke usædvanlige i forbindelse med aflønning af direktionsmedlemmer og andre, der indgår i den øverste ledelse af virksomheder. Vilkår og størrelse kan variere. Fratrædelsesgodtgørelse kan derfor indgå i forhandlinger om direktørkontrakter eller i forbindelse med aftaler om fratrædelse.

En direktørs fratrædelse på virksomhedens initiativ kan aktualiseres af mange andre årsager end kritisabel adfærd. Afskedigelse af en direktør kan eksempelvis ske i forbindelse med virksomhedens fusion eller overtagelse og uden hensyntagen til den pågældendes præstationer. Også øvrige organisationsændringer kan medføre, at en stilling kræver andre kompetencer, erfaringer eller en anden profil og kan dermed føre til udskiftning i direktionen.

På baggrund heraf er udvalget af den opfattelse, at der vil være situationer, hvor det er rimeligt, at en direktør i en finansiell virksomhed tilbydes en fratrædelsesordning, der indeholder en fratrædelsesgodtgørelse.

De danske finansielle virksomheder konkurrerer om kandidater til topledelsesposter, både på det europæiske og på det hjemlige marked. Udvalget finder det på den baggrund væsentligt, at eventuelle tiltag vedrørende fratrædelsesgodtgørelse ikke udgør en hindring for, at de finansielle virksomheder kan tilbyde direktionsmedlemmer lønforhold, der i videst muligt omfang matcher de muligheder, som andre virksomheder kan tilbyde.

Udvalget har fået til opgave at overveje, om der er behov for yderligere tiltag for at hindre aftaler, der kan resultere i fratrædelsesgodtgørelser, hvis modtageren for eksempel er ansvarlig for, at den finansielle virksomhed er nødlidende eller har deltaget i ledelsen af en finansiel virksomhed, der er – eller har været – involveret i finansiel kriminalitet, herunder hvidvask, eller andre kritiske forhold.

Som det fremgår af afsnit 9.3.4, har de finansielle virksomheder efter de gældende regler mulighed for at standse udbetalingen af en fratrædelsesgodtgørelse og kræve en allerede udbetalt godtgørelse tilbagebetalt, hvis denne er udbetalt på grundlag af fejlagtige resultater, som modtageren var i ond tro om. Baseret på Finanstilsynets erfaringer med lønpolitikker og vederlagsrapporter er de fleste fratrædelsesgodtgørelser imidlertid undtaget fra disse regler på grund af deres størrelse.

Udvalget har endvidere konstateret, at en fratrædelsesordning, der indeholder en fratrædelsesgodtgørelse, sjældent alene består af fratrædelsesgodtgørelsen, men for så vidt angår den økonomiske del typisk også af løn i opsigelsesperioden og bonus optjent under ansættelsen.

Da virksomhedernes mulighed for at indstille udbetalingen af en fratrædelsesgodtgørelse eller kræve en allerede udbetalt fratrædelsesgodtgørelse tilbage i praksis har vist sig at være beskedne, foreslår udvalget, at der fastsættes nærmere regler for fratrædelsesordninger samt udbetalingen af både løn i opsigelsesperioden og fratrædelsesgodtgørelse til medlemmer af direktionen. Udvalgets forslag omfatter ikke optjent bonus, der kommer til udbetaling i forbindelse med direktørers fratrædelse, da disse ordninger i forvejen er omfattet af restriktive udbetalingsbegrænsninger i den finansielle regulering.

10.2 Forslagenes anvendelsesområde

Det følger af udvalgets kommissorium, at udvalget skal overveje, om der er behov for tiltag for i særlige situationer at hindre aftaler, om fratrædelsesgodtgørelser til medlemmer af ledelsen i finansielle virksomheder.

Det fremgår af kommissoriet, at de situationer, der navnlig har foranlediget behovet for at kunne begrænse fratrædelsesgodtgørelser, har været tilfælde, hvor modtageren har været ansvarlig for, at et pengeinstitut er blevet nødlidende eller har deltaget i ledelsen af en finansiel virksomhed, der er – eller har været – involveret i finansiel kriminalitet, herunder hvidvask, eller andre kritiske forhold.

På baggrund af Finanstilsynets erfaringer med virksomhedernes lønpolitikker og vederlagsrapporter kan udvalget konstatere, at fratrædelsesgodtgørelser primært anvendes for medlemmer af direktionen og ikke medlemmer af bestyrelsen. Udvalget foreslår derfor, at nye initiativer alene finder anvendelse for medlemmer af den registrerede direktion.

De eksisterende aflønningsregler om variabel løn finder anvendelse på både ledelse og væsentlige risikotagere, det vil sige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på virksomhedens risikoprofil. Det er dog udvalgets opfattelse, at virksomhedernes egne interesser i ikke at betale høj fratrædelsesgodtgørelse til ansatte uden for direktionen i tilstrækkelig grad kan regulere forholdet. Af disse grunde ser udvalget ikke behov for at udstrække den foreslåede stramning af reglerne for fratrædelsesgodtgørelse til at omfatte alle væsentlige risikotagere.

Udvalget er opmærksom på, at der på nuværende tidspunkt arbejdes på en opsplitning af lov om finansiel virksomhed¹⁰⁰, hvilket forventes at resultere i, at de forskellige finansielle virksomhedstyper reguleres i hver sin lov.

Forsikringssselskabers aflønningsregler er i vidt omfang reguleret i EU-Kommissionens delegerede forordning (EU) 2015/35 af 10. oktober 2014 om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II). Der er fastsat nærmere aflønningsregler for denne virksomhedstype i aflønningsbekendtgørelsen for forsikringssselskaber m.fl.¹⁰¹, som supplerer aflønningsreglerne i Solvens II. Aflønningsreglerne for forsikringssselskaber er således ikke implementeret i lov om finansiel virksomhed på tilsvarende måde som for de øvrige finansielle virksomheder.

Udvalgets konkrete forslag om fratrædelsesordninger, jf. kapitel 12, er derfor i første omgang begrænset til den registrerede direktion i penge- og realkreditinstitutter.

Dette er ikke ensbetydende med, at et behov for klarere regler om grænser for og muligheder for at begrænse af fratrædelsesgodtgørelser ikke kan være eller er til stede i andre finansielle virksomheder. Ledelsen i andre typer af finansielle virksomheder kan også udvise alvorlige ledelsesmæssige svigt, ligesom andre typer finansielle virksomheder også kan udnyttes til finansiel kriminalitet.

Da det desuden følger af de politiske aftaler på aflønningsområdet, at aflønningsregler finder anvendelse for alle finansielle virksomheder, bør et tilsvarende regelsæt om fratrædelsesordninger for den registrerede direktion i de øvrige finansielle virksomheder overvejes indført. Sådanne regelsæt bør i givet fald tilpasses den konkrete virksomhedstypes særlige karakter og kan med fordel indføres i forbindelse med opsplitningen af lov om finansiel virksomhed.

10.3 Vurdering af behovet for et fast loft for størrelsen af fratrædelsesordninger

Udvalget har overvejet, om der bør fastsættes et absolut loft over fratrædelsesordninger i lovgivningen, der svarer til den gældende grænse, der følger af ”soft law”-anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse¹⁰², som nævnt i afsnit 9.2. Et sådant loft ville betyde, at penge- og realkreditinstitutter ikke må indgå aftaler med medlemmer af direktionen om fratrædelsesordninger, der overstiger en værdi svarende til to års samlet vederlag.

Virksomhederne har siden 2010 skullet følge anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse (eller forklare, hvorfor anbefalingerne ikke følges) om blandt andet niveauet af vederlag i forbindelse med fratrædelse. På baggrund af Finanstilsynets erfaringer med finansielle virksomheders lønpolitikker og vederlagsrapporter er det udvalgets opfattelse, at sektorens fratrædelsesgodtgørelser i dag stort set altid holdes inden for grænsen, ligesom de ikke afviger væsentligt fra det, der er gældende i sammenlignelige dele af erhvervslivet.

---

¹⁰⁰ Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

¹⁰¹ Bekendtgørelse nr. 16 af 1. april 2019 om lønpolitik og aflønning i forsikringssselskaber, forsikringsholdingvirksomheder og firmapensionskasser.

¹⁰² Komitéens anbefalinger kan findes på: <https://corporategovernance.dk/>.

På den baggrund finder udvalget, at der bør udvises tilbageholdenhed med at begrænse virksomhedernes muligheder for selv at tilrettelægge deres lønpolitik. Udvalget vurderer således, at et fast loft over fratrædelsesordninger er unødvendigt indgribende i virksomhedernes aftalefrihed og potentielt vil stille de danske finansielle virksomheder dårligere i konkurrencen om rekruttering af de mest kvalificerede ledelsesmedlemmer.

I stedet foreslår udvalget at indføre et offentliggørelseskrav, der skal finde supplerende anvendelse til de offentliggørelseskrav, som kreditinstitutterne allerede er omfattet af i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 575/2013 af 26. juni 2013, som ændret ved 2019/876 af 20. maj 2019 (CRR II) og den finansielle regulering.

Udvalget finder det således hensigtsmæssigt, at der også sker offentliggørelse af særligt store aftaler om fratrædelsesordninger på det tidspunkt, hvor aftalen indgås. Det er udvalgets opfattelse, at offentliggørelsen af oplysninger om fratrædelsesordninger på aftaletidspunktet vil motivere virksomhederne til at overveje det rimelige i sådanne ordninger i den givne situation. Det vil endvidere være muligt for blandt andet kapitalejerne og offentligheden at gøre sig bekendt med komponenterne i det beløb, der betales i forbindelse med samarbejdets ophør, herunder hvor meget, der udgøres af løn i en opsigelsesperiode, og hvor meget der udgøres af kompensation for eksempelvis påtagelse af en konkurrenceklausul.

Det foreslås, at manglende offentliggørelse gøres strafbart for virksomheden.

10.4 Løbende bagudbetaling

Udvalget foreslår regler om løbende udbetaling af løn i fritstillingsperioden og fratrædelsesgodtgørelser, der er inspireret af de gældende udbetalingsbegrænsninger for variabel løn, som er nærmere beskrevet i afsnit 9.3.3.

I den forbindelse har udvalget overvejet, om både løn i fritstillingsperioden og fratrædelsesgodtgørelser bør bagudbetales i periodevise rater, som virksomheden selv fastsætter, dog således at raterne ikke overstiger modtagerens samlede løn i regnskabsåret op til fratrædelsen. Henset til at lønudbetaling i den finansielle sektor kan være forudbetalt, og at formålet med bestemmelsen blandt andet er, at udbetalingen skal forløbe, som den har gjort under vedkommendes ansættelse, har udvalget ikke fundet det hensigtsmæssigt at indføre et krav om bagudbetaling.

I stedet foreslår udvalget, at virksomheden udbetaler løn i fritstillingsperioden og fratrædelsesgodtgørelser månedsvis på tilsvarende måde, som direktøren har modtaget sin løn under ansættelsen – med månedsvise udbetalinger svarende til en gennemsnitlig månedsløn.

10.5 Udbetalingsstop og tilbagebetalingsmekanismer

10.5.1 Indledende overvejelser

Det er efter udvalgets opfattelse relevant at lade sig inspirere af de begrænsninger, der gælder i forbindelse med udbetalingen af variabel løn, som er nærmere beskrevet i afsnit 9.3.3, men således at reglerne tilpasses fratrædelsesgodtgørelsens karakter.

Udvalget har drøftet, hvorvidt regler, der kan forhindre udbetaling eller give virksomheden grundlag for at kræve allerede udbetalt fratrædelsesgodtgørelse tilbage, bør være knyttet op på objektive konstaterbare kriterier. Dette ville kunne styrke Finanstilsynets muligheder for at påse, om virksomhederne efterlever loven og at reagere, hvis dette ikke er tilfældet. Fastsættelse af rent objektive kriterier i så relativt indgribende bestemmelser vil imidlertid kunne medføre, at direktørens ret til fratrædelsesgodtgørelse bliver påvirket af omstændigheder, der ikke knytter sig til den pågældendes adfærd eller forhold i øvrigt. Dette vurderer udvalget er for indgribende i en fratrædt direktørs rettigheder.

Udvalget foreslår derfor i stedet, at virksomheden skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelse og kræve tilbagebetaling af en allerede udbetalt del af fratrædelsesgodtgørelsen, hvis det afdækkes, at direktøren under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt.

Særligt i situationer, hvor der efter direktørens fratrædelse afdækkes strafbare forhold, vurderer udvalget, at virksomheden midlertidigt skal tilbageholde alle yderligere udbetalinger fra det tidspunkt, hvor der enten rejses sigtelse mod penge- eller realkreditinstituttet for forhold, der kan tilregnes direktøren, eller hvor instituttet bliver bekendt med, at der er rejst sigtelse mod direktøren for forhold begået af den pågældende i forbindelse med ansættelsen.

Da betingelserne for udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser er af mere subjektiv karakter – og derfor også indeholder en større grad af skøn fra virksomhedens side – end de tilsvarende for variabel løn, har udvalget fundet, at virksomhedens overholdelse af bestemmelserne ikke bør strafbelægges, jf. afsnit 10.6.8.

10.5.2 Begrebet ”alvorligt ledelsesmæssigt svigt”

Udvalget har drøftet, om kriterierne for, hvornår der ikke skal ske udbetaling af fratrædelsesgodtgørelser, med fordel burde fastlægges ved anvendelse af allerede kendte juridiske begreber, såsom eksempelvis ”egnethed og hæderlighed”, ”væsentlig misligholdelse”, ”culpa”, ”grov uagtsomhed” eller ”forsætlighed”.

Udvalget har imidlertid fundet, at der ikke findes et enkelt af de allerede kendte begreber, der i tilstrækkeligt omfang dækker samtlige de situationer, hvor en virksomhed bør fratage en direktør fratrædelsesgodtgørelse, ligesom heller ikke alle situationer, der vil være omfattet af de nævnte begreber, efter udvalgets opfattelse skal føre til fratagelse af fratrædelsesgodtgørelser.

Udvalget er opmærksom på, at indførelsen af et nyt begreb som ”alvorligt ledelsesmæssigt svigt” i en periode vil kunne skabe en vis usikkerhed i forbindelse med samspillet med de kendte begreber.

Den usikkerhed, der kan opstå, er baggrunden for, at udvalget i sit udkast til lovforslag i bemærkningerne har medtaget en række eksempler, som har til formål at illustrere anvendelsesområdet for bestemmelsen og udgøre et fortolkningsbidrag.

10.6 Udvalgets forslag til regler om fratrædelsesordninger

10.6.1 Indledende overvejelser

Indledningsvis har udvalget konstateret, at der efter de gældende regler i praksis kun yderst sjældent vil være mulighed for at fratage en fratrædelsesgodtgørelse fra medlemmer af ledelsen i en finansiel virksomhed, når først fratrædelsesgodtgørelsen er udbetalt til den pågældende. Udvalget har endvidere konstateret, at der ikke er noget til hinder for, at hele udbetalingen af en fratrædelsesordning sker på tidspunktet for fritstilling henholdsvis fratrædelse.

På den baggrund foreslår udvalget tiltag, der skal sikre, at der i praksis bliver mulighed for at kunne fratage fratrædelsesgodtgørelser fra direktionsmedlemmer, når disse har været involveret i særligt kritisable forhold under deres ansættelse.

Udvalget finder, at det vil være relevant i den forbindelse at regulere hele den fratrædelsesordning, der aftales mellem virksomheden og et medlem af direktionen. Udvalget finder det således hensigtsmæssigt, at anvendelsesområdet ikke begrænses til fratrædelsesgodtgørelser i snæver forstand, da væsentlige dele af en fratrædelsesordning kan bestå af løn i opsigelsesperioden. Også løn i opsigelsesperioden kan efter de gældende regler kapitaliseres og udbetales på en gang i forbindelse med modtagerens fritstilling.

Udvalget foreslår, at der indsættes nye bestemmelser om fratrædelsesordninger til medlemmer af direktionen i penge- og realkreditinstitutter efter de gældende aflønningsregler i lov om finansiel virksomhed. Det foreslås således, at der efter § 77 i, i lov om finansiel virksomhed indsættes §§ 77 j-77 l. I den forbindelse foreslår udvalget, at begrebet "fratrædelsesgodtgørelse" defineres som enhver betaling, som der opnås ret til ved modtagerens fratrædelse, og som ikke udgør løn i opsigelsesperioden.

Den foreslåede § 77 j har til hensigt at indføre en højere grad af gennemsigtighed med hensyn til aftaler om store fratrædelsesordninger, der indgås mellem virksomheden og medlemmer af direktionen, allerede på det tidspunkt, hvor aftalen indgås. Bestemmelsen foreslås strafbelagt med bøde til virksomheden. Dette indebærer, at virksomheden vil kunne straffes med bøde, hvis ikke den på korrekt vis offentliggør de oplysninger, der følger af den nye bestemmelse om store fratrædelsesordninger. Offentliggørelsen skal ske hurtigst muligt og senest 3 hverdage efter aftalen indgåelse og på virksomhedens hjemmeside på samme sted, som virksomhedens lønpolitik er offentliggjort. Oplysningerne skal være tilgængelige, så længe aftalen er gældende.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at skabe gennemsigtighed allerede på det tidspunkt, hvor aftalen indgås, over for virksomhedens kapitalejere, kreditorer, kunder og andre med hensyn til aftaler om store fratrædelsesordninger, der indgås mellem medlemmer af direktionen og virksomheden. Forventningen er, at transparens vil medvirke til at motivere virksomhederne til kun at anvende denne type ordninger efter nøje overvejelser i en given situation.

Den foreslåede bestemmelse i § 77 k medfører, at der ikke kan ske kapitalisering og forudbetaling af lønnen i en fritstillingsperiode. Udbetalingen af løn i fritstillingsperioden skal således ske månedvis over fritstillingsperioden.

Den foreslåede bestemmelse i § 77 l vedrører fastsættelsen af fratrædelsesgodtgørelser for medlemmer af direktionen i penge- og realkreditinstitutter samt udbetalingen heraf. Det foreslås, at en fratrædelsesgodtgørelse skal afspejle de resultater, der er opnået ved varetagelse af stillingen og ikke må belønne forseelser eller manglende resultater. Udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser skal ske i månedlige rater svarende til størrelsen af modtagerens gennemsnitlige månedsløn, og udbetalingen må ikke begynde, før vedkommendes løn i opsigelsesperioden er udbetalt fuldt ud. Bestyrelsen skal indstille udbetalingen og eventuelt kræve tilbagebetaling af en allerede udbetalt fratrædelsesgodtgørelse, hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Bestyrelsen skal endvidere tilbageholde udbetalingen af en fratrædelsesgodtgørelse, hvis virksomheden sigtes for strafbare forhold, der kan tilregnes direktøren, eller hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren er sigtet for strafbare forhold, som er begået i forbindelse med vedkommendes ansættelse i virksomheden.

Formålet med bestemmelserne § 77 k og § 77 l er at sikre, at løn i opsigelsesperioden ikke kapitaliseres og udbetales på fritstillingstidspunktet og at fratrædelsesgodtgørelser ikke udbetales på fratrædelsestidspunktet. De foreslåede udbetalingsbegrænsninger skal sikre, at bestyrelsen får tid til og mulighed for at afdække, hvorvidt direktøren har været involveret i kritisable forhold under sin ansættelse, der ville have dannet grundlag for at lade den aftalte fratrædelsesordning bortfalde, hvis forholdet var afdækket inden udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen. Virksomheden får således mulighed for at reagere, hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren under sin ansættelse har begået et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, herunder hvis virksomheden sigtes for strafbare forhold, der kan tilregnes direktøren, eller direktøren er sigtet for strafbare forhold, som er begået i forbindelse med vedkommendes ansættelse i virksomheden. Det foreslåede regelsæt supplerer således bestyrelsens aftale- og ansættelsesretlige indgrebsmuligheder efter gældende ret.

Forslaget medfører, at fratrædelsesgodtgørelser fremover ikke længere vil være omfattet af lov om finansiel virksomhed § 77 a om variabel løn. Dette har som konsekvens, at aflønningsbekendtgørelsen¹⁰³ skal revideres.

10.6.2 Forslagets sammenhæng med eksisterende misligholdelsesbeføjelser og kontraktbaserede rettigheder

Begrebet alvorligt ledelsesmæssigt svigt omfatter en række situationer, som også kan udgøre en misligholdelse – og i mange situationer også en væsentlig misligholdelse – af direktørens ansættelsesforhold. De foreslåede pligter for bestyrelsen til at indstille udbetalingen og at kræve allerede udbetalt fratrædelsesgodtgørelse tilbage, har ikke til formål at begrænse bestyrelsens almindelige kontraktbaserede indgrebsmuligheder og misligholdelsesbeføjelser overfor en fratrådt direktør.

Forslaget har til formål at styrke bestyrelsens muligheder for at reagere overfor eventuelt kritisable forhold, som afdækkes efter direktørens fratrædelse. Ved at indføre en pligt for bestyrelsen til at indstille udbetalingen og kræve allerede udbetalt fratrædelsesgodtgørelse tilbage i tilfælde af alvorlige

---

¹⁰³ Bekendtgørelse nr. 2169 af 22. december 2020 om lønpolitik og aflønning i pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltningsselskaber, finansielle holdingvirksomheder og investeringsforeninger.

ledelsesmæssige svigt, indføres samtidig en ny adgang til at reagere over for sådanne forhold, som ikke er afhængig af fortolkning af direktørens konkrete ansættelses- eller fratrædelsesaftale. Reaktionsmulighed og -pligt knyttes dermed til en offentligretlig regel, hvis fortolkning parterne ikke har råderet over på samme måde som i forbindelse med kontraktvilkår.

De foreslåede regler har offentligretlig karakter, men har betydning for aftaleindgåelsen mellem virksomheder og direktør. For at undgå tvivl om, hvilke aftalevilkår direktør og virksomhed ikke længere frit kan aftale, foreslås det at indføre en bestemmelse om, at de foreslåede regler om fratrædelsesordninger og fratrædelsesgodtgørelse er præceptive og dermed ikke kan fraviges ved aftale.

10.6.3 Definition af fratrædelsesgodtgørelser

I dag er fratrædelsesgodtgørelser ikke nærmere defineret som selvstændigt begreb i den gældende finansielle regulering, men anses som variabel løn, jf. § 5, stk. 1, nr. 45, i lov om finansiel virksomhed.

Fratrædelsesgodtgørelser er defineret i EBA's retningslinjer af 27. juni 2016 om forsvarlige aflønningspolitikker og offentliggørelse af oplysninger om aflønning, som betalinger som kompensation for kontraktophør i utide. Udvalget har ikke fundet, at denne definition er dækkende med hensyn til de foreslåede bestemmelser, da bestemmelseernes anvendelsesområde ikke er begrænset til fratrædelse, hvor virksomheden har afskediget det pågældende direktionsmedlem, men også omfatter tilfælde, hvor direktøren har fratrådt sin stilling af andre grunde.

Udvalget har fundet det hensigtsmæssigt, at der fastsættes en definition af begrebet "fratrædelsesgodtgørelser" direkte i loven for at sikre, at de foreslåede regler kommer til at omfatte de vederlagstyper, som det er hensigten at regulere.

Udvalget foreslår, at fratrædelsesgodtgørelser defineres som enhver form for betaling, der opnås ret til ved modtagerens opsigelse, og som ikke udgør løn i opsigelsesperioden.

Udvalget finder ikke, at løn i opsigelsesperioden skal være omfattet af begrebet fratrædelsesgodtgørelser, da løn i opsigelsesperioden modsvares af, at modtageren endnu er ansat, også selvom vedkommende er fritstillet i hele eller en del af opsigelsesperioden.

Det er afgørende, at betalingen har relation til modtagerens fratrædelse. En bonus, som modtageren har optjent under sin ansættelse, der forfalder på fratrædelsestidspunktet, men som modtageren ikke opnår ret til i kraft af sin fratrædelse, vil således ikke være omfattet af begrebet fratrædelsesgodtgørelse. En optjent skønsmæssig pensionsfordel anses heller ikke som en del af en fratrædelsesgodtgørelse. Både bonusser og skønsmæssige pensionsfordele er i forvejen omfattet af restriktive udbetalingsbegrænsninger, jf. § 77 a i lov om finansiel virksomhed.

Aftaletidspunktet er ikke afgørende for, om der er tale om en fratrædelsesgodtgørelse. Der vil således være tale om en fratrædelsesgodtgørelse, uanset om aftalen herom er indgået i forbindelse med ansættelsen, fratrædelsen eller et tidspunkt herimellem. Det afgørende er, at udbetalingen er betinget af vedkommendes fratrædelse.

10.6.4 Offentliggørelse af aftaler om større fratrædelsesordninger

De finansielle virksomheder er i dag opfordret til at opfylde anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse efter følg eller forklar-princippet. Komitéen anbefaler med hensyn til ledelsen i børs-noterede selskaber blandt andet, at det samlede vederlag for opsigelsesperioden inklusive fratrædelsesgodtgørelse ikke overstiger to års vederlag, inklusive alle vederlagsdele.

Udvalget foreslår, at der indføres et offentliggørelseskrav, der skal finde anvendelse som supplement til de offentliggørelseskrav, som penge- og realkreditinstitutterne allerede er omfattet af i henhold til CRR II og den finansielle regulering. I dag skal de finansielle virksomheder offentliggøre samlede kvantitative oplysninger opdelt efter medlemmer af direktionen, bestyrelsen og virksomhedens væsentlige risikotagere. Dette omfatter blandt andet offentliggørelse af oplysninger om fratrædelsesgodtgørelser, der er udbetalt og tildelt i løbet af regnskabsåret samt antal modtagere heraf. Derudover skal virksomhederne offentliggøre størrelsen af den højeste fratrædelsesgodtgørelse, der er tildelt en enkelt person i regnskabsåret. Offentliggørelsen heraf skal ske i forbindelse med årsregnskabet afslutning på virksomhedens hjemmeside på et sted, hvor det naturligt hører hjemme. Endelig skal virksomhederne offentliggøre det samlede optjente vederlag for hvert enkelt medlem af bestyrelsen og direktionen i årsrapporten.

Udvalget vurderer, at den disciplinerende effekt, som denne transparens om aflønningsforholdene i et pengeinstitut har, er medvirkende til at holde fratrædelsesgodtgørelser på et niveau, der er rimeligt, og samtidig giver plads til, at virksomhederne kan tilbyde konkurrencedygtige lønforhold.

Udvalget finder det således hensigtsmæssigt, at der også sker offentliggørelse af særligt store aftaler om fratrædelsesordninger på det tidspunkt, hvor aftalen indgås.

Offentliggørelsen bør omfatte enhver fratrædelsesordning til en direktør, hvis ordningens værdi overstiger to års samlet vederlag inklusive alle vederlagsandele, herunder pension. For sådanne aftaler finder udvalget det derfor hensigtsmæssigt, at virksomheden offentliggør oplysninger om det samlede vederlag, størrelsen af de enkelte komponenter i fratrædelsesordningen samt en begrundelse for komponenternes størrelse, således at der er større gennemsigtighed med hensyn til sammensætningen af en stor fratrædelsesordning.

Det er udvalgets opfattelse, at offentliggørelsen af de nævnte oplysninger på aftaletidspunktet vil medvirke til at motivere virksomhederne til kun at anvende denne type ordninger efter nøje overvejelser i den givne situation. Det vil endvidere være muligt for blandt andet kapitalejerne og offentligheden at gøre sig bekendt med, hvad de beløb, der betales i forbindelse med en direktørs fratrædelse, omfatter, herunder om de udgøres af løn i opsigelsesperioden, compensation for konkurrenceklausuler eller andet.

10.6.5 Løn i opsigelsesperioden

Løn i opsigelsesperioden er ikke reguleret i den gældende finansielle lovgivning, men indgår alene som en del af den beløbsmæssige grænse for vederlag i forbindelse med opsigelse i anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse.

Udvalget foreslår at fastsætte nærmere regler for udbetalingen af løn i fritstillingsperioden for at forhindre, at lønnen kapitaliseres og udbetales til modtageren på fristillingstidspunktet. Udvalget har overvejet, om den foreslåede udbetalingsbegrænsning skal finde anvendelse for al løn i opsigelsesperioden. Henset til at kapitalisering af løn i opsigelsesperioden typisk alene sker ved fristilling, har udvalget fundet det tilstrækkeligt, at kravene om udbetaling begrænses til den del af lønnen, der vedrører fritstillingsperioden.

Udvalget foreslår således, at løn til medlemmer af direktionen i en aftalt opsigelsesperiode, der ikke modsvares af en sædvanlig arbejdsforpligtelse, skal udbetales månedsvis over fristillingsperioden.

10.6.6 Udbetaling af fratrædelsesgodtgørelser

Fratrædelsesgodtgørelser kan i dag være omfattet af aflønningsreglerne i § 77 a i lov om finansiel virksomhed, der indeholder begrænsninger for brugen af variabel løn, men er i praksis undtaget herfra. Se nærmere herom i afsnit 9.3.2.

Udvalget foreslår derfor nye regler for fratrædelsesgodtgørelser til medlemmer af direktionen. Udvalget har ved udarbejdelsen af anbefalinger til sådanne tiltag fundet inspiration i de gældende aflønningsregler i lov om finansiel virksomhed.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører desuden artikel 94, stk. 1, litra h, i CRD IV, hvorefter godtgørelser, der kommer til udbetaling, hvis kontrakten opsiges før tid, skal afspejle de resultater, der er opnået over en periode og ikke belønne manglende resultater eller forseelser. Heri ligger blandt andet, at en fratrædelsesgodtgørelse ikke må tildeles, hvis der er tale om indlysende manglende resultater, og disse kan lægges til grund for omgående afskedigelse af direktøren.

Gennemførelsen af artikel 94, stk. 1, litra h, direkte i lov om finansiel virksomhed tilsigter ikke at ændre ved den praksis, der eksisterer i dag, hvorefter fratrædelsesgodtgørelse typisk aftales som et bestemt antal månedslønninger. Med forslaget til § 77 l gøres det imidlertid klart, at udbetaling af en fratrædelsesgodtgørelse ikke kan ske, hvis direktøren har udvist en adfærd, der udgør et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, ligesom en påbegyndt udbetaling skal indstilles og allerede udbetalt godtgørelse kræves tilbage, hvis en sådan adfærd konstateres på et senere tidspunkt.

Forslaget består derudover af regulering af selve udbetaling af fratrædelsesgodtgørelser. Det følger af forslaget, at udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser skal ske i månedsvise rater og først må påbegynde efter den fulde udbetaling af modtagerens løn i opsigelsesperioden. Hensigten med disse udbetalingsbegrænsninger er at sikre, at udbetalingen sker løbende, og at bestyrelsen har tilstrækkelig tid til at afdække eventuelle kritisable forhold, som kan tilregnes den fratrådte direktør.

Forslaget består endvidere af betingelser for udbetaling og en mulighed for at kræve tilbagebetaling, hvis det efter udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen viser sig, at betingelserne ikke var opfyldt på udbetalingstidspunktet. Det følger af forslaget, at bestyrelsen skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser, hvis den bliver bekendt med, at den fratrådte direktør under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Derudover foreslås det, at bestyrelsen tilbageholder udbetalingen, hvis virksomheden sigtes for forhold, der kan tilregnes direktøren, eller hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at den fratrådte direktør er sigtet for forhold, som er

begået i forbindelse med vedkommendes ansættelse. Hvis fratrædelsesgodtgørelsen er udbetalt helt eller delvist, inden bestyrelsen er blevet bekendt med direktørens adfærd, foreslås det, at bestyrelsen gives mulighed for – og efter omstændighederne tillige pålægges – at kræve fratrædelsesgodtgørelsen tilbagebetalt fra den fratrådte direktør.

Virksomhedens bestyrelse skal vurdere, om en adfærd må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Har personen deltaget i, medvirket til eller været ansvarlig for kriminelle aktiviteter eller øvrige stærkt kritisable forhold i virksomheden, vil dette udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt.

Forslaget om, at virksomheden skal tilbageholde udbetalingen af godtgørelser midlertidigt, hvis virksomheden sigtes for forhold, der kan tilregnes direktøren, eller hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at den fratrådte direktør er sigtet for forhold, som er begået i forbindelse med vedkommendes ansættelse, er imidlertid en objektiv betingelse for udbetalingen. Det vil sige, at udbetalingen skal tilbageholdes, uanset om bestyrelsen vurderer, at forholdet er et ledelsesmæssigt svigt eller ej.

10.6.6.1 Særligt om udbetalingsbetingelserne

Udvalget foreslår, at virksomhedens bestyrelse skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser til en fratrådt direktør i penge- og realkreditinstitutter, hvis det viser sig, at den fratrådte direktør under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Har den fratrådte direktør udvist en sådan adfærd under sin ansættelse, skal bestyrelsen indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen og eventuelt kræve en allerede udbetalt fratrædelsesgodtgørelse tilbagebetalt.

Som det fremgår i afsnit 10.5, har udvalget drøftet forskellige muligheder med hensyn til udbetalingsbegrænsninger for fratrædelsesgodtgørelser, herunder objektive betingelser og at knytte udbetalingen til andre kendte juridiske begreber.

Udvalget foreslår, at bestyrelsen skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser for medlemmer af direktionen, hvis der foreligger et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Udvalget har således fundet det nødvendigt at knytte udbetalingen til subjektive betingelser, således at fratrædelsesgodtgørelser alene indstilles eller kræves betalt tilbage for så vidt angår medlemmer af direktionen, hvis ledelse af virksomheden kan kritiseres.

Bemærkningerne til bestemmelsen om udbetalingsbegrænsninger opstiller flere eksempler på, hvornår bestyrelsen skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser til medlemmer af direktionen. Eksemplerne er ikke udtømmende, men har til hensigt at illustrere niveauet for, hvornår udvalget mener, at en fratrædelsesgodtgørelse bør fratages. Der skal være tale om alvorlige ledelsesmæssige svigt, som kan tilregnes direktøren.

Udvalget har med eksemplerne i bemærkningerne blandt andet forsøgt at beskrive, hvornår et kritisabelt forhold kan tilregnes direktøren i en sådan grad, at fratrædelsesgodtgørelsen skal bortfalde, og hvilke situationer, der ikke bør resultere i, at direktøren fratages sin fratrædelsesgodtgørelse. Da der er tale om subjektive betingelser, vil der være gråzoner, hvor virksomhedens bestyrelse må vurdere, om direktørens adfærd har været så kritisabel, at den må anses for at udgøre et ledelsesmæssigt svigt.

Det er således ikke hensigten, at en direktør, der muligvis ikke i tilstrækkelig grad har magtet opgaven, aldrig kan modtage en fratrædelsesgodtgørelse. En direktør skal heller ikke fratages sin fratrædelsesgodtgørelse, hvis der er foregået kritisable forhold i virksomheden under vedkommendes ledelse, som ikke kan tilregnes direktøren, eller som direktøren ikke har været vidende om. Der skal være plads for direktøren til at foretage skønmæssige beslutninger, der muligvis resulterer i et tab for virksomheden, uden at direktøren fratages sin fratrædelsesgodtgørelse.

De foreslåede udbetalingsbegrænsninger sigter ikke på at begrænse bestyrelsens almindelige kontraktbaserede indgrebsmuligheder og misligholdelsesbeføjelser. Bestemmelserne har til formål at sikre, at virksomhedernes bestyrelse foretager en vurdering af udbetalingens berettigelse, og at bestyrelsen har tilstrækkelig tid til at afdække direktørens forhold efter dennes fratrædelse.

10.6.6.2 Særligt om bestyrelsens pligt til at kræve udbetalt godtgørelse tilbage

Udvalget foreslår, at bestyrelsen skal kræve en fratrædelsesgodtgørelse til et medlem af direktionen tilbagebetalt, hvis godtgørelsen er helt eller delvist udbetalt på det tidspunkt, hvor bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt.

Dette medfører, at bestyrelsen på det tidspunkt, hvor den bliver bekendt med en sådan adfærd, skal udfolde rimelige bestræbelser på at kræve den udbetalte fratrædelsesgodtgørelse tilbagebetalt. Udvalget er opmærksom på, at den udbetalte fratrædelsesgodtgørelse kan være forbrugt, eller at forfølgelse af tilbagebetalingskrav kan medføre så uforholdsmæssigt store omkostninger for virksomheden, at det ikke kan betale sig. I sådanne tilfælde forventes det ikke, at bestyrelsen forfølger kravet. Bestyrelsen vil imidlertid i disse situationer skulle kunne dokumentere over for Finanstilsynet, at den på tilstrækkelig vis har undersøgt mulighederne for at kræve tilbagebetaling.

Det er udvalgets opfattelse, at tilbagebetalingskravet ikke alene skal anses som en pligt for virksomheden, men også som en hjælp for virksomhederne, således at de har tilstrækkeligt retligt grundlag for at kræve en fratrædelsesgodtgørelse tilbagebetalt, hvis direktøren skulle have udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt.

10.6.7 Konkurrenceklausuler m.v.

Udvalget har overvejet, om kompensation for konkurrenceklausuler og de på området sjældnere forekommende kundeklausuler skal være omfattet af de foreslåede udbetalingsbegrænsninger for fratrædelsesgodtgørelse, da en sådan kompensation må anses for at falde ind under begrebet fratrædelsesgodtgørelse.

Udvalget finder imidlertid, at der kan være behov for at indgå denne type af aftaler i den finansielle sektor, og derfor skal modtageren heraf kunne modtage en rimelig kompensation for at påtage sig en sådan klausul.

Derfor har udvalget foreslået at undtage rimelig kompensation for konkurrence- og kundeklausuler fra udbetalingsbegrænsningerne for fratrædelsesgodtgørelser. Undtagelsen er begrænset til kompensation for rimelige konkurrence- og kundeklausuler, hvilket vil være en kompensation, der blandt

andet afspejler den periode, klausulen gælder. Klausulerne skal selvsagt være i overensstemmelse med konkurrencelovgivningen.

En urimelig stor kompensation for en konkurrence- eller kundeklausul vil være omfattet af udbetalingsbegrænsningerne for fratrædelsesgodtgørelser, idet reglerne ikke kan omgås ved eksempelvis at lade hele fratrædelsesgodtgørelsen fremstå som kompensation for en konkurrence- eller kundeklausul.

10.6.8 Strafsanktionering

De gældende regler om variabel løn i lov om finansiel virksomhed § 77 a er generelt strafsanktionerede, jf. lovens § 373, stk. 2. Der er imidlertid ikke i bestemmelseernes forarbejder holdepunkter for at fastslå præcis, hvilken adfærd der i forbindelse med fratrædelsesgodtgørelser vil kunne straffes med bøde.

Udvalget har drøftet, hvilke dele af det foreslåede regelsæt der er egnede til strafsanktionering, og i hvilket omfang en tilknyttet straf må formodes at have en motiverende virkning. På den baggrund foreslår udvalget, at manglende offentliggørelse af aftale om vederlag ved fratrædelse, efter § 77 j, skal medføre bødestraf.

Udvalget har drøftet, hvorvidt manglende konstatering af, om betingelser for udbetalinger af fratrædelsesgodtgørelse er opfyldt samt manglende iværksættelse af tilbagebetalingskrav af allerede udbetalt godtgørelse, skal kunne medføre straf. Udvalget er af den opfattelse, at de kriterier, som virksomheden skal anvende, i forbindelse med konstatering af om udbetaling kan ske, og om tilbagebetaling skal iværksættes, ikke har en sådan karakter, at manglende overholdelse kan udløse straf.

10.6.9 Ikrafttrædelse

Henset til, at direktørkontrakter ikke altid vil blive genforhandlet løbende under direktørens ansættelse og at aftalerne dermed kan bestå i mange år frem i tiden, foreslår udvalget, at de nye regler i videst muligt omfang finder anvendelse også på eksisterende kontrakter. Dette er nødvendigt for at forslaget kan få en reel effekt fra det tidspunkt, hvor en vedtaget lov træder i kraft, og ikke først mange år ude i fremtiden.

Der udestår en endelig afdækning af, hvilke dele af de nye regler, der kan få virkning for allerede indgåede aftaler om fratrædelsesgodtgørelse. Det vil blandt andet være relevant at overveje, hvorledes de nye regler eventuelt kan finde anvendelse på ansættelsesaftaler om fratrædelsesgodtgørelse, som indeholder ret til kapitalisering af løn under opsigelse.

Fornødne tilpasninger af forslaget må derfor gennemføres inden en eventuel fremsættelse.

10.7 Videreførelse af transparens om lønoplysninger for alle finansielle virksomheder

Som det fremgår af afsnit 9.2, er anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse revideret pr. 2. december 2020. De nye anbefalinger træder i kraft for regnskabsår, der begynder den 1. januar 2021 eller senere. Udvalget har konstateret, at afsnit 4.2 om ”oplysning om vederlag” samt dele af afsnit 4.1. om ”Vederlagspolitikens form og indhold” herunder navnlig afsnit 4.1.1 med anbefalinger

om indhold og offentliggørelse af virksomhedens vederlagspolitik, er udgået ved revisionen. Anbefalingerne er i vidt omfang afløst af de nye bestemmelser i selskabslovens § 139 og § 139 b.

Finansielle virksomheder, der ikke har aktier optaget til handel på et reguleret marked, der er beliggende eller aktivt i et EU-/EØS-land, er ikke omfattet af reglerne i selskabslovens § 139 og § 139 b. Det medfører, at disse finansielle virksomheder ikke længere vil være omfattet af blandt andet krav om vederlagspolitikens offentliggørelse på selskabets hjemmeside, krav om udarbejdelse af vederlagsrapport, dennes indhold og offentliggørelse.

Selvom de finansielle virksomheder i dag alene er opfordret til at følge anbefalinger fra Komitéen for god Selskabsledelse efter et ”følg eller forklar-princip”, er det Finanstilsynets vurdering, at anbefalingerne i vid udstrækning bliver fulgt i den finansielle sektor.

Det overordnede formål med aflønningsreglerne i den finansielle sektor er at sikre, at finansielle virksomheder fører en forsvarlig vederlagspolitik. Udvalget finder generelt, at gennemsigtighed om aflønning af særligt ledelsen motiverer virksomheden til at overveje forsvarlige aflønningsordninger. Udvalget anbefaler derfor, at der fastsættes en egentlig pligt også for de finansielle virksomheder, der ikke er omfattet af selskabslovens § 139 og § 139 b, til at offentliggøre lønpolitikken. Pligten til offentliggørelse skal supplere kravene om lønpolitik og offentliggørelse af oplysninger om aflønning i den gældende finansielle regulering. Endvidere anbefaler udvalget at indføre krav til finansielle virksomheder om udarbejdelse af vederlagsrapport og krav til dennes indhold og offentliggørelse.

Kapitel 11. Udvalgets øvrige overvejelser

Det er ikke en direkte del af udvalgets kommissorium at arbejde med de særlige regler om egnethed og hæderlighed, der gælder for medlemmer af ledelsen i finansielle virksomheder. Regelsættet er imidlertid en central del af ledelsesreglerne i lov om finansiell virksomhed¹⁰⁴ og er derfor relevant for udvalgets arbejde. De særlige krav, der stilles til medlemmer af ledelsen, afspejler de forventninger, som stilles til de personer, der skal lede og drive virksomhederne forsvarligt under hensyntagen til den finansielle stabilitet i Danmark og samfundets tillid til sektoren.

Egnetheds- og hæderlighedskravene kan desuden illustrere, hvilke forudsætninger et ledelsesmedlem har haft, når den pågældendes handlinger og undladelser efterfølgende vurderes. Da begreberne egnethed og hæderlighed er tæt forbundet med begreber som ansvar og forsvarlighed, har regelsættet om egnethed og hæderlighed også naturligt været drøftet under udvalgets arbejde. Udvalget har på denne baggrund valgt at afgive anbefaling på området.

Regelsættet er, som det fremgår af afsnit 3.3.3, ændret og udbygget flere gange efter finanskrisen. Det er sket både i forbindelse med revision af EU-direktiver, men også flere gange med afsæt i danske politiske aftaler.

11.1 Bestyrelsen som kontrolorgan i en finansiell virksomhed

11.1.1 Indledning

Det følger af både den selskabsretlige regulering og reglerne i lov om finansiell virksomhed, at bestyrelsen blandt andet skal føre kontrol med virksomhedens daglige ledelse. Udøvelsen af denne kontrolfunktion kan give anledning til særlige udfordringer i penge- og realkreditinstitutter, hvor man, selv om den danske model for ledelse af kapital-selskabet er tostrengt, har indrettet reglerne således, at bestyrelsen involveres i visse beslutninger af driftsmæssig karakter på kreditområdet.

I forbindelse med Rangvid-udvalgets undersøgelser af årsagerne til den finansielle krise i Danmark¹⁰⁵ blev det påpeget, at administrerende direktører i visse institutter havde for meget magt i forhold til deres bestyrelser og agerede egenrådigt. Bestyrelsernes manglende mulighed for at give den daglige ledelse reelt og fagligt modspil var ifølge udvalget medvirkende årsag til ubalancen i forholdet mellem direktion og bestyrelse. Rangvid-udvalget konstaterede, at der allerede var indført en række tiltag for at hæve kompetenceniveauet i bestyrelsen siden krisen og anbefalede hertil et obligatorisk grundkursusforløb for alle nye bestyrelsesmedlemmer. Rangvid-udvalget anbefalede desuden at styrke bestyrelsens kontrolfunktion, ved at bestyrelsen ikke skulle behandle og tage stilling til enkelt-sager om bevilling af kredit, medmindre disse var engagementer af usædvanlig art eller af stor betydning. Både

---

¹⁰⁴ Lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved lov nr. 2110 af 22. december 2020 og lov nr. 2223 af 29. december 2020.

¹⁰⁵ "Den Finansielle krise i Danmark – årsager, konsekvenser og læring", Erhvervsministeriet 18. september 2013 (Rangvid-rapporten). <https://em.dk/ministeriet/arbejdsomraader/finansiell-sektor-og-vaekstkapital/finansiell-stabilitet/finanskrisens-aarsager-rangvid-rapporten/>

anbefalingen om obligatorisk bestyrelseskursus og en revision af ledelsesbekendtgørelsen, med hensyn til hvilke bevillinger bestyrelsen skal forelægges, er efterfølgende gennemført.

11.1.2 Egnethedsvurdering efter lov om finansiel virksomhed og praksis

11.1.2.1 Indledende overvejelser

Et medlem af bestyrelsen i en finansiel virksomhed skal have tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne varetage hvervet, jf. § 64, stk. 1, nr. 1, i lov om finansiel virksomhed.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at egnethedskravene varierer, alt efter om der er tale om et bestyrelseshverv eller en direktionspost, og at der i øvrigt ikke stilles ubetingede krav om, at et bestyrelsesmedlem skal have særlig indsigt i finansielle virksomheders forhold, jf. Folketingstidende 2009-10, tillæg A, L 175 som fremsat, side 49. Det fremgår desuden, at kravene i § 64 skal være opfyldt til enhver tid, hvilket indebærer, at kravene skal opfyldes fra det tidspunkt, hvor bestyrelsesmedlemmet eller direktøren tiltræder hvervet eller stillingen i den finansielle virksomhed og i hele den periode, hvori den pågældende person varetager hvervet eller stillingen. Når en person tiltræder et hverv som bestyrelsesmedlem eller en stilling som direktør for en finansiel virksomhed, påser Finanstilsynet, at vedkommende har tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne udøve hvervet eller varetage stillingen i virksomheden og dermed, at den pågældende opfylder kravene.

Bemærkningerne forholder sig derimod ikke til, om der er eller bør være forskel i kravene til et menigt bestyrelsesmedlem og en bestyrelsesformand. Finanstilsynet foretager som tilsynsmyndighed på den baggrund heller ikke en fornyet eller særskilt vurdering af kravet i § 64, stk. 1, nr. 1, når et menigt medlem af bestyrelsen bliver bestyrelsesformand.

Da opgaver og pligter imidlertid ikke er de samme, finder udvalget det naturligt at overveje, om Finanstilsynet i en egnethedsvurdering bør stille andre og højere krav til en ansøger til en formandspost.

11.1.2.2 Bestyrelsesformandens opgaver og pligter

Lovgivningen indeholder relativt få bestemmelser om de opgaver og pligter, der påhviler bestyrelsesformanden. En bestyrelsesformand i et aktieselskab har således pligt til at indkalde til møde i det øverste ledelsesorgan, når dette er nødvendigt, og til at påse, at samtlige medlemmer indkaldes, jf. selskabslovens¹⁰⁶ § 123, stk. 1, 1. pkt. Vedtægterne kan endvidere bestemme, at bestyrelsesformandens stemme er afgørende ved stemmelighed, jf. § 124, stk. 3, i selskabsloven. Ligeledes indeholder lov om finansiel virksomhed visse krav til formanden for bestyrelsen, der supplerer selskabslovens regler og også omfatter de finansielle virksomheder, som ikke drives i aktieselskabsform og dermed er omfattet af selskabslovens regler. Eksempelvis er det bestyrelsesformandens ansvar, at bestyrelsen

---

¹⁰⁶ Lovbekendtgørelse nr. 763 af 23. juli 2019 om aktie- og anpartsselskaber, som ændret ved lov nr. 1374 af 13. december 2019, lov nr. 642 af 19. maj 2020 og lov nr. 2199 af 29. december 2020.

holder møde, når dette er nødvendigt, og at påse, at samtlige medlemmer indkaldes, jf. lov om finansiel virksomhed § 74, stk. 1, 1. pkt. Derudover skal bestyrelsesformanden i sin beretning for den finansielle virksomheds øverste organ redegøre for gennemførelsen og efterlevelsen af politikken for en sund virksomhedskultur og for aflønningen af virksomhedens bestyrelse og direktion, jf. lov om finansiel virksomhed § 70 a, stk. 3, og § 77 d, stk. 3.

Væsentlige dele af bestyrelsesformandens opgaver og pligter er imidlertid ikke lovfæstet, men følger af formandsrollen, således som den i praksis er blevet udmøntet. Udover at formanden er bestyrelsens ansigt udadtil, gælder dette for eksempel formandens pligt til at forberede, tilrettelægge og lede bestyrelsesmøder. Forberedelsen af bestyrelsesmøderne sker gennem et tæt samarbejde med direktionen, som formanden i øvrigt løbende vil være i kontakt med mellem bestyrelsesmøderne. Bestyrelsesformanden vil som led heri kunne fungere som sparringspartner for direktionen og give med- og modspil med hensyn til for eksempel spørgsmål om gennemførelsen af virksomhedens strategi. Tilrettelæggelsen af møderne omfatter blandt andet udformning af dagsordenen og stillingtagen til, hvilket materiale som i den forbindelse skal udsendes til den samlede bestyrelse. Pligten til at lede bestyrelsesmøderne omfatter blandt andet en pligt til at påse, at møderne gennemføres på hensigtsmæssig måde, herunder at det enkelte medlem får mulighed for at udtrykke sin mening om dagsordenens punkter, at eventuelle afstemninger sker på korrekt måde, og at forhandlingsprotokol og andre protokoller er til stede og ajourføres. Det påhviler også formanden at følge op på de beslutninger, der træffes på møderne. Som det fremgår, er bestyrelsesformanden bindeleddet mellem bestyrelsen og direktionen, hvilket blandt andet indebærer, at formanden løbende er bedre orienteret om virksomheden og dens drift end de øvrige bestyrelsesmedlemmer.

På grund af de særlige opgaver og pligter, som påhviler bestyrelsesformanden, forventes den pågældende at anvende væsentligt mere tid på bestyrelsesarbejdet end de menige bestyrelsesmedlemmer. I overensstemmelse hermed modtager bestyrelsesformanden typisk et højere honorar end de øvrige medlemmer.

Det er udvalgets opfattelse, at formandens særlige rolle blandt andet indebærer, at den pågældende har mulighed for løbende at stille spørgsmål, udbede sig yderligere oplysninger og indgå i drøftelser med direktionen i videre omfang, end det er muligt for og forventes af de øvrige bestyrelsesmedlemmer. Den øvrige bestyrelse må derfor til en vis grad forlade sig på, at formanden gennem sit tættere samarbejde med direktionen får tilstrækkelige og korrekte oplysninger, som sætter bestyrelsen i stand til at tilrettelægge sit arbejde, fastlægge de temaer, der skal træffes beslutning om, og træffe beslutninger på et forsvarligt grundlag.

Samarbejdet og interaktionen mellem bestyrelsesformand og direktion må efter udvalgets opfattelse betyde, at bestyrelsesformanden kan påvirke direktionen og dens beslutninger. Omvendt vil samarbejdet naturligt også indebære, at direktionen kan påvirke bestyrelsesformanden. Denne gensidige påvirkning er generelt nyttig og til gavn for virksomheden. Det er imidlertid væsentligt, at bestyrelsen og ikke mindst bestyrelsesformanden holder sig for øje, at samarbejdet med og forholdet til direktionen ikke må føre til, at bestyrelsens tilsyn og kontrol med direktionen svækkes.

En af bestyrelsens udfordringer i denne forbindelse er, at der er informationsmæssig asymmetri, idet direktionen vil være i besiddelse af flere oplysninger om virksomheden og dens drift end bestyrelsen, ligesom direktionen i vidt omfang er kilde til de oplysninger, som tilgår bestyrelsen.

Direktion og bestyrelse vil ikke nødvendigvis altid have samme opfattelse af eksempelvis, hvilke oplysninger bestyrelsen har brug for, eller hvilken beslutning bestyrelsen bør træffe i forbindelse med en given sag.

11.1.2.3 *Kompetencekrav til bestyrelsesformanden*

Den Europæiske Centralbanks (ECB's) retningslinjer til egnetheds- og hæderlighedsvurderinger¹⁰⁷ for ledelsesmedlemmer i kreditinstitutter er som de danske egnetheds- og hæderlighedskrav baseret på det fjerde kapitalkravsdirektiv (CRD IV)¹⁰⁸ og kan således med fornødne tilpasninger anvendes som et fortolkningsbidrag til bestemmelserne i lov om finansiel virksomhed. ECB's retningslinjer finder anvendelse for egnetheds- og hæderlighedsvurderinger af ledelsesmedlemmer i de systemisk vigtige banker i EU, der er en del af den fælles tilsynsmekanisme (SSM).

ECB's retningslinjer skelner eksplicit mellem menige bestyrelsesmedlemmer og bestyrelsesformænd og stiller markant større krav til sidstnævnte. I retningslinjerne stilles der krav om ti års nylig relevant praktisk erfaring for så vidt angår bestyrelsesformænd, herunder betydelig ledelseserfaring fra en stilling i den øverste ledelse og betydelig teoretisk viden om pengeinstitutsektoren eller et lignende relevant område. I vurderingen indgår graden af sammenlignelighed med hensyn til størrelse og kompleksitet af de virksomheder, hvori erfaringen er opnået.

Med hensyn til menige bestyrelsesmedlemmer er der krav om tre års nylig relevant praktisk erfaring på et højt organisatorisk ledelsesniveau (inklusiv teoretisk viden om pengeinstitutsektoren). Ved højt organisatorisk ledelsesniveau forstås en organisatorisk indplacering ét eller to referenceniveauer under direktionen. Praktisk erfaring fra den offentlige sektor eller fra universitetssektoren kan også være relevant afhængig af den konkrete stilling.

Retningslinjerne skelner også andre steder mellem bestyrelsesmedlemmer og bestyrelsesformænd. Eksempelvis fremhæves det, at det skal inddrages i vurderingen, om en kandidat afsætter tilstrækkelig tid, og om kandidaten er bestyrelsesformand, ligesom et interview udført af SSM er en obligatorisk del af egnetheds- og hæderlighedsvurderingen for bestyrelsesformænd og administrerende direktører.

Den europæiske tilsynsmyndigheds retningslinjer om intern ledelse (EBA/GL/2017/11) indeholder også et særligt afsnit om bestyrelsesformandens rolle. Det fremgår blandt andet, at bestyrelsesformanden bør stå for ledelsen af bestyrelsen, bidrage til en effektiv informationsstrøm inden for bestyrelsen og være ansvarlig for, at den generelt fungerer effektivt. Bestyrelsesformanden skal også tilskynde og fremme en åben og kritisk diskussion og sikre, at afvigende synspunkter kan komme til orde og blive diskuteret i forbindelse med beslutningsprocessen.

---

¹⁰⁷ Guide to fit & proper Assessments.

¹⁰⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/36/EU af 26. juni 2013 om adgang til at udøve virksomhed som kreditinstitut og om tilsyn med kreditinstitutter og investeringsselskaber, om ændring af direktiv 2002/87/EF og om ophævelse af direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF.

11.1.3 Udvalgets forslag til særlige forhold, der skal indgå i vurderingen af bestyrelsens formand

Udvalget har under sit arbejde været opmærksom på, at der er en betydelig risiko for, at bestyrelsens kontrolfunktion over for direktionen svækkes, hvis styrkeforholdet mellem direktion og bestyrelse ikke er afbalanceret. I dette styrkeforhold er navnlig bestyrelsesformanden afgørende. Varetagelse af rollen som formand kræver – ud over de rent faglige kvalifikationer – en betydelig integritet, robusthed og personlig gennemslagskraft. Behovet for at sikre, at bestyrelsens rolle fastholdes, har i praksis været særlig udtalt i de tilfælde, hvor direktionen består af stærke personligheder.

Udvalget finder, at integritet og uafhængighed er afgørende for, om en bestyrelsesformand kan udfylde sin rolle. Bestyrelsens formand skal kunne ”stå i modvind”. Udvalget bemærker imidlertid, at en bestyrelsesformand allerede i kraft af sit hverv som bestyrelsesmedlem vil være omfattet af både egnetheds- og hæderlighedskravene i § 64, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed. Det medfører blandt andet, at bestyrelsesformanden, ligesom ethvert menigt medlem, skal have tilstrækkelig godt omdømme og kunne udvise hæderlighed, integritet og tilstrækkelig uafhængighed ved varetagelsen af hvervet.

Udvalget har noteret sig, at der ikke i lov om finansiel virksomhed eller i Finanstilsynets vejledning om egnetheds- og hæderlighedsvurderinger¹⁰⁹ sondres mellem de krav, der stilles til henholdsvis formænd og menige medlemmer af bestyrelsen.

Udvalget har også noteret sig, at der ikke er praksis for at foretage en fornyet egnethedsvurdering, når et menigt bestyrelsesmedlem eller en næstformand overgår til at være bestyrelsesformand. Udvalget har derfor overvejet, om en sådan fornyet prøvelse i højere grad må antages at medføre, at bestyrelsesformanden i finansielle virksomheder har den tilstrækkelige faglige kompetence og erfaring samt personlige kvalifikationer til at varetage hvervet som formand og dermed også potentielt forebygge ansvarspådragende beslutninger i bestyrelsen og virksomheden i øvrigt.

Egnetheden af ansøgeren skal vurderes i forhold til den konkrete stilling. De nødvendige kompetencer og den nødvendige erfaring, som ansøgeren skal besidde, afhænger dermed både af størrelsen og kompleksiteten af den virksomhed, som der er tale om, men også hvilken konkret ledelsespost kandidaten er tiltænkt. Ved vurderingen af en kandidat til en post som formand for bestyrelsen vil det derfor blandt andet være et sagligt og relevant kriterium at lægge vægt på de personlige kvalifikationer, som er væsentlige i forbindelse med ledelsen af arbejdet i bestyrelsen og håndteringen af bestyrelsens forhold til direktionen. I de situationer, hvor en ny bestyrelsesformand vælges inden for bestyrelsens egne rækker, foretages der imidlertid i dag ikke en fornyet egnetheds- og hæderlighedsvurdering.

Det er udvalgets opfattelse, at det altid er væsentligt at vurdere, om en kandidat til posten som bestyrelsesformand – ud over de rent faglige kvalifikationer – har den fornødne robusthed og personlige

---

¹⁰⁹ Vejledning nr. 9291 af 15. maj 2014 om krav i den finansielle lovgivning til direktørers og bestyrelsesmedlemmers egnethed og hæderlighed (fit og proper).

gennemslagskraft og dermed opfylder egnethedskravet i § 64, stk. 1, nr. 1, i lov om finansiel virksomhed. Dette gælder, uanset om vedkommende allerede har fungeret som menigt bestyrelsesmedlem eller næstformand i samme selskab eller koncern.

Udvalget har herved lagt vægt på, at det følger af forarbejderne, at der skal foretages en vurdering af den pågældendes viden, faglige kompetencer og erfaring i forhold til det konkrete hverv eller den konkrete stilling, som vedkommende skal varetage i virksomheden. Når det, som anført ovenfor, lægges til grund, at der er forskel på de erfaringskrav m.v., der kan stilles til et menigt bestyrelsesmedlem og en formand, må et skifte fra menigt medlem til bestyrelsesformand også betragtes som et andet (nyt) hverv.

På denne baggrund foreslår udvalget, at der indføres en lovbestemmelse, der skal sikre, at der i de ovenfor nævnte tilfælde foretages en fornyet vurdering af den pågældendes opfyldelse af egnethedskravet efter § 64, stk. 1, nr. 1. Her vil det således særskilt skulle vurderes, om bestyrelsesmedlemmet har tilstrækkelige personlige såvel som faglige kompetencer og den nødvendige robusthed og gennemslagskraft til at lede arbejdet i bestyrelsen og give direktionen det faglige og ledelsesmæssige modspil, som må forventes af en bestyrelsesformand for en finansiel virksomhed.

Udvalget har desuden overvejet, om vurderingen bør foretages for bestyrelsesformandsposter i alle finansielle virksomheder, eller om der alene foreligger et behov herfor for visse finansielle virksomheder. I dag stilles der krav om, at medlemmer af bestyrelsen i et pengeinstitut, realkreditinstitut eller et forsikringsselskab skal gennemføre et grundkursus i bestyrelsesarbejde, jf. § 64 b, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed. Årsagen til, at kravet stilles til bestyrelsesmedlemmer i disse typer af finansielle virksomheder er, at det i forbindelse med Finanstilsynets udarbejdelse af vejledningerne af 4. juli 2012 om evaluering af bestyrelsens viden og erfaring blev vurderet, at der for disse typer af finansielle virksomheder var et særligt behov for at stille krav til bestyrelsesmedlemmernes viden og erfaring. På den baggrund og sammenholdt med de samfundsmæssige skadevirkninger, som et kriserampt pengeinstitut, realkreditinstitut eller forsikringsselskab kan have både for den finansielle sektor og for borgere og virksomheder i Danmark, finder udvalget, at kravet om en fornyet vurdering af bestyrelsesmedlemmets egnethed til posten som bestyrelsesformand bør stilles over for pengeinstitutter, realkreditinstitutter og forsikringsselskaber.

Virksomheden vil gennem det pågældende bestyrelsesmedlems forudgående periode som menigt medlem have et vist kendskab til personen, men vil også kunne foretage andre undersøgelser, herunder sonderinger gennem de øvrige bestyrelsesmedlemmers netværk med hensyn til øvrige forhold, der bør inddrages i vurderingen. Det må på den baggrund antages, at virksomhedens øvrige bestyrelsesmedlemmer vil have gode forudsætninger for at foretage vurderingen, når det samtidig i lovbetænkningerne angives, hvilke forhold der vil kunne indgå i vurderingen.

Når en tilsynsmyndighed afviser en person som værende uegnet som bestyrelsesformand, vil der være tale om en bebyrdende forvaltningsakt, der skal begrundes konkret. Afgørelsen vil være indgribende både over for pågældende og virksomheden. Den særlige tavshedspligt, der er pålagt Finanstilsynets ansatte efter § 354 i lov om finansiel virksomhed, indebærer, at en vurdering hovedsageligt vil skulle foretages på baggrund af det skriftlige materiale, der kan tilvejebringes. Det skyldes, at Finanstilsynet

ikke – ligesom bestyrelsesmedlemmerne i virksomheden – vil kunne foretage sonderinger hos andre virksomheder eller personer, uden at overtræde sin tavshedspligt.

Udvalget har også af denne grund fundet det relevant og nødvendigt i de foreslåede lovbemærkninger at angive en række momenter, som vil kunne inddrages i en vurdering af, om den pågældende er egnet til posten som bestyrelsesformand.

Udvalget finder dog samtidig, at det ikke vil ændre på den forskel, der er mellem virksomhedernes og Finanstilsynets muligheder for at foretage undersøgelser, der kan tilvejebringe oplysninger, som skal indgå i vurderingen af pågældendes egnethed som bestyrelsesformand. På den baggrund foreslår udvalget, at der stilles krav om, at virksomhedens indstilling af bestyrelsesmedlem til posten som bestyrelsesformand skriftligt dokumenteres, og at der heri indgår en begrundelse for den vurdering af den pågældendes personlige kompetencer, robusthed og gennemslagskraft, som virksomheden har foretaget.

Dette forslag har til formål at supplere de øvrige lettere dokumenterbare erfaringer og kompetencer, der indgår i vurderingen, herunder eksempelvis den pågældendes cv. Det vil navnlig kunne styrke grundlaget for Finanstilsynets vurdering og dermed i hvert fald delvist imødegå udligne den beskrevne forskel i oplysningsniveau.

11.2 Anbefalingerne fra fagudvalget om kompetence- og erfaringskrav m.v.

Udvalget har noteret sig, at fagudvalget om kompetence- og erfaringskrav samt ansvarsområder for direktionsmedlemmer og nøglepersoner i pengeinstitutter, realkreditinstitutter, betalingsinstitutter og e-pengeinstitutter den 10. juni 2020 sendte anbefalinger i offentlig høring om blandt andet udarbejdelse og brug af ansvarsbeskrivelser og -kort.¹¹⁰

Udvalget har til opgave at komme med forslag til, hvordan det i højere grad kan sikres, at den ansvarlige ledelse og nøglepersoner i en finansiell virksomhed kan holdes strafferetligt ansvarlig for overtrædelse af den finansielle lovgivning, samt vurdere, om der er behov for at skærpe den erstatningsretlige ansvarsvurdering i forhold til ledelsen i finansielle virksomheder. På den baggrund finder udvalget anledning til at redegøre for sin vurdering af, hvilke effekter en gennemførelse af fagudvalgets anbefaling om, at visse finansielle virksomheder skal udarbejde henholdsvis en ansvarsbeskrivelse og et ansvarskort, kan have. Det er sammenfattende udvalgets opfattelse, at anbefalingen vil kunne indebære visse fordele ved fastlæggelsen af navnlig strafansvar og i mindre grad erstatningsansvar, såfremt de gennemføres.

Det bemærkes, at overvejelser om den videre implementering af anbefalingerne pågår, og at anbefalingernes formodningsregel og krav om ansvarsbeskrivelser og -kort endnu ikke er gennemført.

---

¹¹⁰ Fagudvalgets anbefalinger er offentliggjort på Finanstilsynets hjemmeside: https://www.finanstilsynet.dk/-/media/Nyhedscen-ter/2020/Rapport_Anbefalinger_til_kompetence_og_erfaringskrav_samt_ansvarsomrdrer_april2020-pdf.pdf?la=da.

11.2.1 Fagudvalgets anbefaling

Fagudvalget anbefaler i sin rapport, at blandt andet pengeinstitutter og realkreditinstitutter for hver person, der skal egnetheds- og hæderlighedsvurderes, udarbejder en ansvarsbeskrivelse, som beskriver personens ansvarsområder. Det er afgørende for ansvarsbeskrivelsens brugbarhed, at der er en passende afvejning mellem detaljer og enkelhed. Målet er at beskrive personens ansvarsområder klart og tydeligt. Det indebærer også, at det skal beskrives, i hvilket omfang ansvarsområder er delt mellem flere personer.

Ansvarsområder skal også beskrives og placeres, selvom de har en kortere varighed og en given slutdato. Det kan for eksempel dreje sig om større it-projekter og opfølgning på tilsynsmæssige reaktioner eller ansvarsområder, som personen har i en overgangsfase.

I rapporten fra fagudvalget anføres, at ansvarsbeskrivelsen, udover at tydeliggøre den enkeltes ansvar, gør det muligt at foretage en mere fokuseret egnethedsvurdering af en given kandidat, da personens kompetencer og erfaring kan vurderes i forhold til netop det ansvarsområde, som den pågældende skal have.

Fagudvalget anbefaler derudover, at institutterne udarbejder et ansvarskort, som beskriver deres samlede governancestruktur, inklusive ansvarsområder for alle direktionsmedlemmer, medlemmer af den faktiske ledelse og øvrige nøglepersoner, og hvordan disse relaterer sig til hinanden.

Formålet med et ansvarskort er at konsolidere oplysningerne om et instituts ledelse og governancestruktur i ét tilgængeligt, klart og omfattende dokument.

11.2.2 Udvalgets vurdering af den eventuelle betydning for en ansvarsvurdering

11.2.2.1 Indledende overvejelser

Udvalget har på baggrund af fagudvalgets anbefaling overvejet, om anbefalingen vil kunne have betydning for vurderingen af et ledelsesmedlems eller en nøglepersons eventuelle strafansvar eller erstatningsansvar for tabsgivende dispositioner eller overtrædelser af den finansielle lovgivning m.v., herunder om anbefalingen er egnet til at tydeliggøre et eventuelt ansvarsgrundlag.

11.2.2.2 Strafferetligt ansvar

En gennemførelse af anbefalingen om ansvarsbeskrivelse og -kort vil efter udvalgets vurdering kunne give større klarhed i forbindelse med den strafferetlige ansvarsplacering, herunder navnlig vurderingen af, hvem der i en given situation kan bebrejdes for ikke at have foretaget en aktiv handling som ledelsesmedlem.

En virksomheds ansvarskort og det enkelte ledelsesmedlems ansvarsbeskrivelse vil således navnlig kunne belyse en del af de faktorer, der indgår i vurderingen af, om et ledelsesmedlem ifalder ansvar for strafbar passivitet, jf. nærmere herom nedenfor. Det bemærkes dog, at det forhold, at et ledelsesmedlem ifølge en virksomheds ansvarskort og pågældendes ansvarsbeskrivelse har ansvaret for et givent område, ikke ændrer på, at der i en straffesag vil skulle føres selvstændigt bevis for, at ledelsesmedlemmet konkret havde pligt til at handle.

Det er på den baggrund udvalgets vurdering, at ansvarsbeskrivelse og -kort i praksis navnlig vil kunne være nyttige værktøjer i politiets og anklagemyndighedens efterforskning og tilskæring af en sag. Navnlig i de indledende faser, men i et vist omfang også efterfølgende, vil ansvarsbeskrivelse og -kort kunne bidrage til at afklare og besvare spørgsmål om (faglig) ansvarsplacering.

Den praktiske relevans af sådanne beskrivelser og kort forudsætter dog efter udvalgets opfattelse, at der indføres lovkrav om brugen heraf. Er dette ikke tilfældet, vil det være frivilligt for den enkelte virksomhed, om virksomheden vil opfylde kravet om effektive former for virksomhedsstyring i § 71, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed gennem brug af ansvarsbeskrivelser og -kort eller på anden vis.

Den praktiske relevans forudsætter endvidere, at det sikres, at dokumenterne er ajourførte og korrekt afspejler de faktiske beslutningsprocesser og ansvarsstrukturer i virksomheden. Hvis det under efterforskningen viser sig, at dokumenterne kun har formel karakter, svækkes eller bortfalder betydningen.

Som anført i kapitel 5 har en række faktorer betydning for, om der i en straffesag vil kunne pålægges ledelsesmedlemmer strafansvar. I relation til en del af disse faktorer vil en formel placering af det faglige ansvar – gennem udarbejdelse og brug af ansvarsbeskrivelse og -kort i visse finansielle virksomheder – kunne lette myndighedernes arbejde med at placere det strafferetlige ansvar.

Det er for det første udvalgets opfattelse, at en formel ansvarsplacering vil kunne bidrage til at rette myndighedernes opmærksomhed det rette sted hen. Som anført i afsnit 5.4.2, er det uafklaret, om en opdeling af funktioner har en strafferetlig spejlvirkning i relation til placeringen af det strafferetlige ansvar i en virksomhed, således at strafansvaret følger ansvaret for opgaven/funktionen internt i virksomheden. Der må dog efter udvalgets opfattelse antages at være grænser for, hvad en leder ansvarsfrit kan delegerere, og delegation vil ofte medføre, at den delegerende leder har pligt til at føre tilsyn. En entydig formel ansvarsplacering vil i den forbindelse hurtigt kunne kaste lys over den formelt ansvarlige eller i tilfælde af delegation den tilsynsførende, hvilket i en eventuel efterforskning vil kunne være medvirkende til, at der tidligt rettes fokus mod de relevante ledelsespersoner.

Det er dernæst udvalgets opfattelse, at en formel ansvarsplacering kan være nyttig i forbindelse med placeringen af ansvar for strafbar passivitet. Det bemærkes i den forbindelse, at en række eksisterende bestemmelser i den finansielle lovgivning og udvalgets forslag om en ny strafbestemmelse om grove ledelsessvigt hjemler strafansvar for både handlinger og undladelser.

Som det fremgår af afsnit 5.4, er det blandt andet en betingelse for at pålægge ansvar for strafbar passivitet, at der skal være en forventning om en aktiv handling fra den pågældende persons side. Ved et lovmæssigt krav om ansvarsbeskrivelse og ansvarskort vil det fremgå af virksomhedens ansvarskort, hvem der i virksomheden har ansvaret for de forskellige forretningsområder, ligesom det af de enkelte ledelsesmedlemmers og nøglepersoners ansvarsbeskrivelse vil fremgå, hvad de personligt har det faglige ansvar for. Udvalget finder, som anført ovenfor, at det ved en sådan entydig ansvarsplacering i praksis vil være mere klart, hvem der i den givne situation kan forventes at foretage en aktiv handling.

Med hensyn til strafbar passivitet ved uægte undladelsesforbrydelser omfatter strafansvaret kun de personer, der har en særligt begrundet anledning til at handle aktivt i en bestemt situation. Ved en

entydig placering af et fagligt ansvar gennem en ansvarsbeskrivelse for hvert enkelt ledelsesmedlem i en finansiel virksomhed må det forventes, at bevisbyrden for, at der i en given situation forelå en særlig begrundet anledning for det pågældende ledelsesmedlem til at handle, vil være lettere at løfte, end tilfældet er i dag. Det bemærkes dog, at konstateringen af, at et ledelsesmedlem er omfattet af den personkreds, af hvem der kan forventes handling fra, ikke i sig selv er tilstrækkelig til at statuere strafansvar for en uægte undladelsesforbrydelse.

Som det endvidere er anført i afsnit 5.4, kan det have betydning for, om en undladelse er strafbar, hvor central en del af virksomheden overtrædelsen er begået indenfor. Hvis der stilles lovkrav om, at ansvaret for de organisatorisk set mest centrale dele af en virksomhed indgår i ansvars-kortet og dermed placeres hos et ledelsesmedlem eller en nøgleperson gennem en ansvarsbeskrivelse, vurderer udvalget, at det i praksis allerede ud fra en gennemgang af ansvarskortet ofte vil kunne vurderes, om overtrædelsen er sket inden for en central del af virksomhedens forretning.

Som en ud af flere faktorer ved vurderingen af strafbar passivitet indgår også, om den pågældende person, der har undladt at handle, er den ansvarlige daglige leder eller er en overordnet leder, samt om den relevante opgave eller funktion er blevet uddelegeret, og om dette har været berettiget. Udvalget finder i den forbindelse, at en vurdering af grundlaget for og berettigelsen af en konkret uddelegering i praksis må forventes at blive enklere ved brug af ansvarsbeskrivelser og-kort, hvilket i en eventuel efterforskning vil kunne være egnet til at sikre tidlig fokus på de relevante ledelsespersoner.

Udvalget finder endelig, at anbefalingerne om ansvarsbeskrivelse og ansvarskort kun i mindre grad kan få betydning for vurderingen af et strafferetligt ansvar i de tilfælde, hvor et groft ledessvigt foreligger i form af en konkret handling. Udgangspunktet for vurderingen vil i sådanne tilfælde oftest være den aktivt udviste adfærd, og i mindre grad, om den pågældende eksempelvis ud fra et organisatorisk perspektiv er det fagligt ansvarlige ledelsesmedlem.

11.2.2.3 Erstatningsretligt ansvar

Anbefalingen om ansvarsbeskrivelse og -kort vil efter udvalgets vurdering kun i mindre grad kunne have betydning for en erstatningsretlig vurdering og ansvarsplacering.

Den grundlæggende forudsætning for, at der kan blive tale om erstatning, er, at der af en eller flere bestemte personer er foretaget handlinger eller undladelser, der kan karakteriseres som uagtsomme eller forsætlige (culpa), jf. afsnit 7.1.2. Den eller de pågældende skal således have tilsidesat den grad af opmærksomhed og påpasselighed, som man kan forvente af en person, der har påtaget sig den funktion eller opgave, som der er tale om.

Fagudvalgets anbefaling om ansvarsbeskrivelser og et ansvarskort placerer entydigt det formelle (faglige) ansvar for et bestemt område hos et eller flere konkrete medlemmer af direktionen eller hos nøglepersoner, men medfører ikke en ændring i de betingelser, der skal være opfyldt for at ifalde erstatningsansvar.

Udvalget bemærker hertil, at det erfaringsmæssigt i forbindelse med de erstatningsansvarssager, som Finansiell Stabilitet har anlagt, ikke har været et problem at identificere personers faglige ansvarsområder. Dette kan blandt andet skyldes, at de anlagte sager om erstatningsansvar primært er anlagt mod

bestyrelsesmedlemmer og mod de øverste ledelseslag, hvis ansvarsområder generelt er bredere end områderne for de øvrige ledelseslag i organisationen – eksempelvis nøglepersoner. For så vidt angår ansvarssager mod bestyrelsesmedlemmer bemærkes, at disse ikke er omfattet af anbefalingen, hvorfor anbefalingerne selvsagt ingen effekt har i forbindelse med denne persongruppe.

Udvalget finder dog, at det ikke kan afvises, at det i enkelte sager vil blive lettere at identificere de personer, der potentielt vil kunne holdes erstatningsansvarlige, hvis der er foretaget en kortlægning af ansvarsfordelingen i virksomheden, og det samtidig indgår i de pågældende ledelsesmedlemmers og nøglepersoners arbejdsbeskrivelse, hvilke områder i virksomheden de har det faglige ansvar for. En effekt kan derfor ikke udelukkes, navnlig i sager af mindre omfang end erstatningsansvarssager mod tidligere ledelsesmedlemmer i pengeinstitutter overtaget af Finansiell Stabilitet.

Kapitel 12. Udvalgets udkast til lovforslag

§ 1

I lov om finansiel virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 1447 af 11. september 2020, som ændret ved § 1 i lov nr. 641 af 19. maj 2019, § 1 i lov nr. 2110 af 22. december 2020 og § 2 i lov nr. 2223 af 29. december 2020, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 15, udgår »§ 76«, og »§ 78, stk. 1,« ændres til: »§ 78, stk. 1, nr. 1,«.

2. I § 5, stk. 1, indsættes som nr. 80:

»80) Fratrædelsesgodtgørelse:

Enhver form for betaling, der opnås ret til ved modtagerens opsigelse, og som ikke udgør løn i opsigelsesperioden.«

3. I § 64, stk. 2, indsættes som 2. og 3. pkt.:

»Udpeges eller vælges et medlem af bestyrelsen til posten som formand for bestyrelsen i et pengeinstitut, et realkreditinstitut eller et forsikringsselskab, skal bestyrelsesmedlemmet endvidere meddele Finanstilsynet oplysninger om forhold omfattet af stk. 1, nr. 1. Virksomhedens vurdering af en bestyrelsesformands personlige kompetencer omfattet af stk. 1, nr. 1, skal foreligge i skriftlig form.«

4. I § 70, stk. 1, indsættes efter »en forsikringsholdingvirksomhed skal«: »med henblik på at sikre, at virksomheden drives betryggende«.

5. I § 70, stk. 1, nr. 4, ændres »stk. 5« til: »stk. 6«.

6. I § 70, stk. 4, 1. pkt., indsættes efter »for direktionen«: », herunder om direktionen har fraveget disse, og om fravigelsen i givet fald har været forsvarlig«.

7. I § 70 indsættes efter stk. 4 som nyt stykke:

»Stk. 5. Beslutter bestyrelsen konkret at fravige eller acceptere en fravigelse af den fastlagte risiko-profil, de fastlagte politikker eller retningslinjerne for direktionen, skal dette indføres i bestyrelsens forhandlingsprotokol sammen med en redegørelse for grundelsen for beslutningen.«

Stk. 5 og 6 bliver herefter stk. 6 og 7.

8. § 76 ophæves.

9. Efter § 77 i indsættes:

»§ 77 j. Indgår et pengeinstitut eller et realkreditinstitut en aftale om en fratrædelsesordning med et medlem af direktionen, og overstiger værdien af ordningen et beløb svarende til den pågældendes samlede vederlag i de seneste to regnskabsår inklusive pension, skal virksomheden offentliggøre størrelsen af det samlede vederlag, herunder størrelsen af de enkelte vederlagsdele, samt en begrundelse for vederlagsdelenes størrelse.

Stk. 2. Offentliggørelsen efter stk. 1 skal ske på virksomhedens hjemmeside på samme sted, som virksomhedens lønpolitik er offentliggjort, og skal ske hurtigst muligt og senest 3 hverdage efter, at

aftalen er indgået. Oplysningerne om et medlem af direktionens fratrædelsesordning skal være tilgængelige, så længe aftalen er gældende.

§ 77 k. Løn i en aftalt opsigelsesperiode til et medlem af direktionen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut, der ikke modsvares af en sædvanlig arbejdsforpligtelse, skal udbetaltes månedsvis over fritstillingsperioden.

§ 77 l. En fratrædelsesgodtgørelse til et medlem af direktionen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut skal afspejle de resultater, der er opnået ved varetagelse af stillingen og må ikke belønne forseelser eller manglende resultater.

Stk. 2. Fratrædelsesgodtgørelsen skal udbetales i månedsvise rater svarende til størrelsen af modtagerens gennemsnitlige månedsløn inklusive pension i det seneste regnskabsår.

Stk. 3. Udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen kan tidligst begynde, efter en eventuel løn i opsigelsesperioden er udbetalt fuldt ud.

Stk. 4. Bestyrelsen skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen, hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Bestyrelsen skal tilbageholde udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen, hvis virksomheden sigtes for strafbare forhold, der kan tilregnes direktøren, eller hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren er sigtet for strafbare forhold, som er begået i forbindelse med vedkommendes ansættelse i virksomheden.

Stk. 5. Bestyrelsen skal kræve tilbagebetaling af en fratrædelsesgodtgørelse, der er udbetalt helt eller delvist, inden bestyrelsen er blevet bekendt med adfærd eller forhold omfattet af stk. 4.

Stk. 6. Aftaler om rimelig kompensation for konkurrenceklausuler og kundeklausuler er ikke omfattet af stk. 1-5.

§ 77 m. Lovens § 77 j, § 77 k og § 77 l kan ikke fraviges ved aftale.«

10. § 78, *stk. 1*, ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 78. En finansiel virksomhed må ikke uden bestyrelsens godkendelse og indførsel heraf i bestyrelsens forhandlingsprotokol

1) bevilge eksponering mod eller modtage sikkerhedsstillelse fra bestyrelsesmedlemmer og direktører i den finansielle virksomhed eller virksomheder, hvor bestyrelsesmedlemmer og direktører i den finansielle virksomhed er direkte eller indirekte besidder af en kvalificeret andel, bestyrelsesmedlem eller direktør eller

2) indgå aftale med en direktør, når aftalen omfatter større dispositioner i forhold til direktørens økonomiske forhold, eller med en tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod den finansielle virksomheds.

Stk. 2. Medlemmer af bestyrelsen skal erstatte tab, som den finansielle virksomhed lider som følge af bevillinger, sikkerhedsstillelser eller aftaler omfattet af stk. 1, der er godkendt af bestyrelsen, medmindre bestyrelsen godtgør, at tabet ikke kunne være afværget gennem den agtpågivenhed og omhu, som ledelsen af den finansielle virksomhed tilsiger.

Stk. 3. En direktør, der uden bestyrelsens godkendelse bevilger eksponeringer, modtager sikkerhedsstillelser eller indgår aftaler omfattet af stk. 1, indestår for det tab, som den finansielle virksomhed derved måtte blive påført, medmindre direktøren hæfter efter selskabslovens § 215, stk. 2, jf. § 210.

Stk. 4. Er en bevilling eller sikkerhedsstillelse omfattet af stk. 1, nr. 1, uden bestyrelsens godkendelse indgået med et bestyrelsesmedlem i den finansielle virksomhed eller en virksomhed, hvori bestyrelsesmedlemmet direkte eller indirekte besidder en kvalificeret andel, er bestyrelsesmedlem eller direktør, indestår bestyrelsesmedlemmet for det tab, som den finansielle virksomhed derved måtte blive påført, medmindre bestyrelsesmedlemmet hæfter efter selskabslovens § 215, stk. 2, jf. § 210.«

Stk. 2-5 bliver herefter stk. 5-8.

11. I § 78, *stk. 2, 1. pkt.*, der bliver stk. 5, 1. pkt., ændres »De i stk. 1 nævnte eksponeringer skal bevilges« til: »Eksponeringer og aftaler efter stk. 1 skal bevilges eller indgås«, og efter »markedsbaserede vilkår« indsættes: », medmindre eksponeringen indgås over for et medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem på personalevilkår«.

12. I § 78, *stk. 3*, der bliver stk. 6, ændres »de i stk. 1 nævnte eksponeringer« til: »eksponeringer og aftaler efter stk. 1«.

13. I § 78, *stk. 4*, der bliver stk. 7, ændres »stk. 1-3« til: »stk. 1-6«, og efter »eksponeringer mod« indsættes: »og aftaler med«.

14. I § 373, *stk. 1*, ændres »§§ 76, 78 og 101« til: »§ 78, stk. 1 og 5-8, § 101«.

15. I § 373, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »§ 70, stk. 1-4« til: »§ 70, stk. 1-5«, og efter »§ 77 g, stk. 2,« indsættes: »§ 77 j,«.

16. § 373, *stk. 6 og 7*, ophæves, og i stedet indsættes:

»*Stk. 6.* Gør et medlem af en finansiel virksomheds, en finansiel holdingvirksomheds eller en forsikringsholdingvirksomheds bestyrelse eller direktion eller en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, sig skyldig i grove eller oftere gentagne ledelsessvigt, der medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes vedkommende med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning. Det samme gælder, hvis ledelsessvigtet medfører væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet. 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a.

Stk. 7. Personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen eller i det daglige en del af den faktiske ledelse, som gør sig skyldig i grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Det samme gælder for ansatte med ansvar for en nøglefunktion, hvis forsømmelsen eller skødesløsheden medfører væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet. 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for personer, der er knyttet til en sparevirksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen eller i det daglige en del af den faktiske ledelse, eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a.

Stk. 8. Finansielle virksomheder og personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed, og som giver urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende virksomheden til offentlige myndigheder, til offentligheden, til noget selskabsorgan eller til indskydere, de forsikrede eller obligations-ejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning. Tilsvarende gælder sparevirksomheder og personer knyttet til en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a.«

Stk. 8-13 bliver herefter stk. 9-14.

17. I § 373, *stk. 8*, der bliver *stk. 9*, ændres »stk. 9« til: »stk. 10«, og i *stk. 9*, der bliver *stk. 10*, ændres »§§ 75 og 76« til: »§ 75«, og »§ 78, stk. 1-4,« ændres til: »§ 78, stk. 1 og 5-7,«.

18. I § 373, *stk. 11, 1. pkt.*, der bliver *stk. 12, 1. pkt.*, og *stk. 12*, der bliver *stk. 13*, ændres »stk. 1-7 og 10« til: »stk. 1-8 og 11«.

§ 2

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1650 af 17. november 2020, foretages følgende ændring:

1. I § 290 b, *stk. 1*, ændres »stk. 6 eller 7« til: »stk. 6 eller 8«.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 1, stk. 15, i lov om finansiel virksomhed)

Den gældende § 1, stk. 15, i lov om finansiel virksomhed fastlægger, hvilke ledelsesbestemmelser i lov om finansiel virksomhed der skal finde anvendelse på hvilke organer, hvis et europæisk selskab ønsker et to-strengt ledessystem og samtidig har tilladelse som finansiel virksomhed fra Finanstilsynet. Det omfatter bl.a. den gældende § 76 og § 78, stk. 1.

Det foreslås i lovforslagets § 1, nr. 8, at § 76 ophæves. Det foreslås derudover i lovforslagets § 1, nr. 10, at bestemmelsen i den gældende § 76 sammenskrives med § 78, stk. 1, og i vidt omfang videreføres som ny § 78, stk. 1, nr. 1.

Det foreslås på den baggrund i § 1, *stk. 15*, at henvisningen til § 76 udgår, og at henvisningen til § 78, stk. 1, ændres til en henvisning til § 78, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede ændring er en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 8 og 10, og indebærer ikke materielle ændringer.

Til nr. 2 (§ 5, stk. 1, nr. 80, i lov om finansiel virksomhed)

Fratrædelsesgodtgørelser er ikke nærmere defineret som et selvstændigt begreb i lov om finansiel virksomhed i dag, men anses som variabel løn. Variable løndelev er defineret i § 5, stk. 1, nr. 48, i lov om finansiel virksomhed, som aflønningsordninger, hvor den endelige aflønning ikke er kendt på forhånd, herunder bonusordninger, resultatkontrakter, engangsvederlag og andre lignende ordninger, der ikke er en del af den faste løndel.

Det foreslås i § 5, stk. 1, nr. 80, at definere en fratrædelsesgodtgørelse som enhver form for betaling, der opnås ret til ved modtagerens opsigelse, og som ikke udgør løn i opsigelsesperioden.

I EBA's retningslinjer af 27. juni 2016 om forsvarlige aflønningspolitikker i henhold til artikel 74, stk. 3, og 75, stk. 2, i direktiv 2013/36/EU og offentliggørelse af oplysninger i henhold til artikel 450 i forordning (EU) nr. 575/2013 (EBA/GL/2015/22) er fratrædelsesgodtgørelser defineret som betalinger som kompensation for kontraktophør i utide.

Begrebet fratrædelsesgodtgørelse foreslås at omfatte enhver form for betaling, der opnås ret til ved modtagerens opsigelse. Begrebet knyttes dermed ikke alene til situationer, hvor direktøren opsiges af virksomheden. De foreslåede begrænsninger i lovforslagets § 77 l, stk. 1-5, finder anvendelse, uanset hvem der tager initiativ til samarbejdets ophør.

Kompensation for aftaler mellem virksomheden og direktøren i forbindelse med direktørens fratrædelse er også omfattet af begrebet fratrædelsesgodtgørelse. Det kan bl.a. være aftaler om kompensation for en konkurrenceklausul, en kundeklausul eller andre former for klausuler, som er betinget af modtagerens opsigelse.

Løn i opsigelsesperioden anses ikke som en fratrædelsesgodtgørelse, da modtageren ved løn i opsigelsesperioden sædvanligvis fortsat vil være bundet af ansættelseskontrakten i en på forhånd fastsat opsigelsesperiode, hvor vedkommende modtager løn på tilsvarende måde som under ansættelsen. Dette gælder også, selvom vedkommende er suspenderet eller fritstillet i hele eller dele af opsigelsesperioden. I nogle tilfælde vil løn i opsigelsesperioden endvidere være betinget af, at modtageren endnu ikke er indtrådt i en ny stilling.

En optjent bonus, som udbetales i forbindelse med modtagerens opsigelse på baggrund af en bonusaftale indgået under ansættelsen, anses heller ikke som en fratrædelsesgodtgørelse, medmindre denne bonus er betinget af vedkommendes opsigelse. Årsagen er, at modtageren ikke opnår ret til denne bonus som følge af vedkommendes fratrædelse, selvom hele eller dele heraf udbetales i forbindelse med vedkommendes opsigelse. En optjent skønsmæssig pensionsfordel anses heller ikke som en del af en fratrædelsesgodtgørelse. Både bonusser og skønsmæssige pensionsfordele er i forvejen omfattet af restriktive udbetalingsbegrænsninger, jf. § 77 a i lov om finansiel virksomhed.

Aftaletidspunktet er ikke afgørende for, om der er tale om en fratrædelsesgodtgørelse. Der vil således være tale om en fratrædelsesgodtgørelse, uanset som aftalen herom er indgået i forbindelse med ansættelsen, fratrædelsen eller et tidspunkt herimellem. Det afgørende er, at udbetalingen er betinget af vedkommendes opsigelse.

Til nr. 3 (§ 64, stk. 2, 2. og 3. pkt., i lov om finansiel virksomhed)

Et medlem af bestyrelsen i en finansiel virksomhed skal have tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne varetage hvervet, jf. § 64, stk. 1, nr. 1, i lov om finansiel virksomhed (egnethedskrav). Efter stk. 2 skal medlemmerne af bestyrelsen eller direktionen i en finansiel virksomhed meddele Finanstilsynet bl.a. oplysninger om forhold som nævnt i stk. 1 i forbindelse med deres indtræden i den finansielle virksomheds ledelse.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, at egnethedskravene varierer, alt efter om der er tale om et bestyrelseshverv eller en direktionspost, og at der i øvrigt ikke stilles ubetingede krav om, at et bestyrelsesmedlem skal have særlig indsigt i finansielle virksomheders forhold, jf. Folketingstidende 2018-19, tillæg A, L 184 som fremsat, side 38.

Det fremgår desuden, at kravene i § 64 skal være opfyldt til enhver tid, hvilket indebærer, at kravene skal opfyldes fra det tidspunkt, hvor bestyrelsesmedlemmet eller direktøren tiltræder hvervet eller stillingen i den finansielle virksomhed og i hele den periode, hvori den pågældende person varetager hvervet eller stillingen. Når en person tiltræder et hverv som bestyrelsesmedlem eller en stilling som direktør for en finansiel virksomhed, påser Finanstilsynet, at vedkommende har tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at kunne udøve hvervet eller varetage stillingen i virksomheden og dermed, at den pågældende opfylder kravene.

Det foreslås i § 64, stk. 2, 2. pkt., at hvis et medlem af bestyrelsen udpeges eller vælges til posten som formand for bestyrelsen i et pengeinstitut, et realkreditinstitut eller et forsikringselskab, skal bestyrelsesmedlemmet endvidere meddele Finanstilsynet oplysninger om forhold omfattet af stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at et bestyrelsesmedlem i pengeinstitutter, realkreditinstitutter og forsikringsselskaber, der skal varetage hvervet som bestyrelsesformand for den samme virksomhed, er forpligtet til at meddele Finanstilsynet oplysninger om pågældendes viden, kompetencer og erfaring, der er afgørende for, at den pågældende kan varetage hvervet som bestyrelsesformand i virksomheden. Bestemmelsen er således først og fremmest en oplysningspligt, der skal supplere Finanstilsynets pligt til at oplyse sagen som led i sagsbehandling, jf. officialmaksimen. ”Endvidere” skal forstås som oplysninger, der supplerer de oplysninger, som den pågældende har pligt til at meddele Finanstilsynet efter stk. 2, 1. pkt., og skal således ses i lyset af, at der allerede gælder en pligt til at oplyse om forhold omfattet af stk. 1, nr. 1.

Ved ”et medlem af bestyrelsen” skal forstås både menige medlemmer og eventuelle næstformænd.

Bestemmelsen har til formål at sikre, at et menigt bestyrelsesmedlem eller en næstformand, der efter udpegning eller valg m.v. skal varetage hvervet som formand for bestyrelsen skal opfylde det egnethedskrav, der i henhold til § 64, stk. 1, nr. 1, stilles til en person, der skal varetage hvervet som bestyrelsesformand i virksomheden. Med udpegning eller valg skal forstås enhver form for beslutning, der fører til, at det pågældende bestyrelsesmedlem i en periode skal varetage bestyrelsesformandsposten i virksomheden. Dette gælder dog ikke næstformandens varetagelse af formandsposten på baggrund af sædvanligt forfald fra et eller enkeltstående bestyrelsesmøder. Det har således ingen betydning, om en person måtte have titel af fungerende bestyrelsesformand.

Det foreslåede vil indebære, at der fremover vil skulle foretages en særskilt vurdering af, om det bestyrelsesmedlem, der skal varetage bestyrelsesformandsposten, besidder tilstrækkelig erfaring, personlige såvel som faglige kompetencer og den nødvendige robusthed og gennemslagskraft til at lede arbejdet i bestyrelsen og sikre, at bestyrelsens tilsyns- og kontrolopgaver i forhold til direktionen løses på effektiv måde.

I vurderingen af kandidatens egnethed vil indgå den pågældendes evne til at lede arbejdet i bestyrelsen og sikre et konstruktivt samarbejde med direktionen, herunder give direktionen det nødvendige med- og modspil med hensyn til strategiske og styringsmæssige anliggender samtidig med, at bestyrelsens tilsyn og kontrol med direktionen fastholdes.

Bestyrelsesformanden skal bl.a. facilitere et åbent og tillidsfuldt samarbejde i bestyrelsen, hvor alle medlemmer får mulighed for og lyst til at deltage med henblik på, at bestyrelsen træffer beslutning om de anliggender, som det tilkommer bestyrelsen at afgøre, og at de beslutninger, der tages i bestyrelsen, træffes på et oplyst og kvalificeret grundlag. Bestyrelsesformanden skal sørge for, at arbejdet i bestyrelsen tilrettelægges således, at bestyrelsen fører et effektivt tilsyn og kontrol med direktionen. Formanden skal endvidere tage initiativ til at sikre, at sammensætningen af bestyrelsen repræsenterer de kompetencer, der er relevante for virksomheden. Bestyrelsesformanden skal kunne evaluere bestyrelsens og direktionens arbejde og være indstillet på at være virksomhedens ansigt udadtil i situationer, hvor dette er påkrævet eller i øvrigt relevant.

Ved vurderingen af en kandidat vil der først og fremmest skulle inddrages den pågældendes hidtidige erfaring fra bestyrelseshverv eller toplederstillinger. Der skal ved vurderingen bl.a. lægges vægt på, hvilke tidligere og nuværende poster eller hverv, den pågældende har varetaget eller varetager, den tidsmæssige udstrækning af posterne eller hvervene, deres art og kompleksitet samt karakteren af de virksomheder m.v., der er tale om, herunder om der heriblandt er virksomheder inden for den finansielle sektor. De nævnte forhold tillige med den pågældendes uddannelse, teoretiske og praktiske kendskab til virksomhedens kerneområder, herunder virksomhedens forretningsmodel, vil kunne danne grundlag for en formodning om, at vedkommende har de nødvendige personlige og faglige kvaliteter til at kunne påtage sig rollen som bestyrelsesformand i virksomheden.

Ved vurderingen af, om kandidaten besidder den nødvendige robusthed og gennemslagskraft vil eksempelvis kunne indgå, om den pågældende er egnet til og indstillet på at være den ledende kraft i bestyrelsen og at være den, der sætter dagsordenen og faciliterer et åbent og tillidsfuldt samarbejde i bestyrelsen. Kandidaten skal være ansvarsbevidst, overbevisende og i besiddelse af et godt overblik og en god dømmekraft og kunne træffe og gennemføre også vanskelige beslutninger, herunder i forhold til direktionen. Kandidaten skal have den nødvendige forhandlingserfaring og strategiske indsigt samt de nødvendige kommunikative evner. Egenskaber såsom ansvarsbevidsthed, godt overblik, god dømmekraft og evnen til at træffe og gennemføre beslutninger er vigtige, når bestyrelsesformanden skal være drivkraften og indgå i den nævnte relation til direktionen.

De ovenfor anførte egenskaber og karakteristika er ikke udtømmende.

Der vil kunne foretages en vurdering med udgangspunkt i bl.a. oplysningerne i kandidatens curriculum vitae (cv), herunder navnlig om pågældende har bestyrelses- eller ledelseserfaring fra en finansiell virksomhed eller anden erhvervsvirksomhed eller organisation af tilsvarende kompleksitet, størrelse eller samfundsmæssig betydning. Har den pågældende ingen sådan erfaring, eller har den pågældende

åbenbart haft ringe succes i sådanne stillinger, vil det kunne have formodningen imod sig, at vedkommende besidder tilstrækkelige faglige kompetencer og den nødvendige robusthed og gennemslagskraft til at lede arbejdet i bestyrelsen og give direktionen det fornødne faglige og ledelsesmæssige modspil. Tilsvarende vil det forhold, at et bestyrelsesmedlem ifølge virksomhedens forhandlingsprotokol over bestyrelsesarbejdet meget sjældent har deltaget aktivt på bestyrelsesmøderne, ved vurderingen af den pågældende kunne tale for, at den pågældende ikke er egnet som bestyrelsesformand.

Virksomhedens bestyrelse vil kunne gennemføre interviews som bidrag til en afklaring af de faktiske oplysninger, der relaterer sig til kandidatens egnethed. Det kunne eksempelvis være med henblik på mundtligt at drøfte forventninger til bestyrelsesformandsrollen, herunder med henblik på en vurdering af, hvorvidt kandidaten har de nødvendige personlige kompetencer og den nødvendige robusthed og gennemslagskraft til at lede arbejdet i en bestyrelse i den konkrete type af finansiel virksomhed.

Oplysninger om kandidatens eksamensbeviser, certificeringer, uddannelsesbeviser m.v. angår først og fremmest viden og kompetencer og i mindre grad, hvorvidt den pågældende besidder den fornødne robusthed og gennemslagskraft som person. Den pågældendes uddannelsesprofil eller uddannelsesniveau vil således aldrig kunne stå alene, dels fordi det i sig selv ikke opfylder kravet om erfaring og kompetencer, og dels fordi vurderingen også vil skulle vedrøre den pågældendes personlige robusthed og gennemslagskraft. De nævnte forhold vil dog kunne indgå med nogen vægt i den samlede vurdering.

Oplysninger om kandidatens praktiske erfaring gennem tidligere stillinger vil også indgå i vurderingen, herunder den pågældendes roller og opgaver og de krævede kvalifikationer, eksempelvis typen af den tidligere stilling og ansvarsområder, ansættelsesforholdets varighed, typen og kompleksiteten af den eller de virksomheder, hvor vedkommende var ansat, herunder vedkommendes beslutningsbeføjelser og ansvar og antal underordnede kan indgå. anbefalinger fra tidligere ansættelse kan skabe en formodning om den pågældendes professionelle adfærd.

Der stilles i praksis mindre omfattende krav til en bestyrelsesformand i en mindre og ikke-kompleks finansiel virksomhed, end hvis der er tale om en stor og kompleks finansiel virksomhed. Vurderingen af, om en person opfylder kravene, skal foretages med udgangspunkt i hvervet som bestyrelsesformand i den konkrete virksomhed. Det er således muligt, at en person på baggrund af sin uddannelsesmæssige baggrund og hidtidige ledelseserfaring opfylder kravet om tilstrækkelig viden, faglig kompetence og erfaring til at være bestyrelsesformand i et mindre pengeinstitut, men at den pågældende ikke vil kunne opfylde kravet i forhold til rollen som bestyrelsesformand i en stor landsdækkende virksomhed.

Det bemærkes, at sker udpegningen eller valget til bestyrelsesformand ikke som led i et skifte fra menigt bestyrelsesmedlem eller næstformand, vil vurderingen skulle indgå i forbindelse med den pågældendes direkte indtræden i bestyrelsesformandsposten efter § 64, stk. 1, nr. 1, jf. stk. 2, 1. pkt.

Det foreslås i § 64, stk. 2, 3. pkt., at virksomhedens vurdering af en bestyrelsesformands personlige kompetencer omfattet af stk. 1, nr. 1, skal foreligge i skriftlig form.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er navnlig at sikre, at virksomheden aktivt tager stilling til, om den, som virksomheden overvejer at indstille som bestyrelsesformand, har tilstrækkelige personlige egenskaber til at varetage dette hverv.

Ved "personlige kompetencer" skal forstås navnlig, om pågældende besidder den robusthed og gennemslagskraft, der er påkrævet til at lede arbejdet i bestyrelsen og give direktionen det fornødne faglige og ledelsesmæssige modspil. Der sigtes herved de mere personlige kompetencer og egenskaber, som indgår i bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse i § 64, stk. 2, 2. pkt.

Forslaget vil indebære, at virksomheden har pligt til skriftligt at dokumentere sin vurdering af ovennævnte egenskaber.

Forslaget skal ses i lyset af, at vurderingen af de personlige kompetencer ofte vil være baseret på mere skønsmæssige og friere overvejelser end de øvrige krav efter stk. 1, nr. 1.

Til nr. 4 (§ 70, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed)

Den gældende bestemmelse i § 70 indeholder krav til bestyrelsens overordnede og strategiske funktion. Dette omfatter løbende stillingtagen til virksomhedens forretningsmæssige aktiviteter, risiko-profil og politikker m.v. Samtidig indeholder bestemmelsen krav til bestyrelsens fastlæggelse af retningslinjer til direktionen og til direktionens rapportering til bestyrelsen om virksomhedens risici. Endelig indeholder bestemmelsen krav til bestyrelsens opfølgning på, om risikoprofil og politikker følges i virksomheden, og til, at bestyrelsen træffer de fornødne forholdsregler, hvis risikoprofil og politikker ikke længere er forsvarlige for den finansielle virksomhed.

Kravene gælder for alle finansielle virksomheder. Efter § 70, stk. 1, nr. 1, skal bestyrelsen for en finansiel virksomhed fastlægge, hvilke forretningsmæssige aktiviteter virksomheden vil beskæftige sig med inden for virksomhedens formålsparagraf. I et pengeinstitut vil bestyrelsen eksempelvis skulle beslutte, hvilke pengeinstitutaktiviteter (indlån, udlån, værdipapirhandel m.v.) virksomheden skal beskæftige sig med. Bestyrelsen i et forsikringsselskab vil f.eks. skulle tage stilling til, hvilke forsikringsklasser og -produkter selskabet skal udbyde.

Bestyrelsen skal desuden efter stk. 1, nr. 2, identificere og kvantificere de væsentlige risici, som virksomheden påtager sig, dels ved sine forretningsmæssige aktiviteter, dels ved sin indretning. Bestyrelsen skal herunder træffe beslutning om virksomhedens risikoprofil, der er den overordnede ramme for, hvilke og hvor store risici virksomheden ønsker at påtage sig. Eksempelvis skal bestyrelsen i et pengeinstitut fastlægge, hvilke kreditrisici pengeinstituttet vil kunne påtage sig som følge af de aktiviteter, som pengeinstituttet skal udføre. Bestyrelsen skal desuden fastlægge, hvor store disse risici må være. Det kan f.eks. være grænser for eksponeringer mod bestemte brancher og for eksponeringer mod bestemte geografiske områder. I et forsikringsselskab skal bestyrelsen f.eks. fastlægge, hvilke og hvor store forsikrings- og markedsrisici selskabet vil påtage sig.

Ud fra den fastlagte risikoprofil skal bestyrelsen efter § 70, stk. 1, nr. 3, fastlægge politikker m.v. for virksomhedens væsentlige aktiviteter og tilknyttede risici under hensyntagen til samspillet mellem disse. Med politikker menes principper for, hvordan virksomheden skal drives, for at risikoprofilen kan overholdes. For et pengeinstitut kan der f.eks. være tale om, at bestyrelsen skal fastlægge overordnede principper for, hvorledes kreditrisici holdes inden for de fastlagte rammer, f.eks. gennem opfølgning på hvordan kreditterne udvikler sig. I et forsikringsselskab vil det f.eks. kunne dreje sig om de overordnede principper for selskabets forsikringsmæssige risici og opfølgning på, hvordan bl.a. forsikringsudbetalingerne udvikler sig, og om de indlagte forudsætninger holder.

Efter § 70, stk. 1, nr. 4, skal der fastsættes regler for, hvorledes direktionen skal rapportere til bestyrelsen. Rapporteringen skal sikre, at bestyrelsen til stadighed har kendskab til den finansielle virksomheds aktuelle risici, herunder om virksomheden overholder lovgivningens krav til, hvor store risici, virksomheden må påtage sig. Dette skal dels gøre det muligt for bestyrelsen at gribe ind i tide overfor uønskede risici, dels udgøre en del af beslutningsgrundlaget, når bestyrelsen skal revurdere risikoprofilen.

Bestyrelsen skal på grundlag af den fastlagte risikoprofil og de fastlagte politikker for virksomheden give direktionen skriftlige retningslinjer, der som minimum skal indeholde 1) kontrollerbare rammer for, hvilke og hvor store risici direktionen må påføre virksomheden 2) principperne for opgørelse af de enkelte risikotyper 3) regler om, hvilke dispositioner der kræver bestyrelsens stillingtagen, og hvilke dispositioner direktionen kan foretage som led i sin stilling og 4) regler for, hvordan og i hvilket omfang direktionen skal rapportere til bestyrelsen om virksomhedens risici, herunder om udnyttelsen af rammene i retningslinjerne for direktionen og om overholdelsen af de grænser, der er fastsat i lovgivningen vedrørende de risici, som virksomheden må påtage sig.

Det foreslås, at det i *stk. 1* indsættes, at bestyrelsens fastlæggelse af bl.a., hvilke hovedtyper af forretningsmæssige aktiviteter virksomheden skal udføre og politikker for, hvorledes virksomheden skal styre hver af virksomhedens væsentlige aktiviteter og de risici, der er knyttet hertil, skal ske med henblik på at sikre, at virksomheden drives betryggende.

Den foreslåede ændring indebærer ikke nye pligter for bestyrelsen i en finansiell virksomhed, men skal tydeliggøre, at virksomhedens fastlagte risikoprofil, politikker og skriftlige retningslinjer til direktionen er centrale for, at virksomheden drives på en betryggende måde. Fastlæggelsen heraf er således bestyrelsens måde at angive, hvordan virksomheden skal drives, så det sker med den nødvendige hensyntagen til virksomhedens risikoprofil og forretningsmodel.

Med den foreslåede ændring tilsigtes det imidlertid, at tilsidesættelse af visse af de politikker og skriftlige retningslinjer, som de finansielle virksomheder skal fastsætte efter § 70 og ledelsesbekendtgørelserne, fremover tillægges større vægt ved ansvarsbedømmelsen i erstatningssager i forbindelse med tab, som den finansielle virksomhed har lidt på eksponeringer, hvor virksomhedens politikker eller retningslinjer er tilsidesat.

Tilsidesættelse af en forskrift i interne retningslinjer vil kunne være relevant for ansvarsbedømmelsen, når formålet med den skriftlige retningslinje helt eller delvis er at regulere, hvad der udgør forsvarlig optræden i den givne situation, f.eks. i forbindelse med bevillingen af et lån. Sådanne interne retningslinjer, hvis hovedformål er at sikre, at finansielle virksomheder drives på en forsvarlig måde, bl.a. med henblik på at imødegå overdreven risikotagning, som kan lede til betydelige tab for virksomhederne, vil eksempelvis kunne være virksomhedens kreditpolitik, markedsrisikopolitik, politik for operationelle risici, politik for forsikringsmæssig afdækning af risici, likviditetspolitik, politik for risiko for overdreven gearing, hvidvaskpolitik, it-sikkerhedspolitik og it-risikostyringspolitik.

Tilsidesættelse af en forskrift i skriftlige retningslinjer vil i erstatningsmæssig sammenhæng i praksis kunne være relevant i tilfælde, hvor en finansiell virksomhed i forbindelse med bevillingen af et lån har fraveget de skriftlige retningslinjer, som virksomhedens bestyrelse har fastsat med hensyn til efterlevelsen af kreditpolitikken, og hvor det efterfølgende viser sig, at virksomheden har lidt et tab på eksponeringen. Eksempelvis vil det ved vurderingen af en direktørs erstatningsansvar være relevant

at inddrage den omstændighed, at en bevilling i strid med kreditpolitikken bevilningsbeføjelse ikke har været forelagt bestyrelsen. Stiller kreditpolitikken krav om grundige analyser af kundens årsopgørelse, budget og indkomst- og formueopgørelse, vil det være relevant for den erstatningsretlige vurdering af en direktørs eller et bestyrelsesmedlems ansvar, at en sådan analyse ikke er foretaget i forbindelse med bevillingen, eller at bestyrelsen ikke har efterspurgt en sådan analyse ved bevillingen.

Ansvarsbedømmelsen i erstatningssager vedrørende tilsidesættelse af politikker eller skriftlige retningslinjer vil i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

Tilsidesættelsen af forskrifter i interne retningslinjer vil ikke i sig selv medføre erstatningsansvar, selvom retningslinjerne har til formål at regulere, hvad der er forsvarlig optræden i den pågældende situation. Tilsidesættelse vil således eksempelvis i det konkrete tilfælde kunne vurderes at være uden betydning for tabet. Der tilsigtes ikke en ændring af, hvilken betydning tilsidesættelse af interne retningslinjer, der alene har en ordensmæssig karakter, tillægges ved ansvarsbedømmelsen.

Til nr. 5 (§ 70, stk. 1, nr. 4, i lov om finansiel virksomhed)

Med den foreslåede ændring i lovforslaget § 1, nr. 7, foreslås det at indsætte et nyt stk. 5 i § 70.

Det foreslås på den baggrund, at § 70, stk. 1, nr. 4, ændres, så henvisningen til stk. 5 ændres 6.

Den foreslåede ændring er en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 7.

Til nr. 6 (§ 70, stk. 4, 1. pkt., i lov om finansiel virksomhed)

Efter den gældende bestemmelse i § 70, stk. 2, skal bestyrelsen udarbejde skriftlige retningslinjer til direktionen. Dette skal ske på grundlag af bestyrelsens overvejelser og beslutninger om forretningsmæssige aktiviteter, risikoprofil og politikker. Beslutningen om retningslinjerne til direktionen skal bl.a. indeholde de kvantitative og kvalitative rammer, inden for hvilke direktionen kan disponere. Såvel de kvantitative som de kvalitative rammer skal være kontrollerbare således, at det er muligt for direktionen selv at kontrollere og for bestyrelsen at følge op på, om rammerne overholdes. Som en integreret del af fastsættelsen af rammerne skal bestyrelsen tage stilling til, efter hvilke principper risici skal opgøres, således at der ikke er tvivl om, hvad rammerne indebærer. Samtidig skal bestyrelsen beslutte, hvilke typer af dispositioner, direktionen kan træffe på egen hånd, og hvilke dispositioner der kræver bestyrelsens godkendelse. Dette skal sikre, at væsentlige dispositioner, der efter den finansielle virksomheds forhold er af usædvanlig art eller af stor betydning, vurderes eksplicit af bestyrelsen i forhold til den finansielle virksomheds risikoprofil og politikker.

Efter den gældende bestemmelse i § 70, stk. 4, skal bestyrelsen for virksomheden løbende vurdere, om direktionen varetager sine opgaver i overensstemmelse med den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker og retningslinjerne for direktionen. Bestyrelsen skal træffe passende foranstaltninger, hvis dette ikke er tilfældet. De nødvendige forholdsregler afhænger af karakteren af den manglende overholdelse.

Efter § 70, stk. 6, kan Finanstilsynet fastsætte nærmere regler om de forpligtelser, der påhviler bestyrelsen for en finansiel virksomhed, en finansiel holdingvirksomhed og en forsikringsholdingvirksomhed efter bestemmelserne i § 70, stk. 1-4.

Finanstilsynet har med hjemmel heri udstedt bekendtgørelse nr. 1706 af 27. november 2020 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. og bekendtgørelse nr. 1723 af 16. december 2015 om ledelse af styring af forsikringsselskaber m.v. (ledelsesbekendtgørelserne). Ledelsesbekendtgørelserne indeholder bl.a. nærmere krav til indholdet af de skriftlige retningslinjer, bestyrelsen skal give til direktionen efter § 70, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed, herunder om hvilke beføjelser, der ikke kan henlægges til direktionen.

Det følger af bekendtgørelsen om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., at bestyrelsen for en finansiel virksomhed i sin forretningsorden skal have procedurer for bestyrelsens tilsyn med direktionens ledelse af den finansielle virksomhed og eventuelle datterselskaber, herunder vurdering af, om direktionen varetager sine opgaver på behørig måde og i overensstemmelse med den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker og bestyrelsens retningslinjer til direktionen.

Direktionen skal sikre, at der løbende sker skriftlig og betryggende rapportering på alle relevante ledelsesmæssige niveauer og overholdelsen og udnyttelsen af væsentlige grænser for risikotagning indeholdt i medfør af de retningslinjer som bestyrelsen har fastsat, jf. § 21, stk. 1, 1. pkt., i bekendtgørelsen nr. 1706 af 2. november 2020 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. Direktionen skal desuden sikre, at der sker rapportering om andre væsentlige forhold, der ikke måtte være omfattet af beføjelser fastsat i retningslinjerne eller i videregivne beføjelser, jf. bekendtgørelsens § 22, stk. 1, 1. pkt.

Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. indeholder desuden nærmere regler for rapportering for bl.a. efterlevelsen af de enkelte politikker. For kreditpolitikken gælder f.eks., at bestyrelsen mindst hvert kvartal skal modtage rapportering på kreditområdet. Mindst to af rapporteringerne i løbet af et år skal i fuldt omfang opfylde kravene i bilag 1, nr. 32-36, mens de øvrige rapporteringer kan være mindre omfattende. Rapporteringen skal bl.a. belyse, hvordan virksomheden efterlever de enkelte elementer i kreditpolitikken samt bestyrelsens retningslinjer til direktionen på kreditområdet, jf. bilag 1, nr. 32.

Heraf følger, at bestyrelsen som et led i sin forpligtelse til løbende at vurdere såvel virksomhedens risici som direktionens varetagelse af sine opgaver i retningslinjerne til direktionen skal tage stilling til omfanget af direktionens forpligtelse til at rapportere til bestyrelsen. Rapporteringen skal omfatte både alle retningslinjernes rammer og alle de grænser, der er fastsat i lovgivningen. Reglerne i ledelsesbekendtgørelsen indebærer således også, at direktionen skal rapportere til bestyrelsen, hvis der er vilkår i virksomheden eller på de finansielle markeder, der indebærer, at de af bestyrelsen fastlagte risikoprofil og politikker ikke længere kan overholdes, også selvom direktionen følger retningslinjerne.

Det foreslås, at det i *stk. 4, 1. pkt.*, præciseres, at bestyrelsens løbende skal vurdere, om direktionen varetager sine opgaver i overensstemmelse med den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker og retningslinjer for direktionen, herunder om direktionen har fraveget disse, og om det i givet fald har været forsvarligt.

Der er tale om en sproglig præcisering af lovteksten, som alene har til formål at tydeliggøre bestyrelsens pligter i forhold til bestyrelsens løbende vurdering af direktionen med hensyn til fravigelse af virksomhedens risikoprofil, politikker eller retningslinjerne for direktionen.

Den foreslåede ændring skal ses i sammenhæng med den foreslåede ændring i lovforslagets § 1, nr. 4, (§ 70, stk. 1), hvorefter det foreslås, at tilsidesættelse af den finansielle virksomheds fastlagte risikoprofil, fastlagte politikker og retningslinjer for direktionen tillægges større vægt ved ansvarsbedømmelsen i erstatningssager, idet det på den baggrund vurderes at være hensigtsmæssigt, at tydeliggøre bestyrelsens pligter med hensyn til den løbende vurdering af direktionens opgavevaretagelse efter § 70, stk. 4, i lov om finansiell virksomhed.

Den foreslåede bestemmelse indebærer ikke materielle ændringer med hensyn til bestyrelsens pligter efter § 70, stk. 4.

Til nr. 7 (§ 70, stk. 5, i lov om finansiell virksomhed)

Efter den gældende bestemmelse i § 70, stk. 2, skal bestyrelsen udarbejde skriftlige retningslinjer til direktionen. Dette skal ske på grundlag af bestyrelsens overvejelser og beslutninger om forretningsmæssige aktiviteter, risikoprofil og politikker. Beslutningen om retningslinjerne til direktionen skal bl.a. indeholde de kvantitative og kvalitative rammer, inden for hvilke direktionen kan disponere. Såvel de kvantitative som de kvalitative rammer skal være kontrollerbare således, at det er muligt for direktionen selv at kontrollere og for bestyrelsen at følge op på, om rammerne overholdes. Som en integreret del af fastsættelsen af rammerne skal bestyrelsen tage stilling til, efter hvilke principper risici skal opgøres, således at der ikke er tvivl om, hvad rammerne indebærer. Samtidig skal bestyrelsen beslutte, hvilke typer af dispositioner, direktionen kan træffe på egen hånd, og hvilke dispositioner der kræver bestyrelsens godkendelse. Dette skal sikre, at væsentlige dispositioner, der efter den finansielle virksomheds forhold er af usædvanlig art eller af stor betydning, vurderes eksplicit af bestyrelsen i forhold til den finansielle virksomheds risikoprofil og politikker.

Efter § 74, stk. 1, skal bestyrelsesformanden sørge for, at bestyrelsen mødes, når det er nødvendigt. Det fremgår desuden af bilag 6, pkt. 5, til bekendtgørelsen om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., at bestyrelsen skal mødes, når der skal træffes beslutning om forhold, der ikke er omfattet af de beføjelser, bestyrelsen har givet til direktionen. Det vil således være nødvendigt at bestyrelsen mødes, hvis der skal behandles sager om fravigelse af virksomhedens fastlagte risikoprofil, fastlagte politikker eller de retningslinjerne for direktionen, medmindre muligheden for at fravige disse fremgår af virksomhedens interne regler.

Efter § 7, stk. 3, i bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. kan retningslinjerne kun undtagelsesvis give mulighed for, at direktionen kan disponere risici i en størrelsesorden, der ligger uden for den fastlagte risikoprofil og retningslinjernes grænser og da kun, hvis forudsætningerne herfor fremgår af retningslinjerne. Hvis disse forudsætninger ikke kan fastlægges, kan direktionen ikke forudgående gives beføjelser til overskridelse af retningslinjernes grænser.

Efter § 74, stk. 3, 1. pkt., i lov om finansiell virksomhed skal der føres protokol over forhandlingerne i bestyrelsen, og protokollen skal underskrives af samtlige tilstedeværende medlemmer. Bestemmelsen indebærer af hensyn til senere mulighed for dokumentation og eventuelt placering af ansvar, at protokollen skal være en forhandlingsprotokol og ikke kun en beslutningsprotokol. Desuden skal det efterfølgende være muligt at genfinde forudsætningerne for de drøftelser, der har fundet sted. Det vil

således skulle fremgå af bestyrelsens forhandlingsprotokol, når bestyrelsen har drøftet sager om fravigelse af den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker eller retningslinjerne for direktionen, jf. § 70, stk. 4, i lov om finansiel virksomhed, herunder hvilke forudsætninger der ligger til grund for beslutningen om at godkende eller acceptere en fravigelse af virksomhedens fastlagte risikoprofil, fastlagte politikker eller retningslinjerne for direktionen.

Det foreslås, at der i § 70 indsættes et nyt *stk. 6*, hvorefter bestyrelsens beslutning om konkret at fravige eller acceptere en fravigelse af den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker eller retningslinjerne for direktionen, skal indføres i bestyrelsens forhandlingsprotokol sammen med en redegørelse for begrundelsen for beslutningen.

Den foreslåede ændring har til formål at tydeliggøre bestyrelsens pligter med hensyn til fravigelse af virksomhedens risikoprofil, politikker eller retningslinjerne for direktionen. Kravene til redegørelsen for begrundelsen for beslutningen vil svare til de eksisterende krav efter § 74, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed. Det indebærer bl.a., at det skal være muligt at genfinde forudsætningerne for de drøftelser, der har fundet sted i bestyrelsen.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte tilfælde, hvor fravigelsen af virksomhedens risikoprofil, politikker eller retningslinjerne for direktionen er sket efter beslutning fra bestyrelsen, eller hvor bestyrelsen har accepteret, at direktionen har fraveget disse.

Bestemmelsen vil derimod ikke omfatte tilfælde, hvor direktionen uden bestyrelsens vidende har fraveget risikoprofilen, politikker eller retningslinjerne for direktionen, og hvor bestyrelsen først efterfølgende bliver opmærksom herpå. Sådanne tilfælde vil i stedet være omfattet af den gældende bestemmelse i § 70, stk. 4, i lov om finansiel virksomhed om bestyrelsens løbende vurdering af direktionens varetagelse af sine opgaver, hvorefter bestyrelsen skal træffe passende foranstaltninger, hvis direktionen ikke varetager sine opgaver i overensstemmelse med den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker og retningslinjerne for direktionen.

Den foreslåede ændring indebærer ikke nye pligter for bestyrelsen for finansielle virksomheder, der efter de gældende regler skal føre eventuelle fravigelser af virksomhedens risikoprofil, politikker eller retningslinjerne for direktionen til protokols, jf. § 74 i lov om finansiel virksomhed.

Til nr. 8 (§ 76 i lov om finansiel virksomhed)

Efter § 76 i lov om finansiel virksomhed må en direktør ikke uden bestyrelsens godkendelse indgå aftale mellem den finansielle virksomhed og sig selv eller aftale mellem den finansielle virksomhed og tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod den finansielle virksomheds interesse.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestyrelsen skal tage stilling til aftalens væsentligste indhold, og at godkendelsen skal være udtrykkelig og indføres i bestyrelsens forhandlingsprotokol, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 4815. Det fremgår desuden, at bestemmelsen kun vedrører større dispositioner i forhold til direktørens økonomiske forhold. Almindelige dispositioner såsom veksling af valuta og ind- og udbetaling på indlånskonti er ikke omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Det foreslås, at § 76 ophæves, idet bestemmelsen i vidt omfang videreføres som stk. 1, nr. 2, i § 78.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets nr. 10.

Til nr. 9 (§§ 77 j-77 m i lov om finansiel virksomhed)

§ 77 j

Den gældende finansielle regulering fastsætter ikke et absolut loft for størrelsen af fratrædelsesordninger. I den politiske aftale om forsvarlig aflønning fra 2010 opfordrede man imidlertid de finansielle virksomheder til at følge de gældende anbefalinger fra Komitéen for god Selskabsledelse¹¹¹. Anbefalingerne indeholder i dag begrænsninger med hensyn til størrelsen af den samlede værdi af vederlag i forbindelse med opsigelsen inklusive fratrædelsesgodtgørelser. De finansielle virksomheder opfordres dermed til at overholde grænserne for størrelsen af vederlag i forbindelse med opsigelsen efter et ”følg eller forklar”-princip. Dette betyder, at hvis virksomheden ikke opfylder de nævnte begrænsninger, skal virksomheden i førstkommende årsrapport forklare, hvilke hensyn der ligger til grund for, at grænsen ikke er overholdt.

En fratrædelsesgodtgørelse anses efter gældende regler for variabel løn. Løn i opsigelsesperioden karakteriseres som fast løn. En fratrædelsesgodtgørelse er således som udgangspunkt omfattet af begrænsningerne for brug af variabel løn i § 77 a i lov om finansiel virksomhed. Den nævnte bestemmelse fastsætter bl.a. et forholdsmæssigt loft over størrelsen på en variabel løndel til medlemmer af direktionen set i forhold til vedkommendes faste løndel.

I praksis vil langt de fleste fratrædelsesgodtgørelser imidlertid være undtaget fra begrænsningerne for brug af variabel løn i medfør af § 12 i bekendtgørelse nr. 2169 af 22. december 2020 om lønpolitik og aflønning i pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltnings-selskaber, finansielle holdingvirksomheder og investeringsforeninger. Det følger heraf bl.a., at en fratrædelsesgodtgørelse, der ikke er resultatafhængig, som aftales på ansættelsestidspunktet, og som ikke udgør en værdi større end to års samlet løn kan undtages fra aflønningsreglerne. Hvis en fratrædelsesgodtgørelse aftales på tidspunktet for fratrædelsen, kan den del af fratrædelsesgodtgørelsen, som ikke udgør en værdi større end et års samlet løn, undtages fra aflønningsreglerne. Dette medfører, at langt de fleste fratrædelsesgodtgørelser fastsættes til en størrelsesorden mellem et til to års samlet løn.

I dag er de finansielle virksomheder forpligtet til årligt at offentliggøre samlede kvantitative oplysninger om aflønning opdelt efter medlemmer af bestyrelsen, direktionen og virksomhedens væsentlige risikotagere. Dette omfatter bl.a. oplysninger om fratrædelsesgodtgørelser, der er udbetalt i løbet af regnskabsåret samt antallet af modtagere heraf. Derudover skal den finansielle virksomhed offentliggøre størrelsen af de tildelte fratrædelsesgodtgørelser i løbet af regnskabsåret samt antallet af modtagere heraf samt det højeste beløb, der er tildelt en enkelt person. Dette følger af artikel 450, stk. 1, litra h, nr. 5 og 6, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 876/2019 af 20. maj 2019 om ændring af forordning (EU) nr. 575/2013. Ud over den største fratrædelsesgodtgørelse, der er tildelt

---

¹¹¹ Den politiske aftale af den 31. august 2010 mellem regeringen (Venstre og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Liberal Alliance om forsvarlig aflønningspolitik i den finansielle sektor

en enkelt person, skal offentliggørelsen ske kumuleret for den enkelte persongruppe. Offentliggørelsen skal ske i umiddelbar forlængelse af årsregnskabet afslutning på virksomhedens hjemmeside på et sted, hvor det naturligt hører hjemme. Endelig skal virksomheden offentliggøre det samlede optjente vederlag for hvert enkelt medlem af ledelsen i årsrapporten, jf. § 77 d, stk. 4, i lov om finansiel virksomhed.

Den foreslåede bestemmelse i § 77 j fastsætter nærmere offentliggørelseskrav til aftaler om fratrædelsesordninger for medlemmer af direktionen i et pengeinstitut og et realkreditinstitut.

Bestemmelsens anvendelsesområde er begrænset til medlemmer af direktionen i et pengeinstitut og et realkreditinstitut. Medlemmer af direktionen omfatter de personer, der er registreret som direktører i Erhvervsstyrelsen.

Fratrædelsesordninger anvendes som samlebegreb for alle vederlagsdele, som en person opnår ret til i kraft af sin opsigelse, herunder fratrædelsesgodtgørelse, løn i en aftalt opsigelsesperiode, kompensation for diverse klausuler, forsikrings- og pensionsordninger, pensionsindbetalinger efter fratrædelse m.v. Udenfor begrebet falder bl.a. bonusser, som personen har optjent som led i sin ansættelse, der kommer til udbetaling på fratrædelsestidspunktet, så længe denne bonus ikke er betinget af personens opsigelse.

Det følger af det foreslåede *stk. 1*, at hvis et pengeinstitut eller et realkreditinstitut indgår en aftale om en fratrædelsesordning med et medlem af direktionen, og værdien af ordningen overstiger et beløb svarende til vedkommendes samlede vederlag i de seneste to regnskabsår inklusive pension, skal virksomheden offentliggøre størrelsen af det samlede vederlag, herunder størrelsen af de enkelte vederlagsdele, samt en begrundelse for vederlagsdelens størrelse.

Det foreslåede offentliggørelseskrav vedrører aftaler om fratrædelsesordninger, der overstiger en værdi svarende til modtagerens samlede vederlag i de seneste to regnskabsår inklusive pension.

Værdien af en fratrædelsesordning skal i den foreslåede bestemmelse ses i forhold til modtagerens samlede vederlag i de seneste to regnskabsår inklusive pension. Ved opgørelsen heraf indgår både direktørens faste og variable løndele i de seneste to regnskabsår fra fratrædelsestidspunktet. Variabel løn, der er tildelt i aktier, og variabel løn under udskydelse indgår også i opgørelsen, og størrelsen heraf opgøres som værdien på beregningstidspunktet.

Er en aftale om fratrædelsesordning indgået på et tidligere tidspunkt end på fratrædelsestidspunktet, hvor modtagerens samlede vederlag i de seneste to regnskabsår fra fratrædelsestidspunktet ikke kan opgøres, skal fratrædelsesordningens værdi ses i forhold til, hvad modtagerens samlede vederlag på fratrædelsestidspunktet må formodes at være set ud fra modtagerens løn på aftaletidspunktet.

Den foreslåede bestemmelse fastsætter ikke et maksimalt loft for fratrædelsesordningernes størrelse, men supplerer de gældende krav til offentliggørelse på området.

Det foreslåede offentliggørelseskrav omfatter enhver aftale om fratrædelsesordninger med medlemmer af direktionen, der overstiger en værdi svarende til to års samlet vederlag inklusive pension for

modtageren. For enhver aftale om fratrædelsesordning af den nævnte størrelse til et medlem af direktionen er virksomheden således forpligtet til at offentliggøre størrelsen af det samlede aftalte vederlag, størrelsen af de enkelte vederlagsdele samt begrundelse for vederlagsdelenes størrelse.

Det følger af det foreslåede *stk. 2, 1. pkt.*, at offentliggørelsen af oplysninger om en direktørs fratrædelsesordning skal ske på virksomhedens hjemmeside på samme sted, som virksomhedens lønpolitik er offentliggjort og skal ske hurtigst muligt og senest 3 hverdage efter aftalens indgåelse.

Efter forslaget er pengeinstituttet og realkreditinstituttet forpligtet til at offentliggøre oplysninger om en direktørs fratrædelsesordning, hvis vederlaget overstiger en værdi svarende til vedkommendes samlede vederlag i de seneste to regnskabsår inklusive pension.

Det følger af forslaget, at offentliggørelsen skal ske hurtigst muligt og senest 3 hverdage efter aftalens indgåelse. Det betyder, at virksomheden umiddelbart efter aftaleindgåelse med et direktionsmedlem om en fratrædelsesordning skal offentliggøre oplysninger om vederlagets størrelse, de enkelte vederlagsdeles størrelse og begrundelsen for vederlagsdelenes størrelse, hvis det aftalte vederlag overstiger værdien af modtagerens samlede vederlag i de seneste to regnskabsår inklusive pension.

Det er uden betydning, om aftalen er indgået på ansættelsestidspunktet, på tidspunktet for fratrædelsen eller på et andet tidspunkt.

Offentliggørelsen skal ske på virksomhedens hjemmeside på samme sted, som virksomhedens lønpolitik er offentliggjort.

Det følger af det foreslåede *stk. 2, 2. pkt.*, at oplysningerne om et medlem af direktionens fratrædelsesordning skal være tilgængelige så længe aftalen er gældende.

Det vil sige, at oplysningerne om vederlagets størrelse, de enkelte vederlagsdeles størrelse og begrundelsen for vederlagsdelenes størrelse skal være tilgængelige på virksomhedens hjemmeside på samme sted, som virksomhedens lønpolitik er offentliggjort, så længe aftalen om fratrædelsesordningen er gældende, herunder i hele udbetalingsperioden og i hele perioden indtil et eventuelt krav om tilbagebetaling er endeligt afklaret.

Sker der ændringer i et medlem af direktionens fratrædelsesordning i ansættelsesperioden eller på tidspunktet for fratrædelsen, skal virksomheden fjerne oplysningerne om direktørens tidligere fratrædelsesordning. Oplysningerne erstattes af oplysninger om direktørens nye fratrædelsesordning.

Det følger af forslaget til § 77 m, at bestemmelserne i den foreslåede § 77 j ikke kan fraviges ved aftale.

Det følger endvidere af forslaget til § 373, stk. 2, 1. pkt., at en overtrædelse af det foreslåede § 77 j kan straffes med bøde.

§ 77 k

De gældende aflønningsregler i den finansielle sektor indeholder ikke krav til udbetalingen af løn i en aftalt opsigelsesperiode. Aflønningsreglerne regulerer alene den løndel, der efter de gældende regler karakteriseres som variabel løn, jf. § 5, stk. 1, nr. 48, i lov om finansiel virksomhed. Da løn i en aftalt opsigelsesperiode anses som fast løn, er denne ikke omfattet af de gældende begrænsninger for brug af variabel løn, der følger af § 77 a, i lov om finansiel virksomhed.

Efter gældende ret er der således ikke begrænsninger for udbetalingen af løn i en aftalt opsigelsesperiode i de tilfælde, hvor en person er fritstillet fra sin stilling i hele eller dele af opsigelsesperioden.

Det følger af det foreslåede § 77 k, at løn i en aftalt opsigelsesperiode til et medlem af direktionen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut, der ikke modsvares af en sædvanlig arbejdsforpligtelse, skal udbetales månedvis over fritstillingsperioden.

Bestemmelsens anvendelsesområde er begrænset til medlemmer af direktionen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut. Medlemmer af direktionen omfatter de personer, der er registrerede som direktører i Erhvervsstyrelsen.

Det foreslåede indebærer, at løn i en direktørs opsigelsesperiode skal udbetales månedvis over fritstillingsperioden, for så vidt angår den del af lønnen, som ikke modsvares af en sædvanlig arbejdsforpligtelse.

Bestemmelsens anvendelsesområde er afgrænset til de tilfælde, hvor direktøren er fritstillet i opsigelsesperioden. Det betyder, at en direktør, der befinder sig i opsagt stilling, men som er forpligtet til at fortsætte sit sædvanlige arbejde indtil opsigelsesperiodens udløb, ikke er omfattet af den foreslåede bestemmelse. For en direktør, der er fratruddet sin stilling og alene fritstillet i en del af opsigelsesperioden, skal den del af lønnen i opsigelsesperioden, der vedrører fritstillingsperioden, opfylde det foreslåede krav til udbetalingen.

Har en virksomhed og en direktør i virksomheden f.eks. aftalt en opsigelsesperiode på et år, og medfører aftalen, at direktøren skal fortsætte sit sædvanlige arbejde i tre måneder efter opsigelsen og fritstilles i resten af perioden, vil de ni måneders løn i opsigelsesperioden, der ikke modsvares af en arbejdsforpligtelse, være omfattet af bestemmelsen.

Det er en betingelse for, at lønnen kan anses for at modsvares af en sædvanlig arbejdsforpligtelse, at den fratruddte direktør fortsætter i sit sædvanlige virke i virksomheden. Det er således ikke tilstrækkeligt, at den fratruddte direktør virker som konsulent på deltid eller lignende for virksomheden i opsigelsesperioden.

Efter den foreslåede bestemmelse skal udbetalingen af løn i fritstillingsperioden ske månedvis over perioden. Det vil sige, at udbetalingen i fritstillingsperioden skal ske med de sædvanlige månedsvise betalinger, som den fratruddte direktør har modtaget under sin ansættelse. Udbetalingen skal således være ligeligt fordelt og fortsætte over hele fritstillingsperioden.

Den foreslåede bestemmelse skal sikre, at løn i en aftalt opsigelsesperiode ikke kapitaliseres og udbetales i forbindelse med fritstillingen af direktøren. Komplexiteten af pengeinstitutters og realkreditinstitutters virksomhed vil ofte medføre, at omfanget af eventuelt kritisable forhold først konstateres

res efter direktørens fratrædelse. Der kan derfor forløbe en vis tid fra fritstillingen, før det kan konstateres, om grundlaget for udbetalingen har været og fortsat er til stede. Hvis løn i opsigelsesperioden allerede er udbetalt i forbindelse med fritstillingen af direktøren, reduceres muligheden for senere at kunne kræve pengene retur, hvis det viser sig at blive relevant.

Den foreslåede løbende udbetaling giver virksomhedens bestyrelse mulighed for løbende at reagere, hvis den pågældende direktør har udvist en adfærd, der kan udgøre en væsentlig misligholdelse af ansættelsesforholdet, inden hele beløbet er udbetalt. Hvis bestyrelsen efter direktørens fritstilling bliver bekendt med, at den pågældende under sin ansættelse har udvist en adfærd, der er udtryk for en væsentlig misligholdelse af ansættelsesforholdet, har virksomheden således mulighed for at iværksætte ansættelsesretlige tiltag over for den pågældende, imens udbetalingen fortsat er udsendt.

Ophæves aftalen som følge af alvorlige ledelsesmæssige svigt eller væsentlig misligholdelse af ansættelsesforholdet fra den fratrådte direktørs side, vil også krav på eventuelle andre vederlag i forbindelse med fratrædelsen bortfalde. Se nærmere herom i bemærkningerne til lovforslagets § 77 l, stk. 4.

Det følger af forslaget til § 77 m, at bestemmelsen i den foreslåede § 77 k ikke kan fraviges ved aftale.

§ 77 l

De gældende aflønningsregler begrænser brug af variabel løn, således at der med hensyn til variabel løn til medlemmer af bestyrelsen, direktionen og væsentlige risikotagere er fastsat en forholdsmæssig grænse set i relation til modtagerens faste løn. For medlemmer af direktion og bestyrelse må en variabel løn således alene udgøre 50 pct. af vedkommendes faste løn inklusive pension. Aflønningsreglerne fastsætter endvidere krav om, at mindst 50 pct. af en variabel løn til den nævnte persongruppe skal bestå af finansielle instrumenter, og mindst 40 pct. af den variable løndel skal udbetales i årlige rater over en årrække. Hertil kommer, at finansielle instrumenter, der overdrages, ikke må afhændes eller afdækkes i en passende periode herefter.

Ved de årlige udbetalinger af den udsudte variable løn skal den finansielle virksomhed sikre, at kriterierne for tildelingen af den variable løn fortsat er opfyldt. Er dette ikke tilfældet, skal den finansielle virksomhed reducere den udsudte variable løn eller helt lade den resterende del bortfalde. En finansiell virksomhed skal i øvrigt kræve tilbagebetaling af en allerede udbetalt variabel løn, hvis udbetalingen er sket på grundlag af oplysninger om resultater, som kan dokumenteres at være fejlagtige, og hvis modtageren er i ond tro.

Efter de gældende regler er en fratrædelsesgodtgørelse som udgangspunkt omfattet af de nævnte begrænsninger for brug af variabel løn. I praksis vil langt de fleste fratrædelsesgodtgørelser imidlertid være undtaget regelsættet om variabel løn i medfør af § 12 i bekendtgørelse nr. 2169 af 22. december 2020 om lønpolitik og aflønning i pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltningsselskaber, finansielle holdingvirksomheder og investeringsforeninger. Det følger heraf bl.a., at en fratrædelsesgodtgørelse, der ikke er resultatafhængig, som aftales på ansættelsestidspunktet og som ikke udgør en værdi større end to års samlet løn kan undtages fra aflønningsreglerne. Hvis en fratrædelsesgodtgørelse aftales på tidspunktet for fratrædelsen, kan den del af fratrædelsesgodtgørelsen, som ikke udgør en værdi større end et års samlet løn, undtages fra aflønningsreglerne.

Ingen fratrædelsesgodtgørelse må belønne forseelser eller manglende resultater. Dette gælder uanset om undtagelsesbetingelserne i § 12 i bekendtgørelse nr. 2169 af 22. december 2020 om lønpolitik og aflønning i pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltningsselskaber, finansielle holdingvirksomheder og investeringsforeninger er opfyldt.

Den foreslåede bestemmelse i § 77 l fastsætter nærmere krav om fratrædelsesgodtgørelser til medlemmer af direktionen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut samt til udbetalingen heraf.

Bestemmelsens anvendelsesområde er begrænset til medlemmer af direktionen i et pengeinstitut eller realkreditinstitut. Medlemmer af direktionen omfatter de personer, der er registreret som direktører i Erhvervsstyrelsen.

Omfattet af bestemmelsen er fratrædelsesgodtgørelser, der er nærmere defineret i § 5, stk. 1, nr. 80. Se nærmere herom under bemærkningerne til lovforslaget § 1, nr. 2. Der vil opnås ret til kompensation for en aftalt konkurrenceklausul eller kundeklausul i forbindelse med en direktørs opsigelse, men konkurrenceklausuler og kundeklausuler er undtaget fra det foreslåede stk. 1-5, jf. det foreslåede stk. 6, i det omfang kompensationen herfor må anses for rimelig.

Det følger af det foreslåede *stk. 1*, at en fratrædelsesgodtgørelse til et medlem af direktionen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut skal afspejle de resultater, der er opnået ved varetagelse af stillingen og ikke må belønne forseelser eller manglende resultater.

Den foreslåede bestemmelse gennemfører artikel 94, stk. 1, litra h, i CRD IV, hvorefter godtgørelser, der kommer til udbetaling, hvis kontrakten opsiges før tid, skal afspejle de resultater, der er opnået over en periode og ikke belønne manglende resultater eller forseelser. Artikel 94, stk. 1, litra h, i CRD IV, er som hidtil også implementeret ved § 12, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 2169 af 22. december 2020 om lønpolitik og aflønning i pengeinstitutter, realkreditinstitutter, fondsmæglerselskaber, investeringsforvaltningsselskaber, finansielle holdingvirksomheder og investeringsforeninger.

Bestyrelsen bør i forbindelse med aftaleindgåelsen om en fratrædelsesordning sikre, at de resultater, direktøren har opnået eller ikke har opnået over en periode inden vedkommendes fratrædelse afspejles i ordningen. Ved vurderingen af manglende resultater bør der tages hensyn til både virksomhedens og direktørens forhold.

Det følger af det foreslåede, at fratrædelsesgodtgørelser ikke må tildeles, hvis der er tale om indlysende manglende resultater, og disse kan lægges til grund for omgående opsigelse af kontrakten eller afskedigelse af direktøren.

Skyldes direktørens afskedigelse eksempelvis, at direktøren under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt i medfør af stk. 4, må virksomheden ikke tildele fratrædelsesgodtgørelsen til direktøren. I et sådant tilfælde vil direktørens fratrædelsesgodtgørelse bortfalde inden udbetalingen heraf påbegyndes.

Manglende resultater kan skyldes mange andre forhold end direktørens svigt. Kun forhold bag de manglende resultater, der kan tilregnes direktøren, skal tillægges vægt i vurderingen af, om en aftale

om fratrædelsesgodtgørelse skal bortfalde på baggrund af manglende resultater. Forhold af en karakter, der kunne føre til en bortvisning af direktøren, vil som udgangspunkt medføre at en fratrædelsesgodtgørelse ikke må tildeles.

Gennemførelsen af artikel 94, stk. 1, litra h, i CRD IV, direkte i lov om finansiel virksomhed tilsigter ikke at ændre ved den praksis, der eksisterer i dag, hvorefter fratrædelsesgodtgørelser typisk aftales som et bestemt antal månedslønninger. Med forslaget's stk. 1 gøres det imidlertid klart, at udbetaling af en fratrædelsesgodtgørelse ikke kan ske, hvis direktøren har udvist en adfærd, der udgør et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, ligesom en påbegyndt udbetaling skal indstilles og allerede udbetalt godtgørelse skal kræves tilbage, hvis en sådan adfærd konstateres på et senere tidspunkt.

Det følger af det foreslåede *stk. 2*, at pengeinstituttets eller realkreditinstituttets udbetaling af en fratrædelsesgodtgørelse til et medlem af direktionen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut skal ske i månedsvise rater svarende til størrelsen af modtagerens gennemsnitlige månedsløn inklusive pension i det seneste regnskabsår.

Det foreslåede indebærer, at fratrædelsesgodtgørelser skal udbetales i månedsvise intervaller, der maksimalt må udgøre en værdi svarende til modtagerens gennemsnitlige månedsløn inklusive pension i det seneste regnskabsår. Ved opgørelsen heraf indgår både direktørens faste og variable løn dele i det seneste regnskabsår fra fratrædelsestidspunktet. Variabel løn, der er tildelt i aktier, og variabel løn under udskydelse indgår også i opgørelsen, og størrelsen heraf opgøres som værdien på beregningstidspunktet.

Udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen skal ske med de sædvanlige månedsvise betalinger, som direktøren har modtaget under sin ansættelse. Udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen skal således udskydes og ske med en ligelig fordeling svarende til direktørens gennemsnitlige månedsløn inklusive pension, indtil hele godtgørelsen er udbetalt.

Det er hensigten med kravet om månedsvise udbetalinger at sikre, at der er et passende tidsrum imellem udbetalingerne til at vurdere, om forudsætningerne for tildelingen har ændret sig.

Udskydelsesperiodens længde afhænger af, hvor stor fratrædelsesgodtgørelse, der er aftalt. Hvis en direktør f.eks. har indgået aftale om en fratrædelsesgodtgørelse svarende til det seneste års samlede løn inklusive pension, vil sidste rate af fratrædelsesgodtgørelsen kunne udbetales året efter vedkommendes løn i opsigelsesperioden er udbetalt, jf. det foreslåede *stk. 3*.

De månedsvise udbetalinger må maksimalt udgøre et beløb svarende til modtagerens gennemsnitlige månedsløn inklusive pension i det seneste regnskabsår. Den foreslåede bestemmelse begrænser således ikke virksomheden i at udbetale mindre månedlige beløb og således forlænge udskydelsesperioden.

Kompleksiteten af pengeinstitutters og realkreditinstitutters virksomhed vil ofte medføre, at bestyrelsen først bliver bekendt med omfanget af eventuelt kritisable forhold efter direktørens fratrædelse. Der kan derfor forløbe en vis tid fra fratrædelsen, før bestyrelsen bliver bekendt med, at en fratrædt direktør under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Særligt væsentligheden af en misligholdelse kan være vanskelig at konstatere på fratrædelsestidspunktet. De foreslåede krav til udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser i *stk. 2* har til

hensigt at sikre, at virksomhedens bestyrelse har tilstrækkelig tid til at afdække, om der er behov for at indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen.

Det foreslåede stk. 2 skal således ses i sammenhæng med kravet i forslaget til stk. 4, hvorefter bestyrelsen skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen, hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at den fratrådte direktør under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Hvis virksomheden sigtes for strafbare forhold, der kan tilregnes direktøren, eller hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at den fratrådte direktør er sigtet for strafbare forhold, som er begået i forbindelse med vedkommendes ansættelse, skal bestyrelsen tilbageholde udbetalingen af godtgørelsen.

Det følger af det foreslåede *stk. 3*, at udbetalingen af en fratrædelsesgodtgørelse til et medlem af direktionen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut tidligst kan begynde, efter en eventuel løn i opsigelsesperioden er udbetalt fuldt ud i overensstemmelse med det foreslåede § 77 k. Se nærmere herom i bemærkningerne til lovforslagets § 77 k.

Kompleksiteten af pengeinstitutters og realkreditinstitutters virksomhed vil ofte medføre, at bestyrelsen først bliver bekendt med omfanget af eventuelt kritisable forhold efter direktørens fratrædelse. Der kan derfor forløbe en vis tid fra fratrædelsen, før bestyrelsen bliver bekendt med, at en fratrædt direktør under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Særligt væsentligheden af en misligholdelse kan være vanskelig at konstatere på fratrædelsestidspunktet. De foreslåede krav til udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser i *stk. 3* har til hensigt at sikre, at virksomhedens bestyrelse har tilstrækkelig tid til at afdække, om der er behov for at indstille udbetalingen af godtgørelsen.

Det foreslåede *stk. 3* skal således ses i sammenhæng med kravet i forslaget til *stk. 4*.

Det følger af det foreslåede *stk. 4*, at bestyrelsen i et pengeinstitut eller realkreditinstitut skal indstille udbetalingen af en fratrædelsesgodtgørelse til et medlem af direktionen, hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Bestyrelsen skal tilbageholde udbetalingen, hvis virksomheden sigtes for strafbare forhold, der kan tilregnes direktøren, eller hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren er sigtet for strafbare forhold, som er begået i forbindelse med vedkommendes ansættelse.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med udbetalingsbegrænsningerne i det foreslåede *stk. 2* og *3*, jf. bemærkningerne ovenfor.

Anvendelsesområdet for den foreslåede bestemmelse er således begrænset til den udskudte del af fratrædelsesgodtgørelsen. Den del af en fratrædelsesgodtgørelse, der allerede er udbetalt på det tidspunkt, hvor bestyrelsen bliver bekendt med, at den fratrådte direktør har udvist en adfærd, som må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt under sin ansættelse i virksomheden, skal bestyrelsen bestræbe sig på at kræve tilbagebetalt efter det foreslåede *stk. 5*, som beskrevet nedenfor.

Det foreslås i *1. pkt.*, at bestyrelsen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut skal indstille udbetalingen af en fratrædelsesgodtgørelse til et medlem af direktionen, hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at bestyrelsen er forpligtet til at vurdere, om en fratrådt direktør har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt og indstille udbetalingen og dermed lade en eventuel udskudt fratrædelsesgodtgørelse bortfalde, hvis dette er tilfældet. Det vil afhænge af karakteren af den konkrete udviste adfærd, om bestyrelsen skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen.

Der vil eksempelvis kunne foreligge et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, hvis direktørens adfærd eller mangelfulde ledelse af virksomheden konkret vurderes i betydelig grad at have medvirket til, at Finanstilsynet i medfør af § 243 a, stk. 2, påbyder virksomheden at iværksætte sin genoprettelsesplan, eller hvis direktørens adfærd eller mangelfulde ledelse af virksomheden i betydelig grad har medvirket til, at virksomheden bliver nødlidende eller forventeligt nødlidende, jf. § 224 a, nr. 1, i lov om finansiel virksomhed, eller at virksomheden må overdrages til afvikling i Finansiell Stabilitet.

Bestyrelsen skal således indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen, hvis virksomheden kommer i alvorlige økonomiske vanskeligheder, og disse i høj grad kan tilregnes direktørens kritisable adfærd eller mangelfulde ledelse. Den kritisable adfærd kan eksempelvis bestå i, at direktøren har handlet i strid med sine beføjelser eller de af bestyrelsen fastsatte rammer og har påført virksomheden store risici som en følge heraf. Det kan også være tilfældet, hvor direktøren har udvist passivitet eller illoyal adfærd, der i betragteligt omfang har bidraget til virksomhedens problemer, eller hvor problemerne skyldes, at direktøren åbenlyst har tilsidesat hensynet til en fornuftig risikostyring.

Det er afgørende for at bringe bestemmelsen i anvendelse, at virksomhedens økonomiske problemer kan tilregnes direktørens adfærd eller passivitet, og at denne adfærd eller passivitet i den givne situation må anses for at udgøre et ledelsesmæssigt svigt. Vurderer bestyrelsen, at virksomhedens økonomiske problemer hovedsageligt udspringer af forhold, som ikke kan tilregnes direktørens adfærd eller passivitet, er der efter bestemmelsen ikke krav om indstilling af udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen.

Det bemærkes, at bestemmelsen også vil kunne anvendes, selvom virksomhedens økonomiske problemer først konstateres, efter den pågældende direktør er fratrådt virksomheden.

Der kan også være tale om alvorlige ledelsesmæssigt svigt, uden at Finanstilsynet har fundet anledning til at påtale virksomhedens økonomiske situation, som i de ovenfor nævnte tilfælde. Det kan bl.a. ud fra en konkret vurdering anses som et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, hvis den fratrådte direktør under sin ansættelse har deltaget i eller været ansvarlig for handlinger eller undladelser, der har resulteret i betydelige tab eller skade for virksomheden, som med rimelighed burde have været undgået. Eksempelvis vil betydelig omdømmemæssig skade, som skyldes direktørens adfærd, kunne udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Det vil bl.a. være tilfældet, hvis direktørens kritisable adfærd har medført, at tilliden til virksomheden forværres markant. Hvis virksomheden har værdipapirer optaget til handel på et reguleret marked, kan mistillid til virksomheden eksempelvis give sig udslag i betydeligt fald i virksomhedens aktiekurs, men vil ikke være begrænset hertil.

Det er en betingelse for bestemmelsens anvendelse, at tab eller skade, som virksomheden er blevet påført, kan tilregnes direktørens kritisable adfærd. Det vil eksempelvis være tilfældet, hvis direktøren har deltaget i eller ved sin adfærd har muliggjort finansiel kriminalitet eller har udvist en illoyal adfærd, der har resulteret i en betydelig mistillid til og skade på virksomhedens omdømme.

Manglende opfyldelse af direktørens ledelsesmæssige forpligtelser efter den finansielle- og selskabsretlige regulering vil som udgangspunkt blive anset for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Det vil eksempelvis kunne være tilfældet, hvis den fratrådte direktør ikke har fulgt eller gennemført de politikker og retningslinjer, der er fastsat af bestyrelsen efter § 70 i lov om finansiel virksomhed, eller hvis direktøren ikke har formået at bidrage til en effektiv virksomhedsstyring efter § 71 i lov om finansiel virksomhed.

Også væsentlig tilsidesættelse af den finansielle- og erhvervsretlige regulering i øvrigt anses som udgangspunkt for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, hvis tilsidesættelsen kan tilregnes direktøren. Modtager virksomheden eksempelvis gentagne påtaler eller påbud fra Finanstilsynet for overtrædelser af god skik-reglerne, hvidvaskreglerne el.lign. under direktørens ledelse, vil dette anses for at udgøre et ledelsesmæssigt svigt. Det er en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at Finanstilsynets tilsynsmæssige reaktioner vedrører forhold, som kan tilregnes direktøren, eller at direktøren har haft en mangelfuld opfølgning på de tilsynsmæssige reaktioner. Kan det påvises, at direktøren generelt sidder Finanstilsynets reaktioner overhørig, vil dette tillige udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt.

Der vil også foreligge et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, hvis direktørens handlinger eller undladelser under ansættelsen medfører, at den fratrådte direktør eller virksomheden dømmes for overtrædelse af straffeloven, den finansielle lovgivning eller anden relevant lovgivning. Er direktøren eller virksomheden dømt for en sådan overtrædelse skal fratrædelsesgodtgørelsen indstilles.

Det er afgørende for udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen, at overtrædelsen er begået i forbindelse med direktørens varetagelse af sine pligter i virksomheden. Er direktøren dømt for strafbare forhold begået i direktørens privatsfære, er bestyrelsen derfor ikke efter de foreslåede regler forpligtet til at indstille udbetalingen af vedkommendes fratrædelsesgodtgørelse.

Hvis virksomheden bliver dømt for overtrædelser af straffeloven, den finansielle regulering eller anden relevant lovgivning, er overtrædelsen kun relevant for indstillingen af fratrædelsesgodtgørelse, hvis overtrædelsen enten er begået af direktøren, eller hvis overtrædelsen har kunnet passere, fordi direktøren ikke i tilstrækkeligt omfang har udført sine pligter på området. Eksempelvis, hvis det påvises, at direktøren ved sin passivitet muliggjorde overtrædelserne.

Ofte går der lang tid fra det tidspunkt hvor virksomheden og/eller direktøren sigtes, og der placeres et strafansvar. Fratrædelsesgodtgørelsen kan være helt udbetalt inden et strafansvar er placeret, hvilket reducerer muligheden for senere at kunne kræve pengene retur, hvis det viser sig at blive relevant. Derfor foreslås det i 2. pkt., at bestyrelsen skal tilbageholde udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen allerede på det tidspunkt, hvor virksomheden bliver sigtet for et strafbart forhold, der kan tilregnes direktøren, eller på det tidspunkt, hvor bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren er sigtet for et sådant strafbart forhold, som er begået under vedkommendes ansættelse i virksomheden. Se nærmere herom nedenfor under bemærkningerne til det foreslåede 2. pkt.

Det er ikke afgørende for bestemmelsens anvendelse, at den fratrådte direktør eller virksomheden efterfølgende findes skyldig i strafbare forhold. Det kan forekomme, at domstolene ikke finder tilstrækkeligt grundlag for at dømme vedkommende eller virksomheden efter tiltalen, men hvor forhold

det alligevel udgør et sådant alvorligt ledelsesmæssigt svigt, at udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen skal indstilles. Det kan endvidere forekomme, at de forhold og den adfærd, der har ført til straffesagen, i sig selv har påført virksomheden en så betydelig omdømmemæssig skade, at bestyrelsen skal indstille udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen til den fratrådte direktør. Dette vil være tilfældet, hvis de passerede forhold henhører under direktørens ansvarsområde og udgør et alvorligt ledelsesmæssigt svigt.

Eksemplerne er ikke udtømmende. Der kan foreligge andre tilfælde, hvor en direktørs adfærd må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, der danner grundlag for at indstille udbetalingen af den pågældendes fratrædelsesgodtgørelse.

Udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen skal indstilles på det tidspunkt, hvor bestyrelsen bliver bekendt med, at den fratrådte direktør under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et ledelsesmæssigt svigt. Bestyrelsen vil oftest være nærmest til at konstatere, om en sådan adfærd er udvist, men det kan også forekomme, at bestyrelsen bliver bekendt hermed på anden måde eksempelvis via reaktioner fra Finanstilsynet, henvendelse fra politiet i forbindelse med efterforskningen af en konkret sag eller via anden kommunikation fra myndighederne.

Indstilling af udbetalingen af en fratrædelsesgodtgørelse efter det foreslåede 1. pkt., indebærer et bortfald af direktørens krav på den ikke-udbetalte del af fratrædelsesgodtgørelsen. Efter bestyrelsens indstilling af udbetalingen, skal bestyrelsen kræve tilbagebetaling af den del af fratrædelsesgodtgørelsen, der eventuelt allerede er udbetalt helt eller delvist, jf. det foreslåede stk. 5.

Skulle bestyrelsen inden for de almindelige forældelsesfrister få nye oplysninger, der giver anledning til at omgøre beslutningen om at indstille udbetalingen, eller underkendes bestyrelsens indstilling af udbetalingen eksempelvis ved domstolene, vil direktøren kunne kræve resten af fratrædelsesgodtgørelsen udbetalt.

Bestemmelsen har til formål at udgøre et supplement til bestyrelsens almindelige kontraktbaserede indgrebsmuligheder og misligholdelsesbeføjelser og begrænser således ikke bestyrelsens mulighed for at gribe ind over for udbetalingen af en direktørs fratrædelsesgodtgørelse som følge af misligholdelse af ansættelsesforholdet i øvrigt.

Det følger af det foreslåede 2. pkt., at bestyrelsen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut skal tilbageholde udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelsen til et medlem af direktionen, hvis virksomheden sigtes for strafbare forhold, der kan tilregnes direktøren, eller hvis bestyrelsen bliver bekendt med, at den fratrådte direktør er sigtet for strafbare forhold, som er begået i forbindelse med vedkommendes ansættelse i virksomheden.

Tilbageholdelse af fratrædelsesgodtgørelsen i forbindelse med sigtelser af virksomheden eller direktøren for overtrædelse af straffe- og særlovgivningen skal kun ske, hvor det strafbare forhold i sigtelsen vedrører direktørens aktive handlinger eller forsømmelse af direktørens pligter i virksomheden.

Bestyrelsen skal eksempelvis tilbageholde udbetalingen af en direktørs fratrædelsesgodtgørelse, hvis virksomheden eller direktøren sigtes for overtrædelse af eller medvirken til overtrædelse af straffelovens § 114 b om terrorfinansiering, § 289 a om groft skattesvig eller § 290 a om hvidvask, for forhold, som direktøren under og som led i sin ansættelse har deltaget i eller ved sin passivitet har muliggjort.

Sigtes en fratrådt direktør for overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i § 373, stk. 6, i lov om finansiel virksomhed, som følge af grove eller gentagne ledelsessvigt skal bestyrelsen tilbageholde udbetalingen af godtgørelsen.

Endelig kan også sigtelse for andre overtrædelser af relevant lovgivning medføre, at bestyrelsen skal tilbageholde fratrædelsesgodtgørelsen. Det vil eksempelvis være tilfældet ved sigtelse for overtrædelser af relevante strafbelagte bestemmelser i hvidvask, skatte- og selskabslovgivningen eller overtrædelse af markedsmissbrugsforordningen (Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 596/2014/EU af 16. april 2014 om markedsmissbrug) begået i forbindelse med ansættelsen.

Bestyrelsen skal tilbageholde direktørens fratrædelsesgodtgørelse, hvis indholdet i sigtelsen af direktøren har relation til vedkommendes ansættelse. Sigtelser af direktøren for forhold begået i direktørens privatsfære er ikke omfattet af pligten til at tilbageholde udbetalingen af fratrædelsesgodtgørelser.

En domfældelse af virksomheden eller direktøren for forhold som de nævnte vil udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, jf. det foreslåede 1. pkt. Behovet for at kunne tilbageholde udbetalingen af en fratrædelsesgodtgørelse allerede i forbindelse med, at direktøren eller virksomheden er sigtet for et strafbart forhold, der kan tilregnes direktøren, skal ses i lyset af, at det i de fleste tilfælde tager lang tid, inden et strafansvar bliver placeret. Hensynet til at sikre, at medlemmer af direktionen i et pengeinstitut og et realkreditinstitut ikke belønnes for strafbare handlinger, som de har deltaget i eller bidraget til, tilsiger, at det skal være muligt at tilbageholde den udskudte del af en fratrædelsesgodtgørelse helt eller delvist inden udbetalingen heraf for at afværge risikoen for, at formålet med bestemmelsen forspildes.

Bestyrelsen tager stilling til, om den tilbageholdte fratrædelsesgodtgørelse kan udbetales, eller om den bortfalder, på det tidspunkt, hvor sagen afgøres endeligt i retten, eller hvis tiltalen frafaldes endeligt. Kendes den fratrådte direktør skyldig i strafbare forhold., og konstaterer bestyrelsen på den baggrund, at der foreligger et alvorligt ledelsesmæssigt svigt, jf. det foreslåede 1. pkt., skal bestyrelsen lade den tilbageholdte fratrædelsesgodtgørelse bortfalde efter det foreslåede 1. pkt. og samtidig udfolde rimelige bestræbelser på at kræve tilbagebetaling af den allerede udbetalte fratrædelsesgodtgørelse efter det foreslåede stk. 5.

Det foreslås i *stk. 5*, at bestyrelsen i et pengeinstitut eller et realkreditinstitut skal kræve tilbagebetaling af en fratrædelsesgodtgørelse til et medlem af direktionen, der er udbetalt helt eller delvist, inden bestyrelsen er blevet bekendt med adfærd eller forhold omfattet af *stk. 4*.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med det foreslåede *stk. 4*, hvis anvendelse er begrænset til den udskudte del af fratrædelsesgodtgørelsen. Anvendelsesområdet for det foreslåede *stk. 5* er begrænset til den del af fratrædelsesgodtgørelsen, der er udbetalt på det tidspunkt, hvor bestyrelsen bliver bekendt med adfærd eller forhold omfattet af *stk. 4*.

Den foreslåede bestemmelse fastsætter en pligt for bestyrelsen til at kræve en fratrædelsesgodtgørelse tilbagebetalt i de tilfælde, hvor det efter udbetalingen heraf viser sig, at den fratrådte direktør har udvist en adfærd under sin ansættelse, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Det forudsættes dog i den forbindelse, at pligten må anses for opfyldt, selv hvis der ikke er sket

tilbagebetaling, når bestyrelsen har udfoldet rimelige bestræbelser på at kræve fratrædelsesgodtgørelsen tilbagebetalt, jf. nedenfor.

Den foreslåede bestemmelse opstiller således krav om, at bestyrelsen skal kræve tilbagebetaling af fratrædelsesgodtgørelsen i de tilfælde, hvor hele eller dele af fratrædelsesgodtgørelsen er udbetalt på det tidspunkt, hvor bestyrelsen bliver bekendt med direktørens kritisable adfærd.

I de tilfælde, hvor direktørens fratrædelsesgodtgørelse tilbageholdes, jf. det foreslåede stk. 4, 2. pkt., skal bestyrelsen kræve tilbagebetaling af eventuel udbetalt fratrædelsesgodtgørelse, når bestyrelsen vurderer, at der er grundlag for at indstille udbetalingen af den udskudte del og lade den resterende del bortfalde efter det foreslåede stk. 4, 1. pkt. Som det fremgår af bemærkninger til det foreslåede stk. 4, 2. pkt., kan vurderingen af om udbetalingen skal indstilles være afhængig af straffesagens endelige afgørelse.

Pligten for bestyrelsen til at kræve tilbagebetaling af fratrædelsesgodtgørelsen forudsætter, at bestyrelsen skal udfolde rimelige bestræbelser på at kræve udbetalingen tilbage. Dette indebærer, at bestyrelsen skal undersøge mulighederne for at kræve tilbagebetaling af direktørens fratrædelsesgodtgørelse på det tidspunkt, hvor bestyrelsen bliver bekendt med, at direktøren under sin ansættelse har udvist en adfærd, der må anses for at udgøre et alvorligt ledelsesmæssigt svigt. Hvis bestyrelsen f.eks. bliver bekendt med en sådan adfærd på et tidspunkt, hvor hele fratrædelsesgodtgørelsen er forbrugt, hvor der i øvrigt ikke er rimelig udsigt til, at en forfølgelse af kravet vil føre til tilbagebetaling, eller hvor forfølgelse af kravet vil være forbundet med uforholdsmæssige omkostninger for virksomheden, vil bestyrelsen ikke være forpligtet til at forfølge kravet om tilbagebetaling.

Det forudsættes i den forbindelse, at bestyrelsen vil kunne godtgøre over for Finanstilsynet som tilsynsmyndighed at have udfoldet rimelige bestræbelser på at kræve tilbagebetaling af fratrædelsesgodtgørelsen.

Det foreslås i *stk. 6*, at aftaler om rimelig kompensation for konkurrenceklausuler og kundeklausuler ikke er omfattet af stk. 1-5.

Kompensationer, der tildeles i forbindelse med opsigelsen, herunder kompensation for konkurrenceklausuler og kundeklausuler, er omfattet af begrebet fratrædelsesgodtgørelse, jf. § 5, stk. 1, nr. 80.

I lyset af hensynene bag aftaler om kompensation for konkurrenceklausuler og kundeklausuler og disses karakter synes det ikke hensigtsmæssigt at lade disse omfatte af regler om udbetalingsbegrænsning af fratrædelsesgodtgørelser i bestemmelsens stk. 1-5.

Konkurrenceklausuler og kundeklausuler er ikke resultatafhængige, men er aftaler mellem virksomheden og direktøren om, at direktøren i en nærmere aftalt periode efter fratrædelsen enten ikke må arbejde i eller selv etablere en konkurrerende virksomhed eller tage kontakt til visse af virksomhedens kunder. Sædvanlige, lovlige aftaler herom skal kunne kompenseres.

Det er imidlertid en betingelse for undtagelsen af aftaler om kompensation for konkurrenceklausuler og kundeklausuler, at der er tale om rimelige vederlag herfor, som i passende grad kompenserer for, at direktøren i en periode efter fratrædelsen f.eks. er afskåret fra at indtræde i en stilling i en anden virksomhed eller tage kontakt til virksomhedens kunder. Hvis det vurderes, at en kompensation for

en konkurrenceklausul eller kundeklausul overstiger, hvad der må anses for passende, vil den overkydende del være omfattet af reglerne i stk. 1-5. Formålet med kun at undtage rimelige kompensationer for konkurrenceklausuler og kundeklausuler er at undgå omgåelse af bestemmelserne.

Det følger af forslaget til § 77 m, at bestemmelserne i det foreslåede § 77 l ikke kan fraviges ved aftale.

§ 77 m

Med den foreslåede bestemmelse i § 77 m lægges der op til, at de nye bestemmelser i §§ 77 j, 77 k og 77 l om henholdsvis offentliggørelse af visse fratrædelsesordninger, udbetaling af løn i opsigelsesperioden samt udbetaling, indstilling af udbetaling og tilbagebetaling af fratrædelsesgodtgørelser ikke kan fraviges ved aftale.

Den foreslåede bestemmelse er indsat med henblik på at understrege, at der ikke kan indgås bindende aftaler om fravigelse af de nævnte bestemmelser, idet bestemmelserne i så fald ikke ville få den tilsigtede virkning.

Der er med den foreslåede bestemmelse ikke tilsigtet en ændring af øvrige bestemmelser i lov om finansiel virksomhed. Den foreslåede bestemmelse indebærer således ikke en ændring i forhold til, hvilke bestemmelser i lov om finansiel der i øvrigt kan eller ikke kan fraviges ved aftale.

Til nr. 10 (§ 78, stk. 1-4, i lov om finansiel virksomhed)

Efter § 78, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed må en finansiel virksomhed ikke uden bestyrelsens godkendelse, som skal indføres i forhandlingsprotokollen, bevilge eksponering mod eller modtage sikkerhedsstillelse fra bestyrelsesmedlemmer og direktører i den finansielle virksomhed eller virksomheder, hvor bestyrelsesmedlemmer eller direktører i den finansielle virksomhed er direkte eller indirekte besidder af en kvalificeret andel, bestyrelsesmedlem eller direktør.

Bestemmelsen gælder også eksponeringer mod personer, der er knyttet til direktører ved ægteskab, samliv i mindst 2 år eller slægtskab i ret op- eller nedstigende linje eller som søskende, og med virksomheder, for hvilke sådanne personer er direktører eller har en kvalificeret andel på 10 pct. eller mere af kapitalen eller stemmerettighederne, eller i hvilke disse personer kan udøve betydelig indflydelse eller er medlemmer af bestyrelsen, jf. § 78, stk. 4.

Bestemmelsen i § 78, stk. 1, er ikke til hinder for, at medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer kan bevilges eksponeringer på samme vilkår som medarbejderne i den pågældende finansielle virksomhed i øvrigt, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 4818, og bilag 6, pkt. 15, i bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.

Efter bilag 6, pkt. 13, i bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., skal det udtrykkeligt anføres i henholdsvis bevillingsprotokollen og forhandlingsprotokollen, når der behandles eksponeringer omfattet af § 78, stk. 1 og 4, i lov om finansiel virksomhed. De pågældende bestyrelsesmedlemmer og direktører må ikke være til stede under sagens behandling, og det skal protokolleres, at de ikke er til stede. Det er dog ikke til hinder for, at et bestyrelsesmedlem eller en direktør, der tillige deltager i ledelsen af et moderselskab, der ejer hele kapitalen i virksomheden, eller i et 100 pct.

ejet søster- eller datterselskab, deltager i behandlingen af spørgsmål om eller eksponeringer mod dette selskab.

Det foreslås, at § 78, stk. 1, ophæves, og der indsættes nye bestemmelser i stk. 1-4.

Det foreslås således i § 78, stk. 1, nr. 1, at en finansiell virksomhed ikke uden bestyrelsens godkendelse og indførsel heraf i bestyrelsens forhandlingsprotokol må bevilge eksponering mod eller modtage sikkerhedsstillelse fra bestyrelsesmedlemmer og direktører i den finansielle virksomhed eller virksomheder, hvor bestyrelsesmedlemmer og direktører i den finansielle virksomhed er direkte eller indirekte besidder af en kvalificeret andel, bestyrelsesmedlem eller direktør.

Den foreslåede bestemmelse indeholder i forhold til, hvad der gælder efter § 78, stk. 1, ingen materielle ændringer, idet der alene foreslås sproglige ændringer som led i nyaffattelsen, herunder at den nuværende nr. 1 og 2, i § 78, stk. 1, samles som et nyt § 78, stk. 1, nr. 1.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er som hidtil at medvirke til at begrænse interessekonflikter, så bestyrelsesmedlemmer eller direktører ikke påfører den finansielle virksomhed risici, som virksomheden ellers ikke ville have taget. Bestemmelsen stiller på baggrund heraf skærpede krav til finansielle virksomheders bevilling af eksponeringer m.v. med medlemmerne af bestyrelsen og direktionen, så der stilles krav om bestyrelsens godkendelse.

”Eksponering” er defineret i § 5, stk. 1, nr. 18, i lov om finansiell virksomhed som summen af alle mellemværender med en kunde eller en gruppe af indbyrdes forbundne kunder, der indebærer en kreditrisiko for virksomheden, og kapitalandele udstedt af kunden eller af en blandt en gruppe af indbyrdes forbundne kunder.

Der er i § 5, stk. 1, nr. 18, 2. pkt., litra a-d, fastsat særlige undtagelser fra eksponeringsdefinitionen for eksponeringer omfattet af §§ 78 eller 182. Bestemmelsen indebærer bl.a., at eksempelvis valuta-transaktioner, som er opstået i forbindelse med den almindelige afvikling af en transaktion, i et tidsrum på 48 timer efter, at betaling har fundet sted, ikke er omfattet af kravet om bestyrelsens godkendelse af eksponeringer efter § 78.

”Kvalificeret ejerandel” er defineret i § 5, stk. 3, i lov om finansiell virksomhed, hvorefter der ved kvalificeret ejerandel forstås direkte eller indirekte besiddelse af mindst 10 pct. af kapitalen eller stemmerettighederne eller en andel, som giver mulighed for at udøve en betydelig indflydelse på ledelsen af den finansielle virksomhed, den finansielle holdingvirksomhed eller forsikringsholdingvirksomheden.

Den foreslåede bestemmelse indebærer bl.a., at bestyrelsesmedlemmer eller direktører i et pengeinstitut ikke må overtrække konti i instituttet, uden at bestyrelsen forudgående har godkendt dette.

Bestemmelsen indebærer samtidig, at bestyrelsen skal godkende konkrete eksponeringer og sikkerhedsstillelser. Der kan således ikke efter bestemmelsen gives generelle godkendelser, der ikke knytter sig til en eller flere konkrete eksponeringer eller sikkerhedsstillelser.

Efter den gældende § 76 i lov om finansiel virksomhed må en direktør ikke uden bestyrelsens godkendelse indgå aftale mellem den finansielle virksomhed og sig selv eller aftale mellem den finansielle virksomhed og tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod den finansielle virksomheds interesse.

Bestemmelsen er oprindeligt fra lov om forsikringsvirksomhed, der var gældende frem til ikrafttrædelsen af lov om finansiel virksomhed i 2003.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at bestyrelsen skal tage stilling til aftalens væsentligste indhold, og at godkendelsen skal være udtrykkelig og indføres i bestyrelsens forhandlingsprotokol, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 4815. Det fremgår desuden, at bestemmelsen kun vedrører større dispositioner i forhold til direktørens økonomiske forhold. Almindelige dispositioner såsom veksling af valuta og ind- og udbetaling på indlånskonti er ikke omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde.

Bestemmelsen er en skærpelse af § 117, stk. 1, i selskabsloven, hvorefter direktionen varetager den daglige ledelse af selskabet og kan indgå aftaler på vegne af selskabet, så længe aftalen ligger inden for den daglige drift og ikke er af usædvanlig art eller stor betydning. Efter § 76 kræver det godkendelse af bestyrelsen, hvis aftalen er væsentlig for direktøren. Dette vil kunne gøre sig gældende, selvom aftalen er sædvanlig for virksomheden.

Det foreslås, at den gældende § 76 videreføres som § 78, stk. 1, nr. 2, i lov om finansiel virksomhed med materielle, redaktionelle og sproglige ændringer.

Det foreslås således i § 78, stk. 1, nr. 2, at en finansiel virksomhed ikke uden bestyrelsens godkendelse og indførelse heraf i bestyrelsens forhandlingsprotokol må indgå aftale med en direktør, når aftalen omfatter større dispositioner i forhold til direktørens økonomiske forhold, eller med en tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod den finansielle virksomheds.

Efter den gældende § 76 er det alene direktøren, der er pligtssubjekt. Den materielle ændring fra den gældende § 76 består i, at den finansielle virksomhed også bliver pligtssubjekt for aftaler omfattet af bestemmelsen, dvs. at både den finansielle virksomhed og direktøren har pligt til at sikre, at aftaler omfattet af den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 2, ikke indgås uden bestyrelsens godkendelse, der indføres i bestyrelsens forhandlingsprotokol.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at medvirke til at begrænse interessekonflikter, så direktører ikke påfører den finansielle virksomhed risici, som virksomheden ellers ikke ville have taget. Bestemmelsen stiller på baggrund heraf skærpede krav til aftaler, som en direktør i en finansiel virksomhed på virksomhedens vegne indgår med sig selv, hvorfor der gælder krav om bestyrelsens godkendelse.

For at der efter bestemmelsen stilles krav om bestyrelsens godkendelse, skal der være tale om indgåelse af aftaler. Det er i den forbindelse en forudsætning, at der er tale om dispositioner, som kræver udøvelse af et skøn, som direktøren potentielt kan påvirke, f.eks. en kreditvurdering, værdiansættelse, prisfastsættelse eller fastsættelsen af forsikringsvilkår. Omvendt vil en aftale, hvor prisen er standardiseret eller baseret på en fast personalepris, der gælder for hele virksomheden, ikke være en disposition, der er omfattet af bestemmelsen og dermed kravet om bestyrelsens godkendelse. Dette sidste

vil eksempelvis kunne være tilfældet ved gebyrer for valutaveksling, gebyrer for ind- og udbetaling på indlånskonti eller gebyr eller kurtag for transaktioner i værdipapirer. Det samme gælder tilfælde, hvor en direktør i et forsikringsselskab tegner en forsikring i selskabet med samme vilkår, som selskabets øvrige ansatte kan tegne, f.eks. hvis direktøren tegner en ansvarsforsikring på sin bil, hvor der alene knyttes sædvanlige vilkår. Begrebet aftale vil også omfatte aftaler, hvor der sker sikkerhedsstillelse, eller hvor der opstår eller vil kunne opstå en eksponering, f.eks. ved aftale om et kreditkort knyttet til en kassekredit på 50.000 kr.

Med større dispositioner forstås dispositioner, der i forhold til den konkrete direktørs økonomi vil være store dispositioner. Det vil således bero på en konkret vurdering af direktørens økonomiske forhold og den konkrete aftale, om dispositionen er omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Den foreslåede bestemmelse omfatter også aftaler mellem den finansielle virksomhed og tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod den finansielle virksomheds.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at medvirke til at begrænse interessekonflikter, så direktører ikke påfører den finansielle virksomhed risici, som virksomheden ellers ikke ville have taget. Bestemmelsen stiller på baggrund heraf skærpede krav til aftaler, som en direktør i en finansiell virksomhed indgår med tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod den finansielle virksomheds.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at kravet om godkendelse fra bestyrelsen også gælder aftaler mellem den finansielle virksomhed og tredjemand, hvori direktøren har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod den finansielle virksomheds.

Til forskel fra det foreslåede stk. 1, nr. 1, er også tredjemænd, hvori direktøren har en ejerandel, der ikke nødvendigvis udgør en kvalificeret ejerandel på minimum 10 pct. i henhold til definitionen heraf i § 5, stk. 3, i lov om finansiell virksomhed, omfattet. Dette skal dog holdes op mod, at der fortsat skal foreligge en interesse af en sådan størrelse, at den kan være stridende mod den finansielle virksomheds, og at der dermed kan foreligge en interessekonflikt mellem direktørens og den finansielle virksomheds interesser.

Det foreslås i § 78, stk. 2, at medlemmer af bestyrelsen skal erstatte tab, som den finansielle virksomhed lider som følge af bevillinger og sikkerhedsstillelser eller aftaler omfattet af § 78, stk. 1, der er godkendt af bestyrelsen, medmindre bestyrelsen godtgør, at tabet ikke kunne være afværget gennem den agtpågivenhed og omhu, som ledelsen af den finansielle virksomhed tilsiger.

Der lægges med den foreslåede bestemmelse op til at vende bevisbyrden i sager om erstatningsansvar vedrørende tab lidt på eksponeringer, sikkerhedsstillelser og aftaler omfattet af den foreslåede § 78, stk. 1.

Tab efter bestemmelsen skal forstås som det økonomiske tab, som den finansielle virksomhed har lidt ved at bevilge en eksponering mod, modtage sikkerhedsstillelse fra eller indgå en aftale med en direktør, et bestyrelsesmedlem m.fl. omfattet af det foreslåede stk. 1, set i forhold til, hvis dispositionen ikke var blevet gennemført.

Den foreslåede bestemmelse vil således indebære, at det fremover vil være det enkelte bestyrelsesmedlem, der i forhold til eksponeringer og sikkerhedsstillelser omfattet af stk. 1, nr. 1, skal godtgøre, at der ikke er handlet ansvarspådragende i forbindelse med bevillingen eller udvidelsen af eksponeringer mod eller sikkerhedsstillelse fra bestyrelsesmedlemmer og direktører i den finansielle virksomhed eller virksomheder, hvor bestyrelsesmedlemmer eller direktører i den finansielle virksomhed er direkte eller indirekte besiddere af en kvalificeret andel, bestyrelsesmedlem eller direktør. Det samme vil være tilfældet med hensyn til aftaler efter stk. 1, nr. 2.

Der lægges med den foreslåede ændring ikke op til at ændre på, at flere medlemmer af bestyrelsen vil kunne hæfte solidarisk, hvis mere end ét medlem har handlet ansvarspådragende.

Den foreslåede omvendte bevisbyrde omfatter både bestyrelsens bevilling af eksponeringen, dvs. den oprindelige godkendelse af aftalen mellem den finansielle virksomhed og direktøren, og en eventuel senere udvidelse af en tidligere godkendt eksponering. Ved udvidelse af en eksponering menes, at den finansielle virksomhed udvider sin forpligtelse overfor eller eksponering mod det pågældende ledelsesmedlem. Det vil f.eks. kunne være tilfældet ved udvidelsen af en tidligere bevilliget kredit, accept af, at ledelsesmedlemmet udtræder som kautionist eller accept af mindre sikkerhed, end oprindelig aftalt.

Den foreslåede bestemmelse omfatter ikke dispositioner, der ikke er godkendt af bestyrelsen, herunder aftaler, som et direktionsmedlem på virksomhedens vegne har indgået med sig selv, uden at bestyrelsen var bekendt hermed. Reglen om omvendt bevisbyrde omfatter heller ikke den situation, hvor bestyrelsen træffer beslutning om en eksponering, sikkerhedsstillelse eller aftale uden at have kendskab til, og uden at burde have kendskab til, omstændigheder, der medfører, at eksponeringen, sikkerhedsstillelsen eller aftalen omfattes af den foreslåede § 78, stk. 1. Et eksempel herpå kan være en aftale mellem den finansielle virksomhed og tredjemand, som en af direktørens søskende har en væsentlig interesse i, der strider mod den finansielle virksomheds, jf. forslaget til § 78, stk. 7, men hvorom oplysning ikke er tilgået bestyrelsen.

Bestemmelsen omfatter heller ikke overvågning af og eventuel opfølgning på eksponeringer, sikkerhedsstillelser eller aftaler omfattet af § 78, stk. 1.

Med den agtpågivenhed og omhu, som ledelsen af den finansielle virksomhed tilsiger, skal forstås handlinger, der efter en almindelig culpanorm vil indebære, at den pågældende ikke kan gøres erstatningsansvarlig.

Det er med den foreslåede ændring ikke formålet, at selve ansvarsbedømmelsen af handlinger eller undladelse foretaget af bestyrelsesmedlemmer i finansielle virksomheder skal ændres.

Ansvaret vil således fortsat skulle vurderes efter culpareglen, men den foreslåede ændring indebærer, at der fremover vil gælde en omvendt bevisbyrde med hensyn til ansvarsgrundlaget.

Den foreslåede ændring indebærer ikke, at bevisbyrden for, at de øvrige erstatningsbetingelser er opfyldt, vendes. Det vil således fortsat være sagsøgeren, der skal godtgøre, at der er lidt et tab, og at der foreligger den nødvendige kausalitet og adækvans.

Den foreslåede ændring skal bidrage til at sikre, at forsvarligheden af aftaler omfattet af de foreslåede bestemmelser i § 78, stk. 1, i højere grad end i dag vil kunne efterprøves, hvis det efterfølgende viser sig, at bevillingen eller udvidelsen af en eksponering eller anden konkret aftale har været tabsgivende for den finansielle virksomhed.

Det foreslås i § 78, stk. 3, at en direktør, der uden bestyrelsens godkendelse bevilger eksponeringer, modtager sikkerhedsstillelser eller indgår aftaler omfattet af stk. 1, indestår for det tab, som den finansielle virksomhed måtte blive påført som følge af den pågældende aftale, medmindre direktøren hæfter efter selskabslovens § 215, stk. 2, jf. § 210.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er for det første at beskytte den finansielle virksomhed mod de iboende interessekonflikter i aftaler mellem direktionen og den finansielle virksomhed. Formålet er endvidere at beskytte de finansielle virksomheder mod at lide tab på aftaler, som en direktør på virksomhedens vegne indgår med tredjemand, hvori en direktør besidder en kvalificeret ejerandel eller i øvrigt har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod virksomhedens. Hæftelsesreglen i bestemmelsen omfatter ikke den situation, hvor direktøren ikke har kendskab til eller burde have kendskab til omstændigheder, der medfører, at forholdet er omfattet af § 78, stk. 1.

Tab efter bestemmelsen skal forstås som det økonomiske tab, som den finansielle virksomhed har lidt ved at bevilge en eksponering mod, modtage sikkerhedsstillelse fra eller indgå en aftale med en direktør m.fl. omfattet af det foreslåede stk. 1, set i forhold til, hvis dispositionen ikke var blevet gennemført.

Har bestyrelsen godkendt eksponeringen, sikkerhedsstillingen eller aftalen efter § 78, stk. 1, vil den foreslåede bestemmelse ikke finde anvendelse, idet bestyrelsen forventes at have påset forsvarligheden af aftalen, herunder sikret at den mulige interessekonflikt mellem direktør og selskab ikke har påvirket forsvarlighedsvurderingen. Tab på eksponeringer, sikkerhedsstillelse eller aftalen som bestyrelsen har godkendt efter § 78, stk. 1, vil i stedet være omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 2, hvorefter bevisbyrden for ansvarsvurderingen foreslås vendt.

Den foreslåede bestemmelse omfatter en direktørs bevilling uden bestyrelsens godkendelse af eksponeringer og modtagelse af sikkerhedsstillelse efter stk. 1, nr. 1, samt indgåelse af aftaler efter stk. 1, nr. 2.

Efter den foreslåede bestemmelse vil direktøren skulle indestå for sådanne bevillinger, modtagelser eller aftaler. Indeståelsen indebærer en hæftelse på objektivi grundlag og er derfor ikke afhængig af, om aftalen i sig selv er forsvarlig. Hæftelsen indtræder som følge af, at den indførte sikkerhedsmekanisme – forelæggelse for bestyrelsen – ikke er overholdt. Omfanget af hæftelsen vil være begrænset til værdien af aftalen mellem den finansielle virksomhed eller eksponering. Hermed forstås f.eks. hovedstolen, renter og stiftelsesomkostninger på en kredit. Det er med den foreslåede bestemmelse således ikke tilsigtet, at en direktør vil skulle hæfte for afledte tab, f.eks. at den finansielle virksomhed lider yderligere tab som følge af misligholdelsen af den pågældende aftale.

Den foreslåede bestemmelse svarer med hensyn til hæftelsesgrundlaget til den gældende bestemmelse i § 215, stk. 2, i selskabsloven og er en særregel med hensyn til hæftelse for tab på aftaler omfattet af den foreslåede bestemmelser i stk. 1. Selskabslovens § 215, stk. 2, finder imidlertid ikke anvendelse

for direktører i pengeinstitutter eller realkreditinstitutter (for så vidt angår realkreditlån). Den foreslåede bestemmelse skaber således en retstilstand for direktører i disse institutter, der svarer til hæftelsesreglen i selskabslovens § 215, stk. 2, når en direktør overtræder den foreslåede bestemmelse i stk. 1. Det foreslås på den baggrund også, at den foreslåede hæftelsesregel efter omstændighederne finder anvendelse, medmindre der indtræder hæftelse efter selskabslovens § 215, stk. 2, jf. § 210. Det foreslåede indebærer, at direktører i finansielle virksomheder, der er kapitalsselskaber, men ikke er pengeinstitutter eller realkreditinstitutter, fortsat vil være omfattet af hæftelsesreglen i selskabslovens § 215, stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse har i praksis ikke betydning for aftaler som den finansielle virksomhed indgår med en af direktørerne selv, da direktøren allerede vil hæfte for sådanne aftaler i kraft af at være aftalepart.

Det foreslås i *stk. 4*, at er en bevilning eller modtagelse af sikkerhedsstillelse omfattet af stk. 1, nr. 1, indgået med et bestyrelsesmedlem i den finansielle virksomhed eller en virksomhed, hvori bestyrelsesmedlemmet direkte eller indirekte besidder en kvalificeret andel, er bestyrelsesmedlem eller direktør, indestår bestyrelsesmedlemmet for det tab, som den finansielle virksomhed måtte blive påført, medmindre bestyrelsesmedlemmer hæfter efter selskabslovens § 215, stk. 2, jf. § 210.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er for det første at beskytte den finansielle virksomhed mod de iboende interessekonflikter i aftaler mellem bestyrelsesmedlemmer og den finansielle virksomhed. Formålet er endvidere at beskytte den finansielle virksomhed mod at lide tab på aftaler, som bestyrelsesmedlemmer – udenom den samlede bestyrelse – på virksomhedens vegne indgår med tredjemand, hvori et bestyrelsesmedlem har en væsentlig interesse. Hæftelsesreglen i bestemmelsen omfatter ikke den situation, hvor bestyrelsesmedlemmet ikke har kendskab til eller burde have kendskab til omstændigheder, der medfører, at forholdet er omfattet af § 78, stk. 1, nr. 1.

Tab efter bestemmelsen skal forstås som det økonomiske tab, som den finansielle virksomhed har lidt ved at bevilge en eksponering mod eller modtage sikkerhedsstillelse fra en direktør m.fl. omfattet af det foreslåede stk. 1, nr. 1, set i forhold til, hvis dispositionen ikke var blevet gennemført.

Har bestyrelsen godkendt eksponeringen eller sikkerhedsstillelsen efter § 78, stk. 1, nr. 1, i lov om finansiell virksomhed, vil den foreslåede bestemmelse ikke finde anvendelse, idet bestyrelsen forventes at have påset forsvarligheden af eksponeringen eller sikkerhedsstillelsen, herunder sikret at den mulige interessekonflikt mellem bestyrelsesmedlemmet og selskabet ikke har påvirket forsvarlighedsvurderingen. Tab på eksponeringer eller sikkerhedsstillelse, som bestyrelsen har godkendt efter § 78, stk. 1, nr. 1, vil i stedet være omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 2, hvorefter bevisbyrden for ansvarsvurderingen foreslås vendt.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 4, omfatter alene eksponeringer eller sikkerhedsstillelser efter den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 1, og ikke aftaler, som direktøren indgår efter den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 2. Den foreslåede bestemmelse finder således anvendelse på aftaler om eksponeringer og sikkerhedsstilles, hvor den mulige uvedkommende interesse vedrører et bestyrelsesmedlem, og ikke den direktør, som er med til at indgå aftalen på den finansielle virksomheds vegne. Den foreslåede bestemmelse skal ses i lyset af den foreslåede bestemmelse i stk. 3 om direktørers indeståelse for tab på bevilning af eksponeringer eller modtagelse af sikkerhedsstillelser omfattet af stk. 1, nr. 1, som den

finansielle virksomhed måtte blive påført, hvis der ikke foreligger godkendelse fra bestyrelsen. Bestemmelsen er således en modifikation til den foreslåede hæftelsesregel og har til formål at friholde direktøren for hæftelse i denne forbindelse og sikre, at hæftelsen pålægges det bestyrelsesmedlem, der har interessen i den omfattede aftale.

Med den foreslåede bestemmelse vil et bestyrelsesmedlem skulle indestå for aftaler, der indgås mellem den finansielle virksomhed og en virksomhed, hvor bestyrelsesmedlemmet direkte eller indirekte besidder en kvalificeret andel, er bestyrelsesmedlem eller direktør, uden at bestyrelsen har godkendt aftalen. Indeståelsen indebærer en hæftelse på objektivi grundlag og er derfor ikke afhængig af, om aftalen i sig selv er forsvarlig. Hæftelsen indtræder som følge af, at den indførte sikkerhedsmekanisme – forelæggelse for bestyrelsen – ikke er overholdt. Omfanget af hæftelsen vil være begrænset til værdien af eksponeringen. Hermed forstås f.eks. hovedstolen på en kredit eller værdien af sikkerhedsstillelsen. Det er med den foreslåede bestemmelse således ikke tilsigtet, at et bestyrelsesmedlem vil skulle hæfte for afledte tab, f.eks. at den finansielle virksomhed lider yderligere tab som følge af misligholdelsen af den pågældende aftale.

Den foreslåede bestemmelse svarer med hensyn til hæftelsesgrundlaget til den gældende bestemmelse i § 215, stk. 2, i selskabsloven og er en særregel med hensyn til hæftelse for tab på aftaler omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 1. Selskabslovens § 215, stk. 2, finder imidlertid ikke anvendelse for bestyrelsesmedlemmer i pengeinstitutter eller realkreditinstitutter (for så vidt angår realkreditlån). Den foreslåede bestemmelse skaber således en retstilstand for bestyrelsesmedlemmer i disse institutter, der svarer til hæftelsesreglen i selskabslovens § 215, stk. 2, når et eller flere bestyrelsesmedlemmer overtræder den foreslåede bestemmelse i stk. 1. Det foreslås på den baggrund også, at den foreslåede hæftelsesregel efter omstændighederne finder anvendelse, medmindre der indtræder hæftelse efter selskabslovens § 215, stk. 2, jf. §§ 206 eller 210. Det foreslåede indebærer, at bestyrelsesmedlemmer i finansielle virksomheder, der er kapitalsekskaber, men ikke er pengeinstitutter eller realkreditinstitutter, fortsat vil være omfattet af hæftelsesreglen i selskabslovens § 215, stk. 2.

Til nr. 11 (§ 78, stk. 5, 1. pkt., i lov om finansiel virksomhed)

Efter den gældende § 78, stk. 2, 1. pkt. skal de eksponeringer, der er omfattet af § 78, stk. 1, bevilges i henhold til den finansielle virksomheds sædvanlige forretningsbetingelser og på markedsbaserede vilkår.

Bestemmelsen hindrer ikke, at medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i penge- og realkreditinstitutter i forbindelse med deres almindelige ansættelsesvilkår kan få lån m.v. på den finansielle virksomheds almindelige personalevilkår, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 4818, og bilag 6, pkt. 15, i bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.

Efter den gældende § 78, stk. 2, 2. pkt. har den finansielle virksomheds eksterne revisor pligt til i revisionsprotokollatet vedrørende årsrapporten at afgive erklæring om, hvorvidt kravene i 1. pkt. er opfyldt.

I almindelighed vil engagementer ydet på den finansielle virksomheds sædvanlige forretningsbetingelser også være ydet på markedsbaserede vilkår. Der kan imidlertid være situationer, hvor det klart fremgår af omstændighederne, at dette ikke er tilfældet. I så fald skal der gøres anmærkning herom. Vurderingen skal foretages senest i forbindelse med udarbejdelse af revisionsprotokollatet vedrø-

rende årsrapporten. Det er tilstrækkeligt, at revisor afgiver en samlet erklæring om, at engagementerne er ydet i henhold til den finansielle virksomheds sædvanlige forretningsbetingelser og på markedsbaserede vilkår. Derudover er det bestemt, at der i den finansielle virksomheds årsrapport skal gives samlede oplysninger om den finansielle virksomheds engagementer med henholdsvis bestyrelsen og direktionen.

Den gældende § 78, stk. 2, 3. pkt. fastsætter, at føres der ikke en revisionsprotokol, skal erklæringen fremgå af anden tilsvarende dokumentation.

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at der med anden tilsvarende dokumentation forstås den dokumentation, som den eksterne revisor udarbejder og afgiver til en virksomheds ledelse i forbindelse med sin revision af virksomhedens årsrapport og i forbindelse med den lovpligtige kommunikation af oplysninger og erklæringer, jf. Folketingstidende 2016-17, tillæg A, L 39 som fremsat, side 75. Den anden tilsvarende dokumentation, som den eksterne revisor udarbejder, skal indsendes til Finanstilsynet i stedet for kopi af revisionsprotokollen. Den krævede erklæring fra virksomhedens eksterne revisor skal dog uændret være indeholdt i revisionsprotokollen, hvis der føres en sådan.

Det foreslås i § 78, stk. 5, 1. pkt., at eksponeringer, sikkerhedsstillelser og aftaler efter stk. 1 skal bevilges eller indgås i henhold til den finansielle virksomheds sædvanlige forretningsbetingelser og på markedsbaserede vilkår, medmindre eksponeringen indgås over for et medarbejdervalgt bestyrelsesmedlem på personalevilkår.

Forslaget indebærer, at de betingelser og pligter, der følger af de nugældende bestemmelser i § 78, stk. 2, og som i dag omfatter eksponeringer efter § 78, stk. 1, udvides til også at omfatte aftaler, der er omfattet af den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 2.

De foreslåede ændringer betyder, at aftaler omfattet af den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 2, skal bevilges i henhold til den finansielle virksomheds sædvanlige forretningsbetingelser og på markedsbaserede vilkår. Derudover skal den eksterne revisor i revisionsprotokollatet vedrørende årsrapporten afgive erklæring om, hvorvidt kravene i 1. pkt. er opfyldt for aftaler omfattet af den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 2. Føres der ikke en revisionsprotokol, skal erklæringen fremgå af anden tilsvarende dokumentation.

Det foreslås endvidere, at den undtagelse for eksponeringer over for medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, der følger af forarbejderne, fastsættes direkte i lovteksten. Det er hensigten at tydeliggøre, at den foreslåede bestemmelse ikke skal være til hinder for, at medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer i penge- og realkreditinstitutter i forbindelse med deres almindelige ansættelsesvilkår kan få lån m.v. på den finansielle virksomheds almindelige personalevilkår. Undtagelsen for medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer vil dog gælde for eksponeringer indgået på personalevilkår. Undtagelsen vil derfor alene give adgang til bevilling heraf i henhold til almindelige personalevilkår og dermed ikke vilkår, der er gunstigere, end hvad der er adgang til for det øvrige personale i virksomheden.

Til nr. 12 (§ 78, stk. 6, i lov om finansiel virksomhed)

Efter den gældende § 78, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed skal direktionen og bestyrelsen især overvåge forsvarligheden og forløbet af de i stk. 1 nævnte eksponeringer.

Bestemmelsen i stk. 3 indebærer, at den finansielle virksomheds eksponeringer eller sikkerhedsstillelser over for bestyrelsesmedlemmer og direktører efter § 78, stk. 1, løbende skal overvåges af bestyrelsen og direktionen. Overvågningspligten efter § 78, stk. 3, omfatter eksponeringer omfattet af den gældende § 78, stk. 1, men ikke aftaler efter § 76.

Det foreslås i § 78, stk. 6, at direktionen og bestyrelsen især skal overvåge forsvarligheden og forløbet af eksponeringer og aftaler efter stk. 1.

Ændringen indebærer, at direktionens og bestyrelsens løbende overvågningspligt udvides til også at omfatte aftaler efter den foreslåede § 78, stk. 1, nr. 2.

Dette vil dog kun gælde, hvor der efter aftalens indhold er forhold, der kan følges og overvåges. Eksempelvis vil en enkeltstående ejendomshandel, hvor et pengeinstituts direktør køber en fast ejendom kontant af pengeinstituttet, som forud herfor har købt ejendommen på tvangsauktion, almindeligvis ikke kræve opfølgning eller overvågning.

Til nr. 13 (§ 78, stk. 7, i lov om finansiell virksomhed)

Efter den gældende bestemmelse i § 78, stk. 4, i lov om finansiell virksomhed gælder reglerne i stk. 1-3 eksponeringer mod personer, der er knyttet til direktører ved ægteskab, samliv i mindst 2 år eller slægtskab i ret op- eller nedstigende linje eller som søskende, og med virksomheder, for hvilke sådanne personer er direktører eller har en kvalificeret andel på 10 pct. eller mere af kapitalen eller stemmerettighederne, eller i hvilke disse personer kan udøve betydelig indflydelse eller er medlemmer af bestyrelsen.

Det foreslås i § 78, stk. 4, der bliver stk. 7, at reglerne i stk. 1-6 gælder både ved eksponeringer mod og aftaler med personer, der er knyttet til direktører ved ægteskab, samliv i mindst 2 år eller slægtskab i ret op- eller nedstigende linje eller som søskende, og med virksomheder, for hvilke sådanne personer er direktører eller har en kvalificeret andel på 10 pct. eller mere af kapitalen eller stemmerettighederne, eller i hvilke disse personer kan udøve betydelig indflydelse eller er medlemmer af bestyrelsen.

Den foreslåede ændring indebærer, at de foreslåede bestemmelser i § 78, stk. 1, nr. 2, og stk. 2-4, fremover også vil gælde for aftaler indgået med personer, der er knyttet til direktører ved ægteskab, samliv i mindst 2 år eller slægtskab i ret op- eller nedstigende linje eller som søskende, og med virksomheder, for hvilke sådanne personer er direktører eller har en kvalificeret andel på 10 pct. eller mere af kapitalen eller stemmerettighederne, eller i hvilke disse personer kan udøve betydelig indflydelse eller er medlemmer af bestyrelsen.

Den foreslåede tilføjelse om, at reglerne i stk. 1-6 også gælder eksponeringer og aftaler mod virksomheder, som personer, der er knyttet til direktører ved ægteskab, samliv i mindst 2 år eller slægtskab i ret op- eller nedstigende linje eller som søskende, ejer en kvalificeret andel i, er en præcisering af, hvad der efter praksis allerede gælder efter bestemmelsen.

Ændringen indebærer således for så vidt angår den foreslåede bestemmelse i stk. 1, nr. 2, at aftaler mellem den finansielle virksomhed og tredjemand, som eksempelvis direktørens søskende har en væsentlig interesse i, der strider mod den finansielle virksomheds er omfattet af stk. 1, nr. 2. Tilsvarende vil gøre sig gældende for bestyrelsesmedlemmernes omvendte bevisbyrde samt en direktørs og

et bestyrelsesmedlems hæftelse efter de foreslåede bestemmelser i stk. 2-4 sammenholdt med de foreslåede ændringer i stk. 4, der bliver stk. 7.

Til nr. 14 (§ 373, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed)

Det følger af den gældende § 373, stk. 1, i lov om finansiel virksomhed, at overtrædelse af en række nærmere angivne bestemmelser i loven og i forordninger straffes med bøde, medmindre højere straf er forskyldt efter øvrige lovgivning. Det omfatter bl.a. den gældende § 76.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 8, at § 76 ophæves. Det foreslås derudover med lovforslagets § 1, nr. 10, at § 78, stk. 1, ophæves, og at der i stedet indsættes fire nye stykker.

Det foreslås på den baggrund i § 373, stk. 1, at »§§ 76, 78 og 101« ændres til »§ 78, stk. 1 og 5-8, § 101«.

Den foreslåede ændring indebærer ikke materielle ændringer, men er en konsekvensændring som følge af lovforslagets § 1, nr. 8 og 10, hvor der i den forbindelse ikke er grundlag for at fastsætte strafansvar for overtrædelse af § 78, stk. 2-4.

Til nr. 15 (§ 373, stk. 2, 1. pkt., i lov om finansiel virksomhed)

Den gældende § 373, stk. 2, 1. pkt., udgør en straffebestemmelse, hvorefter overtrædelse af de i bestemmelsen nævnte bestemmelser kan straffes med bøde. Det omfatter bl.a. den gældende § 70, stk. 1-4.

Det foreslås med lovforslagets § 1, nr. 7, at der indsættes en ny bestemmelse i § 70, stk. 5, hvorefter bestyrelsens beslutning om konkret at fravige eller acceptere en fravigelse af den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker eller retningslinjerne for direktionen, skal indføres i bestyrelsens forhandlingsprotokol sammen med en redegørelse for begrundelsen for fravigelsen.

Det foreslås på den baggrund i *stk. 2, 1. pkt.*, at henvisningen til § 70, stk. 1-4, ændres til en henvisning til § 70, stk. 1-5.

Den foreslåede ændring indebærer, at overtrædelse af pligten til at indføre bestyrelsens beslutninger om at fravige eller acceptere en fravigelse af den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker eller retningslinjerne for direktionen, på samme måde som de øvrige pligter i den gældende § 70, stk. 1-4, kan straffes med bøde.

Den foreslåede ændring indebærer ikke, at yderligere pligter for bestyrelsen i finansielle virksomheder bliver strafbelagt, idet den foreslåede bestemmelse i § 70, stk. 5, har til formål at samle og tydeliggøre eksisterende pligter, der er strafbelagte efter de gældende regler. Med den foreslåede ændring vil overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i § 70, stk. 5, dog være selvstændigt strafbelagt.

Med lovforslagets § 1, nr. 9, foreslås det i § 77 j at indsætte et krav om offentliggørelse af større fratrædelsesordninger, som et direktionsmedlem opnår ret til i kraft af sin fratrædelse

Det foreslås på den baggrund i § 373, *stk. 2, 1. pkt.*, at indsætte § 77 j i bestemmelsen.

Den foreslåede § 77 j vedrører offentliggørelseskrav med hensyn til større fratrædelsesordninger, som et direktionsmedlem opnår ret til i kraft af sin fratrædelse. Efter det foreslåede kan en overtrædelse af offentliggørelseskravet straffes med bøde.

Ansvarssubjektet er pengeinstituttet eller realkreditinstitutter og gerningsindholdet består i, at virksomheden ikke offentliggør alle de nævnte oplysninger senest 3 hverdage efter aftaleindgåelsen af en større fratrædelsesordning på virksomhedens hjemmeside, på samme sted som virksomhedens lønpolitik er offentliggjort. Der er således flere momenter i § 77 j, der særskilt vil kunne føre til et eventuelt strafansvar, herunder manglende offentliggørelse, for sen offentliggørelse og offentliggørelse et andet sted på hjemmesiden end hvor virksomhedens lønpolitik er offentliggjort, hvor det eksempelvis forsøges skjult i forhold til anden information af samme karakter. Endelig kan det straffes med bøde, hvis virksomheden fjerner oplysningerne om et medlem af direktionens fratrædelsesordning i den periode, hvor aftalen fortsat finder anvendelse.

Til nr. 16 (§ 373, stk. 6-8, i lov om finansiel virksomhed)

Det følger af § 373, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed, at der er fastsat bødestrafansvar for overtrædelse af en række af lovens bestemmelser samt overtrædelse af visse bestemmelser i de anførte forordninger.

Endvidere følger det af bestemmelsens stk. 1, at overtrædelser af andre bestemmelser i loven samt visse forordninger straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning. Bestemmelsen i stk. 1 indeholder således en højere strafferamme for bestemte overtrædelser af loven samt visse forordninger på det finansielle område.

Efter § 373, stk. 6, i lov om finansiel virksomhed straffes et medlem af en finansiel virksomheds, en finansiel holdingvirksomheds eller en forsikringsholdingvirksomheds bestyrelse eller direktion med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter den øvrige lovgivning, hvis vedkommende undlader at træffe nødvendige foranstaltninger i tilfælde af tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse. Tilsvarende gælder et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed.

Efter § 373, stk. 7, 2. led, i lov om finansiel virksomhed straffes finansielle virksomheder og personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed, som gør sig skyldig i grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning.

Tilregnelseskravet for overtrædelse af § 373, stk. 6 og 7, er uagtsomhed, jf. straffelovens § 19. Der er således ikke krav om, at f.eks. den konkrete undladelse af at træffe passende foranstaltninger i tilfælde af tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse er foretaget forsætligt.

Det foreslås at ophæve stk. 6 og erstatte bestemmelsen med de foreslåede stk. 6 og 7.

Det foreslås i *stk. 6, 1. pkt.*, at hvis et medlem af en finansiel virksomheds, en finansiel holdingvirksomheds eller en forsikringsholdingvirksomheds bestyrelse eller direktion eller en ansat, der i det

daglige er en del af den faktiske ledelse, gør sig skyldig i grove eller oftere gentagne ledelsessvigt, der medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationssejere eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes vedkommende med bøde eller fængsel indtil 2 år, hvis højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, for så vidt angår medlemmer af bestyrelsen eller direktionen, eller den øvrige lovgivning.

Den foreslåede bestemmelse er en opsamlingsbestemmelse, der kriminaliserer grove eller oftere gentagne ledelsessvigt. Bestemmelsen omfatter den adfærd, der i dag er omfattet af § 373, stk. 6, direktionensmedlemmers eller bestyrelsesmedlemmers og ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, adfærd omfattet af § 373, stk. 7, 2. led, samt anden adfærd, som udgør ledelsessvigt af grov eller oftere gentagen karakter.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er at skabe klar hjemmel til at straffe en direktør, et bestyrelsesmedlem eller en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, hvis adfærd anses for at være udtryk for grove eller oftere gentagne ledelsessvigt. Dermed skabes bl.a. et hjemmelsmæssigt mere sikkert grundlag for anklagemyndigheden at føre sager på, jf. straffelovens § 1.

Den personkreds, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse, vil være medlemmer af bestyrelsen eller direktion eller en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse. Det er dog ikke hensigten, at der med bestemmelsen foretages en indskrænkning af, hvem der efter den almindelige regel om medvirkensansvar i straffelovens § 23 kan gøres ansvarlig som medvirkende til grove eller oftere gentagne ledelsessvigt, jf. i øvrigt herved straffelovens § 2. Efter omstændighederne vil andre personer således kunne straffes for medvirken til overtrædelse af bestemmelsen.

Udtrykket ”en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse”, skal forstås i overensstemmelse med § 64 c, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed. Det følger af forarbejderne til § 64 c, stk. 2, at en ansat vil skulle identificeres som nøgleperson i kraft af sin stilling enten som en del af den faktiske ledelse eller som ansvarlig for en nøglefunktion, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 189, s. 67f. Ansatte, der er nøglepersoner, fordi de varetager en nøglefunktion, men ikke er en del af den faktiske ledelse, vil ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse, men vil efter omstændighederne kunne ifalde strafansvar efter den foreslåede bestemmelse i stk. 7 om personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed.

Det følger derudover af forarbejderne, at det afgørende for vurderingen af, om den pågældende ansatte i en finansiel virksomhed vil skulle anses for at være en del af den faktiske ledelse, er, om den ansatte træffer beslutninger eller medvirker til at træffe beslutninger af forretningsmæssig og strategisk karakter, der har en væsentlig betydning for virksomhedens drift. En ansat med ansvar for et væsentligt forretningsområde eller for et område af væsentlig betydning for virksomhedens drift, eksempelvis en økonomidirektør, vil skulle anses som et medlem af den faktiske ledelse. Herudover vil eksempelvis en ansat, der på ledelsesniveau medvirker til at træffe beslutninger på baggrund af bestyrelsens strategiske mål eller på ledelsesniveau medvirker til at sikre, at bestyrelsens vedtagne politikker og retningslinjer implementeres i virksomhedens daglige drift, skulle anses som et medlem af den faktiske ledelse.

Også ansatte, der fejlagtigt ikke er identificerede som nøglepersoner, eller som lovteknisk ikke er omfattet af begrebet nøgleperson i § 64 c, er omfattet af det foreslåede stk. 6, hvis vedkommende indgår i den faktiske ledelse. Ansatte i finansielle virksomheder, som ikke har pligt til at identificere

nøglepersoner efter § 64 c, er således omfattet, hvis de er en del af den faktiske ledelse af virksomheden. Eksempelvis medlemmer af den faktiske ledelse i et gruppe 2 forsikringselskab.

Det afgørende fælles kendetegn ved den omfattede personkreds er, at de som led i deres ansættelse og funktion udøver ledelse og styring af forskellige dele af en finansiel virksomhed. I deres funktion vil de således træffe ledelsesmæssige beslutninger eller undlade at træffe sådanne beslutninger. En ledelsesmæssig adfærd vil i nogle tilfælde kunne være af en så mangelfuld eller kritisabel karakter, at der vil kunne foreligge et ledelsessvigt.

Det foreslåede begreb "ledelsessvigt" vil således efter omstændighederne kunne finde anvendelse både i tilfælde, hvor et ledelsesmedlem foretager en aktiv handling, der indebærer et ledelsessvigt, og i tilfælde, hvor et ledelsesmedlem undlader at handle i en situation, hvor handling er påkrævet. Nedenfor angives to eksempler på bestemmelser i lov om finansiel virksomhed, der indeholder centrale pligter for ledelsen. En ledelses tilsidesættelse af pligterne vil efter omstændighederne kunne udgøre et ledelsessvigt.

En central ledelsespligt fremgår af § 70 i lov om finansiel virksomhed, der stiller krav til bestyrelsens overordnede og strategiske funktion. Bestyrelsen i et pengeinstitut skal således fastlægge, hvilke kreditrisici pengeinstituttet vil kunne påtage sig som følge af de aktiviteter, som pengeinstituttet udfører. Bestyrelsen skal desuden fastlægge, hvor store disse risici må være. Det kan eksempelvis være grænser for eksponeringer mod bestemte brancher eller mod bestemte geografiske områder. I et forsikringselskab skal bestyrelsen f.eks. fastlægge, hvilke og hvor store forsikrings- og markedsrisici selskabet vil påtage sig. For et pengeinstitut vil der endvidere f.eks. være tale om, at bestyrelsen skal fastlægge overordnede principper for, hvorledes kreditrisici holdes inden for de fastlagte rammer, bl.a. opfølgning på hvordan kreditterne udvikler sig. I et forsikringselskab vil det eksempelvis være de overordnede principper for selskabets forsikringsmæssige risici og opfølgning på, hvordan bl.a. forsikringsudbetalingerne udvikler sig, og om de indlagte forudsætninger holder.

Generelt vil det kunne anses som et ledelsessvigt, hvis bestyrelsen ikke fører tilstrækkeligt tilsyn med direktionen, herunder tager stilling til om direktionen har fraveget den fastlagte risikoprofil, de fastlagte politikker og retningslinjerne for direktionen og har vurderet forsvarligheden af fravigelsen, jf. dette lovforslags § 1, nr. 6. Hvis bestyrelsen ikke modtager tilstrækkelig rapportering til løbende at kunne vurdere virksomhedens risici, jf. § 70 i lov om finansiel virksomhed, vil det kunne medføre strafansvar, hvis forholdet ikke påtales over for direktionen eller søges forbedret, når den mangelfulde rapportering konstateres. Samtidig vil det kunne medføre strafansvar for direktionen, hvis denne ikke giver bestyrelsen tilstrækkelige oplysninger til at kunne foretage en løbende vurdering af virksomhedens risici. Hvis direktionen tilbageholder væsentlige oplysninger for bestyrelsen, herunder oplysninger der kan påvirke virksomhedens drift, vil det ligeledes kunne medføre strafansvar.

En anden central ledelsespligt fremgår af § 71 i lov om finansiel virksomhed, der stiller krav til effektive former for virksomhedsstyring. Bestemmelsen indebærer, at virksomheden skal sikre sig, at organisationen indrettes på en sådan måde, at der er klart definerede ansvars- og arbejdsområder, således at udførelse af opgaver adskilles fra kontrollen af samme. Ligeledes skal virksomheden sikre sig, at der sker en rapportering til et højere ledelsesniveau af de risici, som virksomheden påtager sig, samt at der finder en løbende overvågning sted af virksomhedens forretningsområder. De omhandlede foranstaltninger skal omfatte hele virksomheden og være proportionale med arten, omfanget og kompleksiteten af virksomhedens aktiviteter.

Det vil være en forudsætning for strafansvar efter bestemmelsen, at det konkrete ledelsessvigt kan kvalificeres som værende groft. Bestemmelsen omfatter dog også tilfælde, hvor der foreligger flere ledelsessvigt, der isoleret set ikke kan betegnes som grove, men hvor svigtene ud fra en samlet bedømmelse vurderes at udgøre et groft forhold.

Ved ”grove” ledelsessvigt forstås ledelsessvigt, der er af en betydelig alvorlighed, eller hvor adfærden i øvrigt må vurderes som grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed. Her vil størrelsen af det tab, som er opstået, eller som der forelå en risiko for, kunne inddrages. Var det konkrete tab, som der forelå risiko for, af mindre størrelse, vil ledelsessvigtet alligevel efter omstændighederne kunne bedømmes som groft, hvis virksomheden som resultat af ledelsessvigtet vil kunne risikere at lide et betydeligt tab af omdømme, og som afledt konsekvens heraf tab af fremtidig indtjening. Manglende opfølgning på væsentlige tilsynsreaktioner vil også efter omstændighederne indebære et groft ledelsessvigt.

Det bemærkes, at det ikke vil være en forudsætning for, at et ledelsessvigt kategoriseres som groft, at Finanstilsynet tidligere har udstedt et påbud eller påtalt samme eller lignende forhold i virksomheden. Det må dog sædvanligvis antages at kunne tillægges betydning, hvis Finanstilsynet har udstedt et påbud eller påtalt samme eller lignende forhold i virksomheden, som beskrevet nærmere nedenfor.

Det må bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilken betydning Finanstilsynets tilsynsaktiviteter, herunder tilsynsbesøg, skal tillægges ved vurderingen af ledelsens ansvar. Det vil for denne vurdering bl.a. have betydning, hvilket materiale der har været fremlagt for Finanstilsynet i forbindelse med tilsynsbesøget, og hvornår dette har fundet sted.

Det er en betingelse for strafansvar efter stk. 6, 1. pkt., at ledelsens svigt har haft økonomiske konsekvenser for virksomheden selv, dens kunder eller andre. Også en risiko for et tab vil kunne opfylde denne betingelse, uden at tabet er aktualiseret. Det er med den foreslåede bestemmelse hensigten, at også ledelsessvigt, der vil være egnet til at udløse væsentlige konsekvenser for eksempelvis virksomhedens økonomiske stilling m.v., som nævnt ovenfor, vil være omfattet af bestemmelsen, selvom den konkrete konsekvens ikke er indtrådt. Vurderingen af, om et ledelsessvigt medfører risiko for tab, vil således skulle foretages ud fra en objektiv vurdering af ledelsessvigtets egnethed til at medføre tab.

Tilregnelserkravet for strafansvar efter stk. 6 er grov uagtsomhed. Det bemærkes at kravet om grov uagtsomhed harmonerer med, at den strafbare adfærd i sig selv skal være af en vis grovhed. Det bemærkes yderligere, at tab på konkrete engagementer, forsikringsdækninger eller investeringer er en uundgåelig og helt naturlig konsekvens af driften af en finansiell virksomhed. Risiko for tab er uvægerligt forbundet med det at drive forretning, herunder ikke mindst på det finansielle område. Det gælder uanset, om der er tale om tab på en enkelt forsikringstager, en kreditor eller en investering. Det er ikke hensigten med den foreslåede strafbestemmelse, at der fremover ikke skal kunne tages risici eller udvikles forretningsmodeller, som vil kunne medføre tab. Det er derimod hensigten, at det kan være forbundet med strafansvar, hvis der i finansielle virksomheder tages risici, der klart går ud over, hvad der er forsvarligt set i forhold til den risiko, der ligger i den forretningsmodel, som virksomheden drives efter, jf. herved bl.a. § 70, stk. 1, nr. 1.

Nedenfor opstilles nogle typetilfælde, der efter omstændighederne vil kunne aktualisere anvendelse af den foreslåede bestemmelse. Det bemærkes, at de anførte typetilfælde ikke skal forstås som en udtømmende angivelse af de tilfælde, der falder ind under den foreslåede bestemmelse.

Generelt vil bestyrelsens og direktionens utilstrækkelige overholdelse af den finansielle lovgivning på væsentlige områder af stor betydning for virksomhedens finansielle situation, kunne udgøre et groft ledelsessvigt. Tilsvarende vil gælde for en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse.

Et eksempel på et ledelsessvigt på kreditområdet, der efter omstændighederne kan være groft, kan være den situation, hvor bestyrelsen eller direktionen bevilger klart uforsvarlige eksponeringer, f.eks. bevilling af en byggekredit til finansiering af et byggeprojekt (opførelse af bolig-/erhvervsjendom til videresalg eller udlejning), hvor kunden uden begrænsninger og på egen hånd kan foretage betalinger fra konti i pengeinstituttet. En sådan byggekredit vil typisk være ydet med sikkerhed i et forventet færdiggjort byggeri, og instituttet bør derfor løbende føre tilsyn med fremdriften af byggeriet inden frigivelse af rater under kreditten og i forbindelse med betaling af regninger fra leverandører, håndværkere m.v. på vegne af kunden. Ved at stille den samlede kreditramme til rådighed for kunden og dermed give fri adgang til at trække på denne, vil instituttet ingen kontrol have med, om der faktisk bliver bygget den ejendom, som udgør sikkerheden for instituttets lån. Risikoen for instituttet er, at kunden har trukket det fulde beløb inden færdiggørelse af byggeriet.

Klart uforsvarlige eksponeringer kan også være i form af meget store lån med et betydeligt blanco element, eller store eksponeringer, der bevilges på et grundlag, der ikke er oplyst tilstrækkeligt. Hvis sådanne eksponeringer ikke er bevilget på ledelsesniveau, vil det også kunne være et groft ledelsessvigt, hvis bestyrelsen eller direktionen ikke indenfor en rimelig tid, efter at manglerne i beslutningsgrundlaget er konstateret i forbindelse med den løbende kontrol, har reageret. En stor koncentrationsrisiko på specifikke områder, f.eks. ejendomsområdet, med deraf følgende tab eller risiko for tab, vil også kunne udgøre et groft ledelsessvigt.

Et andet eksempel kan være situationer, hvor ledelsen gentagne gange vælger ikke at reagere på advarsler om betydelige risici fra f.eks. revisor eller den compliance- eller risikostyringsansvarlige.

Det vil ligeledes kunne udgøre et groft ledelsessvigt, hvis f.eks. bestyrelsesformanden forholder sig passivt til oplysninger og redegørelser fra direktionen og andre bestyrelsesmedlemmer om f.eks. øget risikotagning i forbindelse med bevilling af kredit.

Der kan også foreligge groft ledelsessvigt, hvis det af låneindstillingen eller bevillingen fremgår, at der er taget pant, men at dette ikke fremgår af tingbogen. Det grove ledelsessvigt vil i sådanne tilfælde kunne foreligge, hvis ledelsen ikke har sikret et tilstrækkeligt effektivt kontrolmiljø. Et andet eksempel på, at ledelsen ikke har sikret et tilstrækkeligt effektivt kontrolmiljø er, hvis ledelsen bliver bekendt med, men ikke reagerer på, at der foretages bevillinger "bag om" systemet, hvor der i stedet for forhøjelse af et lån via en låneindstilling, alene sker en tilretning af lånebeløbet i selve systemet.

Bestyrelsens accept af, at den kreditinstruks, som bestyrelsen har vedtaget, i betydelig grad tilside-sættes gennem misbrug af instruksens undtagelsesbestemmelser om presserende sager, kan efter omstændighederne udgøre groft ledelsessvigt. Kreditinstruksens undtagelsesbestemmelse kan tillade direktionen at fravige de fastlagte bevillingsprocedurer, hvis en sags hastende karakter nødvendiggør

dette. Et misbrug af kreditinstruksens undtagelsesbestemmelser vil navnlig foreligge, hvis undtagelserne systematisk anvendes i sager, hvor forudsætningen om hastende karakter ikke er opfyldt.

Bevilling af et enkelt lån i strid med virksomhedens kreditinstruks, vil som udgangspunkt ikke i sig selv vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Omstændigheder som f.eks. åbenbar inhabilitet eller varetagelse af andre interesser end den finansielle virksomheds kan imidlertid indgå i vurderingen af, om svigtet i sig selv er tilstrækkeligt groft til at kunne være omfattet af bestemmelsen.

Et eksempel på groft ledelsessvigt i forbindelse med inhabilitet er, hvis et bestyrelsesmedlem i en finansiell virksomhed deltager i drøftelse af sager, hvor vedkommende er inhabil, uden at gøre den øvrige del af bestyrelsen opmærksom på dette. Et andet eksempel på et groft ledelsessvigt er, hvis en bestyrelsesformand undlader løbende at forholde sig til interessekonflikter blandt bestyrelsesmedlemmerne.

Et yderligere eksempel på groft ledelsessvigt i forbindelse med inhabilitet er et direktionsmedlems bevilling af overtræk og garantistillelse til sig selv eller sin ægtefælle, uagtet manglende bevillingskompetence, og uagtet at direktøren herved handler imod virksomhedens tarv, hvorved virksomheden lider et tab eller bliver bragt i væsentlig risiko herfor. Sådanne dispositioner vil dog efter omstændighederne også kunne udgøre en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 28 om formueforbrydelser.

Bestyrelsens passivitet over for direktionens åbenbart utilstrækkelige opfølgning på eksponeringer, vil kunne være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Utilstrækkelig opfølgning kan bestå i, at direktionen undlader at realisere sikkerheder på nødlidende eksponeringer, hvor realisering er påkrævet og væsentligt, ikke følger Finanstilsynets advarsler om manglende bonitets- og nedskrivningsvurderinger, mangler generelt bevågenhed over for overtræk og kunders samlede gæld i forhold til indtjeningsevne eller tilsidesætter løbende ajourføring af vurderingen af noterede sikkerheder. Det vil også være et moment, der kan tale for et strafansvar, hvis der generelt ikke foreligger opdateret økonomisk materiale på eksponeringerne.

Groft ledelsessvigt vil også kunne foreligge i situationer, hvor ledelsen ikke har forholdt sig til manglende ressourcer eller uforsvarlig organisering i virksomheden. Direktionens manglende orientering af bestyrelsen om, at et væsentligt forretningsområde har behov for tilførsel af yderligere ressourcer, vil kunne udgøre et groft ledelsessvigt.

Der vil efter omstændighederne også kunne være tale om et groft ledelsessvigt, hvis bestyrelsen ikke har fulgt op på oplysninger om væsentlig underbemanding eller andre store problemer i virksomhedens centrale afdelinger. En klart uforsvarlig organisering af f.eks. bankens kreditafdeling vil derfor efter omstændighederne kunne udløse et strafansvar for groft ledelsessvigt. Strafansvar kan ifaldes både af direktion og bestyrelse. Ved vurderingen af, om der er grundlag for et strafansvar, kan bl.a. indgå, om direktionen har sikret den fornødne ressourcemæssige kapacitet til at løse kreditafdelingens opgaver, og om kreditafdelingen er bemandet med tilstrækkeligt kompetente medarbejdere, der er i stand til at udføre sædvanlig bankmæssig risikostyring eller til at føre sædvanlig kontrol med bankens lånesager.

Tilsvarende vil kunne gøre sig gældende, hvis ledelsen enten undlader at forsøge at rekruttere medarbejdere eller undlader at tilføre medarbejdere fra andre afdelinger, uden tilsvarende at træffe beslutninger om nedskalering eller lukning af det pågældende forretningsområde.

Det er ikke hensigten, at en forventeligt forbigående situation, som ledelsen har taget skridt til at imødegå gennem rekruttering eller uddannelse af medarbejdere, vil kunne udgøre et groft ledelsessvigt efter den foreslåede bestemmelse.

Klart uforvarselig organisering på økonomiområdet vil kunne udgøre groft ledelsessvigt omfattet af den foreslåede bestemmelse, eksempelvis hvor organiseringen medfører gentagne fejl i den finansielle virksomheds regnskabsføring, gentagne brud på kapitalkrav eller manglende likviditetsstyring.

Hvis bestyrelsen og direktionen tilsidesætter pligten til at sikre en forsvarlig organisation f.eks. ved manglende eller utilstrækkelig tildeling af ressourcer til eksempelvis økonomifunktionen i en finansiell virksomhed (f.eks. kompetencer, antal årsværk, it-værktøjer m.v.) kan det udgøre et groft ledelsessvigt. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis forberedelsen af regnskabsaflæggelsen er mangelfuld med den konsekvens, at der opstår en stor risiko for, at årsrapporten ikke er retvisende, hvilket bl.a. kan have en negativ indvirkning på kursen på virksomhedens aktier. Herudover vil en regnskabsbruger træffe beslutninger på baggrund af årsrapporten, som kan påføre regnskabsbrugeren økonomiske tab.

Ledelsessvigt på kreditområdet, der ikke nødvendigvis i sig selv er omfattet af den foreslåede bestemmelse, kan føre til et strafansvar, hvis ledelsessvigtet gentager sig. Eksempelvis hvor kreditsagsbehandling ikke udføres efter de fastlagte retningslinjer, og direktionen gentagne gange ikke har udført den nødvendige kontrol, hvorved omfattende fravigelser af retningslinjerne for kreditsagsbehandling ikke er konstateret.

Manglende dokumentation af eksempelvis direktionens beslutningsgrundlag vil ikke i sig selv udgøre groft ledelsessvigt, men det forhold, at der ikke har været det fornødne grundlag for bestyrelsen at følge op på og dermed foretage kontrol, vil efter omstændighederne kunne anses som groft ledelsessvigt fra direktionens side.

Lov om finansiell virksomhed åbner mulighed for, at finansielle virksomheder kan have forskellige risikoprofiler. Den enkelte virksomhed kan således vælge en forretningsmodel, der indebærer større eller mindre risikovillighed i forbindelse med eksempelvis kreditgivning. Høj risikotagning er ikke i sig selv udtryk for ledelsessvigt, hvis virksomhedens ledelse har taget højde herfor i sin forretningsmodel. Der vil dog kunne foreligge grove ledelsessvigt, hvis bestyrelsen eller direktionen generelt eller gentagne gange har taget større risici end forretningsmodellen berettiger, eller hvad der må anses for forsvarligt i lyset af indretningen af virksomheden. Dette kan f.eks. være tilfældet på kreditområdet, hvis der bevilges kreditter med væsentligt større risici end berettiget i forhold til de forretningsmæssige hensyn, der ligger i den valgte forretningsmodel. Det kan også udgøre et groft ledelsessvigt, at der ikke er etableret forsvarlige rammer på kreditområdet, og at bestyrelsen ikke har sikret, at f.eks. en banks udlånsvækst finder sted inden for overordnede rammer og klare og præcise procedurer for kreditrisici og kreditstyring.

Direktionens utilstrækkelige orientering af bestyrelsen om væsentlige forhold for bankens drift eller balance, herunder fremskaffelse af kapital og øvrig væsentlig finansiering, kan efter omstændighederne også være omfattet af bestemmelsen. Det vil eksempelvis kunne dreje sig om direktionens manglende orientering til bestyrelsen om negativ udvikling i mulighederne for løbende at sikre refinansiering af bankens kapital eller anden væsentlig finansiering. Det vil også kunne dreje sig om situationer, hvor direktionen ikke orienterer bestyrelsen om, at udlån til nye store kunder inden for en bestemt sektor ikke undergives den kreditsagsbehandling og kontrol, der er forudsat i retningslinjerne.

Hvorvidt de beskrevne hændelsesforløb er tilstrækkelig grove vil bl.a. afhænge af, hvor negativ udviklingen for at sikre refinansiering må være, om der foreligger flere manglende orienteringer, eller om disse konsekvent mangler over en længere periode.

Overtrædelse af virksomhedsområdet ved drift af virksomhed uden fornøden tilladelse kan efter omstændighederne udgøre et groft ledelsessvigt. Eksempelvis kan et realkreditinstituts ydelse af lån uden sikkerhed i form af pant i fast ejendom udgøre ulovlig virksomhed og dermed et groft ledelsessvigt.

På realkreditområdet kan som yderligere eksempler nævnes en åbenbar tilsidesættelse af eller manglende opmærksomhed på obligationsinvestorenes interesser. Grovheden af ledelsessvigtet vil blive understreget, hvis en sådan åbenbar tilsidesættelse af eller manglende opmærksomhed på obligationsinvestorenes interesser sker til fordel for instituttet. Ledelsesdispositioner, der uretmæssigt forrykker retsforholdet mellem instituttets kreditorer, f.eks. dispositioner, der er til fordel for én gruppe af investorer på bekostning af en anden gruppe, vil kunne udgøre et groft ledelsessvigt. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der indlægges færre eller ringere sikkerheder i ét kapitalcenter end i andre kapitalcentre i strid med obligationsbetingelserne for det eller de pågældende kapitalcentre.

Andre åbenbare og væsentlige overtrædelser af obligationsbetingelserne til ugunst for investorerne kan ligeledes være omfattet. Det vil f.eks. kunne anses for groft ledelsessvigt, hvis der er tale om manglende indlæggelse af tilstrækkelige aktiver i kapitalcentret, eller hvis kapitalcentret påtager sig forpligtelser, der ligger uden for obligationsbetingelserne. For finansielle virksomheder vil det kunne udgøre et groft ledelsessvigt, hvis ledelsen bl.a. i forbindelse med udarbejdelse af prospektmateriale undlader at gøre en investor opmærksom på, at Finanstilsynets inspektion ikke er afsluttet, og inspektionen har resulteret i påbud om hensættelser med store beløb med deraf følgende konkurs og tab for investor på investeringen i virksomheden.

Det vil endvidere kunne udgøre et groft ledelsessvigt i en finansiell virksomhed, hvis ledelsen undlader at foranstalte en tilstrækkelig due diligence i forbindelse med investering i en anden finansiell virksomhed, f.eks. et forsikringsselskabs investering i et andet forsikringsselskab og den manglende undersøgelse medfører væsentligt tab på investeringen eller afledte økonomiske problemer.

For så vidt angår virksomhedens markedsføring af produkter vil det kunne udgøre et groft ledelsessvigt, hvis ledelsen i en finansiell virksomhed stiltiende accepterer, at virksomheden sælger produkter til kunder på en vildledende eller illoyal måde. Dette kan eksempelvis ske ved at markedsføre produktet med ukorrekte oplysninger eller ved at undlade at give kunderne væsentlige oplysninger om produktet, hvorved kunderne ender med at købe produktet under falske forudsætninger og derved risikerer at lide tab. Som et andet eksempel kan nævnes tilfælde, hvor ledelsen i en finansiell virksomhed bevidst beslutter at sælge produkter til kunder, for hvem produktet ikke er egnet – eksempelvis

yder lån til kunder, der klart ikke er kreditværdige, eller sælger forsikringer til kunder, der aldrig vil kunne opfylde betingelserne for at have en dækningsberettiget skade, hvorved kunden lider et tab.

Endvidere vil det kunne udgøre groft ledelsessvigt, hvis bestyrelsen og direktionen ikke har sikret sig, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets (koncernens) aktiver, passiver og finansielle stilling m.v., f.eks. fordi årsrapporten ikke er aflagt i overensstemmelse med lovgivningens krav. Dette vil f.eks., kunne være tilfældet, hvis det viser sig, at selskabets årsrapport ikke er retvisende, f.eks. fordi bestyrelsen og direktionen ikke har sikret sig, at bankens udlån er nedskrevet i overensstemmelse med regnskabsreglerne. En årsrapport er bl.a. beslutningsgrundlag for en regnskabsbruger, hvorfor årsrapporten skal være retvisende, og hvis dette ikke er tilfældet, kan årsrapporten påføre regnskabsbrugeren risiko for tab.

Det vil kunne udgøre et groft ledelsessvigt, hvis bestyrelsen eller direktionen i et kreditinstitut træffer beslutning om udbud af produkter eller iværksættelse af transaktioner, hvor der ikke foreligger nogen risikovurdering ift. produktets eller transaktionens indvirkning på instituttets LCR (likviditetsmål) eller NSFR (tilstrækkelig funding i forhold til fundingbehovet), og hvor der ikke eksisterer et data-mæssigt set-up til at foretage en sådan risikovurdering. LCR-kravet er et lovbestemt krav, der skal sikre, at kreditinstitutter har tilstrækkelig likviditet til at imødekomme udgående pengestrømme den næste måned. NSFR-kravet er ligeledes et lovbestemt krav, der skal sikre, at kreditinstitutter har tilstrækkelig funding i forhold til fundingbehovet, eksempelvis udlån. NSFR-kravet er et mere langsigtet likviditetsmål end LCR-kravet. Der vil i praksis være en nærliggende risiko for, at den manglende risikovurdering kan medføre væsentlige negative konsekvenser for instituttets opfyldelse af sine LCR- og NSFR-krav, og dermed usikkerhed om instituttets sundhed og medfølgende risiko for tab af markedstillid og øgede finansieringsomkostninger for instituttet, og i sidste ende usikkerhed om instituttets overlevelse og dermed værdien af virksomheden for ejerne samt værdien af kreditorernes tilgodehavender.

Det kan også være et groft ledelsessvigt, hvis bestyrelsen eller direktionen i et kreditinstitut ikke fastsætter grænser med hensyn til forhold af væsentlig betydning for muligheden for at instituttet kan efterleve sine LCR- og NSFR-krav. Det kan f.eks. være at ledelsen undlader at fastsætte grænser for omfanget af kortsigtet finansiering. Der må antages at være en nærliggende risiko for, at dette kan medføre væsentlige negative konsekvenser for instituttets opfyldelse af sine LCR- og NSFR-krav, og dermed usikkerhed om instituttets sundhed og medfølgende risiko for tab af markedstillid og øgede finansieringsomkostninger for instituttet, og i sidste ende usikkerhed om instituttets overlevelse og dermed værdien af virksomheden for ejerne samt værdien af kreditorernes tilgodehavender.

Det kan endvidere være et groft ledelsessvigt, hvis bestyrelsen eller direktionen i et kreditinstitut ikke sikrer, at bestyrelses- og direktionsbeslutninger af væsentlig betydning for instituttets efterlevelse af LCR eller NSFR-krav, der viser sig baseret på fejlbehæftede data og øvrig information i et ikke-trivielt omfang, genbesøges hurtigst muligt efter at fejlen er konstateret på basis af korrigeret data og øvrig information. Der må antages at være en nærliggende risiko for, at dette ellers kan medføre risiko for væsentlige negative konsekvenser for instituttets opfyldelse af sine LCR- og NSFR-krav, og dermed usikkerhed om instituttets sundhed og medfølgende risiko for tab af markedstillid og øgede finansieringsomkostninger for instituttet, og i sidste ende usikkerhed om instituttets overlevelse og dermed værdien af virksomheden for ejerne samt værdien af kreditorernes tilgodehavender.

Det vil også kunne udgøre ledelsessvigt, hvis bestyrelsen eller direktionen træffer beslutninger, der forudsætter tilladelser fra myndigheder, som ledelsen er klar over, at virksomheden ikke har eller vil kunne opnå, f.eks. om tilbagekøb af kapitalandele med den virkning, at virksomhedens ejerandele krydser en grænseværdi, der indebærer, at virksomheden skal have Finanstilsynets forudgående tilladelse hertil. Sker dette gentagne gange, vil det kunne udgøre et groft ledelsessvigt.

Forsøg på groft ledelsessvigt vil kunne straffes efter den almindelige regel herom i straffelovens § 21. Det følger af straffelovens § 21, stk. 3, at det som udgangspunkt ikke er muligt at straffe forsøg, når straffen ikke kan overstige 4 måneders fængsel. Med den eksisterende strafferamme på 2 år – der foreslås opretholdt – er denne betingelse opfyldt. Der vil dog ikke kunne straffes for forsøg på grove ledelsessvigt, der alene kan tilregnes den pågældende som uagtsomt. Forsøgsstraf forudsætter således, at adfærden kan tilregnes pågældende som forsætlig, og indebærer derfor, at den pågældende har været bekendt med de relevante faktiske forhold. Da den foreslåede bestemmelse kriminaliserer ledelsessvigt, der indebærer risiko for tab, må området for et forsøgsansvar imidlertid under alle omstændigheder i praksis antages at være begrænset. Har f.eks. en direktør i en finansiell virksomhed valgt at forholde sig passiv til en u hensigtsmæssig forretningsdrift m.v., der har indebåret en risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, vil vedkommende kunne straffes for fuldbyrdet overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i stk. 6, såfremt passiviteten efter omstændighederne kan karakteriseres som et groft ledelsessvigt.

Medvirken kan straffes efter den almindelige regel i straffelovens § 23. Bestemmelsen vil således i kraft reglen i straffelovens § 23, stk. 1, også omfatte den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til grove eller gentagne ledelsessvigt omfattet af den foreslåede bestemmelse, uanset at vedkommende ikke selv er medlem af bestyrelsen eller direktionen eller er en ansat, der er en del af den faktiske ledelse. Det er således forudsat i § 23, stk. 2, at personer, der står uden for et særligt pligtforhold, men medvirker til at krænke dette, vil kunne straffes efter den almindelige medvirkensregel i stk. 1. Det følger dog samtidig af § 23, stk. 2, at straffen vil kunne nedsættes for den udenforstående.

Det bemærkes i den forbindelse, at der efter straffelovens § 50, stk. 2, vil være mulighed for at fastsætte en tillægsbøde som tillægsstraf til en frihedsstraf, hvis den pågældende ved ledelsessvigtet har opnået eller tilsigtet at opnå økonomisk vinding for sig selv eller andre.

Med den foreslåede henvisning til straffelovens § 290 b, stk. 1, sigtes der til de tilfælde, hvor medlemmer af direktionen eller bestyrelsen har begået et eller flere ledelsessvigt, der er så grove, at de bør henføres til straffelovens forhøjede strafferamme. Det bemærkes, at straffelovens § 290 b, stk. 1, alene finder anvendelse for medlemmer af direktionen eller bestyrelsen i et systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI). Henvisningen har således ingen retsvirkning for ledelsesmedlemmer i andre finansielle virksomheder eller for ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse.

I *stk. 6, 2. pkt.*, foreslås, at det samme gælder, hvis ledelsessvigtet medfører væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med det foreslåede 1. pkt., hvorefter et medlem af en finansiell virksomhed, en finansiell holdingvirksomhed eller en forsikringsholdingvirksomheds

bestyrelse eller direktion eller en nøgleperson, der gør sig skyldig i grove eller oftere gentagne ledelsessvigt, der medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning.

Den foreslåede bestemmelse er udtryk for, at ledelsen af en finansiell virksomhed har en strafferetlig sanktioneret pligt til at beskytte virksomheden dels mod selv at blive udsat for kriminalitet, dels mod at blive anvendt som et redskab i forbindelse med udenforstående aktørers kriminalitet. Det er herved forudsat, at ledelsen har en forpligtelse til at udgøre et bolværk mod kriminalitet, og at groft ledelsesmæssigt svigt heraf vil kunne straffes efter bestemmelsen. Selvom bestemmelsens 1. led om risiko for udsættelse for kriminalitet må antages at være indeholdt i den traditionelle forståelse af ledelsesansvaret, indeholder bestemmelsen på dette punkt en præcisering og et klarere hjemmelsmæssigt grundlag herfor, mens 2. led om udsættelse for væsentligt øget risiko for kriminalitet vil udvide grundlaget for strafansvar og afvige fra, hvad der almindeligvis vil være omfattet af et strafferetligt ledelsesansvar i dansk ret.

Det foreslåede indebærer dermed, at grove eller oftere gentagne ledelsessvigt, der væsentligt øger risikoen for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet, efter omstændighederne vil være forbundet med strafansvar. Uanset at der således med bestemmelsens 2. pkt. lovfæstes en positiv strafsanktioneret handlepligt for ledelsen til at beskytte virksomheden mod at blive udsat for kriminalitet eller mod at blive anvendt som led i kriminalitet, bør det i sammenhæng hermed indgå i vurderingen, hvilke konkrete modforanstaltninger ledelsen efter omstændighederne med rimelighed burde have foretaget. Med hensyn til kriminalitet, der begås over for virksomheden, vil det være naturligt, at ledelsen skrider til politianmeldelse, eller som minimum tager konkrete skridt til at imødegå og bringe kriminaliteten til ophør, så snart ledelsen bliver bekendt hermed. Der foreligger dog ikke og foreslås heller ikke med bestemmelsen en pligt til at foretage politianmeldelse. Straffrihed efter den foreslåede bestemmelse vil ofte forudsætte, at ledelsen eller ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, foretager foranstaltninger, der sikrer, at virksomheden konkret ikke fortsat faciliterer og understøtter det pågældende kriminelle forhold, herunder f.eks. ved at bringe relevante kundeforhold til ophør. Sådanne foranstaltninger skal naturligvis foretages i nær tidsmæssig sammenhæng med det tidspunkt, hvor pågældende bliver orienteret om eller konstaterer de kriminelle forhold.

Det vil være en forudsætning for strafansvar efter bestemmelsen, at det konkrete ledelsessvigt kan kvalificeres som værende groft. Tilfælde, hvor der foreligger flere ledelsessvigt fra samme medlem af direktionen eller bestyrelsen, og forholdet efter en samlet bedømmelse af svigtene må vurderes at være groft, vil dog også være omfattet.

Ved "grove" ledelsessvigt forstås ledelsessvigt, der er af en betydelig alvorlighed eller et betydeligt omfang, eller hvor adfærden i øvrigt må vurderes som grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed. Eksempelvis handlinger og undladelser, der medfører, at virksomheden bliver udnyttet til at gennemføre hvidvask eller anden økonomisk kriminalitet, eller at virksomheden eksponeres for en nærliggende risiko for dette, vil kunne være omfattet og straffes efter den foreslåede bestemmelse.

Det bemærkes, at det ikke vil være en forudsætning for, at et ledelsessvigt kategoriseres som groft, at Finanstilsynet tidligere har udstedt et påbud eller påtalt samme eller lignende forhold i virksomheden.

Men det må sædvanligvis antages at kunne tillægges betydning, hvis Finanstilsynet har udstedt et påbud eller påtalt samme eller lignende forhold i virksomheden, som beskrevet nærmere nedenfor. Derudover vil manglende opfølgning på væsentlige tilsynsreaktioner efter omstændighederne kunne indebære et groft ledelsessvigt.

Det må bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, hvilken betydning Finanstilsynets tilsynsaktiviteter, herunder tilsynsbesøg, skal tillægges ved vurderingen af ledelsens ansvar.

Tilregnelseskravet for strafansvar efter bestemmelsen er grov uagtsomhed.

Nedenfor opstilles nogle typetilfælde, der efter omstændighederne vil kunne aktualisere anvendelse af det foreslåede stk. 6, 2. pkt. Det bemærkes, at de anførte typetilfælde ikke skal forstås som en udtømmende angivelse af de tilfælde, der falder ind under den foreslåede bestemmelse.

Strafansvar vil kunne komme på tale i tilfælde, hvor ledelsen eller ansatte, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse, ikke har taget tilstrækkelige skridt til at imødegå åbenlyse operationelle risici eller ikke håndterer operationelle hændelser forsvarligt med den konsekvens, at der opstår væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor virksomheden ikke har en beredskabsplan for væsentlige it-systemer, selvom virksomhedens drift i høj grad baserer sig på en sikker og robust it-infrastruktur. Manglende IT-risikostyring og håndtering af IT-risici vil således kunne være omfattet af den foreslåede bestemmelse. Det samme gælder vedvarende manglende håndtering af cyberhændelser, navnlig hvis sådanne hændelser er indtruffet og ledelsen orienteret herom, uden at det har ført til nye tiltag. Manglende ledelsesmæssig styring af væsentlig it-outsourcing vil også kunne være strafbart efter den foreslåede bestemmelse. Et andet eksempel vil kunne være den compliance-ansvarlige i direktionens manglende opfølgning eller iværksættelse af foranstaltninger på baggrund af eksterne begivenheder, eksempelvis at virksomheden udsættes for hackerangreb eller udnyttes til hvidvask.

Det vil også kunne udgøre et groft ledelsessvigt, hvis bestyrelsen ikke følger op på bemærkninger fra intern revision i revisionsprotokollatet om væsentlige svagheder eller mangler i kontroller, der medfører en øget risiko for, at virksomheden kan blive udsat for besvigelser eller anden kriminalitet, eller følger for sent op på bemærkningerne, herunder på om bemærkningerne er blevet håndteret tilfredsstillende af den daglige ledelse. Virksomheden og dermed investorerne vil i sådanne tilfælde kunne blive påført et økonomisk tab som følge af besvigelser, eller bøder for kriminalitet i virksomheden (f.eks. hvidvask). Investorerne vil også kunne blive påført tab pga. virksomhedens dårlige omdømme, der får aktiekursen til at falde.

Klart utilstrækkelig markedsovervågning af handelsaktiviteter med finansielle instrumenter, der indebærer risiko for markedsmisbrug, f.eks. insiderhandel eller markedsmanipulation, kan udgøre et groft ledelsessvigt i form af ledelsens tilsidesættelse af pligten til at indføre og opretholde effektive ordninger, systemer og procedurer til sikring af markedsovervågning.

Forsøg og medvirken kan straffes efter de almindelige regler i straffelovens §§ 21 og 23. Bestemmelsen vil således i kraft af den almindelige medvirkensregel i straffelovens § 23, stk. 1, også omfatte den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til grove eller gentagne ledelsessvigt omfattet af den foreslåede bestemmelse. Står den pågældende selv uden for et særligt pligtforhold, som vedkommende medvirker til at krænke, vil straffen således også kunne nedsættes, jf. stk. 2.

Det bemærkes i den forbindelse, at der efter straffelovens § 50, stk. 2, vil være mulighed for at fastsætte en tillægsbøde som tillægsstraf til en frihedsstraf, hvis den pågældende ved ledelsessvigt har opnået eller tilsigtet at opnå økonomisk vinding for sig selv eller andre. Dette vil efter omstændighederne i praksis være relevant i tilfælde, hvor der ikke kan ske konfiskation, eller hvor tillægsbøde af andre grunde vil være at foretrække frem for konfiskation.

Det foreslås i *stk. 6, 3. pkt.*, at 1. og 2. pkt. tilsvarende gælder et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a.

Bestemmelsen indebærer, at et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed kan straffes, hvis den pågældende gør sig skyldig i grove eller oftere gentagne ledelsessvigt, der medfører tab eller risiko for tab. Det samme gælder, hvis ledelsessvigtet medfører væsentlig øget risiko for, at sparevirksomheden eller administrationsboet udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet.

En administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed har til opgave at arbejde for et salg af boets forpligtelser i henhold til § 247 a og registrerede aktiver omfattet af § 247 b til et andet kreditinstitut, der har tilladelse til at udstede særligt dækkede obligationer.

Et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo, oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed kan således straffes på samme måde som bestyrelses- eller direktionsmedlemmer i finansielle virksomheder, hvis de eksempelvis udviser passivitet, og dette medfører tab eller risiko for tab eller væsentlig øget risiko for at sparevirksomheden eller administrationsboet udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet.

Groft ledelsessvigt i en sparevirksomhed vil f.eks. kunne foreligge i situationer, hvor ledelsen ikke har forholdt sig til manglende ressourcer i virksomheden. Direktionens manglende orientering af bestyrelsen om, at et væsentligt forretningsområde har behov for tilførsel af yderligere ressourcer, vil kunne udgøre et groft ledelsessvigt. Der vil efter omstændighederne også kunne være tale om et groft ledelsessvigt, hvis bestyrelsen ikke har fulgt op på oplysninger om væsentlig underbemanding eller andre store problemer i virksomhedens centrale afdelinger.

Det foreslås i *stk. 7, 1. pkt.*, at personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen eller i det daglige en del af den faktiske ledelse, og som gør sig skyldig i grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er foreskyldt efter den øvrige lovgivning. Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende § 373, stk. 7, 1. pkt., 2. led, for så vidt angår virksomheder og personer uden for ledelsen.

Bestemmelsen indebærer, at personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen eller i det daglige en del af den faktiske ledelse, vil kunne straffes efter bestemmelsen, hvis der ved grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed påføres virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed tab eller risiko for tab.

En person anses som knyttet til den finansielle virksomhed, når modtageren af oplysningerne har en berettiget forventning om, at den pågældende person repræsenterer den finansielle virksomhed. Det er ingen betingelse, at der f.eks. er tale om et egentligt ansættelsesforhold, eller at den pågældende skal være medlem af bestyrelsen. Der er herved ikke tilsigtet ændringer i den personkreds, som vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse i forhold til, hvem der er omfattet af den gældende bestemmelse i § 373, stk. 7, 1. pkt., 2. led. Der kan ved vurderingen af begreberne forsømmelse og skødesløshed drages paralleller til straffelovens § 157, der kriminaliserer tilsvarende grov eller oftere gentagen uønsket adfærd for personer, der virker i offentlig tjeneste.

Personer, der er medlem af bestyrelsen eller direktionen eller i det daglige en del af den faktiske ledelse, er ikke omfattet af bestemmelsen, da disse personer vil være omfattet af det foreslåede stk. 6. Udtrykket ”en ansat, der i det daglige er en del af den faktiske ledelse”, skal forstås i overensstemmelse med § 64 c, stk. 2, i lov om finansiel virksomhed. Det følger af forarbejderne til § 64 c, stk. 2, at en ansat vil skulle identificeres som nøgleperson i kraft af sin stilling enten som en del af den faktiske ledelse eller som ansvarlig for en nøglefunktion, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, L 189, s. 67f. Ansatte, der er nøglepersoner, fordi de varetager en nøglefunktion, men ikke er en del af den faktiske ledelse, vil ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse i stk. 6, men vil kunne ifalde strafansvar efter den foreslåede bestemmelse i stk. 7 om personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed.

Det følger derudover af forarbejderne, at det afgørende for vurderingen af, om den pågældende ansatte i en finansiel virksomhed vil skulle anses for at være en del af den faktiske ledelse, er, om den ansatte træffer beslutninger eller medvirker til at træffe beslutninger af forretningsmæssig og strategisk karakter, der har en væsentlig betydning for virksomhedens drift. En ansat med ansvar for et væsentligt forretningsområde eller for et område af væsentlig betydning for virksomhedens drift, eksempelvis en økonomidirektør, vil skulle anses som et medlem af den faktiske ledelse. Herudover vil eksempelvis en ansat, der på ledelsesniveau medvirker til at træffe beslutninger på baggrund af bestyrelsens strategiske mål eller på ledelsesniveau medvirker til at sikre, at bestyrelsens vedtagne politikker og retningslinjer implementeres i virksomhedens daglige drift, skulle anses som et medlem af den faktiske ledelse.

Også ansatte, der fejlagtigt ikke er identificeret som nøglepersoner, eller som lovteknisk ikke er omfattet af begrebet nøgleperson i § 64 c, er omfattet af det foreslåede stk. 6, hvis vedkommende indgår i den faktiske ledelse. Ansatte i finansielle virksomheder, som ikke har pligt til at identificere nøglepersoner efter § 64 c, er således omfattet, hvis de er en del af den faktiske ledelse af virksomheden. Eksempelvis medlemmer af den faktiske ledelse i et gruppe 2 forsikringsselskab.

Det fælles kendetegn ved den omfattede personkreds er, at de arbejder under ledelse af direktionen eller andre ledere i den finansielle virksomhed. De udøver således ikke ledelse og styring af virksomheden som sådan. Det betyder dog ikke, at de ikke vil kunne have en anden form for ledelsesansvar, f.eks. personaleansvar. De opgavetyper, som personkredsen udfører, vil imidlertid være under organisatorisk og ledelsesmæssigt ansvar hos andre i virksomheden, og personerne vil derfor handle efter ordre, mandat eller stillingsfuldmagt. Den adfærd, der efter hensigten i grove eller gentagne tilfælde skal være omfattet af den foreslåede bestemmelse, vil derfor ikke have karakter af ledesssvigt i den forstand, at svigtet relaterer sig til styringen eller ledelsen af virksomheden. Derimod vil adfærd

bestå af manglende eller meget utilstrækkelig udførelse af de opgaver, der er forbundet med varetagelse af den konkrete stilling, og som det i mange tilfælde vil være pålagt virksomheden at udføre i medfør af lovbestemmelser i den finansielle lovgivning. Denne adfærd karakteriseres terminologisk som forsømmelse eller skødesløshed.

Grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed vil eksempelvis kunne foreligge, hvis en person, der er knyttet til en finansiell virksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen gentagne gange tilsidesætter virksomhedens interne retningslinjer og instrukser.

Der vil også kunne være tale om grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed, hvis den ansvarlige for en nøglefunktion, f.eks. intern revision, den complianceansvarlige eller den ansvarlige for risikostyringsfunktionen forsømmer at give nødvendige advarsler til bestyrelsen og direktionen om betydelige risici for virksomheden.

Tilregnelserkravet for strafansvar efter stk. 7 er grov uagtsomhed. Det bemærkes at kravet om grov uagtsomhed harmonerer med, at den strafbare adfærd i sig selv skal være af en vis grovhed. Det bemærkes yderligere, at tab på konkrete engagementer, forsikringsdækninger eller investeringer er en uundgåelig og helt naturlig konsekvens af driften af en finansiell virksomhed. Risiko for tab er uvægerligt forbundet med det at drive forretning, herunder ikke mindst på det finansielle område. Det gælder uanset, om der er tale om tab på en enkelt forsikringstager, en kreditor eller en investering. Det er ikke hensigten med den foreslåede strafbestemmelse, at der fremover ikke skal kunne tages risici eller udvikles forretningsmodeller, som vil kunne medføre tab. Det er derimod hensigten, at det kan være forbundet med strafansvar, hvis der i finansielle virksomheder tages risici, der klart går ud over, hvad der er forsvarligt set i forhold til den risiko, der ligger i den forretningsmodel, som virksomheden drives efter, jf. herved bl.a. § 70, stk. 1, nr. 1.

Det er med bestemmelsen ikke hensigten, at der foretages en indskrænkning af det almindelige medvirkensansvar efter straffelovens § 23, jf. herved straffelovens § 2. Det beror således på en konkret vurdering efter straffelovens § 23, om og i hvilket omfang personer, der falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde, som følge af manglende tilknytning til den finansielle virksomhed, kan ifalde et strafansvar for medvirken, der i givet fald formentlig typisk må rubriceres som medvirken til overtrædelse af den foreslåede bestemmelse i stk. 6. Det kan dog endvidere ikke udelukkes, at der kan opstå en situation, hvor personer, der ikke er omfattet af stk. 7, medvirker til overtrædelse af også denne bestemmelse, jf. herved forudsætningsvis straffelovens § 23, stk. 2. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis en person A med den fornødne tilknytning til den finansielle virksomhed har rådført sig med en udenforstående B om en uhensigtsmæssig og potentielt tabsgivende forretningsmodel hos den finansielle virksomhed. Såfremt A og B sammen bliver enige om ikke at foretage sig noget, herunder f.eks. ved at advisere bestyrelsen, kan begge personer efter omstændighederne ifalde et strafansvar for overtrædelse af det foreslåede stk. 7, såfremt undladelsen efter omstændighederne har karakter af en grov forsømmelse. A's ansvar vil i denne situation være en direkte overtrædelse af det foreslåede stk. 7, mens B's overtrædelse må kategoriseres som medvirken hertil.

Det foreslås i *stk. 7, 2. pkt.*, at det samme gælder for ansatte med ansvar for en nøglefunktion, hvis forsømmelsen eller skødesløsheden medfører væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet.

Det foreslåede indebærer, at de ansatte, der i henhold til § 64 c, stk. 2, har ansvaret for en nøglefunktion vil kunne straffes i tilfælde af grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed, der medfører væsentlig øget risiko for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet.

Det foreslåede indebærer dermed, at, grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed, der væsentligt øger risikoen for, at den finansielle virksomhed udsættes for eller anvendes som led i kriminalitet, efter omstændighederne vil være forbundet med strafansvar. Uanset at der således med bestemmelsens 2. pkt. lovfæstes en positiv strafsanktioneret handlepligt for en ansat med ansvar for en nøglefunktion til at beskytte virksomheden mod at blive udsat for kriminalitet eller mod at blive anvendt som led i kriminalitet, bør det i sammenhæng hermed indgå i vurderingen, hvilke konkrete modforanstaltninger den pågældende efter omstændighederne med rimelighed burde have foretaget. I forhold til kriminalitet, der begås over for virksomheden, vil det være naturligt at skride til politianmeldelse eller som minimum tage konkrete skridt til at imødegå og bringe kriminaliteten til ophør, så snart den pågældende bliver bekendt hermed. Der foreligger dog ikke og foreslås heller ikke med bestemmelsen en pligt til at foretage politianmeldelse. Straffrihed efter den foreslåede bestemmelse vil ofte forudsætte, at den ansatte med ansvar for en nøglefunktion, foretager foranstaltninger, der sikrer, at virksomheden konkret ikke fortsat faciliterer og understøtter det pågældende kriminelle forhold. Sådanne foranstaltninger skal naturligvis foretages i nær tidsmæssig sammenhæng med det tidspunkt, hvor den pågældende bliver orienteret om eller konstaterer de kriminelle forhold.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med det foreslåede 1. pkt., hvorefter en person, der er knyttet til en finansielle virksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen, eller i det daglige en del af den faktiske ledelse, og som gør sig skyldig i grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der medfører tab eller risiko for tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter den øvrige lovgivning.

Den foreslåede bestemmelse er udtryk for, at ansatte med ansvar for en nøglefunktion i en finansielle virksomhed har en strafferetlig sanktioneret pligt til at medvirke til at beskytte virksomheden dels mod selv at blive udsat for kriminalitet, dels mod at blive anvendt som et redskab i udenforstående aktørers kriminalitet. Det er herved forudsat, at ansatte med ansvar for en nøglefunktion har en forpligtelse til at understøtte ledelsens arbejde med at beskytte virksomheden mod kriminalitet, og at grov forsømmelse eller skødesløshed i forbindelse hermed vil kunne straffes efter bestemmelsen.

Det vil være en forudsætning for strafansvar efter bestemmelsen, at den konkrete forsømmelse eller skødesløshed kan kvalificeres som værende grov. Situationer, hvor der foreligger flere tilfælde af forsømmelse eller skødesløshed fra samme ansatte med ansvar for en nøglefunktion, og forholdet ud fra samlet bedømmelse vurderes at være groft, vil dog også være omfattet.

Det foreslås i *stk. 7, 3. pkt.*, at 1. og 2. pkt. finder tilsvarende anvendelse for personer, der er knyttet til en sparevirksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen eller i det daglige er en del af den faktiske ledelse eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a.

Bestemmelsen indebærer, at sparevirksomheder og personer, der er knyttet til en sparevirksomhed uden at være medlem af bestyrelsen eller direktionen eller ansatte, der i det daglige er en del af den

faktiske ledelse, og administratorer i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed kan straffes, hvis de gør sig skyldig i grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der medfører tab eller risiko for tab.

En administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed har til opgave at arbejde for et salg af boets forpligtelser i henhold til § 247 a og registrerede aktiver omfattet af § 247 b til et andet kreditinstitut, der har tilladelse til at udstede særligt dækkede obligationer.

Et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed kan således straffes på samme måde som bestyrelses- eller direktionsmedlemmer i finansielle virksomheder, hvis de gør sig skyldig i grov eller oftere gentaget forsømmelse eller skødesløshed, der medfører tab eller risiko for tab.

Bestemmelsen er en videreførelse af den nugældende § 373, stk. 7, 2. pkt.

Det foreslås i *stk. 8, 1. pkt.*, at finansielle virksomheder og personer, der er knyttet til en finansiel virksomhed, og som giver urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende virksomheden til offentlige myndigheder, til offentligheden, til noget selskabsorgan eller til indskydere, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning.

Bestemmelsen omfatter finansielle virksomheder og alle, der er knyttet til en finansiel virksomhed. En person anses som knyttet til den finansielle virksomhed, når modtageren af oplysningerne har en berettiget forventning om, at den pågældende person repræsenterer den finansielle virksomhed. Det indebærer, at både personkredsen omfattet af det foreslåede stk. 6 og det foreslåede stk. 7 vil være omfattet af bestemmelsen. Det er ingen betingelse, at der f.eks. er tale om et egentligt ansættelsesforhold, eller at den pågældende skal være medlem af bestyrelsen. Der er herved ikke tilsigtet ændringer i den personkreds, som vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse i forhold til, hvem der er omfattet af den gældende bestemmelse i § 373, 1. pkt., 1. led.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med reglerne i straffeloven om urigtige og vildledende oplysninger til offentlige myndigheder og til offentligheden.

Det følger således af straffelovens § 162, at den, som ellers for eller til en offentlig myndighed afgiver urigtig erklæring om forhold, angående hvilke den pågældende er pligtig at afgive forklaring, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Bestemmelsen omfatter både skriftlige og mundtlige forklaringer, men forudsætter samtidig, at en fysisk person er forpligtet til at afgive forklaring til eller for en offentlig myndighed. Et eksempel på bestemmelsens anvendelsesområde er retsplejelovens § 497, stk. 1, om fyldstgørelsesobjekter afgivet af skyldneren under fogedforretninger. Forpligtelsen til at give Finanstilsynet oplysninger påhviler imidlertid efter den finansielle lovgivning virksomhederne, dvs. de juridiske personer, jf. eksempelvis § 347, stk. 1, 1. pkt., i lov om finansiel virksomhed, hvorefter bl.a. finansielle virksomheder skal give Finanstilsynet de oplysninger, der er nødvendige for tilsynets virksomhed.

Endvidere følger det af straffelovens § 163, at den, som i øvrigt til brug i retsforhold, der vedkommer det offentlige, skriftligt eller ved andet læsbart medie afgiver urigtig erklæring eller bevidner noget, som den pågældende ikke har viden om, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Omfattet af bestemmelsen er oplysninger til brug i retsforhold, hvilket omfatter urigtige oplysninger fra en borger eller virksomhed til en offentlig institution. Der skal endvidere være tale om oplysninger, som er urigtige eller bevidst vildledende. Bestemmelsen vil således efter omstændighederne kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor en finansiel virksomhed forsætligt afgiver urigtige oplysninger til Finanstilsynet på et skriftligt grundlag. Som følge af maksimumstraffen på fængsel i 4 måneder er forældelsesfristen for strafansvaret imidlertid 2 år, jf. straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 8, 1. pkt., vil således supplere straffelovens § 163. Strafansvar efter den foreslåede bestemmelse vil dog – udover hvad der er omfattet af straffelovens § 163 – også omfatte urigtige oplysninger afgivet til offentligheden, til noget selskabsorgan eller til indskydere, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed og dermed ikke blot oplysninger givet til Finanstilsynet eller andre offentlige myndigheder. Endvidere vil et strafansvar efter bestemmelsen først forældes 5 år efter tidspunktet for afgivelsen af de urigtige eller vildledende oplysninger, jf. § 373, stk. 8, hvorefter forældelsesfristen for overtrædelse af bestemmelse i lov om finansiel virksomhed eller regler udstedt i medfør af denne lov er 5 år.

Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende § 373, stk. 7, 1. pkt., 1. led.

Det foreslås i *stk. 8, 2. pkt.*, at tilsvarende gælder sparevirksomheder og personer knyttet til en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a.

Bestemmelsen indebærer, at et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed og personer, der er knyttet til en sparevirksomhed, eller administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed og som giver urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende virksomheden til bl.a. offentlige myndigheder, kan straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, for så vidt højere straf ikke er forskyldt efter straffelovens § 290 b, stk. 1, eller den øvrige lovgivning.

Bestemmelsen er en videreførelse af den gældende § 373, stk. 7, 1. pkt., 1. led, og 2. pkt.

En administrator i et administrationsbo oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed har til opgave at arbejde for et salg af boets forpligtelser i henhold til § 247 a og registrerede aktiver omfattet af § 247 b til et andet kreditinstitut, der har tilladelse til at udstede særligt dækkede obligationer.

Et medlem af bestyrelsen eller direktionen i en sparevirksomhed eller administrator i et administrationsbo, oprettet i medfør af § 247 a i lov om finansiel virksomhed kan således straffes på samme måde som bestyrelses- eller direktionsmedlemmer i finansielle virksomheder, hvis de gør sig skyldig i afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende virksomheden til bl.a. offentligheden.

Til nr. 17 (§ 373, stk. 9 og 10, i lov om finansiel virksomhed)

Efter den gældende § 373, stk. 8, er forældelsesfristen for overtrædelse af lovens bestemmelser eller regler udstedt i medfør af loven 5 år, jf. dog stk. 9.

Udgangspunktet er således, at den strafferetlige forældelsesfrist for overtrædelser af loven eller regler udstedt i medfør af loven, som er forbundet med strafansvar, forældes efter 5 år i overensstemmelse med de øvrige almindelige regler om forældelse i straffelovens 11. kapitel. Der er imidlertid fastsat end 10-årig forældelsesfrist for overtrædelse af nærmere bestemte bestemmelser i lovens bestemmelser i § 373, stk. 10.

Det foreslås at ændre bestemmelsens henvisning til den forlængede forældelsesfrist i stk. 9 til stk. 10.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 16, hvorefter der indsættes tre nye stykker i § 373, stk. 6-8, i stedet for de nuværende bestemmelser i stk. 6 og 7. Forslaget indebærer således ingen materielle ændringer.

Efter den gældende § 373, stk. 9, i lov om finansiel virksomhed er forældelsesfristen 10 år for overtrædelse af en række af lovens bestemmelser. Det omfatter bl.a. § 76 og § 78, stk. 1-4.

Det fremgår af forarbejderne til § 373, stk. 9, at fælles for de bestemmelser i lov om finansiel virksomheder, der er omfattet af den 10-årige strafferetlige forældelsesfrist i § 373, stk. 9, er, at de enten angår grove forhold, og at overtrædelse kan have alvorlige økonomiske konsekvenser for en virksomhed, indskyderne, investorerne m.v., eller at de er karakteriseret ved, at de kan være vanskelige for Finanstilsynet at føre et effektivt tilsyn med, jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 58 som fremsat, s. 138. Dette kan skyldes, at en konstatering af en overtrædelse ofte vil kræve gennemgang af omfattende materiale og længerevarende undersøgelser.

Det fremgår desuden, at det har været hensigten, at den foreslåede forlængede forældelsesfrist skal medvirke til at sikre en øget og styrket håndhævelses- og sanktioneringsmulighed over for både grove overtrædelser, men også overtrædelser, som isoleret set ikke nødvendigvis er meget alvorlige, men som kan være vanskelige for Finanstilsynet at føre et effektivt tilsyn med.

Det foreslås i lovforslagets nr. 8, at § 76 ophæves. Det foreslås derudover i lovforslagets nr. 10, at bestemmelsen i den gældende § 76 i vidt omfang videreføres som nyt stk. 1, nr. 2, i § 78. Samtidig indsættes der regler om bevisbyrde og hæftelse i § 78, stk. 2-4.

Det foreslås på den baggrund i *stk. 9*, at henvisningen til § 76 udgår, og at § 78, stk. 1-4, ændres til § 78, stk. 1 og 5-7.

Den foreslåede ændring indebærer, at forældelsesfristen for overtrædelse af bestemmelser i det foreslåede § 78, stk. 1 eller 5-7, vil være 10 år.

Den foreslåede ændring er en konsekvensændring som følge af lovforslagets nr. 8 og 10.

Til nr. 18 (§ 373, stk. 11, 1. pkt., og stk. 12, i lov om finansiel virksomhed)

Det følger af § 373, stk. 11, 1. pkt., at der ved udmåling af bøder efter stk. 1-7 og 10 lægges vægt på overtrædelsens grovhed og gerningsmandens økonomiske forhold. Af bestemmelsens stk. 12 følger, at der skal udmåles en skærpet bøde for de typer af overtrædelser efter stk. 1-7 og 10, der er nævnt i bestemmelsens nr. 1-3.

Det foreslås i lovforslagets § 1, nr. 16, at ophæve § 373, stk. 6 og 7, og erstatte det med tre nye stykker. Der sker således rykning af stykkerne i § 373, stk. 8-13, således at de bliver stk. 9-14.

Som konsekvens heraf foreslås det i *stk. 11, 1. pkt.*, og *stk. 12*, der bliver stk. 12, 1. pkt., og stk. 13, at der ved udmåling af bøder efter stk. 1-8 og 11 lægges vægt på overtrædelsens grovhed og gerningsmandens økonomiske forhold, og at der skal udmåles en skærpet bøde for de typer af overtrædelser efter stk. 1-9 og 11.

Forslaget er alene en konsekvensændring af lovforslagets § 1, nr. 16.

Til § 2

Efter straffelovens § 290 b, stk. 1, straffes den, der som medlem af direktionen eller bestyrelsen i et systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI) gør sig skyldig i overtrædelse af § 373, stk. 6 eller 7, i lov om finansiel virksomhed, med bøde eller fængsel indtil 3 år.

De nævnte overtrædelser i lov om finansiel virksomhed angår bl.a. direktions- og bestyrelsesmedlemmers undladelse af at træffe nødvendige foranstaltninger i tilfælde af tab eller nærliggende fare for tab af væsentlig størrelse (§ 373, stk. 6) og afgivelse af urigtige eller vildledende oplysninger om forhold vedrørende virksomheden til offentlige myndigheder m.v. samt grov eller oftere gentagen forsømmelse eller skødesløshed, der kan medføre tab for virksomheden eller indskyderne, de forsikrede eller obligationsejerne eller andre investorer i den finansielle virksomhed (§ 373, stk. 7).

Efter straffelovens § 290 b, stk. 2, straffes med fængsel indtil 3 år den, der som medlem af direktionen eller bestyrelsen i et systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI) gør sig skyldig i en overtrædelse omfattet af hvidvasklovens § 78, stk. 2.

Den nævnte bestemmelse i hvidvasklovens § 78, stk. 2, indebærer, at straffen for særligt grove eller omfattende forsætlige overtrædelser af en række af hvidvasklovens bestemmelser kan stige til fængsel indtil 6 måneder. Det drejer sig om overtrædelse af § 5 om forbud mod at modtage kontantbetalinger på 50.000 kr. eller derover, § 9, stk. 2 om efterlevelse af politikker og procedurer i koncernforhold, § 10, § 11, stk. 1 og 2 og stk. 3, 2. og 3. pkt., § 12, § 14, stk. 1, stk. 2, 2. pkt., og stk. 3 og 5, om krav til kundekendskabsprocedurer, § 17, stk. 1 og 2, §§ 18-20 om skærpede krav til kundekendskabsprocedurer, § 21, stk. 1, 2. pkt., om lempede krav til kundekendskabsprocedurer, § 25, stk. 1, § 26, stk. 1 og 3 og stk. 4, 1. pkt., og § 30 om undersøgelses-, underretnings- og opbevaringspligt, § 31 om grænseoverskridende virksomhed m.v., § 40 om valutavekslingsvirksomhed og artikel 4-8, 10-12 og 16 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning 2015/847/EU af 20. maj 2015 om oplysninger, der skal medsendes ved pengeoverførsler.

Det er efter § 290 b muligt at idømme en forhøjet straf på fængsel indtil 3 år for overtrædelse af § 373, stk. 6 eller 7, i lov om finansiel virksomhed eller for overtrædelser omfattet af hvidvasklovens § 78, stk. 2, når overtrædelsen begås af medlemmer af direktionen eller bestyrelsen i systemisk vigtige finansielle institutter (SIFI). Der er således tale om en skærpet strafferamme i forhold til den strafferamme, der følger af § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed og hvidvasklovens § 78, stk. 2.

Gerningsindholdet i den foreslåede bestemmelse svarer til det, der følger af § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed og overtrædelserne omfattet af hvidvasklovens § 78, stk. 2.

For at § 290 b kan finde anvendelse, er det endvidere et krav, at den strafbare handling (eller undladelse) er begået, mens gerningspersonen er et medlem af direktionen eller bestyrelsen i et finansielt institut. Det er endvidere et krav, at det pågældende institut på gerningstidspunktet er udpeget som systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI).

Hvis betingelserne i § 290 b ikke er opfyldt, vil § 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed eller hvidvasklovens § 78, stk. 2, i stedet kunne finde anvendelse.

Straffelovens § 290 b finder kun anvendelse på forsætlige overtrædelser, jf. straffelovens § 19, 1. pkt. Uagtsomme overtrædelser af 373, stk. 6 og 7, i lov om finansiel virksomhed eller hvidvasklovens § 78, stk. 2, vil derfor skulle henføres under disse bestemmelser, uanset at de er begået af et medlem af direktionen eller bestyrelsen i et systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI).

Det er med hensyn til spørgsmålet om strafbar medvirken forudsat i forarbejderne til bestemmelsen, at sådan medvirken kun kan foreligge for den, der medvirker til en overtrædelse, når vedkommende selv er medlem af direktionen eller bestyrelsen i det samme eller et andet systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI) og selve overtrædelsen er begået af et medlem af direktionen eller bestyrelsen i et systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI), jf. Folketingstidende 2019-20, tillæg A, L 58 som fremsat, side 141. I modsat fald vil vedkommende efter omstændighederne kunne straffes for overtrædelse af 373, stk. 6 eller 7, i lov om finansiel virksomhed eller hvidvasklovens § 78, stk. 2, eller medvirken hertil.

Samme sted fremgår, at det i tilfælde hvor en overtrædelse af de nævnte bestemmelser er blevet opretholdt over en periode (tilstandsforbrydelse), er tilstrækkeligt for at anvende § 290 b, at gerningspersonen i en del af perioden har været medlem af direktionen eller bestyrelsen i et finansielt institut, som på det pågældende tidspunkt var udpeget som et systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI). Det vil dog efter omstændighederne kunne have betydning for udmålingen af straffen, hvis betingelserne for at anvende den forhøjede strafferamme kun har været opfyldt i en mindre del af den samlede periode, hvor overtrædelsen har været opretholdt.

Det foreslås i § 290 b, stk. 1, at ændre henvisningen til lov om finansiel om virksomhed fra »stk. 6 eller 7« til »stk. 6 eller 8«.

Ændringen indebærer, at den forhøjede strafferamme i straffelovens § 290 b, stk. 1, fremover vil finde anvendelse for overtrædelser af § 373, stk. 6 og 8, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 16, hvor § 373, stk. 6 og 7, foreslås ophævet og erstattet med stk. 6-8. Efter den foreslåede affattelse af stk. 7 vedrører denne bestemmelse alene ledelsesmedlemmer, som ikke er medlemmer af direktion eller bestyrelsen for den pågældende virksomhed. Straffelovens § 290 b, stk. 1, finder alene anvendelse for medlemmer af direktionen eller bestyrelsen i et systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI). Den personkreds, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 373, stk. 7, jf. lovforslagets § 1, nr. 16, er således ikke omfattet af straffelovens § 290 b, stk. 1.

Erhvervsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

+45 33 92 33 50
em@em.dk